

neglexerimus. Sed ecce tra ultra p̄dicta bona multa habem? Et in p̄cia. si timuerim? deū. et fecerimus bñ. ut ait Tobias filio Tob. iij. De hui? p̄dictis bñficijs dic. Def. i. li. hoc de cōsideratione. amat de? ut caritas. nouit ut veritas. letet ut equitas. dñatur ut maiestas regit ut p̄ncipiū. tuef ut salus. opaf ut vire? rutilat ut lux. assistit ut pietas. Quid ergo ē de? quo ab vniuersos spectat: finis. Quo ab deitatonē: salus. Quo ab se: ipse nouit. Quid est deus: volūtas. om̄i potētia. beniuolētia. v̄tus. lumē eternuz. incōmutabilis rō. summa beatitudo. creās mētes ab se participādū. v̄uificās ab sentiendū. afficiēs ab appetendū. iustificās ab p̄merēdū. dilataas ab capiēdū. accendēs ab zelū. fecūdās ab fructū. dirigēs ab equitate. informās ab beniuolētiā. mōderās ab sapiētiā. roborās ab virtutē. visitās ab cōsolationē. illuminās ab cognitiōē. p̄p̄tuās ab immortalitatē. impellēs ab felicitatē. circūdās ab seueritatē. hec Bern. Nec oīa sūma p̄uidet beniuolētia. An fm Jo. ba. deus grece dñ theos. Et theos vno modo dñ a then qd est circūire et fouere: qz virtute q in fluxu suo oīa circūiēs. oīa fouēs. oīo p̄uidet. fm illud ps. Aperis tu manū tuā. s. p̄uidēte et impleas om̄e aīal benedictōē. Timeat g deū omne semen isrl. i. oēs fideles: ait ps. qm̄ nō spreuit neqz desperit de p̄catōz paupis. Paupis dico naturali sensu. paupis terrena suba. paupis vtute grē. paupis spū. s. oīo p̄uidet p̄ capacitate sua. Et timor dñi p̄cipue fuerē talis de q est sermo. glā et gloriatio. leticia q corona exultatōis. ut dñ Eccl. i. j.

Titulus Quindecim? de dono pietatis.
De pietatis eminētia q dignitate. Ca. I.

De dono pietatis v̄dēda sūt tria. Em̄nētia dignitatis. Existētia e? qualitatis. et pmanētia eternitatis. Pro declaratiōe p̄mi sciendū fm. b Tho. scda scde. q. cxi. arti. j. q dona spūsc̄i sūt quedā habituales dispositiōes aīe. quibus aīa est p̄mpte mobilis a spū sc̄o. Inter ceteras aī motiōes que sūt a spū ritulāctō. mouet spūsc̄s ab hoc. q affectum quendā filialem habeam? ad deū ut p̄ez. fm illud apli. Accepistis spm̄ adoptionis filiorū dei: in q clamamus abba p̄r. Pietas g fm q cultū. i. reuerētiā exhibet deo p̄ instinctū spū ritulācti. est donū spūsc̄i. Potest aī cōsiderari excellētia hui? doni q̄tū ad tria. s. q̄tū ad suā regulā. q̄tū ad suā b̄rāz. et q̄tū ad efficiētiā seu vtilitatē. Q̄tum ad p̄mū certū est q quāto regula dirigēs ē nobilior. tāto act? illa regula regulatus q mēsurat? est nobilior. S3 virt? accipit p̄ reglā aliq̄d humanū. s. dictamen rōnis. Donū bō accipit p̄ reglā aliq̄d

diuinū. s. instinctū spūsc̄i. verbi grā. In horribilibus fugiēdis ut p̄sequēdis. differēt viri? git fortitudo q est virt?. et fortitudo que ē donū: qz p fortitudinē q est virt? homo aggreditur terribilia. fm virtutē humanā. Sed p fortitudinē que ē donū. homo aggreditur terribilia vtens diuina potētia p cōfidentia q̄i sua. Similiter se hē i cōicationibz q sūt ad alterū pietas virt?. et pietas donū. qz pietas q est v̄tus. accipit p̄ regula et mēsurā aliq̄d humanū: puta. obseruās vel debitu vel cōgruū ei?. qui cōicationē facit. Sed pietas q est donū i cōicationibz accipit p̄ regula ipm̄ deū. qz cōicac se ad alter. vtēs deo quasi seipso. ut. s. ea q ipm̄ decēt in h̄mōi cōicationibus q̄si deo v̄tus exequat. Unde dñs ad beneficiētiāz exēplo celestis patris hortat. qui solet suū oīrī facit sup bonos et malos. Sic g patz b̄rā. qz i alijs cōicationibus p̄ atēdi aliqua humana ratio cōicandi alteri. ut liberalitas i p̄uis donis. vel magnificētia i magnis. vel iusticia in debitis. vel decentia i gratuitis quia talem dare decet. vel vtilitas. vel aliquid humanū. Sed q ratio his terminis non claudif. ut bō tātū tribuat hōi quātū debz vel quantū expedit ei qui tribuit. sed quātū est a deo acceptū diuinū bonum. quod i se vel i p̄ximo relucet. hoc sup humanū bonū est. Et hoc fit p̄ donū pietatis. hec Tho. i scripto sup. iij. bi. xxiij. arti. ij. Secūdo p̄ cōsiderari excellētia h? doni pietatis q̄tum ad suā b̄rāz. P̄oīz enim aliq̄s dicere. q pietas nō est donū s3 virt?. qz Greg. j. moral. dic. q pietas itē est qd misericordia. Sed misericordia ē virt? idō opaf fm humanū modū. Ergo q pietas nō est donū s3 virt? opans fm humanū modū nō diuinum. R̄ntē q misericordia et pietas i hoc dñt. qā misericordia studet ad releuādū miseras p̄ioz. exeo q p̄r sūt ei p̄iūcti vel p̄p̄nq̄tate sāguis vel fāiliaritate. vel saltim naīe similitudine. In oīo enī misericordia accipit p̄ mēsurā aliq̄d hūa. nū sic alie vtutes. S3 pietas q ē donū spūsc̄i. cti. mouet ad fleuādas miseras p̄ioz ex aliq̄ dīno. s. inq̄tū sūt i filio dei. ut dīna similitudine i signifi. Ita q misericordia i suo actu vtiē aliq̄ regula hūana. s3 pietas q ē donū vtiē regula diuina. Et p hoc ptz q pietas ē potōr misericordia. sic donū p̄fecti? virtutē. hec Tho. sup. iij. sen. bi. xxiij. arti. v. Tercio p̄ p̄libēari eminētia h? doni q̄tū ad reuerētiā sic. Quāto aliq̄d mō nobiliori deo cultū q reuerētiā exhibz: tāto est excellēti. S3 hoc fāc pietas put ē donū spūsc̄i. Qd q̄bz p̄baē. tū p̄pando pietatē ab vtutē religionis. tū p̄pando ipsā pietatē put est donū ad eā q est virt?. Et inq̄tū ad f̄ligionē p̄paf. l3 religio q exhibz cultū deo. sic potōr pietatē q est virt?. exhibēs cultū q reuerētiāz p̄i carnali: tñ pietas q ē donū est nobilior religione. qz exhibē cultū dō ut p̄i. qd fāc pietas q ē donū: excellēti? ē q exhibē cul.

tum deo ut creatori et dño quod facit religio
Ex q̄ p̄ pietatem donū excellenti religione
virtute. fm. b. Tho. scda. scde. q. cxxj. artic. j.
Cōparādo autē pietatem donū ad ip̄az put est
virt⁹. etiā pbat pietatē donū excellentiorē ea
in q̄tū virt⁹. Ex eo videlicet qz pietas donū re-
spicit i actu suo aliqd diuinū. ut filiātōz diuī
nam p grāz. vel diuinā similitudinē. Et sic
patet q̄ est potior ut dictum est sup̄.

In quo autē consistat ista .§. i.

qualitas mētis. s. pietas donū q̄tum ad actū
ei⁹. Sciēdū fm. b. Tho. sup. iij. sent. di. xxxiiij
arti. v. qz pietas donū habz i via quinqz act⁹.
sed unū principale. alios q̄tuor secundarios.
¶ Prim⁹ act⁹ ei⁹ q̄tū hē i via. deo cultū.
i. reuerētiā exhibere. nō solū ppter debitū. sed
et ppter cōdignū: qz deus honore et reuerētiā
ē dign⁹ interiori affectu. et exteriori actu. ut i
p̄strationibz. genuflectētibz. inclinātētibz et sa-
crificijs. et hoc Malach. j. Fili⁹ honorat p̄ez
suū. Et si ego p̄ vester. ubi est honor me⁹? ait
ipe Deut. xxxij. Nūquid nō ipe est p̄ tuus. q̄
possebit et fecit q̄ ad corp⁹. et creauit q̄ ad ai-
mam te. An apls ad Titū. Sobrie. s. q̄ ad se.
Iuste. s. quo ad primū. Pie. s. quo ad deū. vi-
uam⁹ in hoc sclo. expectātes q̄. ¶ Secundus
act⁹ ei⁹ ppter dei reuerētiā etiā scōs hono-
rare. qz sūt tēpla dei. et organa spūs scī. i. Coz.
vi. An nescitis qz templū dei estis vos. et spūs
sanct⁹ habitat i vobis. Et alibi. honore inui-
cem pueniētes: et p̄cipue p̄sidentes qui in re-
gimine rēp̄sentāt p̄sonaz dei cūcta regentis.
Petr⁹ i can. j. Regē honorate. Et Aug⁹. i. re-
gula. honore corā deo p̄latus sit vobis. Qui⁹
ratio est. qz sicut act⁹ pietatis que ē virt⁹. ē
nō solū exhibere cultū seu reuerētiāz p̄ri
carnali. sed etiā om̄ibz sanguine iūctis. fm q̄
p̄tinēt ad patrē: ita et act⁹ pietatis q̄ ē donū
nō solū deo. sed et oibz qui p̄tinēt ad deū sūt
cōiunctis p grāz vel p p̄sidentiaz et huiusmōi.
¶ Tertius act⁹ pietatis q̄ est donū. ē scrip̄e
sacre intellectē nō p̄dicere. cū sint verba dei.
Quē enī aliqz venerat et colit: ei⁹ etiā verba i
reuerētiā habet et nō impugnat. nisi falsa re-
perirēt. Nā ut ait p̄s. Duobz amicis existē-
tibus platone et veritate. sanctū ē p̄honora-
re veritatē. Et qz in verbis scripture sacre n̄
p̄t esse falsitas: ideo sp̄ et si non intelligat ve-
nerāda. Hūc actum eē pietatis ponit Aug⁹. i.
lib. de doctrina xp̄iana. ¶ Quart⁹ act⁹ ei⁹ est
cōstitutis i miseria subuenire. Et ratio est: qz
fm Greg. j. moral. idē est qd misericōdia. s. i actu
exteriori qui est subuenire miserie p̄imi: dis-
ferūt tū in motiuo miserendi: ut sup̄ dictum.
Misericōdia autē miserie subueit. Et fm hoc Greg.
ibi dicit. qz pietas insitit operibz misericōdie. Et
fm hoc etiam dicit Hiero. vel Aug⁹. fm ali-
os. Non memini me vidisse aut legisse mala
more perisse. qui exercuit opa pietatis: qz. s.
si peccator talis est. opa illa pietatis pcurāt

sibi p̄p̄tionē et reuerētiā ad deū. ¶ Quin-
tus act⁹ est sine offensione i medio natiois
prave et peruerse cōuersari. et inter eos cōui-
uere: ut dicit Aug. in lib. de doctrina xp̄iana
An et Petr. i. scda cano. c. ij. ait d. Loth. Aspe-
ctu quibz et auditu iustus erat. habitās inf-
illos qui de die in diē aīaz ei⁹ iniquis opibz
cruciabāt. Nouit autē p̄ios de tēptatōe et i-
pere. Om̄es hi act⁹ unā et eandē regulam
mēsuram hnt. s. diuinam reuerētiā vel ho-
nozem. quo deus ē dignus. Et ideo act⁹ pie-
tatis que est i via. est unus q̄ ē p̄cipuus et p̄n-
cipalis: ad quē aliqz om̄es reducunt ut ad cau-
sam suā. ut dicit b. Tho. ubi sup̄. An et apls. j.
ad Thi. ij. mābat oīones et obsecraciones fieri i
ecclā. p̄ his q̄ sūt i s̄limitate p̄stituti: ut trā-
quillā viā et quietā agam⁹ om̄i pietatē. s. re-
uerētiā diuini cult⁹. Et di. xij. c. p̄ simoniam
dē. Pietatē i p̄uatis domibz nō p̄cludētes. oēs
locū i noīe dei edificatū honoram⁹. Et p̄gre-
gandēz i ecclā factā ad utilitatē cōez recipi⁹.
et bona opa q̄ sup̄ vires i frēs paupes exercē-
tur. fm ecclāsticas traditiōes b̄ficamus.
¶ Itē Aug. sup̄ psalteriū. Si aliqñ hūana infir-
mitatē pedes n̄i i aliqd p̄c̄m mouēt. insurgē
lingue iniquissime inimicorū. cū fuissz miseren-
dū. irritēt impij. vñ p̄i dōlēt. v. q. v. §. 3. aliō.

De permanētia pietatis .§. ij.

ti⁹ et efficiētia seu utilitate. Sciēdū fm. b. Tho.
vi. iij. di. xxxiiij. art. v. qz act⁹ pietatis f̄mane-
bit i p̄ia. q̄tū ad suā mēsurā et reglā. ad quā
pietas atēdit. s. adherē ipi deo. Et et q̄tū ad
eos q̄bz b̄ficiā p̄stare pat⁹ erat. s. q̄tū ad effe-
ctū. ut. s. beniuolētiā eis fuerit. et de oibz eo: ū
bōis hēat gaudiū et leticiā. vñ i eis nō erit cō-
mūcatio ad supplendā negligentia sicut ē apd
nos. et p̄ p̄is iste act⁹ pietatis q̄ ē i via. subue-
nire. s. p̄stituti i miseria. nō erit i p̄ia: qz nlla
ibi indigētia. nulla miseria. qz oēs suā sufficiē-
tiam a deo accipiet. Erīt tñ i eis cōcatio ad
augēdā leticiā fm modū illi⁹ p̄ie fm quē su-
p̄iores aliqz influūt i inferioribz. ut dicit Dio.
An p̄ diē iudicij et añ. p̄cipuus act⁹ pietatis
q̄ est donū i p̄ia. est reuereri deū affectu fili-
ali. q̄ p̄cipue tē erit. fm illō Sap. v. Ecce quō
p̄putati sint inf̄ filios dei. Erīt et mutua ho-
noratio scōz adinuicē. Nūc autē añ diē iudicij
miserēt sc̄i etiā eos q̄ i statu h̄ miserie viuūt.
hec Tho. ubi sup̄. ¶ De utilitate et efficiētia pi-
etatis. nota qd ait apls. j. ad Thi. iij. Exerce-
te ipm ad pietatē. Nāz corpalis exercitatio. s.
ieiunior et abstinentie et h̄mōi ad modicū qdē
utilis ē. Pietas autē ad oīa valet. p̄missionem
vitē q̄ nūc est h̄is et fuē. Scribens apls ad
Thi. ep̄m. oñdit qz ep̄s et q̄libz misericōdie discētibz
tot⁹ d̄z effluē. qd significās illa habūdās inū-
ctō capitis eo: i p̄lectōe ip̄oz. Nūc ē qz d̄ tūb
q̄rūdā scōz q̄ i misericōdia et pietate fuerit p̄ci-
pui. oleū manat: ut. b. Nico. b. kath. et. b. wal-
purgis. et i b̄ figurā i vestibz sūmī sac̄dotis p̄

Capitulum

debant malogranata interita: que cū refrige-
rēt. innuebat q̄ misericordia p̄sētū debet sibi
ditos refrigerare. Valere at̄ dī pietas ad oīa
Ad spalia quītē. s̄m illud puerb. xxiij. Qui
bat pauperi nō indigebat: quinimmo nō solū
sufficiētia. sed habūdātia hēbit. puerb. xiiij.
In oīm ope bono erit habūdātia. Sic legi-
tur de. s̄ Job. p̄iarchia alexandrino. pijsimo
ad paupes. qui q̄toplus dabat paupib. tāto
plus ei deus mittebat p̄ dīsas psonas ad dī-
tribūdū. Vallet ad spūalia pmerenda. Ante
Amb. Oīs sūma xpiane religionis i misericōdia
et pietate p̄sūt: quā aliq̄s sequēs: et si lubricū
pariat carnīs. s̄n dubio vapulabit. s̄z n̄ pibit.
Qd̄ oīs sane intelligē. q̄ vel intelligit de eo q̄
et i lapsū carnīs cecidit i p̄teritū. ip̄m peni-
tet et abstinere disponit. Vel si intelligit d̄ eo
q̄ opa pietatis exercz i mortali exis tūc opa
pietatis valēt sibi ad p̄curādū gr̄as occasiōes
liter. nō casuali. Nā dicta opa pietatis sunt
ocasiōes. ut abiut p̄cib. eo p̄ q̄b. exercz. ex-
eat de peccato. Vallet ad eterna pmerēda. vñ
Hiero. ait. Pietas expectat beatā sp̄e et aduē-
tū gl̄e magni dei. Sicut enī impietas magni
dei formidat aduētū: ita pietas de suo ope se-
cura et de fide iudiciū prestolat. Et q̄ sūme
pietas fuit i virgīe. et est sup̄ oēs s̄ctos et s̄a-
ctas: cui cātam. O clemēs. o pia. obulcis b̄-
go Maria. Deo de ip̄a virgīe Maria ut sōte
pietatis. siue q̄tū ad actū diuini culti. et reue-
rētie. siue q̄tū ad actū miseratōis et subueniē-
di paupib. idō de ea i isto ti. diffusi agemus
p̄ capitula distinguēdo. et per modū predica-
tionis.

De virgo Maria est mater nostra quadru-
pliciter. Capitulum Secundum.

Ecce mater tua Jobis.
xix. Loquit de ista m̄se ps. dicēs.
Mater syon dīc hō. homo nat̄ est
in ea. et ip̄e fūdauit eā altissimus
hoc s̄m trāslatiōē. lxx. quā sequit̄ Aug. s̄
psalteriū. et obscura satis est locutio. Pōt at̄
sic exponi. hō dīcet syon: Mater. s̄z vidēdū ē
q̄s est iste hō. q̄ dīc. cui dīcit syon. de q̄ m̄se dī-
cit. Est aut̄ hō iste dñs ihs de. et homo. de quo
p̄ph̄a. Ecce veniet de. et hō. homo utiq̄ aīal ra-
tionale. ab initio sol̄ sue cōceptōis rōne v̄s
ut p̄fect. oīm sapia et gr̄a. et inter natos nū-
q̄ a rōne deuīas. Ip̄e est ille hō. qui nat̄ est i
ea m̄se. q̄ est. et ciuitas dei dī. nō ex virili se-
mine. sed qd̄ i ea natū est de sp̄scto ē Mat̄. j.
Et ip̄e idē hō est altissim̄ deus. q̄ sol̄ altissim̄
fūdauit eā ciuitatē. i q̄ habitauit nouē mēsi-
bus ut m̄se sua. Si q̄ris cui syon dīc. Rñ-
deo q̄ syon spūali. i. ecclie. Interpretat̄ ei syon
speculatio. ibi. i syon erat tēplū dñi. i q̄ ver-
cultus exercebat offerēdo oblationes et sac-
ficia vero deo. Signat igr̄ apte eccliaz sc̄as
in q̄ speculamur deū i militatī p̄ fidē. in triū-

Secundum

phātī p̄ speciē. Et i ea sola vere colit̄ deus. et
offerūt sacrificia vera bonor̄ ope. q̄ deo sūt
gr̄a et nō extra eā. Quid at̄ dīcit iste hō ihs
syon. i. ecclie. illud mater. i. est tibi p̄ez hēbas
misericordiaz. accipe et m̄se totū. solatiōis et
miseratōnū. Ecce mater tua o syon. o ecclia:
q̄ est m̄r mea. volo ut sit et mater tua. Mea ē
mater naturalis: tua sit m̄r spūalis. Ecce
m̄r dei saluatoris. est mater p̄coris i ecclia.
Sed iudeus hoc ut p̄fidi nullo modo vult cre-
dere. q̄ beata Maria sit mater dei et hoīs. Et
s̄m hoc dīcit trāslatio n̄ra. q̄ fuit Hiero. Nū-
quid syon dīcet hō. homo. i. quicūq̄ q̄tūcū-
q̄ singlaris p̄bicator et doctor. nūq̄ syon dī-
cet. i. synagoga seu populo iudeor̄. cui? cule?
erat p̄pter tēplū i materiali syon. istā verita-
te mirabilē quā subdā ita ut crebat eā. q. b.
nō. Neq̄ Petrus neq̄ Paul̄. s̄z neq̄ ip̄e xpc
dixit hāc veritatē p̄lo iudeor̄. q̄ voluit cre-
dere. Ecce veritas quā nō vult credere. et idō
ut p̄fidi damnāt: hō nat̄ ē i ea ciuitate dī. i.
virgīe Maria. et ip̄e nat̄ in ea xpc. est ille al-
tissimus de. qui solus sc̄s p̄ essentiā. sol̄ dñs
p̄ vniuersalem puitētiā. sol̄ altissimus p̄ oīm
pōtētiā. q̄ fundauit et fecit ciuitatē istā virgī-
nem gloriosā. ip̄e habitauit. Item vñ deus et
hō. vna psona fundator et creator virginis p̄
diuinitatē. natus i ea per humanitatez. Sed
tu fidelis qui credis beatā virgīnē matrē dei
et hoīs. et s̄m hāc fidē recte puerlaris. Ecce
mater tua Job. xix. Ampator celestis dñs ihs
i throno crucis residēs. per hoc dictū suo ore
platū. loquēs Johanni. matrē suaz virginem
ei debet in matrem. ipsum Johannem matri
sue adoptans filiū. Nec virgo mater. etsi lon-
ge inferiorem ab eo indignata est talem i fi-
lium suscipere. Et Johānes ip̄e. etsi tali et tā
dignissima matre se indignū agnosceret. intelli-
gens sui profectum. cum omni reuerentia ex
illa hora accepit eaz in suā. i. matrem. Quia
bo Johannes interpretatur i quo est gratia.
cuilibet etiam qui Johannes dīcit et existit.
nō nomine sed eius interpretatiōne. in quo. i.
est gratia gratum faciēs. datur virgo Maria
in matrē. ut dici possit. Ecce mater tua. Ans-
helmus. Mater dei. facta est mater nostra.
Et vere optima. pijsima. et perfectissima
mater omnibus modis. Sicut enī pater dīcit
aliquis genitura. cura. etate. honore. affectu.
Sic omnibus his modis beata virgo m̄r nob̄
est. Primo enī sicut xpc nos genuit verbo ve-
ritatis ad esse spirituale gratie. quod p̄fecti
est q̄ esse naturale in cruce patiendo: ita et be-
ata virgo nos genuit et peperit i maximis to-
loribus filio compatiendo. penas immēsas p̄
nobis patienti. ita exponit Albertus magn̄
illō Isa. ultimo. Parturiuit syon filios suos.
i. beata virgo que speculabat̄ misterīū passi-
ōis. Interpretatur enī syon speculatio. Par-
turiuit summe condolendo in passione filij.

Titulus

[illegible]

Bed qualis sit ista ma. .S.j.
ter. ipe declarat sic de se loquens seu ecclia in
plona e. Eccl. xxiij. Ego mater pulchre di
lectois. timoris. et agnitois. ⁊ sacre spei. Ma
trem se hāz quatuor virtutū dic. qz eas i mē
te ꝑcepit ꝑ infusionez grē: et parturivit istos
filios qñ ad actū hāz virtutū ꝑcessit. Primo
pulchre dilectionis per cymāz caritatem.

Quindecimus

Secundo timoris reuerentialis. p. p. fundissimam
humilitatem. Tercio agnitionis. s. fidei per fir-
missimam veritatem. Quarto sancte spei ad
omne bonum et superna felicitatem. De pmo
Cant. ij. Introduxit me rex i cellam vinaria
s. et intr oburit i me caritate. De scdo Luc. j.
Turbata est i sermone ei et laude ppter huius
litatem. De tercio Luc. j. Beata que credidi
sti. Aug. p. prius precepit fide q carne. De qro
Eccl. xxiii. In me omis spes vite q virtutis.
Exte de placet. Et his etiā verbis innuit
respectu quoq sit mater adoptiua. Cū enī de
dictū est. sic facta mater adoptiua Iohāni. q
interpfa i quo est grā. mater ē eorū q habēt
grāz. Et qz a gratia qtuor ista semp pcedunt
eorū est mater qui hnt ista quatuor. Ecce igr
mater tua. s. tui q habes filiales timorē. quia
ego mater timoris. Ecce mī tua. s. tui qui ha-
bes salutare agnitionē. quia ego mater agni-
tionis. Ecce mater tua. s. tui q nō psumis sed
ex merito speras. qz ego māt sctē spei. Pul-
chra dilectio est de diligatur amic⁹ i deo. et i
inimic⁹ ppter deum: vere pulchra. qz cum luce
grē et clara fame. Mat. v. Diligite inimicos
qz. de suis filij pīs vestri. qui i celis est. s. dei
Et sic eritis filij mīs pīs. f. beate Marie. Si
ne timore dei nō poterit quis iustificari: ait
sapiēs. Sed qui deum timet. s. filialiter nibi
negligit. s. eorū q sūt nēcia ad salutē q gloriāz
dei. Salomon ait Eccl. vii. Salutaris cogni-
tio incipit a seipo. Beneca. Principiū salutis
cognitio sui. Breuissimā istam oīōnez facie-
bat q docebat Aug. Dñe nouerim te nouerim
me. Et vnū inducit ad reliquum. Expecta do-
minū ait ps. quo ab qrtū. custodi vias eius:
de hereditate capias terrā. f. viuētium. Si q
biligis eū q primū. et times filialiter offende-
re eū: et conaris cognoscere tripm et speras
rationabiliter i supnū pmiū. non psumēdo te
virito tuis. hec est lācta spes. Ecce mater tua
beata virgo Maria.

¶ Possūt etiā adaptari .§.ij.

ista quatuor ad quatuor stat eccle. s. pfectes. inci
pietes. pficietes. et pfectes. sup pfectos. sin
gulis singla attribuendo. Quibus oibz e mī pia
adiuuādo. et succurrēdo. Prio et pfectibus
quibz cōgruit pulchra dilectio. s. erga deū. se.
et primū. Et iteo xpc petrus instituit i pfecte
tem et pastore eccle. interrogauit ter si eum
diligere. Ioh. vlē. hōz beata uirgo ē pia mī
adiuuādo. i necessitatibz. ut patuit i Leone pa
pa. cui restituit mōnū abscisā. Et i bōo Mā
ca. c. subbitis frēn ostēdit uisionē beate Ma
rie. tenere sub clamide sue pcc. tōnis. Scdo
incipietibus cōgruit timor. Inde em mouen
tur ad cauēda mala et penitēdum ex timore.
vnde dicit Isa. A timore tuo dñe concepim⁹ et
peperim⁹ spiritū salutis. Et hōz est mī. b. b.
go Maria. pcurādo recōciliatōnem deo. sicut

Capitulum

in figurā mulier sapiēs Tecutes recōciliāuit
Abalonē pī dō. ij. se. xiiij. Et cuiusdā moniali
egresse de mōasterio. p' tpa ex meretricio re-
uerētī ad pñiaz et religionē. impetrauit be-
ata Maria p ea pēoz veniā. Et abiuvat ab
vincendū diabolū in tēptatibz. Sicut i figu-
ram occidit Iudith Holoferne. Tercio pfici-
ētibz puenit agnitio: ut dic Salō Eccl. ix.
Nescit hō finē suū. Et idō sequit. sicut pisces
captiū hāmo: sic capiūtur homines tpe ma-
lo. Quod pā cōsiderās ait. Notū fac mibi dñe
finē meū: finē ultimū ppter quē fact' sū. quia
tu es ut ad illud me dirigā. Notum fac finēz
primū mei opīs. ut intelligā me recta intē-
tione facere opa. nō ut videar ab hoībz: s3 ab
gloriā dei. Notum fac finē meū. i. ut frequen-
ter intelligā me esse in vita finiendū. et omīa
ista mūdāna dimittēda p te. Et quia istis cō-
gruit cognitio que lux est spiritualis. idō dic
Salō puerb. iij. Iustoz semita qī lux splē-
dens. perficit et crescit vsqz ad pfectum diez.
Hi enī intēdunt ad pficiēdum i virtutibz.
Hoz mī est beata vgo Maria. pēibz et exē-
plis bāto eis subsidū. Est. n. figuratiue illa
Rebecca que filiū. s. israhel qui interpretat' vi-
dens dñi. docuit et iuuuit refectionēz offerre pī
suauem. cū vestibus odoriferis. ut bñdictōez
patris obtinēt. Apparēs ipā mgō Rāfnal-
to corpe infirmo. i. virtutibz pficiēti: vnxit
eum sanāto. corpe et mentē roborāto. ac habi-
tum orbis pōicātoz quez ferret ostendēto.
quē ordinez fuerat ingressus. qui postea fer-
uētissime pōicāto. multos et magnos viros
traxit ad religionēz. Ipā est mī agnitōis que
reuelauit nobilissimis romanis et diuitibus
viros vron sue cupiētibus se tradere in obse-
quū ipī virgīs. ac pape. ut i loco vbi de ma-
ne inuenirēt nives pter nature solitū. quia d
mēse augusti. ibi eccliam suo nomini dedica-
rēt. Qua mane sequētī reperta. fabricata est
ad honorem eius ecclia in vrbe sancte Marie
maioris. Quarto autē pgruit pfectis sctā
spēs. nō sperare in pñcipibus vbi nō est sal.
nec in tpalibz diuitijs quod est vanum. nec i
suis viribus qd est superbie. sed in eterna be-
atitudine. Et hec est sctā spēs. Cōtemplātur
enī eterna bona q nō vidēt. sed appetunt sū-
me ab eis. ut dicāt cū aplo. Cupio dissolui et
esse cū xpo. Et nra cōuersatio i celis ē. Hozū
mater est beata Maria. pcurāto eis cōsecutōz
eternē bñtutinis. Est. n. figuratiue illa Per-
sabee. q interpretatur pute' septimus ppter ple-
nitudinē omniū grāz. q suis pēibz obtinuit
a Dauid regnū suū dari filio suo Salomōi.
ij. se. xv. Hec est q sicut cilitiū cum serico sctō
viro. b Tho. cātuariensi archiepō. mādana ei
ut interdiciū factū simplici s3 optimo sctō
ti. qui qttidie missā celebrabat ad sui honore.
nec aliā ppter simplicitatem dicere nouerat.
ut non ampli' celebraret: relaxaret. Qd sūm

Tercium

plex sacertos faciēs. et significans. b Tho. ep
pte beate Marie et signū datū de cilitio occul-
tato. ab ea suto. illū ab illo infēdicto absoluit.
Hec apparēs ut matrona venerabilis ab fon-
tem quēdā cuiusdā rustico. q missus erat a fi-
lio suo ei apparēti ad immergēdū tres panes
qs habebat. phibuit. S3 reuersus ad eū scdo
et tercio vnū immerfit. alios duos refuās ex
iussione beate Marie. declarātis ei. se esse vgi-
nem matrē. et eū qui sibi apparuerat et māda-
uerat panes tres immergi i aquā erat filius
ei: q iratus ppter pēta mūdū in ptes tres bi-
uisum qī volebat delere. in cui' signū tres pa-
nes iusserat immergi sed ipā sniaz retinuerat
Elex ab placandū dei irā. oēs albis induti fa-
cerēt pcessionē ab pñiaz reuertentes. Et illa
disparētē simplex ille rustic' per dñas mūdū
ptes diuulgauit. vñ secuta ē magna nouitas
in vniuerso orbe apud xpīcolas. ut oēs māes
et femine cuiuscūqz etatis et conditōis albis
induti pcessionēs multas facerēt. Anno dñi
Millesimotrigentesimononagesimonono. in
estate. et multa bona secuta. Et postea anno
sequētī. Millesimoquadringentesimo. secuta ē
pestis vltis nimia. ut tertia pboīm moreres-
tur. Ecce mater tua ad quā recurras.

De cōceptione et sanctificatione. b Marie.
Capitulum Tercium.

De cōceptu et sanctifica-
tione. b Marie. In ciuitate scti-
ficata requieui: inquit. diuina sa-
pientia Eccl. xiiij. Adoptat' ser-
mo iste ad virginē gloriōsā. de cui' cōceptiōe
vel poti' sctificatione ecclia solēnitatē facit.
De hac ciuitate pñnēs cātoz spūscī dāuid
inquit. Gloriōsa dicta sūt de te ciuitas dei. q
ab ihu syrac dicta est ciuitas sctificata: nec
de aliq creatura pura sunt vnqz dicta tā glo-
riosa. q de virgine Maria. Tñ i cōmendatōez
Iudith pulcherrime. sapiētissime. et castissi-
me et cōstātissime. q liberauit pplm dei de ma-
nibz inimicōz. et figurauit hanc vginē bñissi-
mā. libatricē ppli fidelis de mālto demonū. bi-
xit sūm' pōtifer Joachim. Tu glā irīm. s. ciui-
tatis. tu leticia ppli isrl: nō dixit tu glōsa i ci-
uitate sed tui pā glā ciuitatis irīm. q dicebat
ciuitas dei qz solēnis dei cult' ibi erat. Glōsa
igī dicta sūt de te. Circa quā pñt tria notari.
Eius virtuositas pfectissima. qz ciuitas.
Eius singularitas sublimissima. qz dei.
Ei' nobilitas famosissima. qz glōsa dic. sē de te.

Quā ad pāmū omnis. S. i.
aia pē dici ciuitas. S3 aia cuiuslibz reprobi
bī ciuitas babilōis. q interpretat' pūfusio. quia
plena ē pūfione pēoz. et i ea regit Nabuch.
diabol' in supbia sua. Aia ac cuiuslibz electi
bī irīm. q infpēat visio pacis i q regit salōn
rex pacific'. Irīm ac edificatur ut ciuitas ex
auro. argento et lapidibus pñciosis. i. dilectio.

Titulus

[illegible]

Quindecimus

tutū. aīaz occidūt. **O**portz etiā ciuitatē eē ful
citam victualibz ⁊ aq̃a. ne fame ⁊ siti pereat.
Alctualia sūt sacra q̃ aīaz reficiūt. **A**que sūt
doctrine sacre q̃bz calorē laboz ⁊ tēptatōz
num refrigerať. **O**ia ista fuerūt pfectissimē ī
virgine. ⁊ idē p excellētē ciuitas dī. **I**sm. n.
humilitatē pfundissima. **R**espect: ait. hūili
tatē ancille sue. **E**t q̃tomagis se hūiliauit.
et occultauit virtutes suas: tātomagis deū
illaz manifestauit. vt implerē illd qd ait fi
lius suus **Matb. v.** **N**ō p̃ ciuitas abscondi sup̃
mōtēz posita. i. sup altā pfectionē virtutum.
Optime custodiuit sensus suos et nihil inquī
natū introiuit ī illaz. **S**acra suscepit tpe suo
que ei pgruebāt. **N**az pie credidit et baptizata
et cōfessa ⁊ cōcicata sīm **Alber.** sup missus est.
Nō quidē peccata q̃ nō habebat. qz vt **Aug.**
ait. **E**um humilitatis causa mētiris. si n̄ eras
pctōz. mētiedo efficiaris qd euitaras. **xij. q.**
ij. **S**ed cōfitebatur se nō esse dignā tātis bñ
ficijs sua virtute. **N**ō deficiebāt in ea aque sa
lutaria doctrine. vnde **Luc. ij.** dicitur. **M**aria
pseruabat oīa verba hec. s. dicta a filio ⁊ de fi
lio: cōfēsa in corde suo. s. cum his que de eo
p̃nūciata erāt a prophetis. **E**t sic fluminis
impetus feruētis. s. sapiētie letificat ciuitatē
dei. s. beatā **Maria.** **T**ercū qd requirit̃ ad
bonitatē ciuitatis. Est bonū regimē ⁊ guber
natio eius. **N**ā vt dī **Eccl̃s. x.** **T**erre cuius
rex puer est. i. cui⁹ rector sensibilibz incēdit vt
puer. **E**ccl̃a **Salomon** in puerb. **I**n bonis
iustoz exaltabitur ciuitas. **E**t **O**ran⁹ dīc dī.
vñ. **J. q.** apud **Platonē** illa ciuitas iustissī
me ordinat̃. i. qua q̃qz proprios nescit afficē
i. passiones ⁊ appetit⁹ suos inordinatos. **E**st g̃
ī ciuitate aīe vt rex vel regina volūtas. que
habet imperare oībz potētia. **E**t vt dicit **Sa**
lomon. **D**eus ab initio cōstituit boīez ⁊ reliq̃
eum ī manu cōsilij sui. i. ī p̃catē et libertate
arbitrij. posuit añ eum malū et bonū. ad qd
cūqz voluerit erēctet manū suā. **S**ed si volū
tas peccato p̃sentit: iam nō est dñā sed serua.
⁊ nō nisi male p̃ talis ciuitas anime guber
nari. **N**e autē erret regina ista volūtas. debet
semp hūc cōsiliū cū rōne. sīm illud puer. **O**īa
fac cū consilio. et post factum nō pentēbis.
Ratio ergo est cōsiliarius. **S**ed sinderes se
cretarius. qui nūq̃ fallit. arguens illicita et
vtilia approbās. **F**antasia et memoria sūt re
ferendarij. **C**ogitatōnes vō desisteria. et passi
ones sūt subditi qui habēt regulari. **E**t cum
bene regit dicit domin⁹ de ea. **C**iuitas fidelis
iusticia habitauit in ea **Isa. j.**

Secūdo notatur ei? .§.ij.

lingularitas maxime i facitate in eo qd dicitur.
bet. Hoc potest dici ciuitas illa. de qua **Ioh.** in
Apoca. vidi ciuitatem sanctam irim descen-
tem de celo a deo paratam ut sponsam orna-
tam. Hoc est beatissima virgo **Maria** ciuitas

Capitulum

sancta: quia munda deo debicata et firmata. Et sic i syon firmata sum Eccl. xxiij. Hierusalem dicitur visio pacis in ea. vñ ipe ait. In oibz requies quesivi. Descendentē de celo ut a deo edificata et datam in civitatez refugij peccatoribz. a deo paratam virtutibz ut suā possessionez. ut sponsā ornatam omni gratia. ut spōsa esset dei pñs. ex qua virtute spūscī filium generaret. cōez filij utriqz. Dicitur ergo civitas dei. vñ gloriosa dicta sūt de ea triplici modo seu causa videlicet. Primo quia de eā fundavit. Secundo quia deus ei possessionez contiguavit. Tercio quia deus eam inhabitavit.

Primo dicitur beata Maria civitas dei. qz ipa fundavit. Sicut Alexandria sic dicta est. quia Alexander eaz fundavit. ut verba roma dicta ē quia romulus prim⁹ eam fundavit. ps. Sicut audivim⁹. s. ex veteri testamēto figuratū. sic vidim⁹ impletū in civitate dei nostri. s. virgīe Maria: deus fundavit eā in eternū. unde ipsa ait Eccl. xxiij. Ab initio. s. deo qui est initium ois creature. et ante secula tpalia creata sum s. predestinatione i mente diuina. et sp postq fundata fuit pmanebit. Actū autē i esse naturali creata seu fūdāta fuit. qñ aīa eius creata fuit et corpori eius cōcepto in utero materno Anne et organizato infusa. Hiero. Intra secreti vñtris angustias. manus onnipotentis dei semp opatur. itēz formator corpis pariter et anime. Noli despicere bonitatem figuli. qui te fecit ut voluit. bi. loj. Nasci. Modo aē specialit dī deus fundasse eā q ad corpus quia miraculose cōcepta est. nō quitez quia de spiritali scō. qñ hoc pūilegiū soli xpō. sed quia ex patre Joachim et matre Anna sterilibz. unde in figurā ut dicit Damasc. sicut Anna p vota. et repromissis cum esset sterilis genuit ex viro Samuelez: sic Anna ex Joachim viro p votum et orōnes genuit Mariā. In esse aē spiritali fundavit deus civitatē istaz. qñ i vtero materno sanctificata fuit ab originali totaliter mūdāta. In qua quidem sanctificatione copiosior gratia fuit in ea infusa. q in ceteris ab vtero sanctificatis. ut Joā. baptista et Hieremia. Scimus em̄ plus gr̄e ei esse collatū ait Bern. ab vincendū ex omī parte peccatū: que pcipere ac parere meruit cum. quē constat nullum habuisse peccatū. Ac etiā pie credi potest. q cit⁹ alijs fuit sanctificata. Nō quidem ante anime infusionē quia caro nō ē subiectū culpe vel gr̄e. sed anima. Infusa sō animā q̄citi⁹ et forte eatez die et hora et si nō momēto. fuit ab originali mūdāta contracto immediate post accessum ei⁹ ad corp⁹. Quod videt⁹ notare ps. qui loquēs de civitate dei et sanctificatio ei⁹ tabernaculo. i. animo p pauca subdit. Adjuvabit eā deus mane diluculo ut mane intelligat natiuitas ei⁹ in vtero. c⁹ diluculum habēs aliquibz de tenebris fuit tēpus quo organizatū corpus suscepit animam

Tercium

aliquāliter tenebrōsā factam p originale. sed in isto diluculo. i. q̄citi⁹ adjuvabit eam sctificando et pstanto robur gr̄e. ab omne op bonū tpe suo faciendum.

Dicit⁹ scō beata Maria civitas dei. qz possedit eā deus et cōtinue possidet. Peccator possidet a diabolo per culpaz. unde Luc. xj. de eo dī. Cum fortis armatus custodit atriu suū animā pl mūdum. in pace sūt ea que possidet. s. nō sibi cōtradicēdo et tēptatōibz nō resistendo. Boni autem a dño possidētur. nō solum p gubernatōez et tōminū. sed etiā per gratiā et obedientiā. vñ dīcunt dño p ps. Tu possidisti renes meos. i. affectus et delectatōnes meas. ut sint fm voluntatem tuā. Sicut aliqua civitas dicit⁹ civitas talis dñi. ut parisi⁹ civitas regis frācie. qz quātoqz possidet et plene sub dominio obedientia eius est. Et p hūc modū. b Maria dī civitas dei. quia semp possedit eā quiete et sub pfecta obedientia. Nullius autem sācti vel sācte anima fuit. que ita fuerit quiete possessa a domino. Sed aliqua rebellio ad ipm reperta est. saltim fm passionez et venialia. Excep̄ta: inquit Auguf. hac sācta virgine. de qua cum de peccatis agitur ppter honorem domini. nullā prius de ea volo haberi mētiōez. Si omnes sācti et sancte dum hic viverēt interrogati fuissent. utp peccatū haberēt: oēs una voce responderēt. quod ait Jol. in canonica. j. Si dixerimus quia peccatū non habemus. ipsi nos seducim⁹. Ubi satis patet q loquitur de actualibz saltim venialibz. pfectissime aē possedit civitatē istam ut dicatur p excellentiam dei civitas. Unde ipsa ait Proverbi. 17. Domin⁹ possedit me initio viar suarū. Tūc domini sūt creature sue. per quas nos imus in deum cognoscendum. sicut causa cognoscitur p effectum ut ignis per fumū dicitur autem hic initium non prioritāte tēporis sed dignitatis. Ita em̄ civitatē istam beata Maria possedit. ut sit ipa initium creaturarum id est dignissima super omēs creaturas puras gratia et gloria.

Tercio dicitur civitas alicuius inq̄tum est inhabitator eius: et sic Nazareth dicta fuit civitas xpi. quia ibi cōceptus et nutritus. Unde dicitur Math. ij. de xpō. veniens scilicet de egipto cum matre et Joseph. habitavit nazareth. ut impleretur quod dictum est per prophetam. quoniā nazareus vocabitur. Et Bethleem dicta est civitas David. quia ibi nat⁹ est. et habitavit in puericia et adolescentia. Et fm hoc dicit⁹ beata Maria civitas dei. qz deus corporaliter. i. fm corpus assumptū habitavit in ea. ps. Magnus dñs et laudabilis nimis. s. dei fili⁹ ihs xpc. in civitate dei nrī. s. bē virginis ab habitādū p novē mēses cōtinue. et totā infātiā. et pueritiā trālegit cum ea: et i ea. Hec est civitas illa mirabilis figurata quā vidit Ezechiel i vltia visiōe. i q dñs

¶ Titulus

solus introibat et egrediebatur. et porta eius clausa remanebat. significat: sicut Aug. quia Maria virgo fuit ante partum. in partu. et post partum. Et quod totum non capit orbis in sua seclusa viscera factus homo. Unde et canit ecclesia. O gloriosa dñe excelsa super sidera. qui te creavit puer de lactasti sacro ubere. Quod sua tristis abstulit. scilicet vitam corporis et anime. tu reddis alio germine in filio ex te genito. qui morte nostre moriendo destruxit. et vitam resurgendo repavit anime et corporis de causaliter virtualiter. unde aptissime dicitur. Gloriosa dicta sunt de te civitas dei. ¶ Alb. autem in libro super missus est dicitur. quod idem gloriosa dicta sunt de hac civitate. scilicet virgine Maria. quod omnia que ad perfectionem civitatis pertinent. in beatissima virgine inveniri et de beatissima virgine dici possunt. Fuit enim fundata super humilitatem. per castitatem murata. thurificata per caritatem. ditata per pauperum custodita per discretionem. libera immunitate peccatorum. pacifica super actionem contempti omnium. divino officio ordinata per elegantiam meritorum. edificata populosa virtute et omnium donorum gratuitorum. irrigua habundantia miserationum. in altissimo sita per excellentiam privilegiorum.

¶ De eius nobilitate quo ad §. iij.

tercium. gloriosa dicta sunt de te. quod natiuitas gloriose virginis Marie. ex semine abrahe orta de tribu iuda. clara ex stirpe david. canit ecclesia. Natiuitas autem prius fuit in utero. scilicet per conceptionem. et exinde ex utero nata eius videtur inclinata. cunctas illustrans ecclesias. per opera gloriosissime sanctitatis. in quibus consistit vera nobilitas anime: quod ut ait sapiens. Nobilitas vera est quod moribus animi ornat. Ex ea quod ortus est sol iusticie christus deus noster: origo fons omnis nobilitatis. Gloriosa igitur dicta sunt de te. o beatissima Maria. ¶ Abi notandum secundum Alb. magnam super missus est. de quo libro assumpta sunt plurima in materia ista de virgine ut infra patet. quod nobilitas rei consistit in tribus. Primo in sua causa. Secundo in sua suba. Tercio in sua efficientia. In causa. Si autem nobili origine principium ducat. In suba. Si nobilem essentiam et proprietatem in se possideat. In efficientia. Si nobiles effectus ex se producat. ¶ Quintum igitur ab primam nobilissima fuit. unde et gloriosissima. scilicet ex parte cause et originis sue. Nam fuit filia principis. scilicet abrahe. in qua de populo peculiare elegit sibi et distinguit ab alijs. Ab abraham. nam. quadragesima et una generatione descendit. ut patet ex evangelio Matth. in principio: de quo abraham dictum est in Genesi. Princeps dei esto inter nos. Et cui primo facta est recommissio de christo nascituro. cum dictum est ei. In semine tuo benedicent omnes gentes. Non dicit in feminibus: inquit apostolus ad Gal. iij. sed in uno et semini tuo quod est christus. ¶ Sic abraham fuit ille nobilissimus patriarcha. unde denominatur hebrei qui hebraici. qui primo possessus est fide uni? veri dei inter idolatras caldeos. adorantes ignem per deo: in quem iniecit ab eis ut

¶ Quindecimus

experiretur virtutem eius? illesus exiit. receptus postea ab eis ut peregrinus discurreret per palestinam. Et de ipsa virgine dicitur in Cant. Epulchri gressus tui in calciamitis filia principis. glo. i. opa tua in exemplum sanctorum que imitatis. o omnes ecclesiis. ¶ Quintum ab secundum. scilicet suba nature perfectionem et plenitudinem gratie in se hereditavit et liberalitas fuit. Libertatem enim maxime facit immunitas a peccato. et plenitudo gratie que in ea fuit. Qui enim facit peccatum: servus est peccati. Servus enim est omnino per nobilitatem. Sed ipsa sola inter puras creaturas fuit sine peccato. etiam veniali. et ideo maxime libera. Et ista est gloriosior nobilitas. scilicet ex gratia et virtute. quam illa que est secundum carnem. Unde Seneca ait. quod non facit nobilitatem atrium plenum fumosis imaginibus. quia quod ante nos est. nostrum non est. Non enim ab nostris vixerunt gloriam. Ault ex his verbis ostendere. quod tamen nobilis est ille quod nobilitat sua virtus. Dicitur et Crisostomus. Nemo ex virtute aut ex vitio paratum vere aut clarum aut obscurus est. immo nescio quomodo non ille magis respicietur. qui ex paratibus a virtutibus prius alienus quam ipse qui fuerit dei virtute mirabilis. dicitur. luj. nunc. ¶ Sed tunc queritur in qua consistat nobilitas secundum carnem. Et cum dicatur a sapiente. quod nobilitas secundum carnem non est aliud quam inveterata divinitus: tunc videtur quod ista nobilitas non habuit. b Maria. cum fuerit paupercula: et puerum et parvulum petari. Et sic videtur. quod nobilitas ista secundum carnem non sit a rebo. Sed neque a corpore videtur quod sit. quod nobilitas corporis est ex nobilitate complexionis. Invenitur autem reges et principes qui nobiles dicuntur. et sunt secundum carnem aliqui complexionis melancolicæ vel flegmaticæ: et contrarii rustici colerici et sanguinei. qui non trahunt a corpore. Itaque videtur quod nec ab anima. quod anima non sunt extrabucce et sic videtur quod nihil sit nobilitas ista secundum carnem. Sed prout breviter respondetur. et infra in sequenti plenius. quod nobilitas ista secundum carnem non solum quod ad glaz mundi. sed etiam multum adinvuat ad virtutes animi. et ad bonum incitat: quod ipsa sola non cogat ad malum vel bonum. ¶ Quintum ad tertium fuit nobilis. b Maria in efficientia. quod active et passive. Active: quod per ipsum fructum ventris sui. ipsa creatura liberabitur a fuitu. et corruptionis. in libertatem glorie filiorum dei. ubi cessat omnis prelatio subiectionis in alios. et servus liber est a domino suo. Passive: quia si veritas liberabit vos. vere liberi eritis. ut dicitur Iob. viij. multo est facta libera que veritatem istam genuit. ¶ Sic autem orta et concepta est a nobilissimis et dignissimis. Et hec dignitas eius invenitur in causa. substantia. et efficientia. sicut et nobilitas. Et in causa quidem reperitur triplex dignitas. ex qua originata est. Prima dignitas regalis et hec corporalis. Secunda sacerdotalis et hec spiritalis. Tercia prophetialis et hec celestis. Concepta est autem beata Maria et nata regali ex progenie. quia ex David et successoribus eius.

Capitulum

regibus populi dei. et propterea xpc dicitur est frater
quod in euangelio fili dicitur. qz ex eo mater et
descendit qd et iudei cōfessi sūt. **E**x sacerdoti
tali qz tribu descendit. qz cum solū ille due tri-
bus. s. regalis et sacerdotalis abinuicē possēt
ptabere coniugia. et nulle alte tribu fm dñi le-
gem. **A**aron at primus sacerdos et summus a do-
mino instituitur. in uxore duxerit de tribu iu-
da. et solides summus sacerdos uxore habuēit
silitur de tribu iuda et stirpe regia. Et ecōtra
aliqui de tribu iuda duxerūt in uxores de tri-
bu sacerdotali. Sic bsa Maria ex sacerdotali
etiā tribu descendit vnde et Elizabeth de tribu
sacerdotali orta erat cognata virgis. i. acti-
uans. **E**x phali qz dignitate descendit. qz bis
ci pē celestis. qz ppetie donū a deo est imme-
diatē. ex eo qz ex Nathan ppheta descendit ac
etiā David. et Salomone qui fuerūt pphete.
In substantia qz dignissima fuit. i. in perso-
na sua. Naz ipa est regina celoz. ipa ē regina
que assistit a dextris dei i. fimbrijs aureis etc.
Fuit et sacerdotissa iusticie que ppro filio nō
peperit. sed stabat iuxta crucem ihu. Nō ut
dicit Ambro. ut mortē filij aspiceret. non ut
dolorem filij cōsideraret. sed ut salutē humani
generis expectaret. parata ipa offerre filium
deo p saluatiōe mōi. Propbetissa fuit. cū ait.
Ecce em ex hoc beatay me dicēt etc. in cuius
guram dicit Isa. Accessit ad pphetissam etc.
In efficiētia qz fuit dignissima. Ipsa enim
triplicem dignitatē originaliter transmisit. i.
filii pncipaliter. spāliter i nos. Post hec ge-
neraliter filium genuit qz rex et sacerdos et p-
pheta fuit. **R**ex. qz in vestimēto suo. i. hūani-
tate scriptū hē rex regū et dñs dñantiū. **R**ex
sum ego ait ipse Pilato. de quo solo sapiētes
sapiēter quēserūt. dicētes. Ubi est qui nat⁹ est
rex iudeoz. **S**acros ē iustie fm ordinē Mel-
chisedech. qz p priū sanguinē introiuit semel
i sancta eterna redemptiōe inuēta. **I**pe etiā
ppha promissus p Moysen: potēs in opere et
sermone. Et istā triplicē dignitatem beatissi-
ma Maria i nos transmisit. que nos fecit deo
regnū et sacerdotēs. immo regale sacerdotiū.
ad regendū nos virtutibz et immolādum deo
hostiaz laudis et bonoz operū. Et sic patz qz
gloriosa dicta sūt de ea. qz tuz ad maximā no-
bilitatem et dignitatem.

Sed pro maiori declar. §. iij.

ratione nobilitatis que est fm carnē nota fm
Albertum ubi sup. qz nobilitas ista fm carnē
est traductio carnalis originis a parentibus
fm seculum in diuitijs vel potentia vlt domi-
nio cōstitutis. ex quibus qdum ex parte nate
est. creatur in filijs. similitudo cōplexionis. et
pformitas morū. et imitatio opatōis. **H**omo
em paup et ignobilis. si diuitijs cepit afflu-
ere. incipiet delitijs magis vacare. cibis deli-

Tercium

cationibz se nutrire. et sic completionē nobi-
litate ex exercitijs honestioribz occupari. parua
damna min⁹ curare. paruis lucris min⁹ inhi-
are. dona min⁹ curare. alienū dominiū min⁹
timere. libertatē magis appetere. maior pfor-
tia pberē. cū ipis mīonū iungere et eoz opa
et mores imitari: et sic nasa pīo suilis et ig-
bilis. victa p p̄suetudinē in cōtrariū trāsmu-
taf. Et qto hec a remotiori et diuturniori ra-
dice ad ramos trāsmittit. tātomagis nature
inclinatio induraf. et insepabilior efficiē. ut
in filijs qdū ex pte nature ē cōbitio similima
patribz inueniat inclinatio naturalis: et hec
apponit nobilitas carnis. qz qdū est de sui na-
tura semp ad honesta et decētia plusqz ad vi-
lia inclinatur. Et hoc totū vix est. nisi liber-
tas arbitrij vel cōsuetudo vlt alia causa extri-
seca pīu operetur. Et sic patz qz nobilitas nō
est tñ ex q̄litate cōplexionis. cū rex vel digna
persona melacolicē cōplexionis magis sit au-
dar vel largus rustico. ppter cōsuetudinē sās-
guine cōplexionis. **L**icet em aia nō sit extra-
duce. tñ exis in carne. operaf plus vel fre-
quentius fm qz a carne amplius ad aliqua i-
clinatur. **Q**z aut sola nobilitas mētis vide-
tur laudanda. **R**espōdem⁹ qz si equalitas opa-
tōis cōtraria agit nobilitati originis: tanto
vitiosior et detestabilior est deformitas opa-
tionis. qtomagis est p naturales inclinacōem
originis. Et sic magis culpabilis est nobilis
vitiosus qz ignobilis. ubi aut nobilitas origi-
nis perficitur et ornatur nobilitate morū et
operis. utraqz alteri prestat incrementū lau-
dis. **D**einde virtus originis ostēditur i ope-
ratione nō quasi aduentitiam vel cito muta-
bilem. sed quasi propriā et innatā et debitam
nobilitatē p̄traxerit a parente. Et dum vir-
tus mentis fundamētum et radicem habz no-
bilitatē carnis. difficultus a virtute moue-
atur dignitatibz nō mutabilibz. sed quasi in-
natis minus eleuetur in humiliationibus qz
magis indignis altius exaltetur. etsi virt⁹ mē-
tis forsitan tepuerit. ipa carnis nobilitas eā
ad nobilia excitat. Et inde est qz he due nobi-
litates coniūguntur ambe merito collaudan-
tur. **U**nde dicit de sācto Gregorio. Fulgebat
duplex in venerando decus et cetera. **S**i au-
tem separantur he due nobilitas carnis non
laudatur. sed vituperatur quando deest nobi-
litas mentis. Nobilitas autē mentis sine no-
bilitate carnis tātomplius laudatur. quā-
to etiam propriam vincens naturam lauda-
biliter operaf. **U**nde versus. Malo pater tibi
therisidos dūmodo tu sis. catide similis vul-
canaqz arma capesses. qz theris similez et pro-
ducit achilles.

Si autem dicatur. videtur qz beata virgo
magis debuit esse ignobilis p̄ditionis fm car-
nem. qz nobilis: tū qz. i. Coz. i. dñ. **N**ō multi sa-
piētes fm carnē. nō mlti nobiles: s; igbiliora

mūbi et cōtemptibilia et que nō sūt elegit de
 ut confundat fortia. Sed beatā Mariā elegit
 deus et p̄legit. q̄ debuit poti⁹ esse ignobilis. tū
 q̄ glo. ibi dicit. Venit hūilis deus. nō querēs
 altos sed hūiles. vñ nō elegit reges vel sena-
 tores vel p̄hos vel oratores. sed plebeios. pau-
 peres. indoctos. piscatores. Et sic ista om̄ibus
 p̄lectissima videt. q̄ debuit eē plebeia et pau-
 percula: tū q̄ videt maior hūiliatio dei nasci
 de ignobili q̄ de nobili. Ad q̄ r̄ntet. q̄ illa di-
 cta sūt de p̄dicato: ibi p̄mis. p̄ q̄s mūd⁹ erat
 cōuertēd⁹ ad fidez. q̄s cōgruebat esse plebeios
 et indoctos. ne eoz sapiētie. potētie vel digni-
 tati. ascriberet id quod de⁹ per gratiaz et suū
 ministeriū operabatur: et sic crux xpi euacua-
 ret. vñ p̄gruebat q̄ nō in doctis humane sa-
 piētie verbis nec in potētia dignitatis hoīes
 ad fidem deciperent vel cogerent: sed simplici-
 bus simpliciu⁹ verbis exteri⁹. diuina virtute
 cooperat⁹ interius. hūiles p̄ hūiles vocaret.
 et sic deus hūilis exaltaret. et diabol⁹ q̄ p̄ su-
 perbiā vicerat viceret. Et glo. ibi. Nisi fidelē
 p̄cederet piscato: humilitē nō sequeretur orator
 sed i beatā Mariā aliud refert pactū matre
 domini. quā decebat nobis oībo quib⁹ potuit
 exaltare. et sibi n̄fāz naturā vniēdū in ipā. d̄
 qua eaz assūpsit p̄ oīa honorare: ut sua erga
 nos gr̄a tāto maior appareret. q̄to naturā no-
 stram sibi inseparabilib⁹ vniuit. Et q̄to modus
 illius unionis multiplici⁹ decoraret. et q̄ hu-
 militas tāto profundior et maior gr̄e capatior
 fieret. q̄to etiaz et gr̄e plenitudo et nobilitas
 eleuaret. Tāto etiā hūilitas maior ē et magis
 laudat: q̄to quis nobilis et magn⁹ exis hūi-
 liat⁹. Et Bern. In alto nō altū sapere. s; hu-
 milib⁹ p̄sentire: maxie virtutis est.

De cōceptōne. b. Marie. Capit. III.

Memoria mea i genera-
 tione sc̄loz Eccl̄i. xxiij. Et quō sit
 ista memoria de virgine singula-
 rissime in generatione sc̄loz. ostē-
 dit ps. cum ait in p̄sona eius. In capite libri
 scriptū est de me. ut facerē voluntatez tuam.
 Ubi sciendū q̄ tres sūt libri in quib⁹ ē scri-
 ptum de ea et memoria ei⁹. Primus liber et
 nalis cognitiōis. Scd⁹ liber figuralis descri-
 ptionis. Tercius liber p̄fectōnalis eruditio-
 nis. In primo generata sūt sc̄la in mēte diui-
 nali p̄ p̄ordinationē. In scdo generata sūt se-
 cula i eē naturali p̄ narrationē. In tercio ge-
 nerata sūt sc̄la in esse spiritali per reforma-
 tionē. Et in om̄ib⁹ his est memoria virginis i
 capite cuiuslibet libri ut quid singularissimū
 scriptum.

Q̄tū ad primū sciendū .§. i.
 q̄ liber eternalis est mēs diuina. in quo sunt
 oīa que fuerūt sunt et erūt scripta: ista sc̄ptu

ra est noticia dei que est oīm rez. nō solū que
 facta sūt. sed etiā q̄ fieri p̄nt q̄ nūq̄ erūt. Sed
 eozum que creata sūt et creabuntur seu erūt.
 Inter cetera sūt i hoc libro eterno scripti oēs
 electi dei. p̄ordinati ab eo ad vitā eternam. et
 om̄ia bona que eis collatur⁹ est: de quo libro
 dicit apl⁹ de quibusdam discipulis ad Phil.
 iij. Quorū noīa scripta sūt i libro vite. Unde
 et Gratian⁹ dicit. de pe. dis. iij. q̄ scdm̄ p̄scien-
 tiā aliquā scribi i libro vite. est aliq̄ p̄ordi-
 nari ad vitā. s. gr̄e et glorie. quod ab etno p̄-
 ordinatū est. Et moyses Exod. xxxij. Aut di-
 mitte populo isti hanc norā. s. idolatrie com-
 misse ad montē synai adorādo vitulū: aut de-
 le me de libro quem scripsisti. q. d. Quia scio te
 nō velle me delere de libro viuētium: idō par-
 ce huic populo. In hoc libro nō est prioritas
 t̄pis. ut. s. prius mens diuina vnū cognoscat
 et postea aliū. sed prioritas dignitatis. ut di-
 catur prius scriptū quod nobili⁹ et p̄fect⁹ fi-
 endum est dispositum. Sicut etiaz accipitur
 quod ait Jos. baptista de xpo. Ante me fac⁹
 quia prior me erat Jos. j. Nō quidez t̄pe. pri-
 cōceptus et natus est xpc iohāne. sed iohan-
 nes prius factus. i. cōceptus per sex menses. ut
 patz Luc. j. Sed dī xpc ante eū factus. et p̄or-
 dignitate: q̄ sine compatione xpc p̄fectior.
 sanctior et dignior iohanne. Et isto modo di-
 cere p̄t beatā Mariā in capite libri. s. diuine
 p̄ordinationis scriptū est de me. q̄ ab eterno p̄-
 cognouit et p̄ordinauit deus. tempore suo cō-
 cipendam et noscēdam virginem. que estz sā-
 ctior: uniuersis puris creaturis etiā angelis.
 Et ideo in capite libri dī scriptū de ea. ut fa-
 ceret volūtatēz di: quia p̄e ceteris p̄fecti⁹
 operata est fm̄ voluntatē dei. ut esset gratia et
 gloria excellēti⁹ om̄i pura creatura. Unde et
 de ea cātā. Elegit eā deus et p̄legit eā. Ele-
 git ab eterno p̄ordinādo. et p̄legit eā. i. p̄e
 omnib⁹ alijs excellēti⁹ disposuit facere. In
 generatione ergo seculoz fm̄. s. q̄ fuerāt cre-
 anda disposita in mēte diuina. ab eterno fu-
 it memoria h⁹ virginis ut quid singularissimū.

Q̄tū ad secundū. §. ij.
 Liber secundus figuralis. s. descriptionis est
 vetus testamentum. in quo: ut ait apostolus.
 omnia in figuram cōtingebāt illis. j. Corint.
 x. Et hic est liber mandatorum dei. Baruch.
 iij. et ceremonialium. et iudicialium. et mo-
 ralium. scilicet decem p̄ceptorz. Huius autē
 veteris testamenti: primus liber est Genesis.
 i quo data sunt mābata de iure naturali. Et
 huius libri principium est. In principio cre-
 auit deus celum et terram etc. Et in capite li-
 bri huius dicere beatā Mariā. Scriptum est
 de me. s. figuratiter. In quo principio narra-
 generatio sc̄loz. i. creatio rez mūdialiū. Et
 ibi dicit. Iste sūt generationes celi et terre. i.
 creatio et memoria mea. ait beatā Mariā per

Capitulum

ecclesiasticum in generatione scilicet. i. i. figura sit
metio de me i. creatione mundi. **M**oralis igitur
exponit. In principio creavit deus celum et
terram: inquit Moyses. Gen. i. In principio. scilicet tempore
seu mundi creavit. s. p. figuram. i. p. nunciavit figu-
ram creatoris celum et terram. i. pariter virginis
gloriosae Joachim patris et Annam matrem eius.
Sicut nobilius est celum terra: ita perfectior est pater.
quod principium actuum quam mater quam est principium
passivum. et ideo pater describitur celum factum et po-
sterior terra. Celum autem dicitur Joachim pater. quod celestis
i. virtuosus habuit conversationem. Sicut enim ce-
lum est luminosum: ita et ipse fuit illuminatus lumine
gracie et doctrine legis divine. Et sic celum est pur-
pure ab omni corruptione: ita Joachim castus et
mors fide servas uxori. non miscens se cum alia
muliere ut filios habet. cum uxor esset sterilis.
Celum quod pluviam habundanter tempore suo: et Jo-
achim ut in legenda scribitur dabat habundanter
elemosinas. Nam de redditibus suis faciebat tres
partes. unam videlicet pauperibus. aliam ministris ec-
clesie. tertia per sustentationem familie sue. Terra autem
convenienter signat Annam. Nam sic terra est in-
ferum elementorum et subiecta influentie celi: ita An-
na humilis erat et subiecta gubernationi do-
mini viro suo ut oportet. Terra stabilis est in-
eternum. stat inquit Salomon Ecclesiastes. i. ita Anna
constans et fortis i. sterilitate sua. non turbata
ta deum murmurans. quod filios ei non daret. Ple-
rumque enim id votis exposcimus. quod non obtinuimus
melius foret. ait Valerius Maximus. Orator im-
portune a mulieribus infecundis per filios habendi-
bus. qui habuit aliqui sunt causa proditionis patri-
tutis. Terra atteritur multis modis et scinditur ab
fructificatione: ita et Anna ieiunij. vigilijs.
et alijs modis castigabat corpus suum. ut subditum
esset rationi. **T**erra autem ut sequitur in Genesi. erat
inanis et vacua. quod Anna erat sterilis et infe-
cunda: ut maius inde appareret miraculum. et ma-
gnificencia ex fecunditate sibi collata. Tenebre
erant super faciem abyssi. quod pater exponi et de condi-
tione humani generis. ubi est abyssus iudiciorum
incognita. in qua humano genere erant tenebre
errorum et peccatorum. declinatis pene omnibus ad ido-
latrariam gentilibus. et iudeis legem dei dissipantibus.
Abyssus etiam dici potest ipsa Anna ut terra infe-
cunda: et ideo tenebre afflictionis et confusionis
erant in ea. quia maledicta dicebat sterilis ob-
probrio videlicet confusionis. que fructum non facie-
bat. ut enim ait Ambrosius. Pudor est feminis nupti-
arum prima non habere. propter quod primo institutum est
matrium. ut habet. xxij. q. ij. Pudor. Et spiritus domini
ferebat super aquas. Cum enim: ut narrat historia
Joachim accessisset ad templum domini in iherusalem. iuxta
mandatum legis ad offerendum sacrificium. et cum
secundis se pontifici presentasset: rebarguit eum
pontifex. quod sterilis cum fecundis ad templum access-
isset. propter quod ille confusus ex improperiis.
non reiecit domum sed ad permanendum cum pasto-
ribus gregis sui abiit. Quod intelligenda anna sola.

Quartum

ratio viri destituta. cum lacrimis domini exorabat.
per reversionem viri. et remotum habet obprobrium: vo-
tum faciens deo. offerre fructum ventris sui. Et tunc
spiritus domini ferebat super aquas lacrimarum ab exau-
diendum votum eius. et consolandum: unde apparuit ei an-
gelus domini confortans et declarans sterilitatem partem
fore mirabilia. ut dicitur per prophetam Isaac ex Sara sterili
et samsonis ex matre sterili. et samuelis ex an-
na: pronuntiatio ei reversionem viri ad domum. quod se-
cutum est apparere angelo Joachim et rebitum
impante ac conceptum futurum de ea quam domini mundi
et matris dei fides erat. unde sequitur. **D**ixit ergo deus:
dicere dei est facere. **F**iat lux. **U**bi successive nar-
rantur opera sex dierum in principio facta. sex opera mi-
rabilia dei facta successive in virgine Maria ibi
figurata. Et sic in capite libri scriptum est de me-
se. Et primum opus est preceptio ibi dicens. **F**iat
lux. in hoc figurans et ordinans conceptum vir-
ginis. c. vita gloriosa luce debet scilicet. Et facta est
lux. Facta quidem tempore predestinato quantum ad
corpus a parentibus suis Joachim et Anna. ut causa
instrumentalis per copulam carnalem. Non enim
de spiritu sancto precepta est. quod hoc est privilegium so-
lius christi: et hereticum esset hoc dicere. sed secundum mo-
dum coeque generationi humane. Facta autem est
lux ista virgo gloriosa a deo principaliter quantum
ad corpus. quia de sterili: et optime complexi-
onata et organata quantum ad animam. quam ipse
deus de novo eam creavit post corpus perfecte or-
ganizatum. et creando in corpus suum infudit. **U**n-
de dicitur. **I**n illas secreti ventris angustias ma-
nus operantis spiritus operantis. id est plasmator corporis
et anime. di. lvi. **N**asci. Et sic precepta et animata
beata Maria. inuenta est cum aliqua tenebra. scilicet pec-
cati originalis contracti post infusionem anime in
corpus. Sed subito diuisit deus lucem a tenebris.
eam sanctificando et ab originali mundando. Et
facta est tota lux et dies radiosa. **I**n secunda
die fecit deus secundum opus. scilicet firmamentum.
diuidens aquam ab aquis: hoc firmamentum est
beata Maria. que nata in mundo semper firma
fuit in domino. **N**on enim ait Bernardus. festiuis lau-
dibus natiuitas eius celebraretur. si non sancta na-
sceret. i. firmata in omni bono: positaque est in
medio aquarum superiorum et inferiorum. **A**que
fluxibiles sunt creature ratione ventres. ut an-
geli et homines: quod angeli etiam immortales sunt
in sui essentia. et homines quo ad animam:
tamen continue fluunt per mutationem. saltim
cogitationum et affectionum. immo et verti-
biles ad bonum et malum ante sui glorificatio-
nem. In medio ergo harum aquarum positum
est istud firmamentum beata Maria. et in medio
sanctorum vite et patrie: diuisa est ab utroque. ex-
istens super communem statum vite. et infra statum pa-
trie: communicans cum utroque. habens cum su-
perioribus virtutum perfectionem. cum inferiori-
bus merendi conditionem. Cum superioribus
securitatem contra casum. cum inferioribus
possibilitatem ad meritum. **I**n tertia die

¶ Titulus

gregatis aquis i locū unū apparuit aribā. vocauitq; deus aribā terrā. cōgregationesq; aq; appellauit maria. Cōgregationis igr oībo gratijs scōp i unū locū. i. in aīaz virgīs. ap; pellauit eā Mariā. q̄ mare grāz. Oīa. n. flumina i mare intrāt Ecēs. i. id est oēs gratie i Maria et mare nō redūbat. s. i. aliquā superbiā. vñ et ipāz ariolam ab omī pcupia vocauit terrā. ppter suā hūilitatez sumā. Df. n. humilis q̄ humi accliu. i. terre. d̄ q̄ d̄ i ps. Terra nra dabit fructū suū. Et i alio. Deus opat̄ est salutē in medio terre. i. virginis. Et d̄ Maria media pducta. nō correpta: qz sep̄ aucta est i virtutib. Ista igr terra segregata ab aquis delitay et iploz. et puula in tēplo p̄tata. a parētibus deo dedicata: germen cepit pducere herbaz scāz cogitationū. Floēs feruētū desiderioz. fructū pfectay opationū. qz semen remāsit sup terrā. s. exteriorū exēploz. iuxta que alij possint fructificare per imitationē. Insistebat enī oīoni. meditātū p parte diei. exercitio corpali honesto alicui p iustitātione vitē. obediēs maiorib et reuerēs equalibus nō inuitēs. inferiorib fūiēs. Loquēdi partior. legēdi studiosior. Nō i incerto diuitiaz sed in p̄ce paupis spem reponens arbitriū mētis nō hoīez sed deū querēs. ¶ In quarta die fecit de luminaria magna. s. soles lunā et stellas. Sol autē iustie est xpc de nra. Sol autē materialis d̄ fact̄ illa die ex nube. cula illa facta p̄ma die q̄ dicta est lux. fm q̄s bam doct. Ita q̄ sol spūalis q̄ illuminat omīez hoīez veniētem i hūc mūdū. factus ē. cōcept̄ et nat̄ de nubecula lucida. i. virgine Maria. Tūc q̄ luna etiā foīata. i. ecclia a xpo illūia: ta sic luna a sole. habuit suā pfectōez vnita i nra humanitate cum de o in utero virgīs. Et stelle qz nō est numer̄ d̄scōp scōp. lumē grē recipiētes a sole xpo. qz d̄ plenitudine ei nos oēs accepim̄ grāz sol. j. apparuerūt noctem vitē p̄tis suis exēplis irradiātes. ¶ In q̄nta die creati sūt volucres celi et pisces ex ipis aquis. Volucres ab alta volātes sūt actus vitē cōtemplatiue. Pisces i mari fluctuātū discurrentis. sūt act̄ vitē actiue. Et utriq; ex aq̄s habūdantissime grē ei p̄cessit. Quis enarrare valeat vel etiā cogitare altissimas cōtēplationes. q̄s habuit in cōceptu filij. i. visitatione Elizabeth: q̄n dixit. Magnificat anima mea dñm. In natiuitate filij: cū vidit deū ex se natū. ab angelis collaubatū. a pastozibusq; magis veneratū. a Simeone declaratū. q̄ p ea i p̄dicatōib. miraclis aubitis et visis exaltatū. Nec tū defecit i ea pisces. i. act̄ miscōdie actiue vitē ab primū et cū labore. Naz nūdū filiū vestiuit. cibo pavit. lacte potauit. bospiem in domo sua paupcula recepit. Fugauit eū in egiptū ne p̄teret. laborabat manib ut ei necessitatib puidet. Deniq; iuxta crucem stās cū filio crucifixo. cruci p ppassionez cō-

¶ Quindecimus

fira erat. ¶ In sexta die fecit de hoīez. q̄ trāslatum de terra in paradisu voluptatis. debet ei vniuersale dominū. ut p̄ssz volucris celi et piscibus maris et bestiis terre ab eo creatis. Aplus Paul. j. Cor. xij. assimilat statū vitē p̄tis etiā i factis statui puuli pueri. Statū autē beatoy statui viri pfecte etatis. vnde dīc. Eū autē face sum vir euacuauī q̄ erat paruuli. Sicut enī puulus hē paruā noticiā de rebus et maxime spūalibus. sed vir magnā si se applicat in illis. Ita i p̄ti omīs noticia quaz de deo hnt etiā factissimi hoīes. est imp̄fectis. sūma q̄ modica respectu cognitiōis i patria. Quis igr beata Maria hūit altissimā cognitiōē de diuinis i p̄ti: tū alio mō habuit p̄fectiorem q̄n assūpta est q̄ i celū et paradisu trāslata i aīa corpe. ut vir hūis p̄fectissimā visio nem q̄ fruitionē facta dñā oīm. ut p̄sit volucris angeloy. piscibz demonū i mari q̄ mare penarū natātibus. bestiis hoīm mortaliū. Deniq; die septio q̄a q̄euit ab opibz suis de. et xpc in sepulchro. et tūc fides i virgine ipā. Ido hūidixit ei et sc̄ificauit. statuēs eā diem septimā i veneratione hri a fidelibz i honore ei: nō q̄bez abstinendo ab opibz manualibz. ne videamur iudaiizare. de psē. dīf. iij. puenit. s. ieiunādo. orādo frequēti. et elynas dāto. Ecce q̄ quō i capite libri sc̄ptū ē de ea. ut facēt q̄. Et sic p figurā mēoria ei genēatōe scōp.

¶ De tercio libro qui est .§. iij. nouū testamētū. p̄cipue euāgelij. in q̄ docet oīs xpiana p̄fectio. p̄ intelligi illud Eccebi. ij. Et vidi. Et ecce manus missa est ad me. q̄ i ea inuolūt liber scriptus int̄ et foris. Erāt i eo sc̄pte lamentatōes. carmē. q̄ ve. Man̄ ista est dī fili. q̄ ut manu artificis fact̄ est mōs. Liber inuolūt i ea ē euāgelij seu doctrina p̄dicata ab eo. q̄ inuoluta et obscura est iudeis et gentilibz. sc̄pt̄ est intus q̄ foris. qz dirigit et inforat p̄uersatōz exteriorē q̄ interiorē hominis. Sūt scripta i eo lamentatōes p̄p̄ctōis q̄ debent hri p p̄ctis. iuxta illud. p̄nias agite q̄. Carmē exultatōis. qd̄ quis debz hē p expectatione bonoy mercedis. ve. cruciat̄ bā. natōis. quē debet q̄s timere p vitijz ppetratōis. iuxta illud Math. xxv. Sūt bi i supplicij eternū. iusti aē in vitam eternāz. Principiū huius libri euangelici est istud. Liber generationis ihu xpi Math. j. id est in quo narratur generatio temporalis xpi. per quem generata sunt secula. i. homines in esse spiritali. Et in fine huius genealogie que est in capite libri noui testamēti seu euāgelij. dicit̄ Jacob aē genuit Ioseph virum Marie de qua natus est ihu qui dicitur xpc. In capite ergo libri scriptum est de me. ut facerem voluntatez tuam. in sumento sponsum. i. cōsentiendo deo ad cōcipiendum xpm. Et sic memoria eius virgīs est in generatione scōp spūali. facta i dei in

Capitulum

carnatione ex virgine.

Sed tunc queritur cum euangelista narret genealogiam Marie de qua natus est xpc. non ex Ioseph: quare describit genealogiam Ioseph et non Marie: Ad quod respondit Hieronimus? Ioh. damascenus. q. non fuit p̄suetudo iudeis neq. diuine scripture. genealogias ponere per mulieres sed p̄ mares. Lex autē phibebat commisceri p̄nubia inter homines vnius tribus cum alteri? tribus hominib: nisi inter sacerdotalem et tribum iuda regalem. Sed fiebat matrimoniu inter homines vnius tribus et vnius familie. et quia Ioseph erat iustus: ut dicitur Mat. j. non sumpsisset Mariam in coniugem nisi fuisset de tribu iuda et familia Dauid. quia fecisset contra leges. Ex hoc ergo q. describitur genealogia Ioseph i. choata ab Abraham: cōsequenter ponitur et genealogia Marie sponse sue. cū essent de eadem tribu et familia.

Si alteri queratur. Quare scriptura non consuevit genealogizare mulieres sicut et viros: Respondet Albertus magnus i libro super missus est. q. propter plēs causas. Prima quia sexus indignior: et virilis dignior. p̄pter principalitatem generandi. quia masculus generat in altero. Secunda quia sexus femineus est natura posterior. prius enim format? est Adam postea Eva et ipsa de costa eius. Tercia causa. quia culpa prior. Prius enim Eva tulit. magis Eva seducta superbia cretens se fieri posse per esum similem deo. hoc Adam non credidit. Licet mandatum et ipse transgressus est. Et hoc est quod ait apostolus dum dicit. Mulier enī seducta est in preuacatione. adam bo nō est seduct? Quarta ratio. quia mulier ad op̄ra infirmitatis signāba est cōgruentior. quoniam debilitatis rationis et virtutis corporalis. Cum autem prebictis rationib: mulieres nō genealogizentur ab ista maledictione est exempta beata Maria. cuius genealogia exp̄ssissime declaratur et parentissime euangelizatur. Q. autem hoc fit p̄ virū desponsatum sibi. i. ioseph. ut patet in euangelio: declarat eminētiam dignitatis et humilitatis simul ut manifestetur mirabilis pulchritudo. cuius et dignitas extollit humilitatem. et sup̄ omnia humilitas precipue ornatur dignitatem. Quid enī ait Bern. virtutū est eque potens. omniū demonū debellare superbiam et tyrannidem hominū. Ceterum cū omniū indifferentē personarū. bec sit. f. humilitas quebaz turris fortitudinis a facie inimici. Nescio quo pacto cui? vir maior est in maioribus: et in clariorib: clarior comprobatur. Nulla splendidior gemma in omni p̄cipuo ornatu summi pontificis. Quo enī excellentior ceteris. ex humilitate patet illustrior et seipso. bec ille. Sicut ergo domin? priuilegiauit matrem suā super omnes mulieres i eo q. gene-

Quartum

alogizetur: ita et humilitate adornauit q. bec genealogia ab ipaz per virum Ioseph descendere demonstratur. ¶ Circa quā genealogia positam in capite libri euangelior. tria sunt consideranda. Primū est. q. nulle femine peccatrices in genealogia describuntur. Secundum q. mali aliqui viri in ipsa genealogia inserunt. Tercū q. et multi boni i ipsa genealogia exprimunt. ¶ Etum ad primū causa hui? esse potest ex eo q. omnis peccati imitatio vel suspicio a beatissima Maria excludi deuit. Sicut autem a patre in filios per imitationē mala conuersatio solet deriuare. quia cū eis frequentius conuersatur et vident eorum mala opera: ita a matribus i filias que cōtinue habitant cum eis. et vident opera earum. mali mores descendunt per sequelam. Nulla ergo mater in genealogia mala designatur. ne suspicio vel minima de eius imitatione i hoc oriatur. Nec est contra quod ait Hieronim? sup̄ Matheū. f. q. nulla sanctarum mulierum hic ponitur. quasi diceret. Sed per contrarium peccatrices: ut Raab meretrix. Ruth moabitides gentilis. Bersabee adultera. Thamar incestuosa. Naz predictę mulieres que exprimuntur in genealogia fuerunt utiq. male. sed anteq. pertinerent ad genealogias. ad qd respicit Hieronimus. Fuit enim Raab meretrix anteq. desponsaretur Salomoni: nō autē postq. accepit illum in virum. unde pertinet ad genealogiam bñe descendētis ab ea. Sic Ruth accipiens in virum Booz. ex qua natus est Obed aui David: puerla est ad cultum veri dei. Bersabee autē perperauit adulterium anteq. sumeret i virum legitimū David. et natus ex illo adulterio non ponitur in genealogia domine. sed Salomon qui natus est de legitimo matrimonio ipsa honesta permancit. Sic et Thamar concepto Saram et Obares. qui pertinet ad genealogiam domine casta permansit. Et fm̄ bec intelligi oportet dicta Alberti. et tunc non contradicunt verbis Hieronimi.

¶ Etum ad secundum dicendum. fm̄ Albertum ubi supra. q. idō ortum habuit ab aliquibus descriptis viris i genealogia ista malis. triplici ex causa. Prima quia opposita iuxta se posita magis elucescunt. Et fm̄ illud dicitur i Canticis canticorum. Sicut lilium inter spinas. sic amica mea inter filias. et sicut spina rosam genuit. iude Mariam. canit ecclia. Secunda ut sapientia dei misericorditer appareret. Est enim exitus de bono in bonū seu melius. ut illud. Vixit deus cuncta que fecerat et erant valde bona. Ex singulis enim creaturis bonis factis. resultat pulchritudo vniuersi que est melius. Est et exitus de malo in malum. fm̄ illud. Initium omnis peccati superbia. Est et exitus de bono in malum: ut de muliere initium peccati. Quartus exitus est

de malo in bonū. Et hoc est ppiū dei cui? sapientia vincit maliciā. ex malo eliciēs bonā. Tercia causa est. ut cōsistentiā pcorū augmētaret. p hoc q̄ mediatrix eorū eadē p̄p̄nq̄ tate utraq̄ extremitatē cōiūgeret. ut sicut ē m̄r. soror et filia rei. sic et a natura inclinaretur ad miserēdū pcorū. ppter qd̄ figurat per arcū in nubibz celi. in signū federis inter celū et terrā. Nō em̄ potuit de? efficaci? cū pcorū bus stabilire pacez. q̄ q̄ filiā pcorū hominū suo filio accepit vxorē et matrē. Nec aliq̄s fideiū inter deū et hoīez pacē facit. q̄ que m̄r vtriusq̄ fuit. Ad hoc etiā optie facit auctas. **Hiere. bi. lvi. bñs. qui hanc rationē assignat.** ¶ Etum ad terciū dicēdū. q̄ ideo a bonis et sanctis ortū h̄re voluit. ut patz ī narratis in genealogia triplici ratione fm̄ **Alb. Prima ē** ut sanctitas vndiq̄ eā circūdaret. **Retro** per nobilitatē eorū. s. sc̄oz ex quibz descendit ut **Abrahāz** et alioz. **Ante** p utilitatē. s. ppter xpm̄ ex ea natū. **Sup.** p dignitatē. qz facta regina celi. **Infra** per p̄fatez ad demones cōbercēdos. **A** dextris: per virtutum summitatē. **A** sinistris: p p̄fci immunitatē. **Ab** intra: per caritatē. **Secūda** cā ut hūilitas e? laudabilior appareret. qz ait **Bern.** In altū positus nō altū sapere sed humilibz consentire. nil deo carius. nil apud hoīes rari? inueniē. **Ipa** at̄ regali ex p̄genie exorta ancillā se vocat. Tercia ratio est ut antiquitas nobilitatē extollat et augeat. qz nō p̄ arbor bona fructus malos facere. Et qd̄ natura tale magis tale: et magis ad virtutē perficiē. qui ad ip̄az ex nase origine inclinā. Virtutes em̄ p̄m a natura. p̄m a cōsuetudine sūt acquisitē. **Nā** infuse p̄ncipaliter ex grā. vñ **Job.** Ab infātia creuit mecū miseratio. s. p̄ assuetudinē egressa est mecū ut a natura. Sicut em̄ diuturnitas p̄fci nō minuit peccatū sed augeat. Et tāto sūt grauiora p̄fca q̄to at̄az infelicez diuti? detinēt alligatā. ut dicit **Gregoz.** non ex ē. de p̄sue. c. vii. Et sic adulterine plātōes nō habūt radices altas. ut dicit **Bar. iij.** Ita ec̄ouer: so pulchra est casta generatio. i. p̄genies cuz claritate. Immortalis est em̄ memoria illius qz apud deū nota est et apud homines. Et sic om̄es iniqui filij ex iniquis qui nascūt. testes sūt nequitie aduersus patres. Ita generatio rectoz benedicet. Sic ḡ beatissima Maria ex magnis et bonis orta est. ut antiquitas nobilitatē eius extolleret. In capite ḡ libri sc̄ptū est de me: ait. q̄a in principio noui testamēti q̄c. De cōceptione beate Marie habes alium sm̄onē ī prima pte ī ti. viii. de p̄fco originali et ibi vtz ip̄a dixerit originale p̄rōes et auctes.

¶ De natitate. s. Marie sm̄o. Ca. V

Liber generatōis Ihu xpi. Mē. j. hic ē. s. facta Maria hoīe die nata. Ubi notādū. qz cōsuetu

to antiq̄z fuit p̄cipū? magnatuū. biē natalis sui cū solennitate et iocūditate celebrare. **Uñ d̄r Mar. vi. qz Herodes rex natalis sui ce-** nam fecit principibz et tribunis et primis galilee. Ratio at̄ et causa hui? fuit. qz credebant eufortunia sua ex die et hora natiuitatis sue oīa puenire. In cui? rei signū et argumentū. qd̄ narrat **Valerius maximus** de duobz p̄bis eadē die natis. qui. s. in fortunijz postea cōlū processerūt. vñ dicit qz **Polestrat?** et **Hypoclitēs** p̄bi. eadē die nati. eiusdem p̄ceptoris ep̄churi sectā secuti. p̄fimonij etiaz possidēdi. alēndiqz schole cōmunionē p̄iūcti. eodēqz mōmēto t̄p̄is vltima senectute extincti. similiter ex eodē credebant pcedere infortunia sua seu q̄cūqz mala. Ad qd̄ facere videt qd̄ itē **Valerius** refert de quodā. qui om̄i anno ea die solū ī q̄ nat? fuerat febres patiebat. nec vñq̄ alia infirmitate tangebatur. Et illa tali febre illi? vltimo diei extinctus ē. Illi ḡ qui eufortunati erāt sicut magni et honorati. tāqz cāz eufortunij sui. sue natiuitatis biē cum leticia celebrabant. Sed scriptura sacra diuinit? inspirata. et ip̄i? doctores a deo illuati: tā bona q̄ mala. i. aduersa ex diuina p̄uidētia magis q̄ ex cōstellatione natiuitatis puenire nobis asserūt. Propter qd̄ d̄r **Hiere. x.** A signis celī nolite timere. **Nāz** etiā in his que corporū celestij domini subbūt. diuina volūtas et p̄uidētia p̄ualet: p̄spera et aduersa put vult singulis tribuēs. Et ideo ec̄clia nō celebrat natiuitates hoīm. et p̄cipue qz nascūt cū originali p̄fco. Celebrat tñ natales dies quorūdā qui ex sp̄ali dei munere nati sūt sine originali p̄fco: ut xpi. et virginis m̄ris ei?. et **Johānis baptiste.** Xpc tñ etiaz sine originali p̄ceptus nō solum natus. Et sic natiuitas beate Marie celebrat. quia: ut dicit **Bern.** sancta fuit anq̄ nata. Neqz em̄ festis laudibus celebraretur. si nō sancta nasceretur. Et de hac ī verbis p̄positis que sūt titul? q̄si euāgelij d̄r. **Liber generationis ihu xpi.** In q̄ cōmēdat ex tribu. **Ex** totali puritate. quia liber. **Ex** sup̄nali fecunditate. qz generatōis. **Ex** singulari dignitate. qz ihu xpi.

¶ Dicitur beata Maria .S. j. liber qz cōtinuit in se diuinā sapiāz. i. filiū dei In libris em̄ cōtinetur sapiētia descripta. Et ex hoc innuit totalis e? puritas. s. in anima et corpore. quia ut dicit **Sapi. j.** In maliuolaz animam non intrabit sapiētia. neqz habitabit in corpore subito peccatis. Et ideo oportuit eaz esse totaliter purā ab om̄i p̄fco. **Joh. damas.** Sanct? em̄ deus. nō nisi ī sc̄is requisit. Et possum? dicere. qz vocat beata **Maria** liber triplici ex causa seu rōne. Primo ratione materie. Secūdo ratione scripte. Tercio ratione clausure. ¶ Etum ad primum. libi p̄cipue notabiles fiūt de pergameno. quo

Capitulum

ad materiā seu cartā. Purgato tñ tripliciter. scilicet a
pellis carnositate. Ab aquositate seu hūiditate
quā. scilicet a siccitate: et a supfluitate quā raditur. Sic
bēa maria purgata fuit. A carnositate peccati ori
ginalis. pueniēti ex peccato originali. ps. Ecce ei
in iniquitatibus conceptus fuit et in peccatis conceptus me
mae. Et hoc i scilicet a siccitate. Ab aquositate. i.
fomitibus fluxibilitate Gen. vi. Eūcta cogitatio
pna ē ad malū. Et hoc i spūscī supuētōne
A supfluitate. i. a quādā legis irregularitate
Et hoc i purificatōe: qz. scilicet. fm legē mlier parēs
nō poterat ire ad templū nisi post. xl. dies: vlt a
supfluitate q ad directōez actualē oīm cogita
tū i deū. Sic i nos oportet purgari si volumus
pabū itare ab originali p baptisimū. A mor
tali p pnia. A supfluitate venaliū p sacmēta
lia Aug. d. peni. di. j. Neminē putes ab errore
ad veritatē: a qdūq magno: vlt ptauo peccato: ad
virtutē sine pnia posse trāsire. Ita a deo ipar
tis largitas venie: ut nō deseras veritas disci
pline. El pōt dici. q debem purgari a carno
sitate luxurie. Ab aquositate supbie. Humidi
tas enī nimia facit inflare i ydropicū. Et a su
pfluitate auaritie que supflua pgregat i reti
net. Antiquit aut materia libroz: fiebat car
tez de ligno. i. ex cortice illo arboris subtiliori:
qui ē medi in cortice grossum exteriorē: et li
gnū qui cortex medi i subtilis bicif liber. Un
a tali materia liber ē dictus: q materia bñ cō
gruit bēe marie: qz facta est mediā seu mediā
trix in deū i homines. ppter quod canit ecclia
Mediatric hoīm. ablutrix qz criminū. peccoz
denia. pcuranto ista. Et ideo peccozes discor
des i inimici dei facti ppter offensam: ut recōci
liet ei. debent ad istū libzū: q ad istā mediatri
cē recurrere. Nā sicut ipa mediāte sedata ē lis
q erat in deū i homines: ita etiā p ipam termi
nant quēstiones in hoies i dyabolū. Un legi
in li. d miraculis eius. q quidā grandis pecca
tor ductus est p visionē ad iudiciū dei: vbi p
quatuor allegatōes dyabolus voluit probare
eum esse suū. Primo rōne publici instrumēti
qd deus dictauit eū dixit. In quacūqz hora
cometeritis ex eo: morte moriemini. Cū ergo
iste sit ex eius prole. morte ppetua bz mori
Deo beata Maria cui ille deuot erat. Respon
dit: ut mediatrix i aduocata. Istud tu demon
falsificasti: qz ad illud addidisti. Nequaqu mori
emini: et ideo tanq fallarius repellendus es.
Secūdo dixit dyabolus illū esse suū rōne pseri
ptōnis: quia. scilicet. multis annis eum in seruū pos
sedat. Ad quod mediatrix bēa maria respondit
illa pscriptio fuit sepe interrupta: i ideo nō
valet: quia ratiō eius semper murmurabat: et
contradicebat q tamerūdeli dōmīno seruiebat
Tertio dyabolus dixit esse illū suū rōne ppe
tatis peccati. Nam peccati ppiū est esse ponderosū
ps. Sicut onus graue grauat sunt sup me. Et
quia ponderosum: ideo trahit ad centrū terre
scz infernū: i ideo illuc demergendū. Cui medi

Quintum

atrix: respondit. q pena et passio filij sui plus
omnibz ponderauit: i sursum quodā mō trahit
peccatores. Job. vi. Utinā appenderent peccata
mea qd. Quarto allegauit: quia plura erant
eius mala q bona. Et cū ad pceptum iudicis i
statera appenderent bona i mala: i statera in
qua erāt mala pponderaret: subito beata Ma
ria manū apposuit ad stateram seu bilantiam
in qua erant bona et si pauca: i traxit eam ad
terram: i preponderauit alteri. Tūc dyabolus
confusus abscessit: et ille euigilās vitā suā in
melius pmutauit. Secūdo. beata maria bñ liber
rōne scripture eius. Scriptura enī libri nihil ē
aliud q verbū incarnatū. i. carta icorporatū
Et representat verbum dei incarnatū i virgine.
Nā tanq nrm verbū mētale. est verbum a pte
genitū. ps. Eructauit cor meū verbū bonū ait
ps. Tanq verbū vocale est verbū dei a pphetis
pdicatum. ysa. lv. Verbū quod egrediet de ore
meo. i. p pphetas nō redibit ad me vacuū. Sz
tanq verbū incarnatū seu scriptū ē verbū dei
in vtero virginis formatū seu incarnatū: de q
bicif ysa. viij. Sume tibi libzū grandē: i scribe
in eo stilo hominis: ut sit verbū patris: i filij ab
spūscm cui opere cōceptus bicif. Liber iste
grandis fuit beata maria. Libri qui sūt ab ho
minibz sunt parui: qz pauca ptenent. Nam et si
Salomon dicat. Eccl. ultimo. Faciēdi libzōs
nullus ē finis: tñ ut ait temisti. Ea que scim
sunt minima ps eozum que ignoram. De b.
maria fuit liber grādis: qz cōtinuit diuinā sa
pientia cui nō est numer. In ipso enī fm apo
stolū sunt thesauri sapiētie: i scie dei. Scriptoz
huius libri fuit optim. qm spūsc. qui oīz est
artifex: omnē hñs sciam. Fuit qz in hoc libro:
i scriptura in qua oīs possunt i debent legere
i obseruare in eo cōtenta. Ante Amb. in libro
de virginibz ait. Sit vobis tanq i ymagine de
scripta vita marie. Dabetis in ea pbitatis ex
empla: ut sciatis quibz eligere: quibz vitare debe
atis. Virgo erat nō corpe. scilicet. tñ: sed i mēte que
nullo tōli ambitu sincerū violaret affectum.
Corde humilis verbo grauis. Animo prudens
Loquēdi paritior. Legēdi studiosior. Intenta
operi. Verecūda sermone. Arbitrū mentis nō
hominem: sed deum querens. Non in incerto
diuiciarū: sed in prece pauperū spem reponēs
Assurgere maioribus natu. Equalibus non i
uidere. Fugere iactantiam. Sequi ratōnem.
Amare virtutē. Et infra. Cōgeminatus ieiū
nio dies. Et si efficiēdi necessitas fuit: plerūqz
cibus obuius erat qui mortē arceret: non qui
delicias mīstraret: dormiēdi nō prius cupidi
tas q necessitas fuit. Et si qn dormiebat corpe
vigilabat anim: qui vel lecta repetit: vlt inter
rupta cōtinuat: vel agenda pronūciat: vel or
dinata disponit. hec ille. Vbi multa dici possūt
ad delectatōnem et imitatōnem eius. Et de hoc
libro virginali ait Baruch. iij. c. Hic est liber
mandatorum. Mandata dei sunt de operibus

¶ Titulus

virtutū. Tot sūt i hoc libro scripture: quot opa virtutū. Ille dō legit i eo ⁊ colit: q̄ eā imitat ⁊ diligat. ¶ Tercio dī. b. maria liber rōne clausura. Libri em̄ hnt sua clausoria vel sigilla. Ipsa dici p̄ liber ille: de q̄ Jo. apoc. v. vidi i tertia dei sedetis sup thronū libꝝ scriptū int? ⁊ foris signatū septē sigillis. Liber iste b̄a Maria in tertia dei fuit. i. in dei p̄destinatione: ⁊ p̄lectione cūctoz. Script? h̄itibo int? i aia: ⁊ actibo virtutū ab ext? seu foris i exteriori p̄uersione. Septē sigilla sūt septē figure sue sc̄issime natiuitatis. ¶ Primā clausurā seu sigillū apposuit balaam: dicēs. nūeri. xxiij. Oriet stella ex iacob: ⁊ homo exurget d̄ israel: q̄ p̄cutiet duces Moab. Hec stella ē b̄a maria: orta vtiq; ex iacob. i. p̄genie p̄iarche Jacob. Hec assimilatur stella rōne quātitatis. Est em̄ i celo aliq̄ stella q̄ om̄ibz stellis ē maior. s. illa q̄ ē in arietē i fine ymaginis draconis: vt dicit alphagran. Quāto aut aliq̄ stella magis eleuat a nob: tāto apparet nob minor: p̄p̄ distantia. Ita b̄a maria maior: ē in esse sp̄iali q̄ om̄is sc̄i ⁊ sancte. ⁊ tñ q̄nto maior fuit: tāto minor sibi p̄i videbat p̄p̄ imensaz hūilitatē. Dicta aut stella aliq̄n videt maior: videlicet. qñ mediātē aliq̄ vapore hūido videt. Sic ⁊ beatā mariā ille videt: vt maior ē: ⁊ magis laudat q̄ hūore deuotōis habūdat. ¶ Secūda clausura seu figura fuit de area. Et hāc apposuit Gebeon. Bz dauid ipm sigillū magis ampliavit cū ait. descendit sicut pluuia in vellus: ⁊ sicut stillicidia ⁊ c. Vellus ē pellis cuius lana bestie qd nascit i carne ⁊ d̄ carne: s; passiones carnis nō sentit: qz ē separatū ab aiali. s. post mortē ei. Sic b̄a maria q̄uis nata fuerit de corpore Anne: ⁊ i carne corporea fuerit. se parata tñ ab ea. vitia carnis nesciuit: s; pura ⁊ illibata semp p̄māsit. vñ Hiero. illud ps. expōnēs i sermone ait. plane celestis ymber virgineū vell? i fudit: ⁊ tota beatitatis vnda i carne se ptulit. ac deinde p crucis patibulū exp̄ssum om̄ibz pluuia salutis effudit: ⁊ hūanis mentibz stillicidia ḡfe p̄stitit die clari. Area est virgo maria. vellus xpc i ea ros diuinitas q̄ fuit plena. Area tñ arida remāsit: qz virgo itacta: et inuolata semp fuit: vt patz i figura iudiciū. vj. Dei vellus maria: vt dictū ē. ¶ Tertiā clausurā seu sigillū posuit Salomon: dicēs can. iij. Ortus p̄clusus foror mea sponsa. s. es ort? p̄clusus. Fons signat? puteus aquaz viuentiū: q̄ fluūt impetu d̄ libano. Foror: b̄ b̄a maria: qz creatura rōnal? creata a deo: vt p̄e oim. An et foror n̄ra. Sponsa b̄z dei ex quo genit? ē xpc. s. ope dei sup̄naturali. Ortus fuit in q̄ fuerūt flores sanctorz desiderioꝝ: ⁊ oim odoramēta virtutū. P̄clusus dicit? qz nullo tōli aditu a d̄sa bolo ingredi potuit. Fons signat? dicit? signatus sigillo toti? trinitatis. Fons d̄ mari oritur sed p̄ meat? subterraneo trāsiens dulcoratur ⁊ sic ipsa aqua dulcorata. fonti imittit? ⁊ potabilis reddit. Et sic in p̄ncipio fons bz amaritū

¶ Decimusquintus

binē. s. in mari. in medio dulcoratōez. in fine. s. in ipso fonte dulcē: ⁊ potabilē emanatōnē. Ita ⁊ b̄a maria de amaro populo iudeoz ortuz habuit: et in amaritudine peccati originalis generata: sed postea a sp̄itus sancto per sanctificationē dulcorata gratia: ita qz postea semper emisit aquas dulcissimas actionum. potabiles idest inuitabiles. Dicit aut bis ortus conclusus: quia nec intellectū error intravit: nec affectū iniquitas venial. Puteus ē aquaz viuentiū. i. ḡraz p̄fectaz: que fluūt de p̄abito quasi filis illis. ¶ Quartā clausurā apposuit p̄beta ysaias: dicēs. c. xj. Egredietur virga de radice iesse: et flos de radice eius ascendet. Virgo dei genitrix virga est. flos filius eius. exponit cantans ecclesia. Et notandum. qz virga ista non dicitur orta: sed egressa de radice iesse. i. radice et genere iudeoz. Radix enim terre humore: sed virga rore celi: et calore solis crescit. Radix stat in ymo: virga ascendit sursum. Sic iudei ex quibus egressa est per Annam et Josachim. petebant yma victozum vnde et inferozum. beata maria sublima virtutum vnde ⁊ celozum. Iudei vt radix sunt in terrā fixi. per cupiditatem temporalium. Hec in aere per audivitatem celestium. Iudei constringunt: vt radix frigore infidelitatis: et hec fouetur calore caritatis. Hec est illa virga figurata. p virgam Aaron: que in tabernaculo posita miraculose floruit: et fructum fecit: cum tamen sicca esset: vt habetur numeri. xviij. quia beata Maria in templo deo dicata floruit xpm concipiendo. fructum fecit pariendo eam: ipsa tñ sicca. i. virgine permanente. ¶ Quintum sigillum posuit Ezechiel in vltima suarū visionum vidit enim quoddā edificium mirabile in mōte seu templum: et in eo quādbā portam de qua ei dictū est. Hec porta domini clausa erit. domin? solus ingreditur per eam: ⁊ clausa manebit eternum. Ezech. xliij. Templū hoc ecclesia est posita i sublimitate virtutum: ⁊ in spe celestiu premioꝝ. Ex hoc vidit aquam egredientem: ⁊ ad quos puenit aqua illa: que est aqua gratie: q̄ ab ecclesia seu ecclesiasticis sacramētis egredib. salui facti sunt. Porta aut in hoc templo facta ē virgo maria. nata i ipsa ecclesia p ḡraz iam receptā i vtero. Est em̄ virgo felix celi porta. Per hanc em̄ bona sp̄itualia de celo nobis exportant: et per eam homines in celum im̄portantur. Clausa fuit hec porta: quia a nullo violata. Nō a Ioseph: vt blasphemāt p̄fidi iudei: nec ab alio. domin? solus intravit per eam quia dei filius incarnatus est in ea deo operante: et clausa permansit: quia virgo in p̄petuū mansit: vt dicit Aug. ¶ Sextum sigillum seu figura fuit de luce noua: de qua Hester. viij. bicitur. Lusa est eis oziri lux noua gaudium ⁊ triphubium. Et hoc ex facto Hester regine: que fuit pulcherrima omniū: desponsata Assuero regi cum. s. liberauit pplm suum ex toto extinguen-

Capitulum

bū p inimicū ei aman. Interpretat hester bu-
milis: et signat virginē Mariā hūilimā: pulcer-
rimā aīa et corpe. desponsatā deo q̄ ē beatitudo
sanctorū. Interpretat enī assuer? bñctio. Dec li-
berauit suis meritis pplm electorū d manibz inī-
mici demois a morte etna. vñ aug. Quas tibi
laudes digne persoluet fragilitas hūana: q̄ tuo
singlri merito mō succurristi pbitu. Lux autē
noua dī apte orta ē ei? natiuitate: qz nūq̄ ante
eā tā lucida: tā mirabilē nata fuit aliq̄ ita ple-
na grē luce. Dec ē q̄ splendorē p̄ne glie gignē-
do. tenebras horroꝝ effugauit. Dec est que
tenebras. i. deceptōnes demonūz detegit: et ocu-
los mentis sanos letificat et cōfortat. puer. xv.
Lux oculorū letificat. Septimū sigillū appo-
suit xpc d margarita Math. xij. dicēs. Regocia-
tor iuenta vna p̄ciosa margarita: abijt et vēdi-
bit oīa q̄ hūit: et emit eā. Iste negociator ē ipse
met dei fili? q̄ abijt anglos i celo relinquēdo. i.
nō assumēdo naturā eorū: oīa sua vendidit. bū
cū hūana natura cōmutauit: ut ipse daret nob
diuinitatē suā: et nos et hūanitatē nrāz: tūc enī
oīa bona sua acq̄sita sūt nob cū illa: cū ipse spe-
cialt̄ assūpsit istā p̄ciosā margaritā. i. virginē
Mariā glīosā. Dec ḡ ab modū margarite geni-
ta ē i sra concubā. i. vtr̄p anne hūil m̄ris sue. ex
celesti roze. i. dīna grā et bñctū: qz Anna sterilis
erat dealbata et sc̄ificata. Tal margarita. p̄ci-
osa r̄putat. f. pulchra. cābida. et clara. Pulchra
mēte p puritatē. cābida i corpe p castitatē. cla-
ra in ope p caritatē. Sap. iij. O q̄ pulchra est
casta generatō cū claritatē. Et sic liber est.

Secundo cōmendatur .§. ij.

(q̄ ab p̄ncipalē diuisione) a fecūditate supna:
fali: qz generatōis. Duplex ē generatō xpi vna
etna ex p̄e sū m̄re. ysa. liij. Generatōnez ei? q̄s
enarrabit q. b. null? Amb. Mibi impossibile est
h? generatōis scire secretū. Uor. f. nō tm̄ mea:
sz etiā archangelorū. Alia ē ex m̄re sū p̄e. f. sz
hūanitatē suā: Et sic bēa Maria dī dei genit̄x
spūscō fecūdata. Qd̄ oñdit euāgelista: dicens
xpi generatō sic erat. Cū eēt desponsata m̄r ihu
maria. inuenta ē in vtero hñs d spūscō. f. car-
nē. Sz notandū q. b. Maria ē liber genera-
tōis hñs i se q̄druplicē generatōz. Prima ē na-
tural: q̄ ut m̄r vera ex suis sanguinibz puruz
genuit xpm filiū suū. Secūda est spiritalis. qua
ut mater spūalis genuit Joh. baptistā mō spe-
ciali. nō solū leuans eum de terra: qñ nat? est:
quia p̄sens in partu eius: sed etiā et magis: qñ
ut d sacro fonte spūscō: et aque gratie baptiza-
tus ē Joh. in vtero sanctificat? ab vocē virgi-
nis: qñ salutauit Helizabet. Tertia est adopti-
ua. qñ mouente filio imperator ipse in throno
crucis manēs. f. scripto suo et edicto adoptauit
sibi Johannē euāgelistā in filiū: dicēs. Ecce fi-
lius tuus. Et ecce mater tua. Quarta generatō
sua est generalis et educatiua qua. f. bonos ge-
nerat: ut pia mater: et nutrit meritis: et exem-
plis. Eccl. xxij. Ego m̄r pulchre dilectōis et

Qrtū ad tertū cōmen .§. iij.

tertium

batur ex dignitate filij: qz ihu xpi. Ibs inter-
pretat saluator. ipse enī nos saluat. Xpc inter-
pretat vinctus. Tres autē p̄sone antiquit? vnge-
bant. f. reges. sacerdotes. et pugiles. et i hoc ap-
paret dignitas natural ab ea geniti: qz sūmus
rex. sūmus sacerdos. et sūmus pugil: ut pu-
il p nob pugnauit d dyabolū: et vicit: ut sacer-
dos se obtulit i sacrificiū: ut rex nos coronat i
celum: ut saluator saluat a morte p̄cī dyaboli
et inferni.

In natiuitate beate Marie. Capl. VI.

In me omnis gratia vi-
te et veritatis. Eccl. xxij. Sicut i
celo materiali sūt diuersa lumina-
ria. f. stelle. luna: et sol. diuersimode
lucēna. Sic i celo ecclie sūt quidē sc̄i: et sancte
tanq̄ stelle lucētes p grāz et gliaz. diuersimode
tñ sicut stella differt a stella in claritate: ut ait
ap̄lus. Sol aut iusticie xpc te? n̄ plen? ē lumi-
ne grē. f. et veritatis: ut dī Jo. j. a q̄ oīs et stel-
le: et luna illūanē. Sed bēa Maria p̄eū: ut lu-
na luce maior stellis nob apparēs ē bēa Maria
pulchra: ut luna canit de ea ecclia. Nam ut ait
Dier? . Ceteris sc̄is p p̄ea. Marie dō pleni-
tudo grē se infudit. Et iō de ea dī. In me omnis
grā vite et veritatis. Ubi notāda sūt tria ge-
nera grāz circa. b. mariā: et pentes ei? q̄ trahūt
ex genealogia dñi: quā fferet Mathe? i p̄ncipio
euāgelij sui: qd̄ hodie legiē. Ex interpretatōne. f.
iporū noīm hebraicorū i latinū: ex quibz xpc sz
carnē descēdit. Lib generatōis incipit euāgelij.

Et pmo ponitur additiōes. §. j.

grose et diuole pentū ōgis. f. anne et Joachi. ex
interpretatōne noīm i p̄iarchis. f. ab abrahā vsqz
ad dauid. Idoz igit p̄m? ē abrahā: et h notat
rectitudo fidei in q̄ est iusticia. Iust? enī me? ex
fide viuut qd̄ ē ōbū abachuch allegatū. ab aplo
ab romanos. Precipue abrahā cōmendat dī fi-
te: ex q̄ iustificat? ē fm̄ illud. Credidit abrahāz
deo: et reputatū ē ei ad iusticiā. i. ad iustifica-
tōez. Et interpretat abrahā p̄ mltaz gentiū. f. p
iusticiā fidei. Et d pentibz ōginis. i. anna et Jo-
achi bī i hystoria e? . q̄ erāt iusti ambo añ deū
Nota aliq̄s esse iustos añ hoīes: qui. f. ab hoībz
querūt iusti reputari: qd̄ xpc p̄hibz: dicēs. Ac-
cedite ne iusticiā v̄az faciatis corā homībz: ut
videamī ab eis et. Math. v. Scdm bonū ex
q̄ generat i nob xpc i mēte. ē irrep̄sibilitas
cū. f. q̄s cauet ne offēdat et scābalizet primuz
malo exēplo. Ad qd̄ hortat ap̄lus dicēs. Nemī
p̄ates vllā offēsiōē. Qd̄ quidā pauci faciunt
malis opibz et ōbis scābalizātes primos suos.
Sz pentes ōginis: ut legiē erāt sū rep̄sensione
viuētes. Et ista irrep̄sibilitas significat in
ysaac: q̄ interpretat risus. magnū enī gaudiū ex-
urgit i mēte: ex eo q̄ q̄s irrep̄sibilitē viuut

Tertū ex q̄ generat xpc i mēte ē obseruatia
mādatōz dī. Nec aliē p̄ eē igress? ab vitā xpm
Enī ipse ait Math. xij. Si vis ab vitā igredi ser-
ua mādata. nō vnū: vl? duo: sz oīa: ut dicē va-
leas illud Thob. iij. Oīa q̄cūqz p̄cepisti mibi p̄

¶ Titulus

faciā: qđ fecerūt Anna et Joachim. de quibus scriptū ē. qđ icebāt in omīlo mābātis dei. Et hoc notat iacob qđ interpretat supplantator. Optz em̄ supplantare vincere et subijce sensualitatē ad obseruābū dei mābata. ¶ Quartū generatōe xpi ē p̄fessio ad Ro. x. Ore autē p̄fessio fit ab salutē. i. necessaria. Et hoc inuif: qđ iacob genuit Judā. qđ interpretat p̄fessio. Confiteri em̄ oportet et p̄fesa sua: et diuinas laudes. fm̄ illud ps. Con fitebor dño nimis i ore meo. i. valde. Et decla rat modū. In medio multoz laudabo eū. Sic Joachim et Anna ibāt ad templū p̄fite res dño idest gr̄as agētes et p̄ sacrificia p̄fesa diluētes. ¶ Quintū qđ ponit i generatōe xpi ē diuisio seu distributō sube sue i paupes. Judas em̄ genuit phares qđ interpretat diuisio. s. rerū suaz. cū pau pibz Tob. iij. Si multuz tibi fuerit habūdāne tribue. Si parū: et illud libenē i partiri stude. Et ps. dispit. i. iustus hō: debet paupibz. Amb Pasce fame morientē. Si nō pauisti occidisti dī. lxxvj. Nō facis. Parētes bēe marie diligē ter hoc agebāt. diuicētes sube sue redditus tri pharie. Parē vnā templo et mīstris ei offerē tes. Decubā paupibz. Tertiā sibi et familie sue ad sustentatōez retinētes. ¶ Sextū qđ multū iuuat ad generatōez gr̄e xpi et augmētū. ē votū qđ. s. ē de melioribz bonis. ab que alia qđ nō te net: s. postqđ fecerit: obligat. ps. Clouete et red bite dño deo vō: ubi glo. Clouere ē volūtatis s. reddē necessitatis. Phares em̄ genuit Esron qđ interpretat sagitta: qđ ut sagitta velocit̄ ascēdit ad deū: qđ feriēdū ad amorē bandi qđ sub vo to peccādi. vel gr̄az p̄cedendi ob voti oblatōnem Istā sagittā emiserūt Joachim et anna. qñ ste riles existētes vouerūt deo fructū ventris sui. se daturus ei: si eis p̄cederet: qđ et obtinuerūt: et seruauerūt. Et nō sicut vane et fallaces mu lieres que quotidie vouent: et nihil obseruant ¶ Septimū ē obprobrioz tollerātia et iuriarū Petr' i canonica sua. Si quid patimī p̄ iusti tiā bēi. et Matth. v. Beati eritis cū maledixerit vob hoies: et dixerūt omīe malū aduersum vos mētientes p̄p me. Nā et xpc de se dicit. Fact' sū obprobriū hoim et abiectio pleb. i. ps. Un et se quif. qđ Esron genuit Aram. qđ interpretat excel sus. Obprobria em̄ et iurie tollerare faciūt ho minē excelsū corā deo. In cui' figurā bī: qđ mlti plicatē aque. s. tribulatōnū. eleuauerunt ar cham i sublimi. i. aīaz Gen. vij. hoc passus est obprobriū et ptumeliā Joachim: qñ p̄gens ad templū cū secūdis. eiectus ē a sacerdote sacrificio repulso. i. p̄operatē ei obprobriū sterilitatis ¶ Octauū ē ut nō solū sustineat aduersa quob cōe est omīlo: s. libenē p xpo: ut dicat cū aplo Libenē gloriabor i infirmitatibz meis: ut inha bite i me virt' xpi. Et em̄ dī. Grego. ab electis suis de' curat mactās p̄fōz tempali afflictōe extergē: qđ i eis in eternū nō vult vidē. i. puni re. de peni. dī. j. Si p̄fīm. vñ aram genuit amī nabab. qđ interpretat volūtariū. Volūtarie em̄ sa crificabo tibi: ait ps. s. me i aduersitatibz tibi

¶ Decimusquintus

offerēdo. Sic Joachim accepta ptuēlia a sacer dote nō rñdit ei malū p malo. Sed ne pturba ret officiū: vñ p̄lm i p̄tendēdo: vñ impaciētiam ostēdo. recessit pacienē ferēs iuriā. et recessit ad pastores suos: nō ad p̄sanguineos qđ secū vī dicarēt iuriā: sicut hodie fit ex qđ mltiplicanē mala. ¶ Nōnū ē p̄solutio angelica. Non em̄ qđ diu posset sustine aduersa: nisi angeli iuistibit nos p̄solarē p̄ bonas istigatōnes et illuminatō nes p̄fortātō. ps. fm̄ mltitubinē doloz meoz i corde meo. p̄solutōes tue letificauē aīaz meā Et Sarai vxor Thobie eiusdez. iij. c. Non deles ctaris dñe i p̄bitionibz nr̄is: s. p' tēpestatē trā quillū facis. p' lacrimatōnē et fletū ex ultatōez infundis: qđ signat in eo. qđ aminabab genuit Naalon. qđ interpretat auguriū. Cōsolat ei angel' qđ auguriādo. i. p̄mittēdo nob bona. et p̄mū ex t̄bulatōibz volūtarie tolleratis. Apparuit g an gel' iochi et anne d sua sterilitate et obprobrio illato hūilitatis: et p̄solat' ē eis p̄mittēdo filiaz ex eis nasciturā: qđ est mī dñi et speculū mūdi. Et cū p̄ plures ānos: nec p̄zōnes: nec p̄ elyas suscepissent fructū de suo mīmonio. p̄ paciētā i aduersis p̄solati sunt ex augurio. i. p̄missiōe talis filie. Et tu g si vis p̄solari et fructū bonuz facē. paciētiam habe et iniurias remitte omīs. ¶ Decimū ē qđ qđā certificatio bīne p̄missiōis Ipe em̄ spūs testimoniz reddit spiritui nro. qđ filij dei sum'. Et p̄ qđ nisi p̄ hoc qđ sustinem' aduersa p̄ noie ei' libenē. Nā ipe spūs. s. qđ mēti ri si p̄. dīc p̄ Salomez. Flagellat de' omīez filiū quē recipit. Et sic p̄ hoc testi' ical cordi ei' qđ inē filios dei p̄putat' ex qđ flagellat: et sustinet. Ido bīc. qđ naalon genuit salmō. qđ interpretat hitacu lū: qđ p̄ hoc de' ihibat. Sic angel' debet certū sū gnū ei' qđ dixerat d filia nascitura. s. qđ occurre rent sibi inuicē in certo loco et iuicem p̄solarenē domū reuerētēs: qđ impletū est ex admonitōe angeli: dicentis. qđ ad illum locum accederent. ¶ Undecimū est constans amor vxoris ad vi rum: et econuerso. ita qđ non euagenē ab alios nec etiā mente. vñtē parentes Sarai admonu erūt filiam. diligere virum. honorare soceros. gubernare familiam. et irreprehensibilē se ex hibere. Et apostolus ad viros. diligite vxores vestras: sicut et xpc dilexit ecclesiam. Non qui tem ut esset vana: sed ut esset honesta et sancta Ambrosi'. Nemo sibi blandiatur d legibus ho minū: quod non licet vxori: non licet viro. scz. aliam carnaliter diligere: vel alium qđ cōiugē suū. Unde Salmon genuit booz. qui interpretat fortis. Debet enim fortis esse et constans am oz vxoris ad virum: et econuerso. et non dimitte re vel obire p̄p qđcūqz contingēs. Sicut Anna diligebat p̄stanter Joachim. et econuerso. p̄pter sterilitatē nō accēbēdo ad alias. Si autē qđ exē statū mīmonij se repit: sit booz fortis: ut ab oi fornicatōe se abstineat et p̄tineat. ¶ Duodecimū ē reuerētia et subiectō ad supiores. vñ et vxoris ad virum cū dictum sit a domino prime vxori. Sub viri potestate eris: et ipse dominabitur

tui. f. quo ad regendam domū. et hester. ij. dicitur
Eūte uxores tui maiore q̄ minorū deferat viris
suis. Ad qd̄ insinuābū dī q̄ booz genuit obeb
q̄ interpretat̄ seruit̄. Mulieres enī ut ait ap̄lus
ab Ephe. v. subditae sint viris suis. Et hoc trās
grediū sup̄be mulieres hodie: que volūt domi
nari viris suis. Si aut̄ ex cōiugiū est sit reue
rens ad suos sup̄iores et subditis. Ro. xij.

In secūda pte principali. S. ij.

notant quidecū pfectōnes gr̄e: q̄ fuerūt i ip̄a
ōgine ex interpretatōe noīm quidecū regū: q̄ fuerūt
i p̄lo illo dei a dauid vsq; ad ieroniā regē q̄ cū
p̄lo duct̄ ē captiū i babilonē: ut cōueniētissi
me dicē valeat thema p̄positū. In me omīs gr̄a
vit̄. Prima igit̄ gr̄a ē p̄ceptū sc̄ificatio.
Postq̄ enī anna pcepit ex ioachim ōginē ma
riā. aīa eius a deo creata: et corpi infusa gr̄ati
et forte eadē die fuit sc̄ificata ab originali mū
data. fm̄ illud. Sc̄ificauit tabnaculū suū altis
sim̄. Nos p̄ nouē mēses moramur i p̄cto i vte
ro mīno: in q̄ si morimur. descendim̄. p̄ illud
originale ad limbū ifernī. Et b̄a ōgo gr̄ati
fuit facta sc̄a. p̄ aīe infusione qd̄ figurat̄ i da
uid. Sequit̄ enī in ipsa genealogia dñi. Telle
aut̄ genuit dauid regē. hic interpretat̄ pulcher a
spectu. Et de ōgine ait sp̄s sanct̄. Can. iij. To
ta pulchra es amica mea: et macula nō est i te.
sc̄z p̄cti. Purgato originali et actuali n̄ p̄petra
to. Secūda ei gr̄a ē natiuitas gaudio. Nati
uitas tua sc̄a dei genitrix ōgo gaudiū ānūcia
uit vniuerso mūdo. Quidē enī angli natā taz
sc̄am creaturā. magnū gaudiū fecerūt. Et ita
quolibz anno i celo fit: ut reuelatū fuit cū daz
sc̄o beremite. vñ i genealogia subdit̄. Dauid
genuit Salomonē q̄ interpretat̄. pacificās mer
ces: qz angelos dolētes mō suo de p̄dōne hoīm
et corpi ruina. natiuitas h̄ letificauit. vñ in iero
itu misse canit̄. Gaudeam̄ omīs i dñō dīe festū
Tercia gr̄a q̄ disposuit ad generatōez xp̄i ē
i templo p̄ntatio seu dedicatio. Immūdi quide
puerlatōne nō bñ p̄ mens in diuinis dilatari.
Nemo enī militās deo: ip̄icat se negotijs secula
ribz. vñ et xp̄c in turbas fuit cū eēt duotennis
āmissus et i templo reptus. Virgo igit̄ Maria
ablactata fuit tribz annis. hec enī sūt fortiores
p̄ totā vitā suā: q̄ si p̄ duos annos. Et ablacta
ta fuit ab anna p̄p̄is mamillis. Deus et natura
nihil frustra opant̄ fm̄ plm̄. p̄pterea aut̄ dāte
sūt māmille mlieribz: ut valeāt de lacte suo nu
trire filios suos. n̄ ut oīdant eas p̄lo. Frustra
igit̄ vidēt esse i illis: q̄ nō nutriūt filios ex eis
cū possint: s̄z trabūt alijs nutriendas. Qd̄ Gre
gori papa i decretis. di. v. Ad ei. mltū f̄p̄ebē
bit mlieribz. Nā ex malo lacte nutriti: p̄trahūt
malas p̄dōnes naturales. Post ablactatōnē
igit̄ ei duxerūt parētes ei ad tēplū ip̄am offe
rento. Nō expectarūt q̄ p̄us disceret mūdi va
nitates. Nec obtulerūt filiā claudā. illegitimā
turpē. vñ pauperē: quā dotare nō possent: sicut
hodie faciūt q̄ offerūt filias i monasterijs: vel

filios i claustro seruitorios. Indignū ē dare deo
qd̄ debignat̄ hō: ait Hiero. sup̄phas: sed de
derūt deo mariā unicā filiā pulcherrimā hone
stissimā ab omībo amabilē. hoc significat̄ i ro
boam: quē genuit Salomon et interpretat̄ latitu
do p̄li: qz ōgo fuit dilatata in virtutū populo
Quarta gr̄a ei fuit sc̄a puerlatio: qd̄ figu
rauit qñ ducta ab tēplū: dū parētes incende
rēt ad mutādas et aptādas vestes: qz ab extra
veniebāt. b̄a maria ita puula. f. triū annor̄ p
se ascēdit: et erecta p. xv. illos ḡb̄ p̄ q̄s ab ymo
ascēdebat ad tēplū: vbi sacerdotes officia ex
ercebāt: et significat̄ quidecū stat̄ b̄or̄: q̄ sunt
i templo gl̄ie infra diuinā maiestātē. videlicet
nouē ordines angloz: et sex sc̄or̄. f. p̄iarchaz
p̄phaz. ap̄loz. martir̄. p̄fessor̄. et sc̄ar̄ ōginū.
quoz oīm p̄fectōez trāscēsurā erat: vñ puer. vñ
timo. Multe filie. i. aīe p̄gregauerūt diuitias.
sc̄z virtutis. tu sola. f. b̄a Maria sup̄gressa es
vniuersas: et in templo cū alijs virginibz i omī
sc̄itate puerlabat̄. Et signat̄ i abia filio robo
am: q̄ interpretat̄ ip̄e dñs. Quinta ē visitatio fre
quēs angloz. Cū enī i templo insisteret multū
oīoni. angeli visitabāt eā. p̄solātes et deferētes
oīones ei? an̄ deū: et referētes ei bona gr̄arū a
deo. Mane enī ut dī i h̄ystoria ei? vsq; ad ter
tiā. diuinis laudibz vacabat. et a tertia vsq; ad
nonā i tēpterno ope se exercebat. b̄as exēpluz
vitābi ocū. Panē iquit Salomō puer. vñ. ocu
losa nō comedit. Et opata ē lectōni. scripture
parti vacabat. Cibū sumebat: ut ait Amb. i li.
d̄ ōginibz: q̄ morē arceret: nō q̄ delicias mīstra
ret. Sicq; stutibz quotidie magis eleuabat̄ in
deū: qd̄ inuif i asa: q̄ interpretat̄ attollens. f. se in
deū. Abias enī genuit Asa. Sexta conbitio
que valet ad generationez xp̄i: etiam in mente
nostra: est cura salutis aliorū. Unicuiq; māda
uit deus de primo suo. f. ut curam habeat de sa
lute eius: et si non eo modo structo quo et p̄ela
ti. tñ mō caritatiuo. An̄ Anaclet? papa. omīs
summā debent h̄re curam de his qui percut: ut
aut eoz redargutione corrigantur a peccatis
aut si incorrigibiles sunt eiiciantur de ecclesia
xxiij. q. iij. Tam sacerdotes. Sollicita aut̄ erat
b̄a maria: ne quā ex sodalibus offenderet. ab
monens eas ne contumeliosa esset altera alteri
s̄z inuicē seruītes et honorātes. ab octofis ver
bis abstinēt: semp̄ deum laudarēt. An̄ et ip̄a
cū vocabatur respondere solita erat. p̄ deo gra
tias: ut et illud modicum verbū non esset sine
dei laude. vñ in ea regnabat iofaphat qui inter
ptat̄ iudicās. genitus ab Asa: quia ip̄a cuncta
iudicans et discernens. a nemīe poterat rep̄hen
di. Septima ē p̄positū ōginitatis. Proposuit
enī in mēte sua virginitatē seruare: nisi sibi de
aliē reuelaret: qz isolitū tūc illud erat. Et iteo
anglo salutārī dixit. Qūo fiet istud qm̄ virū n̄
cogit. i. p̄posui nō accipere virū: ut exponit Be
da. Postea autē sumpto sponso ex dei reuelati
one. votū virginitatis cū sponso ioseph emisit

¶ Titulus

et uterq; ut dicit Aug⁹. i. uirginitate pmanſit
Et ſic fuit Jorā ſpūalit: q̄ interpretat̄ excellus:
q; uirginitas facit hoſes ſimiles angelis. Nu-
ptie ait Amb. replēt terrā. uirginitas pabiſus
res ē uoti nō pcepti: ſic facit exceſſum. Joſa-
phat enī genuit Jorā. ¶ Octaua pbitio eſt ro-
bur. i. firmitas ppoſiti i bono pcepto: ut enī di-
cit Grego. ſup Ezech. Qui bona agūt: q̄ melio-
ra agē pponūt: ſi nō faciūt. licet i bonis pōito
pſeuerēt. in pſpectu tñ dñi ceciderūt. Alta enī
dyabol⁹ pponit ad ipediendū: ne quis exequat̄
bona ppoſita: ſed uiriliter age: q̄ eſto robuſtus
ad ea exequendū. Jorā enī genuit ozias. qui inē-
pretat̄ robuſtus: q; ex celſitudine ppoſiti boni
debet generari robur q̄ firmitas i eo. Enī et cuz
iaz eſſet nubilis etatis facta bēa maria: q̄ ſacer-
dos abm oneret tomū reuerti ad nuptias ptra-
bendas. Reſpondit ſe hoc agere nō poſſe ppter
ppoſitū uirginitatis: q̄ ſic firma q̄ robuſta fuit i
ſcō ppoſito. ¶ Nona ē cōtinu⁹ pfect⁹ in ſtutū-
bus q̄ maius bonū. Nam ut dicit puer. iij. Ju-
ſtorū ſemita q̄ſi lux ſplendēs proficit: q̄ creſcit
uſq; ad pfectū diē. vñ q̄ aſalia que uidit Ezechiel
in uifiōe ſignātia ſm Grego. ſanctos uiros:
cū pſciſcerent non reuertebant: ſed unūq; ad
aſi faciē ſuā gradiebat̄ Ezech. j. q; uidelicet ho-
mines iuſti nō redeunt ad mala q̄ cōmiſerunt
nec firmāt ſe deſiſtendo a bonis opib; ſed cōtinu-
nue ad meliora pcedūt. Et hē Joathan q̄ inē-
pretat̄ pfectus: quē genuit ozias. Sic bēa ma-
ria ſemp ad pfectiora opera ſe exēdebat. facta
omib; ſcītatis exemplū q̄. ¶ Decima ē inqui-
ſitio circa dubia: ex q̄ declarat̄ quid agendum.
ne incaute agendo exponat ſe piculis. Deuſo.
xxij. ait moy. Interroga p̄es tuos q̄ annūcia-
būt tibi: maiores tuos q̄ dicēt tibi. ſ. q̄ ſit recte
fiendū. Et hoc ē qd Thobias admonebat filiū
ſuū: dicēs. Cōſiliū ſemp a ſapiētē iquire. thob.
iij. Et ſignāter dicit a ſapiētē. i. peritū i illa re
de q̄ queris. Unuſquiſq; enī bñ iudicat q̄ nouit
ait plūs i ſcīb; ſ. Sicut nō poſſet tibi bñ cō-
ſulere lanifex de arte pictoria. aut miles de ne-
gociatōne: ita nec de p̄tinctio ab p̄ciāz: uſcul-
tuz diuinū qui uacat mūdānis. Dic ē achas ge-
nitus ab ioathan. q̄ interpretat̄ cōprehendēs: q; ex
inquiſitōne p̄bendiē ueritas rei. Sūmus
igif ſacerdos: ut legif audito ppoſito uirginita-
tis bēe marie: q; res dubia erat: queſiuit a to-
mino q̄ p̄bendit uolūtātē ei⁹. ¶ Undecima eſt
diuinū oraculū ſeu diuina inſpiratio. Cū enim
ait Joſaphat ignorem⁹ qd agere debeam⁹: hoc
reſidui habem⁹: ut oculos n̄ros ad te. ſ. dñm
erigam⁹. Aliqn enī res ē ita obſcura q̄ homies
nō ſufficiūt declarare: q̄ ideo tūc ad deū recur-
rendū ē: ut reuelet: uel inſpiret quid p meliori
agere debeat: quod innuit in eo q̄ Achas ge-
nuit Ezechiam. qui interpretat̄ auxiliū dei. Ex in-
quiſitōne enī p oſonem qñ nō ſufficit uirtus et
ſciencia būana. deus auxiliat̄ inſpirāto quod
fieri oportet. Reuelauit enī deus ſūmo ſacerdo-
ti. q̄ om̄s de tribu iuda afferret uirgas ligneas

¶ Decimusquint⁹

q̄ tūc manifeſtare⁹ cui deſponſata erat. ¶ Duo
decima ē obliuio mūdānoy: ut. ſ. in agendū nō
habeat̄ reſpect⁹ ad aliqd mūdānū: ſ; dei bene-
placitū. Obliuiſcere p̄lm tuū: ait dñs p̄ps. ad
aīaz deo deditā: q̄ tomū patris tui. Et hē Ma-
naſſes rex fili⁹ Ezechie. q̄ interpretat̄ obliuiſus.
Obliuata erat i ope oīm paſſionū q̄ pſanguineoy
bēa maria: q̄ ſolū attēdebat ad dei uolūtātē: et
Joſeph etiā q̄ſi obliu⁹ eſſet: q̄ nō curaret p̄trahē
m̄rimoniū: cū ſenex eē. nō attulit ipē uirgam
uel ſi attulit nō dimiſit ſacerdoti: ut dictū fue-
rat: q̄ uis q̄ ipē eſſet de tribu iuda. q̄ familia da-
uid. vñ reuelatum fuit a dño. q̄ nō dederat ille
uirgā ad quā ſpectabat uirgo bēiſſima. ¶ Tre-
decima ē fidelitas ad deū. debet enī q̄s fideliter
deo ſubijci i his q̄ erigit ab eo q̄tūcunq; uideat̄
ſeptus q̄ ipremeditat̄. iuxta illd yſa. Domīn⁹
apuit mihi aurē. ego aſtē nō p̄trabico: ſ; troiſū
nō abij. ſ. reſiſtendo uolūtati dei. Et hē Amōn
quē genuit Manaſſes rex iuda. q̄ amon inter-
pretat̄ fidelis. Ex q̄ enī ppendit Joſeph de um-
belle: q̄ ipm uirgā cū ceteris ſacerdoti tradere
eā ſcō attulit. Et tūc frōdūit q̄ floruit: ac fru-
etū fecit. q̄ colūba apparuit ſup eā. Juxta illud
uirgā yeſſe floruit q̄. vñ manifeſtū fuit omib;
ad ioſeph ſpōſāz illā p̄tinē. ¶ Decimaquarta ē
deſponſatō facta inē mariā q̄ ioſeph caſtiſſima
que ido facta fuit ad celandū dyabolo hoc mi-
ſteriū. ne machinamēta q̄reret p̄ xpm. Alio enī
miraculo illo fuit deſponſata maria ioſeph. Et
hoc ſignat̄ i ioſia filio amon. q̄ interpretat̄ ſalu-
dñi: q; p illā deſpōſatōz ſaluat⁹ ē honor dñi xpi
ne abiiceret⁹: ut illegittie nat⁹. Et ſaluata fuit
fama uginis q̄ uita. ne putaret⁹ fornicaria: q̄ la-
pidaret⁹. Et mltā alia miſteria ibi ſūt. ¶ Deci-
maquinta uſq; a ḡra p̄fectōis ē p̄patio ad filium
dei p̄cipiendū: q̄ p̄paratio fuit p p̄fundā hūilita-
tē: qd ipa iſnuat: dicēs. Reſpectu hūilitatē an-
cille ſue. Nō dixit uginitatē. benignitatē. cari-
tatē. q̄ oīa ḡta deo erāt i ea. S; hūilitatē. aug⁹
O felix ancilla. O hūilis ḡra. que dū fidē hūilitē
dedit: celi i ſe opificē iſcorporauit: qd innuit in
Joachim q̄ interpretat̄ p̄paratio. Per hūilitatē z
enī p̄parauit uirgo ſe ad recipiendū filiū dei in
utero. Et ſic patet. x v. conditōnes: uel ḡre bēe
marie. unde bene dicit⁹. In me omnia gratia.

¶ Q̄tū ad tertiū principale. §. iij.
notat̄. xij. p̄fectōes ḡre. q̄to. b. maria ſubuenit
hoībo i diuerſis ſtatib; p̄ſtitutis: ut merito poſ-
ſint dicē illd. De plenitudine ei⁹ nos oēs accepim⁹
m⁹ ḡraz Jo. j. Eſt enī q̄druplex ſtat⁹ hoīm: q̄to
bēa maria ſubieit ḡra ſua. In me ait oīs ḡra ui-
te. ¶ Prim⁹ ē ſtat⁹ religioſoy: q̄to ſūt neceſſarie
tres ḡre ad ſalutē eoy: q̄ ad eas hōdas q̄ p̄ſuā-
das. b. maria ſuis exempl⁹: q̄ meritis: ac p̄ci-
b; iuuat. Primū ē uolūtaria paupertas: ut illd iue-
niat̄ i eis: qd ait ap̄lus. ij. Cor. vj. Tanq̄ nihil
hātes oīa poſſidētes. tanq̄ nihil hātes. ſ. p̄pitiū
Et Jero⁹. hīs uictū q̄ uelitu hīs p̄er⁹ ero nu-
dam crucem nudus ſequar. Hec ſignatur per

Capitulum

Teconiam qui interpretatur preparatio: quia paupertas preparat homines ad perfectionem: et si in ea non sit perfectio. Secundum est castitas quam figurat Salathiel. nam ut dicitur in genealogia domini. post transmigratores babilonia Teconias genuit Salathiel. hic interpretatur petitio mea deus. hoc enim petit deus a religiosis. i. cor. vi. Exhibeamus nosmetipsos sicut dei ministrum in castitate. Per hanc ostendit se petere deum. nam ut dicitur sap. vi. Inconruptio facit primum deo. Tercium est reglaris disciplina. per quam cohercet se suauitas ab appetitu plenis perfusione. per uenia uigilias. silentia. obedientiam. exercitia: et boni mori. Et hec est zoroabel. Salathiel enim genuit zoroabel qui interpretatur magister perfusionis: quia disciplinat et corrigit ea quae perfusione sunt digna. In disciplina per seueram autem apostolus ab hebraeis. quia hec peruenit religionem. unde multis religiosis beata maria sepe apparuit: ut beatus Bernartus. dominicus. thome. et alij eos in religione confortas. Secundum statum est plato ab quorum debitu officium pertinet quatuor generis. Primum est perna sollicitudo ad subditos Ro. xij. Qui perit in sollicitudine ab prouidendo necessaria utriusque hominis. Et hec dicitur abiud filius zoroabel: qui interpretatur pater meus iste. scilicet sollicitudo de me. Secundum est doctrina excitans pigros ad operandum bene. i. ab Thimo. iij. Argue obsecro increpa in omni patientia et doctrina. Et hec est Eliachim genitrix ab abiud qui interpretatur refuscitator. Per doctrinam enim refuscitator mortui peccatores ad vitam gratie: et euigilat ab operandum. Tercium est scia perfusionis operis. Male est per hoc subditos qui est ignoras. Cecus enim si cequo ducatur perit ambo in foueam cadunt. unde Aug. Caueat spiritualiter uidetur: ut sicut non commisit crimine nequitie. ita non careat munere scie. hic est azor heliachim enim genuit azor: qui interpretatur uideus lumen. Ignorantes autem ceci sunt et duces cecorum. Quartum est scititas uite. Sicut enim christus cepit facere et docere Act. i. ita mandauit prelati ecclesie: illud Math. v. Sic luceat lux uestra. i. uita clara et sancta coram hominibus: ut uideatur opera uestra bona: et glorificent patrem uestrum. unde beatus azor genuit sadoch: qui interpretatur iustus: quia scia debet generare iustitiam uite. Tercium statum est actiuorum ab quorum bona actio pertinet quatuor generis: ad quos beata maria adiuuat. Primum est demonstratio dilectionis ad primum. debet enim quod diligere primum sicut seipsum: ut omnes homines quem per beneficentiam consolatione. morum informatio. vel coheretio discipline. inducat ab colendum deum ait Aug. xxij. q. iij. debz. Sadoch enim genuit achim. qui interpretatur frater meus: quia ut frater debz tractare subueniendo. Secundum est bulcis amor ad deum. Achim enim genuit heliud: qui interpretatur deus meus: ut quodam intimo affectu dicat illi deus meus et misericordia mea. Tercium fiducia in deo in aduersis: ut dicat cum Job. Si occiderit me sperabo in eu. dicit enim ps. Adiutor in oportunitatibus in tribulatione. Speret in te qui nouerit nomen tuum. quoniam non derelinques querentem te domine. hoc est eleazar filius heliud qui interpretatur. Deus adiutor eius qui confidit in eo. Quartum est peruersio humilitatis in prosperis: ut nihil sibi attribuat boni: sed omnia a deo reco-

Septimum

gnoscat. Tua enim domine sunt omnia: et quod de manu tua accepimus debemus tibi dixit dauid. iij. se. ij. Eleazar enim genuit mathan. qui interpretatur donum. Omne donum perfectum de sursum est. ait beatus Jacobo apostolus. Quartum statum est perseverantia. Et enim dicit Gregorius in li. moral. i. In casum bonum agere. si autem uite terminum deserat. Et non qui inceperit: sed qui perseverauerit. hec persistit in supplantatione et supplantatione uitio. Mathan enim genuit Jacob. qui Jacob interpretatur supplantator. Apostolus. non coronabitur nisi qui legitime certauerit: ut. scilicet super uitia. Secundum est in augmentum uirtutum. ps. Ibi dicitur uirtute uidebitur deus. Jacob genuit Ioseph. qui interpretatur augmentum. scilicet uirtutum. Tercium est perstantia in his quae sunt fidei: et uiriliter: quod signatur in hoc quod Ioseph est uir marie: in qua terminatur genealogia domini: et interpretatur illuminatrix: quia perfert lumen ueritatis cecis. mala uitio pellit. bona cunctas uirtutum nobis poscit. In omni igitur statu adiuuat ad se recurrere: et subuenit. In me ergo ait omnis gratia uite et ueritatis.

De desponsatione Marie. Capitulum VII.

Ouia desponsatio marie fuit ante annuntiationem: et christi incarnacionem: ut patet ex euangelio Luce. i. quod missus est angelus ad mariam desponsatam Ioseph. Ideo de eius desponsatione et coniugio cum Ioseph habentur de quod etiam dicit Math. i. in fine genealogie christi. Jacob genuit Ioseph uirum marie: de quo natus est christus. Ubi dicit Hieronymus. Cum uirum audieris suspitio tibi non subeat nuptiarum: sed recondere consuetudinis scripturarum. et spiritus uiri: et spiritus uocant uoces. xxvij. q. ij. Genuit. Et ab eodem euangelista Mattheo dicitur immediate predicta. Cum esset desponsata matrius ihesu maria Ioseph. inuenta est in utero habens de spiritu sancto. In quibus tria de uirgine notantur. Coniugium eius descriptum. ibi. Cum esset desponsata matrius ihesu. uiri enim uocis expressio: quia Ioseph priusquam conueniret. Filij eius supernaturalis preceptio: quia inuenta est habens in utero de spiritu sancto.

Quod ad primum ut dicitur. S. i.

Aug. ad uoluntianum. Ipsa dei uirtus per inuoluta membris uiscera. membra infantis eduxit: quod per clausa hostia membra iuuenis introduxit. Si roqueretur non erit mirabile. Si exemplum postit non erit singulare. Et licet sequitur. b. Tho. miracula quae sunt ad confirmationem fidei debeant esse manifesta: uoluit tamen dominus hoc maximum miraculum. scilicet sue coeptionis et natiuitatis ex uirgine per desponsationem matrius obuiare seu occultare: ut homines inter cogitantes possent christum non preceptum a uirgine: sed a Ioseph coniuge. Et hoc multiplici ratione: quia rationes assignat. b. Tho. i. iij. pte. q. xxix. arti. i. quare uoluit matrem suam desponsari: et non copulari.

Queda sumuntur ex parte christi nascentis.

Queda ex parte matris concipientis.

Queda ex parte utilitatis nobis prouidentis.

Propter christum quare uoluit esse matrem eius desponsatam assignat quod duplex ratio. prima est ne ab infidelibus tanquam illegitimam natus abiceretur. Si enim mater non habuisset

Titulus

piūge. om̃a arbitrati essent d̃ fornicatōne xpm̃
fuisse p̃ceptū: q̃ sic xpm̃ tanq̃ illegitimū de spe
rissent. Nā iura tales detestant̃ et honoribz pri-
uāt. **¶** **Amb.** sup̃ **Lucā.** Quid iudeis: q̃d bero
di posset ascribi. i. malī et iustitie: si natū vide-
rent ex adulterio psequi. **¶** **Secūda** ratō ut p̃fuetū
mō genealogia ei p̃ virū describeret. vñ **Amb.**
sup̃ **Lucā.** Qui i seculū venit: seculi debuit more
describi. **¶** **Clari** aut̃ p̃fona querit̃: q̃ in senatu et
reliq̃s curijs ciuitatū generis asserit dignitatē
¶ **Cōsuetudo** etiā nos istruit scripturap̃: q̃ sp̃ viri
origine q̃rit. hec ille. **¶** **Quia** igit̃ fm̃ legē de spō-
sari nō poterat nisi viro q̃ eēt de tribu iuda et
familia dauid. ex genealogia spōsi. i. ioseph de-
p̃bendit̃ genealogia marie: et xpi filij ei. **¶** **Abi**
etiā aduertēdū p̃fuetudinē i his q̃ mala nō sūt
i agendo et scribēdo seruābā. **¶** **Tertio** ad tutelaz
pueri nati: ne d̃yabol⁹ p̃ eū vehemētius nocu-
mēta pcurasset. **¶** **Sciebat** enī d̃yabol⁹ dei filiū i
carnandū p̃ redēptōne humani generis: s̃z tem-
pus ignorabat. vñ caute obseruabat ad sciēdū
qñ mūdū intraret: ut redēptōne n̄am ip̃ediret
¶ **Et ideo** ut **Hiero.** refert sup̃ **Matth.** hāc causaz
assignauit. **¶** **Ignati⁹** martir de sponsatōis m̄is
dei: ut. i. p̃tus eius d̃yabolo celaret̃. **¶** **Dū** enī vi-
dit d̃yabolus mariā sponsūz h̄e. putauit illū
nō de virgine: sed de vxore et ioseph generatū.
¶ **Et** **Orign.** Cōiugē dico d̃yabolo ōginitatē eius
occultē. **¶** **xxvij. q. ij.** **Inuēta.** **¶** **Quis** enī d̃yabol⁹
ea que corporalē fuit p̃p̃icacitate sensus co-
gnoscat per signa exteriora: multa tñ ut dicit
Aug. in. iij. d̃ trini. q̃ p̃ virtute nature sue: a
virtute diuina p̃hibet̃. **¶** **Et** hoc mō fm̃. **¶** **Tho.**
vbi sup̃ p̃f̃ dicit. q̃ et si virtute sue nature cogno-
scere potuisset m̄em dñi nō fuisse corruptā: s̃z
virginē. p̃hibet̃ tñ ē a deo cognoscē modū par-
tus diuini. **¶** **Quis** enī postmodū eo p̃dicatē ali-
qualit̃ virtutē ei agnosceret: p̃pter qd̃ clama-
bāt: qz tu es fili⁹ dei **Luc.** iij. **¶** **Nō** ita incōgruū
qz iam virtutē suā ostendēdū d̃yabolū temp⁹
erat. **¶** **Sed** i infantia oportebat ip̃ediri malitia
d̃yaboli: ne eum acrius psequeret̃. qñ nec xpc
pati disposuerat: nec dū virtutē suā ostendere:
sed p̃ oīa silem alijs infantibz. **¶** **Amb.** tñ dicit hoc
factuz: ut falleret p̃ncipē mūdū. nō solū d̃ya-
bolū: sed et p̃ncipes seculi: ad innuēdū. i. q̃ qui
secularibz vanitatibz occupat̃. scire diuina nō
possunt. **¶** **Quarta** ratō ut a ioseph nutrire p̃z
uul⁹ ip̃e. decuit enī p̃ oīa ait ap̃lus fratribz assi-
milari ad heb. **¶** **Et** iō sic pueri indigēt nutritijs
et ip̃e voluit h̄e ioseph sc̄m: ut nutritiū spōsūz
m̄is sue. **¶** **Et** iō p̃ xpi dicit̃ ē: nō effectu geni-
ture: s̃z officio et cura p̃uendū: ut dicit **gratian⁹**
xxvij. q. ij. §. iurta. **¶** **Est** p̃f̃ h̄c cura dicit̃ **gracil⁹**
m. **¶** **Ex** p̃te m̄is assignat. **¶** **Tho.** tres ratō-
nes q̃re fuit de sponsata: vbi sup̃. **¶** **Darū** prima ē
quia rebbit̃ p̃ hoc imunis a pena: ne. i. lapida-
ret̃ a iudeis tanq̃ adultera: ut dicit **Hiero.** seu
ex stupro. **¶** **Si** enī nō habuisset maritū estimas-
sent om̃s ex fornicatōe p̃cepisse: et sic fuisset lapi-

Decimusquintus

bata. **¶** **Nā** ut dicit. **¶** **Tho.** iudicio adulteroz cō-
demnabat. nō solū q̃ nupta erat i adulterio de-
p̃bēnsa: sed etiā ōgo q̃ fornicata fuisset i domo
p̃ris q̃ custodiebat̃: ut ōgo qñqz nuptura: ut p̃z
Deut. o. **xxij.** vñ etiā s̃z q̃dā virgo genere face-
totali p̃pter stuprū occidebat̃: ut **Leuit.** **xxj.** **¶** **Et**
b̄ta maria aliq̃ mō erat ex stirpe sacerdotali de-
scendēs. **¶** **Pōt** etiā referri dictū **Jo.** de lapidatōe
ad lapidatōes infamie. **¶** **Igit̃** hūit spōsūz beata
maria: ut salti crederet̃ hoīes eā ex spōso nō ex
fornicatōne p̃cepisse. **¶** **Secūda** rō ē ut ab infamia
liberaret̃. hāc rōnez affigit̃ **amb.** sup̃ **Lucā** dicit̃
¶ **Idō** de sponsata ē: ne temerare ōginitatis adure-
ret̃ infamia: cui g̃uis alius corruptele videt̃
iligne p̃ferre. **¶** **Maluit** aut̃ dñs d̃ ortu suo. i. q̃ nō
ess̃ nat⁹ ex ōgine: q̃ de m̄is pudore dubitari. i.
castitate. si nō hūisset spōsūz et g̃uida appareret
¶ **Sciebat** enī tenerā esse ōginis verēdū: et lu-
bricam famā pudoris. **¶** **Nec** putauit ortus sui fi-
tē. m̄is iurijs ascribendā. hec **Amb.** **¶** **Tertia**
rō ut ei a ioseph m̄steriū exhiberet̃ i occurrē-
tibo q̃ exp̃ediebāt: ut eaz associatō cū accessit i
bethleem vbi pepit: et cū ea ad templū i purifi-
catōne p̃ficisceret̃. **¶** **In** egiptū p̃gens et inde redi-
ens i nazareth. **¶** **In** his enī q̃ necessaria erāt ad
sustentatōez eoz et puuli. ip̃e pcurabat de labo-
re manū suaz. **¶** **Nā** fm̃ **Crus.** carpētari⁹ erat i
hoc om̃s labore docēs p̃ sustentatōe sui et suorū
¶ **Abba** et quarta q̃ ē alberti: vbi sup̃. i. ut digni-
tas m̄is hūilitati societ̃: ut sit filius m̄is dei et
vxo: fabri. i. ioseph. vñ i vili p̃ensionē xpi dice-
bāt pharisei. **¶** **Nōne** h̄ fabri fili⁹ ē: i. ioseph. **¶** **Nōne**
sorores ei⁹ sūt apud nos: q̃ erāt paup̃cule. **¶** **Et** sic
hoc exemplo obseruet̃ a nob̃ illud eccl̃i. **¶** **Quāto**
maior es: tāto magis hūilia te i om̃ibz: et iueni-
es g̃raz. **¶** **Quāto** enī q̃s maior ē: tāto magis hūi-
litas laudat̃ i eo. **¶** **¶** **Ex** p̃te n̄e utilitatis q̃drū-
plex etiā ratō assignat̃ fm̃. **¶** **Tho.** vbi sup̃. p̃i-
mo: qz testimonio ioseph sponsi cōprobatū est
xpm̃ ex ōgine natū. vñ **Amb.** sup̃ **Lucā.** **¶** **Locu**
pletior testis pudoris. i. castitatis marie: abbi-
bet̃: q̃ possit et delere iuriā: et vindicare obpro-
briū si nō agnosceret sacramētū. **¶** **Et** **Grego.** in
om̃el. **¶** **Dicit** discipul⁹ dubitās et palpās. i. tho-
mas ap̃lus. **¶** **fact⁹** ē testis vere resurrectōis: sic
sponsus. i. ioseph fuerat custos it̃gerrime ōgi-
nitatis. **¶** **xxij. q. ij.** **¶** **Dic** quipe. **¶** **Ex** q̃ magis p̃fir-
mamur i fide h̄ m̄sterij. i. q̃ cōcept⁹ ex virgine
tāto testimonio. **¶** **Ipsa** etiā verba virg̃is magis
credibilia reddunt suā ōginitatē asserētis. **¶** **¶** **Amb.**
¶ **Fides** marie verbis asserit̃ magis: et mē-
baci⁹ causa remouet̃. **¶** **Causaz** enī mēciendū de
sponsata nō hūit: cū cōiugij p̃mū et g̃ra nupti-
arū sit partus feminaz. **¶** **Secūda** rō ē ut tolleret̃
excusatio virginibz: q̃ p̃pter icautelā suā nō vi-
tāt infamiā vñ **Amb.** nō decuit ōginito sinistra
op̃inione viuētibz velamē excusatiōis relinq̃. q̃
infamia m̄ dñi notare. **¶** **¶** **Q̃ pulchra** ē casta ge-
neratio ait sapiēs cū claritate. **¶** **Sap.** iij. i. cum
clara fama. **¶** **Nā** ut ait **aug.** **¶** **Due** res sūt. p̃scia

Capitulum

et fam. 3. **C**ōficia necessaria ē tibi. s. bona fama primo tuo. Quisq. p. scie sue negligat famā suā. nimis crudelis ē. xij. q. j. **N**olo. Tertia ratio ē q. p. hoc designat uniuersa ecclia: q. cum virgo sit. s. integritate fidei q. grē. desponsata tū ē vni viro xpo ex quo generat filij spūales. s. fideles fratres ihu xpi iuxta illō ps. Narrabo fratribus meis nomē tū. Quarta rō ē q. qd mī dñi fuit desponsata: q. ūgo i psona ei honorat virginitas s. i mīmoniu: s. sic reprobat error eo rā q. alteri hōz detraxerūt. s. mīmonio: bicens. nō posse tales saluari. Alij dixerūt ūginea nō esse maioris meriti q. cōiugati. Sed falsuz ē vñ q. mī fuit cōiugata q. ūgo. **I**n q. aut etate bēa maria desponsata fuerit ex euāgelio bñ nō pōt. Sed epiphanius dicit q. in. x. iij. anno: q. in. x. pepit xpm. Alb. aut ubi sup. viderē dicit. q. i maiori etate licet nō exprimat quoto anno dicit enī q. cū supponat q. i bñssima ūgine fuerit oīs pgruetia tā ex pte nature q. ex pte grē ad hoc ut eēt mī dñi. credim⁹ q. deū pcepit tali etate q. perfecta fuit statu corporis q. quātitate. Et q. cū eandē etate desponsata fuit tantū ante: quātū matrimonia solēt pcedere spōsalia. s. circa duos menses. Cū enī nihil sit laudabile: nisi aliq. mō dependeat a liberi arbitrij volūtate. nō statū illud fieri debuit cū bēa maria libero arbitrio dei potuit. s. anno. xj. vl. xij. s. i teruent re debuit pporis ptractio. in q. fieret q. merito rū accumulatio q. purificatio sue facte i vtero maior succederet depuratio q. virtutū exercitatio ut oīm virtutū apice sublimata. suo singulari merito mō succurrēt pbitio. xpm gignēdo. Itē p grauitatē morē ē nimia acceleratio mīmonij vñ q. i adoleſcētia fuit. Ad qd facit qd ait Salomon puer. penultio. Tria sūt mīhi difficilia ad cognoscēdū q. quartū penit. ignoro. s. viā vtrū in adoleſcētia sua fm aliā trāslatōz qd expo nit Nicolaus d. lira. i. xpi i virginis vtero i sua icarnatōe. Nec attēdit bēa maria q. spōsus eēt sener: s. ad volūtate dei sibi reuelatā: q. dei legē disponēt hoc pſentit. Nūq. enī debet puelle dari spōsus iuxta. alia mala sequūt plura.

Secundo nomē viri eius. §. iij.

expmīe dū dē Ioseph. Sic enī vocabat. Quaz desponsatōez nō ē sequuta illo tpe copula carnalis. vñ qd bē priusq. puenirēt. li. pus nō notat ordinē respectu. s. post ea. i. q. nōdū puenirint carnaliē cōmiscēdo: s. postea. Sed simplr negat factū: q. non fuerit. s. cognita carnalis. **A**bi dicit Cris. Nō dixit priusq. i sponſi inducere domū. Idūc enī morē seruabat antiquitas: ut spōse i sponſoz domibz haberent: ut generi Loth apud focerū legūf bitare cū spōsis nōdū sibi copulatis lege cōiugij. Sic maria bitabat cū sponſo. s. ioseph. xvij. q. ij. pūsq. Ex q. clare patet quātū excreuerit malitia q. pcupia boīm q. cū tūc manerēt sponſe i domo sponſoz. nlla cōmixtio. nulla i pudicitia erat inē eos añ tem

Septimum

pus nuptiarū: sed ut frater et soror in omni castitate simul conuersabant. Nunc sponſe vir in domo parentū suorum possunt tute custodiri: quin sponſi earum cum vſicant faciant mltas turpitudines. Et ideo matres debent huiusmōi obuiare. Sed nebum sponſe sunt tute a sponſis q. maritis earum in domibus parentū: nisi in magna custodia teneant: imo germane quo ad fratres suos: vel germani. Ne filie a parentibus: nec mulieres a cognatis: nec nouerce a priuignis seu filiastris: nec serue a dominis. Et ideo ut dicit Jeremias vnusquisq. a primo suo caueat: q. in omni fratre suo non habeat si duciam: sed omnē diligentiam habeat in custodiendo. **S**ed ex quo sponſus Ioseph nunq. carnaliē cognouit sponſam suam. merito queritur. Si fuit verū matrimoniu inter mariā et Ioseph: Ad qd R. fides bēus Tho. in. iij. pte q. xxix. arti. ij. q. mīmoniu dicit esse verū qñ suam perfectōnem attingit. Duplex est autem perfectio rei. Prima quidem perfectio in ipsa forma rei consistit a qua sortitur spēm. Secūda perfectio consistit in operatōe rei p quam res aliqualiē finem suū attingit. Modo ad ppositū forma matrimonij consistit in quabā indiuisibili cōiunctōe amboz. s. ex pressa p bba vl. signa. per quā vnus cōiugum fide alteri seruare tenetur. Finis autem matrimonij est proles generanda q. educanda. Ad quozū primū puenitur p concubitu cōiugalem. Ad secūdū. s. educandum prolem puenit per alia opera viri q. vxoris: quibus sibi vices obsequūt ad nutriendum prolem. Dicendū igitur. q. qñtū ab primam perfectōnem que est essentiali mīmonij. oīno fuit verū mīmoniu inē mariā mīem dñi et ioseph: q. vterq. consensit in copulā cōiugale: nō aut ex pte in copulam carnalē: nisi sub cōditione si deo placeret. vñ q. angel⁹ ad ioseph vocat mariam cōiugem suā: bicens. Noli timere accipe mariā cōiugem tuā. vbi Aug⁹. Coniūx vocat ex pma desponsatōis fide: quam cōcubitu: nec cognouerat: nec cognitur⁹ erat. **Q**uō ad ad secūdā pfectōz que ē p actū mīmonij: qñtū ad carnalē concubitu. nō fuit illud matrimoniu cōsumatū. s. per quē proles generat fuit tñ qñtū ad proles educatōē. Et ut dicit aug⁹. hoc exēplo manifeste iſinuat fidelibz cōiugatis: etiā fuata pari pſensu ptenētia posse pmanē: q. vocari cōiugiū etiā nō pmixtio corporis sexu. Pōt addi q. tertia pfectio mīmonij scz quātū ad significatōz q. ē i mīmonio. **N**ō apus hoc at dico magnū i xpo q. ecclia facmētū. s. ē mīmoniu. Signat enī pūctō aīoz cōiūctōez xpi: cū ecclia seu cū aīa p fide viuā. **S**z pūctō corpm q. fac mīmoniu oīo insolubile signat pūctōz xpi cū ecclia p bñanitatē assūptā q. nūq. sepata ē: l. separi pōt. **O**īa igit significatō fuit i mīmonio marie q. ioseph: sed nō scda: q. nlla ibi copula. vñ ppleta significatō i illo mīmonio nō fuit. **S**z iā vidēdū ē aliqd d. qñtate

¶ Titulus

et magnificētia b' sponſi. Et p'mo vidēdū ē q're dē desponsata viro. **Ubi Bernh.** Si nec solū d' arboze sine cā: nec passer on' sine p'ce celestis cabat sup' frā. mltomagis nō p't de ore euāgeliste sup' fluū de fluere. p'sertim i sacra hystoria verbi Plena quippe sūt oīa sup'nis misterijs: ac celesti singula dulcedine reūdantia. Si tñ diligēte hēant inspectōrē. q' sciat mel de petra fuggere oleūq; de saxo durissimo. Non g' sine cā dictū ē viro: qd' fm **Alb.** nō dictū ē ad tenotādū sex' discretōez: s; ab tangēdū spōsi b'cissime ōginis cōmendatōez: et spōse i sponſo honoratōez. Nō g' viro notat sex' v'etate: sed ōtū. **Fuit g' ioseph** vir p'stantiā fidelitatis: q'tū ad iustitiaz p'tinet. p' ōtū castitatis: q'tū ad cōpantiā. per excellētiā discretōnis: q'tū ad prudētiā. p' strēnitatē opatōis: q'tū ad fortitudinē. Et sic vir h' d' a ōtū: q' excellē h'uit ōtūes cardinales.

¶ Secūdo cū natura nihil frustra agat: nec habūet i sup'fluis: sicut nec deficit i necessarijs s; p'lm. mltomagis hoc vidē de g'ra et scriptura sacra: utpote dictata a spūscō. Quare g' dicit **Lucas** ad ōginē desponsatā viro: cui nomē erat **Ioseph**: Elide ē illud sup'fluū. cui nō erat: sufficiebat enī dicē desponsatā ioseph. Ad qd' **se. Alb.** ubi sup'. q' nō sup'flue et frustra. hoc exp'm: mī: sed magno misterio et mltis de cāis. vidēz q' cēt notabile ipm nomē designare voluit talī mō: ut. s. plen' et ordinabil' res describaf: ut p'babili' credaf totū p'lectū. mōstraf locus. scz nazareth: et p'sona etiā noīe honorē: ut ecclia exercitē ad indaganda misteria. Et euangelista familiaris et fidelis p'probe: ut humilitas spōse declare: cū ita notat: et exp'sse hūilis spōsus describaf. ut iustus apō deū mōstre: cui? nomē tanq' i libro vite scriptū. i euāgelio tam signāf exp'mit. Et not' boīo itelligaf: q' testif ōginitati b'ce marie adhibē: ut i memoriā hominū digne vertaf: q' i p'ez dñi assumit putati uū.

¶ Tē cū rota sit i medio rote. i. nouū testamētū i veteri figuratū: et mlti sūt i q'bo figuraf istud cōiugū icarnatōis: ut assuer' sponſus **Ioseph**. **Abrahā** marit' sare: q' miraculose pepit ysaac xpm designāf. ysaac spōsus rebecca Manue p' samsonis. vidē q' poti' debuerit vocari aliq' illoz noīm: ut **Abrahā**. assuer'. ysaac et h' mōi: q' hoc noīe **Ioseph**: cū hoc nomē iter p'te augmētū. et nullū augmētū factū sit i isto cōiugio: et ioseph fili' Jacob magis figure et ap'tius xpm: ut vidēdū a iudeis: et deictū: et saluatorē mōi factū. **S; R.** idet alb. q' vna p'sona s; diuersas p'petates sui plures figurat p'sonas ut **Abrahā** q' in imolatōe ysaac figurat deū patrē q' p'pō filio nō pepcit. In eo q' egressus ē de fra sua: et postea egressus ē egiptū: signat filiū q' egressus a p'ce venit i mūdū. In eo q' in hostio tabernaculi sedebat i seruore diei: et recepit hospitio tres: et vñ adozauit: signat scōs patres expectātes i cenſo desiderio xpi abutū: qui est vna p'sona i tribu subijs. s. deitate. aīa. et carne.

¶ Decimusquintus

Sic et ioseph p'iarcha i sui v'bitōe. icarceratōne. liberatōne. et saluatōne egipti xpm figurauit. **Sed** i fidelitate. i castitate. i misterio: fue latōne. i pcuratōis cōmisiōe. in cibi p'seruatiōe h' ioseph spōsi marie figura fuit. Nō autē tecuit eū p'figurari p' aliquē antiquoz: q' marit' p' carnalē copulā extiterit: cū ipe ioseph sū carnali copula scōs cōiugū p'actōez cōiugalē p'traxerit: et p'p' virgo ōginē custodiuit: et m'f et filio p'cno affectu p'iunctus fuerit. **Proprietates** etiā noīa ex iter p'eatōne ei p'gruit optime: q' in ipa desponsatiōe q'tū ad deū: q'tū ad primū: q'tū ad seipm sublimat' ē ōtū augmētatiōe. fame celebratōe. hoīm reuerētiā et dilectōne. m'f dei familiaritatē: et diuina ut putabaf p'cinitate.

Ubi Bernh. Ad temp' ioseph appellat' ē: et putat' p' xpi. **Coice.** ex hac appellatiōe: et qualibz disp'latōne meruit honorari a deo: ut p' dei: et dicit' et credit' ē. **Conice.** ex p'pō vocabulo qd' augmētū nō dubites iter p'tari. q's et quāt' fuerit iste ioseph. **Memeto** simlq; magni illi' p'iarche vendit' ē egiptū: et scito ipi' nō solū vocabulum fuisse fortitū: s; et castimoniā adeptū. in oīentiā assequutū et g'fraz. **Siquide** ille ioseph frafna ex iudiā vendit' et duct' i egiptū: xpi venditōez p'figurauit. **Iste** herodianā iudiā fugiēs: xpm i egiptū portauit. **Ile** dñō suo fide seruans: dñe sue noluit p'misceri. **Iste** dñaz suā dñi sui m'fēz ōginē agnosce: et ipe p'tinēs fidelif custodiuit.

Illi data ē intelligētiā misterioz somnioz. isti datū ē p'sciū fieri: et p'ticipē celestīū sacmētōz. **Iste** frumēta suauit nō sibi: s; oī p'pō. **Iste** panē viuū d' celo seruādū accepit. nō sibi: sed toti mōdo. Nō ē dubiū qn fidel' et bon' h' fuerit iste ioseph: cui m'f desponsata ē saluatoris. fidel' seru' et p'utēs quē p'stituit dñs sue m'fis solatium: sue carnis nutritiū. solū deniq; i ter ris magni p'slij adiutorē sibi fidelissimū. hec ille. **Dicit** aut ioseph d' domo dauid. **Luc.** i. de spōsatā ioseph de domo dauid: nō tñ p'p' successiōe i genē: s; p'ncipali' p'p' ōtū imitatōez. **Et** tales p'p' bicū ē de vna domo. iuxta illud ps. **Qui** habitare facit vni' moris i domo fm **Alb.** **Ubi Bernh.** vere d' domo dauid. vere d' stirpe regia descēdit. **Vir** iste ioseph genē nobil' m'fē nobilior. plane fili' dauid: nō tñ carne: s; scitātē et deuotōne: quē tāq' alter dauid dñs iuenit s; co: suū: cui cito p'mittēt secretissimū atq; sac'issimū sui cordis archanū. **Cui** tanq' alteri dauid icerta et occulta sapie sue manifestauit: et dedit illi nō ē ignarū misterij: qd' nemo p'ncipiū h' secl'i cognouit.

Cui batū ē q' mlti reges et p'p'he voluerūt vidē: et nō viderūt. **Nec** solū vidē et audire: s; etiā porta re. debucē. amplecti. d' osculari. nutrire. et custodire. **Et** iō nō tñ ioseph: s; et marīā d' domo dauid crebēdū ē ascēdisse. aliqñ nō fuisset desponsata viro d' domo dauid hec berh. **Recte** g' ait **Alb.** spōsus ōginis d' domo dauid d' ut scābā lū euitē: ut eatē tribu ēē p'be: ut amo: legia i utroq; ostēdāf: ut humilitas nobilitatē regia

exaltat: ut paupertas nobilitati nō repugnare doceat: ut dauid hūilitas euāgelizet. ut imitatio hūilitatis i ioseph insinuet. ut veritatis pmissio adimpleat: ut genealogie dñe describat ut paupertas mirabilior demōstret. ut nobilius exemplū paupertatis et hūilitatis det. Nec ppter pccū maculā quā pnia deleuit. min⁹ i genealogia domi debuit notari: s; audacter p̄dicari: cū hoc p̄corib⁹ p̄fictiā generet et mīaz augmētet dicēte dño. In quacūq; hora peccator puerus fuerit. omniū iniquitatū eius nō recordabor.

Q̄tū ad tertū. s. supna. §. iij.

tural' p̄ceptio b̄e marie notat cū d̄. Inuēta ē in utero h̄ns de spūscō. i. grauida. ubi Origē. ait. Inuēta ē a b̄o ioseph h̄ns i utero. i. p̄gnāf qui licet eā nō ptingeret future tñ: ut putabat vxo: oīa nouerat. Et infra. Si tibi vxo: notat Si tibi i desponsatōe esse d̄. nō tibi tñ vxo: est s; dei vigeniti m̄ ē eterni. In sequētib⁹ demōstrabo. q̄ nec ista tua cōiūx f̄m p̄suetudinem cōiūgij h̄eat: nec iste q̄ generat tu' fili' esse credat. xxvij. q. ij. Inuēta. Fuit q̄ p̄cept' ḡginis n̄ a ioseph: s; supnatural': q̄ de spūscō. i. ope spūs sc̄i. cui attribuit opatio miracloz: quoz oīm istud fuit mar imū. Et ex hoc ait aug⁹. i. li. de bono p̄iugali. Om̄e nuptiaz bonū ipletū ē in illis pentib⁹ xpi. Fides. s. p̄les: et sacmētū. Proīe cognoscim⁹ ipm dñm ihm. f̄fide q̄ nullū adulterii. Sacramētū: q̄ nullū diuortii. Solus ibi nuptial' p̄cubit' nō fuit: q̄ i carne pccū fieri nō poterat: sine pudēda p̄cupia carnis q̄ accidit ex p̄cō: s; q̄ p̄cipi voluit: q̄ futur⁹ erat s; p̄cō. xxvij. q. ij. Om̄e. Proīe tñ illi'. s. xpi m̄ vera et nāal' fuit b̄a maria. Ioseph aut nō natural' p̄: s; putatiu'. Ad aut d̄ i euāgelio Ioseph cū eēt iustus: et nollet eā traducē: voluit occulte dimittē eā. Exponit tripliciē. Uno mō ē ducere. i. i domū suā ducē. Nā f̄m aliq̄s nō duxerat i domū suā: s; i domo erat parētū. Alio mō d̄ traducē. i. nuptias solēnē celebrare. Nā iam iduerat i domū suā: ut erat moris tūc tēporis de spōsis erga spōsas. Et hec melior expositio f̄m Tho. Nā min⁹ suspecta h̄i poterat de adulterio. q̄ i domo ioseph p̄cepisset: ut pote magis zelātis p honestatē spōse q̄ i domo parentū: et melio: testis castitatis sue. Tertio mō exponit traducē. i. publice accusare i iudicio seu denūciare. An aug⁹. i. li. seu omel. de pnia ait. Attēde quēadmodū iust' ioseph tāto flagitio q̄ de vxo re fuerat suspicatus: tāta benignitate pepit an q̄ sciret unde illa p̄ceperat: quā grauidā senserat: et se ab illā accessisse nō nouerat. Restabat q̄ ei certa adulterij suspitio: et tñ q̄ ip̄e nō nouerat. q̄ dicit euāgelii. Ioseph cū eēt iust' et nollet eā diuulgare. voluit occulte dimittē eaz diuulgare. i. i iudicio denūciare. Ergo q̄ peccatur corā hoībo. corripēda sūt corā hoībo. i. publice. Et q̄ peccat secreti: corripēda sūt secreti. Distingue tēpora et p̄corab⁹ scripturā. hec

Aug⁹. ij. q. j. Si peccauerit. Ex quib⁹ videt s; Aug. q̄ h̄uit suspitōne de adulterio forte leuē. Et iō cogitabat dimittē. nō aut denūciare. ex q̄ cert⁹ nō erat. p̄cipue attēdendo sc̄am pueris tōnē. Nec etiā retinē ne videt p̄iceps seu as senties adulterio. S; angel⁹ eū i somnis illū nauit: et declarauit veritatē p̄ceptois: q̄ nō de hoīe: s; q̄ i ea natū ē. i. p̄ceptū. de spūscō est: q̄ cōcept' saluaret ipm suū a p̄cōis. Et q̄ dicit. Noli timē accipe mariā cōiugē tuā. i. acceptā iā in domū retinē. Ad. b. Bernb. alit sentit de ista cā diuisiōis. Dic enī. Si q̄rit q̄re ioseph voluit dimittē mariā: s; q̄ iste ioseph p̄sideras sc̄itacē spōse sue. modestiā et pudicitia. dicebat in se. Comestatrix nūq̄ fuit: nec vinolēta. nō saltatrix: nūq̄ oculum sup virū erexit. nō discurrens. nō leuis i risu: v' verbo scurrilis. An ḡ ista p̄gnatio: Nō a me: qui ad eā nō accessi. nō ab alio: q̄ nūq̄ mandatū dei p̄erisset. Ergo a deo ē ista opatio. O iestimabil' laus marie. Pot' estimabat virginē posse p̄cipē: q̄ mariā peccare. Stupēs ḡ de tāta sc̄itacē q̄ mat' dei esset voluit occulte dimittē eā. reputās se idignū cū tanta manere sc̄itacē. Ea rōne voluit dimittē eā: q̄ et petr⁹ xpm viso miraculo de captura p̄scū plurima dicēs. Exi a me domine: q̄ peccator homo ego sum Luce. v.

De annūciatione dominica. Cap. VIII.

Ilus est ad Mariam.

Luce. j. q̄ i misterio icarnatōis q̄ d̄a m̄fimonii spūale. fiebat in f̄ deū et hūanā naturā: q̄ assumēdo erat ex virgine. iō debuit i isto sumo m̄fimonio p̄sens ḡginis requiri tanq̄ spōse fiende. Nec enī ē laudabile op' nisi p̄stitutū aliq̄ mō libero arbitrio. Nāethi p̄phā p̄destinatōis: ut erat p̄phā in carnatōis a m̄tis p̄nūciata i pleat sine n̄o arbitrio: ut dicit glo. sup Mat̄s. hoc i x̄lligendū ē f̄m Alb. sine n̄o arbitrio opante: s; nō sine n̄o stro arbitrio p̄sentitē. Et iō debuit mitti q̄ hoc annūciaret: et requirēt p̄sensū ḡginis. An i figurāb⁹ p̄curator abrahe eliezer missus ab abrahā q̄ tēp̄tāt p̄ mltaz gentiū. de terra p̄missiōis s. supne. q̄ in mūdū veniēs iuenit p̄ ceteris ḡginē pulcher rimā mētē et corpe. ab fontē aquaz viuētū grāz et diuinor eloquioz: q̄ etiā sua liberalitate ip̄i angelo nūcio despōsatōis sicuti salutē hūanā: et camelis eius. i. homib⁹ q̄ ab eo dirigebant et gubernabant. potū dedit satissaciēs desiderio suo: cū nūciasset aduētus sui cām et missiōis. ut. s. eā despōsaret filio dei: cū p̄sensit dicēs. Ecce ancilla dñi: fiat. q̄. p̄tractū ē m̄fimonii: et verbū caro factū ē. Multi sc̄i hoīes i veteri: et nouo testamēto an p̄ceptū fuerūt nūciati. et missi angli: v' sc̄i hoīes ab hoc nūcian dū: ut ysaac. samson. Iobes. Remigi⁹. thomas An mltomagis sanct' sc̄oz debuit nūciari per aliquē missū. Et iō miss⁹ ē. Nō obstat si dicat iē ea. i. q̄b⁹ nlla ē distantia. nlla ē nc̄cia missio: s; Aug⁹.

inter deū et beatā mariā nulla erat distantia: quia illa erat non solum per essentiam presentiam et potentiam ut in cunctis: sed etiam per gratiam putat in electis. et perfectum quod in cunctis puris creaturis. Ergo non oportuit ut potuit mitti. Sed respondit Alb. quod quod missio sit in distantia: tamen quod gratia habet plurimos gradus: ideo contingit per deum habitare in aliquo per gratiam aliquam: a quo distat respectu aliarum gratiarum: quarum est capacitas: et nobis habet. Licet ergo deus inhabitaret virginem per gratiam, distabat tamen ab ea quod ad maiorem etiam gratiam quam in percipiendo precepit: et per corporalem presentiam quam prius in ea non habuit. Missus est ergo ad mariam angelus. videlicet nuntiatus ei verbum bonum. Que nuntiatio ex missione ista: fuit necessaria et congrua propter tria.

Propter dei venerationem.

Propter virginis commendationem.

Propter nostre utilitatis prosecutionem.

¶ Secundus ad primum secundum Alber. S. i.
honorabat deus ista annuntiatione tripliciter. primo quantum ad eius potentiam in eo quod angelos suos ministros habuit: qui sunt valde potentes. per. Omnes angeli eius potentes virtute facientes verbum illius ad audientiam vocem sermonum eius. Et quibus solentior videatur nuntiatio: tantomagis quod per plures et solennes missos. hoc est verum: nisi illud quod nuntiatur sit archanum seu secretum: hoc est repugnat multitudini. Non enim debet archanum quod multis est cognitum Nec est familiariter estimatum: et amabiliter quod multis est per estimatum. Quia igitur istud erat valde secretum. non decuit per multos nuntiari: sed per unum ex angelis qui missus est ad mariam. s. ¶ Secundo honoratur est deus ista missione et annuntiatione quod ad eius sapientiam: in eo quod modo predictus obuiauit directe per viam liberationis: quia sicut angelus malus virginem eam decepit per malam nuntiationem: sic per angelum bonum deus virginem mariam docuit. nuntiatus ei obuium bonum: summam beatitudinem inde hominibus consequendam. Et sic satis credi potest: quod angelus malus qui nuntiavit eue verbum falsum. fuit unum ex maioribus demonibus. ita et nuntiatus verbum optimum marie. non fuit ex ordine inferiori: sed ex ordine archangelorum. et forte primum illos qui dicuntur principes archangelorum. ¶ Tertio honoratur est deus quantum ad bonitatem ista nuntiatione. unde Dama. Magnam circa amoris hominum clementie dei demonstrat pelagus. Ipse enim preditor: et bonus eam quam proprio plasmate fecit. reiteratione et ope magis fuit. Et qui bonitatis specie. decepit hominem. carnis pleumate decipitur. Et monstrat bonitas et iustitia dei. Nam bonitas quidem quod non desperit proprium plasmatis infirmitatem: sed viscera eius commota sunt in ipso cadente manu porrexit. Iustitia etiam ostensa. quoniam hominem victo non alium vincere fecit natura. Neque vi eripuit hominem ex morte: sed quem quodam per peccatum in servitutem redegit mors. hunc bonum et iustus victorem fecit: et silem filium re saluauit. hec Io. dama. Et ideo missus est gabriel ad mariam: qui interpretatur fortitudo dei: quia annuntiandum veniebat eum qui est fortis et potens in plio ab dyabolis vincenibus.

¶ Secundo fuit necessaria et. S. ii.

congrua ista annuntiatio facta. b. marie: a missio ad eam per eius promissionem. Et hoc in tribus ostenditur. Primo quod virtus virginis manifestatur. Secundo quod meritum virginis augmetur. Tertio quod inter et ex illa nuntiatio virtus virginis. Et primo virtus humilitatis in turbando se et timendo. non quidem per iram vel deiectionem pusillanimitatis: sed per admirationem ex tanta laudatione. Sicut enim superbo propius est ex laudibus aliorum se extollere. ita e contra humilium est laudes horreare: et minora de se sentire. Et sic in eis virtus laudata crevit: ut dicit Seneca. ¶ Secundo virtus probetia et discretio manifestatur ex eo quod denuntiatus sibi quirit: non dubitans: sed modum pie querens. Iquit Io. i canonica. Nolite ois spiritus credere. s. loquenti inter vel ex: sed probate. i. ex aitate spiritus utrum ex deo sint. Nam ipse sathanas ait apostolus transfiguratur se in angelum lucis. Tertio manifestatur virtus fidei in presentiendo. Dea ait helizababeth quod credidisti: quoniam perficiens in te quod dicta sunt tibi a domino. Et. b. Tho. i. iii. pte. q. iii. dic. quod congruum fuit beate virgini nuntiari. quod esset christi preceptura: ut persuaderet congruo ordo predictus filii dei ad virginem: ut. s. pus mers ei? d. ipso instructus: quod carne eum perciperet. unde aug. dic. quod beatorum fuit maria in percipiendo fidem christi quod percipiendo carnem christi. Tu etiam ut voluntaria sui obsequium mittere offerret ad quod prompta se reddidit Tu ut tactum est super. cum perberet quodam testimonium spirituale in filiis: et humanam naturam. per annuntiationem expectabat presentem virginis loco totum humane nature. ¶ Secundo meritum virginis in hac nuntiatione augmetur: et hoc in credendo nuncio: cum enim aliquis nuntiat credendum: quanto illud est magis arduum et longe ab humana opatione: vel ab usu nature: tantomagis quod meretur assentiendo ad credendum. Et quod marie arduum et iustitatum erat virginem percipere: et deum hominem fieri. ideo assentiens huic rei sibi nuntiate. augetur et meritum. Secundo augmentatur et meritum in assentiendo nuntiationi. Cum ait. Fiat mihi secundum verbum tuum. Stabat tota celestis curia expectans risum suum. audivissime cupiebat assensum suum. angelus gabriel orator per cunctas beatis spiritibus stitabat amoris ardore ad ultimum verbum suum. Elamabant presones in limbo illud ipsa. Apiaf era et germiet saluatore. apiaf era original in ore suo per sensum cordis. cor pio. per vocale verbum: dices. Fiat mihi secundum verbum tuum. et imediante germiabit saluator: et christum. Quo verbo platur reuer? et angelus missus ab domino suum: tota civitate letificans nuncio suo. Tertio augmentatur et meritum in se deo totaliter humiliando: dices. Ecce ancilla domini. non ait mihi: vel filia: vel sponsa dei. sed ancilla Ancilla totum quod lucrat domino: ut suum tribuit. Si bona est servit in cunctis: ac frueretur domino suum. sic. b. maria. ¶ Tertio ad tertium. s. quod inter et ex illa nuntiatio ista nuntiatione. Fuit enim illuminata in potestis sentitius per allocutionem et visionem angeli. Si enim angelus apparere pastoribus: cum magis claritate se illis ostendit ad nuntiandum christum natum: multomagis credendum est apparuisse cum magno splendore virginis: quod per

ptura erat. nō luce q̄ oculos offenderet: ut offendi-
dis aspectus in spera solis: s; luce reficiēte visu
q̄ om̄s sensus. Illuminata ē i potētis medijs. s.
ymaginatiuis q̄ cogitatiuis circa q̄s multum
opat̄ misteriu angloꝝ i purgādo fantasmata.
q̄ suggerēdo bonas ymaginatōnes. Quas autē
cogitatōes sc̄tissimas: q̄ altissimas: q̄ feruidas
erga dīna b̄iet. ip̄a sola nouit: nob̄ autē icogni-
ta sūt. Q̄tū autē ad vltias potētias. s. intellectus
q̄ volūtate p̄ inspiratōes de opabat̄. q̄ solus in
volūtate opat̄: q̄ aie illab̄. vñ dicit alb. De
ē in hac m̄litiōe negotij iuentor: p̄ seip̄m salu-
tatōis dictatō. intelligentie ispirator. q̄ mētis
ab p̄sensum puocato: mobi exequutiōis expo-
sitor. An angel⁹ requisit⁹ te mō. trāsmisit eā ab
sp̄ritū: dicēs. Sp̄s sc̄tus supueniet i te. q̄. s.
mob̄ docebit q̄ seruabit. vñ nihil i hoc ab ange-
lo illuminatiōis accepit: sed a deo.

Tertio fuit necessaria. S. iij.

ista missio q̄ nūciatio sic facta ad nostre utilita-
tis consequutiōnem. Et hoc tripliciter.
Primo ad fidei p̄firmatōem. Q̄tum ad p̄mū
ad deuotiōis accensionem. fides p̄firmat̄ in
ad actus informatōem. nob̄s ex hoc. q̄
origo exordij q̄ p̄cessus n̄re redemptiōis. sc̄tū
et ordinate describ̄: et sacri euāgelij testimo-
nio cōprobāt̄. Fides enī ex auditu: ait apls ad
Ro. x. Audite autē p̄ verbū xpi p̄dicatū: q̄ i scri-
ptis euāgelioꝝ redactū: q̄ miracula m̄lia ap-
pbatū. Cū aliq̄s audit ordinate aliquā hysto-
riā enarrari: q̄ describi puinciā: q̄ ciuitatē ubi
res gesta ē: q̄ tpe: q̄ quibz p̄sonis: q̄ quibz lo-
cutiōibz: q̄ respōsiōibz: q̄ exemplis. nō solū
p̄firmat̄ ad credendū illa: s; q̄si cogitē pbabilē
q̄ mōstrari aliē nō p̄nt. q̄ cum referūt a p̄sonis
q̄uibz i iustis. Cū ista narrata sint ab euāgeli-
stis. discussa q̄ approbata p̄ aplos sc̄os opatoꝝ
res prodigior: p̄firmat̄. ex his fides magis ac
magis i nob̄: q̄ si solū audirem⁹ icarnatōes: s; nō
ordinē ei⁹. Q̄tū ad secūdbū deuotiōis accen-
siōis: cū toti hūano generi mediātē b̄tissima vir-
gine maria p̄fecta par q̄ recōciliatio nūciatur
Et hūana natura deo q̄ angel⁹ inimica abiecta
a deo. p̄ior etiā p̄ angelū salutā. Certe si quis
dñs recepisset magnas iniurias a seruis suis re-
bellantibz se ab eo: q̄ inimico ei⁹ abherētibz: q̄
serui i nullo p̄nt ei dñō nocē: nec eget eis: sed
ip̄i sine eo vinē nō p̄nt. Si tal⁹ dñs mitteret ad
seruos illos vnū ex p̄ncipibz suis ad salutandū
eos. ostēdens se velle eos recōciliari sibi: et facē
eos familiares: q̄ regni sui p̄sortes. nonne sine
dubio accēderēt ad deuotiōes q̄ affectōes ei⁹: sic
ait apls. Cōmendat te. i. cōmendabilē ostē-
dit caritatē suā i nob̄: q̄ cū inimici essem⁹. res-
piciatū sum⁹. Et idō misit vnū d̄ p̄ncipibz. s. ga-
briel ad salutandā virginē: ut i ea q̄ ea fieret
recōciliatio n̄ra p̄ icarnatōem. Q̄tū ad certū
Actus n̄ri i ista nūciatiōe informā. Nā p̄ illō
q̄ b̄tissima vgo gessit q̄n ad ip̄am angel⁹ venit
q̄ p̄ id q̄o angelo dixit: q̄ p̄ illud q̄o p̄ receptōz

plētibz fecit. istruimur q̄les debem⁹ ad gr̄as
hūda p̄pari. videlicet p̄mo: ut sim⁹ separati a tur-
bis. clausi i terriori domo p̄scie. clausi a sensibz
q̄ sensibilibz. q̄ clauso hostio. s. sensu oia p̄rem-
tuū: ait xpc Mat̄. vi. Et cū timore audire di-
uinas ispiratōes: q̄ fuit p̄ angelū: ut loquētē.
Audia iquit ps. q̄d loq̄ i me dñs de⁹. q̄m loq̄
pacē. Ab hoc instigat ut recōciliē hō cū deo
suo. Sic maria nō i turba: vñ platea iuenta ē
ab anglo: s; i domo: nō ab fenestrā vñ hostiū:
s; i cubiculū. orātē vñ legētē ad verba angli ti-
mēs. Secūdo istruimur q̄le gr̄as receptā augmē-
tare debeam⁹. videlz. interrogādo d̄ vtilibz. hū-
liādo se i oibz. q̄ obediēdo d̄nis visibz q̄ inspira-
tibz. Sic enī maria p̄ salutatōes interrogauit
anglū d̄ mō p̄ceptiōis. Ancilla se noiauit. dīne
volūtati obediuit: dicēs. Fiat mibi s; vñ tuū
Tertio istruimur q̄o actā gr̄as p̄seruem⁹ vi-
delicet sp̄ ascēdēdo d̄ bono i meli⁹. Nā fm bernb
In via dei nō p̄ficē ē de ficē. salti dispositiue. Et
Cris. Nemo repētē fit sum⁹: s; a minimis q̄sq;
ic̄boat: ut ad maiora pueniat. de peni. di. ij. Sic
b̄ta maria p̄ p̄ceptū filij ascēdit i mōtana. s. vñ
tutū p̄ficiēdo: q̄ ad helizabēth fuit dū p̄ficiscēdo
Querit in q̄ actu fuerit. b. maria q̄n saluta-
ta fuit ab anglo. vñ i actu p̄ceptatōis. vñ actō-
nis. Et videt q̄ i actu contemplatiōis. Nam ad
p̄ceptatōes p̄tinet q̄d d̄ in tren. Sedebit solita-
ri⁹ q̄ tacebit: q̄ leuabit se sup se. Dicit enī p̄bus
q̄ aia sedēdo: q̄ quiescēdo fit p̄tēs. i. sapiēs. S;
b̄tissima vgo i p̄cipiēdo debet fieri vgo p̄uden-
tissima: q̄ m̄ sapiē. Ergo p̄gruebat ei sedē mē-
te: q̄ quiescēdo q̄d fit p̄ p̄ceptatōz. Cū etiā dñs ap-
p̄inquet i illo misterio b̄tissime vginis descēdēdo
q̄ ip̄a debuit obuiare ei ascēdēdo. s. eleuando se
sup se p̄ p̄ceptatōz fm illud amos. p̄pare i oc-
cursum deo tuo. Nā nobilissima opatō fuit cō-
ceptū filij dei. Idō debuit fieri i nobilissimo sta-
tu q̄ ē stat⁹ p̄ceptatōis. P̄terea dātis q̄ p̄cipiē-
tis d̄z ē adinuitē p̄uersio fm illud cañ. dilect⁹
me⁹ mibi. i. a me diligē: q̄ ad me p̄uersio ei⁹ ut
me diligat. Aia autē h̄z duas facies fm rōnē. s.
p̄tē supiorē: q̄ p̄tē inferiorē. Supiorē. s. fm quā
supioribz inspiciēdis q̄ p̄sulēdis libet. Inferio-
rē s; quā iferioribz tractādis q̄ disponēdis iten-
dit. Si ḡ dei q̄ b̄tissime vginis tanq̄ dātis q̄ re-
cipiētis d̄z adinuitē fieri p̄uersio. necessariū ē
q̄ fm illā p̄tē p̄paret fm quā ad deū aia p̄uer-
tit. s. p̄tē supiorē: q̄d p̄tinet ad p̄ceptatōes.
S; q̄d fuerit i actōe tūc b̄ta maria. s. descen-
dēdo p̄ hūilitatē sui. videt ex hoc q̄d d̄ cañ. j.
Cū est rex i occubitu suo. i. q̄scēdo i vginē p̄ i-
carnatōes. narb⁹ mea dedit odorē suū. Narb⁹ ē
herba medicinal⁹ pua q̄ mltū odorifera: q̄ signat
b̄tas vginē. pua p̄ hūilitatē medicinal⁹. p̄ cura-
tōz ifirmitatū spūaliū q̄ corpaliū. Odorifera p̄
exemplor vite sue diffusaz suauitatē. Et sic vi-
det q̄ hūilitas b̄te marie fuerit p̄patoria ad cō-
ceptōes. vñ d̄ aug⁹. dīc. q̄ hūilitas genuit nob̄
deū. hūilitatē aē ē i d̄scēdēdo: q̄ sc̄ub̄it i nouissio
loco inferiorē se alijs existimās. Sicut autēz

ascensus est i contemplatione: qz eleuat se sup se:
ita hūilitas videt esse i actōne descendēdo ad i-
feriora: qz hūilitas dī qī humi accliuif. **Itē Gen.**
xix. dixit abrahā. **Loquar ad dñm meū cū sim**
puluis i cinis. Ergo puluerizatio i cineratio
q se hō hūiliat i adnihilat. est pparatō q homo
loquat cū deo: q dē cū eo. **Sed de** in hoc mis-
terio familiarissime loquitur? cū dīgine i ipa salu-
tatōne. ergo marie debuit icinerari: i hūiliari
qd etiā ptz fecisse ex vltis dñis. **Cū ait.** Ecce an-
cilla dñi. **Nō ait** māt: vel spōsa: vel filia: s; an-
cilla: q statu. s. ancillay nil infimi: v; vilis.
hoc aut. s. hūiliando se fit descendēdo: q i actōe
erat. **Exercitiū** enī moralīū virtutū cui? mōi ē
hūilitas. pēinet ad vitā actiuaz fm bēm **Tho.**
scda scde. **Si enī** de hūilitate dat grāz suā: ut ait
Petr apłus: i **Jacobo.** Ergo marie hūili dat
maximā grāz. **S; maximā** grām debuit de? bē
dīgini i pceptōe filij: q tūc marie hūiliata fuit.
Solutio Alb. ubi sup. Cui etiā sūt rōnes p
q. **Cōcedim** q bēa dgo fuit i ista anūciatōne
i actu cōtemplatōnis. **Sed cū** querit per quēz
actū ad grāz istā marie ppararet. dicim q. b.
dgo i hac anūciatōe i sūmo pure creature ele-
uabat causā. in sūmā pfatez. in sūmā digni-
tatē. i sūmā caritatē. In sūmā pfatem eleuata
fuit: eo q sup naturā deū genuit. Et ad hāc po-
testatē eleuauit eā fides. iuxta illud oīa possibi-
lia sūt credēti. **Mar. ix.** vñ **Elizabeth.** Bēa que
credidisti: qm pficiet i te q dicta sūt tibi a dño
Luc. i. In sūmā dignitatē eleuata ē: eo q toti
creature p recreatōez māt effecta ē. Et ad hāc
dignitatē eleuauit eā hūilitas fm illud **Matth.**
xxij. Qui se hūiliat exaltabit. i qntomagis se
hūiliat: tātomagis exaltat. **Uñ** qz fili' eius ihs
sūme hūiliauit semetipm. fact' obediēs vsqz ad
mortē crucis: ut ait apłus ad phil. ij. mortem
ignominiosissimā. **Idē** de exaltauit illū i debet
illī nomē qd ē sup omē nomē qd. Et qz post eū
mī et? marie se hūiliauit: ideo exaltata fuit ad
hoc: ut sit mī toti? creature. exaltata sup omēs
choros angeloz. In sūmā caritatē eleuata ē p
hoc: qz deo in oī ppinqatē ppinquissima fuit: ut
pote qz ei? filia. mī. soror. i spōsa fuit. Et ad ca-
ritatē eleuauit eaz caritas fm illud puer. viij.
Ego ait sapiētia. diligētes me diligo. Et qz ca-
ritas ē ignis diuin'. psumēs i desiccās omēz
humorē carnalitatē: ut sibi ptrariū. **Idē** casti-
tas ei? eleuabat eā ad sūmā cū deo familiarita-
tē. fm illud **Sap. vi.** Incorruptio facit primū
deo. In istas q vites. pparatēs beatā virginē
ad istā pceptōz. **Fides** eleuauit potētā rōnalē
hūilitatē potētā irascibilē siue ardui appetitiuā
i caritas affectiuā. virginitas ex pte corpis p-
pabat generatiuā. susceptiuā. Et sic tota eleua-
bat q tota replebat: i tota glorificabat. **Si**
aut querit. utz istis motibz sil moueret. **Dici-**
mus q nō. **Sed** alie vites pparabāt suas po-
tētias eleuādo hūitalitē. Caritas aut tanqz for-
ma aliaz: i vinculū pfectōnis ex pte beatissime
dīgini. fecit cōiūctōnem actualitē. **Uñ** caritas

fuit pplemētū ex pte suscipientis: sicut i pple-
mentū vltimū ex pte dātis i mouētis ab mouē-
dū: i bandū. vñ **Dugo.** d scō victore. **O caritas**
q forte ē vinculū tuū. Tu deū de celo ligatū tra-
xisti i mūdū. **Ad obiecta** g. se. qz ascensioi p
pcontemplatōez. nō pñat descendus p hūilitatē.
Sed descendē ad opa actōnis ppter deū. hoc est
ascendē p hūilitatē ad deū. vñ **Ansel.** in li. de si-
militud. assimilāt hūilitatē mōte: qz p eā ascē-
dit ad deū p quosdā grad'. Et hec mutuo se cō-
sequūt: qz qntomagis quis eleuat i cognitōez
dei: tātomagis descendit i humiliatōez sui quia
qntomagis videt magnitudinē dei: tātomagis
respectu ei? cognoscat vilitatē: i puitatē sui. vñ
ps. **Ego dixi** in excessu meo. s. deū pcontemplando
oīs homo mendax. i. qz nō sit. Et pñat. **Oīs**
iustitie nre qñ pñus mēstruat: quo nil abho-
minibz dici pōt. vñ frequēter legit de pphetis
ut **Daniele** i **Ezech.** qñ dīna pspiciūt i terrā
cadūt. Et dñonit'. dicit. q tenebre occultant
a lumie: i magis a multo lumie. Et sic ptz q p
hūiliatōē descendus. nō impedit pcontemplatōnis
ascensum. Erat g beatissima virgo in ipsa an-
nūciatōne i concepōne i sūmo cōtemplatō-
nis ascensu tota per dilectōnez in deū trāsfō-
mata. **Et notandū** q **Beda** sup illud **Luc. xi.**
Beati qui audiūt verbū dei qd. dicit hoc i loco
bē dei genitricis excellētia cōmendatur: quia
in tanta speculationis custodia domino famu-
labat. qz ipius hūilitati i sanctitati null' san-
ctorū comparatur: sed et tota sanctorū beatitudo
ex gratiose virginis vtero pcessit. **O venerāda**
domina electa: i plecta: q mater ē i virgo esse
nō desinit. **O admirāda** puella: que saluo vir-
ginitatis pudore suū genuit genitorē. **O felix**
ancilla: que creatorem i gubernatorem genuit
vniuersorū: i virgo pmanet in eternū. **O bene-**
dicta mater que inferni vastatorē. celi reparā-
torē. nrm saluatorē. mōi redemptorē. deū omni-
potentē. dñi celi i terre: i oīa ptenētē suo pro-
tulit ex vtero. **Angeloz** leticiam. hominū vitā
celoz gloriā. sanctorū coronā. parabisi lucer-
nā. **O beata** femina que regis vniuersoz māt
esse meruit. **Sedet** in gremio virginis matris
qui trinam rerū machinam palmo concludit.
Gaudet itaqz māt que tantū se bē filium cō-
templatur. **O admirandū** magne pietatis mi-
raculum. **Hec Beda.**

Alus sermo de missione in genere.
Capitulum.

IX.

Missus est ad mariā vi-
ginē. **Luc. i.** Missio alie? ab aliqez
iporat quēbz pcessū seu emanatōz
ipi? missi a mittēte. Et qz pē etern'
a nullo pcedit. iō nō dē mitti ad creaturā: nec
vsqz legē missus. **Silr** trinitas nō dē mitti: qz
iccludit psonā pñā q nō mittit. **S; qz** fili' dei p-
cedit a pte: iō mittit a pte. i mitti dē i mōm ad
Gal. iij. **Misit** de? filiū suū. **Spūs** qz scūs q p-
cedit a pte i filio. mitti dicit ad sanctificandāz

creatura. Jo. xvi. Mitta vobis a pte spm veri
tatis. Angeli q a deo sepe mittunt ad diuersa
officia. heb. i. omis admiſtratorij ſpūs ſunt i mī
ſterij miſſi eoz qui hereditatē capiūt ſalutis
Qd g dī. Miſſus eſt ad mariā virginē ſm Alb.
pī ſtelligi de angelo: q de ſpūſcto: q de dei filio i
iſta ānūciatōne. ſed aliē et aliē. Primo miſſus
ē dei angel⁹ ad mariā: vt repatōnē nām de ea
ſtimaret. Scdo miſſus ē dei ſpūs ad mariā: vt
pparatōnem ad hui⁹ adaptaret. Tertio miſſus
eſt altiffimī filiū ad mariam.

¶ Quid g ad primū de miſſu. §. i.
one angeli i hoc ſermone ſciendū. q iſta nūcia
tio fuit ſupma q ſinis: ac pplementū oīm nū
ciationū pphaliū de icarnatōne loquētū. Et q
bēitudo que nūciat ſimediare bēe marie. in ipā
q pīpaz ānūciat toti hūano generi. pſequēda p
icarnatōnē: cū hō in hoc fuerit vt recipiēs eā.
nō decuit vt hō hui⁹ eēt nūcius. hōim etiā ē re
cipe illumiātōneſ. Angeloz autē ē nūciare. Sz
q cū null⁹ hōim fuerit ſupior: bēa maria: ſz ipā
omīa excelleret. Inferior autē ē recipe illumia
tōneſ a ſupioribz: apparet q nō debuit iſta fue
latio: vel nūciatio icarnatōis fieri p hōieſ: cū
quilibz eēt inferior virgīe. Et ſi dicereſ. q eātē
rōne nō debuit fieri etiā p angelū: qz fuit ma
ior angel⁹ pfectōe gē ſup eoz exaltata. ſe. tho.
in. iij. pte. q. xxx. q maſ dei erat ſupior angelis
qz ab dignitatē ad quā diuinit⁹ eligebat. Sz
qz ab ſtatū vite pntis inferior erat angel⁹: ſic
etiā xpc pſ pſibilitatē aſſumptā. dī paulomi
nus angel⁹ minorat⁹. Sz qz xpc erat viator ſil
q pphenſor. iō nō egebat qz ab cognitōz diui
noz ab angel⁹ inſtrui. Mater autē dei i vita nō
dū erat i ſtatū pphenſorū: q iō d pceptū dīno
erat p angelū inſtrūda. ¶ Fuit g ad hoc miſ
ſus angel⁹ Gabriel: q hoc triplici rōne. ſm tho.
in. iij. pte. q. xxx. Fuit pueniēs miſterij in car
natōis nūciari p angelū miſſus: vt dī i euāge
lio. pmo: vt in hoc ſeruareſ dīna ordinatio ſm
quā mediantibz angel⁹ bīna ad hōieſ pueniūt:
vñ omīſ reuelatōeſ diuinorū facte ſūt miſterio
angeloz: vt pti i dāſ. q apoc. q lege diuina da
ta p angelos ſm aplm. ¶ ſcō dīo. dicit i li. ce
leſtis hierarchie. iij. c. q diuinū ſbū benignita
tis miſterij. angeli pmi edocti ſūt: poſtea per
ipos ad nos cognitōis grā trāſiuit. Sic diuinif
ſim⁹ gabriel ad Zachariā quidē dicebat pphaz
eſſe venturū ex ipō. Mariā autē quō i ipā trar
chitū ſeſſabilis dei formatōis miſterij. Nec eſt
ptra qd ait iō dīo. c. vij. f. q xpc aſcendēte an
geli querūt de ipō. Quis ē iſte q venit de edom.
yſa. lviij. q ignorātes miſterij icarnatōis. Nō
em querūt q ignorātes tale miſterij: ſz pfecti⁹
ſcire cupiētes b⁹ miſterij rōneſ: q ſūt incōphē
ſibiles iſtellectū creato ſm Tho. vbi ſup. Unde
maxim⁹ dicit. vtz angeli cognouerūt futuram
icarnatōnē ambigē nō optet. latuit autē eos i
ueſtigabilis dīni pceptio atqz mob⁹: qz iſte tot⁹

i genitorē. tot⁹ manebat i oībz: nec nō q i bginif
cellula. ¶ Scda rō ē: qz pueniēs fuit reparatōz
que futura erat p xpm nūciari p angelū: vt cor
reſponderet reparatio lapſui: vt ſicut p angelū
ſed malū nūciatū ē verbū femine. ſ. Eue: vñ ſe
quuta ē mors. ſic p angelū bonū nūciareſ ver
bū marie vnde reparata ē vita. Et hoc ē qd hic
Beda in omel. Aptum humane reſtauratiōis
principiū: vt angel⁹ a deo mitteret ad mulierē
partui pſecrābā diuino: qz pma pbitōis hūane
cauſa fuit: cum ſerpēs a dyabolo mittebat⁹ ad
mulierē ſpū ſupbie decipiendā. Pōt q hūc rōnī
addi q hoc: qz cū ex ipā reparatōne hūam ge
neris p icarnatōez reſtaurabant⁹ q ruine ange
loz: ex homībz aſſumendīs in eoz pſortū. fuit
decēs q etiā angeli pcurrerēt i hoc miſterio. vi
deliciz nūciando ipm. ¶ Tertia ratō ē. qz cōue
niebat hoc virginitati mīſ dei. Omīe em aīal
diligit ſibi ſile: q delectabilē cōuerſat⁹ cum eo.
Quis cū oue. homo cū homie. iniqu⁹ cū iniquo
caſtus q inocēs cū pudico q ſcō. Hanc rōnem
tāgit Hiero. i ſermone de aſſumptōne: dicens.
Bene angel⁹ ad virginē mittit⁹: qz ſemp angel⁹
cognata ē virginitas. Proſecto i carne eſſe: et
pſeſ carnē viuere. i. i virginitate. nō terrena
vita ē: ſed celeſtis. hec ille. De vita em celeſti dī
q i futura reſurrectōe. neqz nubēt: neqz nubē
ſed erūt ſiles angel⁹ dei. Mat. xxij. Et ali⁹ dīc.
virginitas ſoror eſt angeloz. Apt⁹ ergo miſſ⁹
eſt angelus virgo ad Mariā virginem deſpon
ſatam Joſeph virgini.

¶ Sed nūc videndū ē circa. §. ij.
ipm nūciū de q ordine miſſus ē. Secūdo i q ſpē
miſſus ē. Tertio in q tpe miſſus ē. Quarto in q
loco miſſus ē. Quinto. q locutōne vſus ē. ¶ Quid
ad pmi cū ſint ordines nouē i celeſti hierarchia
de q illoz miſſus ſit dicendū. Et quidā dixerūt
circa hoc fuiſſe hūc Gabrielē de ſupremo ordi
ne. ſ. ſeraphim. Mouent⁹ ab hoc: qz Grego. dīc.
q ſumū angelū venire dignū erat. q ſumū oīm
nūciabat. ſ. dīm icarnandū. Gabriel ei ſue ſit
nomē pmi alic⁹ angel⁹: ſue nomē cōmune de
ſignās officiū ad qd mittit⁹. non expmit magis
vñ ordinē q aliū. Si em ſeraphim miſſus fuit
ad yſaiā ad purgandū calculo ignito labia ei⁹
yſa. vi. qre nō mltomagis ad virginē ſignificā
dū purgatōez toti⁹ mūdi: Et ſi dicat⁹ illū miſſū
ad yſaiā nō fuiſſe de ſupmo ordine: qz illi non
mittit⁹: ſz ſp aſſiſtūt. ſz dīc⁹ ē ſeraphi ex exerci
tio. ad qd miſſ⁹ fuit. ſ. ſcētēdū mētē illi⁹ q locu
tōez. Poſſz dīci q hoc ē d cōi lege ſupmos non
mitti. Decus ex aliq cā arbua q maria: vt fuit
miſterij icarnatōis. Sz cōior opinio ē. q fuit
iſte de ordine archangeloz: qd q Bernb. dīc. Hoc
expſſe notat aug⁹. i qdā ſmone in q iducit. b.
bginē ſic loquēt. Venit ad me gabriel archan
gel⁹. facie rutilāſ. veſte coruſcāſ. iſceſſu mirat⁹
Et aſſignat tres rōes. vñ ecclia canit. archan
gelū gabrielē crebim⁹ tibi dīnit⁹ aſſatū. Et itez
i officio. gauō maria bgo q gab. archan. dīctis

credidisti. Et ipse Grego⁹. ait i omel. q archan-
geli sunt q suma nūciant. Ante credibile ē fm
Tho. ubi sup. q fuit iste sum⁹ i ordine archan-
geloz: i sic p⁹ intelligi dictū Grego. cū dicit q
debut venire ad annūciandū sumū angelū. non
respectu oīm ordinū: s; respectu angloz q arch
angloz. Gabriel autē bē q interpretat. fortitudo
dei: q nūciabat dñm fortissimū i p⁹to ad demo-
nes expugnādos. Dicit autē alb. ubi sup. q ideo
iste angel⁹ nō fuit de maioribz: s; archangelus
qō factū fuit i honoratōez bfe marie: q si qō de
supioribz mitteret: ab illo illūinari crederet: s;
inferioribz aut mitteret: ut oīdā q angel⁹ tñ est
misterial⁹ negocij nūci⁹ q exterior: belator. de⁹ ac
p seipm ē negocij iuentor: q intelligēte ispirator
q mētis ad plensū illuminator. Nihil g illumia-
tōis in hoc ab angelo virgo accepit. vñ i euā-
gelio angel⁹ dicit p totū. non archangelus ab
tollendam talem opinionem.

Secundo videndū ē. In §. iij.

q specie mīl⁹ ē angel⁹ ab mariā. Tho. iij. pte. q.
xxx. q in spē corpali apparēt: hoc pueniēs fuit
p⁹mo q⁹tū ad id qō nūciabat. Generat em̄ ange-
l⁹ nūciare icarnatōez iuisibil⁹ dei. vñ etiā cōue-
niēs fuit: ut ab h⁹ rei declaratōē. iuisibilis cre-
atura. s. angelus in sua substantia iuisibil⁹. o-
culis nris corporeis formā assumeret: in q iuisibi-
liter appareret: cū etiā oīs apparitōes veteris
testamēti ad hanc apparitionē ordinē: q filius
dei i carne apparuit. Secūdo hoc pgruū fuit di-
gnitatis mris dei: q nō solū mētē: s; icorporeo
ventre erat dei filiū receptura. Et ideo nō soluz
mens eius: sed etiā sensus corporei erāt visiōe
angelica refonendi. Tercio pgruit certitudinē
eius q nūciabat. Ea em̄ que sunt oculis sub-
iecta: certi⁹ apprehendim⁹: q ea que ymagina-
mur: unde dicit Cris. sup. Math. q angel⁹ nō
in somnis. imo visibilis virgini astitit. Nam q
magnā valde relationē ab angelo accipiebat.
egebant tante rei euent⁹ visione solēni. s. corpali
Quis autē intellectualis visio sit potior: q visio
ymaginaria: vel corpali. tñ Aug⁹. dicit. q ē ex-
cellentior visio seu ypha que bz simul intellectu-
alē q ymaginaria visio: q illa q habz alterū
tñ. Beata autē virgo nō solū pcepit visioē cor-
poralē i angelo nūcio: sed etiā intellectualē illu-
minationē. vñ talis apparitio nobilior fuit. Et
adhuc nobilior fuisset: si angelū i intellectuali vi-
sione i sua suba vidisset: sed hoc nō paciebatur
status ei⁹ cū esset viatrix. Non em̄ viator homo
angelū p essentiā videt. Apparēs autē angel⁹
in spē corpali: q ipse assumpsit ex aere densato.
se obtulit virgini i forma hūana magis q alia
forma corporea. Et ratō ē fm alb. ubi sup. quia
virgo sensibilibz ab angelo illuminari debuit.
Illuminatio autē sensitiva ad cognitōez fit medi-
ante locutione. ergo mediū illuminatōis debuit
esse locutiū. Sed nullū sensitivū ē locutiū:
nisi homo. Et ideo decuit: ut in spē hūana non
alia appareret: ut sicut nobilissimū intellectuū

erat qō illuminabat eā interi⁹. s. de⁹: sic nobilissi-
mū esset instrumentū p qō illuminabat exteri⁹
s. spēs hūana. Et hec forma hūana fuit i seru-
virili fm Alb. qō patz ex verbis Amb. dicētis
sup lucā. Trepidare virginū est: q ab oīs vi-
ri igressus pavere: q oīs viri affatus vereri:
qō ideo dicit: q euāgelista ait. q turbata est in
sermone angeli: q spēm viri hēbat. Patz etiā
hoc ex eo. q in omibz alijs apparitōibz ange-
loz figuratiuis h⁹ annūciatōis. angeli apparu-
erūt in forma viroz: ut q n apparuerūt tres vi-
ri. i. angeli abrahe Gen. xvij. Ratō etiā h⁹ est
fm Alb. q sexus femine⁹ nō est illuminatiuus
s; magis illuminabil⁹ fm aplm dicentē. Mulieres
i ecclia taceāt: s; domi viros suos interrogent
Caput em̄ mulieris ē vir. Vñ cū illumināi in-
q⁹tū h⁹ dignior sit illuminatio. fieri debuit beate
Marie i seru digniori. s. virili q femineo. Mis-
sus autē angel⁹ apparuit i forma hūana virili n
quidez in etate puerili nec senili: sed iuuenili.
Cui⁹ ratō est fm alb. quia senex inq⁹tū hui⁹ dic-
tefectū: s; filr puer: sed iuuenis dicit nouitatez
cū pfectōne. Hic autē nūciabat ille qui fuit no-
uus fm humanitatē. pfectus fm diuinitatem.
Ergo in spē iuuenili debuit nūciari. Et ab idē
facit qō ait. Dionisi⁹. dicēs. signa inouantis q
semp vital⁹ virtutis. Inouantis ecce nouitas
hūanitatis. Semp vital⁹ otutis. ecce eternitas
deitatis. Et sic iuuenile nomē pplectit hūani-
tatē eternāq; deitātē: quā utrāq; xpc nūciatus
habuit. Cōgruebat g forma iuuenilis illumia-
tōni sensibili. nō autē pueri vel senis forma: q
pueri nō pfecte vtunt⁹ discretōe sensuū: q senes
deficiūt fm sensum. Neutra g etas cōueniebat
illuminationi sensibili: vbi necessaria ē: q discre-
tio sensuū: q vigor organoz. Missus etiā cre-
denbus est apparuisse indutus: q in scripturis
sic legūt apparuisse. Naz in resurrectione vi-
derūt mulieres in monumēto duos angelos in
albis sedentes. Et post ascensionē xpi imēdiatē
apparuerūt duo viri i vestibz albis Act. j. id ē
angeli dei. Et ut dicit Grego. Cantor vestis io-
cunditatē indicat future solennitatis. Et quia
maximū festū fuit homibz. q diuinitas fuit co-
pulata nre hūanitati i isto misterio. ideo posset
videri q angel⁹ iste debuit apparē Marie albis
indutus. Bz qz quē nūciauit. s. ibm zacharias
ypha i figurā vidit indutus vestibz sordidis ibm
magnū sacerdotē. Ido videt q ad pformādū se
ei. debuerit apparē poti⁹ in vestibz sordidis. In
ysa. q. l. iij. c. querūt angli a xpo ascendēte: ut
cōiter exponit. Quare rubrū ē vestimētū tuū.
Ex q videt q debuit apparē i veste rubea. Sed
dicit Alb. ubi sup. q apparuit angelus iste i ve-
ste clara nō alba: nec nigra vl rubea. Et hoc p⁹
annūciatōez q ppter recipientē: q p⁹ nūciatū
Propter nūciatōnem quidem angel⁹ qui clari-
tatem cognitionis: et puritatem habz. Q⁹tum
ad virginem recipientem nūcium congruebat
vestis clara: quia illa que pcepit sine tenebra

Capitulum

peccati fuit. et sine peccato pcepit (qui peccare non potuit) ihm. Et qz sine libidine pcepit. et sine dolore pepit: qz sine passionis rubore hec cōces pō plumata fuit. Ergo cū angls nō intēdet nūciare nisi incarnatōez. nō debuit hīe veste rubricatā vel bicolozatā. sed tm̄ clarā. Item modus pcedēdi in ista incarnatōe fuit sū cor-ruptōe. sine diminitōe. sine mixtōe. sicut lux pcedit de luce: qz quo ab oīa qz fuerunt in ista incarnatōe. pgruebat anglm̄ venire in veste clara. Auctoritates autē qz loquūt dñm̄ vestitum vel sacco. ut illud ps. Cōcidisti sacco meum: vel sordida veste vel rubea. loquuntur de ipso fm̄ statum passionis non incarnatōis.

Tertio Considerandū ē. §. iij.

quo tempe missus ē. Et dicendū qz missus est eo tpe qz pñciatū fuerat messias. i. xpm̄ mit- tendū. fm̄ pphiam iacob patriarche dicentis Gen. pelt. Non auferet sceptrū de iuda et dur de femore eius. donec veniat qui mitā dus est Alia trāslatō hz messias: qui dñs xpc. Et quia tūc tempis iam erat ablatū sceptrū de iuda. i. dignitas regalis de tribu iuda: et dur de femore ei. i. ducatus et regimē illius ppli. p duces leuitas machabeos: qui aliqz modo ptinebāt ad tribu iuda. p trahētes adinuicē p nubia: et assūplerat sibi regnū iudee herodes alienigēa qui nō erat de genere iudeoz. ut pz Math. ij. Sed diffuse declaratur per m̄gm̄ in historia scolastica. Itē ut impleret pphiam. missus est angelus ad nūciandū subitū aduentum regis p incarnatōem. Et si querat quoto anno ab initio mundi. Rñdeo fm̄ bedam et. lxx. inter- pretes: qñqes millesimocentesimo min⁹ vno. Fecerat liquitē deus cunctas creaturas in pñcipio mundi. ut narrat lra gen. j. in quin- qz diebus. et in pte sexta in qz creauit bestias terre et hominem. faciens eū dominū omnīū et a paradiso terrestri translaturus humanū genus si obedisset in gloriā celestem. Sed quia ut ingratas transgressus est pceptū. pu- niuit eos adam et euam cū omni posteritate sua. qz tota erat in eis fm̄ virtutem seminalē. per quinqz milia. xcix. annos. ut nullus eorū qñcūqz sancte viueret. posset intrare in glo- riam celestem. ita qz pro singulis diebus da- ta est pena mille annorum. Et pro illa parte sexte diei residuū: quo tempe pene transacto missus est angelus ad anūciandū. quia tē- pus miserendi ei⁹ hominē qz venit tps. ut icar- natus passiōe sua aperiret oībus ianuaz re- gni celestis. remoto anglo a custodia vie pa- disī ne possz adiri. Si scire cupis qz āni mē- se vniuersal⁹ tenet ecclā. qz de mense marcij qz erat sext⁹ mens a pceptōe Joli bapt. ut dñs luc. j. Et apte i sexto mēse a Joli. pceptū dñi mis- sus angls ad nūciandū xpi incarnatōez. qz lex et pphie. i. vet⁹ testm̄ vsqz ad Joli. ptinēs quinqz mōi etates. pñā ab adā vsqz noe. scdāz a noe vsqz ab abrahā. tertiā ab abrahāz vsqz ad dō

Donum

qrtā a dō vsqz ad trāsmigratōz babilōis. qui- tā a trāsmigratōe babilōis vsqz ad xpm̄: in qz inchoat. sexta etas cui⁹ finez de nouit. hēm⁹ autē de ea. Mcccclxxix. annos cū hoc scptū est Est autē senarius nūer⁹ pfect⁹. sign⁹ pfectōez grē quā xpc adduxit. Mē⁹ at marcij ē tps ve- rū qz terra sicca. et indecora et frig⁹. fuitescit in herb. floret i arboribz. letat⁹ autē pētu ha- būbat i hūoribz. Et qz p incarnatōz xpi reno- uatō fēba i hūano genē. qz oliz xpc frig⁹ pēti erat aridū grā: indecor⁹. qz sū stutibz. reuiguit i bonis cogitatōibz: f floruit i scis affectōibz: augmētātū ē in scis doctris. letatū ex pie- m̄is. iō apte hoc mēse miss⁹ ē. Dies at hui⁹ mens i qz miss⁹ ē dies. xxv. marcij. et sexta feria qz die creat⁹ ē pñ⁹ hō. et qz die volutis. xxvij. ānis etatis dñi nñi. et crucifix⁹ et mortu⁹ ē pro nob fm̄ aug⁹. Ea igr die qz pñ⁹ hō de era ēre- n⁹ abā fact⁹ ē. voluit scdā adā de celo celestis ihs fieri: ut frenū faceret celestē Aug⁹. de scs ē hō. ut hō fieret de redimēdo eū sua passiōe. illa die eā suscipiēdo. Et iō p ceteris i maria deuotōe hñda ē. et ubiqz ppe reuerētia ei⁹ absti- nēt a carnū esu de ple. di. iij. de esu carniū. Sz antiqz etiā ieiunabat. ita ut crucifigere xpm̄ reputaret qz san⁹ nō ieiunassz. de ple. di. iij. Ieiunia. Demū hora in qz miss⁹ ē. si no- bis nō sit certa. tm̄ fm̄ alb. ubi sup. pueniētor videt fuisse in ortu sol: dñc ei qz circūstātie nū- tiātis tēnt expmē et etate nūciati. fm̄ dñoni. vñ cū anūciat. angls iste ipaz incarnatōez cū ppetatibz suis. illa at sit ort⁹ veri sol sup ēraz illuiantis oēm hōiez veniētes i hūc mōm: qd tps. s. mane ē initū diei: sine pūbitō pūptō- nis credi⁹. qz hec anūciatō sit scā i ortu diei Ad qd facit. qz op⁹ creatōis cepit a luce gen. j. Fiat lux qd videt fuisse in pñcipio diei arti- ficial. Ergo mltosexti op⁹ recreatōis qd ē no- bilit⁹. In incarnatōe scipit dies grē. Dis autē dies scipit a luce. s. artificial⁹ dies qz ab ortu sol vsqz ad occasū sup nrm̄ emisperiū. dies ei⁹ nafal⁹ qz ē. xxij. horaz. pphētes etiā noctē. i veteri testamēto inchoabat a luce. s. i mēse: ut pz ex textu lre gen. j. Et iō decs fuit. qz fce- atō qz ē p grāz allatā inchoaret a luce. Qd autē dñs sap. xvij. dū mediū silētū teneret omīa et nox in suo cursu mediū iter hñet: om̄s fmo- tu⁹ dñe. i. fili⁹ de cel⁹ a regalibz sedibz veit. Ex qz auctate possz videri. qz ista anūciatō fuerit facta media nocte. Rñdeo qz n̄ intēdit sapiēs ibi notare tps seu horā incarnatōis: sz statū eoz qd venit. qz om̄s vna cathena tenebratū er: oꝝ et victioꝝ erat ppebiti. Angls at magis debuit nūciare. et ex hora nūciatōis designa- re. ppetatē et effectū incarnatōis. s. initū seu ortū veri solis. poti⁹ qz statū eoz quibus ortus ē: nec etiāz in vespe. i. sero debuit nun- ciare signās finē seculi. i. sextā etatez. in qua incarnat⁹ ē. fm̄ illd apli ad gal. iij. p⁹ qz veit plēitudo tps. misit de⁹ filium suū. i. penultia

Titulus

etas. Et alibi nos sum? i qd sine scilicet teue-
nerunt: qd tps nō nūciabat incarnatōis. Jam
em illō fuerat nūciatū p gabrielē danieli scz
ipaz tūc fiendā incarnatōis. ¶ Si autē dicere
q pueniētiōr videt hora i meridie. ex eo q a-
brabe stāti in hostio tabnāclī in seruoie diei
i. i meridie. apparuerit angli. nūciātes pceptū
ysaac q fuit figura xpi. Illa etiā hora. s. nona
xpc expirauit i cruce. p cui mortēz redēpti
illuati sum. In meridie etiā sole exiit i al-
tissimo poli. maxie calozē generat sup terrā.
Maximū aut calozē sue dilectōis oñdit immit-
tēdo filiū suū i mundū. Ergo illa hora debuit
poni nūciari. rñbet alb. q abrahā designat
feruētē affectū pīm antiqz. quem hēant ad
istā incarnatōis fiendā. Sz angls non ad hoc
fuerat missus nūciare. s. testificū patz. sz im-
pletōz: vñ i initū illuatiōis. Qd at hora passi-
ōis fuerit meridies facit ad ppositū videlicet
q: sicut sole mōi materiali ad occasū tēdētē
pgruebat vñ solē xpm mōm relinqre qd ad
vñ vñe hūane. Ita pgruebat q sole materia-
li oriētē. s. in pncipio diei. s. oriētur ab intra
ver? sol iustie xpc de nī p incarnatōis. Et licz
in ope redēptōis caritas mōstraret in sumo.
op? tñ incarnatōis sine passione nō fuit op?
redēptōis. vñ licet incarnatō magis i se cēt
q passio: tñ magis mōstrata ē caritas in pas-
sione dicētē dño. Maiorē caritatē nemo habz
qē. Ergo nō fuit sumū qd recepit augmētū:
vñ caritati oñse in incarnatōe. facta ē addi-
tio fm demōstratōez exteriorē in passiōe. per
quā caritas vltia ē in oñsidis pfectōne. Et iō
i mendie passio magis q incarnatō pgruit fieri

Quarto videndū ē de .s.v.
loco ad quē missus ē. s. in q puintia. in q ciui-
tate. in q domo. Et qdū ab puintiā oñdit ex-
pse ex euāgelio isto luce. q ad ciuitatem qz
dī ibi. Missus ē angls in ciuitatez galilee scz
talīs puintie. q ciuitas dī nazareth. Jō autē
anūciatō ista i pceptū xpi fieri debuit in pro-
uicia galilee fm alb. vbi sup. Et ppter factuz
qd fiebat. Incarnat? em fuit dñs ut iudeos et
gentiles saluaret. Propterea in regione q ab
utroqz inhabitabāt. anūciari i pceptū voluit. Qd
aut ab utroqz inhabitaret p p ysaiā dicentem
Primo tpe alleuiata ē terra zabulon i terra
neptalim qē. trāsior: danē galilee gētū pplus
qui hītabat i tenebris vidit lucē magnā. Du-
ctis em in magna pte dictis tribubz in capti-
uitatē in niniue: missi sūt a rege multi genti-
les ad habitandū in galilea. et sic mixti erant
gentiles cū iudeis q remāserāt. Qd habitaret
a iudeis galilea. p ex euāgelio vbi dī. q asce-
dit i ioseph a galilea in iudēā. Et sic in rēgide
cōi pceptū voluit. q p oñibz nasci voluit. Non
em iudeoz deus tm: sz et gentiliū. Tēz regio
illa suo noie ppetatez incarnatōis pmissime ex-
pssit. Galilea em interpretat? reuelatō seu trās-
migratō. In hac aut nūciatōne fiebat summi

Decimus quintus

secretorū reuelatō. qñ verbū in pncipio quod
erat apud deū. i lucez inhabitat inaccessibilem
caro factum ē. Et vidit oīs caro salutare dei
nfi. q libz aperuit i soluit signacula omnia:
i qñqz audiuit a pte nota fecit nobis. Sz
militer et hī fiebat trāsmigratō maxima. quia
de ignoratiā in sciam. de culpa ad gratiaz. de
vmbra in veritatē de austeritate in benigni-
tatez. de seruitute in libertatē. de timore in a-
more. de grauitate in leuitatez. diuinitas in
hūanitatē. que maria trāsmigratō fuit. qd in
ea p mō ab vltimū in vnā psonā trāsmigra-
uit. Nec obstat si dicat q iudeis pmissus ē. q
ibi in iudēā pceptū debuit. falsū em hoc ē. quia
et gentibz ut p pphas pceptū ysaiā. Sz bñ
pmissus ē. q de eoz semie xpc nascere qd eis
solutū ē. Et sic salus ex iudeis ē originalr. sed
nō ppter eos. Qdum ab ciuitate. clarū ē quia
nūciat? ē in ciuitate. hoc testante euāgelio
Et q nat? ē extra ciuitatez bethleem: passus
sepultus i resuscitatus extra ciuitatē. s. bethlem
posset alicui videri q etiā ex ciuitatē debuit
let pceptū fieri et alia pdicta facta sūt. Sz re-
spōdet alb. vbi sup. q dñs in oībz pncipali-
bus factis q in mōdo gessit: qd i mōdū venis-
set oñdit. Inter hoīes em pccōres nat? fuit.
natus an bouē i azinum iacuit. Inter pccō-
res puerlat? fuit. i cū eis comedit. Inter la-
trones crucifixus fuit. Resurgēs pmo pecca-
trici apparuit. oñibz p hoc oñdere volēs. qd
venerat ihs in mōm pccōres saluos facē. Nō
ergo in mari q est loc? pisciū debuit nūciari
Non in aere qui ē loc? auī. nō in campo qui
ē loc? aīaliū siluestriū: sed i ciuitate pceptū de-
buit q est loc? hoīm ppius. qui ppter nos i pte
nām salutē descendit de celis. Ad obiecta re-
spōdet q duplex ē natiuitas i vtero i ex vte-
ro. Pcia pgruit misterio. scda ex emplo. pma
in secreto. scda in manifestō. In ciuitate q p-
pi voluit ut oñderet qz natus nob fact? ē. via
ad regnū celoz. Extra portā passus: ad oñtē-
dum q p ipi? passionē nō liberemur nisi a cō-
uersatōe pccī ad ipm i p ipm egrediamur. iō
etiā in ciuitate pceptū voluit. ad oñtēdum q
qñ de celis venit: nō sine celis i ciuitate rēgni
celestis venit. sz ipam ciuitatē regni nob secū-
tulit. Nō sic lucifer descendit. sz sicut fulgur de
celo ipm telū deserēs. i secum vbicūqz ignem
portās: dñs aut ad nos veniēs. id qd erat per-
mansit. i de bonis paternis non expulsi sumus:
it sz i vtero mris ut i ciuitate dñi regnū celo-
rū fuit. ¶ Qdū ab nomen ciuitatis dicit euā-
gelista q erat nazareth. quod etiā non vacat
a misterio. Intepretatur em nazareth flos
Sicut autem diuine generationi ita et hūa-
ne assimilatur generatō floris de flore. flos ei
pullulat de vno. i in decore est euz spe utilita-
tis in fructu. Similiter fm diuinā generati-
ōnez procedit filius de vno. s. pte. qui ē in cel-
line mfe. et fm generationē humanā de vna

Capitulum

f. mfe in teris sine pfe. vñ ipe spofus ecclefie
ait i cant. **Ego flos capi.** Bene g in nazareth
pcept' fuit. q sicut flos de flore sine mife. de
vna mfe faluo bgitatis decore. 7 mris utilita-
te pcellit. vñ bern. **Deia diuife cognitio eē vi-
det allocutōes 7 pmissiōes facte ad ptes.** Flo-
ruit af hoc semē i mirabilib. q onsa sē i exitu
de egipto. **Suscepto af hui' semis ista 7 horū
flox fruct' ē nazareth.** Nunciaf g xpc naza-
reth nascitur: qz in flore speraf fruct' pcellit
fur'. **Nomē g citatis in qua pcepit.** expmit 7
statū tps et finē opis ad quē venit. **Cū enim
xpc pcepit hēmpa trāsit.** tps innovatōnis
aduenit. fruct' appropinquit. oībo se exhibuit
medicinā pfectit. sensū refecit. coronād' pau-
pib' venit. **Ne aut sūt ppetas floris.** ppter qz
pgruit nazareth ad locū diuine pceptōis. Nō
obstat qd micheas ait. **Tu bethleem ēra iuda-
eē.** ex te eriet dux q regat pīm meū: qz loqē
de exitu ei' ex vtero. i. natiuitate q fuit i beth-
leem. **Et qd ait dñs in ps. de fructu ventris
tui ponā sup sedem tuā.** q sedes regni **Dauid
fuit in birlm:** loquit' de modo obtinēdi regnū
dauid spūale. fm ius 7 actum. **Et utrūqz fuit
factū in iudea 7 birlm.** qz ibi passus ē dñs. **Et
p ius redēptōis regnū accepit sup eos.** p qz
bus passus ē. **Ibi etiaz resurrexit 7 tūc actua-
liter in throno regni sedet.** **¶ Qd aut ad locū
habitatis.** dicendū q fuit missus ad domum
vbi habitab bēa maria. **Dicit enī euāgelista.**
Ingressus angl's ad eā. f. in hostiū dom' sue.
**Sed vite q pot' debuit fieri ista nūciatio
in tēplo.** qz dignior opatio debet fieri in digni-
ori loco. vñ oīo q est op' valde dignū. naz tūc
loqmur cuz deo: fit pūmū' in templo. qd xpc
onit: dicens **Luc. xiv.** dom' mea domus ora-
tōis vocabit'. **Sed ista nūciatio 7 conceptū
fuit dignissima g ē.** **Conceptū etiā iohs. ba-
tiste fuit nūciata in templo ut p3 luce. i.** ergo
multo magis ista q sine pparatōne fuit digni-
or. **Ad q rñdet alb.** vbi sup. q locus nō sancti-
ficat hoīem. sed homo locum ut dicit **Cris. d.
iij.** **Multi:** dign' ergo ē templū et loc'. i. quo
hīrat maioris dignitatis 7 scītatīs psona: 7
in q exerceat pfectio: opatō. **Erat ergo dignis-
sima bīratio i terra illa.** i. qua hītabat dignis-
sima 7 scīssima creaturaz. quā ipe sanct' san-
ctoz semp inhabitauit. nūq solā reliquit: quā
multitudo angloz frequētauit. **Exercebat eti-
am ibi in nobilissima opatōe.** f. scīssimo con-
tēplatōis oīonis deuotōis oblatione. digni' g
oratoriū istd q illd iudaicū. i. q fiebat thauo-
rū 7 vituloz mactatō. thuris icēsatō. **Fiebat
g ista anūciatio 7 incarnatō i loco dignissimo
in tēplo.** f. sacētissimo vteri ōgināl'. **Un cāt de
ea eccl'a.** **Templū dñi sacrarium spūscī.** **Et
Bern.** ait. q nō fuit loc' dignior vtero ōgina-
li. **¶ Et quia dīc ingressus ad eaz:** dicit albe.
**Crebim' anglm clausū ianuis dom' ad eaz in-
trasse.** 7 hoc potuisse ppe nate sue subtilitate.

Primum

et assūpti etherei corpis qlitatez. qd elicit ex
verbis **Bern.** sic dicētis. **Ingressus ad eam
puto in secretariū pudici cubiculi.** vbi illa for-
san clauso sūt se hostio orabat psem suū i ab-
scondito: solēt anglī astare orātibo. 7 delecta-
ri in his qz vident puras man' in oīone leuare
olocauitū scēte deuotōnis gaudēt se deo offerre
in odorē suauitatis. **Marie aut oīoes quantū
placuerit i p'spectu altissimi:** angl's idicauit.
q ingressus ad eā fuerēt salutauit. **Nec fuit
difficile anglo p clausū hostiū intrare.** pene-
trare ad abdita ōginis: q vtiqz ex subtilitate
sbe sue hoc bz in natura. q nec feris seris ē
arceat ingressus. quocūqz suus cū ferat ipe-
tus. **Anglicis enī spiritib' pietas nō obstitit
sz cūcta illis visibilia cedunt.** 7 solida 7 spissa
penetrabilia sūt eis 7 puia. **Suspiciandū igit
nō ē.** q aptū hostiū angl's inuenerit virginis
cui nūmū in pposito erat frequētas hoīm fu-
gere. vitare colloqā. ne vel orātis silentiū per-
turbaret. vel p'tinētis castitas tēptaret. **Clau-
serat inquā sup se illa hora bitaculū suū pru-
dētissima ōgo.** sz hoībo nō angl's. **Et sic potu-
it ad eam intrare angelus.** sed nulli hominū
facilis patebat accessus. **hec Bern.**

¶ Quinto et vltio querē. §. vi.
dū. **Qua locutōe loquit' ē ad eā in hac missi-
one.** hnt enī anglī suas locutōes abinuicez et
ad aīas bēas spūales nobis ignotas. manife-
stātes suas cogitatōes et affectus. **Habēt 7 su-
as locutōes ad hoīes.** cuz ad eos mittuntur
a deo. **Aliqn interiores.** f. illuīanto 7 instigā-
to ad bonū. sicut zacharias ppha dicit. **Et di-
xit angl's qui loqbat in me.** f. in mēte. **Aliqn
ūo cū mittūtur in spē visibili.** loquūtur etiaz
voce sensibili: sicut p3 de angelis apparentib'
abrahē. nūciantib' pceptū ysaac. 7 de angelis
apparētib' in foīa hūana in resurrectione xpi
ad monumētū. clara voce anūciātib' eā ma-
rijs. 7 i ascensioe discipul'. **Ira dicēdum ē b. q
sicut i spē hūana ut dictū est apparuit marie:
ita 7 voce hūana loquit' ē.** ut p3 ex lrā euan-
gelij. licet enī angl's nō hīret dētes naturales
ut hō. nec palatū. gutt' vel pulmonē. ex qbus
formaē vox hūana. tñ 7 sine ill' potuit foīare
vocē hūanā. i. similē ei. sicut 7 cū scēa ē vox d'
celo q audita ē. b ē fili' me' dilect' in aere vbi
illa instrumēta vocis hūane nō erāt. **Decuit
enī.** ut sic nō solū illuīatōez inuisibili mēs ei'
illustrabat 7 inflāmabat a deo: ita etiā 7 vi-
sib' clara 7 locutōe sensibili. oculi ei' et audit'
ei' 7 oīs sensus reficerētur in dño. **¶ Saluta-
uit g eā voce hūana:** dicens. **Aue.** pgruo af or-
dine ista anūciatō facta ē. **Que ei a deo sunt.**
ordīata sūt. apl's ad Ro. xij. **Tria ei intende-
bat angl's circa ōginē ut inqt. b. tho. in scīa
p'te. q. xxx. arti. iij.** **Primo** quītē reddē mētē
ōginis attēta. ad tātē rei p'sideratōz: qd qdēz
fecit eā salutāto qdā noua 7 iusitata saluta-
tōne. **Un orig.** sup lucā dīc. q si sciūssz maria

¶ Titulus

ab aliū quēpiā fuisse factū silez fmonē. utpo
te q̄ bebat legis sciaz. nūq̄ eā tāq̄ pegrinā ta
lis salutatio ēuissit. In qua salutatio p̄misit
p̄doneitātē ei⁹ ad pceptū. i eo q̄ dixit grā ple
na. Exp̄essit pceptū cū subdidit. dñs tecū se
erit. p̄nūciavit bonorē p̄ntem cū dixit. Dñs
dicta tu in mlierib⁹. ¶ Scdo incedebat eā in
struē de misterio scarnatōis qd̄ in ea erat ex
plendū. Qd̄ q̄dēz fecit p̄nūciādo pceptū q̄ p̄tū
dicēs. Ecce p̄cipies q̄c. Et ostēdo dignitatem
plis dum ait. h̄ erit magn⁹ q̄c. Et i demrādo
modū pceptōis cū ait. Spūsc̄s sup̄ueiet in
te. ¶ Tēto incedebat aīnū ei⁹ ad plensū idu
cere. qd̄ fecit exemplo Elizabēth. q̄ rōne sum
pta ex diuina oīpotētia. Nō af̄ inductū fuit ex
emplū elizabēth q̄i ex eo q̄ dubitaret ut dicit
ambo. Nā q̄ crediderit ostēdit Elizabēth: dī
cēs. Bēa q̄ credidisti. q̄ iō punita nō fuit i ali
quo sicut zacharias mutitate. q̄ non credidit
v̄bis anglī. Un̄ qd̄ aug⁹. videt̄ dicē in li. q̄st
onū de. q̄ no. testam̄ti. s. q̄ abigēti marie de cō
ceptu. possibilitatēz anglis p̄dicat intelligen
da ē fm̄ t̄ho. ista dubitatō magis admiratō
nis q̄ incredulitatis. Et iō anglis pbatēz idu
cit nō ad auferendā infidelitatē: s̄ tollendāz
admiratōez. Et ponit ut qd̄bā figurale exem
plū. q̄ ad p̄firmatōez hui⁹ exēpli subdit ut ar
gumētū efficac̄ dei oīpotētia: q̄ nō erit īpossi
bile apud deū omne q̄bū. Assignē q̄ infra alie
rōnes b⁹ exēpli. ¶ In ip̄a salutatio locutōne
q̄ tandē assensu v̄ginis. dīc̄ alb. ubi sup̄. Crebi
m⁹ bēaz v̄ginē in aduētū ei⁹ inclinatis genib⁹
q̄ eleuatis puris māib⁹. erectis ad celū oculis
ad p̄ez misericōdiaz. p̄ incarnatōe filij sui deuotif
simas p̄ces cū lacris fudisse: q̄ anglo venienti
assur̄erisse. q̄ p̄cepta ei⁹ nūciatōe cretēte i eaz
assensisse q̄ q̄ntoci⁹ impleri. flexis i tērrā iterū
genib⁹. q̄ eleuatis rur⁹ i celū oculis ac manib⁹
ex intio corde erupentib⁹. p̄ gaudio ex oculis
lacris deuotissime flagitasse. q̄ sic deū p̄ter et
hoīem p̄cepisse. q̄i demum ait. Fiat mibi fm̄
verbum tuum. tūc v̄bū caro factū est.

¶ De missioe spūsc̄i ad mariā v̄ginē. Ca. X

¶ Hic etiam ad mariam

v̄ginē spūsc̄s. qd̄ p̄nūciavit an
gel⁹ cū ait. Spūsc̄s sup̄ueiet in
te. s. ad istō misteriu p̄ficiēdū. vñ
bicē potuit ip̄a b̄tissima v̄go maria illō tren̄.
de excelso misit ignē in ossib⁹ meis q̄ erudiuit
me. Ossa v̄gis pot̄ie tēriora i q̄b⁹ p̄sistit v̄
tus aīe. De excelso q̄ celo misit de⁹ ignem. s.
in potentia v̄ginis in intellectu ad illumina
ndum. In affectu ad flammādum. In sensu
tiua ad desiccandū. s. cōcupiaz. In genera
tiua ad fecūdādū: de oībo erudiuit eā de his q̄
op̄ruit. Un̄ q̄ articulus fidei ē. q̄ p̄cept⁹ ē xp̄c̄ de
spūsc̄o. qd̄ trahit ex eo qd̄ dixit angl⁹ ioseph
qd̄ in ea natū ē. s. in v̄gine p̄ceptū de spūsc̄o
ē. Missus ē q̄ spūsc̄s ad mariā tripliciter.
¶ Prio ad sc̄tificatōez i ea plenissime p̄ficiēdā.

¶ decimusquintus

Scdo ab opatōez ab ea p̄fectissime p̄bucēdā.
Tertio ab fecūdātōez ex ea singlarissime p̄ferēdā
Et i his. s. dixit angl⁹ fr̄uēiet i te. i. s̄ oēs ali
os sc̄tos. q̄ sc̄tas v̄iet i te. ad ista efficiēdū: q̄
nllī altēi ista ita s̄blimē p̄cetēdū v̄l efficiēdū

¶ Quid ad primū q̄. s. fue. §. j.

rit sc̄tificata v̄go maria. ostēdit p̄s. cū ait. Dā
ctificauit tabnaculū suū altissim⁹. Dicta ē af̄
bēa maria tabnaculū xp̄i. q̄a i ea bitauit in
grediēs cāpuz b⁹ mōi ad pugndū. i q̄ militā
vñ sapiēs in p̄sona ei⁹ dīc̄ Eccl̄i. xxiiij. Qui cre
auit me. requiet i tabnaclo meo. Et aug⁹. in
fm̄oe de ea loq̄ns ait. Tronū dei celi. talamū
di. tabnacul⁹ xp̄i. nec ē ē ibi ēē. ubi ē ip̄e. Sc̄ti
ficatō af̄ ut dictū ē sup̄. attribuit spūi sc̄to. q̄
tūc dī mitti ad creaturā rōnalez. cū eā sc̄tifi
cat. Sc̄tificatō af̄ ip̄ortat emūdatōez a p̄c̄o.
Est enī fm̄ bioni. sc̄titas p̄fecta mūditia. Ista
aut̄ emūdatō a culpa nō fit nisi p̄ grām. que
attribuit spūi sc̄to. Et q̄ solū aīa rōnalis est
subiectū culpe q̄ gr̄e. p̄p̄ qd̄ in brutis nō ē re
pire culpā vel grām: q̄ rōne carēt: iō aīa
tōez seu infusioe aīe in corpe. nō p̄ esse i cor
pe p̄cepto culpa nec grā. D̄z p̄ infusioez aīe
p̄trahit culpā originalē. et ab ea p̄ gr̄az potest
emūdari. Et fm̄ legē cōez. q̄ nō ē nat⁹. s. ex v̄
ro m̄se egressus saltem p̄ maiori p̄te vel nota
bilioi corpis. renasci nō pōt fm̄ aug⁹. de cō
secra. dīl. iij. Qui in v̄tero: qd̄ ostēdit p̄prietas
ip̄i nomis. Nā renasci ē itēz nasci. ut prima
natiuitas sit corpalis q̄ egrediet̄ de v̄tero ma
tris. Sc̄da spūalis q̄ nasciet̄ aīe spūale ex
m̄se eccl̄ie qd̄ fit p̄ baptismum: et tūc q̄s san
ctificat̄ per gratiā ab originali mūdat⁹. Et
hoc xp̄c̄ ostēdit: dicēs. Job. iij. Nisi q̄s fnatus
fuerit ex aq̄ q̄ spūsc̄o. nō videri p̄t v̄idē regnū
dei. Et hoc q̄ n̄ h̄z grām sc̄tificatōis emūdat̄
ab originali culpa. Nihil af̄ coīgnatū. s. cl̄pa
introibit i illā. s. sup̄nā p̄tiam. V̄ez q̄ ut ait
m̄ḡr in. iij. sc̄n. tē. nō alligauit potētā suam
sac̄mētis. q̄n. s. possit q̄ aliū modū sc̄tificare
creaturā rōnale et mūdare a culpa q̄ p̄ sac̄ra
T̄eo p̄ter legē cōez aliq̄s etiā i v̄tero ex̄itēs
sanctificauit. ut p̄z de hiere. tē q̄ dī. j. c. Anq̄
ex̄itēs de vulua sc̄tificauit tē. q̄ de ioh̄. bapti.
ait angl⁹ luce. j. Spūsc̄o replebit̄ ex v̄tero
m̄ris sue sc̄z p̄ sanctificatōez. Sed ista est dīa
inter sc̄tificatōez q̄ emūdatōez a culpa. q̄ san
ctificatōi modo cōis legis sc̄z p̄ gratiā sacramē
tōz a culpa liberant̄ ut nō dīetur s̄sualitas
rōni. nec regnet peccatū in eis. dū sc̄z sequun
tur instinctū gratie et p̄seruat̄ eaz. Remanet
tamē in eis fomes. qui nō est aliud q̄ quedāz
habitualis inordinata p̄cupiscentia sensualitatis:
nō subdita ratiōni. sed inclinās ab ma
lum. et difficilem reddēs ad bonū. que ex̄it in
actū t̄pe vsus rōnis p̄ diuersos motus vitiōz
quibus et resistere et assentire p̄t. Sc̄tificatio
af̄ i v̄tero seu ex p̄uilegio sp̄ali. ut i aplis
bie p̄t̄coses hoc opat̄. ut nō solū a cl̄pa libe

Capitulum

ret s; etiā fomite talem ita restringit. ut ex
re nō valeat in actū pccī mortalis ex mūere
grē. Remanet tñ q̄ ad inclinātibz q̄ ppetrati
onē venialiū delictorū. a q̄bo ut dicit oēs. nec
apli nec sc̄ificati i vtero fuerit imunes. Sed
in bñssima maria sc̄ificatō pl' opata ē. Et iō
signē dicit spūsc̄s supueniet in te. i. plus q̄
in alijs veiet in te ad sc̄ificandū. Nā in vtero
mris ita fuit sc̄ificata. q̄ nec venialr potue
rit peccare. Et hoc est qd̄ dicit bern. in smone.
Ego puto q̄ copiosior grā sc̄ificatōis i ea de
scendit q̄ in alijs i vtero sc̄ificatis. ad vincē
dus ex oī pte pccm: q̄ pccpere q̄ parē meruit
eū quē pstat nullus habuisse pccm. qd̄ nemī
in natis mulier credim' eē datū. Et licet fue
rit in vtero ita sc̄ificata q̄ grā repleta a spū
sc̄o. q̄ fomes fligatas: tñ ait angl' spūsc̄us
supueniet in te. adhuc te magis sc̄ificās et re
plens. q̄ fomite ex toto extinguit. Nāz ut dic
b. tho. i. scia pte. q. r. viij. arti. iij. Credendū ē
in ipā pceptōe carnis xpi in q̄ debuit refugē
imunitas pccī. qd̄ ex ple redūdauit in mrem
totalr fomite subtrahit q̄ exticō. Et hoc sigē
Ezech. xliij. vbi dī. Ecce glā dei ingrediebā
p portā orientālē. i. p bñz ūgines. q̄ terra. i.
caro ipi' splēdebat a maiestate ipi'. f. xpi. Et
nō solū istā sc̄ificatōz seu purgatōz fecit spi
ritus sc̄s i maria in pceptōe filij. s; q̄ alias q̄si
preparatā ad xpi pceptōez. q̄ nō fuit ab aliq̄
impuritate culpe vel fomitis. S; mrem ei'
magis i vñū colligēs. q̄ a mltitūdie subtolles
Nam et angl' purgari dicunt in q̄bo tñ nlla
impuritas culpe vel fomitis ē. Fuit ḡ beata
ego sc̄ificata in vtero anteq̄ nascere. Neq̄
em̄ ait bern. natiuitas ei' festiuis laudibz ce
lebraret. si nō sc̄s nascere. Et hoc signatur
Job. iij. Vbi fm bñm tho. de nocte pccī origi
nalis dī. Expectet lucē. i. xpm q̄ non videat.
q̄ ipm nō ptraxit originale sol'. Nec ortū suz
gētis aurore. i. b. ūginis. q̄ in ortu suo ex vte
ro ab originali mūdāta imūnis fuit. Nō tam
aī aiatiōē i vtero sc̄ificata fuit. q̄ sic non
incurrit maculā originalis culpe. q̄ sic non
indiguiss; redēptōne et salute que ē per xpm
de q̄ dictū ē Mat. i. Tpe saluū faciet pplm su
um a pccis eoz. Et hoc ē inconueniēs dicere
q̄ sic xpe nō esset saluator oīm hoīm ut dicit
apls. i. ad thi. iij. Qd̄ et figuratū fuit. f. sc̄i
ficatōez factā p' aiatiōez. Exo. vlti. vbi dī. q̄
postq̄ oīa pfecta sūt. f. circa tabnāclm imple
uit nubes tabnāclm testionij. q̄ glā dñi i ple
uit illud. Tūc at pfecta sūt oīa circa taberna
culū. qñ q̄ corp' organizatū et aīa creata bñe
marie infusa ē: q̄ tūc originali ptracto i pūctō
ne aīe ab corp'. nubes culpe originalis opuit
illd. q̄ glā dñi. i. grā i pleuit illd ab eo emūdāf
vel nubes grē operuit sc̄ificās ab originali. q̄
glā dñi. i. diuitas i pleuit in pceptōe postea fi
lij. Nec obstat q̄ in aliq̄bo eccl'is fiat festū cō
ceptōis. q̄ festū illd ē de sc̄ificatōe nō pceptōe

decimum

Sed quia nescit qñ fuit in vtero sanctificata
ideo sic festū in pceptōne referēs se eccl'ia ab
sanctificatōnem. que forte fuit facta qua die
anima infusa est corpori.

Secūdo spūsc̄act' miss' .§. ij.
superuenit in eā ad opatōis pfectōz. dīc apls
Qui spū dei agunt hi sūt filij dei. f. per adopti
onē et grāz. Quis enīz quis hēat grāz. opet
q̄ agat. i. moueat a spūsc̄o ad bñ agendum
ppter qd̄ dicit ysa. ppha. Oīa opera nra opera
tus es in nobis dñe. te. f. mouente ad bonum
op'. q̄ li. arbitrio assentiēte q̄ pcurrēte. Mul
tū aut iuuat ad bñ operādū bona ptemplatō
corpis q̄ debita dispositō organoz. ut q̄ meli
ora naturalia bz qd̄ ē ex dispōne corporis: ille i
stinctū grē pcepte perfecti exēq̄. Et q̄a bñ
maria optia nāfalia habuit pfectissimā cor
pis pplexionē et dispōnē: f. pleta grā in sc̄ifi
catōe. perfecte operabāf q̄ seruēter exarben
ti caritate. Et in pceptōe filij spūsc̄s missus
superueniēs. ad habūdātōē grāz pferendaz
bhuc postea perfecti sc̄i q̄ seruēti opera
bāf. Totā em̄ eaz: ut ait Hiero. incanduerat
diuin' amor. ut nihil esset quod in ea munda
nus violaret affectus. sed arbor ptnu' q̄ ebri
etas perfusi amoris. Q̄ aut ess; pulcherri
ma q̄ optime in corpore disposita. p; triplicif
Primo ex sacra scriptura. Ex antiq̄ figura.
Ex rōne plurima. Ex scriptura salomōis
hoc onditur dicētis in psona dñi cantic. iij.
Tota pulcra es amica mea q̄ macula nō est i
te. Nulla amicitior deo et pūctior caritate. b.
maria. hec tota pulcra q̄ in aīa et corpore.
Pulcritudo aīe ex refulgentia grē cuz debita
ordinatōe opey resultat: sicut q̄ pulchritudo
corpis extat ex quāā claritate. cū congrua
pportōne mēbroz qd̄ totū fuit in bñ maria p
ceteris. Sicut em̄ ppinquior fuit cūctis pnci
pio influxuuo grē scz xpo in oīs fm diuini
tatem efficienter fm humanitatē instrumēta
liter. q̄ mī eius ita copiosius cunctis recepit
grē refulgentiā. et oīm opey bono q̄ perfecti
onez operatōez. Macula nō fuit in ea nec cor
porat' nec spūaliter. f. culpe actualis. nec eti
am ventalis. quod de nulla alia creatura pu
ra dici pōt. Q̄ aut euāgeliz nīl dicat
de eius pulchritudine corporali. ideo factum est
fm alō. vbi sup. q̄ cuz ipā domina nostra sic
nobis posita in speculū q̄ exemplū: saluos fi
endi per bona opera: nō voluit eā in talibus
laudari quoz inordinatus appetitus vel abu
sus multis est causa pereundi. Tum etiāz. q̄
cum quicqd̄ bonitatis et pulchritudinis fuit
in alijs. in ipā plenus fuerit tacēdo de aliquo
particlarī de ea ut de pulchritudine q̄ bñdī. ma
gis eam laudat tacite supponēdo q̄ explican
do sicut et angeli summi quia donis meliori
bus denominantur et laudantur. non tamen
ab inferioribus bonis. que etiam in eis sunt

¶ Titulus

perfecti q̄ in inferioribz ordinibz excluduntur. Secundo p̄ hoc ex figura. v. c. f. Nā q̄tuor inueniunt ibi mulieres b̄am mariā exp̄ssissime figurātes. s. hester piugata. Iudith vidua. Rebecca et rachel uirgines. Nā de rebecca b̄ gen. x. xiiij. q̄ fuit puella decoza nimis. ugoq̄ pulcerima et incognita viro: de rachel uo q̄ erat venusta facie et decoza aspectu: de iudith dicit q̄ erat eligāti aspectu nimis. et q̄ erat stupor in oculis eoz q̄ ei pulcritudine mirabāe nimis. Et ite p̄. Nō ē t̄lis mulier s̄ frā in aspectu pulcritudine. et sensu uboz. De hester at piugata assuero regi scribit. q̄ erat pulc̄ valde et in credibili pulcritudine. et gratia oim oculis et amabilia videbat. Signū at et figura debz assimulari s̄gto et figurato. et potior ē veritas q̄ figura. Ex q̄ seq̄. q. b. Maria figurata p̄ istas tā pulcras: multo pulcrior fuerit. Nec obstat si dicat q̄ pulcritudo mulierū ē maḡ occasio mali. p̄pter qd̄ d̄r Eccl̄. Ne aspicias uirgines ne scābalizetis i pulcritudine ei. Et ite p̄ sp̄m mulieris mlti pierūt. S̄z b̄ssima virgo debuit ēē oibz causa saluādi. nō occasio peūdi. q̄ nō debuit esse pulc̄. Ite q̄ sūme fuit hūilis. debuit h̄re oēs cās hūilitatis. S̄z pulcritudo ē occasio supbie et iantis gl̄e. s̄m illd̄. Ifast? iest pulcris. Et exēplū i vāstī r̄gina hester. ij. r̄ndet alb. ubi sup̄. q̄ pulcritudo corpal i suo genē ē bona. S̄z nihil est ateo bonū. q̄n ex eo possit mal? scābalizari. vñ nō solū in hoīe x̄po scābalizabāe mali i doctrīa et opibz ei. p̄pter qd̄ dixerunt ei discipuli. Scis rabi. qz pharisei audito hoc ubo scābalizati sūt. s. i ip̄o deo et gubernatōe ei. Uñ glo. s̄r illd̄ ps. Q̄ bonus isrl̄ de? bis q̄ recto sūt corde. Dic q̄ pueri pueri? vide de? Talis ē occasio mali siue scābali passiui. nō ē vitū bonā nā az h̄ntis s̄z culpā patientis. sic et ip̄i demōes de pulc̄ria dei iusticia scābalizāt. Dic et aug. Absit ut ea q̄ p̄fectiuit et bonū facim? et b̄m? si qd̄ p̄ hoc cuiq̄ aliqd̄ mali p̄fē n̄az volūtate accidit. nobis imputet. Quid enī ē in vsu hoīm bono et licito. vñ nō possit p̄nties irrogari? x̄x. q. v. de occidēdis. Sic at grā ē nobilior natura et p̄fectior: ita et hūilitas q̄ ē ex grā. ē p̄fectior: ea q̄ p̄fē ē ex natura. p̄m ex grā: ut si q̄ mulier ēēt hūilis. tuz qz h̄z grāz. tum qz turpis et deformis: vñ nō miz nec laude ita dignū opinio iudicaret hūana. si ugo deformis hūilis ēēt. et q̄ de spectā viro ugo p̄maneret. Sec? si pulc̄ria tūc admirāda. qz ex sola grā. Rōne sic s̄m p̄m. Natura ē vis insita rebo ex fili sile p̄creans. Nisi q̄ natura īp̄ediāe vel erret fili? erit similis patri vel m̄ri: vñ sequit q̄ fili? qui nascit de matre et nō de p̄re. et tali operāte q̄ nō pōt impediri vel errare. s. deo: ibi nec ē filiuz fieri silez m̄ri et cōuerfo. S̄z ip̄e ē pulc̄rim? iuxta illud ps. Speciosus forma p̄ filijs hoīz ita q̄ in ip̄m desiderant angeli p̄spicere. ut ait Petrus in canonica: ergo et m̄r e? b̄a maria est pulc̄rima. Qui viderūt veronicaz. dicit

¶ decimus quintus

q̄ pulc̄rima et gl̄osissima facie representet. Secundo sic p̄bat. Corpus humanū pulc̄r? est et nobil? omibz corpibz brutoz. p̄pter vni onem ad aīam rātionāle. Ergo nobilitas corp̄is intendit et auget ad nobilitatē aīme. ab quā ordinat ut suum p̄fectibile. Forma enī et materia debēt esse p̄portionabilia. Si aīa b̄e uirginis fuit nobilissima p̄ aīaz filij. igitur et corpus ei? fuit nobilissimū et pulc̄rimum p̄ corp? filij. Corpus enī filij qz vnicū deitati. ideo p̄fectissimū in pulcritudine: vnde corp? in mediāte ordinatum ad ip̄m. erit secūdo loco pulc̄rimū. S̄z illud fuit corp? m̄ris vñ assu mebat id qd̄ vniebat diuinitati. p̄pter qd̄ seq̄ tur. q̄ fuit pulc̄rimuz corpus beate marie. Tercio sic. Ordo ē in rebo nā alibz et i corp̄o ribz hūanis. Natura facit aliqd̄ pulc̄r. et aliqd̄ pulc̄r. Ergo et aliqd̄ d̄z ēē pulc̄rimū s̄m nā az. Nā a ei h̄z aliqd̄ ēminū ad quē p̄f et nō ulc̄. Aut q̄ illū ēminū p̄tiget alicubi. aut nusq̄. Si nusq̄ ē d̄ficat s̄p̄ctū suū opatōnū qd̄ ē falsū. qz p̄s b̄ic q̄ nā a nō habūdat i s̄r. fluis nec deficit i nec̄ijs. Nā a igr̄ alicubi h̄z suū sūmū. Cor? at nā ale aliqd̄ fozā a corpe nā ali ip̄a nā a create opante nā alr. et ali q̄n ip̄o deo opātē s̄r nā alr. q̄ alicubi ē sūmū i corpe hūano d̄o opātē. et alicubi sūmū nā a opātē. Sic q̄ cor? dei qd̄ de? p̄ seip̄m fozāuit ē p̄fēssimū et pulc̄rimū i nā a. qd̄ de? potuit facē s̄m statū vie: ita et cor? b̄. uirḡis ab hoc i mediāte ordiatū ēit i pulc̄rimū s̄m statum vie qd̄ nā a potuit facē se opante. Et d̄a? b̄ic q̄ ip̄a a nllō illustrū. s. viroz et m̄liez sup̄at. s. i aliqd̄. Uñ nec i pulcritudine. Et castitas ipsa laudabilior ē i pulc̄ris. Debit q̄ b̄ssima ugo maria omī laude dignissima. d̄ v̄qz pulcritudine laudari: vñ et corpali etiā. Ordo ab ip̄i? cōmēdatōz. ut nā az p̄ficiat et grāz augmētet. qz forma pudicitie rara s̄z apta comes. Secūdo ab n̄az edificatōz et deuotōz sap̄. iij. pulc̄ ē ei casta genēatō cū claritate. Et etio ab d̄fici cor̄pis cōmēdatōz. qz nō p̄ arbor bona et nobilis fructū malū et ignobilē facē. Euāgelii at nō curauit de ei? pulcritudine nā rāe p̄fē rōes iam dictas. Et qz magis i eo et ex eo iēdiē p̄fectū et pulcritudo sp̄ual. q̄ circa t̄palia et corpalia Et ex his dicitū ē. q̄ cū pulcritudo attēstetur optie p̄plexioni et dispōi corp̄is. q̄ cū grā p̄fecti? opat. nā a grāz iuuatē pulc̄ria corp̄is euz maxima gratia p̄fectissime opata ē i oibz Quātitas sp̄ual aīe q̄ p̄tinet ad pulc̄ritudine ei? ē. q̄ sit mediē stature. q̄a mediū tēnue b̄i. i. q̄ nō sit nimis paru? i. pusillanimitas ad opandum. nec nimis magn? i p̄sumēdo ultra vires sup̄bas ut sup̄bi gigātes. Qualitas non nimis piguis et carnosa. i. delicias affluens et diuitijs. nec nimis macillēta s̄z indiscrete abstinēs. de p̄le. di. v. Nō mediocriter. Et di. xli. Quisq̄ p̄portō debita mēbz op. i. debita obsequia circūstantia et opando. quod pertinet ad prudentiā. Contēpantia quatuor humorū

Capitulum

ib est moderatō q̄tuor passionū, s. amoris. ti-
moris. tristitie et spei.

Orū ad terciū spūssā. §. iij.

 vndecimum

hūana nāfa assūpta ē a filio dei i unitate per
sone. nō ex aliquibz meritis. sed sola grā. quē
spūscō attribuit: fm illud. j. cor. xij. **D**istinc
tiones grāz sūt: itē em spūs. **A**n aug. i enche
iridibz. **I**ste mod' q' nat' ē xpc de spūscō. i. con
cept'. insinuat nob grāz dei q' hō nullis meri
tis pcedētibz ex ipso pmo exordio nāfe sue q'
eē cepit. hōo dei copulare ē i tantā unitatē p
sone. ut itēz eēt fili' dei. **¶** Tertia rō ē q' hoc
pgruit termino incarnatōis. Ad hoc em fm
nata ē incarnatō. ut hō ille q' pcepibat esset
scēus q' fili' dei. **A**trūqz af hoz attribuit spū
tui scēo. Nāz p ipm efficiūt hoīes filij dei. fm
illud. ad gal. iij. **Q**m estis filij dei. misit deus
spūm filij sui in corda vā clamātes abba pāc
Ipe etiā spūs ē spūs scēificatōis ut dī ab ro.
j. **S**icut g' aliq' spūscōm sanctificānt spūalr
ut fuit filij dei adoptiui: ita xpc p spūm sanctū
ē in scēificatōe pcept'. ut eēt fili' dei naturalis
vñ ad Ro. j. fm vnā glo. q' pmittit. **Q**ui p
testinat' ē filius dei in vūte manifestat' pib
q' sequit' imēdiatē. f. fm spūm sanctificatōis
id ē p hoc q' pcept' ē de spūscō. **E**t ipe angls
per hoc q' pmlerat. **S**pūscōs supueniet i te.
cōcludit. **I**deoqz q' ex te nascet' scēm: voca
bit' filius dei. **E**st g' op' pceptōis hui' ut dictū
est. op' toti' trinitatis cōmune. fm tñ aliquez
modū attribuit aliq' singlis psonis. Nā pā
tri attribuit auctoritas. respectu psonē filij.
q' sibi p hui' cōceptōz naturā hūanā assūptē
filio attribuit ipa carnis assūptō. **S**pūitui
sancto attribuit formatio corpis. q' assūmi
tur a filio: nāz spūscāt' ē spūs filij ad galla.
iij. **M**isit deus spūm filij sui. **S**icut aut virtus
aīe q' est in semine. p spūitū q' est in semine con
cluditur. **F**o: mat corp' in generatōne altiorū
hoīm ita vitē dei quē ē ipe fili' fm illd. j. cor.
j. xpm dei vūte per spūm sui corpus formauit
Et hoc vba euāgelij demonstrāt ubi dicit'. spū
ritus scēus supueniet i te. f. ad pparandū q' for
mandā materiā corpis xpi. **E**t deus altissimū
i. xpc obūbrabit tibi. i. corp' hūanitatē in te
suscipiet incorporeū lumē deitatis. **E**mbra ei
a lumie fōat' q' corpe. ut greg. ait. xvij. mo
ral. **A**ltissim' af intelligit' pī. cui' dē' ē fili'. q'
aug. dīc in encheiridibz. q' nō eōtē mō dī xpc
pcept' aut nat' de spūscō. q' de virgine maria.
Nā de maria dī pcept' materialr qz. f. mate
ria corpis xpi de corpe ei' sūpta ē: sed de spū
scō pceptus dī effectiue. qz. f. spūscōs forma
uit illd corp'. q' nō qz de substantia ei' sit cōce
ptus. ut fili' alic' hoīs de pīs sui sba. **N**ec etiā
am pl' opat' ē spūscōs i illo ope cōceptōis q'
pī vel fili'. sed sibi magis attribuit rōne iam
dicta. **I**lla g' pceptō xpi. fm. b. tho. i. ē cia pē.
i. iij. habuit tria pūilegia. f. q' ellz nī peccatō
originali facta: q' eēt nō puri hoīs sed ho
minis q' dei: q' eēt cōceptō vgnis id ē a vir
gine. q' hec tria habuit a spūitūscō. **E**t ideo
dicit' bama'. q'tum ad primū. q' spūitūscō

Capitulum

non barbescunt eunuchi. quia perbiterunt me-
bra calidiora. Pili ergo isti facti sunt a natu-
ra. ut essent iuuenta et ornamenta. Et ex
hoc patet q̄ tres sunt cause pilorum. Expul-
sio supfluitatis fumose in natura: et defensio
a calore et frigore: et ornatus capitis. Scdm̄
autem auctores medicine. quatuor sunt colo-
res capilloꝝ scz niger. rubeus. glaucus. canis-
ties. Cum aut glaucus constet ex humore ha-
bundance melancolico. Canities autem ex ni-
mia defensione naturalis caloris. et ex effectu
putridi flumatis. quod plurimū fit in senio
de his duobus nō sit questio sed tñ de nigro
et rubeo. Nam videt q̄ capilli ad ostendēduz
meliozem complexionē corporis. debeant esse
magis rubei q̄ nigri. quia dicit galienus. Ru-
bedo attestatur sanguini. nigredo aut melan-
conice vel colerice complexioni. Ergo cū no-
bilior sit complexio sanguinea. q̄ colerica. co-
lor attestās sanguini. s. rubeus. nobilior erit
q̄ attestans colerice ut niger. Ergo nobilior
erit rubedo q̄ nigredo. et sic i nobiliori corpe
erit rubedo. Et sic concludit fm̄ gal. q̄ in o-
ptimo complexionato cerebro. capilli debent
esse rubei. Ecōtra videtur q̄ in corpe eucrati-
co. i. optie pplexionato. capilli poti⁹ debēt esse
nigri q̄ rubei. Et pmo q̄tū ad utilitatē capil-
loꝝ. q̄ ē expulsio fumose supfluitatis iuua-
ua. Quēcūq̄ aut supfluitas magis ē nociua:
illius expulsio magis iuuauiua. Sed colerici
incensum. et sanguineum adustum magis est
nocuum. q̄ sanguis nō adustus. ergo magis
est iuuauiua huius expulsio q̄ illius. Sed ab
istius expulsionē sequit⁹ generatō capilloꝝ
nigroꝝ nō rubeoꝝ. ergo q̄tū ab illam cau-
sam corpus eucraticum. magis debet habē ca-
pillos nigros q̄ rubeos. Similr q̄tū ab de-
fensioz. Capilli enī nigri fortiores sūt q̄ rubei
Similiter q̄tū ad ornamentū pulcior est
enim et aptior: proportō extremi ad extremū
q̄ medij ad extremum. Opposita enim circa se
posita magis elucescūt: ergo supposito colore
albi et rubei in cute. magis venustat in capil-
lis nigredo. q̄ albedo. vel rubedo. Itē q̄tū
ad signatum rubedo attestatur mobilitati et
infidelitati. Nigredo stabilitati et firmitati.
quia respōdet elemēto quod est terra. Ante et
Constantinus doctor in medicina. de equali cō-
plexione et significatiōe eius dicit. q̄ corpus
equale neq̄ est multum macidum neq̄ pigre
Color autem eius inter album et rubeuꝝ me-
dius. Pili autem in infantia rufi. in pueritia
et iuuentute nigri. Et sic esse videtur contra-
rietas inter galienum et constantinum de co-
lore capilloꝝ in corpore equali: quia Galien⁹
dicit esse rubeum. constantinus nigrum: silr
inter illos qui loquuntur de corpis pulcritu-
dine. diuersa sentiūt de colore capilloꝝ vn⁹
enim dicit. Feminēz plene si vis formare de-
corem. Crinibus irutilet nitet aux. Vult di-

Undecimum

cere. q̄ capilli debēt esse aurei coloris qui ten-
dit in rubeū. Alter dicit spectandum nigris
oculis. Et in canticis ubi describitur pulcritu-
do spiritualis p̄ exteriorē ppositiōē dī. Come-
eius sicut elate palmarū nigre quasi coruus.
Et sic videt q̄ nigredo i capillis pertineat ad
pulcritudinem. Itē soboles fm̄ pplexionem
innataz solet assimilari pntibus et econuerso
Sed genus iudeorum ut in pluribus habz ca-
pillos nigros. Et veronica pretendit nigram
barbam et nigros crines. Ergo et dñā nostra
habuit capillos nigros. Adcordat alb. istā
p̄trarietate per istū modū: dicens. Color i ca-
pillis imediate signat sup̄ dispōēz cerebri. vn̄
optim⁹ color in capillis debet determinari fm̄
optiāz pplexionē cerebri. Optia aut pplexio
cerebri determinat fm̄ duos modos. Vno mō
cerebz ē optie pplexionatū. qñ ē optime ordi-
natum ad actōes vtutis naturalis. ita q̄ ope-
ratōes cerebri maxime ordinantur fm̄ equa-
litatem ad operationes cordis et epatis. et a-
liorum membrōꝝ principalium. Et fm̄ hoc
cerebrum debet esse calidum et humidum. Et
ideo capilli in infantibz sunt subrufi. In pue-
ris rufi vel subrubei. In pfectis sūt rubei. Et
de h⁹ dicit gal. sup̄ q̄ eucraticū corpus habz
capillos rubeos. Et ille alius q̄ habet capil-
los aurei coloris. Alio mō est cerebz eucrati-
cum fm̄ quod est optime dispositū ad opera-
tiones animales. que p̄prie sunt in cerebro. et
mediate spiritu animali q̄ nascit⁹ in cerebro
Et fm̄ hoc calidum et siccum debet esse cere-
brum. quia ille due qualitates maxime deser-
uiunt cognitioni. A caliditate enim est velo-
citas apprehendendi. A siccitate autem firmi-
tas retinendi. A calore est motus et mobili-
tas. A frigore quies et imobilitas. Et sic ma-
gis cōgruit perfectioni cerebri siccitas q̄ hu-
miditas. Et sic nobilior est cerebrum fm̄ vir-
tutes animales siccū q̄ humidū. vn̄ i siccio-
ris cerebri sūt pfectiores et vigilātis nate. hui⁹
dioris autem sunt sensu ebetes et mlti somni
et pfundi. Et fm̄ hoc cōstanti⁹ dicit eucraticum
bre capillos nigros. Cum aut sint nobiliores
opatiōes vtutis aīal. q̄ opatiōes vtutis nāal
sequit⁹ q̄ pfectissimū corpus cerebz dz ē siccū
et calidū. Cum q̄ beatissima virgo habuerit
corp⁹ pfectissimū. seq̄t q̄ cerebz ei⁹ fuit siccū
et calidū. et p̄ pñs habuit capillos nigros. Et
cū color oculoꝝ significet sī pplexiōē p̄prij sub-
iecti. p̄pter hoc cerebro sicco determinabit⁹ color
oculoꝝ niger et dñabit⁹. Et a tñ cerebro sicco et
calido trāsmittit⁹ spūs visibil⁹ ad oclm̄ pautōz
et subtilior et fortior. Et simili mō nutritiūz
pauti⁹ subtili⁹ et forti⁹. Paucitas aut spūs et
nutrimēti creat nigredinē ut dicit auctor s3 sb-
tilitas ē cā nobilioris et fortioris opatiōis. Et
sic tales oclī est nigri p̄ p̄ctōz paucietatē
s3 clarioēs ad vidēdu nobilioēs p̄ sensu sb-
tilitatē et nutritiū puritatē. et sic pcludit alb.

Titulus

q̄ b̄a maria fuit i colore cutis alba et rubea mixtim. In capill' at̄ et oculis nigra t̄pata sic
eius filiū speciosissimū credimus coleratum

¶ Q̄tū at̄ ad pulcritudinē aīe capilli e' s̄ co-
gitatōes. q̄ sicut capilli a capite. ita cogitatō
nes a mēte q̄ ē caput aīe fluūt. De q̄ p̄ intel-
ligi illd. Oēs capilli capitis v̄i nūerati s̄. i.
cogitatōes deo notē. Et iste cogitatōes fūere
nigre plene huilitatē. Resperit ait huilitatē
ācille sue. Can. j. ait ip̄a. Niḡ sū s̄. f. f. Del s̄ fm
aliā op̄i. fūerit auri coloris. signat cogitatōes
plēas sapiā. q̄ signē p̄ auz luc. ij. Maria autē
fuabat oīa ōba hec. p̄ferēs i corde suo. ip̄a eti
am d̄r m̄ agnitōis q̄ sapiē. Oculi signē inten-
tōes fm illd. Si oculi tuus fuerit simplex. i. in-
tētio. totū corp' tuū. i. op' seq̄ns ex eo lucidus
erit q̄ ōtuosū. Color niger corp' ē q̄ mortifica-
ta q̄ ad mōm. s̄z subtile erecta ad deū. ut pla-
ceret deo i oībo nō mō. iuxta illd oblationis.
Oīs marie actō s̄z in tēta fuit i dño. vel si fm
illū q̄ ait loq̄ns de pulcritudinē oclor. Rabiāt
v̄riq̄ gemelli luce smaragdina v̄l s̄iteris in-
star ocelli: tūc claritas oclor. desiḡnt intētiōes
sup̄noz. q̄ optiaz p̄t̄ elegit. s̄ satis p̄guit il-
lud exēplū de illo deuoto clerico. q̄ audis et
dicēs illaz anti. Tota pulchra es. orauit ut se-
mel posset vidē eā. nō curās de amissioe oclor
rū ut plenius posset intueri cū apparuit q̄.

¶ De missioe filij dei ad mariā Ca. XII.

¶ Iesus ē demū dei fili'

Iad mariā ōginē. ut ex ea carnem
assumerz. de q̄ missioe ait ps. oī
tēs ei' utilitatē. Misit ōbū suū q̄ sa-
nauit eos. et eripuit eos de interitibz eorum.
Missus d̄r dei fili'. nō q̄ celū vel p̄ez reliq̄t:
s̄z q̄ carnē suscepit n̄az: in q̄ visibilis nobis
apparuit. Et ex hac incarnatōe hoc maximū
bonū nob sequutū ē. q̄ sanauit gen' hūanū a
cecitate. Una em̄ cathena tenebray oīs tene-
banē p̄pediti. s̄ cecitatis error. q̄bo plen' erat
mōs. q̄d ip̄e illos x̄p̄e figuratīe ōndit. q̄n ceco a
natitate luto sc̄o ex sp̄uto q̄ puluē. q̄ posito s̄r
e' oclor dixit. Uade ad natatoria. siloe q̄d inē-
ptat missus. Quo facto lot' in aq̄ visū recepit
Joh. ix. Lūtū em̄ ex sp̄uto signat misteriu i-
carnatōis. in q̄ dei fili' sapia tāq̄ salua ex ore
patris p̄dīa. vnita cū puluē n̄re mortalita-
tis fuit. Doniē s̄r oclor n̄ros: cū credim' hōe
q̄ loti aq̄ baptisimi: cū hac fide lumē ḡfē r̄cepi-
m'. Et crediderit ait ip̄e dei fili' incarnatōnez
s̄. oīs fideles. q̄ tu me misisti. i. incarnari in-
stituisti Joh. xvij. Eripuit etiā nos de iteritō-
mbo. i. mortibz n̄ris. s̄. de morte iſerni. de mor-
te p̄c̄i. q̄ de morte corp̄is: i vltia tñ s̄surrectō
ne. In cui' figurā in mōdo p̄uersat'. tres mor-
tuos suscitauit. Nō ei ait ip̄e Joh. iij. misit te'
filiū suū in mōm ut iudicet. i. p̄benet mūdū.
s̄z ut saluet p̄ eū ab his mortibz. Abi aug. sup̄
Joh. Quātū ē i medico saluare v̄st̄ egrotūz
ymmo q̄ mortuū suscitare. S̄z ip̄e. s̄. bō se in-

decimusquintus

terimū q̄ p̄cepta medici suare nō vult. Ergo
si vis ad vitā ingredi Mat. xij. tibi patā: sua
mādata. s̄. hui' medici. O q̄nto desiderio istam
missioē antiq̄ p̄res flagitabāt dicēs p̄mo
ysen. obsecro dñe mitte quē missur' es. erod.
iij. S̄z ecce iā missū q̄ cū tāta utilitate de vir-
gie p̄ceptū. q̄ natū p̄uersatū. cultores vinee. i.
fideles nō solū semel ut iudei eiectū occiderūt
s̄z q̄teribz itē: crucifigē mal' moribz suis. ita
inquit apls ad heb. vij. Rursus crucifigentes
in semetip̄is filium dei. et ostentui hōtes. Ai-
deam' autē circa istam missionem tria.

Primo quare dei filius missus.

Secundo quare ad mariam missus.

Tertio quare ad virginem missus.

¶ Q̄tū ad primū sc̄z quare. S. j.
pot' miss' .i. i. sc̄a: nat' sic fili' q̄ p̄r v̄l sp̄s sc̄s
q̄ dic ps. Misit ōbū suū q̄. s̄. ē fili' su'. Et an-
gel' ad mariā. ōtus altissimi ōbūbrabit tibi. i.
fili' altissimi. q̄ ē ōt' ei'. ad heb. j. portāsq̄ oīa
i. sustentās de' ōbo ōtutis sue. i. filio. q̄ ē ōtus
sua. Et itē x̄p̄m dei ōtutē q̄ dei sapiāz. Ita q̄
ōtus. i. dei fili' ōbūbrabit tibi. i. corp' assumet
ex te: i. q̄ possit lux videri. **¶** Assiḡt at̄ bea-
tho. i. sc̄ia p̄t. q̄. iij. art. viij. tres rōnes p̄uen-
ientie hui'. q̄re decuit magis filiū mitti. i. in-
carnari q̄ p̄r vel sp̄s sc̄s. P̄cio ex p̄t̄ vniois
Secdo ex fine incarnatōis. Tertio ex occasioe
n̄re p̄b̄itōis. Q̄tū ad primū. s̄. ex p̄t̄ vniois sa-
tis p̄z. q̄ p̄ueniē ea q̄ sūt filia libinuit' vni-
unē. Quis cū oue. bō cū boīe. bon' cūz bono.
mal' cū malo in p̄uersatōe sibi vniunē. Ip̄i'
at̄ p̄sona filij q̄ ē ōbū dei. at̄ d̄ic' cōis p̄ueniē-
tia ad totā creaturā. q̄ ōbū artificis. i. p̄cept'
ei'. ē similitudo exēplaris corp' q̄ sūt ab artifi-
ce. Ita ōbū dei q̄ ē etern' p̄cept' ei'. est simili-
tudo exemplaris tot' creat̄e. Et ideo sicut per
p̄cipatōes hui' similitudinis creature sūt in-
ap̄ris speciebo institutē s̄z mobilē: ita p̄ vnio-
nem verbi ad creaturā nō p̄cipatūā sed per-
sonalem p̄ueniēs fuit repari creaturaz in or-
dine ad eternā q̄ immobilē p̄fectōz. Naz q̄ ar-
tifer p̄ formā artis p̄ceptā. q̄ artificiatū con-
didit ip̄m: si collapsū fuerit. restaurat. vñ ps.
Oīs in sapia fecisti. Et apls. De' erat in x̄po
mōm recōcilians sibi. Q̄d at̄ dixit Mat. xv.
Nō sū missus nisi ad oues q̄ perierūt dom' iſrl'
intelligē q̄ ad p̄dicādū q̄ mirac̄a faciendum
ip̄e i p̄sōa sua. s̄z q̄ ad saluādū ab oēs miss' ē.
p̄ suos discipulos p̄dicatur' p̄ oībez. Eūtes ait
itē q̄ p̄dicatē euāgeliū oīmi creature. i. oī ge-
neratōi boīm q̄ natōi. Remisē ait leo papa
q̄ erutus de p̄tate tenebray trāslat' es in dei
lumē q̄ r̄gnū. P̄ietū tuū sāguis x̄pi ē: q̄ i ve-
ritate te iudicabit. i. p̄benabit. q̄ in misericōdia te
r̄demit si videt' inḡt' fūcis tāto h̄fistō icarna-
tōis. te sibi non vniēdo et incorporando per-
dilectōnez. **¶** Secdo p̄t̄ accipi rō hui' p̄ueniē-
tie ex fine incarnatōis. q̄ ē impletō p̄destinatō-
nis eorum qui. s̄. p̄ordinati ad hereditatem

Capitulum

celestem que nō debetur nisi filiis fm illud ab Ro. viij. Si filij & heredes. Et iō pgruū fuit. ut p eū qd fili? natural. hoies piciparet similitudinē hui? filiatiōis fm adoptiōē. Sic apls dic. Quos psciuuit hos & pdestinauit pformes fieri iymagini filij sui. Cū etiā hō in sapia psciat qd ē ppria ei? pfectio. put ē rōnal. q picipat ōbū dei a q oīs sapia hōim deriuat. sicut discipuls iſtruit p hoc q recipit ōbū mgti. vñ Eccl. i. dī. fons sapie ōbū dei i excels. Jō ad psumatā pfectōis hōis pueniēs fuit. ut ipm ōbū dei psonalr hūane nate vniret: vñ si fgiā austru seu sabba veit a finibz ēre audire sapiētā salomōis puri hois. & plato mltas fgiōes paguit ut audiret plōs de nate rex dissen: tes: qntomagis fideles dēt pcurē euz oī auiditā audire sapiāz icarnatā i euāgelij qnti: bīe fsonatē i illa suare. Nā bī q audiūt ōbūz dei & custodiūt illud luc. xj. ait ipe. **T**ertio p accipi rō hui? pgruētie. ex occasione ruine vñ. i. pco pmi pentis. cui p icarnatōis fme: diū adhibet. Peccauit ei pmi? hō appetēdo sciētā. ut p ex ōbis serpentis antiq pmitētis sciam boni & mali. vñ pueniēs fuit ut p ōbum vere sapie hō reducere i deū. q p inordinatū appetitū scie fceſſit a dō. hāc rōez tāgit bern. i fmo inducēs figurā ione. Nāz cū orta tēpe: state ppe eū. & seba: non poss: ait ipe ionas. **S**ip me (Si p q) tēpestas bec venit tollite me & mittite i mae q fco tēpestas cessauit **J**onas interpretat fil? colūbe. & sigt filiū virgī q colūba dī ppe puritatē. Cūz igr eēt orta tēpe: stas i mari mūdī. seu hūani genēis mltor ma: loz. q miabanē & trahēbat ad submersiōz inferni: ionas. i. dei fili? & ōgis cui attribuit sapiētia. ait p effectū ad pēz & spm scēm. **E**x q ppe sapiāz inordinatē appetitū pcellit bec miseria & afflictō i hūano genē: tollite me & mittite i mae. i. opamī meū ut i mūdū intrās car: nē assumā. Quo facto. i. icarnato. cessauit ō: tualr pbitō hūana. vñtē & ipe dīc p ysaiā. Me misit dñs. s. p & spūs ei? scēs. **H**z cauēdum ē ne abhuc iste iordiat appetitē sapiē. tēpestatē & pbitōz inducat alicui. dicet. s. nimis curiose qrit scire misterij istud hūana rōne. cū tñ ex: cebat oēm rōez: ppe qd Jol. bapt. ptestat est se hoc nescire. vñ nō posse cū ait. Nō sū dign? soluē corrigiaz calciāmētū ei? i. explicare vel intelligē modū illi? icarnatōis. Calciāmētū em qd fit de pellibz aialis mortui. desigt assū: ptā nāz mortalitatē: pes qz corp? sustētatur et discurret vbiq. ē diuinitas oīa sustentās et p oīa discurrens. ab heb. j. portās oīa ōbo vñ: tutis sue. Quō aē sit pūcta & vnita diuītas hūanitatē. nō pē a nob intelligi s3 crebi. **C**or: rigia igr ē ligatura misterij icarnatōis. quā null? ppe soluē. i. declarare. Sed crebē debet ad Ro. xij. Non plus sapere q oportet sapere s3 sapere ab sobrietatem.

Secundo scz quare mis. .S. ij.

duodecimum

sua ē ad mariā. q mulier. i. femia erat. ad gal. iij. Misit de? filiū suū factū ex muliere. i. ex fei: na. Nō ei dīc mlier nisi sexū femieuz. nō aut corruptōz. Sed cū sex? viril sit nobilior: sexū femieo videt q poti? de sexū masculio debuēt incarnari. sic & mlier pma de viro facta ē. Et cū ipe dicat celū & terrā ego ipleo. quō i vtero vni? femie clausus ē: **H**z ut dīc aug. ad volu: fiantū. hōim iste sens? nō aliud nisi corpa co: gitare valētū. qz nullū pē eē vbiq totuz: qm p innūerabiles ptes alia alibi q altera nce ēst. Sed longe aliud natura aīe est q corpis. qntomagis natura dei q creator ē aīe & cor: poris nouit vbiq tot? esse. & nullo ptenen lo: co. Nouit venire nō recedendo vbi erat. Nouit abire nō deserēdo q venerat. Et licet dei fili? carnem hūanam assumere potuerit de qcuq materia voluisset: pueniētissimū tñ fuit ut de femia carnem acciperet triplici ratōe fm bēm **T**ho. in tertia parte. q. xxxj. arti. iij. **P**rio ppter totū nate hūane nobilitationem. **S**ecdo ppter veritatis icarnatōis pfirmatōnez **T**ertio ppter oīa varietatis genēatōis ppletōez. **E**xtum ad primū pueniētissimū fuit ut de femina carnem dei fili? acciperet. qā per hoc tota natura hūana nobilitata ē. **U**nde aug? in libro. lxxij. qstionū ait. homis liberatō in vtroq sexū debuit apparere. **E**t qz sexus masculin? est nobilior seu honorabilior. oportet at euz scilicet dei filiūz suscipere virū. Sed ut feminei sexus liberatio appareret in hoc mis: terio icarnatōis. ideo ille de femia concept? & natus ē. qd etiāz longe aīi predixerat **I**diere. xxxj. c. dicens. Nouū faciet dñs sup terrā. ffe: mina circūdabit virū. femia bñssima maria. circūdabit id ē in vtero pceptet & habebit: nō a viro sed a spūscō virū scz ihm xpm masculinū omī grā et sapiētia pfectū. **E**t sicut femina fuit prima causa pbitōis humane. s. euā prima trāsgredicō dei pceptum: sic beatissi: ma femina maria eēt prima causa repatōis nostre generādo filiū fm adam. per quē omīs mortui a primo viuificanē. **S**ecdo per hoc veritas icarnatōis astruit. **U**nd ambro. in libro de icarnatōe ait. Multa fm naturam in hoc misterio & multa ultra naturā. **S**cdm em pbitōnez nature in vtero feminei corpis fuit. sed sup pbitōnez ōgo pcepit. virgo gene: rauit: ut crederes qz deus erat qui inuouabat naturā. & homo erat q fm naturam nascebat ex hoīe. i. ex femia. **U**ñ Aug? dīc ad volufia: nū. **S**i ompa de? hoīez vbiq qz formatū. non ex materno vtero caufaret s3 repētīnū infer: ret aspectibz: nōne opioz pfirmaret erroris. ne suscepisse vep hoīez credere vñlo mō & dū oīa mirablī fac auferret qd mīscōie fecit. nūc ōo inf deū & hoīez ita mediatoz apparuit. ut i vnitatē pfoe coplans vtrāqz natez. & solita sō limaret iso: itis. & solita solitis tparet. **T**ertio quia p hunc modū complet omīs diuersitas

generatōis humane. Quatuor enīz modī sūm anse. inueniūt generatōis seu pductōis hūane. **Primus** sine muliere et viro: ut Adam factus ex limo terre. **Secundus** sine femina et mascolo ut eua facta ex costa peccatoris ante soporati. **Tertius** modus est cōis oībo alijs naturalr gēitīs. s. ex viro et muliere carnalr copulatis. vñ dicūt filij hoīm. p. filij hoīm scitote qd. i. geniti ex muliere et viro. **Restabat** qrtus modus generatōis s. ex muliere sū viro. Et hē xpi geniti ex maria sū viro. s. ope spūscī. Et p istū sit genitū reuertimur in ēraz nām pmissiōis fluentē lac et mel. i. in vitā bēam. In cuius figurā dictum fuit abrahe cui pmissa fuerat ēra illa et genea suo. Generatōe aut qrtā reuertētur buc. i. p. istū quartū modū generatōis reuertunt israhelites ad priam supnā gēn. xv. **Nō** debet qd contemni sexus femine? qd infirmior: qd xpc vir. de femina tñ nascit. **Aug.** in li. de agone xpiano ait. Nolite contemnere vos viri. qd filius dei vix suscepit. Nolite vos contemnere mulieres. qd et xpc natus ē ex femina. **Cōtem-** nūt seipos viri. cū effemiatī sūt belicijs et cōcupiscētijs insitēdo. nil virile agentes. **Cōtem-** nūt se femine. qū liniunt facies suas cerusa et purpurisso. p̄mendo qd deus tales fecerit: et cum vtiuntur ornamentis viroī. Et sic patet quare ad feminam missus.

Tertio declarādū quā. §. iij.

re ad ōginē mīl? ē dei fili? qd ad mariā ōginēz bīc euāgl. ubi inqt bern. ōginē mēte. ōginem corpe. ōginē tales qdē describit apls. ōgo cogitat qd nū sūt. ut sit scēa mēte et corpe quod placeat deo. **Ubi** notādū qd qlibz ōtus pncipalē p̄sistit i mēte et volūtate. vñ cum ōginitas sit ōtus seu excellētia ōtus castitatis. et ipsa pncipalr p̄sistit in mēte. **Qui** igit vel qd ē ōgo corpe. imūnis. s. ab actu venereo. s. tñ mente corrupt? hūs. s. cogitatōz et desiderii ad ppe. trādū actū carnalē quodcunq: quis nō exēqē op? tale. tñ nō ē ōgo mēte. s. filius dyabolo. qd cū ōginitatē hz infernuz. vñ **Diero.** ad eusto. cbiū. Timeam? illā p̄biāz. ne in nob īpleat et ōgines bone deficiēt. **Obsua** qd dicat. et virgines bone: qd idē dīc. qd sunt et ōgines male. **Qui** viderit inqt mulierē ad p̄cupiscēdū eam. iam mechat? ē cā in corde suo. **Perijt** qd et mente ōginitas. **Iste** sūt ōgines male. ōgines carne nō spū. ōgines stultē qd oleū nō hntes exclu dūtur a spōso. xxiij. q. v. **Si paul?** **Qui** autē vir vel mulier ē ōgo corpe. nō tñ hūs p̄posituz eā seruādi. s. tpe suo ad statū piugalē peruenire licito mō et actū piugalē exercē. Et si ōgo sit corpe. nō tñ hz ōginitatis ōtutē et excel lentia et aureolaz. qd refuat hntibz firmū h? p̄positū. **Recupari** tñ pōt talis ōginitas qd solū mēte amissa ē p p̄niam et p̄posituz ei? **Sed** qd corpe amittit volūtate. nūq̄ recupari pōt **Uñ** biero. in dicto. c. si paul? **Audacter** dicā

qd cū cetera possit de? hoc nō pōt ōginē suscita re p? ruina. **Vallet** liberare de pena. s. p̄cī per p̄nīaz. **Sz** nō valet coronare corruptā. i. nō p̄guit fm glo. vel nō p̄fuevit fm hugon. car. dialē. **Erat** igit bēfissīma maria ad quā mis sus ē dei fili? et ea incarnat? ōgo corpe i ipō cōceptu. ōgo mēte. ōgo et voto. **Nā** ut dīc bēa rbo. in ēcia p̄e. q. xxvij. arti. iij. **Cū** opa p̄fectōis magis sūt laudabilia si ex voto cele. brant. et ōgitas in mēte dei p̄cipue debuit pol. lere. **Ideo** pueniēs fuit. ut ōginitas ē ex voto esset deo cōsecrata. **Uex** qd tpe legis optebat generatōi insitē taz viros qd mulieres. qd fm carnis ōiginē cult? dei pagabat. anq̄ ex illo p̄lo xpc nascere. idē mīr dei nō crebat ante qd de spōsare ioseph absolute vouisse ōginitatē licet eā in desiderio habuēt. si hoc tñ volun. tatē suā diuio p̄misit arbitrio. **Postea** deo ac ceptō spōso ioseph fm morē illi t̄pis. sūt cū eo votū ōginitatis emisit. **Vouit** qd prius sub cō bitōe et nō absolute. s. si deo placet. postq̄ aut hoc inotuit deo reuelātē ei esse acceptū. tunc absolute vouit et anq̄ ab anglo anūciaretur. **Missus** ē qd dei fili? ad ōgines. ut ex ōgine p̄ci. peref xpc fm illō jsa. vij. **Ecce** ōgo p̄cipiet et pariet filiū. s. p̄manēs ōgo: et vocabit nomen e? emanuel. qd iēptat nobiscū de? . i. hūanar? **Cōtrariū** sentire et dicē ē hereticū. s. qd ēēt con cept? ex viro et muliere maria. **Hoc** aut pue niēs fuit. s. xpm p̄cipi ex ōgine p̄pter qtuor ra tōnes fm bēm tho. in tertia p̄e. q. xxvij. **Primo** ex p̄is dignitate. **Quum** ad p̄. **Sedo** ex filij proprietate. **mū** fuit cōue. **Tertio** ex assūpta hūanitate. **nīs** xpm ex. **Quarto** ex incarnatōis fialitate. **ōgine** p̄cipi p̄pter p̄is mītētis dignitatē p̄seruandā. **Cū** em xpc sit verus et natural? filius dei patris: non fuit pueniēs ut aliū p̄rem b̄ret qd deū: ne dei dignitas trāfseret ab aliū. **Nā** si p̄ceptus fuisset ex maria et ioseph. ut blasphemāt p̄f. di iudei. vel ex alio: ille etiā ex qd p̄ceptus fuisset esset p̄ eius. Et sic hō diceretur pater filij dei. sicut et de? p̄ qd nō videt decēs. **Sedo** fuit hoc pueniēs. s. de virgine p̄cipi. qd puenit p̄petati ipi? filij qd ē ōbū dei. ōbū aut absq̄ oīm corruptōe cordis p̄cipi: qn̄ymo cordis cor. ruptō p̄fecti ōbi corruptōz nō patit. p̄a. **Eru.** etauit cor meū ōbū bonū. **Qd** igit caro sic fu. it assūpta a ōbo dei. ut esset caro ōbi dei: con ueniēs fuit qd etiā ipa caro sū corruptōe mas tris p̄cipet. Et sic ōbū caro factuz ē de ōgine maria ait bern. **Tertio** fuit pueniēs digni. tati hūanitatis xpi. i. qd locū p̄cīm h̄fē nō de. buit. p quā p̄cīm mōi tollebat. fm illō **Joh.** j. **Ecce** agn? dei. s. inocēs qd tollit p̄cā mōi. nō potuit at ēē. qd i nāfā iā corrupta. ex p̄cibitu maris et seie nasceref qd sū i fectōe originalis p̄cī. vñ aug? dicit. **Solus** ibi nuptialis con cubit? nō fuit. s. in matrimonio marie et io. seph. qui in carne peccati fieri nō potuit sine

Capitulum

illa pcepta carnis q̄ accidit ex p̄cto. sine qua esse voluit. q̄ futur' erat sine p̄cto. ¶ Quarto p̄p̄ sine incarnatōis. q̄ finis ab hoc fuit. ut homines renascēnt i filios dei: nō voluntate carnis neq; ex voluntate viri. sed ex deo nati. i. dei stute. Cui rei exēplū appere debuit i ip̄a cōceptōe xpi. vñ aug. de sc̄ta v̄ginitate optebat caput n̄m i signi miraculo fm̄ corp' nasci de v̄gine. ut signaret sua mēbra nasci d̄ eccl̄a v̄gine fm̄ sp̄m̄ nascitura. Apl̄s despōdi vos. f. fideles vni viro. v̄gine castā exhibe xpo. f. eccl̄a iēgrā fide ⁊ a p̄cto incorruptā. Nō obstat q̄ ioseph aliqñ d̄r p̄r xpi. ut lu. ij. q̄ dicit' ē p̄r. i. nutritius vel fm̄ opinionē vulgi.

De angelica salutacōe. f. Aue. Ca. XIII.

De salutacōe facta v̄gi

Dni Marie. cū dei filiū pcepit. Aue ei dixit angl̄s. Mos antiq̄ssim' ē. cū q̄s amico occurrit vel lr̄az aut abaslatā mittit i principio p̄monis salutare eū. ¶ Dinc ē q̄ gl̄os' de' mittens nūtiū suū gab. ab anūciatō mirabile sac̄m̄ icarnatōis fide in v̄gine. amicissia ip̄i deo. salutacō ē ex p̄sona ip̄i dei: dicēs. Aue. Eḡb̄ diuer' mod' salutacōis v̄sita ⁊ rep̄t in sc̄pturis v̄ic' p̄ aue. per saluē. p̄ gaude. Nā dñs ihs i fuscitat' occurres m̄liorib' veniētib' a monum̄to. ⁊ eūtib' discip̄is nūtiare ⁊ f̄furētib' salutacōem eas: dicēs. Aue. Mat. ult. Et ioab p̄nceps exercit' dō. occurres amase ut amicū salutās ait. Saluē mi f̄. ij. Re. yr. Et iudei q̄ erāt hierosol̄is. mittēs lr̄as eis q̄ erāt i egipto amicis suis et gen̄is sui salutacōem: dicēs. Saluē ⁊ pacē bonā. Angl̄s at̄ raphael igress' ab thobiaz salutās ait. Gaudiū tibi sp̄ sit. Et fm̄ q̄c̄ modus salutacōis p̄ueit salutatis ic̄piētib'. q̄ optacō ex mō loq̄no. ut sint sn̄ ve. p̄cipue culpe. Ab a. qd̄ ē sn̄ ⁊ ve. qd̄ ip̄ortat malū. Sed s̄ p̄guit p̄ficiētib' q̄ optacō sal'. i. p̄fect' ⁊ firmitas in v̄tutib'. Terc' ascribit' p̄fectio. f. gaude i dño Et q̄ hoc nō p̄t ēē sn̄ pace mētis q̄ ē cā ei'. iō xpc̄ discip̄los q̄ statū tenebāt p̄fēoꝝ salutabat p̄ pacē: dicēs. Pax vob'. Angl̄s ḡ gab. q̄ nūciabat v̄gini i p̄lōa hūani gen̄is icarnatōnē. p̄ quā inchoabat p̄curatio salutis hūane. P̄fecta at̄ ē p̄fectō n̄re salutis p̄ ea sc̄ta ē p̄ sac̄ta instituta ab eo doctrinā. ⁊ passiō. Ideo magis decuit salutacō ista fieri p̄ aue q̄ p̄ saluē vel gaude. hec alber. magn' f̄r missus ē. Ex hoc at̄ v̄bo m̄lta mysteria insinuanē. P̄rio salutacōis mittētis maiestas. Sec̄do icarnatōnis ⁊ v̄niōis sublimitas. Terc' hūanitatē b' v̄tutis. Quarto recipiētis salutacōis singularitas.

Quē ad primū sciendū .§. i.

q̄ angl̄s marie dixit aue ex p̄r ip̄i dei: qd̄ v̄bū seu dictō h̄z tres lr̄as inuētas p̄lōas diuine maiestatis. f. p̄is. f. ⁊. f. Nā p̄ma lr̄a q̄ ē a. signat sp̄m̄ sc̄m̄. ip̄e ei sp̄s sc̄s ait greg. amoz. ē. sc̄da lr̄a ē v. signat p̄lōas filij q̄ ē v̄bū p̄is. ⁊ q̄si me

decimumtertium

bi'. nō situ s̄z n̄siero inf̄ p̄ez ⁊ sp̄m̄ sc̄m̄. Nāz tres s̄t: ait ioh̄. i. epl̄a. j. c. v. q̄ testimoniū dāt i celo. P̄r v̄bū ⁊ sp̄s sc̄s. Tertia lr̄a ē e. ⁊ signat p̄rem. Nā ut dic̄ h̄ylar. in li. de trini. Eūitas ē i p̄re: nō ita tñ. qñ fili' ⁊ sp̄s sc̄s etiā sit eter' n' cū eo. s̄z q̄ ei approp̄at magis. eternū ip̄ortat qd̄ sine p̄ncipio: fili' at̄ et sp̄s sc̄s. Quis n̄ h̄eant p̄ncipiū creatōis nec factōis: h̄nt tñ p̄ncipiū emanatōis. q̄ emanat fili' a p̄re. ⁊ sp̄s sc̄s ab utroq; ⁊ si ab eēno: sol' at̄ p̄r ē sn̄ ali' q̄ p̄ncipio. q̄ a nullo ip̄e emanat. Dic̄ ḡ angl̄s aue. q. b. tota eūitas me mittit ad te. q̄ ⁊ ipsa tota opabit istam icarnatōem in te.

Unionis sublimitas .§. ij.

etiā hoc d̄notat. A lr̄a ē p̄ia lr̄az hebar. quā lr̄az vocāt Aleph: ⁊ greek: q̄ dicūt alpha: ⁊ latinor' q̄ exp̄mūt eā p̄ a. Ultima at̄ lr̄a alphabete fm̄ l̄tios ē v. Et v̄ adiūgiē ⁊ p̄iūgiē. A. i. v̄nā dictō p̄ e. Inē nascas intellectuales p̄ima et sup̄rema p̄ncipiū ois creat̄e ⁊ sapie ē nascā diuina. signat p̄ a: vñ ip̄e de' dic̄ apoc. j. Ego suz alpha ⁊ o. p̄ncipiū ⁊ finis ois creat̄e. Ultima at̄ naturā q̄ intelligētia h̄nt est nascā hūana designat p̄ v. vltimā lr̄az. q̄ natura in sup̄posito d̄r vir. Cui' dictōis p̄ncipiū ē v: vñ ⁊ gen̄. ij. dixit Abaz de v̄ore sua m̄re oim̄ eua. hec notat' b̄i' virago. q̄ de viro sūpta ē. Ita at̄ duo natura. f. diuina ⁊ hūana. p̄iūcta sūt adiūcem in unitate p̄sone in v̄gine maria. signat in v: q̄ si cut ē media inter a ⁊ e. sic virgo maria ē ⁊ d̄r mediatrix hoim̄ inf̄ deū ⁊ hoies. q̄si mediatrix recōciliatrix. q̄a i ea sc̄ta ē talis v̄mo. sicut A ⁊ v. l̄e v̄niūf in e. i. v̄na dictō. Nulla at̄ v̄nio i creaturis rep̄t ita sublimis. s̄z oim̄s excedit ⁊ oim̄ intellectū trāscēdit. Ecce inq̄t p̄lōia veniet de' et h̄o. Dic̄ ḡ angl̄s. Aue. q. b. hoc ē qd̄ tibi nūtiō q̄ i te v̄niēf i v̄na p̄sona de' et h̄o Naturā ei hūanā i te ⁊ de' te assumeret.

Utilitas quoq; hic i .§. iij.

p̄lica ē in Aue. Oim̄s d̄r in versu dicūt e vel a. quotq̄t nascūtur ex eua. f. in egressu ex utero m̄ris. Nascūt' em̄ lugēdo. Qui ploratus ē fm̄ aug'. de ciui. dei. q̄i q̄baz p̄lōia n̄ri incolatus. designant' ex hoc q̄ in terrā et vallē lacrimarū et miseriaꝝ intram'. Et mascul' qd̄ imploratu suo nascēs p̄fert a. q̄si dicēs. Similis sum aī mascul'. miseriaꝝ inuēras et mortē cui sum subbitus deplorās. Femina autē in ortu suo plorans e. resonet q̄si diceret. Femina suz eue similis. cui' miserijs et maledictis subijct' or'. Sed adam et eua cum filijs et filiabo suis ab eis mortificatis diuificanē p̄ virginē matrem. quod signat' per v. medium inter a et e mediatrix et genitrix vite per filium suūz benedictus. ¶ Tbi etiā aduertēdū. q̄ istud nomen eua. si l̄e ip̄e econtrario exp̄manē fm̄ ordinē suū. sonāt aue. q. b. angl̄s. Ideo tibi dico: Aue. q̄i tota p̄ria es eue. Et hoc ē qd̄ canit eccl̄a i ymno. sumēs illd̄ aue gabriel ore sūda

Titulus

nos in pace mutas nomē eue. Illa enim eua fecit filios suos inimicos dei: et ista nos pacificauit deo. Illa superbiuit p̄ dñm. filis volēs esse deo: ista se pfundissime humiliauit. vocās se nō mrem dñi sicut erat. s; ancillam dñi. Ecce ait ancilla dñi. Illa m̄ cūctor viuetiū spūal̄ interfecit. hec cūctor mater spūalis viuifi catrix. Illa maledicta mltipl̄ a deo. Hec bñ dicta. Et iō merito dixit angl̄s. Aue qd ē op̄ positū eue. ōs is l̄is e contra. Sciendū etiā q̄ lra. a. exp̄ssa voce sozaf in gutture. et in guttore cōit̄ hebreā locutō formaf. e. fozaf i palato. et in palato grec̄ sua ōba pñtiat. v. pronūciat in labijs ea acuetō. Et latin̄ in labijs qdāmodo loq̄tur. Apt̄ q̄ inq̄t Aue. q. d. ois lingua tā hebreica q̄ greca et latina te laudat hoc ois doctrina attestat̄ misterīū.

Quarto ostēditur ex .§. iiii.

hoc ōbo singlaritas marie. sibi em̄ soli p̄guit hoc ōbū aue. qd deriuat̄ ab. a. qd est sine et ve. q̄i sine ve. Ele aut̄ ip̄tat̄ miseriaz. Nulla at̄ pura creat̄a ē que sit sine ve nisi ōgo maria. ¶ Notādū igit̄ fm̄ alb. sup̄ missus ē. q̄ ōgo fuit sine ve cōi. om̄ibo hoībus puenienti sine ve sp̄ali. om̄ibo mulierib; ptingēti. Sine ve p̄ticulari. om̄ibo mlierib; seu m̄tib; p̄gredienti. Et ve qd tangit om̄ia p̄ p̄cm hoīes. triplex ē. ut merito dicat̄ p̄ Jōh̄. in apoca. ter ve ve ve habitātib; in ēra. ex p̄e. s. corp̄is. ex p̄e aīme et ex p̄e p̄iūcti. ¶ Ex p̄e corp̄is p̄ p̄cm incurrit distēpatōz. et nafaliū appetitū inordinatōz. Corp̄ em̄ distēpat̄ in hūorib; p̄ nimios labores et inordinat̄ passioēs. vñ seneca bic. q̄ plures occidit voluptas q̄ gladi. Itē ve ē p̄ corp̄is ab aīaz rebellioēz. q̄ caro ait apl̄s cōcupiscit abuerf̄ sp̄m̄. t̄tō p̄ ip̄i p̄ mortē corp̄is incineratōz. q̄ puluis es. et i puluerez reuertēz gen̄. iij. ¶ An̄ et p̄io hoī in p̄sona oīm. istud ēpler ve fuit p̄nūciatū a dño dicēte. maledicta ēra i ope tuo. i. cor̄ de ēra sc̄m̄. In sudore vult̄ tui vescēis p̄ae tuo. p̄ sudorē corp̄ distēpat̄. Spinas et ēbulos germinabit tibi ēra. s. corp̄is pūctōes. s. et prurit̄ p̄cupie p̄ sp̄ritū: donec fueris i ēraz de q̄ sup̄ es p̄ sc̄neratōz. ¶ S; ab isto ēplici ve fuit maria li bera et in eo. Illa em̄ inordinatō passionū fuit i ea vel distēperat̄ia hūor̄ ex opm̄ inordinatōe q̄ ordinatissima fuit i oībo. Et rep̄sso et exticō i ea fomite p̄cupie. null̄ etiā p̄m̄ mot̄ ab peccatū seu p̄ sp̄m̄ fuit i ea. An̄ dictū fuit de ea in figurā. Ip̄a p̄teret caput tuū Gen̄. iij. Caput sp̄etis antiq̄. sūt p̄m̄ mot̄ p̄cti. q̄b; ip̄e iūdiatur aīe. S; ōgo maria p̄triuuit ex toto extingūa incinerata p̄ mortēz nō fuit s; glificata i corp̄e f̄gnat cū filio. An̄ aug. putredo et vermis s̄ obprobrium hūane p̄bitōis. a q̄ marie nafa excipit̄. quā de ea ihs assūp̄isse p̄batur. ¶ Ex p̄e at̄ aīe ēpler ve om̄es incurrim̄. De erroris. de doloris. et de pudoris. Errare ē aliō

decimusquintus

p̄ alio putare. s. falsum p̄ vero maluz p̄ bono. p̄sa. iij. Oēs q̄i oues errauim̄. Auḡ. Error nō ē i nafa hoīs iūstiti s; p̄a dānati. i. puniti a deo p̄ p̄cm̄. Errauim̄ in rōnali ēpl̄r. s. i eligēdo. in discernēdo. et i exeq̄ndo. puer. Errat q̄ opant̄ malū. Primū qd̄ occurrit i agēdo ē finis. Oē em̄ agēs agit̄ p̄ finē inq̄t p̄bs. Finis at̄ h; rōez bōi. Nemo ei intēdēs ab malū opaf. S; istud bonū qd̄ q̄s intēdit i opando ē aliq̄n̄ vep̄ bonū. ut op̄t̄uofū. Aliq̄n̄ apparēs bonū s; nō vep̄ bonū. ut op̄t̄uofū. aua r̄ ei intēdit i suo ope bonū vtile lucri. S; qz p̄ponit salutē aīe. obfuaat̄z diuini p̄cepti p̄ bibētis illicita luc̄: adeo nō vep̄ bonū eligit s; apparēs et falsū. Luxuriol̄ eligit bonū delectabile carnis. S; t̄uē castitatis: extimās tūc il lub mat̄ bonū q̄ castitatē. et sic errat. S; fū? dei eligit bonū honestatis. qd̄ ē vep̄ bonū deo acceptū. op̄. s. t̄uofū istud v̄ illō. Itō q̄ ve erroris de q̄ p̄sa. v. dñ. Ele q̄ dicit̄ malū bonū et bonū malū. frequēter oēs incurrit̄. s; maria sn̄ isto ve fuit. Optimā ei p̄t̄z sibi elegit maria i oībo Luc. x. An̄ q̄pe scim̄? p̄certo inq̄t obilio in fm̄de. qz oīs maria actō. sp̄ intenta fuit in dño. ¶ In discernēdo erram̄. Nō em̄z sufficit elige bonū finē in ope nōo. s; etiā debita media pueniēdi ad illū finē querē. An̄ bi ctū fuit chaym fm̄ aliā trāslatōz. Si r̄ce of feras et nō r̄ce diuidas peccasti. i. si intēdas et facias bonū op̄? et nō obfues debitas circūstā tias. q̄ sūt diuerse. ut debitū locū t̄ps modū et hmoī p̄cm̄ incurrit̄. Bonū ē em̄ dare el̄yam p̄pter deū. S; bare nō indigēti vel ei q̄ abuti tur et hmoī nō ē bonū. Et illō ut etiā frequēti? incurrit̄ de q̄ p̄t̄ intelligi illud Mat̄h. xviij. Ele mdo a scādal. Quia em̄ hoīes in opib; suis nō obfuant debitas circūstā tias. iō sequūf̄ multa scādala. S; aue. i. sine isto ve fuit maria q̄ sp̄ opata ē p̄silio manuū suar̄. puer. vlti. i. in opib; suis p̄siliū hēbar. discernēdo debitas cir cūstā tias. ¶ In exeq̄ndo erram̄? nō opando et exequutōi mābando. vel tarde qd̄ rō decreuit fiendū ex negligētia vel pigr̄tia. cū tñ: ut ait p̄bs in ethic. optet̄ p̄siliata velotius exeq̄. Et istud ve incurrim̄? frequētissime. nō exeq̄ndo que coguim̄ et deliberauim̄ facere. Et ne dis solutis corde Ec̄ci. qui. s. nō viriliter exequū tur qd̄ intēdūt. S; aue. i. sine isto ve fuit ma ria. vñ p̄cepto filio cū audisset Elizabeth gra uidam. cogitans illi seruire in partu. Erru gens abiit in montana cūz festinatione ab to mum zacharie luc. ij. Om̄ia hec pertinent ad prudentiam. qua plenissima fuit. Unde de ea canit ecclesia. Quo progredieris virgo prudē tissima et̄.

Secūdū ve ē doloris .§. v.

cōe oībo i p̄cupiscibili Ec̄s. Cūcti dies ei la bozib; et erūpnis pleni s̄. p̄a. dolorē ifernī cir cūde f̄t me. Itē tribulatōez et dolorē inueni.

Capitulum

Et quis est ille, qui vnq̄ euaserit istud de? **S**z quō dicim⁹ d̄ virgīe de isto de. **Aue** sine de do-
loris. Cum vt dicit bama⁹. dolores part⁹ fue-
runt ei referuati in passione filij. tūc em̄ aīaz
eius p̄trāsuit gladi⁹: vt p̄bixerat simeon. Et
ibi dolores de p̄trietis vtiq̄ ex his q̄ dīc De
neca p̄ba⁹ fuisse sine eo: dīc em̄ q̄ sapiēs non
turbat⁹ vel p̄tristat⁹ quicquid acciderit ei. Et
hoc sic pbat. **Malidi⁹** ē qd̄ lebit eo qd̄ lebit. **N**e
quitia aut̄ nō ē fortior v̄tute s̄ infirmior. nō
lebit aē qd̄ nisi a mal. Ergo n̄ lebit sapiēs. do-
lor aut̄ ē de leſione. **I**tem alia rōne. Diui-
nitati nō nocet. Sed oīs sapiēs p̄cipitatione
deus ē. q̄ sapiēs nō nocet. Dolor aut̄ est de le-
ſione. Dolor aut̄ est de nocumēto. **I**tem
tia rōne sic pbat. Om̄is iniuria ē alicuius rei
que pbi pōt. Sapiens aut̄ nihil pōt perdere.
om̄ia in se reposuit. Nihil crederet fortune. bo-
na sua habet in ſolito. Nihil aut̄ cupit fortu-
na qd̄ non dedit. Nulla ergo turbat⁹ cabit in
ſapientē. i. virtuoſū. hūc em̄ appellat sapiēs.
Sed om̄e de. doloris ē f̄batio. q̄ vt nō cabit i
ſapientē. **U**irgo aut̄ maria pulcherrima fuit oī
ſapientē ſapientior: et p̄fectior. ergo in ea nō
fuit de doloris. Et hoc vtiq̄ vep̄ est. q̄tum ab
ratiōnem. Fuit in omnib⁹ ſuper om̄es poten-
tias ſuas ordinatiſſima. ratiōne ſupiorē ſemp
dominante. inferiorib⁹ virib⁹. Unde quicquid
doloris ſuſtinuit in corpe ſm ſenſualitatē vt
in paſſione filij: maximū totū ceſſit ei in ma-
teriā amoris et gaudij ſm rōnē. Et ſic in ea
dolor: maximus in paſſione filij ſm ſenſitiuā
nunq̄ p̄trarius fuit gaudio ratiōis. quod ha-
bebat ex cognitiōne quia ex paſſione filij ſeq̄-
batur dei honor ex redemptione humani ge-
neris. Sine de. q̄ doloris in ratiōne fuit. **Q**u-
is autem in ceteris ſapientibus et perfectis
viris hoc aliquādo fuerit. vt ſc̄z ſm ratiōnez
nō habuerint turbatōnem vel dolorē in ad-
uerſis: nō tamē ita vniuerſaliter quin aliq̄n
turbatus fuerit q̄ offuſcatus oculus ratiōis.
Et ſi nō exccatus. **T**ertiū de ſcilicet pudor-
is incurrit hō per p̄c̄m. Nam in ſtatu inno-
centie dī gen̄. iij. q̄ erāt nudi ambo. ſ. adam q̄
eua. q̄ nō erubeſcebāt. S̄z p̄ p̄c̄m vidētes ſe
nudos erubuerunt. unde p̄pter pudorem ſeceſ-
ſit ſibi p̄iomata ad cooptendū ignominia ſuaz
Eſt aut̄ erubeſcentia timor de turpi p̄nti vel
p̄terito. cui om̄is ſubiicimur. q̄ om̄is facimus
cōfuſione digna. **p̄s.** Tota die verecūdia mea
p̄tra me ē. S̄z ab hoc de fuit imunis ego ma-
ria. q̄a nihil turpitudinis vnq̄ geſſit vel in ſe
habuit nihil inordinatōis. **Q**u aut̄ ambros. dīc
de ea. q̄ erat inſc̄ta operi verecūda ſmone:
vult dīc q̄ in exteriori p̄uerſatōe oſtendebat
verecūdiaz. oſtēdens nēciāz maxie iuuenib⁹ et
mlierib⁹: nō q̄ rō eaz argueret de aliq̄ turpi
re p̄nti vel p̄terita. **E**x p̄e p̄iuncti. i. aīme
cū corpe regitur in hūano genē triplex de. ſ.
ignoratiē. culpe. et pene. Ignoratiā magna ē

decimumtertium

in omnib⁹. Nescit em̄ homo finem ſuū. ec̄s.
ix. quo ad corpe? et quo ad aīam. Nam ignorat
diem mortis ſue. et quo p̄get: ad penā v̄l gl̄az
Et in vita vt dī Ec̄s. ix. Nemo ſcit v̄p̄ obio
vel amore ſit dignus. i. ſit i grā dei vel nō. S̄z
b̄a virgo maria ab isto de fuit libera. q̄ cer-
ta erat non ſolū q̄ gratiā dei habebat: ſz etia
q̄ plena gratia angelo ſibi nūciatē qui men-
tiri nō pōt. Sciuit enīz per reuelatōez diem
mortis ſue. et q̄ maximā gloriā cōſecutura
eſſet. **D**e culpe ē triplex quia culpa origi-
nalis. culpa mortal. et culpa venialis. de p̄i-
mo **D**iere. **E**le mibi ma⁹ mea. quare genuiſti
me virum rixē: **E**x conceptu enīz cōtrahitur
originale. cum quo naſcimur: cum rixā car-
nis et ſpūs. et ab hoc fuit libera beata maria
quia etſi concepta in eo vt ceteri. tñ nata ſm
eo ſanctificata in v̄tero. **N**eq̄ enīz feſtis lau-
dibus celebrare ſc̄z natiuitas eius. ſi nō ſan-
cta naſceretur inquit **Bern.** in ſermone. Et ſi
aliqui ſancti vt **Joh.** baptiſta et hieremias fu-
erunt in v̄tero ſanctificati: ſed nō in tāta co-
pia gratie nec ita cito. Nam infuſa aīa in cor-
pore pie credi pōt. q̄ eadem die fuerit ab illa
culpa emūdata. Ad quod facit qd̄ ait. **p̄s.** lo-
quendo de ſanctificatiōe tabernaculi altiſſi-
mi. qd̄ tabernaculū nulli dubiū fuit b̄a d̄go.
Adiuuabit eam deus mane diluculo. adiuu-
bando ipſi virgini grām adiutricem ab vin-
cendum ex om̄i parte p̄c̄m Mane. i. in p̄nci-
pio ſue animatiōis cū recipit animam cum
luce intellect⁹. diluculo. i. q̄citius. **D**e cul-
pe mortalis actualis plurimi incurrit quod
niſi emūdet⁹ p̄ p̄niam a p̄c̄is ceſſando ſequi-
aliud de eterne damnationis: et p̄ dīc illud
p̄s. Tu ſc̄z deus confregiſti capita draconum
in aquis. Capita draconū ſūt ſeptem vitia ca-
pitalia. **U**n et **Joh.** in apoc. vidit draconez q̄
inſidiabāt mlieri h̄re ſeptē capita. **I**dec capi-
ta p̄fringunt in aq̄s grāz. que fuerūt in ma-
ria pleniffime. vt de ea poſſit illō itelligi gen̄.
j. **C**ongregatiōez aq̄az p̄ appellauit maria:
producto hoc nomē non correpte plato ſm
litteram. Marienim vt ait **Diero.** plenitudo
gr̄e ſe infudit. **F**uerūt ſeptē capita draconū.
i. vitia capitalia p̄fracta in maria: et quo ad
ſeipam. quia nulluz eorū habuit: et q̄ ab nos
ſuo merito et exemplo ac filio ſuo. De ſeptē:
plici de. peccati mortalis dicit **īſaias.** c. j. **D**e
genti peccatrici. populo graui iniquitate. ſe-
mini nequā. filijs ſcleratis: dereliquit⁹ deū.
blaſphemauerūt ſanctum iſrahel. abalienati
ſunt retroſum. **I**n qua auctoritate notātur
ſeptem capitalia vitia quibus debetur de ef-
ne damnationis. a quibus ominō fuit maria
libera. Et ideo bene ei dicitur **Aue** id eſt ſine
de huius. Primum eſt vitium gule. Et huic
debita gens dicitur peccatrix. quod importat
habitum permanentē. Nullum em̄ vitium eſt
in nobis ita p̄manēs vt gula habituatū q̄ſi

¶ Titulus

in nob et q citius exerceat. Nam puer totus ē gule debet. Et qd ē ille qui ultra metas neces-
sitaris nō rapiat in cibo et potu. Qd cū mor-
tale ē. preparat ei de eterne dānōnis fm illd
ysa. v. Ele q pfugitis mae ad ebrietatē sectan-
dam. Ab hoc maria libera fuit. Scdm ca-
put draconis ē accidia. hic est pps gūis iniq-
tate. Nam accidia aggrauat aīam ut nil boni
agere libeat. Sz de dissolutis corde dī Ecclī.
ij. Tertiū caput ē luxuria. Et hec ē semen ne-
quā. qz nequiter effundit semen. Sed de qui
opulenti estis i syon. q lasciuitis i stratis ve-
stris. hētur amos ix. Quartū caput ē avari-
tia. Et debiti huic vīd sūt filij scelerati. Aua-
ritia em̄ nil scelestius. Sz de his qui congre-
gant avaritiam inquit ppha. Quintū caput ē
supbia. Et hi sunt qui dereliquerūt deū. Per
nullū em̄ viciū recebit quis a deo et bellat cō-
tra eū sicut p supbiā. Sed de corone supbie.
scribit in ysa. c. x. v. detracta ē em̄ ab infe-
ros supbia tua. Sextū caput est ira. per hanc
boies pessimi blasphemauerūt scdm isrl. Sed
dicitur Ecclī. ij. Ele his q pderūt sustinētiā
ib ē paciam vici ab ira. Septimū caput ē i-
uidia. Inuidi aut abalienati sūt a deo retror-
sum. Deus oīa sua bona cōicat: inuid? aē do-
let q aliqs extra se hēat bona vñ alien? a cō-
dōmbo dei. Sz dī in epla iude. Ele his q abi-
tiāt in viā chajm et chore. Jud. ij. Oī ex iui-
dia moti sūt prim? pē abel alter ptra moysen.
Ab oībus his fuit libera maria. Naz absti-
nētie debita ut oīdit ambro. Ab accidia cu-
ius spūs exultauit semp in dño operata. A
luxuria aliēa. qz virgo. Auaritie nescia. que
oīa sua cōicauit pauperib. Cōtra supbiā
humilima. qz respexit humilitatem. Nil i ea
ire. que inter oīes mītis ut in passione filij.
Inuidia nūq in ea que salutē oīm semp opta-
bat. De de culpe venialis cui debetur pena.
purgatorij si nō purgat. pōt intelligi illd mi-
chee prophete. Ele vobis qui cogitatis inuti-
le. Nam cogitatōes inutiles cōiter sūt venia-
lia pēa. Sed ab omni culpa actuali mortali
et veniali fuit libera vgo maria. de qto loquit
aug? cū ait in li. de natura et grā. Euz de pēis
agis nullam pīsus volo de ea haberi mētiōē
Ea excepta oīs scī et scē cū vīuerēt cū io-
hāne euāgel. sanctissimo dicent. Si dixerim?
qz pēc nō hēm? actuale. saltim veniale per-
petratū: ipsi nos seducim? et veritas in nobis
nō est. Ele tertiū. f. pene est pīs ex peccato.
penitudo quia pēcia remouet d malo. Iuxta
illud aug? in lib. pēf. Iussisti dñe et sic est. ut
oīs inordinatus aīm? ipe. f. ibi pena sit: et
pīs in ethico. Oīs mal? implef penitūdine
El etiam de pene: ē inclinatio ad alia mala
ppetrāda. vñ greg. pēc qd per pñiaz nō telef
mor suo pondē ad aliud trahit. Et licet p ba-
ptismū fomes peccati. i. inclinatio ad maluz
minuatur. ut nō dominetur: nō tamen extin-

¶ decimusquintus

guitur quin incitamentum ab illud sepe ex-
urgat. De quo ve pene pē intelligi illd mich.
Ele eis qm recesserūt a me. f. peccādo. Sed ab
hmoī fuit imunis bēa maria. quia cū nulluz
cōmiserit pēc. nō habuit penitūdine te eo.
nec aliquā inclināte ad malum. Tota pul-
cra es de ea dicit in cāticis et macula non est
in te. Aptē ergo ei dicitur. Ave id est sine ve
ignorantie culpe et pene predictis.

¶ Fuit beata maria sine .S. vi.

De qd ptingit omnibz matribz. Ante dñs ihs.
Ele pgnantibz et nutritibz Math. xxiii. Est
aut istud de triplex in mīto. f. dānificētie. in-
bigētie. et afficiētie. ¶ Damnuz aē triplex in-
currit femia cū mī efficiē. f. qz in pceptu per-
dit virginitatē thesau? irrecupabilē. Pcon-
ceptū venustatē et sanitatē. Nō enī mulieres
grauite apparent ita pulchre ut pī? nec sane.
qz subijciūt mltis alteratōibz ppter pceptuz
In ptu aut pōt hōim societate. Nō em̄ pos-
sūt viri accēde ad eas. Sed ab hui? fuit libēa
virgo maria. Naz in pceptu nō amittit vgnitā-
tatem sed aucta est puritas ei. Rubū quem
viterat moyses incōbustū seruataz agno-
uimus tuā laudabilē virginitatē dei gēitrix.
canit ecclā. Pulcritudinem nō minuit ex cō-
ceptu. immo ita est abauca pulchritudo ei?
qz ioseph non cognouit eam donec peperit fi-
lium. qz ut dicit glo. tantus splendor tāta pul-
critudo exibat ab ea. ut facie ad faciem non
fixe posset aspicere in eā. et merito qz splēdor
eterne glorie erat in ea. Nec tñ hoc alijs apa-
rebat. In partu nō peribit hominū socia-
tem sed pastores eam vistarūt. et paulopost
reges tharsis sancti magi. ¶ Tē matres in-
currit de indigentie. Nam ab concipiendum
indigent cōpare. i. viro ex quo concipiāt. P
conceptū egent quiete. In partu obstetrica-
tione. Sed ab hmoī de libera fuit bēa maria
quia nō ex virili semie sed mystico spiramine
verbū dei factū caro de virgine maria. Quod
em̄ in ea natuz est. inquit āglis. i. pceptum de
spūscō ē. Math. j. ib ē ope spūscācti. Nō egu-
it quiete qz non ex eo debilitata sed roborata
fuit. vñ et subito abiit in montana ad vistan-
dum elizabēth et seruendū ei in partu eius
ut dicit ihero. Nulla em̄ obstetrix. nulla obse-
quia mulier: ysaias germinās germiabit scz
virgo pariet letabūda. i. laudans circūstanti-
bus angel? et canētibz glā i excels? deo. ¶ Ter-
tio mēs incurrit de afficiētie. qz afficiūt in
pceptu libidine. importādo in ventre gubēdine.
in partu maximo dolore. Sz bēa Maria sine
hmoī de fuit. Nam pcepit sine libidine. Ante
angelus. Virtus altissimi obumbrat tibi. id
est refrigerium prābit. ut sine ardore alicuius
libidinis concipias. Sine grauamine filium
in ventre portauit. ysaias. Ecce dominus a-
scendet super nubem leuem. Nubes est virgo

Capitulum

maria. q̄ grauamē in portando nō habuit. Et ip̄a sola pepit sine dolore saluatorē seculi.

De quod ē spēale femi. §. vii.
nis ē triplex. i. sterilitatis i. ōginito. subiecto-
nis i. corruptiois i. coniugatis. ōsolatio i. viduif
ut de se ptz. Sz bēa maria in q̄libet statu fuit
sine tali ve. Nā ōgo fuit cū fecunditate diuise p-
lis. Coniugata fuit sine corruptione. qz ip̄a cum
sponso in ōginitate p̄māsit libera. ab eo qd de
alijs dictū ē femis. Sub viri p̄tate eris. gen.
iii. Nō enī fuit subdita ioseph. sz ip̄e ei. qz i fi-
lii dei subdit erat ei. Elidua postea: sz nō deso-
lata. sz filio nati ali associata i p̄ morte ei? fi-
lio adoptio iohi. Ergo aue. i. sine oī ve.

De nomine virginis. Capitulum. XIII.

Omē ōgis maria Luce

N hoc atq̄ p̄puz nomē ōgis. āgls i sa-
lutatōe f̄ticuit sz ecclā addidit. In
q̄ posset videri alicui erratū. vlt ab
angelo nomē ip̄m omittēdo cū tñ i salutatio-
ne nomē salutati exp̄m. vlt ab ecclā nō vlt
cte factū addēdo ōbis sacre scripture cū dñs mā-
dauit i deū. nō addetis verbis his q̄c̄ nec minu-
etis. Et iohs. apoc. vlt. ait. Si q̄s apposuerit ad
hec. sz ōba. appōat ei de? has plagas. q̄. i. fē i li.
isto. Sz ab hec rñdē q̄ a nullo erratū ē sz re-
ctissime factū. Angls ei dignissime salutatio noue
dignitatis noīe salutauit. ut p mutatiois noīe.
mutatō stat? siḡref i emineñtia dignitatis. Qñ
ei q̄s allūit ad magnā dignitatē. mutat nomē.
ut pz i papa. qd i dñs ip̄s fecit d̄ p. b. Tu vo-
ca. cephas. i. petr. Angls ḡ de p̄po noīe qd ē
maria. mutauit nomē: b. grā plēa. hoc atq̄ nomē
qd ē grā plēa. b? circūlocutō ē tñ p̄p̄ noīe be-
atissime ōgis i p̄de ip̄i. qd nulli ali p̄ueit ipe
nec deo nec creatis. sz q̄ plēitudo grē itelligit
susceptie. Cōstat ei q̄ de? nō ē grē suscepti? sz
datus. Nulla atq̄ pura creatura ē plēa grē susce-
ptie p̄ter bēa ōgo: q̄ tātu suscepit. q̄ pura cre-
atū a magis recipere nō potuit. Cū hoc ita ei p̄p̄
fuit. q̄ nulli ali p̄ueit. Iō angls hoc ei nomē
imposuit: b. grā plēa. Ecclā tñ addēdo ad grā
plēa maria. nō erat vlt idēcent agit. qz nō appo-
nit ad ōba scripture sacre aliqd falsū vlt p̄u ei.
qd phibet p̄ auctōs sup̄ iuductas. nā p id qd di-
cit cū angls grā plēa. qd nomē exp̄mit suaz
dignitatē. i p qd addit Maria. inēdit eā icli-
nare ad nram nēcitātē subleuādā. Ip̄a ei q̄ ē
grā plēa p influentiā diuine bonitatis: data
est nobis stella maris. que ē interpretatio Ma-
rie. ut eius plenitudo grē in nob suppleat dese-
ctū culpe in via. Et ip̄a stella in firmamento
glorie fixa. nos naufragos de statu miserie ē-
ducet ad portū salutis eterne. Et ideo apte
dicit. Aue Maria. **Nomen virginis inq̄t euā-
gelista maria. Non in datiuo dicit. Nomē vir-
gini. sicut dixit de ioseph. Cui nomen erat ioseph.**
Nam ioseph ex sp̄salibus cum Maria.
acquisitum est sibi i datū augmentū virtutū

Decimumquartum

Sed in genituo dicit. nomē virginis maria. q̄
gēus significat possessionē: nō. n. tūc ei datus
fuit ut esset stella maris. sz iā possēdit. et i hoc
nata fuit ut oēs illuaret p̄cētētes et seq̄ntes.
qz nisi p̄ fide ōbi incarnati vel icarnābi d̄ hac
ōgine explicatā vel implicatā. nulli sal? extitit
Satis verisile est. qz cū mulieres nō circūcite-
rent sed mares. in q̄ circūcisiōe octaua die na-
tiuitatis sue celebrata imponebat ei nomē. fe-
minis ip̄is die sue natiuitatis nomē impone-
ret. Et sic die qua nata est ip̄ositu ē ei nomen
maria a pentito fm angelicā reuelatōe: de q̄
stella oriunda p̄phetauit Balaā: dices. Oriet
stella ex iacob. i. ōgo maria ex genē iacob. nu-
meri. xxiii. Et i festo natiuitatis e? caite ecclā
Stella maria maris hodie p̄ces. ad or. Recte
iḡr nomē ōgis maria. Noīa ei ip̄onūf rebo fm
p̄p̄ietatē earū. Et qz ōgo ista b? similitudinē ad
p̄p̄ietatē stelle maris: iō nomen ei? maria qd
interpretat stella maris. ut declarabit. iō nomē
ei? maria. Tbi tria notant citra hoc nomen.
Primo nomis interpretatōem explicandam.
Secundo nominis deriuatōem adaptandam.
Tercō nominis litteratōem appropriandam.

Quod ad primū sciendū. §. i.

qz maria interpretat domina vlt illuminata seu
illuminatrix. Ac etiam stella maris fm Die-
ronimū in libro interpretatōnū. Ip̄a. n. domia
oīm. cū fili? eius sit dñs vniuersorū. Ip̄a illu-
minata a deo. ut luna a sole i plena oīm illu-
minatōnū celestiu. Ip̄a illuminatrix omniū
electorū. vñ caite ecclā. Solue vincla reis. p̄fer
lumē cecis: merito. f. i. infuētū. Stella q̄ ma-
ris. Aue maris stella ei d̄f. i. sup̄ hac interpreta-
tōne alijs omīssis diffusi? tractem? An Bern-
ard? sup̄missus ē. Loquamur de hoc noīe Ma-
ria. quod interpretatur stella maris. i. matri ō-
gini valde pueniēter adaptatur. Ip̄a siquidē
syderi conuenientissime comp̄at. qz sicut stel-
la sine sui corruptōe fert radiū. Sic virgo ma-
ria sine sui violatōe edidit filiū. Nec syderi ra-
dius suam imminuit claritatē. nec filius Ma-
rie ei suam integritatē. Ip̄a nanqz est nobilis
illa stella. orta ex iacob. cui? radius totū or-
bē illustrauit. cui? splendor etiā p̄fulget in su-
p̄nis. i. inferos penetrat. terras etiā p̄lustras
i calefaciens mentes. magis q̄ corpora. fouet
virtutes. et excoquit vicia. Ip̄a siquidem p̄re-
clara et eximia stella. sup̄ hoc mare magnū i
spaciosū necessario eleuata. micās meritis. il-
lustras exemplis. O quisq̄s intelligis in hui?
seculi profluuiū magis inter p̄cellas i tempe-
states fluctuare: magis q̄ per terram ambu-
lare. ne auertas oculos ab huius seculi siberis
fulgore. si non vis obrui procellis. Si isurgāt
venti temptationum. Si incurras scopulos
tribulationum. respice stellam. voca mariam
Si iracundia aut auaricia. aut carnis illece-
bra nauiculaz concusserit mentis. respice ab
mariam. Si criminūz immanitate turbatus

¶ Titulus

conscientie sebitate confusus. iudicii terrore
baratro despationis incipias turbari ut abfor
beri et tristari. In periculo. in angustiis. i. re
bus dubijs. maria cogita. maria iuoca. non re
cebat ab ore. non recedat a corde. Et ut impe
tres oronis ei? auxilium. non differas conuer
sationis eius exemplum. Ipam sequens non de
uias. Ipam cogitans non erras. Ipsa tenens
te non corruis. Ipsa protegente non metuis.
Ipsa duce non fatigaris. Ipsa propitia perue
nis. Et sic in temetipso experiris quod nomen be
gat Maria. id est stella maris. ¶ Conuenienti
us autem dicitur virgo Maria stella maris: et ei
assimilatur. propter. vij. consideranda in stel
la illa. videlicet. substantia. quantitate. qualitate
situm. statu et effectum. Et quantum ad substantiam
stella illa celestis incorruptibilis. et origo lucis
que tamen conueniunt et alijs stellis. Sic virgo
Maria fuit celestis conuersatione. ut completi
dicere possit cum apostolo. Nostra conuersatio
in celis est. ab Phil. iij. Incorruptibilis fuit mens
te et corpore. Nam ut dicit Anselmus. Ea puri
tate deuit ut niteret. quia maior sub deo neque
at reperiri. Origine fuit lucis. Nam ut canit ec
clesia. Angelus consilij natus est de virgine. Sol
de stella. qui illuminat omnem hominem venien
tem in hunc mundum. ¶ Quantum ad qualitatem. stella
illa est superior. clarior. et utilior: quod est in summo
poli: id est superior. et beata Maria est superior omnium san
ctorum et angelorum. deo propinquior. clarior est vir
ginitate. Et etiam beata Maria stella semper ruti
lans. semper clara in fide fuit. Omnes alie stelle: id est
apostoli et Marie ceciderunt amittentes lumen fidei
diuinitatis Christi. ipsa nunquam in passione ei. Uti
lis est valde stella maris fecunditate. Et quod san
ctus vel sancta utilior nobis hac origine. que nobis
genuit deum patrem et hominem omnium saluatorem. ¶ Quan
tum ad quantitatem stella maris est minima in ap
parentia nobis. sed maxima in seipsa. Sic beata Maria
maxime in sanctitate in se. sed minima in sui mente.
propter maximam humilitatem. quod respicit humilita
tem acille sue ait Luc. j. c. Humilis in corde totum
deum habens. Humilis in ore seu locutione. cui signum
rarissima et breuis locutio ei. Humilis in ope ser
uans cognate in partu loco acille ipsa que erat do
mia angelorum. ¶ Quantum ad statum. statum stelle est
qui sine motu. quod est vicia polo: ita modicus est
circuitus ei? ut videatur non moueri. Est sine occasu
quod non occidit nobis ut alie stelle. et sine errore.
Sic beata Maria est sine motu inconstantie nunquam
est turbata. Nam quod dicitur turbata in sermone angeli.
non fuit illa turbata ire sed admirationis in tan
ta laude ex humilitate. Sine occasu fuit alicui
ius peccati. Nam et si septies in die cadit iustus
(ut ait Salomō) sed veniat: et igitur in die gra
tie remanens. hec nunquam cecidit. Fuit sine erro
re ignorantie eorum que pertinet ad salutem. unde
dicitur in agnitionis Ecclesie. xxiij. ¶ Quantum ad effe
ctum stella illa attrahit seruum ad calamitatem.
sua luce nautas dirigit. et est contra aquilonem.

¶ Decimus quintus

Et beata Maria per inserta sibi misericordiaz attrahit
peccatores ad celum per penitentiam quam eis procu
rat. Naufragantes in pelago huius mundi ad
portum salutis dirigit. Ante canit ecclesia. Ab
te pia suspiramus. Si non ducis: deuiamus.
En ab te confugimus. Est etiam contra aquil
onem. id est contra dyabolū nobis abuersatē. Iuxta
illud Iere. j. Ab aquilone pandetur omne ma
lum. Sed tu nos ab hoste protege. et in hora
mortis suscipe ei dicimus. ¶ Et cum ad situm
dicitur Erastenes. quod est una stella infima quod po
lus appellatur. per quem locum multus ipse exten
ditur versari. Quod nulli pure creature videtur
potest conuenire: quod beate Marie. scilicet mundum circa
ipsam versari. Ad ipsam. n. respicere videtur uni
uersi supi ut reslaurent. Inferi ut de libro libe
rent. Qui in modo sunt: ut iustificent. Qui autem nos
fuerunt prophete ut discant a suis prophetis de icarna
tione filij. Qui in presentia: ut subleuent a tantis miseri
is. Qui futuri sunt: ut saluent. De autem stella ma
ris et non stella celi vel nautis maris. quod existens
ipsa in statu celestis patrie ut stella in celo. et non
in pelago inquietudine pleno ut nautis: dirigit nos
in statu vite quod sumus in mari. et in stella. ma. non celi.

¶ Quantum ad secundum principium. S. ij.
le deriuat hoc nomen a mari. Et hoc aptissime:
quod sic omnia flumina in mare iurant: et mare non redun
dat Ecclesie. j. ita in maria omnia aqua gratia quod fuerit
in alijs sanctis ut flumina. intraverunt in maria origi
ne. et tunc istud mare plenum omni gratia non redun
dauit. excedens terminos suos in aliquam elatu
nem vel iactantiam. Unde et dicitur in sermone. Cete
ris sanctis per gratia collata est gratia. marie vero pleitu
do gratie se infudit. Mare autem dicitur quod amarum. fuit
autem beata maria mare amarum in conuersatione ama
ra. scilicet perfecta sensuum mortificatione. Nulla. n.
pura creatura mortificauit ita sensus suos ab
omni vanitate et curiositate ut ipsa. Cum tamē
(ut dicitur Ecclesie. j.) nunquam satiabatur oculus visu nec
auris auditu. Et sic de alijs sensibus erga sua ob
iecta. Et in more peccati inuenit per fenestras nostras
sensuum. quod non claudunt ut oportet. unde et b. maria
assimilatur mirre amare. quod perfuat a corruptioe. qui
mirra electa ait ipsa debi suauitate odoris Ec
clesie. xxiij. maria vero mare amarissimum fuit in
passione filij. Nam ut ait Dama. Partus dolores
fuerunt ei refuati. In partu igitur naturali pepit
sine dolore saluatoris: imo cum summo gaudio. Sed
in partu spirituali. cum scilicet parturit nos deo. atten
dite et videte ait si est dolor sicut dolor me? tamen.
j. Sicut ergo ex primo partu dicitur maria qui stel
la maris. qui sicut syphus rabium profert. vir
go filium pari forma sine dolore sine corruptioe
Sic in secundo partu dicitur maria mare amarum. ubi. scilicet
mater misericordie affuit per misericordiam et ope sume
misericordie. et dolorem passionis secum sustinuit.
Nam ipius aiam pertransiuit gladius doloris im
mensi excedentis omnem martirum dolorem
ut ait Bernb. Et sic abiutrix facta est nostre
redemptionis. et mater nostre spiritualis generationis.

Et de hoc duplici pte virgins dñi. **Isa. vlti.** **Antq̃** parturiet: peperit masculū filiū suū p̃mogeitūz quem p̃anis iuoluit. p̃turiuit postea iuxta cruce. dolorē inēssū sentiēdo cum filio i cruce: non vnū sed multos filios. qui redēpti sunt a dño. si mul q̃tū ad dñū cāe. nō simul q̃tū ad eē. s̃z bi: vērē sp̃ibus q̃tum ad applicatōz effectū? ip̃i p̃as siōis. Quis vnq̃ audiuit tantū gaudiū vt in p̃mo: Quis vidit tantū dolorē vt i secūdo p̃tu? Certe nullus. **Fuit autē figurata hec b̃a Ma** ria q̃tū ad nomen in maria sorore moysi **Ma** ron. **Isa. n.** trāsito mare rubro: cecinit euz ma gno gaudio. Cantemus domino gl̃ose. **Et ista** maria nō solum mater: sed et soror affectu **na** cura sūmi sacerdotis **Ihu xpi.** et ducis p̃li isrl̃ populi fidel̃. p̃ primā natiuitatē i vtero. itelli gēs i sui inīto p̃stratū p̃baronē isernalē cū su is deo gr̃as agēs dixit. **Magni. aia. m. dñm.** s̃z i mari rubro passiōis filij agnoscēs mortē n̄az p̃ mortē filij destructā. **z d̃yabolū p̃stratū i r̃fuz** rectōe filij. p̃ n̄a liberatōe mēte dño decātauit gr̃as agēs. **z ab hoc om̃s iuitās. z amaricatōs** p̃ p̃niam ex amaritudine p̃corum. egredientes ad litus salutis suscipiens.

Q̃tū ad terciū. Ex signū. §. iij. ficatōe litteray: huius nomis elicē sublimitas eius. Quisq̃ enim sunt l̃e huius nomis maria **Et signatur per hoc q̃ est.** Mater vniuersorum. Archa thesaurorum. Regina celorum. Taculum inimicorum. Aduocata peccatorum.

P̃mo est mater vniuersoz. **Iuxta illō Sap.** vii. Om̃ est m̄r. Quod **Alb.** sup̃mū est. expōit de ōgine maria: subbēs. Quia m̄r respectu filij habz. iij. p̃prietates. q̃ sūt. genitura. cura. p̃oritas z dignitas. **Et geitura p̃mo q̃dem mater est** oim. q̃ vnū hominem genuit. **s. Xpm.** et omnes regenerauit. **Deperit enī filiū suū p̃mogeitū** Xpm corporali. **Alios autē om̃s s̃ctos sp̃ualr** Ipe enī **Ihs** nō cōfunditur electos suos aplos vocare fratres p̃ p̃a: dicens. **Narrabo nomē tu** um fratribus meis. **Nam p̃ cōceptum ei⁹ z par** tum ex ip̃a virgine. caro z f̃i noster ē. vt sit ip̃e p̃mogenitus. s. dignitate in multis fr̃ibz. s. om̃i bus s̃ctis. quos sc̃itate precellit. **Nec obstat si** bicatur. q̃ filius esse nō potest ante matrē. **Sz** multi sc̃i fuerunt ante q̃ virgo esset in mundo concepta vel nata. vt patz de omnibus p̃fibus veteris testamēti. ergo vidē q̃ respectu illorūz nō possit dici m̄r. **Sz r̃ndē q̃ hoc est v̄p̄ i esse** nature. q̃ filius nō potest esse an̄ p̃rem vel ma trē i tpe. **In esse autē g̃ie nō repugnat. oēs sc̃i** qui fuerunt ante Xpm salui fuerunt. et gr̃am receperūt per fidē v̄b̄i incarnādi de ōgine **Ma** ria. explicitam vel saltem implicitam. de cui⁹ ple nitudine omnes sc̃i acceperūt. **Sicut ergo rege** neratō sp̃ualis. per quam. s. habetur esse gr̃e q̃ ab s̃ctos noui testamēti. est per fidēz viūā ver

bi incarnatī de virgine: ita quo ab s̃ctos vete ris testamēti erat regeneratō i eē sp̃uale per fi tē incarnādi de virgine. **Que incarnatio fuit in** virgine. **Idozum igitur oim regeneratoz sp̃ua** liter per gr̃am virgo mater est. **Item et angeli** cum recipiant illuminatōem. perfectōem: et be atificatōem a **Ihu.** Nam ip̃e est in quē desiderāt angeli prospicere. **j. pe. j.** **Et per ip̃m oia restau** rantur in terra et in celo: ergo et angeli recipi unt quoddā esse gl̃e a beata virgine. **Quicquid** autē est cā cāe: est causa cāti. **Sed beata Ma** ria est cā **Ihu** q̃ m̄r ē. ergo z cā ē aliq̃ mō gl̃e angeloz: vt apte dicat mater eoz. **Cū ē ip̃a bi** caē ab eccl̃a m̄r gr̃e z mater m̄scōie. z gr̃a per ducat ad gl̃iam et cā fit eius: seq̃tur q̃ oim qui sunt i gl̃a s̃ctoz. etiā qui eam p̃cesserūt tem pore i gl̃a cōsequēda mater ē. **Secūdo est m̄r** n̄a cura. q̃ i vno nob̄ genuit. quicqd̄ ab hanc vitā vel futurā nob̄ necessariū fuit. **Un̄ ip̃a b̄ic** Eccl̃a. **xxiij.** **A generatōibz meis adimplem̄.** id est a bonis que generātur z p̃fluūt a filio a me genito. **Et sicut de sapia dei d̄i.** **Ipi ē cura de oī** bus. ita de virgine matre sapie dici potest q̃ cu rā habet de oibz. **In cui⁹ figurā euz eliezer p̃cu** ratoz: **Abrahe** postulat a **Rebecca** virgine pul cheriā. vt potū sibi daret. **Non solū ei obtulit** potū aque. sed z camel⁹ suis. **Sic virgo pulcher** rima mēte z corpore. nō solū curā habet de cle ctis ratōe v̄t̄ibz vt sitientibz p̃curet aquā gr̃a rum. s̃z etiā p̃coribz curāz hēt vt aialibz iira tionalibus. nō petentibz nec desiderantibz aquā gr̃arum procurat. **Tercō dignitate quoq̃ ē ma** ter. quia primogenita est ante om̃ē creaturā. **Nobilitas enī est et perfectior gr̃a et gloria om̃** ni pura creatura. **Quod autē est primū i vno** quoq̃ genē. est quasi cā aliorūz. **Sicut caritas** que est excellētissima v̄tutū. dici⁹ mater v̄tu tum: ita z virgo maria excellētissima creatura rum d̄i mater eāz. **Non solū autem sp̃ualium.** s̃z et rerū corporalū mater dici potest. omnis enī creatura (iquit aplus ad **Ro. viij.**) ingemi scit et p̃turit vsq̃ adhuc. **Spectās reuelatōem fi** liorū dei. i. gl̃orificatōz sc̃corū i aia z corpe qd̄ erit i fine mundi: q̃ et tunc creatura corpo ral̃ insensibil̃ inouabit. liberata a corruptōne vt elementa: z motu vt corpora celestia. **Unde** z **Iob.** apoc. penul̄. dicit se vidisse celos nouos z terram nouā. i. inuouatāz. **Que inouatō fit p** Xpm. **Iuxta illud Apoc.** **Ecce noua facio oia** **Un̄ sic b̄a maria m̄r ē xpi.** ita et inouatōis et creaturay inouatay m̄r mēto dici pōt. **P̃i** oritate etiāz d̄i m̄r p̃ioritate. s. p̃destinatōis **Ipa enī ante secula p̃destinata ē.** vt ell̄z princi piū. ex quo recreādum fuit om̃ē creatū. **Et sic** d̄i de ea puer. **vij.** **Domin⁹ possedit me in inīto** viay suarū. i. i p̃icipio op̃ez suoz vt sim pri ma oim suay creaturay que pure creature sūt **Et cum eo eram cuncta cōponēs.** s. recreando que per culpam quasi destructa erant. **Ante et** **Benar.** Merito o bona respiciunt in te oculi

Titulus

Uniuersę creature. in q̄ et ex q̄ benignissima ma
nus dei quicquid creauerat: recreauit.

¶ Secūda lra est Acti. **§. iij.**
gnat q̄ est archa thesaurorū: q̄ figurata ē i ar-
cha tabernaculi. de q̄ dixit domin⁹ ad Moysē.
Fac tibi archā d lignis sethim. q̄ utiq; archa
deaurata erat int⁹ et foris. Et erant in ea vena-
māne. tabule legie. et virga Aaron q̄ frondue-
rat. Ligna sethim de quibus fabricata erat ar-
cha. sunt ligna impuribilia. q̄ signat thesaurū
virginitatis in sūmo que in ea fuit. Castitas. nō
est ille thesaurus de quo ait apostol⁹. ij. Corin.
iij. bēm⁹ thesaurū istū in vasis istis fictilibus
in corporibus. Nā in angelis q̄ nō habent cor-
pus. virginitas nō est virtus: q̄ hoc habent a
natura. nō a pugna cum gratia. Est autē tanti
valoris iste thesaurus. ut dicat sapiens Ecclī x.
vij. Non est digna ponderatō anime continen-
tis. qui thesaur⁹ si semel amittit: nūq̄ recupe-
ratur quo ad premiū aureole. Et licet s̄m pbi
lozophū in erbicis dicat incōtinēs. unde q̄ dicō
sus. qui sustinet pugnam carnis q̄ deducitur ac
superatur. scz consensiendo concupiscentijs. Cō-
tinens autē et virtuosus: qui et si sustinet tem-
ptationes carnis. nō tamen deducit sed resistit.
Insensibilis autē qui non sustinet hui⁹ stimu-
los unde nec deducitur. Hoc est verū s̄m natu-
ram q̄ cōez gratiā. **¶** 3. i. virgine per gratiā spe-
cialē (nō per insensibilitatē que est viciū) hoc
habuit: ut cuz esset in carne. nō sentiret stimu-
los aliquos q̄ motus etiā pmos carnis. nec a-
liquā sc̄lnatōē ad malū. **¶** Est ista archa deau-
rata int⁹ q̄ foris. q̄ plena caritate. Idcirco. i. pmo
ne de assūptōe ei⁹ ait: Torā incanduerat eaz dī-
uinus amor. ut n. hī esset in ea quo mūdanus
violare affect⁹. Is ardor cōrūn⁹ ebrietas p̄su-
si amoris. Aurū em̄ q̄ p̄ciosi⁹ alijs metall. ideo
signat caritatē maximā virtutū. Hac ip̄a erat
circūdāta i cōuersatōe exteriori. q̄ actōe interi-
ori. Ad opera ipius caritatis. Xpc hortabatur
Matth. v. dicēs. Thesaurizate vobis thesaurōs
i celis. faciendo. s. opera caritatis. **¶** In hac ar-
cha est thesaur⁹ misericōie designatē p māna sua
iūssime. quē thesaurū postulat Moyses ip̄o
suo. d. nūeri. xij. Api eis dñe thesaurū tuū fōres
aq̄ viue. s. misericōie q̄ gr̄e. vñ q̄ mī misericōie virgo
maria dī. Est i ea q̄ thesaur⁹ sapie sigt⁹ p lege
ibi poitaz. de q̄ dī sapie. vij. Infinit⁹ thesaur⁹ ē
ibi. i. sapia de q̄ ibi loquit⁹. Nulla. n. creatura
pura habuit tātā pgnitōē de diuina rebo q̄ pti-
nētib⁹ ad salutē sicut ip̄a. vñ ip̄a m̄gr̄a fuit a
plōz et euāgelistaz ad docēdū eos de m̄terijs
xpi. Nec m̄z si thesaur⁹ habuit i m̄sū sapie. cū
i ea Xpc requieuerit in quo sūt om̄s thesauri
sapie q̄ scie dei s̄m apostoli. Et qui xpm nouit
(ait Ambrosi⁹) thesaur⁹ sapie q̄ scie nouit. dis.
xxvij. **¶** Est et virga i archa designās potestā-
tē i dominū. Nā regina dī celoz q̄ dña ange-
loz. Archa autē ista habet i tabernaculo ut p̄
cōsūsimū quid. Et ita virgo in tabernaculo ecc̄

decimusquintus

clē preciosissimū et sanctissimū.

¶ **Q**uarta littera est **K** deno. **S. v.**
tās qz ipā ē regula viatorū. nā vt caſt ecclā. **E.**
vita ſclī. cūc. illu. ecclās. **V**itā inq̃t **A**mb. lī.
de ṽgilo i ea exēpla probitatīs. vt ſciatis q̃d eli
gē qd reprobare debeatis. **R**eprobare. ſ. illicita
ē eligere virtuoſa opera. hīc ⁊ hiero? i fermone
Talibus debebat virginē oppignerari munentio
vt plena eſſet grā: que celis dedit glām. terris
teum. pacemq; reſudit. fidē gentibus. ſinez vi
cij. moribz diſciplinā. ſ. p exēpla vite ſue **C**
cū ſit triplex ſtat? ecclē. ſ. virginū. cōiugatorū ⁊
et viuuarū in vtroq; ſeru. **I**pā in omī ſtatu ſe
reperit. vt omībus regulā daret. **V**irgo vtrq;
ſemper fuit ante partū. in partu. ⁊ poſt partū
docens virgēs ſuo exemplo virginitatē ſuā do
mino dedicare. **A**b inſatīa em̃ a parētibz ad tē
plū abducta. ⁊ ibi bimīſa cū alijs virgibus nu
triebaſ et inſtruebaſ in lege domī. **P**anē ocio
ſa nō comedit. vt dī puer. vīf. ſ. operata ē con
ſilio manuū ſuarū. faciēs aliqđ honeſtū exerciti
ūz manuale. **I**nuitū ab oīone ⁊ laude dei ſpiri
tū nō relaxabat. ateo vt cū vocaret a quocūq;
ſpōderet p deo grās. ne illō momētū tpiis a grā
rūactōe vocaret. **P**robare domo neſcia ait de ea
Ambro. niſi cū ad templū accederet. lege domī
ni hoc mandāte. **D**icite o virginē ait idē **A**m
broſi? nō curſitare per aliās ecclās. nō aliquos
in publico miſcere ſermōnes. **O** q̃ parū locutā
fuiſſe reſert: cū tamen in verbo offendere non
poſſet: vt virtutē primā inueiet eſſe compeſce
re ligā. **S**ciēs illō puer. qz i multiloquio non
deſt peccatū. **P**arū cui homībus loq̃baſ vt co
pioſi? poſſet loqui cū deo. in ſalutatōe angelica
q̃ turbata ē virgo in laudatōe ſua. ⁊ cogitabat
q̃tis eſſet iſta ſalutatō: docēt virgēs ⁊ plone
ſpūales exhorreſcere cū laudātū. nō ſibiſipē cō
placere. et ad mentem recurrēdo ſe humiliare.
nō omī ſpiritū deſacili cedere. cū i āgelū lucia
aliqñ ſe ſathanas tranſferat. ſed cogitare et di
ſcutē ſi ex deo ſit ſpūs aparā. **D**emū iſorma
ta de domī volūtate totā ſe ei ſubmittens. **E**cce
ait ancilla domī. **F**iat mihi ſm verbum tuum
iſtrues vt cogit? ogo q̃ dei ſūt: quō p oīa place
at deo. **D**ei nā a ſpūſcō ebocata añ ceptū filij
deſpōſari acq̃euit. nō i carnalē copulā aſſētien
do. quā p reuelatōz nouerat nō eē ſequēbā. ſed
cū ſpōſo virginitatēz cōſeuerādā. ſponſū **J**oleph
aſſumens antiquū pauperez et carpētariū ſm
Eriſtoſtomū. ipā erat de ſtirpe regali pulcherrī
ma iuuenula et nobiliſſima non debignās il
lum accipere ſed eum in reuerentia habēs. **U**n
de cū filium inuenit in templo requirēs ait. **P**a
ter tuus et ego bolētes querebamus te. **P**repo
nēs ſponſū ſuū ſibi. quē patrem vocauit qz nu
tritius eius erat. **A**el ſcōm eſtimationem vulgi
Vbi regula datur coniugatis. vt diſcāt vxores
ſubbite et reuerentes eſſe viris. et non debigna
ri ſi ſunt pauperes et vilis conditionis. **A**ubi
cna aut ab āgelo cognatā **E**līzabeth grauidā

Capitulum

est longem aior et dignior. uisitat eā et prima salutatur. cū ea manens tribus mensibus ab uiuentibus in partu. et leuandū natū Iohēz baptistaz de terra. quem in utero existentē Elizabeth uirgo salutans: per filium iam conceptū sanctificauerat. et deum excellenter magnificat: docēs coniugatos deum collaudare: et gratias agere cum filios generant. Eos insuper ad ecclesias: et ad dei uerbum audiendū ducere. Sic enim Maria et Ioseph paruulum Xpm duodenarium duxit ad templum. Ubi exponeretur lex dei. In nuptijs quoq; nepotis ex matre scilicet Iohannis se reperiens. compatiens uerecundie sponsi ex defectu uini. a filio supplementū procurauit: ut discant coniugati necessitatibus suorum prouidere. ¶ Vidua autē effecta ex morte sponsi. non aliū sponsum duxit. Licet enim hoc non prohibeatur. Status tamen uidualis post unicum magis collaudatur. Exercitium autem uiduarum est ieiunij et uigilij et orationibus intendere. Nam uiuens in delicijs uidua (ut ait apostolus. i. ab Timotheū. v) mortua est. Quod totū faciebat beata Maria. ut docet Ambrosius in libro de uirginibus. Sequebatur autem filium audiendo eius predicatōes et miracula aspiciendo. Status autē uiduarum est coniunctū cū tribulationibus et oppressionibus ab alijs. Sic ipsa passa est maximū dolorem iniusta condemnatiōe filij. iuxta crucez aspiciens innumera obprobria ei illata et penas: totum patientissime ferens. sine querela uel contumelia ab crucifixores. Et ne remaneret sola ex quo sponsum eius iam mortuus erat. Et ipse ab ea per mortem recessurus erat. ideo cōmendauit eā Iohanni. Post ascensionē autē filij uisitabat uidua loca deuotiōis. ubi filij fecerat aliquid opus egregium. ut montē caluarię. locus natiuitatis. annūciatiōis. et huiusmodi: cū iam esset xlvj. annorum uel circa. Et sic patet q; uita ei ē regula omnium.

Quarta littera est. J. S. vj. insinuans q; ipsa est iaculū inimicorū. scz infernaliū. Unde de ipsa dicitur in Cantica. Terribilis ut castrorū acies ordinata. Terribilis utiq; beata maria spiritibus malignis. Unde frequenter ad eam orat ecclesia. Tu nos ab hoste protege: et hora mortis suscipe: quādo maiora contra nos bella mouet. De ea enī sub figura primę matris Eue: dictum fuit antiquo serpenti. Inimicitias ponam inter te et mulierem. et seminem tuum et semen illius. Ipsa conteret caput tuum: et tu insidiaberis calcaneo eius. Genes. iij. Mulier hec. mater quidem omnium uere uiuentium spiritualis est beata Maria. Nam Eua erat mater omnium morientium. Semen eius spirituale est. scilicet uel sanctę affectiones et operationes uirtutū: ex utero mentis eius procedentes. uel omnes electi eam uel boni filij spirituales imitantes. Serpens dyabolus est callidior cunctis. Semen eius sunt uicia. que fugge

Decimumquartum

rit i mentibus hominū. ab generandū mala opera in eis. Vel omnes mali imitatores ei. quos Xpc appellat filios dyaboli Iohis. viij. Et clarū est. quia dyabolus cū mēbris suis. id est malis est inimicus Xpi. matris eius. et cūctorū electorū et semina eorū abinuicē imitantur. qz cōtraria sūt uicia que suggerit dyabolus uirtutibus: et bonis operibus uirginis et filiorū suorū. Et natura cōtrariorū est mutuo se expellere. ut imica abinuicem. Contraria est. n. humilitas uirginis et sanctorum. superbie demōnis et malorum. Sed mulier hec Maria prenunciata est q; cōteret caput serpentis. quia ipsa ex toto superbiā se extinxit. que est caput. i. iūctū malicie eius et aliorum uiciorum. Et etiam primos motus omnium uiciorū. ut scilicet i ea nō essent tales pmi motus. qui dicuntur caput serpentis. quia principium quo morbet et inficit per peccatum. Semen autem spirituale ipsius mulieris. id est factus et sanctas conerit meritis eius. exemplo et precibus: caput serpentis id ē ipos primos motus uiciorū. non quidem ut nō sint. sed ne dominantur et inficiant per consensum. Conterit etiam caput serpentis: id ē dominū quo erigebat se contra genus humanum. per benedictū fructū uētris sui: ut q; per lignū pomiferū uicerat: per lignū crucis uiceret salutiferū. Sed non quiescit serpens. naz insidias ponit calcaneo mulieris sine ipsius uirginis morti. qui est finis uite. querendo si forte aliquid suū inueniret. Venit enī princeps mundi huius (ait Xpc) id est dyabolus ad eū. scilicet i fine uite. Si forte qd etiā minimū uicij reperiret in eo. Sed in me ait nō habet qcq;. id ē nō inueniet aliquid suū: id ē malū peccati. Sic i uirgie in fine uite nihil reprehensibile inuenit: quia ut dicitur Cant. iij. Tota pulchra es aīa et corpore: et macula nō est in te. s. alicuius minimi pccati. Insidiatur quoq; serpens iste antiquo calcaneo mulieris. quo ab semen eius spirituale. id ē electos. Diue in generali in fine mundi quia tūc soluetur sathanas de carcere p semen suū anti xpm ad perendū aīas. Diue in particulari in fine uite cuiuslibet. etiā facti. fortiter ceptas ad decipiendū. Sz adiutorio Xpi et meritis eius insidie eius deteguntur ut superetur. Sicut de multis legim⁹ quos in exitu suo quasi deficientes uirgo liberauit. Deniq; ipsa est illa sancta Judith figurata. que uirgo prius coniugata. et postea uidua castissima et pulcherrima que sua sapientia et fortitudine interfecit illū terribilem et superbissimum Holofernez. caput eius abscidens. et sic liberās populū dei de manibus eius.

Quinta et ultima lra. S. vij.

est. A. in qua ostēditur q; est aduocata pccorū. Unde in antiphona quaz dicit cōposuisse Ioh. ba? et dicim⁹. Eya ergo aduocata nostra: illos tuos misericordes oculos ad nos conuertere. Ut enī dicit Anselm⁹. Impossibile ē q; illi a quibus

Titulus

virgo Maria oculos misericordie sue avertit: saluatur: ita necessarii quod hi ad quos conuertit oculos suos pro eis aduocans: iustificetur et glorificetur. **A**duocatum habemus apud patrem Iesum Christum iustum. **J**ohannis. ij. Qui etiam interpellat pro nobis ait apostolus ad Romanos. viij. Sed quia non solum aduocat sed et iudex est constitutus uiuorum et mortuorum: cuncta utique discussurus. ita quod nil inultum remanebit. **P**oterat forte humana fragilitas et precipue peccatorum. cum uir iustus ante eum sit securus ad eum accipere tamquam aduocatum. Et ideo piissimus deus prouidit nobis de aduocata. quam multis et suauis est. Nihil in ea inuenitur asperum nisi quod ex ea uerbum processit uerum. **H**ec est figurate illa prudentissima mulier tecum. que ita sapienter aduocauit apud regem **D**auid in causa **A**bsalomis. uani. superbi. et fratricide exul facti. propter tantum scelus a Iherusalem. quod induit premissum ab misericordia: erga filium: et ab exilio reuocatum. **S**ic uirgo Maria pro multo deo rebelli et occisore fratris sui. i. animi sui. propter quod exul constituitur a suprema Iherusalem. ita aduocat et interpellat: ut deus pater placet. et conuersum ab impietate ad gloriam inducat. **U**nus **B**ernardus? **S**ecurum accessus habes ad deum o homo ubi nunc stat ante filium. fili? ante premissum. **M**ater ostendit filio peccatorem et uerum. fili? ostendit patri latum et uulnerum. **I**bi ergo nulla poterit esse repulsa: ubi sunt tot amoris insignia. **A**d thronum igitur et scilicet uirginem Mariam in qua quiescit: accedamus? cum fiducia ait apostolus ad Iohannem. ut misericordias et gratiam consequamur in tempore opportuno **A**men. **I**n ea regimus non solum dei perfectiones ex ubi narratis. ut omnipotentiam in genesi in mundi creatione: dei clementiam in **E**xodo ex liberatione in exitu **I**srahel de egipto. **R**euertentiam et maiestatem in **l**euitico. ex sacrificijs et ceremonijs: eius pacem in libro **N**umeri. **F**ortitudinem in bellis **J**osue. **L**onganimitatem et misericordiam in volumine iudicum. **P**rouidentiam in libro **R**egum et **h**istoriarum. et sic de alijs et ceteris. **S**ed etiam quaecumque ibi scripta. ad nostram doctrinam scripta sunt: ut per exempla et dicta illorum qui ibi laudantur: curramus per uiam uirtutum ad brauium superne uocationis. **R**espice ibi et inuenies **A**bel deuotionem. **E**noch ceteris: **p**latonem. **C**ebulitatem **N**oe. **A**brahe fidelitatem **Y**saac patientiam. **J**acob prudentiam. **J**oseph castitatem. **M**oysi caritatem. **F**inees sanctam emulationem. **A**aron deuotam oblationem. **J**ude audaciam. **J**osue cōfidentiam. **O**ctoniel rectitudinem. **S**amsonis fortitudinem. **S**oos equanimitatem. **S**amuelis integritatem. **J**ob rebargutiones. **T**obie correptiones seu monitiones. **D**auid misericordiam. **S**alomonia pietatem et Ecclesiam scilicet. **H**elye zelum pietatis. **H**elizei zelum equitatis. **Y**saie stabilitatem. **I**eremie magnanimitatem. **E**zechiel rigorem. **D**aniel feruorem. **M**athathie singularem. **J**udeque machabei cultum. **E**leazari amorem patrie. **R**azie uirum et latitum. **I**n nouo testamento. **x**pi dñi obiaz. **A**nglorum erulationes. **B**aptiste professionem. **P**etri longanimitatem. **P**auli sublimitatem. **A**ndree magisterium

Decimus quintus

in cruce. **J**aco. desiderium in luce. **J**oh. sapientiam. **th**ome scientiam. **al**phibis iusticiam. **ph**ilippi refugium. **B**artholomei nobilitatem. **M**athie ueram scitatem. **S**ymonis pietatem. **T**habe reuerentiam. **M**athie humilitatem. **M**arci sinceritatem. **L**uce uigilantiam. **B**arnabe emendationem cum inueneris utrumque. **l**egedias et tagedias in sola pietate quam deus pro salute nostra dignatus est multo misericorditer reuelare. **h**ec **J**oh. domini cardinalis noctiluca: que omnia prout attribui beate marie ut uolueris. **D**e plenitudine gratie in maria uirgine. **C**apitulum. **XV**.

Oratia plena scilicet **L**uce. **I**n ista autem salutatio cum fuerit perfectissima potest primo quiri. **Q**uare agel? non dixit. gratia plena sic gratia plena. cum gratia sit perfectior gratia. **A**d quod respondet alibi. super illud. et quod per ueritatem plenitudo gratie annunciat marie quod est origo. medius et causa omnis gratie. in humanum genus transibit et secundum statum uie et secundum statum pietatis. unde **E**ccl. xxiij. **I**psa ut introducta ecclesia ait. **I**n me omnis gratia uite et beatitudinis. in me omnis spes uite et beatitudinis. **T**ransite ad me omnes qui concupiscitis et a genere meo adimplemini. **Q**ui deus scitum beatitudinis signum per gratiam. consummatum deo est per gratiam: hic autem annunciat initium beatitudinis et salutis. scilicet incarnationem. id est potest dici debuit gratia plena quod gloria plena.

Sciendum autem quod cum dicatur. **S. j.** de plene plenitudo gratie. **N**am de christo dicit **J**oh. j. **P**lenam gratiam et ueritatem. **D**e apostolis. **R**epleti sunt omnes spiritu sancto. i. gratia. **D**e stephano. **S**tephanus plenus gratia et fortitudine. **A**ct. vi. **D**iligenter oportet et assignare et plenitudo plenitudinem secundum **A**lb. **E**st plenitudo effluxiva non receptiva. **E**st plenitudo receptiva sine mensura et effluxiva. **E**st plenitudo receptiva cum mensura et effluxiva. **O**mnis plenitudo est in deo qui dat gratiam et non recipit a quoque. **p**s. **G**ratia et gloria dabit dominus. **E**t nulla creatura potest eas habere. nec etiam christus in quantum homo. ut ponit magister se. i. iij. quod ipsa est ueritas infinita. **N**ihil autem potest super beatitudinem suam. **E**t hec plenitudo quod est. sub figura assueri quod in scripta tur beatitudo. describitur bester. **xv**. ubi dicitur. uidi te domine quod angelus dei. et conturbatum est cor meum pro timore glorie tue. ualde. n. mirabilis es domine: et facies tua plena est omni gratia. **I**dem plenitudinem habuit uirgo maria in se. quod deum in matre plenam omni gratiarum. **s**ed in ueritate per incarnationem. unde **B**ernardus. **L**egimus stephanum plenam gratiam. et apostolos plenos spiritu sancto. **s**ed longe dissimiliter a maria. **I**n nullo. n. alio hitauit plenitudo diuinitatis corporalis: quod admodum in maria. **N**ec aliquid conceperunt de spiritu sancto. sicut et maria. **E**t sic uidetur intelligendum illud **H**ieronimi. **C**eteris sanctis per partes datur. marie uero plenitudo gratie se infudit. id est deus plenam omni gratia. **S**ecunda plenitudo est in christo secundum humanitatem. **N**am requirit super eum spiritus domini. ut dicit **Ysa. xj**. cum omni gratia quam recepit. **S**ed in hoc est differentia. quod omnibus sanctis data est ad mensuram certam nobis ignotam. **s**ed illi notissima quod omnia constituit in potestate. numero et mensura. **S**ed homini christo. i. aie eius infusa fuit et gratia ab initio sue conceptionis sine mensura. secundum **l**. id. non

em ab mensura bat de spm. Job. i. f. xpo. An
i gra crescere non potuit: et ex opibus suis infi-
niti valoris: quia ex perfectissima charitate pro-
cedentibus. non sibi meruit. sed nobis. Plenus igitur
verbum incarnatus vidimus gra et verita-
tis. Job. i. f. Fuit ergo plenus gra. quia ille ho-
mo habuit omnia per gram que deus habuit p
naturas: et preterea nulla gra fuit i eo diminuta
vel ociosa: vel habens aliquod contrarium. Etia
hec gratia fuit uniois. Plenus autem fuit ve-
ritate. quia aia illa i verbo cui erat unita. omnia
cognouit ab initio sui. que unq actu fuerunt.
sunt et erunt. Et Isidorus dicit. q trinitas sibi
soli nota e et homi assumpto. Et q aia xpi car-
ni fuit unita in ventre virginis. sic etia potest bi-
ci: q ista plenitudo sine mensura fuit i virgine
dedicatur gra plena. quia anima xpi plena su-
ma gratia habituali simul cu corpore fuit i ute-
ro virginis. Ad tamē beata Maria ita plena fuit
gratia qtu ad aiam seu affectu. quin potuerit
i ea crescere. Nec ita plena veritate qtu ad in-
tellectu. q in via cognouit omnia: vel etia co-
gnouit deū p spm. sicut sancti i gloria. Sola
autē dgo Maria plena gra fuit iter puras crea-
turas. q maiorem gra habere non potuit. Nisi
em ipa deitati uniretur. maior gratia non po-
tuit intelligi q qd de ipa acciperetur qd uniretur
hoc est q nisi ipa esset de. maior gra intelligi non
pōt. q qd est m dei. Diero. Qd natura non ha-
buit. v. nesciuit. ignorauit rō. mēs si capit hu-
mana: pauet celū. stupet fra. ois creatura etia
celestis mirat: hoc totū ē qd p gabrielē nūcia-
tū dicit. gra plena. et p xpm iplē carnē de ea as-
sumēs. Tercia plenitudo q ē receptia cu mēsu-
ra. tñ ē effluxiua. q ē qdā hī mētis. deo grātā
creaturā faciens. et oia opa ei q ab ea pcedunt
meritoria et digna vita eterna. de qua apłus ab
Ro. vi. Gra dei vita eterna. Et ab Titu. iij. Ju-
stificati gra ipi heredes sim fm spez vite etne
hec plenitudo replet mētē iteri et effluit exteri
p opatōz bonā. Et hec plenitudo fuit i bēa Ma-
ria. aplis. stephano et tabita. q dī i actiō aplō
rū plēa opibō bonis. i. iterioribō p caritatē for-
matis et elemosinis. i. extērioribō pcedētibō ex fide
p dilectōz opantis. Magis tñ i maria p ceteris
Quātō. n. aliqd receptiuū ē magis vicinū pnci-
pio ifluētī. tātmagis recipit de ifluētia e: sic
ptz de igne et aq: quātō em qd magis appropin-
qti igni q est pncipiū caloris. tātmagis calefit
quātō fluui magis appropinquat mari quod ē
pncipiū aquarū. tantoprosūdior et copiosior ē
aqua. Et quia virgo maxie appropinquat xpo
pncipio effluxiua gratie. nam mater eius est
ideo plena gratia pre ceteris. Naz ut dī Job. i.
De plenitudine eius. f. xpi omēs accepim gra-
tiā ab eo collatā causatiue inqtiū deus. merito-
rie et exemplariter iqtū homo. Dec autē ef-
fluxio grē que mētē iplet et effluit p opus ex-
teri cois omibō facta ē ēplex fm Alb. vbi sup.
Quidā. n. effluūt de iteriori pfectōe grē ab ex-

teriorē opatōz. ab sui saluatōem. et alioz perē-
pla edificatōz. Et hec est cois oibō scis hūitō
tpe opandi: et dī plenitudo sufficiētie. ad quā ce-
nēt omēs. de q pōt intelligi dictū d tabita. q erat
plena opibō bonis. Secūdo alij effluūt nōsolū
p bonā opatōz exteriorē ad sui salutē et alioz
edificatōz. s. etia p docēnā salutarē i eccle edi-
ficatōz. Et de ista dī illud Acc. ij. et j. Repleti
sūt omēs spūscō: et ceperūt loq. Tercō alij efflu-
unt nōsolū p opatōz bonā exteriorē et alioz i-
structōz: sed etia p aie sue. i. vite pro fide positō
nem. ut i stephano q dī plen gra et fortitudi-
ne. Plen gra ad puerendos pēfores: et fortitu-
die. ad tolerādos passiōis dolores. Et hec dī ple-
nitudo excellētie. Decda dī pōt plenitudo ha-
būdātie. Ois ista plenitudo i dīe fuit sup omēs
excellēti. ut dicē valeat. In plenitudine scōz. i.
grē scōz: detēto mea. Eccl. i. xxiij. i. detineo oēs
plenitudinē grē. Plēa fuit opibō bonis. i. elis. An
et bern. dīc. q i die purificatōis obtulit sacrifici-
ciū paupz par turtur: v. colūbāz: qz et si ma-
gi reges obtulerāt ei paucis diebō an nō modū
cū auz. iā illud paupibō erogauerat. Plēa fuit
grā p docēne pcatōz. Ipa ei apłos et euangeli-
stas alioz doctores de mltis instruxit misterijs.
An et beba dīc sup illd. Maria pfuabat oia b-
ba hec. pferē in corde suo Luce. ij. q. f. mēti re-
tēbat illa misteria. ut postea aplis ea explica-
ret. Plēa fuit tolerātia pene i passiōe filij. cui
aiāz ptransiuit gladi doloris ut pl q martirē bi-
cat eā hīero. Ave igit oī gra plena. An de ipa
figurate dī sub noīe hester regine q humil iter
ptraē. f. fōs pu creuit i flumē maximū. fōs dī
ppter habūdātē grāz et originē ei. qz ex ea xpc
vñ nob oibō miscōia et grā ifluxit. Paru dī p
pē hūilitatē. ppter quā creuit i flumē maximū.
qn. f. nob genuit dñm ihs m xpm. Qui ait Eccl. i.
xxij. Ego qī aqduet extui de padiso dei. coop-
e. f. carne mortali: d padiso. i. fōre padisi eccle
fōs ei ut dī gen. ij. egrediebāt d loco volupta-
tis. i. padiso. dgo. f. maria plena gra. Qui fōs
biuidī i. iij. capita. Effect ei grē pcedētis ab i-
sto fōre ab. iij. ptes extēdit. Ad āglōs videlicet
eos restaurādo et letificādo. Ad iheros tēones o-
tuē eoz exēminādo. ps. Cōfregisti. capi. bra. i
aqz. Ad ptes q erāt i libo a tenebō liberādo. ab
hoies q sūt i mōdo. iustificādo et a multis mal li-
berādo. Excellētissime igit dī. Ave gra ple. Nā
ut ait ber. de plenitudine e omēs recipiūt. captiu
receptōz. eger curatōz. tristis solatōz. pēfor
veniā. iust gram. angeli leticiā. Tota trinitas
glām. Deniq dei fili carnis substantiam.

Inuenisti gra apud deū. §. ij.
Ex his verbis cōphenditur excellētia bēe ma-
rie. Et ex eo quod dīc angel. Inuenisti. Inue-
nit ait: nō qz pma i rem grē venit. Nam ange-
lus prius i hanc rē grē venit. cū. f. a pncipio fi-
bi fuit gra collata. Bz inuenit. qz ipam rem grē
pōitaz pmo recuperavit humano generi. Hoc
abā nō fecit. quia etsi grāz pbitam p penitētiā

recuperavit. ut dñs de pe. bis. j. Sicut pñi. hoc tñi pro se. non pro toto humano genere procuravit. Sed maria pro omnibus inuenit. qz per ipsam omnes gratiaz rehavuerunt virtualiter per filiū ipsam nobis afferentem. Meruit autē hoc de cōgruo. **Uñ Aug?** i fmōe. O bñs maria quis tibi digne iura grārum qz laudū preconia valeat ipēdere: que tuo singulari merito mōdo succurristi pōito. Et cū per virtutes gratuitas sit pprie meritū. i. per opera eaz. **Et Aug?** dicit. qz hūilitas marie nob genuit deū. Et bern. qz ipsa maria ē mulier illa euāgelica qz pmiscuit sata tria. id ē deitātē. aīam. qz carnem Xpi in una persona cōiūxit. Et fermentum ad ea comiscenda seu fermentāba fuit fides ei. **Et Aug?** qz beator fuit maria cōcipiendo fide qz carne. Patet qz meruit grātiā nobis perditā inuenire. Inuenisti ait. Nō creasti gratiaz. quia hoc dei est qui grātiā et gloriā dabit dñs. Inuenisti. Nō semper habuisti ut filius tu. De quo Jo. bis. j. Plenū grā qz veritate. Inuenisti. Nō rapuisti ut āgelus primus: dices. Similis ero altissimi. Inuenisti nō pōidisti ut pñi parētes. qui ut ait Aug? voluerūt diuinitatem qz perdidērūt felicitatem gratie scz et glorie. Inuenisti nō emisti. ut dñs magus qui obtulit pecuniam apostolis ut emeret grātiā spū sācti. Inuenisti qz quesisti. qz qui querit inuenit. ut virgo pūbētissima ut doctrix fidelissima. Sed reddidisti ut mī misericordissima. Inuenisti grātiā dei mīserantia caritate. promittētis veritate. bonitatis necessitate: cui ad hoc ydoneitate. Inuenisti grātiā increatā i deum. Et in illa et cū illa omnes creaturam. Inuenisti grātiā specialē. Et generalem quidem. quia grātiā que fuit qz est i omnibus electis in ipsa fuit. scz gratum faciens. Grātiā specialē que. s. fuit in aliquibus sanctis sed nō i omnib. ut gratie gratis dātē apostolis qz alijs. Grātiā singularē. que sibi soli conuenit. ut patet de duodecim eius priuilegijs. Et de his omnibus plene ifra dicitur. Inuenisti gratiaz corporalem. qz gratiosa in aspectu omnibus et i sermone. ps. Diffusa est gratia in labijs tuis. Sed qz hāc generalē habuit qz tū ad corpis fuz rectōz cū alijs. Sed ante alios. quia qz cū post mortem. Specialem: qz tū ab virginitatis integritatem. s. perfecti cūctis. Singularē: qz tū ab vteri fecunditatez. et talis mater facta vnigeniti. matre dei qz plasmatoris ominū. mater inuoluta. mater intacta. Inuenisti grātiā apud deum. Ubi sciēdū. qz ista prepositio apud triplū sumit. Quātoqz em dicit equalitātē esse. ut illud. Tērbū erat apud deū Johis. j. Qñ qz equalitatem fm sctū. ut qñ opponit ad supra et ifra. Sicut dictū est. iij Regū. ij. Positus est thron? mīis apud vel iuxta thronū regie. Qñ qz apud et iuxta ponit respectus. Sicut dñs de mulieribus. qz stabant iuxta crucem. Non quidem absolute. Sicut em stabat mater Ihu et Jo. bānes iuxta crucē. qz valde prope. S. alie mu-

lieres dicuntur stare iuxta crucem respectue. i. respectu turbe que longi? erat eis a cruce. Uñ qz alt? euāgelista dicit. Mulieres stabāt alōge respectu. s. mīs Ihu. qz absolute iuxta crucez stabat. Et oībo his tribus modis pōt exponi h istd apd deū. nā pmo mō sicut fili? dñs esse apud patrem. ppter identitatē nature. qz eiusdem nature. Sic Maria grātiā inuenit. ut sit apud deū. scz filium: qz scz eius nature cū eo fm hūanitate in qua est vnū cū mīse. sicut in deitate vnū cum patre. Et vere ista est grātiā nimis mirabilis. Secundo modo: scz qz tū ad sctū. certū est qz exaltata est in celo super choros āgeloz. vñ de 7 apud deū. id ē excellētiōi gradu glorie decorata sup omnes puras creaturas. Iuxta illd ps. Assitit regina a dextis tuis. scz beata maria. Iuxta figurā illā supradictā de matre salomonis. cui? thron? posuit? est iuxta thronū eius. Et apte. quia vna est maiestas regia in rege et regina. qz coquantur sibi. Inuenit ergo grātiā ut sit apd deū. i. excellētiōi glā qz alie creature Tercio modo dñs apud deū. qz propinquissima fuit deo respectu aliorū in sctitate. Unde et ei familiarissima. ut inueniat grātiā apud deū pro deuotis eius. et refugium habentib? ab eaz i suis necessitatibus. Apud ergo deū creatorez recreatorez. iustificatorez qz glorificatorez. inuenit grāz ad pcurādū omib. Unde bene ait āgelus. Ave grā plena. De triplici genere grārum.

Capitulum

XVI.

De grā plena. hoc plei
tudo grē pē itelligi triplū. ut qz sum mā qz oēs grāz habuit. ut qz maior grā nō fuit. vel qz maioris gratie capax nō fuit. Constat autē fm Alber. ubi supra. qz nō sumā qz oēs habuit. qz grām vniōis nō habuit qz sūma i numero grārum: nō ipā. sed filius eius fuit deitati vnit. Similiter maior grā fuit i filio. i qz tūz homo qz in ea. Unde dicit nō pōt. qz maior grā qz sua nō fuit. Restat qz ut intelligatur ter cō modo. s. qz maioris gratie capax nō fuit pura creatura. et in statu illo viatorū. nā si aucta est grā in assūptōe. qz dñs grā consumata tūc effecta ē i pphēsoz nūero. Preterea priuilegia pñcipū sūt late interpretāda. Cū ergo dñs i pūilegio suo quod ei mittit per āgelū. dicat grā plenā nullā specificādo: erit p omib? inēptādū. Preterea de? ifūdīt suā bonitatez vnicuiqz fm suā vtutē qz capacitātē. ut p3 Mat. x. De bñō qz tradidit suis suis bona sua vnicuiqz fm ppiam vtutē. qz qz cūqz creatura ē capax oīs grē. c? ē capax pura creatura. illa exit plēa oīs grā. Talis autē creatura fuit bñissima vgo maria. qz ipā ē plēa oīs grā. cui? pñiceps pōt ēē oīs pura creatura. Ubi sciēdū qz triplex ē gen? grārum. Est ei grā gratū deo faciēs ppter sui sctitatē. Est grā tū grā a deo data ppter alioz vtilitatē. Est grā pūilegiozū a deo collata ad singularē sublimitatem. Omibus his plena fuit virgo maria. ut

Capitulum

bicē valeat illud Eccl. xxiij. In me oīs grā. Et iō trāsire ab me oīs q̄ cupiscitis me etc.

De p̄ma grā que solum **S. j.**
repiē i boīs dic apls ab heb. vlf. Optimū ē grā stabilire cor. iō aut optimū. q̄ nil meli' in vita Est. n. qd ita p̄cōsū: q̄ ea p̄cipif bonū infinitūz vñ De. j. canoica. Maria q̄ p̄ciosa nob̄ donavit deus. ut sum' diuine natūe conforēs q̄ dñj p̄ p̄cipatōz Eccl. xl. Grā tēi sicut paradiſus i bñdi cōdō. Parat. n. nob̄ tēi vñ. i. aspectū. 7 secūz habet omne spūalem bñdictōnem. Et illis solis dñ. Amenitē benedicti patris mei Act. xv. qui cū grā transierūt ista de seclō **S. j.** ista grā ē triplex realr distincta vna ab altera q̄ diuersi effect' **Est. n.** grā sacramētal. Est grā ōtūalis **Est grā mūneral.** oīs ista grā fuit in virgine q̄ perfectissime. Et iō verissime dñ ei. Ave gratia plena. Et de p̄ma grā. s. sacramentali: dicit magister in. iij. q̄ sacramentū ē inuisibilis grē quam. s. continet visibilis forma.

Tractando igi de grā **S. ij.**
q̄. s. i. oībo. vij. sacramētis ē varia. Sciedū q̄ sic qdlibz sacramētū p̄tinet in se grāz ḡtū faciēte. ab tollēdū morbū p̄cī vñ reliq̄as ei'. vñ q̄ medicine aīe dicūt. sicut que auferūt a corpō. morbos medicine corp' pal'. vñ ex q̄libz eoz deuote sū p̄to recipiē vñ augef grā si nō ponat obstaculū **Ad recipiēdū igi talē.** tal' req̄ritur actual' receptō sacramēti cū fieri pōt. Et iō si dicim' virgine plenā hac grā: oportz etiā dicē q̄ sacramēta suscepit. qd firmat alb. sup̄ miss'. ē. oīa videlz sacramēta sūplisse oīdie excepto. Sed q̄ ipos p̄ eq̄pollētā accepit ut dicef. Sed q̄ nō eis eguit. qm̄ p̄cēm nullū actuale p̄misit: originale cōtractū iā p̄fificatōem in vtero m̄ris sue erat extictū cū reliquijs suis. Iō oportz cūca bñoi tria vidē. **Primo** q̄re ipā sacramēta suscepit. **Secundo** q̄re hoc scriptura reticuit. **Tercio** qd utilitas ex eis acq̄sivit. **Quarto** ad p̄mū sūm alb. vbi sup̄ sciēdū q̄ (ut dictū ē) vgo maria nō accepit sacramēta ex nēcitate ut alij: s̄ ēplici ex cā ipā sacramēta deuote suscepit. **Prima** ob sui maiore bñliatōz. **Secunda** ob alior' instructōz. **Tercia** ob bonoz superogatoz **Quarto** ad p̄mū. Sicut p̄mū documētū qd dedit nob̄ q̄ insubit prima m̄r Eva fuit supbia. q̄ voluit se deo eq̄ri: ita prima marie virt' (inquit Ambrosi') ē bñlitas. hāc nos mater spūalis in oībus edocuit. **Un** sicut legalia obſeruauit iſtituta p̄ p̄foribz tāq̄ p̄cō subdita foret. q̄ tñ oīni carebat: ut p̄t3 i sacrificio purificatōis. 7 filij redēptōe. Ita etiā sacramēta q̄ sūt medicine principalr p̄forūz ex bñlitate suscipe voluit. **Unde** Der. Vere virgo maria nō indiget purificatōe. **Sz** nec filius tuus circūcisōe. **Esto** ergo 7 tu sicut vna ex mulieribus sicut ille est vnus ex illis. i. p̄foribus sūm apparētis. **Secundo** sacramēta suscepit bēa maria p̄pter instructōz alior'. ut p̄fectos docēt sui exēplo fuare leges sup̄ior. etiā si nō tēne:

Decimumsertum

tur. promulgatū fuerat a dñō p̄ aplos oībo: dictū. **Un**ta docet oīs gētes: baptizātes eos i noīe. pa. 7 fi. 7. s. f. docēt eos fuare q̄cūq̄ mā dauit vob̄ Mat. vlf. ut de p̄nia. de eucaristia. et alijs bñoi. **Voluit** ḡ bēa vgo obſuare 7 bec mā data filij. ut iuitaret nos exēplo ad obiaz. p̄for res etiā instruit ut nō erubescāt assumē remedia bñlia. ab delēdū p̄cā iſtituta. **Erubescant** aliq̄ p̄forēz sciri. 7 iō nō p̄ficef p̄cā sua. ne cognoscāf tales eē q̄les sūt i malicia. **Un** Bern. oīa infania hoīm. putet abluī. s. p̄ sacramēta. 7 nō putet inq̄nari. s. p̄ p̄cā. putet sordes absterge. et nō putet contrahē. **Beata** maria vñ cum eēt sine p̄cō. tñ sacramēta p̄ p̄cā in remediū iſtituta suscepit. acsi eēt peccat' **Tercio** p̄pter bonoz superogatoz. ut dñ apōf. vlf. **Qui** iust' ē iustificet abhuc. Et i puer. dñ. Iustorū semita q̄ ē via arta ōtutū q̄i lex splēdēs pficit 7 crescit. vsq̄ ad p̄fectū diē. s. visionē clarā patrie. **Tepi** doz. n. 7 ip̄fectoz ē fuare nēcia ad salutē. 7 nō curare in āteriora se exēdere. qd p̄iculōsū est 7 dispositū ad casū. **Sz** p̄fecti cōsiderātes q̄ stant' grē 7 ōtutū est q̄i infinit'. q̄ nunq̄ potest tantū in grā pficere. quin valeat multo magis crescere. p̄pter qd dicit apls. **Crescentes** in grā dei scz sitis. **Nā** ut dñ Eccl. **Cū** p̄sumauerit homo. tūc incipiet respectu e' qd restat ad valēdū meritiū auge. **Virgo** igi maria. et si i sc̄ificatōe sua fuerit ex vtero m̄ris plena grā: 7 in p̄ceptu filij multo magis repleta tāta. s. q̄ntē erat capax pura creatā: nō adeo q̄ nō potuerit i ea cresce dū erat vñ. hoc. n. fuit p̄uilegiū soli xpi q̄ ḡtiā accepit ab iūto suo infinitā: ita. s. ut nō possz i ea cresce. Et iō q̄ttidie magis ac magis bēa maria i ill' exercebat. vñ possz magis mēitū auge 7 deo placē. Et iō sacra fūmebat. et si eis nō egēt ut magis in grā cresceret p̄ effectū sacramētorū.

Quarto ad secūdbz p̄cipale de grā sacramētalī. **Quare.** s. nō sūt bec de ea scripta in euāglio vñ actibz aploz. **Ad** qd Alber. vbi supra assignat sex ratōes. s̄ tñ tres ponentur. **Primo** p̄pter vanitatē nostram reprimēdam. **Secundo** p̄pter claritatē patrie appetēdā. **Tercio** p̄pter sup̄fluitatē a scriptura remouēdā. **Pro** primo dñ in li. sap. **Un** sūt oīs hoīes **Cū.** n. boni agimus aliquid vanitate glē ducti cupimus illud alijs innotesci. etiā si m̄mum sit illud. quod Xpc p̄hibuit: dicēs. **Cū** facis elemozinā: noli tuba canē ante te Mat. vj. **Virgo** aut maria cū eēt excellētissimi meriti. 7 opa excellētissima plima fecerit. ut ipā sacramēta suscipiēdo. 7 multa alia: noluit tñ ea exprimere vel narrare facē. ut discam' occultare bona opa n̄ia qm̄ nō est necessariū. **Sic** 7 fili' ei' ea q̄ egit vsq̄ ad annū tricesimū vite sue q̄ vtiq̄ friuola nō fuerūt s̄ oīia magnifica 7 excellētissima. nec ip̄e narravit nec euāgelistis exprimi voluit. vñ 7 greg. in mora. **Dep̄bati** desiderat. q̄ thesaurū scz bonoz: um opm publice in manu portat. **Et** Bern. **In**crepat xpi natiuitas se laudātes 7 se

¶ Titulus

ostentare cupientes. Ante nocte qua Xpc na-
sci voluit. Tbi sūt qui tam imprudētē gestiunt
ostentare seipsos: Deniq; tacet Xpc ⁊ nūciat
āgelus. et laudat multitudine celestis exercitus.
Sileat ergo os tuū. ⁊ laudet te os alienum.

¶ Pro secūdi declaratiōe Plotinus philozoph⁹
ait. Fugiedū est ad patriā: ubiq; patere omnia
nō fugit nisi a malo ⁊ miseria. Loc⁹ ad quez cō
fugitur. ut illō euadatur: appetit. Omnes homi-
nes natura sciēte desiderāt inq; philozoph⁹ ⁊ ma-
gna. Bz nulla h̄ pfecta scia. Et ppter ea dñs vo-
luit plura remanē dubia. ⁊ nō aperta iua. etiā
circa diuinas scripturas ⁊ circa alias facultate-
tes. ut mētes n̄as alliciat ad cōcupiscēdū pfe-
ctā cognitōez rerū in patriā. Tñ ⁊ figurā Exo.
xij. de agno paschali dī. Nō remanebit ex eo qd
q̄ vsq; mane. Qd aut residuū fuerit igni cōbu-
retis. Tbi glo. grego. Quod ex agno remanet
comburi mādat: q; quod de misterio incarnati-
onis ei⁹ penetrare nel intelligere nō possumus
potestati scti spūs hūiliter refuem⁹: ut nō su-
perbe quis audeat. vel cōtemnere vel denegare.
qd nō intelligit sed igni comburaf. id ē spūs scti
cto relinqua. donec omnia i futuro quilibet co-
gnoscat. Et hoc est mane. Ne tamē iteri nostra
deuotō sine exercitatiōe torpescat. fm id quod
ante ibi dī seruet. Caput inq; cū pedib⁹ et ite-
stinis vorabit. nec remanebit aliqd de eo vsq;
mane. glo. Caput agni vorare. est deitatem ei⁹
fide percipere. Pedes vorare est vestigia huma-
nitatis ei⁹ amando imitari. Vorare intestia est
verborū Xpi occulta et mystica mādata auidē
querere ⁊ intelligere. In quo verbo voratiōis
pigricia nostra reprehenditur. qui verba ei⁹ at-
q; misteria. nec p nos regim⁹ ⁊ dicta ab alijs i
uiti audim⁹. Et subdit. Nō remanebit ex eo qd
q̄ vsq; mane. q; ei⁹ dicta magna sūt excutienda
solicitudine. ut añq; veiat dies resurrectiōis in
nocte pntis vite. omnia mandata ei⁹ solcite pe-
netrem⁹. Tercia ratio qre hec nō sūt scpta est
ut remoueat supfluitas a scriptura. Verū. Si
vnū foliū de arboze. ne vn⁹ de passerulo cabit su-
per terrā sine patre celesti. i. ei⁹ ordiatōe: nec e-
go de ore euāgeliste supflūū de fluere verbū pu-
to presertim de sacra historia. Dicit aut pbs. q;
q̄ vnū dicit quod multa contiet plura dicit. vn⁹
de dicitō ⁊ p cōstātū habito. q; uirgo maria fuit
plena grā. grē sacramentales q̄ cōmūiter fue-
rūt apud alios scōs. explicite hoc dicere de ea
supflūū videbat. cū nulla gratia pure creature
apta vacua fuerit. Tñ sicut Aug⁹ de bēa Maria
ponit vnā regulā. s. q; cū de pccis agit. videlicet
actualib⁹ nullā p̄sus vult de ea h̄i q̄stōz. s. fir-
me tenet. q; nullū p̄misit. Ita dīc Alb ubi sup i
bono tāq; p rēgula ⁊ p̄cipio per se noto de ipa
supponatur. q; quicqd boni aliqua creatura pu-
ra fecerit vel receperit. De hoc expers nō esse
beatam Mariam nō liceat dubitare. ut a nullo
superetur illustriū. ut dicit Iohes ba. i. sancto-
rū. Dis igitur de causis hoc nō expresse scribit

¶ Decimus quintus

¶ Et ad sciū. s. Quib beata Maria receperit
ex sacramētis vitēdū ē. Q; baptisimū recepit: cre-
dit. nō ad purgatiōē pccī. qd nullū hēbat: sicut
nec etiā fili⁹ eius: s. i exemplū nostrū equidem
Xpc ex ipō baptisimo. nihil grē i se accepit. sed
vim regeneratiuā aq̄s p̄tulit. Bēa aut Maria
nō p̄tulit aq̄s vtutē s. ex ipō baptisimo suscepit
vtutē. videlicet characteris imp̄ssidz. vtutū exerci-
tatiōz. meritōz accumulatiōz. vn⁹ non baptisimo
ioli. qd ab ista nō valebat. s. baptisimo xpi bap-
tizata ē. s. etiā Aug. exp̄sse hoc dicit de aplis. de
p̄se. bi. iij. Q. Licz nō inciat i euāglio. Da-
tū mētū p̄firmatiōis accepit fm Alb. ubi sup ad
āpliorē meritōz augmētatiōz. ⁊ p̄fectiōē vtutū
exercitatiōez ⁊ declaratiōz: ad alē: i characteris i
p̄ssionē. ut p characterē baptisimalem colloce-
tū nūero xp̄icolaz. distincta a iudeis ⁊ gētilib⁹ si cō-
fictis p characterē p̄firmatiōis ponat. imo p̄mi-
ceria sit i nūero militatiū p xp̄o. Et si nō fuit i
bi vncō sēssibil. nō defuit vncō inuisibilis. Naz
cū bēa Tho. dicat i. iij. q; apli fuerūt cōfirmati
i die penthecostes missio i eis spūs scti ad robur
Elbi loco vncōis visibilis fuit ignis i forma lin-
guarū. per quādam correspondentiā: nam oleū
est fomentū ignis et ligua correspondet balsami
deuotō. Bēa aut Maria fuit i receptiōē illa spūs scti
eti cū aplis recipiēs. vn⁹ ⁊ crismata cū eis. A
sacramētū altaris suscepto. consecuta est dñice
passiōis rememoratōez. deuotōis actuali exer-
citatiōez. contra corpālē absētiā filij cōsolatōz
¶ A sacramento dō penitētie recepit gratiā in
excellēti equipollētiā. Nam pro contritiōe habu-
it inocētie cōuersatiōez. Pro cōfessōe grāuā-
ctōez. Pro satisfactōe supererogatiōz. Cū autē
sit triplex cōfessio. s. accusatio peccatorū. reco-
gnitiō incōgruitatis et ingratitudinis. beneficio-
rū confessio. Et hec vltima fuit ip̄ie bēa Marie
cōfessio. Cōfitebat aut fm Alber. q; tantā grāz
accepit. q; nūq; de cōdigno eaz meruit. vel aliq;
creatura promereri potuit. licet de cōguo me-
ruerit. Idē ⁊ similia fatebat Iohi euāgeliste ut
crebi pōt p̄fessori suo. In extrema vncōe re-
cepit completē victorie p̄teritē ⁊ plene glorie si-
gnificatiōem. Et loco remissionis venialiū toti-
us doloris mortis remissionē. Et p infirmitatis
alleviatiōē: toti⁹ corporis gloriificatiōz. Et quia
bēa Maria potuerit hoc sacramētū nō suscipe-
re exempta p priuilegiū. qd dñs p̄fert his quos si-
ne infirmitate ⁊ mortis dolore dignat⁹ ē euocare
tñ viderē q; isti priuilegio suo abrenūciauerit et
sacramētū illō peccatorib⁹ institutū hūiliter su-
scepit. ut hūilitate quam per totam vitā tenuē-
rat egressū cōsumaret. In sacramento dō m̄ri
monij cū sit triplex bonū. omne istud reperit in
cōiugio Marie. Tñ Aug⁹. xvij. q. ij. Omne nu-
ptiarū bonū impletū est i parētib⁹ Xpi. s. fides
ples ⁊ sacmētū. Olem cognoscim⁹ xpm dñm
filiū. s. virgī. nō Ioseph. fide q; nullus adulter
riū. Sacramētū. quia nullū diuortiū. Habu-
it autem beata Maria istam gratiā excellēti.

Capitulum

qz mater tate prol. qz mater et virgo. Nam ut ait Aug. Coniugia sacra sunt pari voto continentium. Sacramentum autem ordinis non habuit. Idcirco enim secundum exteriorem hominis representationem preferat dignitatem. Interius autem secundum veritatem pertinet ad humilem fuitur. An pro oppositu statui de mariæ opponeretur que interius habuit coram deo dignitatem. exterius coram hominibus summam habuit humilitatem. Hoc ergo sacramentum beata maria actualiter non recepit: propter status sui pietatem. propter humilem cum alijs mulieribus conformitatem. Non enim sex femineus est capax ordinis propter indignitatem. maiorem peccandi fragilitatem. et regimini incongruitatem. Licet autem beatissima virgo maria sacramentum ordinis non receperit. quicquid tamen dignitatis vel gratie in ipso conferretur de hoc plena fuit. Conferret enim ei septisimo gratia spiritus sancti. quod omnia maria plena fuit. Tunc cum tria sint in sacramento ordinis. scilicet dignitas ministerialis. potestas spiritualis. administratio executionis. Hec autem tria beata maria equo pollenter habuit et excellenter. ministri ecclesie habent dignitatem beneficentem per characterem excellentie. Beatissima autem virgo habet coronam regni ecclesie militantis et triumphantis. Unde et summus mistorum papa. beatus sermo uorum dei. Hec autem est regina et domina angelorum et imperatrix totius mundi. Item in ministris est potestas spiritualis temporalis delegata a deo. vel subdelegata et vicaria. In ipsa autem est plenitudo potestatis celestis ex auctoritate ordinaria. Tunc in ministris est executio ligandi et soluendi per usum clauis. In ipsa autem est dominandi legitima potestas ad ligandum et soluendum per imperium. Et sic quicquid est in ordinis dignitatis et gratie: constat beate mariæ minime defuisse. Et ne videatur spiritualis dignitatem vel utrumque ordinis caruisse. Cum hostiarum habuit mistorum introductorem et mistorum exclusionem. Cum exorcistis demonum expulsiorem. Cum lectoribus prophetiarum expositorum. Cum accolis illuminationem. Cum subdiaconibus doctrine apostolice orationem. Cum diaconibus uerbi diuini consuetudinem. et postea euangelistis enarratorem. Cum sacerdotibus corporis Christi formationem. correctatorem et coniunctorem. Ipsa a culpis et penis pro filio suo nos absoluit. Dabit et officia episcopo: aliquid motu spirituali. quoniam consecrat templum et altaria quod ad eius honorem sunt. Consecrat et agnes interius confirmatorem et benedictorem. Habet beatissima virgo cum papa omnium ecclesiarum sollicitudinem spiritualis plenitudinem. priuilegiatorem actuum omnium ueritatem. Et sic patet quod fuit gratia plena. De gratia virtuali beate virginis.

Capitulum

XVII.

H De gratia plena. gratia uidelicet actuali. Quidam ut magister secundum philosophum. dixerunt gratiam et utrumque idem esse realem. scilicet ratione differre ut gratia dicitur in quantum facit hominem deo gratum. Alii tamen in quantum inducit ad operandum opera deuota. Sed beatus Thomas. in summa probat gratiam realem distinctam a utrumque. ut sicut a sole procedunt multi radii diuer-

decimumseptimum

si ab eo. et ab anima fluunt multae potentie reales distinctae ab ea. Ita et virtutes omnes procedunt a gratia distinctae ab ea realiter. Et ipsa quod gratia ut in subiecto est in anima. Virtutes deo in potentia animae expedientur eas ad bene operandum. omnes igitur virtutes fluunt a gratia gratum faciente. Quam gratiam uirgo beata habuit plenissime. Iuxta hoc. Aue gratia plena. ergo habuit omnes virtutes perfectissime. unde ipsa ait Ecce. xxiii. In me omnis spes uite et salutis. Et ideo transiit ad me omnes. scilicet per eis ututis quia ex me ideo est mei suffragio et exemplo potestis sperare omnem salutem. Virtutes autem omnes vel sunt theologice vel cardinales vel eis annexae. Et theologicas numerat apostolus. i. Cor. xiii. dicens. Nunc manent fides. spes. caritas. tria haec.

Primo ergo uidendum est de fide be. S. j.

ate marie. quod ea habuerit per beata Elizabeth per benedictionem ad eam. Dea quod credidisti. scilicet uerbum dictis tibi per angelum ex parte dei Luce. j. Credere enim est actus fidei que est de non uisibilibus. Credidit enim se matrem dei fidei. sicut factum est cum ait. Fiat mihi secundum uerbum tuum Luce. j. quod utique non uidit. nec oculo corporali nec intellectuali clare. Uidit utique et expecta est se concepisse. non opere humano. et se peperisse parvulum cum uirginitatis honore. Sed quod ille puer filius eius conceptus et natus esset deus uerus. non uidit ut in patria sed fide credidit et cognouit. sublimiori motu et interiori gustu super omnes uisitatores. unde fides sua fuit super omnem fidem. Unde Bernardus. super missus est. Quis excepta fortasse illa que sola in se haec felicissime meruit experiri. intellectus capere. ratione discernere possit: qualiter splendor ille inaccessibilis uirginis se uisceribus infuderit. et ut illa que inaccessibilis est accedere ad se ferre potuisset. de portuicula eiusdem corporis cui se immediate anima contemperauit. relique masse umbraculum fecerit. et forte propter hoc mari me dictum fuerit. obumbrabit. quia res nimis erat in sacramento. Et quod sola per se trinitas in sola et cum sola uirgine uoluit operari. Soli. n. datus est nosse cui soli datus est expiri. Dicitur ergo. Altissimi obumbrabit tibi. Idcirco est illud motum quo de spirituali creatura concipies. ipsa dei utus et dei sapientia Christus sic in sui secretissimo consilio obumbrando coniungit et obumbrabit. quatenus qui tamen est patri notus. sit et tibi. Ac si angelus respondeat uirgini. Quid a me queris quod in te experieris? Scies et feliciter scies. sed illo auctore illo doctore. Ego autem sum missus originale conceptum nunciare. non creare. Nec potest doceri nisi a bonitate. nec potest disci nisi a suscipiente. Ex hac auctoritate Bernardus. dicit Alb. colligit quod beata ergo de incarnatione et de filio incarnato habuit cognitionem que est supra fidem. Et uidetur hoc intelligendum. quod cognitio illa fuit supra fidem communem seu omnium uisitorum. Nam si clarescit ut in patria talis cognitio excluderet fidem. uel forte etiam in ipso conceptu vel potu sibi datus est ad horam ut uideret clare misterium huiusmodi ut in patria. sic Paulus uidit deum in raptu. et pro illa hora fuisse fides et uisio. Sed per hoc etiam in se reuerentem

sit in fide ablata visione. Ante 7 ipse dicit. Per fidem. n. ambulamus. non per speciem. Ave igitur gratia plena 7c. **Sed** p. maiori horum declaratione sciendum. q. visio facialis dei. i. p. essentiam est id in quo consistit principaliter nostra vera beatitudo 7 perfectio ultia. Iuxta illud qd xpc dixit. **Hec** est vita eterna ut cognoscant te solus vep. deus et quem misisti. **Ihm** xpm **Iohs.** xvij. In hac summa veritas est 7 summa bonitas q. sic reficit roale vim q. ex toto ea decorabit 7 alluciet ut nihil aliud gratia videre et habere nisi ipm aut propter ipm. Et id erit ibi continuatio visionis. **Ite** summa delectabile 7 concupiscibile sic sua suavitate pfundet ut nihil aliud amet aut gratia nisi ipm aut ppter ipm. Et id non erit fastidium. **Ite** summa arduum summa sui imobilitate irascibile roborabit 7 securabit ut nihil tenet aut ectare qat nisi ipm aut ppter ipm. 7 ideo ibi non e fatigatio. **Uñ** Aug. i. vl. c. de ci. dei: ait Quaecumq. ab hominib. honeste desiderantur: erit deus finis omnium desideriorum nostrorum. Quem sine fine videbunt. sine fastidio amabunt. sine fatigatione laudabunt. **Uñ** Aug. Ad hoc pueiat aia roal opo: ut hitibus intermedijs eleuetur. In qua eleuatione sunt gradus et ordo. de quibus dicetur infra. **Sed** prius aduertendum e fm Alb. ubi sup. q. ro naturalr e cognoscitura oim sefibiliu creaturaz 7 intelligibiliu. roe coitatis natural. qua bz cu oimbo sefibilibz 7 intelligibiliu. De qua coitate ait greg. in ome. sup illud mat. vl. Predicatio euangelii oim creatre. q. noie ois creature intelligit ho. q. coe aliqd bz cu omni creatura. f. esse cu lapidibus. vegetari seu viuere cu plantis. **Scire** cu animalib. Intelligere cu angel. **Ipa** aut ro cu sit naturalr collatiua: cofigit creaturas signu aliqd ee seu vestigiū dei. sicut artificiu artificis. Et ex hoc ro naturalr est cognoscitiua creatonis. cui creatre sunt vestigia 7 signu. Et sic pz q. ro buana bz i sua natura. q. sit pfectiua creaturaz sefibiliu 7 intelligibiliu 7 creatoris eaz. Et q. bz desideriu ductiu ad pfectu bec q. dici pot. duct natural ro nis. q. ex sol bonis naturalib. ducti taq. ex primis motib. ex pte ipi. **Sic** ex pte affect sunt qda aptitudines naturales ad bonu. quas aliq pbi appellabāt seminaria otutum. qbus mouetur anima roal naturalr ad bonu. **Ipa** bo aia roal sic existes e receptiua hit multiplicis. scz artiu 7 scienciaz ex pte virtutis apprehensue. **Bz** huius hitus non ducit roz ultra motus vel eminos ei debitos fm aptitudinē naturalē: sz sunt facultates 7 directōes quedā ab cognoscenduz ea ad que naturalr ductu se hēt. 7 bec sunt habitus acquisiti p ingeniu siue dati siue infusi. **Ex** pte bo virtutis motiue est receptiua hitus consuetudinalis. q. non erigit affectus sup dutum nature. vel supra que naturalr ro ducta ductat. **Affectu** bo sic se hitem cognouit ut pbi lozophi qda nō sufficē ad beatitudinē. **Uñ** Tullius Depe dixim 7 sepe dicēdū ē naturalr audissimū 7 appetēssimū. q. honesta sunt nobis innas

ta beatu seminaria. ita ut si pateremur 7 abe-
lare licet ad beatitudines cu diuino munē natura
nos ipsos pbuceret. sz igniculos natura inditos
sepe retidim. **Ecce** fm tulliu q. erigit diuinu
munus. Est q. pter hitu hitus aia roalis suscep-
tiua ignis fidei. q. est bonu fluēs a deo. mō
nobiliori et utiliori. q. sit modus fm quez fluit
a deo natura et bona naturalia. **Omni** aut gā
ducti aia roalis ad cognitōz taliu. ad q. nō po-
terat ro ductu suo naturali abiuta arte vl scia
vel hitu consuetudinali. **Cognita** aut hitu sunt
de trin 7 vn. 7 vbum caro factum. 7 hituoi. ab
que non sufficiunt bona naturalia sine fide. qz
ad hoc natura est pua 7 statura pusilla q. figu-
ratur **Luce.** xix. i. **Zacheo.** q. cuz nō possz vide-
ibm. ascendit i arborē sic homoz. glo. deuotōe. f.
fidei ad videndū saluatore. Et sic ptz q. fidei su-
su trahit vlē ductū rois. Et **Aug.** i. iij. de tri.
ait. q. nōnulli mūdi sapientes potuerunt aciem
mētis ultra omnē creaturā trāsferre. 7 lucē icō
mutabil veritatis qntacūq. ex pte attingē. **Hoc**
aut videntes et cognoscentes: pnt hōe dilectio-
nem: et sicut est delectatō in scia. qz illa veritas
eis appet ut lucens. et sic eā amāt: et non appa-
ret eis ut purgās. f. a vicijz 7 erroribus. **Sicut**
em cognitio in eis lucis e naturalr ad illā pma
bitatē. **Sic** et amor est naturalr ad eā cognitā
amādā. **Cognitō** aut ista naturalr de deo tm: nō
e sufficiēs ad salutē nec amor ad eā cognitā na-
turalr: sz requirē fides que p dilectōz operat. Et
utruq. f. fides etiā isformis et caritas e a deo. nō
a natura. **Tripl.** q. pnt distingui gradus qbus
ascendit in deū. **Primo** fm ordinē actū natu-
ralē in se. **Sicut** docet **Aug.** i. li. de qntitate aie
ponens primū gradū iter actus aie vegetatōz
que e nobis cois cu arbutis. primus gradus vi-
tendi deū. **Secundus** gradus est sensus qui e no-
bis cois cu brutis. In tercio gradu ponit mēo-
riā intelligibilē q. e cois doctis 7 indoctis hois et
mal. **Quart.** qd e eleuare se sup se. 7 mūdaē o-
clm aie ab omi frenitate. **Quit.** e ipaz custodi-
re et firmare sāitātē. **Sext.** e serenū 7 respectū
rectū in id qd videndū e dirigere. **Septim.** est
nō iā gradus sz māsio 7 visio ipa vitatis. **Ite** eos
tē gradus alii nominat: sic dicēs. **Ascētētib.** nob
igr fursū. **Prim.** act e cu dī aiato. scds sēl. ter-
ci ars. qrt virt. qnt trāqllitas. sext ingressio
septim cōtēplatio. **Distingunt** et hi. gradus
fm actū potētiā respectu obiectoz. ut primus
sit visio i sēlu fm ymaginatōz. hicqz mūdo mū-
diqz ymagine vtiē ut speculo. **Secundus** qd e
in ymaginatōe: hic nō mūdo sz mūdi ymagi-
ne vtiē ut speculo. **Terci.** grad e visio in yma-
gine fm roem. qñ ro magis qñ 7 cu admirati-
one iuenit. **Quart.** i. roe fm ymaginatōz qñ p i
visibilitū silitudines ad inuisibilia ro subleuāt
Quit. i. roe fm roz. qñ ex aliqbo cognitōis ad a-
lia incoqta rocinādo ro pgrebit. **Sexto** sup ro
nē nō pter roz. qñ p mētis subleuatōez cernit
qd nature metas trāscendit: 7 ei quod p aciem

Capitulum

intelligētie cernit. natura rerum acquiescit. **Secundum** est supra rōez. et hoc est speculo fidei. quod est sub statia rerum spandarum argumētū nō appetitū. **Octauus** est extas siue raptus in quo Rachel. i. rō mouet. et beniamin. i. pfectō cōtemplatōnis generatur. Omnes hi gradus distinguuntur secundum ordinem potestatiarum et actuum respectu obiectorum. **Secundo** modo sunt gradus in bonis eleuatiōe aīe ad deū secundum maiorem huius pfectionis gēuitōrū. aīaz sup posse nature magis ac magis eleuantur. et deo propinquius cōtingentiū. Inter quos primo gradu eleuant gratie sacramētales impedimēta culpe et pene remouentes et fomites diminutēs quod aīaz trahūt deorsū. **Secundo** gradu sunt dēites aīam in esse gratuito perficientes potētā. et per opētiōez in finē dirigentes. **Tercio** gradu sunt dona spūssancti animā per actus excellentiores gratuitos pfectiōes. et magis finē eā cōiūgētes. In quarto gradu sunt fructus aīaz secundum possibilitatē uie deo coniungēti delectatōes et reficientes. Cū his quatuor gradibus a latere currūt beatitudines statū pfectiōnis secundum modū uie complētēs. **Tercio** modo est ordo in predicta eleuatiōe aīe ad deū secundum diuersitatem in status subiecti quod eleuat. et diuersitatem mediū per quod eleuat. Diuersitas autem status subiecti quadruplex est. Eorum enim quod eleuantur ab uidendū deus. Alij sunt in statu uie. Alij pter statū uie. Alij super statū uie et iuxta statū pfectiōis Alij in statu patrie. Illi qui eleuāt ad uidendū deū secundum modū uie: faciūt gradus quatuor. **Primum** est uidere deū per uisitiōē in creaturis. **Secundus** per ymaginē et aīa. **Tercius** fide informi. **Quartus** fide formata. **Quintus** est cōplātiū. Illi qui uidēt pter statū uie uidēt per speculū in lumine. Et faciūt. iij. gradus. **Primum** est uisio pphētiarū cōis. **Secundus** est uisio morali facie ad facies. i. ualde familiaris et assidua ultra cōe modū pphētiarū. **Terminus** de eo dicitur in li. numeri: quod loquatur ei deus ore ad os. nō sicut in pphētiis. s. sicut amicus cū amico suo. **Tercius** est uisio Iohannis in pectore dñi. De quo **Augustinus** dicit. quod transcendit omnē nebulā qua omnis terra tegit et puenit ad limpidū celū deitatis claritatem. Et alibi idem ait. Deitatis potētā limpidius cōtemplans cū domo ad celū uolās celestis sapientie hauri de domici pectoris sōte limpidi ceteris potauit. **Tercius** statū est uisio **Abe** in statu innocentie que fuit intellectualis. exiēs sine omni enigmate: nō tñ culpe s. et pene: et sine oī fomite: et in natura nō deteriorata per peccatū: et ideo est uicima in genere illo. Illi qui uident sup modū uie. sunt qui uidēt sine speculo in lumine. Et faciūt hi tres gradus. **Primus** est cognitio **Abe** in sopore. De qua dicit **Genesius**. 1. Misit deus soporē in **Abā**. glo. Extas illa in **Abā** ab hoc immissa ē. ut mēs **Abe** intrās in secluarū dei. nouissima intelligēt pteps āgelice curie. **Secundus** gradus est raptus. sicut uidit **Paulus** et **Iohānes** in **Apo**. Et de hac uisione dicit glo. quod apłus uidit deū in illa uita. qua uidentur ē in eternū. De uisione **Iohannis** nō dicitur in plogo super **Apocalypsin**. Et sic uisione

Decimumseptimum

Pauli et **Iohannis** dicit alb. ponimus in eodē gradu. **Tercius** gradus est cognitio bñe dñi in uia: que omnes pdictas cognitōes tribus gradibus supergrebitur. **Primum** est eleuata puritas. quia excelsit oēs uia uia. **Secundus** est mediū eleuatiōis iproporcionabilis quātitas. uidelz gratie plenitudo quod in ea rāta fuit. quod in pura creatura equis eē nō potuit. **Tercius** est eleuatiō caritas. s. dei. quod eā dilexit super omnē purā creaturā. et iproporcionabili caritate sibi eā sociauit. Et ideo hec uisio ei omnes uisionē uie excedit. et propinquissima fuit uisioni patrie. et tamē citra quātū ad actū. **Illud** autem quod eleuatur secundum statū patrie uident per speciem et faciunt tres gradus. **Primum** gradus est hominū anima et corpore glorificatorum. De quod dicit **Augustinus**. Hoc minime dubitādū est raptā hōis a carnis sensibilibus mentē. et etiā post mortē ipā carne depurata deū uidere. sicut uidēt angeli. angeli ei uident deū ab omni corporali forma. et a corpore separati. Cognitio autē anime glorificate per unionem aīe ad corp⁹. ē inferioris gradus. Et hoc intelligēdū est secundum quod natura ordinatur ad naturā. **Secundus** enim esse grē hūit se sicut excelsa et excessa. **Secundus** gradus est uisio angelorum qui semper uidēt faciem patris quod in celis est. ut dicit **Matheus**. 18. **Tercius** gradus est uisionis pfectiōis. Uisio gloriosissime uirginis matris dei. que super omnes puras creaturas limpidissime et improporcionabiliter et propinquissime deus pēplac et maiestatem eius. utpote exaltata super omnes choros angelorum. Et ideo super tres iterarchias exaltata et supergressa: i. quāta iterarchia a dextis cū filio dei. i. in potioribus bonis glorie ē collocata. **Super** omnes has uisiones ē uisio dñi nři ihu xpi. quod quātus modus. Et in hac posunt tres gradus assignari. **Primum** est uisio domini ihu xpi. quā hz aīa ei per gratiā cōpñensionis quod inter omnes cōpñensores perfectissime uidet deū et oīa ad suā et suorum bñitudinē spectantia. **Secundus** gradus est per gratiā unionis qua ab huc excellētius cognoscit aīa **Xpi** naturā diuinā sibi unitā et omnia ab misterii unionis et incarnationis spectantia. **Ulcima** uisio ihu xpi ē que debet ei ratio deitatis que est eadē. que est uisio totius trinitatis. cui respectu oēs pdictae uisiones sunt quod ipse. sicut creatura respectu creatoris essētie. et hō respectu dñi greg. quod essētia dei a nullo plene uidebit. Et **psalmus**. dicit. quod trinitas sibi soli nota ē et homini assumpto. **Reuertendo** igitur ad cognitōes bñe **Marie** dicim⁹: quod cognitio eius excellit omnes cognitōes et modum cognoscendi quod habuit aliqua creatura in tribus gradibus ut dictū ē. Et preter hec triplē etiā excellit oēs cognitōes omnium uia uia. uidelz in pfectiōis cognitione. in habitus possessione: et in modo cognoscendi cum quiete et sine abstractiōe qualis ē in raptu. Et quātū ad pñm pfectō cognitōis maior debet ei rōne maioris eleuatiōis per hōi nobiliores et excellētiores. **Primum** ab secūdū in habitus possessione. nā talem habitū et actū qualem

¶ Titulus

habuit paulus i raptu fuit ab tpe. q p statū nō fuit. sed bitus cum actu cessauit. Tale iquā genis bitum s3 pfectōe bēa maria habuit. quia semp q continue habuit: quoniam ab eo quo primū mater dei facta est q fuit. usq3 dum idē habitus i glōsam cognitōis fm statū patrie pfect' est q ideo continuatō possessiōis debeat ei rōe maioris pfectiōis. quā huic vite sup omēs viatores fūdit' mortua fuit. ppter quod et vita eius cum xpō abscondita in deo. semp q curie angelice p sēs itra sctuariū dei bitauit. Qdū ad terciū. Modus cognoscendi eius nō fuit p modū abstractionis. exaltis vel stuporis vel etiam soporis. hec aut contigūt ppter excellētiā q ipropor tōnabilitatem lumis ad intellectum illuminabilem. ut patet in lumie corporali i transfiguratōne dñi. quādo ostēdit discipul' claritatē similitimā claritati glē. Dñ. n. q Petr' et qui cum eo erant grauati erāt somno q videre non poterāt et q stupor circūbeterat eos. Similiter i lumine spūali. Ante q Paulus excellentia visionis stupefactus dixit. Altp in corpore vel ext' corpus: nescio. deus scit. Hunc stuporem bēissima maria non habuit. cui intellectus dei formalior et illi luci proportionabilior fuit. Ante sicut lux eadem que est egris oculis obiosa. sanis autem amabilis: et sicut per eandem lucē clari oculi perfectius vident q sine perturbatōe. Egrī autem minus pfecte q cum perturbatōe. Ita lux spūalis que oculis Pauli fuit impropor tōnata. q ideo raptum fecit. q cum stupore. S3 oculis beate virginis fuit proportionabil' sine stupore q cū delectatōe. Et hoc debebat ei sup Paulū. ratōe puritatis sup omēs viatores. Fuit g in bēa maria habit' fidei. sicut et act' q est in raptu pōt eē cū habitu fidei q diu ē aliq3 de obscuritate. q nō ita plene depurata sicut in statu comprehensorum.

¶ De caritate vginis ma. §. ij. rie bē in canticis. vulnerata caritate ego su3. Et eccl'a canit. Vidistis eam plenam caritate. sc3 quo ad deū. q dilectōe quo ad proximū. Excessit autem omne creaturā in caritate proximū. Ego diligētes me diligo ait diuina sapiētia prouer. viij. Et qui magis diligit deū magis diligitur ab eo. ita tamen q prior ipse dilexit nou ut ait Jos. in canonica. Maxime autem super omnes puras creaturas fuit ipa dilecta a deo. qd patet ex eo. qz maximū donū ei largitus est deus. ut. s. filiū suū dilectissimū summūq3 bonū ei communicaret. ut cōs ess3 filius sui i deitate. eius i humanitate: vna q eadem psona deus et homo. ¶ Tria autem exigūt ad hoc ut caritas viatoris pficiatur ut transeat i caritatem pphensoria i subiecto caritatis. Primū est depuratō. Secundū est sui in se collectō. Terciū est eleuatō. Ad primū sc3 depuratōnem oportet q fiat sepatō a 3i3a dispositiōe i subiecto. q ipediūt p petrias dispositiōes caritatis pfectiōnum. Sunt autem tria a quibus debent purga

¶ Decimusquintus

ri et segregari sc3 culpa. pena. corpulētia. Per omia ista tria impeditur pfectō caritatis i maioribus in statu isto. per secūdu tñ ipediēbatur patres in limbo. s. ppter penam originalis. propter terciū tñ. id ē corpulentia ipediēbatur Adam in paraiso. Et de his tribus impediētis dñ i libro Sapie. Corpus quod corrum pitur aggrauat aīam. ubi corpus notat corpulentiam. Corruptō culpam. Aggrauatō penā. Nec obstat q in domino Ihu fuit fructō. ubi tamen fuit corpulentia et pena: qz unio ad diuinam naturam vicit q abstulit hec impediēta. ¶ Secūdu quod erigit ad caritatis pfectiōnez est sui in se collectō. p quod etiam tria ponuntur impediēta. Aīa. n. fm q quedam natura est et forma corporis natural'. primo ligatur ad corporalitū ymagines q spēs. Secūdo obligatur ad diuersas corpis passiōes. Tercō diuiditur in diuersas opatōes. ¶ Aug. i li. de trinit. Tāta ē vis amoris. ut ea que cū amore diu cogitauerit q eis cure glutinio inhererit. attrahit secū etiam cū se cogitantā quodāmō redit. Er rat ig' cū se istis ymaginib' tanto amore coniungit. ut etiā se esse aliquid hui' existimet. Et post hec dicit q fuerūt diuersi errores phorū. Aliorū ponentiū esse ignē. Aliorū athomos et bñoi. Et subiungit sic. Sic suboriz erroris debet c' dū rep' sensitiuaz ymagines secernē a se nō potest. ut se solā videat. Coheret. n. ei mirabiliter glutino amoris. q hec est eius imundicia. qñ dum se solā nititur cogitare. hoc se putat eē sine quo se nō potest cogitare. Nec ē g pma collectō ab ymaginatōib' corp'alib' detractō. ¶ De cūda ē deobligatō ad corpis passiōes. vñ Aug. i li. de aīa q spū ait. Quibusdam affectibus q qdam amicitia aīa corp'i iūgiē. fm quā aīa citiaz nō vnq' carne suā obio habuit. Socia nāq' ē. l3 e' societate pgraue. Ineffabili nāq' pbitō ne diligit illō. amat comitē suū. q iō libera eē nō pōt. Dolorib' e' vehemēter afficiē. Formidat q mori nō pōt. Oculor' speculatōe de pascif. Sonorib' delectat' auditib'. Suauissimis iocūda tur odorib'. Larga epulatōe reficiē. Et licz bis reb' nullaten' vtaf. graui tñ merore afficiē: si ista subtrahāf. ¶ Terciū ipediētū est diuifio ad opatōes varias. De q dñc Aug' i li. de spū et aīa. fm sui corpis effect' varijs nūcupat' noīb' dñ. n. aīa dū vegetat. Spūs dū contēplaf. Dē p' dū sentit. Anim' dū sapit. Mens dū intelligit. Ratō dū discernit. Dū recordat' memoria. dū pletit volūtas. Ab istis ergo trib' collig' aīa i seipam p corpalem ymaginum abstractionem p passiōū corporalū cessatōez q opatōnū unione. Et de unione actū dñc Aug'. Sensus veretur in ymaginatōem. ymaginatō in rōez ratō in intellectu. Intellectus in intelligentiā. Intelligentia in deum. De ista triplici collectō ne simul. s. ymaginatōnū. actūū q affectūū dñc Aug. i li. de qntitate aīe. purgatur mēs a peti colluione. ab errorū obtenebratōe. a rerum

Capitulum

fantastica ymaginatione: a rerum naturalium fallaci proportionem: a rerum temporalium vana delectatione. Item. Ab hoc ergo mundo reuertentes ad deum et quasi abhinc sursum reuertentes. Per nosmetipsos transire debemus ad deum. hoc est iterare ad semetipsum. Et intrinsecus penetrans seipsum transcendit: et istinc ad deum ascendit. Ab hinc ergo cor nostrum colligamus. et ad eterna gaudia reuocemus. de aliquando radiu cogitationis in lumine gratie figere valeamus. Item. Requies cordis nostri. cum deum suum preplatur. et ipso sua contemplatione suauiter reficitur. Et dulce est illi semper quod ad desiderandum. quod ad laudandum. quod ad amandum semper suaue inuenitur. Tercium quod erigitur ad caritatis perfectionem: et eleuatur que fit per tria. scilicet a natura conatur. a gratia subleuante. a deo attrahente. Et de conatur nature dictum est supra de zacheo: quod statum pusill' erat. Et de subleuatione gratie quod ascendit i arboris sic hominum. quod designat gratia sacra mentalis. et virtutis. Sed quod non sufficit ad conuersionem que est in perfectione caritatis. nec conatur nature. nec subleuatio gratie sine diuinitatis actione. Tunc clamat sponsa Cant. i. Trabe me per te. Et ipse Iob. vi. Nemo potest venire ad me nisi pater qui misit me traxerit illum. Ad primum scilicet conatur nature disponunt anteceder. primo miseria rationis stimulat. Secundo proprie defectibilitatis cognitio. Tercio summe perfectionis naturalis appetitus. Ad secundum. scilicet gratie subleuatio disponunt anteceder inchoatiue. Gratie sacramentalis sanatio a malo culpe et pene. Gratie virtutum adiunctio ductio in bonum progressiue. Dona quoque et fructus. Dona ad excellenter actus adiunctoria. Fructus: laborantem reficiendo. Completie autem secundum statum vite beatitudines. secundum statum preterite vite. Sed de ista attractione nota quod in naturalibus tantum maior est motus: quantum maior est appropinquatio ad suum ubi. Nec sola appropinquatio est causa augmētationis motus. sed similitudo et conuenientia ad suum ubi. An quantum magis lapis mouetur deorsum. tantum magis intenditur suus motus. et sic ignis ab sursum. Sed in voluntariis motus naturalis non sufficit mutare situm ipsius virtutis ad suum ubi. sine ipso ubi. Et hoc est quod in naturalibus est tantum ubi: ita quod non motus. Sed in voluntariis ipsum ubi est motor: et cooperatur. Et ita id ad quod motus est. et quod mouet per ipsum habet motus quod sit appropinquatio. Est autem hinc appropinquatio terminus perfectionis conformitas voluntatis diuine et humane deiformis effectio. Ad hanc autem attractionem et appropinquationem et proportionem tria specialiter disponunt anteceder in via. scilicet opera instructio vel edificatio. opera patientie vel passionis. opera excellentie supererogationis. De operibus instructio dicit Augustinus. Lex est diuine prouidentie ut nemo a superioribus ad iuuenem ad cognoscenda vel participanda gratia. que non ad eandem quod ponit affectu non adiuvetur. Item et Iob. xj. legitur de Iapha. quod cum esset potifex anni illi prophetavit. In quo dominus ostendit quod etiam in malis

Decimumseptimum

ratione prelatiois bona tribuit ad utilitatem aliorum. Et de Saule legitur. quod post unctorem introiuit in eum spiritus et prophetavit. De operibus patientie et passionis patet per id quod ait apostolus. iij. cor. xij. Quia et in infirmitate perficitur. Et figurat in Iob. quod perfectio victoria per patiam omnia bona sua recepit duplicata. De operibus supererogationis. scilicet paupertate. castitate et hinc dicit ipse. Amen dico vobis. quod nemo est qui reliquit agros etc. qui non recipiat centies tantum in vita. Consistit ergo ista perfectio caritatis transiendi de statu vite ad statum preterite. In plena deputatione. In omnimoda collectio. In perfectissima eleuatione. Per quod perfectio caritatis de statu vite in statum preterite transmutata sit sine substantiali additioe perfectionis sui in se. per actus extensionis. per actus et hinc meliorationis et nobilitationis: et per summam cum summo bono coniunctionem. Et quod caritas sola perfecta est. quod est vinculum perfectionis. Alie autem virtutes hinc aliquid de imperfectioe. ut fides que est de eo quod non videtur. et hinc. Cum autem venerit quod perfectio est: ait apostolus. i. statim patrie euacuabitur quod ex parte est. Tunc necesse est omnes alias virtutes euacuari. scilicet secundum usum vite preterite. vel ab actionibus sopiri. solum autem caritate dominari et exercere omnium operationes. Et tunc implebitur illud. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo etc. Quod tunc implebitur quoniam omnis actus cessabit naturalis. quantum ad actum. et omnis alteri virtutis habet erit sopit quantum ad actum. et anima in esse suo nobilissimo. tota nobilissimo habitu implebitur: et nihil nisi caritas in anima ad actum egredietur. Sicut ergo caritas bene marie in statu preterite est maior caritate omnia pure creature. et quantum ad substantiam et quantum ad actum ita eadem caritas est in statu vite maior fuit omni caritate pure creature quantum ad substantiam. non autem quantum ad actum. Et sic quantum ad substantiam fuit caritas bene marie maior caritate omnium angelorum: sed quantum ad actum etiam minor caritate minimi angeli. Quod autem maior substantia minor est in actu facit subiecti obiecto per rationem coniunctio minor motus attractio.

De spe beate marie dicere. §. iij. dū ē quod utique eā habuit perfectissime. Nā habuit ut dictum ē perfectissimā caritatē. quā mī ē oīm virtutū secundum Ambro. ut quod eā habeat et filias et contineat. i. alias virtutes. unde et spem. Et cum spes sit certa expectatio future beatitudinis ex meritis et gratia proueniens. ut diffinit eā magister in. iij. sen. Alij scilicet et scilicet. quod certitudinem scire non habent de meritis suis et gratia. sed per diecturas: id nec certam expectationem habent de sua beatitudine. sed conditionalem. scilicet si habuerint gratiam et merita. Sed beata maria erat certa gratia se esse plenā. unde et certa de sua beatificatione quam expectabat. Et propter perfectam et habundantem spem dicitur Eccl. xxiiij. in persona eius. Ego mihi pulchre dilectionis. timoris. agnitionis et scilicet spei. quod nosolum ista in se habuit in mente et actus produxit: sed et in alijs procurat. An et dicitur. Spes nostra. scilicet ab infirmitate fragili in omnibus auxilium procuranda. Et eccl. xxiiij. dicit. In me omnis spes vite. Et dicta autem notantur tres ille virtutes. Caritas ibi. pulchre dilectionis. scilicet dei. unde precebit tumor reuerentialis

fitas ibi agnoscitur. Per eā enī habet cognitio-
nem necessarias ad salutē. Et scāte spei. qđ dicit ad
excludēdū vānā spem. ¶ Sed obijci possz. qđ bēa
maria nec caritatē pfectā habuit. nec fidē. nec
spēs. Nam in fide videtur dubitasse. Et dubius ī
fide ē infidel. ut dī extra de heret. Cū. n. āgelus
ei nūciatū conceptū filij dei. interrogauit qđ di-
xit. Quō fiet istud: qm̄ vīrūz nō cognosco. Qđ
sile videtur locutū zacharie. cūz sibi ab angelo
nunciata fuisset conceptio iohannis baptiste.
dixit ei. Unde hoc sciaz cū sim senex et proster-
ril. In quibz verbis qđ dubitauerit et incredulus
fuerit. patet ex eo qđ dixit ei āgel. s. pro eo qđ
nō credidisti vbiis meis. eris tacēs et nō poteris
loq̄rē. qđ mutitas fuit ei data ī penā. Hoc idēz
videt ex exēplo qđ subdit āgelus Marie: dicēs
Ecce Elizabeth cognata tua et ipa pcepit filiū
ī senectute sua. q. d. Nō habes dubitare de cōce-
ptu tuo. qđ sicut cōceptus Elizabeth ē miraculo-
sus: ita erit et tu. Alr tñ. qm̄ illi? ex sterili sed
de viro: tu? ex vūgie tñ ex deo. Ad hoc rñdetur
qđ bēa maria in nullo dubitauit. qđ declarauit
spūscō: cū dixit p os Elizabeth. Bēa qđ credi-
disti. Tūc. n. dī Elizabeth repleta fuisse spūscō
cto. qđ reuelatē cognouit mariā deū concepsisse.
qđ erat occultū. Nō ergo cū dixit. Quō fiet istd
dubitauit qđ rēs de facto. s. z quēsiuit de modo. Et
hoc ē qđ ait Bern. sup miss. ē. Nō dubitabat de
facto: s. z modū et ordinē qđsiuit. Nō enī qrit si fi-
et istd. s. z quō. q. d. Cū sciat dñs meus testis cō-
scie mee votū ancille sue ēē. nō cognoscere vīrū
qđ lege. quo ordie placebit sibi ut fiat istud: Si
oportuerit me frāgere votū ut paria talē filiū
et de filio gaudeo. et doleo de proposito. Fiat tñ
voluntas ei. Si autēz concipiā virgo: paria
virgo. qđ vtiqz īpossibile nō erit si ei placuerit.
tunc scio vere. qđ resperit hūilitatē ancille sue.
Nec Bern. Tñ et Bēa dicit. qđ illd quomō sūt
due dictōnes distincte. Et qm̄. vīr nō cognosco.
id ē proposui me nō cognosciturā vīrū carnali-
ter. Emiserat. n. votū virginītatis sūm Augul.
xxvij. q. ij. §. Beata maria. Mel sūm albtū super
missus est. Nō cognosco vīrū ut psonē mee do-
miatō: ē. operū rectōrē. co:poris corruptōrē.
a se obligatōrē. prolis propagatōrē. nūq̄ volo
cognoscere aliquā cognitōrē: videtō. s. aut audī-
endo. aut intelligendo vel diligendo. Quod au-
tem angelus ei nūciauit conceptū sterilis Elī-
zabeth. ut dicit ibi quedāz glosa. Non quasi in-
crebulā hortatur ad fidem. sed crebētī que au-
dierat ampliora replicat miracula. ut que deūz
paritura erat. pcursores quoqz de anu sterili
nasciturū cognosceret. Sic et Bern. vbi supra.
Quid fuit necesse etiā huius sterilis virginis nū-
ciare conceptū: Nūquid forte adhuc dubiam et
incredulā oraculo recitōris voluit confirma-
re miraculū: Absit. Sed ideo conceptus sterilis
virginī nūciatur. ut dū miraculū miraculo ad-
ditur. gaudiū gaudio cumuletur. Porro neces-
se erat non modico leticie et amoris incēdio in-

flāmare. qđ filiū patēne dilectōis cū gaudio spi-
rituālacti mor erat conceptura. Mel etiā ut au-
diēs cognatā. id ē attinentē vetulā et gravidā.
cogitet ipa iuencula de illi obsequio. Ante po-
stea eā visitās: ei ī partu fuit. sūt et alie ratō-
nes que hic omittūtur. ¶ Secūdo qđ ad dile-
ctōem videt qđ nō habuerit eaz maximas. Nam
dicit filius eius. maiorēz hac dilectōz nemo ha-
bet. qđ ut aīaz suam. id est vitā ponat quis pro
amicis suis. s. z p martiriū. Sed beata maria
nō recepit martiriū. s. z morte naturali sine do-
lore mortua est. ergo qđ. Rñdetō sūm Albtū vbi
supra. Nō tñ bēa maria qđ ad actū interiorē
id ē dispositōz et desiderii. s. z etiā qđ ab opis ex-
hibitiōz. posuit aīaz suā pro proximo. imo anī-
mā filij sui. et ipm̄ filiū quē magis qđ animā suā
dilexit pro proximo. Et propriā animā sine ne-
cessitate. passioni obtulit propria voluntate: et
eā in passione filij crucifixit cū filio: ut plus qđ
martir fieret sūm omnes doctores. Unde et duas
aīas obtulit pro proximo. et effectū dilectōis ad
proximū duplicauit. propter qđ dñs dicit
Tuā ipsi aīam gladii transibit. s. doloris. Luce
xx. Et ut addam aliquid simplicibus auribus
vix credibile. Ita proximū dilexit. qđ si de fuisse
qui filiū crucifixisset. ipa p salutē hūani gene-
ris psequēda. cū manibz suis ī cruce posuisset.

¶ Tercio de spe. Nō. n. videtur habuisse spem.
Nam: ut ait apostolus. Quod habet quis. quid
sperat: q. d. spes est de re que nondū habetur. ut
de beatitudine. sed Elizabeth spiritusācto reple-
ta: dixit eaz esse bēam. Beata que credidisti. si
ergo beata erat: nō bēitudinē sperare poterat.
quā iā habebat. Ad hoc respōdet. qđ vī bēaz di-
xit futurā. si loquimur de beatitudine imperfe-
cta seu dispositiua. de qua Xpc. Beati paupe-
res spū scō. sic vere tūc erat bēa. qđ omēs illas
bēitudines pfectissime hēbat. Et talis bēitudo
nō oppōnit spei. sed manet cū ea.

De virtutibz cardinalibz. §. iij.

De quibz dī sapie. vīz. sobrietatē et sapiāz do-
cz iusticia et stutem quibz nil ī vitā hominibz ē
utilius. sobrietas hic dī tēpantia. sapia pruden-
tia. virtus fortitudo. Iusticia aut ponit ī suo
vōcato vocabulo. docet ista diuina sapia. cū in-
bitat mentē p grāz suā. ¶ Et prima facie possz
videri qđ hec nō fuerūt ī virgine ex actibus ea-
rum virtutū. Nam dicit Aug. qđ prudentia est
ī precauendis insidijs. Insidia est occulta de-
ceptio. sed virginī nō fuerūt occulte fraudes di-
aboli. nec ad eā accessit tēptatō. Iusticia est in
puniēdis mal. ī se vel ī alijs. sed bēa maria nul-
lū ī se peccatū habuit. Erga alios dī mater mi-
sericōdie que nō punit sed remittit penas. Fortitu-
do ī tolerandis molestijs. s. sine īpatia. Tempe-
rantia ī refrenandis illicitis concupiscentijs.
Sed bēa maria nō habuit aliquos motus cōcu-
pie illicitos. Et ī omībz regem qđsiuit: nihil ra-
tōe sentiēs molestū. ut ī alijs accidit. ergo qđ.
In cōtrarium est. quia angelus dixit. Ave grā

Capitulum

plena. **S**3 una ex gratijs ē gīa dūtū. Et potis-
sime iter morales sūt iste. g et istas habuit. **A**n
ipā ait ecclī. **xxiij.** In me oīs spes vīe et dūtū
Trāstē ad me oīs. s. p eis adīpīcēdis: et a ge-
neratōibz meis adīpīcēdis. i. actibz virtutū a me
pcedētibz. i. pīcētibz. i. pīcētibz. i. pīcētibz. i. pīcētibz.
dum. q cū dūtū iste sūt sub dō: uplici dīfēre-
tia. s. m dīversos stat. ut ponit plotīn. pba. et de
clarat. b. tho. i. pīma scde. Et pīme dīcū ē polīce
etīstē. et i. pīcētibz et pīcētibz i. virtute.
quarū officiū est i. habētibz sustinere. magnos
et multos impul. tēptatōnū a vīcīs eis pīcētibz.
s. tū supare. et pīcētibz rādī subīcere. Secūde
dīcū ē purgatorie hīte a pīcētibz vīcībū. q. u. z
officiū ē q. i. q. et eas hīte. cū modīca pugna cō-
trariōrū. Tercie dīcū ē purgati animi. q. pro-
pīe sūt in comprebensōibz. Et aliud officiū ē
hīte q. in pīcētibz. Et pīcētibz sit elīgere deū ut sū-
mū bonū. et oīa i. cū referre. Iusticie ei totali-
ter subīci et volūtati ei cōformari. Fortitudīs
ei firmīter ībere. Tēperantie i. ipō sūme dele-
ctari. et nō in alio. Quarē dīcū ē exēplares p
ut sūt in mēte dīuī. Habuit g. b. maria dūtū
istas s. m. **Alb.** q. i. p modū patre et ut purgati a-
nīmī. nō autē sūplī s. medio mō iter statū via-
tōrū et pīcētibz. nāz q. tū ab actū pīcētibz ha-
buit p modū pīe sine aliq. pugna. **S**3 q. tū ad
merēdī pīcētibz. habuit p modū vīcībū. **S**3. n.
sūplī habuit p modū pīcētibz. nō et ill' a-
ctibz meruī. **D**erīuādo s. mōnē ad singlas
de pīcētibz eius canit ecclā. Quo progredieris
virgo pīcētibz. Prudentē cōseruabat om-
nia verba hēc: que de filio dīcēbātur parulo:
conferēs i. corde suo. **Luce. ij.** scz cum hīs q. scri-
pta erant de eo. ut eīcīt **Deba.** Prudentē dīa-
bolo occultabat suam vīcīcātē. Prudentē
eualit pīcētibz herodīs cōtra filīz. fugiēs i. e-
glīptū cū eo. Qui moderatur labia sua pīcētibz
simus est inquit **Salomō** i. puerbīz. nulla au-
tem pura creatura ita moderata est. nam pau-
ca reperit locuta et valde rādīabilia et vīcīa.
Cū āgelo breuī interrogādo de mō ei? quod si
bi nūcīauit. Et hoc intellecto: volūtati dei se to-
tā subdēdo. Ecce iquit ācilla dīnī q. cū filio au-
riliū p defectu vīnī postulādo: cūz ait. vīnū nō
hīte. Et mīstros ab obediētīa ei? exhortādo cū
ait. Qdēq. vob dīxerit facite. **Jo. ij.** Et iterūz
filio iūctō i. templo ait. Fīlī quid fecisti nob sic
q. **Luce. ij.** Diffuse autē cū deo locuta ē q. cātī-
cū de o grās agēdo edībit. magnīf. aīa me. q. c.
Iusticie pīcētibz ītegrales sūt facere bonū et de-
clīare a malo. Sed hec sola declīauit ab oī ma-
cula pīcētibz. s. m. illud canē. macula nō ē i. te. Et se
per operata ē bonū ad oīs. Partes iusticie po-
tēntiales sūt religio. obediētia. pietas siue mī-
serīcōdia. gītudo et pīa. Est autē religio pīcētibz
latrīa et dūliā. Et latrīa q. ē honor soli deo de-
tī? exhibīt. Et pīstīte fuit latrīe s. m. **Alb.** vbi
sūp i. tribz. In actu cordis. ut pīgnit et dīlectio.
In actu orīs. ut laus et oīo. In actu opīs ut ge-

Decimumseptimum

nūflexio. aborātō. s. m. oīo. **O**īa hec fu-
erūt i. bēa dūte i. sūmo. Actio enī īterīoibz vī-
tutū excellit oīm creaturā purā. Anglī ei hīte
dūtū inamīssibiles sed nō meritorias pīcētibz es-
sēntīa. Vīcītores hoīes sūctī hīte vīcītores me-
ritōrias sed amīssibiles. **E**sa autē maria habuit
cū āgelis vīcītores īamīssibiles. cū sēctīs vīcīto-
rīb meritorias. et sic etiā excellētī cūctīs habuit.
Act' latrīe i. ore. s. laus et oīo. excellētīssīme fu-
it i. ea. ut dīcē valēt illud. **S**emper laus eius in
ore meo. Et oīo q. ē sēctōrū nō īntīf alicui iuri
ex pīe sui. sed tū mīscōdie ex pīe dei. oīo autē vī-
gīs īntīf gratie dei iuri naturali et iusticie e-
uāgelī. nā filius non tū tēnē audire matre
s. et obedire. **I**uxta illō apostolī. **F**īlī obedite
pīcētibz vīcīs. q. etīā ē de iure nature. Qd ipā vi-
dēt īnuere i. mō orādī. nō enī vīa ē obsecratōne
sūplīcī. sed īsīnuatōe: dīcēs. **A**īnū nō hīte **Jo.**
ij. Dīcīt autē hugo d. s. cōtō vīcītores. q. nobīlīssīma
spēs oīoīs ē īsīnuatō. exēplīcās i. dīcō s. bō
Aīnū nō hīte. Et sic orātō ei? erat nobīlīssīmus
modus orādī. cum q. habebat rādēz īsīssīonīs
et īmperī. tū q. īmpossībile erat eā nō exaudīrī
Iuxta illō qd i. figurā hūī dīxīt **Salomō** matrī
sue bīlabee. cū aliq. petere vellet. **P**ete īngt mī-
mea. neq. ei pīas ē ut auertā faciē meā. **ij.** **R**e-
gū. **ij.** **A**ct' eīcīt latrīe ē i. oblatōe et i. tēplōrū
pīcētibz et sēctīficatōe. **T**otū hoc bēa maria fe-
cit i. sūmo. nā de corde et corpore suo construxit
tēplū spūīfīcātō. i. quo sēctīficātō dei filius ha-
bitauit. **I**pā nō solū seīpāz obtulit deo i. sacrfī-
cīū p vīcībz dūctatīs: s. et filīū suū ex sua carne et
sāguīe formatū spontaneo cōsensu i. ei? passio-
ne obtulit pro nobīs oībīb deo in odorē suauī-
tatis. **D**ulīa hō ē honor debītus et detīt creatu-
re pīcētibz: pīcētibz alīquā excellētīa ut potēsta-
tis. sapīe et vīcīutīs. **I**perbūliā autē debetur ex-
cellētīb creaturīs. ut vīcīnī et crucī. Et **I**per-
būliā quīdēz habuit bēa maria i. sūmo sup oīs
creaturas. nā mai? ē adorārī q. adorare **I**per-
būliā. Sed oīcī alīj sūctī adorāt vīcīnē **I**per-
būliā. **I**pā autē adorāt ab oībīb **I**perbūliā. ex-
go oīs excellīt i. **I**perbūliā. **I**terz act' dūliē ha-
buit super omnes excellētēz. nulla enīz dīgna
persona vel creatura potuit aliā creaturā tā-
tū honorare q. tū dīgnīssīma creaturāz mater
dei. **I**te cū est sūpma et dīgnīssīma oīm creatu-
rāz quā debēbāt omnes venerārī: mīscōdie debi-
tū fuit nō iusticie. ut alīas creaturas honorāet
Item seruit' humīlīma fuit quā īferīores se ho-
noraret. q. scz ipā prōxīma deo per īcorruptō-
nem. q. īcorruptō facit prōxīmū deo. purīfīca-
tōēz pollūtīs matrīb constitutā absq. legis pī-
cepto obsuauit. et filīū cū oblatīonīb offerens
sacerdotīb. legalīb reuerētīā exhibuit. Et sūp
legē posīta ipā legī et mīstīs legis obediuit per
gēs ad tēplū singulīs ānīs i. festīuitatīb pīcētibz
ī lege. et filīū dūcēs duobēnē. **E**tūz ab opa
mīscōdie que debentur ex compassīone prōxīmō
rum et subleuatōe mīserīe. et pīcētibz hoc debītum

bicūtur hūiōi opera iusticie. ab que tenē om-
nes p loco et tēpore. ut patz i discussiōe i finali
iudicō. **E**surui qē. **M**atth. xrv. 10. opa mīscōie
bēa maria habuit i sūmo sup oēs. opēz aut mī
scōie altēz ē alfo mai. vel qd fit ex maiori ca-
ritate. v. qd fit magis digno idigēti. v. qd fit ex
maiori effectu ipō. vel qd fit ex magis nccō.
hec oia fuēnt in bēa maria i sūmo. **N**ā caritas
ex qua fecit opera mīscōie excessit dilectōz oīm
mīscōiaz facientū. maxime indigēti exhibuit
qz nemo inf viatores xpo paupior fuit. dignis
simo pauperi tribuit. qz homi deo. magnuz em
op' mīscōie ē. qd bāf laico bono. mai' qd bāf
clerico. maius religioso. maximū si epō egenti
et bono. maxime maximū si pape pauperi. **S**ed
sup omnia paup' deo. **Q**ui ut ait apls. cū sit bi
ues i glā. ppter nos egen' fact' ē. maximū etiā
effectuz mīscōie nobis impendit. qz nobis mīse-
ris et captiuis et mendicis debet filiū suū deūz.
captiuis i pēti. famelicis i viaticuz. laborātibz
i pmiū. infimis i medicamētum. et cum ipō de-
bit nobis regnū celozum et omne bonū. **C**ū il-
lo em oia nobis donauit. **N**on de supfluo sed de
nccō op' mīscōie fecit filio suo paupculo et pe-
grino de suis purissimis carnibz et sāguibz fecit
et tunicā corporis: i gremio vteri suo hospita-
t' ē. et de ppro corpe cibavit et lac dedit. **P**eniten-
tia vire' que est p iusticie fuit pfecti' in beata
maria q' alijs viatoribz. quod patet ex eo. qz
i omnibz alijs act' pnie relinqt pētm in esse vel
fuisse. **E**st em dolor de pēis pmissis. **S**z i vgie
bēa act' pnie fuit sine presentia vel precessione
culpe. **F**uit em in ea per moduz patrie. **I**n bea-
tis em ē pnia vire' sicut et alie omīs: s3 ad aliū
actū q' hic videt3 nō dolor de pmissis: s3 de testa-
tō pēti sine velle peccare. **E**t sic fuit in bēa ma-
ria fm **Alb.** **D**e fortitudine ei' potest itelligi
illud quod dī puer. ultio de mīete sapiēti. **F**or-
titudo et decor indumentuz eius. i. fortitudo de-
cora. qz. i. sine motu perturbatōis alicui'. qd
nō fuit in scōis. **I**ac fuit ibuta semp et ornata
Quā mater dei effecta appropinquās ad partuz
magnanimitē aggressa ē iter cū spōso ioseph
i bethleē p mōtana iudee. ut describē et cēsū da-
ret pīdi p romano imperio. **E**t cū illic non re-
perisset hospitū. siue ppter multitudinē pcurrē-
tiū. siue ppter paupiatē. nō hīs ad expēdenbū
secessit i diuersoriū. **U**bi media nocte in hīeme
peperit filium suū. frigus cuz eo constātissime
ferēs. nat' inde ad paucos dies magnifice expo-
suit puulū pene marie circūcūctōis. nō sine sui
dolore imēso. **E**t p' modicū quesitus paruulus
ab herode ad perēdum. secessit i egiptū ad ter-
ras p'dolatrantiū pluribz ānis ibi demorata. et
p' morte3 herodis reuerfa in nazareth semper
fiduciam habens in domio. ut exiret de inimi-
cis. **S**ecuta filiū p'edicatē et miracula faciē-
tes. o quot obprobria. quot blasphemias. q't per-
secutōes. quot infidias ad capiendū eū illata et
facta patiētissime tulit. **D**emū stabat iuxta cru-

cē **I**hu mater eius maria. ut dī **Joh.** xix. cū ma-
rio dolore. cernēs filiū derisū. p'putū. flagella-
tū. spinis coronatū. a cūctis maledictū et repro-
batū. i medio latronū collocatū. clavis affixuz
aceto et felle poratū in siti sua. lācea vulneratū
Stabat pena mortis p'sternata: s3 mēte ab deū
erepta. **S**tabat nō incliata ad sensualitate3 ex
amore filij. **S**tabat non curuata ad appetendū
vindictam crucifigentium: nō eos maledicens
nō odiēs. nō murmurās. nō vociferās. nō ca-
pillos euellens v' faciē bilacerās ut multe faci-
unt in morte carissimoz. **S**tabat fortiter et
v'sq; in finem perseveranter. omīa sustinēs pro-
pter dilectōz dei hoc volētis. et proximi dilectō
nem inde redimēdi: qz fortis est ut mors dile-
ctō. dura sicut infernus emulatō. **C**antic. viij.
Intemperantia deniq; singularissima fuit. p-
pt qd ait **Eccl.** xxiij. Quasi mirra electa tedi
suauitate odoris. mirra q' ē amara et p'suatiā a
corruptōe sigt t'pantiā: que vtiq; amara ē dis-
plicibil' s'ensualitati: s3 p'suatiua a corruptōne
multoz p'corum. **E**t de abstinentia q'dem dicit
Ambro' i li. de virgibus. q' frequenter ipa ieiū-
nabat: et cum reficiendi necessitas cogēt: cibo
ei obutus erat qui mortē arceret. nō q' delicias
mīstraret. **S**ola ipa fuit q' nūq; metas i cibo et
potu excessit. nec vnq; cū nimia auaritate sum-
psit. **Q**ue ac castior ea que dei filiū itacta ge-
nerauit. **I**n omībz alijs viatoribz castitas ē cuz
pugna p'tra fomitiē et cū casu. ad min' impūmē-
te veniale. et cuz possibilitate catēdi etiā i mor-
tale. exceptis sanctificatis i vtero. et aplis spūs
scōo repletis dīc **Alb.** vbi sup. **S**z in bēa maria
fuit castitas sine pugna fomitis et s'i casu et pos-
sibilitate catēdi i mortale v' veniale. q'nimo ca-
stitas ei' nō solū hoīm viator3 s3 et angeloz ca-
stitate excellit. **E**t. n. mltiplicior. qz āgeli soluz
eā habent in spū non i corpore quod nō habēt.
Sed maria in spū et corpore vgo. **E**st et nobi-
lior et vtilior. qz angel' est naturalis. **U**nde nec
meritoria. **I**n bēa maria est gratuita et merito-
ria. **E**st tercō glōsior. qz in angel' q' necessaria
et sine pugna. **I**n maria voluntaria et cū victo-
ria. o q' ergo est pulcra. casta generatō cuz cla-
ritate. **S**ap. iij. Nulla clarior ista. **U**n ab eius
aspectū cū ēēt pulcheria oīm. etiā incōtinētes
non mouebātur ad cōcupiscētiā ei'. sed ad con-
tinentiā incitabātur. **D**e modestia parte tē-
peratiē. dicit apls ab pbi. iij. modestia v'ra no-
ta sit oibz hominibz. que consistit circa habitū
seu vestitū. **H**abit' aut fm **Alb.** vbi sup ē fplex.
i. mūdānoruz van' qui prohibetur. **D**e quo dī
in cāndica **De.** de mulieribus. **Q**uarū nō sit ex-
teri' capillatura. aut circūdatō auri et argēti et
margaritas qē. **U**n et diues q' induebat purpu-
ra et bisso. describitur sepult' i inferno. lu. xv. qz
ad pompam. i. superbiā eis vtebat'. **E**st secūdo
habit' mediocritatis: qui pertinet ad modestiā
ad quam tenent omnes etiā imperfecti. de quo
apls. j. ab **Thimo.** mulieres i habitu ornato cū

Capitulum

decubia et modestia ornantes se. non in totis crinibus. aut veste preciosa. sed in nimis. aut auro et argenteo. sic decet mulieres etc. Est tercius habitus humilitatis: qui pertinet ad perfectos. qualis erat habitus Job. baptiste secundum patrem camelo. ubi glossa. Qui penitentiam potest habere penite potest. i. humilis et deiectus. Et Eraso. exponens illud quod dicitur de veste Christi qui erat in consilio et desuper portata per totum dicitur. in consiliis id est de formis: non quod non haberet formam. sed quod habebat rudes futuras. Et desuper portata per totum exponit. id est speciatam multum. ut vestes pauperum. In isto tamen tercio habitu humilitatis sunt gradus. quod si potest esse et nimis humilis. i. deiectus. et nimis deiectus. quod si requeat statum portatus et mediocriter. et ab hoc facit quod ait Hieronymus. bi. xij. §. j. Nec affectare fortiter nec exquiritur delicie. sed in vestibus. quod laute pariant. Dicendum igitur inquit Albi. quod habitus beate marie fuit habitus humilitatis. mediocriter tamen. Et iterum credimus de vestitu domini Iesu et sacerdotum. Et si queramus. Quod beata maria potuit excellere omnibus aliis in ista mediocritate humilis habitus. cum quicquid panno ulla fuerit potuerint et alie illo uti et indui. Rursus Albi. quod secundum philosophum. circa particularia animae mediis determinare nescit. Descendit enim. n. ad individua plato iubet quiescere. Singularia. n. infinita sunt. nec eorum est disciplina. Sed in hismodi gratia potestior est arte. Dicimus igitur quod in hoc beata maria alios excessit in cultu vestitus. quod super arte per unctum spiritum sanctum sciuit mediocritatem super omnibus in hismodi obsequare. De humilitate nunc tacemus quod tanta fuit ut de usque de celis ad terram traxerit. Resperit humilitatem etc. Aue igitur gratia plena. f. utrum. De gratia. vij. donorum que fuit in beata virgine. Capitulum. XVIII.

H De gratia plena gratia. secundum donorum. vij. spirituum sancti. qui de gratia septiformis. secundum illud quod canit ecclesia. Tu septiformis munere. Et zacharias. ait. Exequabitur gratias gratias. f. donorum gratie utrum. Tantu etiam quod habet donorum perfectio quantum de perfectione utrum Gratia autem donorum realiter differt a gratia sacramentali et utrum. Et ipsa etiam dona differunt ab invicem resalut. De quo Isa. xj. dicitur. Requiescet super eum spiritus domini. spiritus sapientie et intellectus. Spiritus consilij et fortitudinis. Spiritus scientie et pietatis: et replebit eum spiritus timoris domini. Sine quo donis nullus saluatur. Et faciunt hominem defacili moveri ad opera excellenteriora quod utrumque infuse ex quod impetu spiritus mouentis. ut feruenter et perfectius agat: que omnia abundantissime fuerunt in beata maria. Et ideo. Aue gratia plena septiformis. Sed videtur quod ea non fuerint. Nam dicit Gregorius. in mora. quod sapientie opponitur insipientia. Intellectu ebetudo. Consilio temeritas. Fortitudinem precipitium. Timori remissio. scientie ignorantia. Pietati crudelitas. Vel sic. Sapientie luxuria. Intellectui gula. Consilio auaricia. Fortitudini accidia. scientie ira. Pietati inuidia. Timori superbia. Ex quibus patet. quod in viatoribus dona sunt cum permissione ad contraria et cum pugna. sed in beatissima maria non fuit pugna ad vi-

decimum octauum

cia contraria bonis. ergo non habuit. Respondeo deo quod omnia habuit. sed quasi per modum partitricie. id est sine pugna et ad alios usus. sed cum merito.

Descendendo autem ad singula. §. j.

1. sapientia habuit in summo gradu. Nam ut dicit salomon ubi humilitas ibi et sapientia. Et Tholomeus ait. quod iterum sapienter ille sapientior quod et humilior: sed beata maria humilissima super omnes. Et secundum regulam datam a Iulio. Qui se humiliat exaltabitur. et quantum magis humiliat: tantum magis exaltatur. sed beata maria exaltata fuit super omnes choros angelorum. ergo ipsa fuit humilissima. Unde et sapientissima. Est autem sapientia quidam gustus spiritualis prime veritatis per modum bonitatis. Unde sapientia secundum nomen eius dicta a sapore quasi sapientia scientia gustui mentis. In gustu autem tria considerantur. Primum secundum philosophum. quod gustus est quidam tactus. secundo in gustu est discretio gustabilium. Tercio est ibi delectatio quedam ex coniunctione gustabilis rei cum gustante. sic in gustu spirituali tria considerantur. Immediata coniunctio. discretio et delectatio sed in his excellit beata maria omnes viatores. ergo et in sapientia. Nam quantum ad primum in tactu spirituali. id est coniunctione immediata. quod precellat omnibus: patet: quod illa coniunctio est per caritatem. Unde ubi inseparabilis dilectio et maior. ibi et propinquior et indissolubilior et immediatior est coniunctio. Itaque incorruptio facit proximam deo. Et in virgine fuit summa incorruptio. ergo fuit magis coniuncta. Quod ad secundum. f. discretionem. sciendum quod discretio gustatum fallit duobus modis. uno modo ex parte gustabilis propter saporem et gustabilium commixtionem vel simulationem. Alio modo propter gustatum organi discursum in infectionem. Que deceptio contingit non tamen in re corruptibili: sed etiam in gustu spirituali. Ex parte quidem gustabilis ut quando angelus sathane transfigurauit se in angelum lucis. Et quando naturalis affectus videtur esse: vel e contrario: tunc et saporum commixtio siue confusio generat confusionem in gustante. Ex parte autem gustatum ut gustus spiritualis est infectio contra delectationem. vel ad minus fomitis corruptionem. que sensum spiritualis delectationis imbecillunt. et saporem diminuant. et discretionem pervertunt: ut dicant malum bonum et bonum malum. ponentes lucem tenebras et tenebras lucem. Hic est enim animalis homo ut dicit apostolus i. cor. ij. qui non percipit que dei sunt. nec discernerit. Cuius deus ventris est et esse sub sensibilibus delicias computat. Fastidians manna quod descendit de celo. et murmuratis pro peponito et aleis et cepis in egipto. Hec autem deceptio vel decipienda potestas. licet magis et minus est in omni viatore. fomitis corruptione aliqua remanente. Et hec deceptio siue deceptionis possibilitas nullo modo fuit in beata virgine. que per omnia astutias dyaboli non ignorauit. et semper malum reprobauit. et bonum sine errore elegit: et cuius palatus spiritualis ab omni corruptione fomitis fuit purus et

san? et spūali dulcedie sp plen? Nihil ei nisi deū
et pter deū gustauit. vñ i gustu spūali falli n po
tuit. Et sic q ad discretōz omēs excellit. Quo
ad terciū. s. delectatōz que repit in gustu spūali
bēa maria omēs ancillit. Nā dicit Greg. in mo
ra. q sapiētia est donū reficiēs mentē spe et cer
titudine. Sed spes et certitudo que fuit in bēa
maria et haberi potest in pñti. maria fuit sup
omēs viatores. Unde sicut inf esurire iusticiam
qd est bonorū viatorū. et saturari ea quod est
comprehensōz: quasi mediū est comedere. Ita
delectatō gust? spūalis i bēa maria sit p modū
pñstōis. Ad qd facit qd dñ in ei? psona in cā
ti. Comedi fauū cū melle meo. ut fau? pñstus
sit delectatō ex pñstōe bñtatis xpi. mel
ex pñstōe deitatis. Plēa igit fuit sapiē grā ut
dicē valēt illō Sap. vii. Elēit i me spūs sapiē.

Ad donū intellect? pertinet. §. ij.

quedā acuta et penetratiua cognitō diuinorū.
Eñ intelligere quasi intus legere. penetrare mē
te ad intima rerū diuinarum. ut mysteria scri
pturarum diuinarū audita vel lecta. Creatu
ras spūales: ut angelos et anias. Et ipm deū ex
ipsis rebo creatis p vestigiū vñ ymaginē fm il
lō. Inuisibilia dei p ea q facta sūt intellecta. pñpi
ciūf qd. Ad Ro. i. Sed n ratōe naturali ut pñ
sz lumine doni intellect? hoc bēa Maria pleni?
ceteris habuit. Qd sic pbat Albert? ubi sup. In
ter cognoscere creatū p creatū. et cognoscē cre
atū p increatū. mediū ē pñstōe increatū p crea
tū. vel ecōuerso creatū p increatū. Tria istorū
repiūf diuinitē. et nihil ē vacuū. g repietur et
quartum. Et puri quidem viatores habent pñ
mū. vidētes. s. creatum p creatū. id est p fidem
Eñ Ysa. vi. dicē. Ea que sub ipō erāt replebant
tēplū. glo. greg. Cum mēs in cōtemplatōe pro
ficat. nō iam quod ipē est. sz qd sub ipō ē aspiciē
deū. n. nemo vidit vnq. Et hec est cognitō vi
atorū. Comprehensores dō vidēt increatū per in
creatum. q. s. vidēt deum per seipm. vidēt etiā
creatum p increatum. creaturas. s. in deo. et per
deū. Iuxta illud. j. cor. xiiij. Tūc cognoscā sic et
pñst? sū. i. deū et omnia pñstā i se. sicut et ipē
me pñstōit in se. Ergo cū vnū mediū repiāf
inf extrēa. repiēf et reliquū. vidēz vidē increa
tū p creatū. Sed pñstō media pñet ad statū
mediū. Stat? aut medi? ad bñssimā ōginē pñ
net. q sup puros viatores et circa pñbēsores.
Fuit g pñstō bñssimē ōginis tal? p donū intel
lect?. q pñstōebat lumē increatū: nō qdē p spēz
sicut bñ. nec etiā p ymaginē ut viatoris. se p lu
mē creatū. Et sic pñstōit increatū p creatū. Et
illō lumē n erit mediū sicut p speculū vñ ymagi
nem vel vestigiū. vel signū put ē mediū inf ap
pñbēsiuū et signatū. sz sicut lumē sol est mediū
pñstōis visibile et visū. Mirabilē aut pñstōz
intellect? de bēa maria ponit Alb. ubi sup per
ix. cōclusiōes qñ pñstōia. Idarū pñma ē pñstā
cognitō sine medio dei trinitatis. quaz habuit
i via p spēalissimā grāz. Secūda est pñstā co

gnitō misterij incarnatōis. Et hāc habuit p g
tiā et singlarē expēntiā. Tercia ē pñstō sue p
destinatōis. quā habuit p reuelatōz et cāz. Quaz
ta ē aīe sue et spiritūū p spēs pñstas pñstō quā
habuit dispositiue p naturā. pñstie p grāz. Et
fm hāc vidit āglos aīas et demōs. Quarta ē pñ
cta pñstō oīm ad statū vie pñstentiū. quā ha
buit p grē infusiōe et inspiratōz. Et hec pñstē
bit pñstā pñstōz scripturaz. opantōz et con
tēplātōz. Sexta est cognitō circa se futuroz
quā habuit p reuelatōz et in speculo lectōnum
Septima ē oīm ad statū patie pñstentiū p co
gnitōz quā habuit p pñstōis reuelatōz.
Octaua ē oīm creaturaz stantiū cognitō. quā
habuit p naturā. grām et cōtemplatōz. Non a
est. q habuit ut matutinam et vespertinam cogni
tionem. Matutinā p gratiam. Vespertināz per
naturam et gratiaz. Et sic repleuit eum. s. ani
mum suum spiritu intellectus.

De dono cōsiliū sciendū. §. iij.

q pñstū est inqñtō rōis de aliq opabili a nob.
Et q oīa debet hō facē cū rōe. Id dicit salomō
Oīa fac cū pñstio. s. rōis. Et ubi n sufficit pñstūz
suū pñst dubia d illo opabili: dicitur rō ut qñat p
ñstia aliop. sz intelligētū et rectōz i illa māsia
Et id dñ tob. iij. cōsiliū sp a sapiēte inqñre. vñ
q sūt aliq opabilia ad q nō sufficit humana rō
et docere sufficient: ideo ponit donūz pñstū. donū
spūscū. Qd sic diffinit Tho. i. iij. sen. q ē hñ? q
homo accipit qd agendū est. qñ p certitudine
a spūscō et docet supra hñanā rōem. Vel sic fm
Tho. scda scda. Cōsiliū est donū q spūscs di
rigit nos in omībo que ordinant in finem vite
etne. siue sint de necessitate salutis. siue n. hoc
dono et grā plena fuit vñz bēa sup omēs viato
res. Qd sic pbat Albert? ubi sup. Cū venēit ille
sz spūscs: docebit vos omne veritatē. sz de
agendis ad salutē. sed spūscs venit inpropor
tionabilr in bēaz mariā. magis q in quēlibz
viatorē purū. et in pceptu filij et die pñsteco
stēs. cū sz cū aplis. qñ venit in spē ignis: g in
agendis marie fuit edocta p donū pñstū. Id fm
pñm. Cui? est opari. eius est et operanda cogno
scere. Et cui? est in omībus et p omībo bñ ope
rari. eius est et sup omēs operāda cognoscere et
bñ discēnere. quod pñnet ad pñstū. sed bēa ma
ria fuit perfectissima obfuartrix et mandatorū
et pñstioz dei. super omēs g habuit cognitionē p
ñstioz circa agenda per donū pñstū. Fuit et ami
cissima et familiarissima domino super omnes.
vñz et edocta de rebus secretissimis. Inter cete
ra domini pñstia sūt. paupertas. ōginitas et obe
diētia. sed ista maxime obfauit. Nā fuit pau
peruma. ita q et si aurū non pax sibi fuerit ob
latū a magis adorātio filij in gremio ei? inde
ad paucos dies n habuit tātū (ait bern) ut pos
set offerre agnū pñstio oblato ad tēplū. sz obtu
lit sacrificium pauperum. turtures vel colum
bas. Prima fuit que vorum virginitatis emi
sit: et semper seruauit sine aliquo illicito motu

Capitulum

obediētia fuit. ut patet in sacrificio purifi-
cationis ad qd nō tenebat in eundo in beth-
leem. Et in hierlm ad templū in festis 7 b?

De dono fortitudinis. §. iij.

bicit ps. Spiritu oris eius omnis virtus corū
id ē a spiritusfacto procedēte a filio. qui dicit
os domini. quia per ipm sūt intimata prece-
pta dei in euāgelio. Omnis virtus. i. fortitu-
do celoz. i. sanctoz. Etiam a gētilibz fortitu-
do dicitur virtus a virilitate. Hoc dono. hac
gracia fuit plena beata maria super omnes
hoc aut probat Alber. ubi sup. p istā rōnē.
Quicquid est fortius fortior: ē fortius in-
firmiore. Sicut leo est fortior equo. unde et
multo magis fortior cane erit. qui minus for-
tis est q equus. Sed beata maria est fortior
tribus fortioribus omni viatore. ergo qd.
Vti autem tres fortiores tribus fortioribus
omni viatore sunt. deus. mors. et diabolus.

¶ Nam qdum ad primum certum est deum
esse potentissimum omnium Exo. xv. Omipō-
tens nomen eius. Sed deum quodam modo
beata maria superavit. inq̄tum. s. humilitas
eius de celis traxit ad terras. et homini sub-
iecit. s. matri sue. Ante dicitur puer. ultimo.
Mulierem fortem quis inveniet: q. d. paucis-
simi. et quasi nullus intelliget plene virtutē
beate marie. que est ita fortis. qd precū eius
valor et virtus eius. est procul et de ultimis
finibz. i. talis qd ultimos fines in natura in-
tellectuali p̄iunget adinuicem. s. deum sum-
mum. et hominem infimum. in vna persona
xpi eum concipiendo. Et sic fortitudo beate
marie rigorem diuine fortitudinis et seueri-
tatis superavit. Unde dī Numeri. xxij. Cuius
scz dei fortitudo similis rinocerotis. cuius ro-
bur nullum animal domare potest. Sed vir-
gini sibi occurrenti in gremio eius mansue-
scit et captiuatur. Sic deus cui nemo resiste-
re p̄t: mutis effectus est. requiescens in virgi-
ne maria. ¶ Secundū fortissimum est mors
que omnes creaturas mortales superat et p̄ster-
nit. Quis est enī qui viuet et nō videbit mor-
tem: dicitur in ps. certe nullus. quia nec p̄po
filio dei humanato peccit. Mors bñm seruo.
mors sceptrā ligonibz equat. Dissimilem si-
mili conditione trahit. inquit poeta. S3 be-
ata maria fortior morte fuit. Sicut enim p
feminam Euam mors intrauit in mundum.
ita per feminam mariā destructa ē mors
scz per fructum ventris sui. Ante dicere po-
terat illd Osee. O mors ero mors tua. ¶ Ter-
tium potentissimum est diabolus. de q Job
ait. Nō est potestas similis super terrā. Iste
est fortis armatus qui tenebat in pace atriū
suum Luce. xj. s. mundū. Nullus autēbat re-
sistere temptatōnibz suis. Sed beata Ma-
ria superavit eum. Dicitur enī in figurā eius
Gen. iij. Ipsa conteret caput tuum. s. serpen-
tis antiqui. Et in questione p̄posita corā Da-

l. xviii.

rio rege a tribus cubicularijs regis. dictum
est et probatum mulierem fortiozem esse vi-
no. s. voluptatis p̄cupiscentie que omnes in-
ebriat. et rege diabolo qui venit contra ciui-
tatem mundi. et vallans cepit eam. Et appro-
bata est sententia ab omnibus. veritatem ta-
men fortiozem dixit ipse Zorobabel. ut ha-
betur. ij. Ebre. vj. Et certū est. qd veritas xpc
fortior et perfectior est beata Maria. Sed
ipsa mulier virgo post eum. Et cum actus
fortitudinis domi sit non soluz firmiter per-
sistere in abuersis et nō recedere a regula ra-
tionis: sed etiam appetere ipsa abuersa pati
p̄pter deum. Item actus huius fortitudinis
est terrenas cupiditates non solum reprimere:
sed etiam obliuisci penitus. Hoc autē nō
contingit in aliquo puro viatore nisi in vir-
gine. in qua est extinctus omnino fomes pec-
cati. Et ideo habuit hoc donum fortitudinis
excellentius et plenius super omnes. Habuit
eam ad modum patrie. s. fortitudinem. Ante
Aue gracia plena.

De dono sciētie dicitur. §. v.

¶ Ia. v. Propterea ductus est ip̄lus meus ca-
ptiuus. quia non habuit scientiā. Et Hiere.
ix. Qui gloria ē. in hoc gloriatur scire 7 nos-
se me. ¶ Huius domi ponit Alber. ubi supra
tres actus. Primus de quo Aug. dicit. xiiij.
de ciui. dei. Quie scientie tñ illud tribuendū.
in quo fides saluberrima que ad veram ducit
beatitudinem. generatur. nutritur. roboratur
et defenditur. Scire quē admodum hoc
ip̄sum et p̄is opituletur. 7 ab imp̄is defenda-
tur: est etiam ipsius scientie. Idunc actū ha-
buit beata maria super omnes. s. fidei defen-
sionem. ecclesia de illa testante. Cunctas he-
reses sola interemisti in vniuerso mundo.

¶ Secundus actus scientie huius ē abstinere
a malis. scientia turpitudinem eoz. An Job.
Abstinere a malo: scientia. Cognoscere etiā
ip̄m malum et dolere Eccl. i. Qui addit sciē-
tiam. addit et dolorem. Sed nulla pura crea-
tura abstinet a malis omnibus etiam venia-
libus. attingēs vsum rōis nisi ipsa Canē. iij.
Macula non est in te. Optime enī sciebat qd
turpe ē indecens sit peccare. ¶ Tertius actus
est. Inter homines p̄uersari irreprehensibilē
Juxta illud. i. p̄f. ij. Conuersationem inter
gentes habentes bonam. ut in eo quod tetra-
ctāt de vobis tanq̄ de malefactoribz. p̄ bona
opera vos p̄siterantes: glorificent deum in
die visitatōis. In medio nationis prauo do-
no scientie ita conuersata est beata Maria
super omnes innocēter et edificatorie. qd ei?
vita inclita cunctas illustrat ecclesias. Nul-
lum enī faciendū obmisit. nil cauēdū cō-
misit. nulli in suo malo p̄municauit. Nemini
malum exemplū in aliquo debuit. nullius ope-
re iniquo scandalizata fuit. An Amb. Habe-
tis in ea exempla p̄bitatis exp̄ssa. ut sciatis

¶ Titulus

quid vitare. qđ eligere debeatis. Fuit et i ea donū scie p modū patrie. qđ ē scire deū pscē et primi glorie cōgautere. qđ tali modo nulli concessū est viatorū. **¶ An Ave gratia plena**

¶ De dono pietatis .S.vj.

Pietas ait aplūs. j. ab thimo. iij. ab oīa valet. promissione vite que nūc est habēs et future. Idūi actus sūt tres sūm alber. Primus est mouē ad opa miscēdie. secundus ē scripture nō p tradicē siue intellecte siue nō intellectu. tēcius facta honorare. **¶ Et in oībus his beata maria omēs viatores excellēter supauit.** Nā quo ad pīmū actū dicit aug. Legi et relegi. et nūq̄ iueni hominē piū mala morte perisse. Pīū. i. misericordē et elemosinariū: qz scilicet opa miscēdie disponit eum ad grām si nō haberet. et non hñto moritur mala morte que est mora eterna. Ideo dicit Aug. de ciui. dei. li. i. Pietas exēditur in scripturis ad opa miscēdie. quia ipse deus i eis maxime p̄mendat ea sup sacrificia. Juxta illud Osee vi. et Mat. ix. Misericordiā volo et nō sacrificiū. Sed in hoc est dīa inter misericordiā et pietatem. quia miscēdia mouet ad subleuādam miseriā hominis. inq̄tum p̄mū est. Sed pietas donū mouet ad impendēdas elemosinas homini inq̄tum est ymago dei. et qz ymago dei ē quā venerat in primo. S; pietas que mouebat beatā mariā ad opa misericordie et p̄paciendū p̄mū erat nō solū quia ymago dei: sed q̄i deus. ex quo deus factus est homo. Improporcionabiliter est pietas excellentius in ipā virgine q̄ in omnib; alijs. Unde ad eam clamamus in anē. O clemens. o pia. o dulcis virgo maria. **¶ Secundus actus ē non p̄dicere scripture. siue intellectu siue non intellectu: s; būlīter assentire** Cum enī legimus vel audimus aliqua de scripturis. que ratōne intelligere non valemus: mens assueta rōnib; quasi incipit vacillare. quō illa sic se habeat. ut trinitatē in unitate et dei incarnatōem. xpm in sacro altaris. S; dono pietatis illustramur ad assentiendū illi simplr sine hesitatōne et discussione. sūm illō ad Titū. ij. Sobrie. pie. et iuste viuamus in hoc seculo expectantes beatam spem. Nulla magis pia in assentiendo omnib; scripturis q̄ bēa maria. Cum enī angelus sibi nūciass; qđ erat supra omnem rōnem. subito acq̄uit dicens. Ecce ancilla dñi fiat mihi sūm verbū tuum. **¶ Tertius actus ē honorare scēa.** An et Job ait. Pietas est cultus dei. Et glo. sup illud. Beati mītes dicit. qui pie querūt et honorant sancta. s. loca. scēa tpa. sancta sacramēta. sacra vasa. sacras p̄sonas. et reliquias et b;. Virgo aut super omnes sancta honorauit omīa. templum. festa. sacramenta et cetera. Ipsa teniq; est p̄ quam omnes sancti et sancte sunt in celesti gloria honorati et coronati. quia per filium eius benedictum omēs

¶ Decimusquintus

glorificantur et honorantur. An apoc. xxiij Seniores et animalia quatuor mittunt coronas suas ad pedes sedentis sup tronū. qz per hūanitatē xpi per pedes signatā quā contraxit de beata maria: sciunt se gloria et honore dignos. Ave ḡ gratia plena a.

¶ De dono timoris .S.vij.

Per timorē dñi omnia declinat a malo. Et autem assignetur triplex timor bonus. s. seruilis. castus. et reuerentialis. quia seruilis timor non est in caritate ut dicit Jo. in prima canonica. Quis in se bonus sit. quia sicut secula filium. ita talis timor introductus caritatē ut dicitur de pe. di. ij. per Aug. Tamen quia principaliter respicit penā. p̄pter quam casuet a malo et facit bonum. Unde non vere et pure amat bonum. Ideo iste non fuit in beata maria sicut nec in sanctis. quia ē sine gratia dei. q̄tum. s. ad seruitutē: sed q̄tum ad timiditatem fuit in beata maria. Secundus timor. s. castus de quo ps. Timor dñi castus sūm aliam translationem. sūm nostram dicit sanctus. permanet in seculum seculi. non tñ ad illum usum vel actū quo bic. Nam timor castus qui est in electis h; duos actus. vnus est timere separi a dilecto. sicut honesta et casta mulier timet virum. videlicet non facere aliquid vnde separet ab amore viri. Alius ē reuereri quem diligit. q̄tum igitur ad p̄mū actū beata maria non habuit timorē quia cum sciret per reuelatōnem se nō posse peccare. non poterat timere a deo separari. cum sepatio non sit a deo nisi per peccatum. Juxta illud Isa. Peccata v̄ra diuiserūt inē vos et deum v̄m. **¶ Fuit ḡ in beata maria timor reuerentialis. qui est reuerens mixta cū dilectōne subiectō.** Sic ē in beatis. Juxta illud. tremūt videntes angeli verba vice mortaliū. Sed ista est dīa. qz timor iste reuerentialis i beata maria fuit meritorius. in sc̄is non ē meritorius. Talē aut timorē reuerentialē habuit beata maria sup omēs. qz ex caritate pcedit in qua excessit omnes sanctos. Et notandū qz cum dī Luce. j. Cum audiss; maria salutatiōem sibi factā ab angelo turbata est in sermone eius. Ista turbatio fuit quidam timor. An dicit ibi glo. Ex verecundia pauet. Et alia ibi glo. Trepidare virginum est. et ab omnes viri ingressus pauere. et omnes viri affatus vereri. Et Bernbardus ibi. Angelus intuitus virginē et varias secum voluere cogitationes facillime comprehendens. pauidam p̄solatur: dicens. Ne timeas maria. ostendens et quasi declarans illam turbationem fuisse timorem. Timor autem sūm Josē damascenū reperitur in verecundia que est timor de turpi. Et in admiratiōne que est timor ex magna ymaginatiōne. Et in stupore q̄ est timor ex inconsueta

imaginatione. Et erubescencia quidem seu verecundia seu pudor quod idem est. Dicit Jo. damascenus. q. 2 optima passio. Et precipue iuuenibz et mulieribus. quia per hanc a multis malis se abstinere. Unde Eccl. xx. vj. Gracia super gracia mulier sancta et pudorata. Et de beato Nicolao adolescensulo canis. Pudore bono repletus dei famulus Nicolaus etc. Euz ergo ista passio sit naturalis et meritoria. quia est confusio adducens gloriam Eccl. iij. Et xpc etiam eam habuit. qz assumpsit omnia que sunt in natura nostra. nisi ignorantiam et peccatum. Sed verecundia non est ignorantia nec peccatum in se. vñ et eam assumpsit. Et ps in eius persona. Tota die verecundia mea ptra me est. quoniam ppter et sustinui obprobriū. Cum ergo beata maria nullius boni caruerit. ergo et hoc. s. verecundiaz que in se bona est: habuit. Non autem habuit erubescencia. inq̃tum erubescencia dicitur timor d turpi. quia nil turpe i. vitioū sciebat esse in se. Sed inq̃tum est timor de re magna et inconfueta. qui magis p̃prie bñ debz admiratio vel stupor. Magna erat et valde magna et inusitata tanta laudatio in salutatione. Unde et cogitabat qualis esset ista saluatio. conferens in mēte scripturas super his. et inde admirabatur et pauens subebat. Dicit ergo Alber. ubi supra. qz in sermone illo saluatorio laudabilissimo consolatorio. instructorio. credibili. delectabili. utili. honorabili. admirabili. In sermone inq̃a eius quē veritas misit. qui a veritate nunq̃ discessit. qui falli non potuit nec fallere voluit. In isto sermone beata maria fuit om̃ifaria mirata. In sensu per verecundiam virginalem. de angelica visione in virili specie. In ratione per timorem cautele deceptione. In intellectu per lapides admirationis de promissorum et nuntiatorum magnitudine i sermone. Et sic turbatio et timor non est nisi de malo: sed etiā de magno. De omnibus bonis loquendo dicit Albertus. qz actus illoz donorum quoz actus cōsistit in cognitione et affectione. ut bona sapiētie. intellectus p̃slij et scientie. habuit excellētius omni diatore. et medio modo inter statū vie et statum patrie. Ita qz citra statum patrie. q̃tum ab actū p̃fectionem. et super statum patrie q̃tum ad merendi p̃bitem. Sup̃ statum vie q̃tum ab actū p̃fectionem et habitū meriti suppressionē. Dona vñ in actōne p̃sistentia. ut fortitudo. pietas. et timor. habuit p̃ modū p̃fie. q̃tum ab actū p̃fectionem sed fm statū vie q̃tum ad merēdi p̃bitem.

De beata maria habuit om̃es gr̃as gratis datas. Capitulum. xij.

H De gratia plena. Dicitur enim de gr̃a gratum faciente. bisticta in sacramentalē. virtutē

lem. et muneralem. seu donoz bucusqz. Nunc gr̃as gratis datis quibz etiā plena fuit beata maria. fm Alber. ubi sup̃. Om̃is gr̃acie sunt cōmunes bonis et malis. Et bñ et male p̃t quis eis uti. Uñ Aug. i. q. j. p̃p̃hauit saul. cū esset malus et sc̃m dauid p̃sequere f. Nō g̃ se iactent qui forte sine caritate sanctū dei munus hñt: sed videant qualem ratōem redditori sunt deo. qui sanctis nō sancte vtunt Et in. c. teneamus. idem ait. Preter unitatē s. caritatis. etiam qui facit miracula nihil ē. Dantur em̃ h' gr̃e ab utilitatem aliorū. fm illud apli. j. ab Corin. xij. Unicuiqz dat manifestatio sp̃s. i. h' gr̃e gratis datē ab utilitatem. s. ecclie. Cedunt tñ et ab utilitē p̃p̃ia meriti. si quis bñ eis vtatur. Et oñibz aplis esse nouē ista genera gr̃az gratis datay: dicens. Diuisiones gr̃az sunt. idem dō deus. qz s. dat eas. Alij dat p̃ sp̃m fm̃o sapie. Alij sermo sc̃ie. Alij fides. Alij p̃p̃hia. Alij discretio spiritū. Alij opatio virtutū. Alij gr̃a sanitatū. Alij genera linguarū. Alij interpretatio sermonū. Et ad bonū vsum earū hortat petrus i p̃ma canonica: dicēs. Unusquisqz put accepit gr̃am in alter utqz illā administrātes ut boni dispensatores multiformis gr̃e dei.

Est ergo prima ex his. §. j. gratia. Sermo sapie. Ego inquit dñs ihs. dabo vobis os et sapiam. i. sermonez sapie. cui nō potuerūt resistere et p̃dicere om̃is aduersarij vñ. Quod patuit in p̃thomartire Stephano. Nā doctores iudeoz nō poterant resistere sapie et sp̃ui loquebat p̃ eum. ut scribit Act. vij. Et p̃sistit ista gr̃a in p̃gnitione et locutione alta et p̃funda de diuinis et substativis sepatis. habita non p̃ exercitiū humanū ut vacantes methaphisice et theologie: sed a deo infusa. put habuerunt apli. qui erāt p̃us piscatores p̃bitē: sed misso sp̃u sancto p̃ gr̃am istam loquebātur magnalia dei. ita ut stuperent om̃es etiā rabite eoz. Ex hac gr̃a Johannes eructauit illud. In principio erat verbū. Hoc inquit Hiero. doctus plato nesciuit. Hoc demostenes eloquēs: ignorauit. qd iohes piscator indoctus edocuit. Quibusdaz tñ sanctis doctozibz vltra sapiam diuinorū. ex eminenti ingenio et laborioso studio acquisitā. creditur et ista gr̃a sapiētie sup̃addita. ut Augusti. ambro. Hiero. greg. magno. thome de aquino. Idac gr̃a sapientie plena fuit beata maria in p̃templatōe eternoz Ipsa em̃ beata maria fm Alber. videre potuit sp̃m increatū per sp̃m p̃p̃ia. g̃ et quēlibet alium sp̃m. Cū em̃ dicat Greg. de beatis. Quid est qd non videāt. qui videntem om̃ia vident. et ip̃a videat videntē om̃ia. igit vident om̃ia et angelos et aīas sepatas et subas rep̃. Dicit enim Damascenus de beata virgine. a nullo illustrium vincitur. i. sanctorum. scz in gr̃as concessis et spiritualibus bonis.

Titulus

Beatus paulus in raptu scribitur vidisse dispositiones celestis hierarchie. et beato dionisio reuelasse. Ergo et beata maria vidit statum angelorum et triumphantis ecclesie. Propterea plura dicit. quod intellectus cognoscit omnia. propter seipsum agnoscendum. Quicquid autem est secundum naturam cognoscitum alicuius. cognoscet illud nisi impediat. Illa autem impedimenta ad cognoscendum secundum Augustinum sunt facta smata corporalium anime. per amorem coagulata. quibus abstractis anima seipsum videt. Sed ab his anima beate virginis potuit se abstrahere: quod potuit et seipsum videre per speciem propriam. Item plura dicit. quod omnino et difficiliorum est aliqua secundum substantiam suam. Operationes enim eius et potentias suas. et accedentia eius. non est difficiliorum cognoscere. Si ergo cognoscere animam se per suam spiritum est de numero difficiliorum: ergo et de numero cognoscibilium: ergo etiam secundum plura. Qui non habet gratiam. possibile est animam cognoscere per spiritum suum propriam. licet difficile. Sed ista difficultas amouetur per abstractionem a factis smatis corporalibus. Et ista abstractio fuit completissima in contemplatione beate virginis: quod ipsa vidit animas et spiritus in sua contemplatione. et substantias corporalium: propterea. Intellectus per cognitionem creatorum venit in cognitionem primi principii. secundum quod est causa omnium. et seipsum in se specie intelligibile ab ipso. Et intellectus iste acquisitus in anima omnia facit in anima. eo quod dicitur intellectus agens vniuersalis facere non nisi complete habet huius intellectus agens: sed habet dispositiones quando fluentem a prima causa. que dicitur lumen illuminans intellectum possibile. Et si queratur. cum intellectus sit nobilissima pars anime perfectissime cognoscens minus indigens exteriori adminiculo quam alie partes anime: quare indigeat huius lumine? Sensus autem et fantasia minime hoc indigeat: dicitur oportet quod non indiget huius lumine ad cognoscendas species intelligibiles que prius sunt fantasmatas: quia sic esset debilioris et minoris potentie quam sensus et fantasmatas. Sed indiget huius lumine ad cognoscendum talia. que sunt occulta nature. que non possunt apprehendi sensu vel fantasia. cuiusmodi sunt subeque in rebus naturalibus sunt. rebus fantasmatas facientibus. Ipse vero fantasmatas minime facere possunt. Et hoc sunt subeque. Et angeli et anime seque. quare cognitionem intellectus indiget tali lumine a primo principio infuso. et ad cognitionem ipsius primi principii. Et ad hoc verum est quod dictum est quod tum ad cognitionem talium spirituum. quod sicut facit lumen potentia colores actu colores. ita hoc lumen impressum intellectui a primo principio. facit hoc species intellectui a primo principio. actu intelligibiles. Et ex his patet quod etiam philosophice procedendo. possibile est animam existentem

Quindecimus

in corpore. spiritus et spiritualia et substantias corporaliu videre etiam sine participatione gratie. Ergo multo fortius anima beate virginis eleuata et abstracta plenitudine gratie. Idcirco sapientia gratia gratis data. de diuinis magnifice locuta est. componens canticum illud. Magnificat anima mea dominum. Idcirco sapientia freta docuit apostolos sapientissimos de multis mysterijs fidei et secretis diuinis. post ascensionem filij. Et quid mirum si sapientissima omnium fuit. que mater fuit christi qui est dei virtus et dei sapientia. secundum apostolum. Et multi sermones in libris sapientialibus. qui locutus de sapientia proprie. transumptive ecclesie attribuit beate marie. ut illud Ecclesiastici. xxiii. In omnibus requisie quesui. Et puer. ix. Dominus possedit me. Et multa alia.

De gracia sciencie. §. ij.

Postulat per scientiam: dicens. Scienciam doce me. Et ad quem finem subdit. ut discam iustificaciones. id est facere ea que habent iustificare. obseruantia. id est mandatorum. et operatio virtutum. Nam ut dicit Bernardus. Sunt qui scienciam volunt ut sciatur. et vanitas est glorie. Sunt qui scienciam volunt ut sciant. et curiositas est. Sunt qui scienciam volunt ut lucentur. et cupiditas est. Et sunt qui scienciam volunt ut edificent se vel alios. et caritas est. Constat autem hec scientia put est gratia gratis data in hoc. quod sciat quis eloqui de moribus et naturalibus rebus. et artibus liberalibus et mechanicis. put expedit ad salutem anime procurandam in presentibus. Et hoc non per studium humanum: sed per infusionem dei. Et per modum passionis transiuntibus talium cognitionem. magis quam per modum habitus permanentis. Quis etiam per habitum possit habere. i. corin. i. Gracia data est vobis in christo ihesu. quia diuinitas facti estis in illo in omni verbo et in omni scientia. Idcirco gratiam sciencie habuerunt apostoli. docentes et moralia et etiam naturalia exempla ponentes. et sapientes mundi per rationes diuersarum scientiarum cum expeditabat ad dilatationem fidei perfundentes. Nec a deo infusa est salomoni. non solum ad iudicandum populum: sed etiam differendum de naturalibus rebus. de volucribus. piscibus. et animalibus terre. de plantis a cedro libani usque ad iysopum herbarum minimam. ut per. iij. regum. iij. Gracia ista dicit Albericus. habuisse beatam mariam super alios. In me enim ait ipsa Ecclesiastici. xxiii. omnia gratia. Talis scientia dicitur per apostolum gratia. et est ipsa habitus. Unde et puer. ix. dicit. Sapientia edificauit sibi domum. scilicet colupnas. vij. Nec tamen secundum albericum. fuit. b. maria. Septem colupne septem artes liberales. Laudatur quippe plures sancti de hoc scientia. ut. b. bernardus. qui documentis artium eruditus satis. transiit ad studium summe veritatis. id est sacre scripture. ad cognitionem intellectum valentem plurimum tales sciencie. ut per. di. xxxvii. de quibus dicit. Sicut et. b. gre. et. b. vincen. et. b. katherina dicitur peritia laudantur. Non autem debuit hec ma-

teria laudis deesset et beate Marie. **E**t de gramatica q^{ue} eam sciuit patet ex hoc. q^{uia} sup illud. Maria s^{er}uabat omnia verba hec. **7**. dicit glo. Legerat in diuersis p^{ro}phetis. q^{uia} p^{re}rebat cu^m his que in facto implebantur de filio. Sciebat g^o p^{ro}phetas. quia legere n^{on} intelligere est negligere. Ad intelligendu^m aut^{em} b^{ea} necessaria est gramatica. Et Damascenus dicit q^{ue} beata maria nutrebat in templo. vbi virgines instruebantur. Propterea cu^m gramatica sic scientia recte loquendi et recte scribendi. et ipsa in loquendo nunq^{uam} peccauerit. nec in scribendo. quod parum fecit. ut epistola responsalem destinata ab ea ignatio. sequitur q^{ue} gramatica vtilime sciuit. Rethoricam q^{ue} non ignorauerit eam ostenditur ex hoc. quia s^{ecundu}m Aug^{ustinu}m. scriptura est plena coloribus rethoricis. Sed beata Maria sciuit perfecte scripturam sacram. ergo sciuit et illos colores pertinentes ad rethoricam. Et sic eam sciuit. **I**tem iura ciuilia et canonica. que scientia spectat ad aduocatos et iudices: optime sciuit. quod patet per effectum. Sapientia eni^m aduocati et eloquentia manifestatur ex tribu. s^{cilicet} q^{uia} obtineat apud iustuz et sapientem iudicem. Secundo p^{ro}tra aduersariu^m astutum et sagacem. Tercio q^{uia} in causa desperata. Sed virgo maria aduocata nostra obtinuit p^{ro}tra sapientissimu^m et iustum iudicem deum. Contra astutissimu^m aduersariu^m diabolu^m. In causa desperatissima inter deu^m et hominu^m. in qua nullus hoim loqui audebat. nec moyses qui debet legem. nec salomon sapientissimus sententia optatam. pro nobis reposcavit nostre liberationis. ergo et iura sciuit. **L**oyca sciuisse sic p^{ro}batur per Alber^{icum}. Ipa est vltima ad sciam sacre scripture. ad destructionem heresu^m. ad confirmationem fidei. ad reddendum rationem de ea. g^o ipsa est maxime necessaria sanctis. g^o nec debuit deesse beate marie que cunctas hereses interemit in vniuerso mundo. Hiero. etiam sup Job dicit. q^{uia} liber ille p^{ro}inet p^{ro}positiones. assumptiones. et conclusiones. Patet etiam in alijs libris scripture. q^{uia} ibi sunt diffinitiones. diuisiones conclusiones. Sunt et versus ex metri. vel pentametri s^{ecundu}m hebreos. ut in Job. et in ps. et in canticis. quod esse videt^{ur} in cantico per eam edito. Magnificat. Ergo et loica et poetica sciuit. quia et scripturam in qua hec habent^{ur} plene nouit. Et p^{ro}curiendo per partes loyce. temptatiua sciuit in sumo. quia nunq^{uam} in temptatione succubuit. Sophistica non caruit. quia omnes astutias diaboli p^{ro}gnouit et oia sophismata diaboli pat^{re}fecit. Dialectica posse sedit. quia omnia problemata soluere sciuit. Demonstratiua peroptime sciuit. quia nobilissimam p^{ro}priam passionem de nobilissimo p^{ro}prio subiecto per seipam conclusit. Nobilissimu^m subiectum est prima et summa bonitas

Nobilissima p^{ro}pria eius passio est misericordia. Unde in oratione. Deus cui p^{ro}prium est misereri. Hanc p^{ro}priam passionem de hoc subiecto conclusit. quando per eam tanq^{uam} per mediu^m sume bonus deus in opere nostre redemptionis in se summam misericordiam demonstrauit quasi tali videretur demonstratione. Quicunq^{ue} aufert quocunq^{ue} malum auferibile. et coⁿfert omne bonum p^{ro}feribile: ipse est summe misericors. Deus homo in nostra redemptione abstulit omne malum auferibile. et contulit omne bonum conferibile. ergo est summe misericors. Et hoc factum est per mediu^m beate marie. de qua carnem assumpsit. ex qua incarnat^{us} hoc fecit. **D**e p^{ro}pria seu p^{ro}pria cui et medicina subalterna^m satis apparet q^{ue} multum valet ad noticiam scripturarum. Nam per diuersas p^{ro}prietates lapidum specierum lignorum. et animalium et ceterarum reru^m naturalium. diuerse figurantur intelligentie misterioru^m in sacra scriptura. Unde sine noticia p^{ro}prietatum talium reru^m. non plene potest haberi noticia scripturarum. **S**ed beata maria perfecte nouit scripturas. ut dictu^m est. ergo et naturas illaru^m reru^m. Item nullus morbus q^{uam}tu^mcuq^{ue} incurabilis videat^{ur} quem non valeat curare. ut cecitas et mors. Unde ei canitur. Cecos tu illumina. mortuos resuscita. da mestis leticiaz. **E**cce i. Altissimus de terra creauit medicinam. de terra. i. de virgine. **D**e mathematicis quis dicat p^{ro}pria q^{ue} in eis non est bonu^m. quia nec motus nec operatio. Et quia in eis nulla videtur utilitas vel delectatio. quia de talibus cogitatio est mentis perfecte ad creaturas inclinatio. et p^{ro}sequenter delectationis que in deo est interruptio et diminutio. tam^{en} quia ut dicit Hieron^{imus}. geometria. arismetica. et musica. hnt in sua scientia veritate. bi. xxxviij. si quis gramaticam. et veritas p^{ro}ficet intellectu ut bonu^m eius. Et de Abraham dicitur. q^{ue} erat p^{ro}prius in astris et egiptios docuit astronomiam. et per eam dicatus est. Ideo et istas q^{uam}tu^m ad id quod est vtile in eis. ut per illa dueniatur in noticiam scripturarum et creatoris: scire congruit. Et q^{uam}tu^m ad musicam in lege veteri et noua. erant et sunt cantores ordinati ad cultum dei. et diuersa instrumenta ad pulsandu^m et melobiam exercitandu^m. **S**ed hoc pertinet ad musicam. g^o et illius noticiam habuit cu^m exercitur affectus ad deu^m per ista. ut patet in heliseo qui faciens psalteriu^m adducere et pulsare. excitata est mens eius ad p^{ro}priam. Propterea auditus filij dei nobilissimus fuit. et sic ei coⁿueniebat delectabilissima vox. Hec aut^{em} vox matris sue delectabilissima ab audiendu^m. q^{uia} summe armonica. q^{uod} p^{ro}inet ad musicam. **N**on in canticis ipse dicit. Sonet vox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis. **Q**uam ad astronomiam dicitur Gen. i. q^{ue} in principio

¶ Titulus

Deus creauit celū et terrā. **¶** Ubi doctores ponūt plures celos. Et infra. Fecit luminaria duo magna. s. solem lunā et stellas. Et posuit ea in signa. tempora. dies et annos et huiusmodi. **¶** Ubi videtur necessaria vel saltem utilis astronomia ad notitiā scripturarū. Quam quia beata maria plene habuit. et istam videtur ei non defuisse. **¶** Quidam tamē spectat ad salutē minus ceteris videtur utilis. Sed et multū curiosa et i aliquibus superstitiosa et heretica. credentibus videlicet astra dominari volūtati hominū. **¶** Ubi et Amb. dicit. Qui his student curam anime non habēt. bñ. xxxvii. **¶** Quid autē utilitatis ē ea et valēs ad notitiā scripturarū et deum contemplandum habuit beata maria. **¶** De arismetica que est circa numeros. Numeri ipi in scripturis continent magna misteria. ut patet i binario. ternario. quaternario. senario. denario et huiusmodi. s. expositionem doctorū. et cōputationes aīorum de vitis antiquorū ibi notantur. Et sic videtur necessaria sciētia arismetice seu algorismi ad eius intellectum. **¶** Quid verum est: sed modica et facilis ad capiendū. Et quod de ea fuit expebiēs habuit beata maria. nō ad faciendas cōputationes ratiocinij mercatorū. **¶** Geometria que est de mēsuris. cum i scriptura fiat mentio. de diuersis mēsuris. et cubiti. et calami. rictibus. modij. choi. iliquidis cades. ephi et huiusmodi. utilis est ad notitiā eius. et inq̄tum huiusmodi. habuit eam beata maria. **¶** Quid habuit sciētiā theologie in sūmo. ptz dicit ei ps. A mādatis tuis intellexi. Ubi glossa aug. Impletio mādatorū augeat intellectū et cognitionē operātī. Sed beata maria super omnes obseruauit. et super oēs intellexit. Item ezech. j. dicitur. Cum eleuarenē aīalia eleuabantur pariter et rore iuxta ea. Ubi expōit Greg. q. cum eleuātur doctores in vita. s. spiritali: honoratur et exaltatur in eis sciēcia. **¶** Sed beata maria fuit eleuatissima. ergo super omnes habuit sciētiā theologie. **¶** Quid et habuit aureolam doctorū s. m. doc. Et figurata ē in archa que habebat in se legem dei. **¶** Preterea intelligere omīs sacras scripturas videtur esse supra cōmunē statum scōp. viatorū. et tamen incōueniens est ponere. q. aliquid a spū sancto sit dictū. qd a nullo fuerit intellectū. **¶** Iuxta illud Isaiē. Verbum quod egredietur de ore meo: ait dominus. non reuertetur ad me vacuū. Ex his infertur q. perfecta cognitio scripturarū omniū. s. m. intellectum ipius spū sancti loquentis per scripturas: pertinet ad statum qui est super statum omniū viatorū. Idic autē ē beate marie. q. ipsa sciuit theologiā i proportionabilē vniuersū. **¶** De artib. mechanicis sciēdi. q. cū natura nō deficiat in necessarijs nec habūbet in superfluis. multo fortius hoc agit grā que potior ē q. natura. **¶** Sed quedam artes mechanice erāt beate marie necessarie. ut muliebres. quebas

¶ Decimusquintus

supflue ut viriles. q. primas habuit non secundas. sicut est ars milicie mercatorū. lapidicinarū et huiusmodi. **¶** Inter muliebres autē artes ut textura. aurifrigiū. futura. nere. et alia plura huiusmodi. **¶** Cum huiusmodi sint subtilia. ordinantur magis ad vanitatem q. necessitatē. non videtur q. beata maria illis intēderit. De ea enī dicitur. Optima ptem elegit sibi maria. **¶** Luc. x. Ubi glo. Bona para actiua. Melior ptemplatiua. Optima mixta ex vtraq. **¶** Hanc elegit beata maria. Ergo debuit habere opera actiue que nō repugnaret ptemplatiui. **¶** Ubi de ea dicitur. puer. ultimo. Quesiuit lanam et linum. et opata est ptilio manū suarum. Et manum suam misit ad fortia. s. opera misericordie. et digiti eius apprehenderūt fusū. **¶** Et in legēda eius dicitur. q. certa hora diei vacabat operi texture. dignissimū enī ad qd ordinātur mechanice: est vestimentū. **¶** Et dignissimū omniū vestimentorū fuit tunica inconsutilis. quam fecit beata maria filio. Et sic ars mechanica ei causabat nobilissimū effectū. ergo excedebat alios in mechanicis. **¶** Pro cōclusionē omnium p̄dictorū dicit Alber. q. beata maria sufficēter perfecta fuit per bitum nature et gfe in opatōnes exire. et finē psequi cuiuslibet scie. Et hec sciētia exiuit in actū et opatōnem. qn. ubi. qualiter. et q̄ntum ordinabat sibi in sui beatitudinē et aliorū salutē. **¶** Habuit etiā pfectam cognitionē omniū p̄tinentiū ad suā beatitudinē s. m. statum vie p̄tinentiū. Et nullorum inutiliū et ad grām ipeptinentiū. **¶** Ubi aīa ei? beatissima. nulla in se habuit iutilia vel inptinentia: sed p totum grā plena fuit. **¶** Ante omīa que in ipius aīa fuerūt. vel naturalia vel acquisita. sic erant grā informata. vel cū grā p̄iuncta. cum omīa iam essent gratuita. **¶** Ubi omnis scia eius gratuita. omnis dilectio gratuita. omnis opatio gratuita. ut sine omni restrictionē omītarie sit gracia plena.

¶ Tercia gracia gratis. §. iij.

data est fides. que differt a fide put est virtus theologica. q. inq̄tum virtus theologica. fides est qua assentit his que nō videntur. **¶** Sed inq̄tum grā gratis data ut hic. iportat quādam mētis certitudinē ultra cōmunē modū vel quandā pstantiā ex fide. vel sermo de his que sunt fidei. Et de constantia fidei certum est q. omnes superauit. Nam omnes defecerunt pre timore in fide in passione: ipsa semp firma pmanit. **¶** Unde de ea exponit illud Eccl. j. Generatio preterit. s. a fide. generatō abuenit ad fidem veniens. terra autē. i. ego maria que nobis protulit fructum ventris sui i hūm in eternum stat firma in fide. **¶** Ex eius quoq. fide secutus est effectus improporionalis fidei aliorū. **¶** Unde saluator filius eius: ait. Si habueritis fidem ut granum sinapis: dicetis mōti buic. Tollere et mitte te in

mare et obediet vobis. Granum sinapis est
tenax, parvum et calidum. Et signat fidem be
ate marie, que fides fuit ita constans certa et
humilis, et sine vertice montium tolleretur se de
celo, et mitteretur se in mare huius mundi per
incarnationem ex ea, prout sibi angelus nu
ciauerat, subito mos ipse sublimissimus obe
diuit intrans virginis uterum. Certe nulli
sancti vel sancte fuit unquam fides ita constans et
seruens, quod istud petere auderet vel impetra
ret. Non abraham, qui tamen datur alijs in ex
emplum fidei. Qui (ut ait plus ab ro. iij) cre
didit in spem contra spem. Credidit quidem
in spem repromissionis sibi facte ab angelo de
filio nascituro: contra spem quaz naturaliter
habebat, scilicet quod non esset animo ei nascitu
rus, cum esset antiquus dierum et vxor steri
lis. Sed maior fuit fides beate marie que cre
didit angelo quod ex se virgine nasceretur: non
homo tantum, sed filius dei altissimi. Magis
enim est contra vel potius supra natura, virgi
nem concipere permanens virgo, et verus de
um et hominem: quod concipere vetulam ex ve
tustissimo, et purum hominem ysaac. Ipsa
de plurimis mysterijs fidei pertocuit primos
predicadores fidei, scilicet apostolos. Et quod huius
gratia fidei possit esse sine gratia gratum faci
ente, patet per id quod ait apostolus, i. corin. xij.
Si habueris fidem ut montes transferas: ca
ritatem autem non habueris etc. Et datur ibi
exemplum de Alexandro magno, qui ex fide
orans procuravit montes caspios insimul iun
gi ut infra illos clauderentur tribus quedam
iudeis, translate propter scelera eorum, quod et
factum est.

Quarta gracia est pro .§. iij.

phicia, scilicet predicare futura vel occulta, pre
sentia vel preterita nunciare, que via natu
rali sciri non possunt. Et quod hec gratia non solum
in bonis inueniatur ut David, ysaia, hiere
mia, ezechiel, daniel, et alij, sed etiam in ma
lis hominibus. Patet in saule, Balaam ario
lo, et cassapha, qui cum esset pontifex anni illi
prophavit, ut dicit evangelista Iohannes, xj. Et
hanc gratiam copiose habuit beata maria. An
gelo, super illud ysaie, viij. Accessi ad prophetissam
i. virginem mariam in illa figuratam. Et pce
ptum ex ea filius iussit vocari Accelera, spo
lia detrahe, festina predari, quod nomen per
effectum puenit christo conceptum ex prophe
tissa, scilicet beata maria: sed de ipsa sancto. Si Ioh
hannes baptista dicitur propheta, quia christum di
gitu demonstravit occultum alijs, quanto magis
dici debet prophetissa que eum generavit et toti
mundo occultum deum visibilem ostendit. Ioh
hannes dicitur propheta non solum: sed plusquam propheta
quia de eo prophetatum est, et quia parentes in
sua natiuitate prophetas quobam modo fecit, ma
trem videlicet et patrem, ut patet in euange
lio Luce, j. Multo magis dici debet plusquam propheta

beata maria, de qua copiosissime et apte per
prophetas est pronuntiata, a patriarchis designa
ta, et in multis generibus rerum figurata, ut in
archa, in virga, in vellere gedonis, et alij. Ipsa
quoque videtur iohannem constituisse prophetam. Nam
ut audiuit salutationem marie belizabeth,
exultauit infans in utero eius, scilicet iohannes ba
ptista. Unde nisi quia cognouit misterium oc
cultissimum omnino, et illud ostendit modo quo
potuit, scilicet exultando, adorando, et tunc primum
Iohannes factus est propheta ex voce beate ma
rie, quinimo etiam mater repleta spiritu sancto
cognouit, et declarauit ipsam rem occultissi
mam cunctis clamans ut omnes audirent. An
de hoc mihi, ut veniat mater domini ad me: Non
ne prophetissam se ostendit cum ait in cantico,
Beatam me dicent omnes generationes, que
tunc erat omnino ignota: sed futurum erat post
tempus quod dixit. Sed et cum ministris nuptiarum
deficiente vino: inquit, Quodcumque vobis di
xerit, scilicet filius meus: facite. Deo hoc dixit, quod
prophetia futuri miraculi, sciebat aquam in vinum
puerendum. Aue igitur gratia plena prophetie.

Quinta gracia est gracia .§. v.

sanitatum, id est curare infirmos, non medicina
naturalis: sed virtute diuina. Opere diabolici
co ut fiet in cantationibus et superstitionibus cu
rare infirmos, non pertinet ad gratiam istam
sed ad peccatum. Ante et prohibetur, xxvj. q.
iij. igitur. Sed quod mali extra gratiam gratum
facientem, faciant aliqua miracula, et sanent
infirmos virtute dei, ostendit ex eo quod di
xit veritas illa que mentiri non potest, scilicet quod
in die iudicii multi venient dicentes, Nonne
in virtute tua virtutes multas fecimus: Do
mine aperi nobis. Et dicitur illis, Discedite
a me operarii iniquitatis, quia, si fuerint ma
li illa facientes. Sed ex hac dei gracia apo
stoli curabant infirmos ita copiose, quod ab um
bram petri transeuntis per viam, infirmi ta
cti eius umbra: sanabantur. Hanc gracia co
piose fuit repleta beata maria. Et licet non
legatur de aliquo sanato in vita eius, tamen
post mortem quot innumerabiles varijs lan
guoribus et incurabilibus tentis ipsa curauit,
rit, et curret, ecclesie ab eius honorem instru
cte satis docent plene ymaginibus, ipsas sani
tates predicantibus. Et quod copiosius est, quod
ipsa sanauit totum hominem in anima, scilicet et cor
pore per fructum ventris sui. Unde dicitur Ecce, Me
dicina omnium in festinatione nebule. Nebula ista
est caro christi de terra virginali exorta, nullo
peccati potestate grauata, ultra puritatem age
loz eleuata, calore spiritus sancti formata. Ecce
video dei potentiam venientem, et nebula totam
terram regentem etc. Et hac medicina nobis a
beata maria facta et nobis posita: totus mun
dus sanatus est virtualiter. Unde et Bern. De ple
nitudine eius omnes recipiunt gratiam, eger cus
rationem, tristis consolationem.

¶ Titulus

¶ Sexta gracia dicitur .§.vi.

opatio virtutum. glo. i. miraculoꝝ. que sunt ptra naturā. i. ptra solitum cursum nature. Et ista est dñā inter istam et pcedentem. qz pcedens videlicet grā sanitatum. est circa ea ad que se extendit etiaz virtus naturalis. s. sanatio infirmitatū. Sed ubi per naturā fit sanatio mediantibz medicinis et successiue: p grām diuinā fit et subito. Sed opatio virtutū est circa ea ad que nō se extendit potētia nature create. vt illuminatō cecorū et resuscitatio mortuorū. Solem in celo fixū stare vel retrocedere. omniū autē virtutū et miraculoꝝ maximū est. deus homo. seu verbum caro d virgine factū. Un̄ dñe. xxxj. Nouū creabit dñs sup terrā. Femina circundabit virū. Ista femina ē beata maria. que circūdebat. nō aliūde accepit nisi a spū sancto corpore formato ex purissimis sanguinibz eius. et subito pfecte organizato aīa. tunc creata plena sapiā et omī grā vñ et vñ ei infusa et diuinitati vnita ē et oīa simul i istāti. Nouū est istud sup omēs nouitates. Quis vnq̄ auduit tali aīa? Iquit Is. vl. c. Certe nullus. nec in pteritū nec in futurū erit. Opus vñq̄ b̄ grē virtutū fuit. qd factū est sub ezechia qñ s. ad petitiōem eius in signū sue sanatiōis et remissionis culpe. sol reuersus ē retro p decē lineas in horologio achaz regis. vt h̄. iij. regū. xx. S. opus virtutū fuit istud. qd fuit umbra et figura. q̄ maius erit ipa res figurata. Signū enī fuit datū in sanatiōem et remissionē pcc̄i. non vnus: s. totius humani generis infirmi ad mortē. qz qñ sol iusticie filius altissimi retrocederet decē lineis. tunc sanaret homo. Nouē linee sūt nouē ordines angelorū recti ante deū. Decima linea ē humana natura. Reuersus ē q̄ quasi retro. qñ paulominus angelis minoratus. qz mortalis factus. formā serui accipiēs habitu ē inuētus vt homo. Et sic in decima linea. Hōz loquū ab cuius decimā lineā reuersus ē sol: est beata maria ex rege achaz descendens. q̄ in se habuit pfectiōem om̄ ordinū angelorū et hominū. O qñte virtutis opus. Deus factus ē homo. vt homo fieret deus. cecus illuminatus. mortuus suscitatus. infirmus sanatus per virginem mariā. Cecos qz legimus eā illuminasse corpaliter. Naz vt legē cū quidam clericus ei valde deuotus. qui arte scribendi vitā suā sustentaret. audiens et legēs pluries de pulcritudine et excellentia virginis. rogabat frequēter vt semel ei se dignaretur ostēdere. Cui reuelatū est qz tanta esset claritas eius. vt si videret: visu amitteret. Qui nimis affectuose hoc cupiēs: dixit se nō curare de amissione oculoꝝ. duz semel mereret eam aspicere. Cogitauit tñ sibi in hoc puidere. ne amissionis visu oporteret eū mendicare. scribere non valento: statuenā

¶ Quindecimus

videlicet in mente sua cū ei appareret. vnum oculoꝝ clausū tenere. et altero eā aspicere. vt saltem clausus sibi remaneret illesus. Cū igit sup hoc anelanti quādā vice beata maria sibi cum magna gloria appareret. et ille clausū vnum oculoꝝ tenere incipet. tantam pulcritudinē et magnificentiā in ea cū vno oculo apto vidit qz non p̄tentus vidisse vno oculo nisi eam totis oculis vidisset. etiā si cētum habuisset. aperuit subito et aliū. vt plenius cōtemplaret. Qui subito ex imensitate lucis vtrorū oculo orbatus ē. Nec tñ ex hoc p̄status: sed mirabiliter p̄solatus ex b̄ visionē. Rogauit tamē beatam mariam vt saltem vnum restitueret vt ex scriptura degere posset. Idac igitur fuit plena beata maria.

¶ Septima gracia est .§.vii.

discretio spiritū. Nolite (inquit Jo. in prima canonica sua) omni spiritui credere. S. probate spūs verum ex deo sint. Nam et ipse sathanas transfiguratur se in angelū lucis vt adoretur. vt patet in collatiōe secūda moys̄ si per plura exempla. Et sepe vitia se ingerunt. et virtutes esse simulātur. Siue per instigatiōem diaboli. siue sensualitatis. siue mali hominis vt decipiat. Sed per hanc graciā discernūtur ista vera a falsis. Nam vt dicit apls. i. corin. ij. Spiritus omnia iudicat. i. discernit agenda a non agendis. et simulata a veris. Et qui a beata maria fuit spiritualis super oēs. ideo super omnes habuit discretionem spiritū. Sed et cum beatus antonius in spiritu videns totum mundum plenū laqueis seinuicem p̄neris: exclamasset. O quis euadet istos laqueos? Responsus est ei. Sola humilitas. Beata vñ maria super omnes viatores puros fuit sine p̄paratione humilis. Ideo ipa per grām istam discretiōnis spiritus omnes deceptiones euasit. Priū est spiritus nequā temptare d̄ superbia spūales. Sed nunq̄ beata maria habuit stultum supbie. Sic paulus apls dicit. ij. corin. ij. Nō ignoramus astutias eius. s. diaboli. Cū ipa sit plusq̄ paulus. multo magis ipa nō ignorauit: s. discretiuit. et nunq̄ ab eo decepta fuit. vnde et saluata insolito modo. cogitabat qualis esset ista saluatio. mente reuoluens. quia aliquādo per laudes homo decipitur. Et ideo cogitabat et discernere ne forte deciperetur. Sed recognoscens veritatem intellexit non esse decipientem missū. Sed omnimodam veritatem explicantem. Unde Ave gracia plena discretiōnis spirituum.

¶ Octaua gracia est ge. §. viii.

nus varium linguarū. Loqui. s. scire et intelligere p̄dromata varia. que quidē nō didicit p̄ industria: sed accepit a deo p grām. Ideo spūs sanctus in pentecost. fuit datus in specie

Capitulum

lingue ignite. **I**uxta illud **Act. ij.** **Aparuerunt illis dispartite lingue tanq̃ ignis.** ad inueniendū q̃ acceperant donū linguarū. i. loqui ab placitū suū in varijs ydeomatibz. hebraico. greco. latino. gallico. theutonico. ytalico. et b^o. **Et** quia beata maria fuit cuz aplis orās qñ receperūt spūscēm. credendū est q̃ et hoc donū receperit cū eis. **Q**uis nō esset deputata a deo ad discurrendū p mundū ad predīcandū sicut apli. tñ ut nil boni spūalis et gracie ei subtrahatur: decebit eā hac nō priuari. **S**ic nec filius eius q̃uis nō egeret habere donum linguarū. quia nō p̃dicauit nisi iudeis: dicens. **Non sū missus nisi ad oues isrl̃** non tñ hoc caruit fm tho. in sūma. **N**ec frustra ipm habuit. q̃uis eo non sit vsus sed ad excellentiā eius. **P**reterea ipa beata maria etsi nō p̃dicaret. verisimiliter tñ credendum est. q̃uis non scriptū sit. q̃ multi ex cōuersis ad fidem de diuersis nationibz et linguis audientes m̃sem ihu. deum et hoīem post aduētum spūs sancti accedebant ad eā visitandā venerandā. audiendā. **Q**uibo cuz plena esset caritate. nec in loquela posset errare: loquebatur. solabatur. respondebat. instruebat varijs ydeomatibz in quibz illi nutriti et edocti erant. **A**ue igitur et hac gracia plena.

Nona gracia dicitur in **.S. ij.** **I**nterpretatio sermonū. i. expositio scripturarū. non per exercitiū habita ex lectionibz doctorū exponentiū: sed p infusione spūs sancti quaz habuerūt apli. ut patet in petro ex epistola sua. **H**anc grām habuisse beatā mariam ptz et hoc. quia dicit amos p̃ph. **c. iij.** **Nō faciet dñs verbū qd nō reuelet seruis suis.** **S**z beata maria sup om̃s fuit ancilla dñi quiniūmo mater dñi. **T**ñ multo magis credendū est q̃ ei reuelata fuerūt occulta misteria scripturarū. **H**abuit q̃ et dignitatē aplatus. **N**ā etsi nō fuit de numero. xij. ap̃loz a xpo deputatoz. ad p̃dicandū. instruendū. et regendūz ecclesiā dei. fuit tamen m̃grā eoz. **E**t ideo dicit **Luce. ij.** q̃ maria conseruabat omnia verba hec. ut. s. tpe suo instrueret ap̃los et euāgelistas de multis. ut de gestis in suo conceptu et partu. et infantia saluatoris que illi non viderant. **P**reterea. si iohānes baptista dicit. **Ego sū vox clamātis in deserto Jo. i. q. d.** non tñ predico voce: sed totus sū vox exultationis. ita q̃ om̃ia mea vita. victus. vestitus et locus. p̃dicant p̃niam. **I**ta beatissime virgini omnia predicāt innocentia. **S**i g iohes habet donum et grām p̃dicationis. quia ē vox clamātis in deserto. multo magis beata maria habet hoc donū aplatus. quia ē vox clamātis in celo. **P**roprietas ap̃loz insinuata a xpo est. vos estis lux mundi **Mat. v.** **S**z multo magis beata maria cuius vita inclita ut canit ecclesia cunctas illustrat ecclesias. **P**auit etiam et pascit ecclesiam p̃tinue bene-

.rr.

dicto fructu uteri sui. pane angelorū in ipsa formato i sacro altaris nobis ministrato. ut pastor bonus. **C**oncludit igitur **Albert.** ubi supra. q̃ vniuersitatem graciāz gratularū et gratis datarū omnifariam habuit. **Q**uis enim iste gracie precipue gratis dāt. p̃muniter dentur ab utilitatem alioz et sui profectum. beate tamen marie fuerunt collate etsi nō habuerit ministerium in ecclesia. ut apostoli ad decorandū potentiam. ad nobilitandū naturam. ad honorandū personam suaz. et sic ad p̃fectionis et delectationis augmentum in materiā laudis et omnium bonorum spūcialium cōplemētum. **I**uxta illud **Sap. ij.** **Uenerūt mihi omnia bona p̃ter cū illa. s. sapia diuina. quam alij p̃cipiūt mētā. liter. ipa etiā corporaliter.** **E**t ideo **Aue** gracia plena.

De gracia privilegioz singularium beate marie. Capitulum. rr.

Hec gracia plena. **H**ic demū videndum est de gracijs singularibz seu privilegijs que non reperiuntur in aliquo sanctorū. **Q**uolibet enim beneficium alteri collatū gratis dici consuevit gracia. et tantomaior quātomagis singularis. **U**nde et **Eccl. i.** **bicif.** **G**raciam fideiussionis ne obliuiscaris. i. beneficium. **E**t regula iuris in sexto. **Q**uod alicui graciosē p̃ceditur. non debet ab alijs trahi in exemplum. **S**unt autē duodecim gracie seu privilegia p̃pria beate virginis nomini p̃municata. que designantur per duodecim stellas corone mulieris. de qua dicitur **A. p̃oca. xij.** **M**ulier amicta sole et luna sub pedibz eius. **E**t in capite eius corona stellarum. xij. **M**ulier est hec beata maria ut dicit **Bern.** in sermone. **U**bi de ea possunt notari tria ostendētia magnificentiam eius. **P**remiū sublimissimū. quia amicta sole. **M**eritum excellentissimū. quia luna sub pedibus eius. **P**riuegium copiosissimū. quia in capite eius corona stellarum. xij. **De premio nota q̃ san. .S. j.** **C**ti p̃pantur stellis quaz una est lucidior altera. **S**ic et sancti unus gloriosior altero. **E**t hoc est qd ait apls. **i. cor. in. xv.** **S**tella differt a stella in claritate. **S**ic erit et resurrectio mortuoz. q̃ erit et manifestabit cūctis vnus splēbrior altero. **O**m̃es tñ stelle lumē recipiūt a sole. **S**ic om̃s sancti lumē glorie recipiūt a xpo qui ē sol iusticie. **D**e plenitudine eius nos om̃es accepimus grām pro gracia **Joh. j.** id est grām cōsumatā glorie. pro grā gratum faciente in presenti habita. **S**ed mulier ista beata maria. q̃uis et ipsa stella maris

Titulus

illustretur a sole. non tñ hic dicitur illumi-
nata a sole: sed vestita ipso sole. ut ostendatur
premiū eius excellentissimum. ut sicut nihil
propinquius et piunctius corpi q̄ vestitus ei?
ita nil propinquius glorie xpi. q̄ gloria et pmiū
beate marie. et apte. ut sicut ipa vestiuit solē
ipsum in mundo dei filium carne sua. fm illd
Ezech. Solem nube tegam. sic ipse eam in ce-
lo vestiāt sole excellēte glorie. ut dicere de ea
valeat illud. Te mecum assumā et regnabis
mecum.

Meritum excellentissimū. §. ij.
mū inuitur cum subditur. Luna sub pedibz
eius. Luna inq̄tum variabilis signat mun-
dū. inq̄tum eclipsim sepe patit̄ sicut defectū.
inq̄tum lucens illuminata a sole: sicut eccle-
siā. Et ex omibz his significatōibz ostēdit̄
meritū beate marie. Nam inq̄tum sicut mun-
dum luna ppter sue lucis varietatez. qz qñqz
plena. qñqz media. qñqz vacua. Sic aliqui in
mundo. aliqui ea nudati. fm hoc luna fuit in
mundo sub pedibz eius. p p̄ceptū pfectissi-
muz mundi sub pedibz affectus erat. ut nihil
esset qd mūdānus violaret affectus. quod de
nullo scōp dici p̄t. Inq̄tum signat defectūz
sic luna sub pedibz eius. qz om̄is defectus sub
ea est ut inquit Hiero. Sola sine p̄cepto actua-
li etiā veniali ut declarabit. Nā cum essz ple-
na grā. et veniale nō sit ubi grā. i. q̄ ab ea nō
pcedit: s3 p̄ter eam. Si esset ibi veniale. ibi
esset aliquid vacuū a grā. et sic nō plena grā
Uñ et Aug. Cum de p̄ceptis agit. nullaz de ea
prorsus volo h̄i mētionē. ppter honorē dñi
cuius mater fuit. Inq̄tum signat ecclesiā.
Iuxta illud p̄ph. Elevatus ē et luna stetit in
ordine suo. i. ecclesia ordinata ab aplis. p̄ ele-
vationē solis p̄ ascensionē. Et fm hoc tātum
fuit meritū virginia ut ecclesia sit sub pedibz
eius. sub protectione eius et dño. Uñ ipa ait
Eccl̄i. xxiij. In hierl̄m potestas mea. i. in ec-
clesia: ad ipam orat. Bācta maria succurre
miseris. iuua pusillanimes. refoue fribiles.
ora pro p̄lo. interueni p̄ clero. intercede pro
deuoto femineo sexu. Sentiāt omnes tuū iu-
uamē. Cū enī nunq̄ peccaret. nec ociosa essz
sed semp opareē cuz maxīma caritate. et in
quolibet actu merereē valde. ex hoc ostēditur
imensum meritum eius. ut ipso merito et p̄ci-
bus ecclesia p̄regatur ab ea. Et sic plena grā.
Uñ opus nrm̄ habet q̄ sit meritū. et tanto
plus q̄to cum maiori gracia.

Prinilegium copiosissimū. §. iij.
simū eius. non vnū: s3 multiplex. ex eo qd d̄r
i corona capitis eius h̄re. xij. stellas. que sūt
xij. prinilegia seu grē singulares eius excellē-
tie que corona d̄r. Et diuersi diuersimode as-
signāt ista duodecim. S3 Alber. ubi sup̄. sic.
Quia nunq̄ peccato maculatur.
Quia nec peccare potuisse insinuat.

Quindecimus

Q̄ in quolibet ope meruisse monstrat.
Q̄ sūma puritas in ea expressatur.
Q̄ virgo virginū esse dicatur.
Q̄ mater dei vere nuncupatur.
Q̄ mater omnium predicatur.
Q̄ mater simul et virgo decantatur.
Q̄ porta celi declaratur.
Q̄ passio xpi ei soli p̄municatur.
Q̄ sup omnes creaturas exaltatur.
Q̄ regina misericordie laudatur.

Et hec sic declarat Alber. §. iij.
ber. ibi. Q̄ nunq̄ peccauerit p̄ter ex illo vbo.
Eanf. iij. Tota pulchra es. i. in aīa et corpe.
Et macula. i. p̄cepti nō est in te. Et si dicatur.
Qui totū dicit: nihil excludit. S3 Jacob. iij.
d̄r. In multis offendimus omnes. i. i. ioh. j.
scribit. Sāguis eius emūdat p̄scias n̄as
ab om̄i p̄cepto. glo. ibi. Non tñ debem? putare
q̄ diu viuimus. oīno posse a p̄ceptis mundari.
ita intelligit quin in aliq̄ incidamus saltem
venialia. Quis enī p̄t dicere. mundū est cor
meū. purus suz a p̄cepto: inquit Salōn puer.
xx. S3 ut dicit regula iuris in. vi. Genet per
sp̄m derogat. Per sp̄ale enī p̄uilegiū p̄cessū
b̄re marie q̄ ab ipam derogat illi regule ge-
nerali. q̄ om̄is peccauerit ad Rō. iij. qd decla-
rat Aug. in li. de nāa et grā: dicit. Si om̄is
sc̄ti et sc̄te dū hic viuerēt interrogati fuisset
utrum p̄ceptū haberēt. oēs vna voce r̄nterent.
id qd Iobes de se et socijs dicit. Si dixerim?
qz p̄ceptū non habemus: ipinos seducimus. et
veritas in nob non est. Excepta sc̄ta virgine
maria. Nō scimus ei plus grē fuisse collatum
ad vincendū ex omni p̄cepto. que p̄cipe et
parere eū meruit. que p̄stat nullūz habuisse
p̄ceptū. Est igit h̄ p̄uilegiū soli ei collatum
r̄spectu oīm viatorū. Nā et si angeli boni nūq̄
peccauerūt. nō p̄putant̄ ipi in numero via-
torū. Qd aut dicit Cris. sup illud Ioh̄. ij.
Quid mihi et tibi est mulier. q̄ aliqd̄ humani
passa ē. tūc. b. maria q̄ p̄pter vanitatē volue-
rit xpm̄ inducē ad faciendū miraculū. et idō
xpc̄ sic dure videtur sibi locutus. p̄cedit sim-
pliciter Alber. p̄mā p̄tem. i. q̄ aliquid hūani
passa sit ut homo. i. p̄paciēs homibz in dese-
ctu vini. S3 q̄ aliqd̄ passa sit vel egerit vani
p̄ om̄ia falsum et S3 Aug. Uñ p̄ excessū locu-
tus ē Cris. Vel forte fm̄ opi. astantiū: dixit
q̄ illi hoc extimarēt. Ideo aut nō ponit̄ pri-
uilegiū eius q̄ fuit sine originali cōcepta. qz
istud erat impossibile nisi p̄cipere de v̄gine
et sic mater sua esset virgo. Et sic nō cēt pri-
uilegiū marie q̄ esset simul mater et v̄go. ut
diceb. qz mater sua hoc hūisset. Prinilegiū
q̄ xpi solius fuit p̄cipi sine originali.

Secundum prinilegiū. §. v.
grē singularis fuit impossibilitas peccandi in
ea. Unde Bern. in sermōe de natiuitate. Ego
puto q̄ copiosior gracia sanctificatōis in ea

Capitulum

descenderit q̄ in alijs in vtroz sc̄ificatis. que totam vitam eius imunem ab omni peccato efficeret. qd̄ nemini in natis mulier credim⁹ esse donatuz. Tanta igitur gr̄a ei infusa ē. q̄ peccare nō poterat. **¶** S3 cū damasce. dicat q̄ om̄e creabile ē vertibile fm̄ esse et fm̄ electionē. Scdm̄ esse vt corporalia. fm̄ electōnem vt rōnalia. Sed beata virgo fuit p̄posita ex vtroq̄. q̄ videtur fuisse vertibilis vtroq̄ mō. vñ et ad p̄c̄m. In sup̄ gloriofius h̄ quod ex victoria habet. q̄ sine victoria. Sed vbi nō ē pugna nō d̄r esse victoria. In beata aut̄ maria fuit sūma gloria. q̄ victoria. q̄ pugna. Igitur videtur potuisse peccare. In laudem q̄ s̄ctoz cantat̄. Qui potuit transgredi q̄ nō est transgressus. facere in mala et nō fecit. Videtur q̄ maxime et hoc ei puenire. que ē om̄i laude dignissima. Sed fm̄ rei veritatem ipsa sola inter viatores peccare nō potuit. Inter posse enī peccare. et posse mereri. q̄ nō posse peccare. et non posse mereri. medius est. non posse peccare q̄ posse mereri. S3 primus status est p̄p̄bensoz. qui non p̄nt peccare nec mereri. Secundus est viatoz. p̄muniter q̄ p̄nt et peccare et mereri. Medius q̄ status cōuenit beate marie que fuit simpliciē viatrix. q̄ fm̄ quid p̄p̄benfor. Unde ipsa potuit mereri sed non peccare. qd̄ p̄tinet ad statū medium. **¶** Sciendum tñ fm̄ Alber. q̄ nō peccare p̄ se sequitur naturā inuertibilē. Et hoc modo deus trinitas d̄r non posse peccare Hieronī. Deus solus om̄ipotens d̄r. qui cū oīa possit peccare non p̄t. de pe. di. ij. c. vl. Secūdo mō d̄r non posse peccare qd̄ habet vnionē p̄sonalem cū naturā inuertibili. Et hoc mō x̄pc̄ homo peccare non potuit. Tñ Damasce. dicit. q̄ ipeccabilis erat dñs ihs. Tercio mō d̄r nō posse peccare quod h3 p̄iunctionē vel p̄uersionē totalem ad naturā inuertibilē. per mediū quod ē de sui natura inseparabile. vt ē habitus glorie. Et sic sancti in p̄ia nō p̄nt peccare. p̄a. Confortauit. i. roborauit seras portarum tuar. f. sup̄ne birlm̄. vt nullus possit exire. f. peccando. Quarto mō d̄r non posse peccare quod h3 p̄iunctionē ad naturā inuertibilem p̄ mediū. quod est d̄ sui natura in se quidem est separabile: sed tñ oīno est separatū a p̄trario repugnāte vel resistente vel ipediēte. et p̄pter ea in suo sūmo in illo ē inseparabile vt est plenitudo gr̄e que fuit in beata maria. Et ex hoc peccare nō potuit. Tñ et Bern. de ioseph dicit. q̄ credebatur potius virginē posse parere q̄ mariā posse peccare. Et ex his p̄t3 rñsio ad oba. Pugna aut̄ habuit et si non ab intra extinctio in ea fom̄te. tñ ab extra per tribulationes. vnde et victoriam.

¶ Tercium priuilegiū .§.vj.
est in alijs ope suo meruisse. Portamur vos ait apls. ij. corin. vj. ne in vacuum gr̄am dei

.rr.

recipiatis. Dat deus gr̄am vt opando fm̄ eā acquirat sibi merita vite eterne. Qui igit nō opatur cum p̄t: in vacuū et frustra gr̄am recepit. Quis autē sancti in multis et p̄ multa bona opa se exercuerint in gr̄a. null⁹ tñ fuit qui semp in omni ope suo secutus fuerit in stinctum gr̄e. vt sic semp meruerit in opibus suis. Sed hoc fuit priuilegiū singularis gr̄e in beata virgine maria. **¶** Notanduz igitur fm̄ Alber. q̄ beata maria quolibet motu liberi arbitrij ad agenduz vel paciendū merebatur. Tñ non merebat motibz naturalibz inq̄tum naturalibz. vt oscitando. disgerendo et h̄. quia ibi non p̄currit libez arbitrium: s3 merebat motibz rōnolibz. gracia informata vnde et motibz liberi arbitrij gratuitus vbi libez arbitrium et gr̄a opabatur. S3 liberum arbitriū vt iumentū. gracia vt fessoz fm̄ Anf. Tñ et apls. j. corin. xv. Non autē ego sed gr̄a dei mecum. opatur. Et sic merebatur quolibet motu quo p̄tingit mereri in agēdo. In passionibz autem inq̄tum ip̄e passionēs ab extrinseco inferuntur. vt iniurie. vel necessario p̄trahuntur ex natura. vt tristitia. timor. et h̄. homo non meretur: s3 inq̄tum voluntas rationalis informata gracia ab illa in sufferentiam p̄pria libertate inclinat. sic meretur eis. Juxta illud. ij. ad thi. Si sustinebimus et p̄regnabimus. Et sic beata maria in actōibz et passionibz ex libero arbitrio p̄tentibz. vel eo cōcurrente in eis semper merebatur. **¶** Et ad hoc facit triplex ratio. Prima est. quia fm̄ plm̄. Intellectus semper rectus est nisi qñ se imiscet fantastia et deducitur ab eis. Sed intellectus beate marie nunq̄ se imiscuit fantasijs vt deduceretur ab eis. et sic semper rectus fuit. Sed rectum dicitur cuius mediū non exijt ab extremis. Ergo semper mens eius in summuz bonum principium et finem omniū. Secūda ratio. Alieunq̄ rō nō potest in discernēdo errare et volūtas. nūq̄ potest eligere multa: sed eligit vltimum et optimū. Sed vtrūq̄ horū fuit in beata maria. Luc. x. Maria optimam partem elegit. scilicet vnum quod est semp absolute necessarium. f. summū bonum. et sic semper meruit. Tercia ratio. dicit apls. j. corin. x. Siue māducatis siue bibitis siue quid aliud facitis: omnia in gloria dei facite. Frustra hoc precipetur. cōsuleretur. vel moneretur si nullus obseruaret. S3 nullus aliorum viatorum hoc semper seruauit. Oportet ergo aliquem inuenire qui hoc fecerit. al̄s frustra. Et ista fuit beata maria. Tñ obilio in sermone. Enum pro certo scimus. quia omnis marie actio semper intenta fuit in domino. Nec tamen ex hoc equabitur ip̄a x̄po. qui ip̄oportunabili caritate hoc faciebat et sine sui indigentia.

Titulus

Quartum privilegium. §. vii.

Est puritas in ea in summo. Ad quod facit quod ait ei angelus. *f. Invenisti gratiam apud deum. gratiam puritatis apud deum. i. summam post deum.* Dicit enim *Anf.* q. ea puritate decuit ut niteret. quia maior sub deo nequeat inveniri. Nam si maior in filio suo. hic est deus. Et ad hoc facit quod dicitur puer. *xv.* Aufer rubiginem de argento et egredietur vas purissimum. *Argentum* preciosius metallum ceteris post aurum. *figit* beatam mariam. albam puritate et preciosiorem perfectione cunctis sanctis post christum. De quo dicit *Canf.* v. Caput eius aurum optimum. *Rubigo* fuit peccatum originale. q. ablato per sanctificationem in utero est effecta vas purissimum. *Christus* quidem habuit puritatem. ita q. nullo modo nec unquam habuit in se originale. Omnes baptizati vel sanctificati in utero habent puritatem ab originali. *f. in puritate liberati.* quod quidem habuerunt quo ad culpam. a qua mundati habent adhuc originale quo ad fomitem. Ergo autem maria habuit puritatem ab originali. non quia non peccaverit illud: sed mundata ita est. q. nullo modo remansit in ea aliquid pene eius. *i. foetis.* imo extinctus fuit. Et sic maior est puritas eius post deum hominem. quo. *f. ab peccatis* habentes originale. Nam angeli non peccaverunt originale. *¶* Notandum tamen q. puritas secundum *Alber.* non tamen dicitur per recessum ab impuro: sed etiam per approximationem et accessum et summe purum. Pro cuius declaratione sciendum. q. puritas ut videtur sequitur naturam luminis et luminosi. ut quod plus participat de natura lucis plus habeat puritatis. ut summa lux vel summe luminosi summe sit lucidum et purum. Et ubi magis proprie et vere est proprietas lucis ibi etiam magis vere et proprie est proprietas puritatis. Unde cum sit lux corporalis et lux spiritualis ut dicit *Augu.* super gen. ad litteram. magis proprie dicitur lux spiritualis lux. q. corporalis. Erat ergo et puritas corporalis et puritas spiritualis. Sed maior puritas corporalis est secundum maiorem convenientiam ab summa lucem corporealem. Et sic aqua purior est terra. et aer q. aqua. et ignis q. aer. firmamentum q. ignis. celum aqueum q. firmamentum. celum empyreum q. aqueum. Et illud patet ad sensum. Similiter maior puritas spiritualis est secundum maiorem convenientiam ab summa lucem spirituales que deus est. quia lux est in tenebris in quo tenebre non sunt ulla. Secundum hoc q. purior erit anima sensibilis q. vegetativa. rationalis q. sensibilis. angelica q. rationalis humana secundum naturam. Secundum gratiam autem que est quasi lumen creatum procedens a luce increata. ubi est maior participatio gratie. ibi maior approxinatio ad primam lucem. Ergo ubi gratia in summo. ibi approxinatio in summo et puritas in summo. Sed in beata maria respectu omnium creaturarum aliam non unitatem fuit gratia in summo. ergo et approxinatio et inde puritas in summo. Item apostolus ait. *i. thi. i.* Caritas de corde puro. *f. est.* ubi ergo maior caritas ibi maior puritas. Sed caritas in beata maria in summo. ergo et puritas in summo. Petrus etiam dicit in actibus apostolorum. *xv. c.* Fide purificas corda eorum. Et loquitur de fide formata per caritatem. Sed beata maria habuit fidem in summo. ergo et puritatem. Nec obstat huic conclusioni q. puritas beate etiam in statu vite fuit maior omnium sub deo. Ante et angelorum et beatorum. hoc q. sua puritas non plene apprehenderet per speciem lucem increatam ut beati. Nam hoc iterum erat. quia maior lux gratie in subiecto passibili coniuncto corpori et passibili et grosso beate marie. minus imutat et movet actualiter q. maior lux gratie in subiecto impassibili et glorioso. Et hoc apparet per exemplum a simili. Videmus q. quantoq. maior lux minus illuminat per conjunctionem cum aere obscuro vel clario. Unde quantoq. luna tantum illuminat in nocte vel magis in aere sereno. quantum vel q. sol in die in aere obscuro et obnubilato. Et tamen inproportionabiliter maior est lux solis. q. lune. Sic et beata maria. et si non ita actualiter continue videret deum summam lucem per speciem ut sancti. propter obstatum corporis passibilis sui. tamen habebat maiorem gratie habitum et substantiam q. ipsi. unde et magis prima luci eterne. et inde magis omnibus pura. *¶* Dec igitur puritas: inquit *Albertus.* nihil aliud est q. peccati originalis deletio. fomitus extinctio. gratuitarum perfectionum ultimatio. Et sic in beata virgine secundum statum vite fuit gratia dei fortius et magis q. in angelis. quantum. *f. ad substantiam.* non quantum ad actum qui est operatio. Et sic puritas in summo. Sed ad hanc puritatem summam quatuor gradibus ascendit. Primo enim purificata fuit per sanctificationem in utero. Secundo in virtutis exercitatione. Tercio in spiritus sancti superuentione. Quarto in filii conceptione. In primo est perfectio gratiarum sacramentalium. In secundo est perfectio virtutum. In tertio est perfectio donorum. In quarto perfectio fructuum et beatitudinum. De prima dicitur *Canf.* iij. Tota pulchra es amica mea. Libera. *f. ab originali.* Tota pulchra a mortali exempta. Macula non est in te. *f. venialis.* De secundo in figuram eius dicit de *Iester* q. erat formosa valde incredibili pulcritudine et omnium oculis graciola et amabilia. Formosa scilicet in opere per caritatem que est forma virtutum. Incredibili pulcritudine. in corpore per vir-

Decimusquintus

pinquatio in summo et puritas in summo. Sed in beata maria respectu omnium creaturarum aliam non unitatem fuit gratia in summo. ergo et approxinatio et inde puritas in summo. Item apostolus ait. *i. thi. i.* Caritas de corde puro. *f. est.* ubi ergo maior caritas ibi maior puritas. Sed caritas in beata maria in summo. ergo et puritas in summo. Petrus etiam dicit in actibus apostolorum. *xv. c.* Fide purificas corda eorum. Et loquitur de fide formata per caritatem. Sed beata maria habuit fidem in summo. ergo et puritatem. Nec obstat huic conclusioni q. puritas beate etiam in statu vite fuit maior omnium sub deo. Ante et angelorum et beatorum. hoc q. sua puritas non plene apprehenderet per speciem lucem increatam ut beati. Nam hoc iterum erat. quia maior lux gratie in subiecto passibili coniuncto corpori et passibili et grosso beate marie. minus imutat et movet actualiter q. maior lux gratie in subiecto impassibili et glorioso. Et hoc apparet per exemplum a simili. Videmus q. quantoq. maior lux minus illuminat per conjunctionem cum aere obscuro vel clario. Unde quantoq. luna tantum illuminat in nocte vel magis in aere sereno. quantum vel q. sol in die in aere obscuro et obnubilato. Et tamen inproportionabiliter maior est lux solis. q. lune. Sic et beata maria. et si non ita actualiter continue videret deum summam lucem per speciem ut sancti. propter obstatum corporis passibilis sui. tamen habebat maiorem gratie habitum et substantiam q. ipsi. unde et magis prima luci eterne. et inde magis omnibus pura. *¶* Dec igitur puritas: inquit *Albertus.* nihil aliud est q. peccati originalis deletio. fomitus extinctio. gratuitarum perfectionum ultimatio. Et sic in beata virgine secundum statum vite fuit gratia dei fortius et magis q. in angelis. quantum. *f. ad substantiam.* non quantum ad actum qui est operatio. Et sic puritas in summo. Sed ad hanc puritatem summam quatuor gradibus ascendit. Primo enim purificata fuit per sanctificationem in utero. Secundo in virtutis exercitatione. Tercio in spiritus sancti superuentione. Quarto in filii conceptione. In primo est perfectio gratiarum sacramentalium. In secundo est perfectio virtutum. In tertio est perfectio donorum. In quarto perfectio fructuum et beatitudinum. De prima dicitur *Canf.* iij. Tota pulchra es amica mea. Libera. *f. ab originali.* Tota pulchra a mortali exempta. Macula non est in te. *f. venialis.* De secundo in figuram eius dicit de *Iester* q. erat formosa valde incredibili pulcritudine et omnium oculis graciola et amabilia. Formosa scilicet in opere per caritatem que est forma virtutum. Incredibili pulcritudine. in corpore per vir-

ginitatis insolitam castitatem. Et omnium oculis graciola p corbis humilitate. quia respexit humilitatem ancille sue. Et de pulcritudine Sap. iij. O pulchra est casta generatio cum claritate etc. De. iij. ps. Sanctificauit tabernaculum suum altissimus. deus in medio eius non pmouebitur. Et Luce. j. Spiritus sanctus supueniet in te etc. De. iij. ezech. xliij. Maiestas dni ingressa est templum ab vltima porte que respicit ad orientem. Et postea sequitur. Et repleta est gloria domus dni. Ad Heb. ultimo. Ad eam cu fiducia abtronus gre eius. ut inueniamus auxilium in tempore oportuno. Et sic patet privilegiu quartum de puritate in summo.

Quantum privilegiu .§. viij.
gracie est. quia simul est mater et virgo. An Hieremias. Inuenit populus gratiam in deserto. gratiam. s. singularis maternitatis. pducens eum qui nobis attulit gram et veritatem. In deserto. i. beata maria derelicta a peccato. derelicta a parentibus in templo. derelicta a quolibet viro et incognita. p qua non pertransiuit homo: sed mater esset et uirgo. Mater inuoluta. mater incorrupta. mater intacta. Quis vnq audiuisset talia inqt ysaias c. vi. ut mater esset et intacta generaret. q. d. nullus. Si queris (ait Amb) nature ordinem femina mixta viro generare psequitur. Liqueat aut q ppter nature ordinem sit xpc natus ex virgine. de pte. di. ij. Reuera. Decuit autem q talis mater esset et uirgo. quod est ei privilegiu singulare. Homo enim est dignissima creatura. g generatio hominis est nobilissima effectus generalis. Generatio aut nobilissimi cuiusdam hominis est effectus hominis spalis. Sed nobilissimus effectus no est nisi nobilissime substantie. Tuxta illud Luc. vi. Ex fructu arbor agnoscitur. g generatio nobilissimi hominis erit effectus nobilissimus nobilissime vel nobilissimi hominis generantis. Sed vnus e solus homo nobilissimus. s. xpc. g vni soli couenit esse mater illius. g h materitas e privilegiu vnus solius. Itaque effectus h generantis fuit pfectus in summo. g et generatio pfecta in summo. Sed pfectior e generatio ubi vnus de vno q ubi vnus ex duobus. g in ista generatione debuit ee vnus de vna. g illa fuit mater et uirgo. Item ab pfectissimam generationem fm naturam sequitur pfectissima maternitas. Sed pfectior e maternitas cu incorruptione q cum corruptione. g decuit ut in tali generatione esset simul mater et uirgo. scdm illud Isa. viij. Ecce concipiet et pariet filium. s. permanens uirgo Item quicquid est in arte exemplari diuino totum debet esse declaratum et exemplatum in exemplo creato. Sed generatio est in diuino. g aliquod exemplum debz habere in natura.

tura. Sed ibi vnus de vno. pater de filio sine diuisione. corruptione. et pmixtione. g et hic in generatione xpi vnus d vna sine corruptione et comixtione. ergo ipa mater et uirgo.

Privilegium est igitur solummodo beate marie q sit mater et uirgo. Nec su a maternitas aut uirginitas fuit indifferens. sicut pot esse in alijs: sed utruq fuit meritorium. Eius enim pfectissima uirginitas. fuit pfectissima integritas cordis et corporis ex radice summe caritatis. Eiusq maternitas fuit sibi meritum quia ipsa de congruo meruit fieri mater dei merito sue fidei. spei. et caritatis. ac pfectissime humilitatis. Q si obijciatur istud privilegium no sibi soli puenire: sed ecclesie et plater. Nam dicitur ecclesia mater et uirgo. Et dicitur q mater et uirgo ecclesia dicitur spiritualiter non naturaliter. tunc sic. Materitas et uirginitas spalis est pfectior et nobilior maternitate et uirginitate corporali. g verius et pfectius dicitur ecclesia mater et uirgo q beata maria. No. q ecclesia non hz in omnino integritatem carnis. Et in nullo habet integritatem carnis et corporis cum summa fecunditate sps et corporis. excepta pfectissima uirginitate et fecunditate beate marie. Sed illam spalem fecunditatem et uirginitatem qua habet ecclesia in alijs membris. habet in se et beata maria excellentissime pmunem cu alijs. et insup istam privilegiata singularitatem. De plantis dicit pbs q est in eis sexus. Est enim planta masculina et planta feminina. et tn planta generat plantam sine corruptione et pmixtione. ergo ibi est mater et uirgo. et nonsolum maris. No. q planta dici posset suo modo habere uirginitatem et fecunditatem seu maternitatem. ut dicere posset flores mei fructus sicut amigdalum. que uirginis matris figura fuit. Hoc etia in figura notatur Gen. xij. ubi dicitur abrahe. In quarta generatione reuerentur. huc. s. ab terram pmisionis seminis abrahe pmissam. Quatuor sunt modi generationis humane scdm Ans. nec est inuenire alium modum. Primus fuit sine femina et masculo. ut adam factus a deo. Secundus fuit sine femina ex viro. ut eua ex costa ade. Tertius e ex muliere et masculo. ut est communis oim naturalis generatio. Restabat quartus modus. s. ex femina sine viro. Et h est uirginis marie solu. vbi mater et uirgo. qd est singulare privilegiu. Et per hanc generationem quare filij abrahe. i. veri fideles reuertentur ad terram fluentem melle et lacte pmissam eis. i. vitam eternam. habundantem dulcedine dilectionis et lacte puritatis.

tertium privilegiu gre .§. ix.
est. q e mater dei. Origen. sup illud. Cu esset desponsata mri eius Mat. j. Mater unigeniti dei. Af creatoris et plasmatoris oim. Mater eius qui e in celis sine mfe. in terris sine pfe

¶ Titulus

Et hoc est singularissimū omnium privilegio-
rum eius. Figuratum Dani. xiii. in danielē
existēte in lacu leonū. cui missus ē abacuch.
stravit et exiit ad danielē clauso hostio. Nec
daniel in aliquo fuit lesus a leonibz sepe qui
deuorabāt alios. Daniel enī q̄ interpretat cau-
sa dei. castissimus. sapiētissimus. p̄tēplato-
ni deditus: signat virginē mariam totā viri-
lem. nil femineū in mōdo hūmā. castissimā
sapiētissimā. et p̄tēplatiuam. que bene dī
causa dei q̄ mater dei. Mater enī est causa et
origo filij. cuius fili? deus ē. Abacuch inter-
p̄tatur luccator fortis. et signat ihm qui lu-
ctam gessit cū diabolo non inanem. Hic cuz
prandio bono diuinitatis angelos et homines
resicientis. ad danielē. i. ad virginē missus ē.
i. incarnatus ex ea angelo nunciāte. De iu-
dea que interpretatur p̄fessio missus est in ba-
biloniam. que interpretatur p̄fessio. quia de ce-
lo ubi est p̄fessio diuine laudis: imundū ple-
num cōfusione error et peccatorū. Intrañte
aut et egrediente abacuch claustra non refe-
rata fuerunt. quia alius tumescit virginis.
claustra pudoris p̄manent. etiam ipm pari-
enti. Leones septem qui circueunt querētes
quem deuorent. diuersitas sunt demonū. de
septem vicij capitalibus temptātes. qui in
nullo potuerunt virginem matrē ledere. H3
alios deuorabant hostes et bestias. i. iudeos et
gentiles. ¶ Ubi etiā notādum sūm Alber. q̄
nō p̄t intelligi maior grā pure creature par-
ticipari. q̄ esse matrē dei. Maior enī est q̄ fi-
lius adoptiuus p̄ grām. vel āgelus vel frater
dei. Et rō primi ē. q̄ inter matrem et filium
ē p̄iunctio subalis. Inter patres et filiū ado-
ptiuū est p̄ticipatio accidentalis. q̄ magis ē
esse matres dei p̄ naturam. q̄ esse filiū dei per
adoptiōnem. q̄ p̄fectior coniunctio subalis q̄
accidentalit. Propterea qd claudit atq̄ in
se. plus est et magis eligendū. q̄ illud qd nō
claudit. Sed esse m̄rem dñi sūm naturā clau-
dit in se esse filium adoptiuū p̄ grām nēcio.
quia aliter nō fieret mater. q̄ plus ē esse ma-
tres q̄ filiū adoptiuū. ¶ De angelo sic pbat
Ad quod sequit̄ maius bonū. illud est plus
eligendū. Sed ab esse matrē dei sequit̄ mai-
us bonum q̄ esse angelus. Nam ex maternitate
tali efficitur dñi oīm angelorū. Esti angelus
sūm naturā sit nobilior et p̄fectior hoīe. tñ sūm
grām que potior ē natura. p̄t esse p̄fectior si-
cut est in beata m̄re dei. ¶ De fr̄e sic probat
Causa in q̄tum cā. est dignior effectu in q̄tū
effectus. Dignius est q̄ esse cām boni q̄ p̄cau-
satū bono. H3 mater dei ē causa et origo dei.
sūm illud qd natum est. Frater aut̄ dei nō est
cā et origo dei: s3 causatus ab eadē origine. q̄
plus est esse matrē dei q̄ fratrem dei. In cui?
etiam signū est. q̄ dñs debet p̄ceptū de bono-
rando p̄rem et matrē. non aut̄ de bonorando
fratres. quia quid maius ē mater q̄ frater.

¶ Quindecimus

¶ Item cum maius et dignius sit esse patrē
q̄ matrē. si aliqua pura creatura esset p̄r dei
sūm humanitatē. videtur tūc plus esse sūm eē
homine p̄rem esse dei q̄ matrē dei. q̄ esse ma-
trem dei nō est maximū privilegiū quod pos-
sit cōmunicari pure creature. Ad hoc rñdet
Alber. q̄ hoc esse nō p̄t. et multa indecētia
sequerētur. Dicit enī p̄ba q̄ masculus est q̄
generat in alio. Ergo ille qui esset pater dei.
aut generaret in alio aut in seipso. Si in alio
q̄ due essent. vnus generans in alio. et vnus
vel vna generans ab alio seu altero. ergo ibi
esset masculus et femina. Si autem pater ge-
neraret in seipso. ergo nec esset masculus. nec
esset pater. Item non esset ratio tunc quare
magis diceretur pater q̄ mater. Item cum
non sit in viro locus cōceptionis. formatio-
nis. et nutritiōnis. Et si fieret subita forma-
tio non esset generatio. Item cum sit ibi or-
ganum partus indifferens esset ratio virgi-
nitatis. et sic nō esset filius virginis. nec eē
pater nec mater. Item sic esset exclusus sex?
femineus ab incarnatiōe. Non enim incar-
natum esset femina. nec incarnatus esset ex
femina. Et sic patet q̄ maior grā pure crea-
ture concebi non potest. q̄ esse matrē dei na-
turalem. Nam quod ait xpc Mat. xij. Qui se-
cerit voluntatē patris mei. ipse meus frater
soror et mater est. intelligitur spiritualiter
ista parentela non naturalit. Sed beata ma-
ria fuit mater naturalis. vnde privilegiū sin-
gulare. ¶ Item q̄ fuit nutritrix dei. Ip̄m enī
ut canit ecclesia sola virgo lactabat ubere de
celo pleno. non est per se privilegiū: s3 p̄
privilegiū que includitur in maternitate dei.
Ad integritatem enī maternitatis sūm Alb.
exigitur nō tñ prima materia corporis ge-
nerandi: sed etiam alimentum nutriendi. qd
tamen aptum natum est ab alio accipi. Vnde
quando est alia mater. alia nutritrix. nutritrix
est quasi media mater a qua aliquādo puer
multum contrahit a complexionē influente
ergo ad perfectissimā maternitatem exigi-
tur etiam ratio matricis. Vnde cū beata ma-
ria fuerit perfectissima mater: fuit et nutritrix.
sūm illud Luce. xj. Deatus venter qui te por-
tauit et vbera que suxisti. Et sic sub matre dei
includitur nutritrix dei.

¶ Septimum privilegium. §. r.

est. q̄ est virgo virginum. Sic canit ecclesia
in letanij. Ubi notandum sūm Alber. q̄ per
genitiū notatur duplex habitudo. genera-
lis. s. et spiritualis. Ratiōe habitudinis quā
importat generaliter notat originem. Dicē
enī genitiuus a generando quasi a prima sui
ratione a qua et nomen accepit. et notat ha-
bitudinem gignentis ad genitū. de eodē iso
Ratiōe spūalis habitudinis notat excellen-
tie significationem. Rōne igitur primi non

puenit xpo. ut dicatur virgo virginum. quia
 est excellit virginitate matris. ipe tamen n
 fuit primus virgo qui generauit alios virgi
 nes per imitacionem. Sed beata maria e ma
 ter omniu in virginitate. quia prima sine p
 cepto. consilio. vel exemplo. gloriosum virgi
 nitatis munus deo obtulit. et per votum vir
 ginitatis ut dicit Aug. ab ea emissum. r. vij
 q. ij. Obprobrium virginitatis abstulit. quia
 maledicta i lege dicebatur sterilis. et eam in
 se consecrauit. et sic omnes virgines per mu
 tationem sui genuit. Ergo ei soli conuenit q
 sit virgo virginum. i. mater virginum. Ra
 tione autem secunde habitudinis. i. in qtu
 notat excellentiam super omnes virgines.
 sicut rosa flos florum. quia excellit alios. et
 rex regum ihs. qz excellit omnes reges. Dic
 ei soli conuenit. ita q nulla alia potest dici
 virgo virginum. Excellit autem omnes alios
 in fomitis extinctione. in puritate. et in fecu
 ditate. qz nulla virgo secunda nisi ipsa. Nec
 tamen ex hoc potest dici minus continens.
 quia nunq fuit temptata ex eo qz pbs dicit
 in eticis. q continens patit. i. impulsus tem
 ptationum. sed no debetur. i. non vincitur
 ab eis. Nam hoc habet locum scdm instinctu
 nature vel comunis gracie. secus per extin
 ctionem fomitis. ut in beata maria. Victoria
 enim cu sit declaratio potentie super aduer
 sarium. magis ac magis declarat potentiam
 quanto tanta est super aduersariu potestas
 q non potest mouere bellum vel inire con
 flictum. q cum post ictus et vulnera vincit
 inimicum. Ex quo patz q maior fuit virtus
 castitatis in beata maria q in quolibet alio
 virgine. ita q etiam angelos excellit in vir
 ginitate. quia illi a natura. hec a gracia. Il
 la angelorum castitas necessaria. Hec gra
 tuita et voluntaria. Illa in natura impassi
 bili. hec in natura fragili. et ideo utilior. no
 bili or. et laudabilior. ¶ Quis autem pro
 prie et vere dicatur virgo virginum. no ta
 men ita proprie dici potest mater matrum.
 quia in virginitate conuenit cum alijs in in
 te gritate mentis et corporis. S; in mater
 nitate non conuenit cu alijs matribus. quia
 ille recipiunt conceptu ab alijs hominibus.
 Hec autem non ab alio q a deo. Et iteo vir
 go. Unde ecclesia. Rubum que viderat moy
 ses in ombustum conseruatam agnouimus
 tuam laudabilem virginitatem. Rubus est
 natura humana pugnitiua per vitia. In hac
 apprehensus ignis diuinus. quia deus noster
 ignis consumens est. quanto scz verbum dei
 nostram naturam assumpsit o virgine. Ignis
 tamen iste humanitati vnitus. non abstulit
 virorem virginitatis in matre. A virore ei
 dicitur virgo. Et sicut spina rosam genuit
 iudea mariam. Figura habetur de rubo in
 Exod.

¶ Octauum privilegium. §. xj.
 beate marie est. q mater est omnium. Unde
 puer. viij. ipa dicit put introducit ecclesia in
 sui laudem. Cum eo. s. deo eram cuncta ppo
 nens. s. per recreacionem seu reformationem.
 que quasi deformati erant deformato homie
 per peccatu. ppter quem omnia facta erant.
 An Bernb. Merito in te o domina respiciunt
 oculi vniuerse creature in qua et ex qua be
 nignissima manus dei quicquid creauerat
 recreauit. Et sic dici potest mater omnium
 Sap. vij. Omnium mater est. Nam cum ipa
 sit mater dei. et deus est pater et origo oim.
 Quicquid em per se est causa et origo cause
 est p se origo et ca causati. Sed mater p se e
 causa et origo filij. Et filius p se origo et cau
 sa omniu. qz per ipm omnia facta sunt Jo. i.
 s. per verbu filium dei. q et ipa per se e mater
 omnium. Et pmaxime hominum est mater
 omnium genitura et cura. quia vnum homi
 nem genuit per que omnes recreauit seu re
 generauit. Et in illo filio suo nobis procura
 uit quicquid ad vitam presentem vel futura
 nobis necessarium fuit. ¶ Hoc autem opus
 recreacionis ppter quod dicitur mater omni
 um. beate marie dominus fm quadruplex ge
 nus causarum ei pmunicauit. scz efficientis.
 materialis. formalis. et finalis. Causa quide
 efficientis nostre recreacionis. s. inesse gracie
 generationis post deum. sub deo. et cum deo.
 quia ipa nobis illum genuit qui nos omnes
 recreauit seu regenerauit virtualiter p pas
 sionem suam: virtutem gracie conferentem
 sacramentis. Et ut ipsum filiu suum gigne
 ret suis virtutibus de congruo promeruit. An
 the Anselmus. Nempe deuit. ut ea puritate
 qua maior sub deo nequeat intelligi. virgo
 illa mteret. cui deus pater vnicum filiu suu
 quem de corde suo equalem sibi genitum tan
 q seipsum diligebat. ita dare disponebat. ut
 naturaliter esset vnus itemq communis dei
 patris et virginis filius. Et quam ipe filius
 sibi matrem specialiter eligeat. et de qua spi
 ritus sanctus volebat et operaturus erat ut
 conciperetur ille de quo ipse procedebat. Hec
 Anf. Et quod bf de pre eterno. ita et de ma
 tre eius tpali dici potest illud Ro. viij. Pro
 prio filio non pepit: s; p nobis tradidit illu
 s. passum voluntate et affectu. Et quomodo
 cum illo. non nobis omnia donauit ptenentia
 ab recreatione nram. ¶ Ca materialis fuit
 b; recreacionis nre. quia spussactus de puris
 simis eius carnibus et sanguinibus plesu medi
 ante carnem assumpsit. quod in corpus tras
 formauit. per quod receptio nostra et recrea
 tio facta fuit. Diuis rei mirabil figura fuit.
 quod bf. ij. regu. xj. s. q eo tpe quo solent re
 ges ad bella procedere. scilicet tempore veris

Titulus

David surgens a dormitione in meridie. vidit de solaris mulierem. s. bersabee pulcherrimam lauante se. et amore tractus pulchritudinis eius. misit nuntium ut ei acquiesceret. Que assensuens concepit filium. et sanctificata est mulier ab imunditia sua. David interpretatus manu fortis: signat fortissimus et omnipotens deum. Hic quasi a sompno surrexit. quando disposuit incarnari. Nam prius videbatur quasi dormire. dum generi humano non providebat de redemptione. Et in meridie. s. caloris diuini amoris. surrexit ab operando misterium. Elidens autem bersabee que interpretatur puteus septimus. vel puteus sacietatis. id est virginem mariam pulcherrimam mente et corpore. que est puteus aquarum viventium gratie septiformis superabundans. Lauante se. non a maculis que nulle erant: sed scripturarum insistentem ac magis et magis se purificantem per opera. scilicet virtutum quotidie magis deo se appropinquantem. Elidens ergo hanc mulierem oculis approbationis et miserationis. tactus pulchritudine tantarum virtutum. misit angelo nuntio ut assentiret in conceptum filij. ipsa assentiente concepit saluatorem mundi. Et sanctificata est mulier ab imunditia sua. siue quia fomes qui erat in ea religatus tunc in conceptu filij: toto fuit extinctus. Diue et melius. quia libera fuit et immunis ab imundicia. que accidit in conceptu filiorum nullo modo eam habendo: sed de purissimis sanguinibus suis concipiendo. Nec inconueniens est ut vitiose gestum. s. adulterium dauid signet sanctissimum misterium. ut dicit Grego. in moralibus. Licet aliter ipse exponat. Nam et deus de malis elicit bona. Et hoc forte est quod dicit Amb. de facto isto David. quod non fuit improbitatis effectus. s. tui: sed umbra misterij. De pe. di. iij. scilicet incarnationis. Licet ibi glosa aliter exponat. Sic igitur causa materialis. quia de puris sanguinibus et purissimis eius factus est creator noster ihu. Causa formalis est beata maria in se recreationis. quia omnibus sue dei formissime conuersationis speculum et exemplum est reuersionis a tenebris et directionis et conuersionis ad intuitum prime lucis. ut in figuram eius dictum sit Iudith. xj. Non est mulier talis super uniuersam terram in aspectu et pulchritudine et sensu verborum. In aspectu. s. conuersationis in opere. In pulchritudine castitatis in corpore. In sensu verborum in interioribus verbis et puritate cogitationis in corde. Ante et Ambrosius. Dabitis in ea probitatis exempla expressa. Primus discendi artor nobilitas est magistri. Quid nobilius ea quam elegit splendor glorie etc. Causa finalis est nostre recreationis. quia totum opus redemptionis post deum in ipsius

Decimus quintus

gloriam et honorem ordinatum fuit. Ante Apoc. iij. Seniores deponunt coronas suas ante pedes agni. recognoscentes se omnes coronatos humilitate et humanitate christi. quam assumpsit de virgine. Ecce enim ex hoc ait ipsa beata me dicent omnes generationes. quia. Resperit humilitatem ancille sue de me incarnando. Omnes ergo. in omnia cum sint recreata et renouata per eam: matrem eam debent reputare et eam super omnia et super omnes puras creaturas venerari. Et hoc est privilegium quod nulli alij puenit. s. quod sit mater omnium.

Primum privilegium est. §. rñ. Quod est porta celi. Aug. in sermone in plona virginis. ait. Porta facta super celi. Janua facta super filio dei. Illa facta super porta quam vidit in visione Ezechiel propheta. Dicitur autem beata maria porta. quia cum prietas porte sit in portare et exportare. id est medium per quod res ab extra ad intra ciuitatem vel domum portantur. Et etiam medium per quod res que sunt intus in ciuitate vel domo ad extra portantur. ita per beatam mariam exiuit de celis ad nos quicquid unquam gratie creatum venit in mundum. Et etiam mater gratie. et mater misericordie. Et de ea per intellectum illud Sap. vij. Omniu bonorum mater est. Et venerunt mihi omnia bona propter cum illa. s. virgine. per dicere mundus. Secundo quicquid boni. id est omnis qui de terris intrauit in celum ut sancti omnes: per ipsam ut portam seu medium intrauit. Et ideo felix celi porta quod omnes importat in celis per benedictum fructum filium suum. Et in hymno canit ecclesia. Virgo felix celi porta. Et infra. Etiam presta puram. iter para tutum ut videntes illum. semper colletemur. Tercio de celi porta. id est celestis porta. quod ipsa sapientia increata dei filius tanquam aque ductus intrauit et exiuit per eam vestitus carne nostra. semper tamen clausa. id est virginitate non violata. Et de ea in figura dicitur Ezechiel. xliij. Porta hec semper clausa erit. quia. s. in illo mirabili edificio vidit. et princeps ingredietur per eam. s. deus. et clausa erit. et nullus ingredietur per eam. s. homo. quia virgo ante partum. et post partum. Sicut syderis radius proferit sine sui violatione. et radius per fenestram vitream clausam intrat sine sui apertione. ita et virgo beata maria dei filium sine virginitatis amissione. Dicitur et sancti aliquando porte celi. et hoc in quantum per eorum suffragium vel vite exemplum nos important in celum. Et Ioh. in Apoc. xj. vidit in celo. xj. portas. s. duodecim apostolos vel perfectos omnes. qui nos pre ceteris meritis et exemplis important in celum. Sed et hoc modo multo magis dici potest porta celi beata maria. propter maius eius et perfectius suffragium et vite exemplum. Item crux de porta celi. quia per meritum passionis intratur in celum. de qua. Potest illud

intelligi **Matth. viij.** **O** angusta est porta et
arta via que ducit ad vitam. **f. celestem.** An-
gusta nimis fuit crux xpo: et via nobis **arta**
p. imitacionem. **Et qz** nulli ita fuit coicata ma-
gnitudo passi xpi sicut matri: id est meritū e-
ab celū iducit. **Xpc** etiā dicit. **Ego** sū ostiū
si qz p me introierit: saluabit. **Joh. x.** qz ipse
efficienter ut causa principalis nos introdu-
cit in celū. **f. p** fidem sue incarnacionis de vir-
gine implicitā vel explicitā. **vñ Aug.** **I**ta fi-
des sana est. qua credimus nullū hoīem siue
maioris siue minoris etatis liberari a cōta-
gio mortis. nisi p unū deū et hoīem media-
torem ihm xpm. **Et greg.** sup **Ezech.** dicit qz
omnes electi q fuerunt et qui sūt in ecclesia. i.
mediatores xpm ihm crediderūt et credūt. **Et**
sic huius fidei introducit in celū mediator
nato de virgine. **Et iste** est primus articulus
fidei de mediatore nato de virgine. **Et talis** fi-
des viua tamē incarnati de virgine proprie
nos importat in celū. **Unde** in figuraz. in tē-
plo erant duo ostia que simul clauderant et
aperiebantur. **Et iste** due porte i templo ec-
clesie sunt xpc et beata maria. **Nulli** autē hoc
cōuenit sanctorū. ideo priuilegiū singulare.

Decimum priuilegiū. §. xij.

beate Marie est. quia regina dicitur misericor-
die. **f. illud** qd cantat in antibia. **Salve** re-
gina misericordie. **Bernardus.** Omīto sinuz
misericordie sue aperit. **Item.** Sileat miseri-
cordia tua virgo Maria. quicūqz te inuocās
in necessitate auxiliū tuū sibi senserit defu-
isse. **Et sciendū qz** **f. m. Alber.** ubi sup. cōueni-
tius dicit regina misericordie qz grē regina
vel glorie vel iustitie. multiplice ratione. **¶ Et**
prima ē. qz plus comprehendit et ad ampli-
se extendit regnū misericordie. qz regnū grē.
glorie. vel iustitie. quod probat ex eo qz gra-
cia. gloria et iustitia p se tm dicunt collatōez
boni et ablatōem mali. ut peccati et huiusmōi
Sed misericordia se extendit etia ad id ubi
nō est collatio boni gracie vel ablatio pecca-
ti: quia ad eos qui sūt in inferno. **Ibi** enī er-
ga damnatos nō est collatio boni gracie vel
ablatio peccati seu mali culpe. et tamē ē ibi
misericordia. et si nō liberās. tñ minus qz me-
rerentur puniens. **Mererent** enim ad nubi-
lum rebigi qui tamen conseruant in esse na-
ture. **Et dicere** valeant illud **Tren. iij.** **Mi-**
sericordie eius qz nō sumus consupti. **Ab** am-
pliori autē et maiori potentia. dignitas mai-
or est et denominatio. **Ergo** a sūma et maiori
dignitate debet dici beata Maria regina mi-
sericordie qz glorie. gracie vel iustitie. **¶ Itē**
scdo. **Gloria** tm est in celo. nō in terra. nō in
inferno. nō in purgatorio. **Gracia** est tm in
mūdo: nec quo ad omnes. quia non in malis
hominibz. **Et in purgatorio** quo ad omnes.
nō autē quo ad infernū vel limbum puerorū.

rum. ubi nulla gracia gratū faciens. **¶** **Mi-**
sericordia etiam ē in celo. i. mira suauitatis
rigans corda. **f. m. illud.** **Dñe** in celo misericordia
tua remunerās. **f. ultra** cōbignū. **Est** et i ter-
ra miseria remouēs pctōz. **In ps.** **Mi-**
sericordia dñi plena est terra. qz ipa plena est miseria.
Est et in purgatorio p suffragia. **Unde** hanc
postulant dicentes. **Miseremini** mei misere-
mini mei saltim vos amici mei **Joh. xij.** **Est**
in inferno et limbo p conseruatōem sui esse.
ps. **Nūquid** obliuiscet misereri deus. quo ad
paruulos. qui gaudebūt nature nō purgati
ab originali. **Aut** cōtinebit in ira sua. i. leue-
ra cruciatōne misericordias suas. **qn. f.** non
cōseruet eos in esse. **Ergo** maximū regnū est
regnū misericordie. **Et ideo** maxima regina
dici debet regina misericordie. **¶ Tercio** probat sic
Quicūqz est supius supiori. est supius infio-
ri. **¶** **Misericordia** dei est sup omnia opera eius.
ut habet in ps. **In opibz** autē dei includunt
gracia. gloria. iustitia et multa alia. **Regnū**
qz misericordie est sup omia: qz regina misericordie de-
terminat potētiā sup omnia. **¶** **Illā** pprie
cōuenit beate Marie ut potentissima domia.
vnde et vere regina misericordie. **Item** cū ipa
sit sup patrimoniu et proprietatem filij sui ihm
xpi regina. **Proprietās** autē filij sui est mi-
sericordia. ut patet in oratione ecclie. **Deus**
cui pprium est misereri semper et pccere. **Pater**
etiā est deus misericordiarū et deus totius cō-
solatōis. **Ergo** et ipa pprie regina misericordie.
¶ Quarto. Cū dñr regina misericordie. obliqu' ille
f. misericordie. aut pstruit trāsitiue aut intrāsiti-
ue. **Si** trāsitiue. vere et pprie dicit regina mi-
sericordie. quia ipa est causa totius misericordie
cōtinens totā misericordiam et releuans oēm mi-
seriaz. **Hanc** postulabat **Dauid** dicens. **Dñe**
de nobis dñe misericordia tua. **Et** subdit mo-
dū. **Salutare** tuū da nobis. i. ihm q datus ē
nobis ex virgine Maria. **Si** cōstruit intrāsiti-
ue sensus est. **Regina** misericordie. i. que ē mis-
ericordia ipa. **Quod** enī dicit in abstracto de
aliquo maxime pmetendat. ut de iusto quod ē
ipa iustitia. **De** misericordie qest ipa misericordia
In hui' figurā legit **Hester. ij.** qz **Hester** regi-
na que interpretatur humilis. dicta est etiam
edissa que interpretatur misericordia. **Et ysa. xviij.**
dicit. **Preparabit** in misericordia solū eius. **Solū**
est in loco pprio regni. qz misericordia ē
pprius locus regni xpi. **Sed** illius regni di-
cit rex et regina. qz pprie beata Maria est regi-
na misericordie. **¶ Quinto** sic pbatur. **Di-**
nisius libro de diu. no. dicit. **Regnum** ē om-
nis finis et ornatus et legis et ordinis distri-
butio. **Sed** hec omnia pprie conueniunt
misericordie. ergo ei pprie conuenit ratio
regni. finis distributio fm iustitiam ē: quia
exules facit reges. **O:** natus. quia deformatissi-
mos peccatores facit angelos pulcherrimos.
Legis. quia dat caritatē. et pro illa regnum.

Titulus

Orbinis. quia uiuus super angelos. homines
sup celos. habet ergo misericordia proprie-
tates regni. Proprie ergo ipsa est regnum.
Cuius regni potissime beata Maria est regis-
na. Proprie igitur dicitur regina misericor-
die. et magis imperatrix misericordie: quia
hoc nomen imperator est magis nomen ti-
moris et rigoris. Regina autem est magis
nomen prouidentie et equitatis. Unde nec
deus in scripturis dicitur imperator sed rex.
Ite magis dicitur regina misericordie. q̄ re-
gina reginarum. vel domina dominarum. vel
dea dearum. Nec enim omnia important magis
dignitatem et excellentiam respectu superiorum
et inferiorum. Si enim diceretur dea dearum
non uideretur dea vel regina super demones
vel peccatores. Dicitur enim conuenientius re-
gina misericordie q̄ potentie vel sapientie.
quia in misericordia intelligitur potentia et
sapientia: sed non conuertitur. Misericordia
enim claudit in se illa tria. potentiam et sapien-
tiam et iustitiam. Nec etiam ita proprie dicitur
regina pacis et dilectionis. quia pax et
dilectio non est uniuersaliter in omnibus re-
gni sui: quia non in malis.

Undecimus priuilegiū. §. xiiii.
gium est. q̄ fuit ei passio xpi communicata
Unde Symeon Luce. ij. Tuā ipsius animam
pertransibit gladius. siue passionis ut comu-
niter exponitur. Unde et Damascenus dicit.
q̄ dolores partus fuerūt ei reservati in pas-
sione filij. Vel gladius uerbi dei. i. fides fixa
in corde de crucifixo filio q̄ deus erat. Omnes
alii et alie amiserunt tūc fidem de sua diuini-
tate: quoniam omnes discipuli tunc fugerūt
eo relicto. nō solum corpore sed et fide. Et ipsa
Maria magdalena que plus uisa est diligere
etiam nō credidit deum. et propterea xpc re-
surgens cū ei apparuit. ait. Noli me tangere
quia nōdum ascendi ad patrem meū. Iohis
xvj. scilicet in corde tuo. i. non credis me esse
equalē patri. ¶ Pro huius maiori declara-
tione dicit Albertus ubi supra. q̄ hoc priui-
legium quod dicitur communicatio passionis.
duo importat scilicet fides crucifixi dei et ho-
minis. Et per se passionē ex compassione pa-
cientis. Et fuit quadruplex diuersitas res-
pectu passionis. Quidam enim nec habebant fi-
dem. nec compassionē: sicut infideles insultā-
tes. blasphemantes. irridentes. et demones.
Quidam habuerūt compassionē: sed nō fi-
dem. scilicet q̄ deus esset qui paciebatur sicut
apostoli quibus xpc dixerat. Omnes scanda-
lum patiunt in me nocte ista etc. Mat. x.
xvj. Scandalū eorū fuit. quia recesserunt a
fide sue diuinitatis. quā prius confessi fuerāt
Et mulieres ille quibus ait. Filie hierusalem
nolite flere super me etc. Luce. xxiij. Quidam
habuerūt fidem vel cognitionem: sed nō cō-

Decimusquintus

passionem. ut angeli et alij extra statum die
positi. ut qui in limbo patrum. Et latro qui
fidem quidem habuit sue beatitudinis. sed nō cō-
passionem per se. Et hoc quia circumdatus
ipse sua passione. Sola autē beatissima vir-
go fuit: que simul habuit fidem et compassio-
nem crucifixi dei et hominis. et ex cōpassione
patientis per se passionem. Et sic sola fuit
cui datum est per priuilegium cōmunicatio
passionis. Cui filius ut dare posset premium
uoluit cōmunicare meritum passionis. et ut
ipam faceret participem beneficij redemptionis:
quatenus sicut fuit adiutrix redemptionis
per compassionem. ita fieret mater om-
nium per recreationem. Et sicut totus mun-
dus obligatur deo per suam passionem. ita
et domine omnium per eius compassionem.
Unde et glossa super illud ysa. lxiij. Torcular
calcaui solus. et de gentibus nō est uir mecum
Torcular id est tormenta passionis. et alia
glossa. Nec angelus nec archangelus nec ali-
quid celestis spiritus. Denique hūmāni generis nul-
lus gentilis vel iudeus. Solus pugnat et su-
perat. ¶ Sed notandum q̄ dicit. de genti-
bus nō est uir mecum: excludit enim uirum
non mulieres: quia mulier illa beata Maria
que stabat iuxta crucem secum fuit ad paci-
endum ex compassione. Et sicut dicimus de
domino illo. q̄ habuit sūmum dolorem in pas-
sione et sūmum gaudium. dolorem quidem fm
sensituum. gaudium fm intellectum. quia
ut dicit Damascenus. Unicuique scilicet poten-
tie permittitur agere queque propria. Ita
de matre domini q̄ tunc habuit sūmā com-
passionem et congratulationem. Cōpassione
quidem existente in natura simul. et in ratio-
ne ut in natura. Congratulationē uero in ratio-
ne ut in ratione. Et intelligant hec uerba ut in
materia dominice passionis. Vel dicatur q̄
sūmum tristabile in tali genere est accipere
duplicitur. Uno modo ut contrarium sūmū
appetitui. et sic infert sūmum dolorem. Alio
modo prout est uia et medium ad sūmum de-
lectabile. et sic infert sūmum gaudium. Sic
anima beate virginis apprehendit mortem
filij. ut sūmū contrarium appetitui. et sic sū-
mum ei intulit dolorem. Alio modo ut in re
medium redemptionis humani generis. Et
sic intulit ei maximum gaudium et delecta-
tionem. Et possunt hec simul esse quia unus
est materia ad alterum. Vel fm alterū mo-
dum uia in alterum uia est in ipso. ¶ Et q̄
fuerit in ea sūmus dolor probatur sic. Om-
nis dolor ex amore creatur. Est autē triplex
amor scilicet naturalis. acquisitus et gratui-
tus. Naturalis fuit in sūmo: quia quanto na-
tura nobilior: tanto habet nobiliores affecti-
ones et operationes. Ipsa autem habuit na-
turam nobilissimam unde et amor: natu-
ralem sūmū. Ite amor acquisitus fuit in ea

Capitulum

in summo. Nam omnes cause accidentales. q̄ in ducunt matrē ad diligendū filiū. fuerūt in ea in summo. Nūq̄ enī fili? aliquis tantū dilexit matrē. tantū honorauit. tantū p̄ ea sustinuit. tantū ei debuit. sicut xpc p̄ matrē. Et sic de alijs causis accidentalibz amoris acquisiti. Ergo in ea amor fuit in summo. Itē amor gratuitus. Nūq̄ enī aliquis habuit tantā caritatē ad filiū. sicut ip̄a ad ism. q̄ hic i sūmo. Si ergo hi tres habitus amoris. s. naturalis. acquisiti. et gratuiti. eliciant vnū actū amoris. erit ille in summo. Illa q̄ erit dilectio intensissima. Et dolor ex amore hmoi erit i tenissimus. Sicut enī sūme diligit vitā in dilecto. ita et sūme dolet de morte dilecti. Sūmū q̄ dolorem habuit in passione xpi. Et q̄ sūme diligebat deū et primū. Et p̄ passionem separabatur honor dei. et sūma salus primū sequebatur. inde habebat sūmum gaudiū.

Quodecimum priuile. §. xv.

gum et vltimū est. q̄ est exaltata sup omnes purā creaturā in quarta hierarchia. Sic enī cant ecclesia. Exaltata es sancta dei genitrix sup choros angelorū. Quod sic pbat Alber. Omnes chori angelorū sunt de aliqua hierarchia. Sed ip̄a est exaltata sup choros angelorū. q̄ ip̄a est sup omnē hierarchiaz. Beata cuncta ratio. Plus distat beata virgo a seraphim in dignitate et gloria. q̄ seraphim a cherubim. Sed p̄ excellentiā dignitatis ordinat seraphim sup cherubim vno ordine: ergo et beata Maria erit sup seraphim vno ordine. q̄ sup hierarchiā angelorū. Itē plus inproportionabiliter differt dñā a seruo q̄ seruo a seruo. Omnes angeli sūt administratores spiritus. i. serui. Dicit aplūs ad hebre. j. Beata Maria est dñā angelorū. Seraphim q̄ se habent ab cherubim vt serui ab seruū. Beata Maria vt dñā ab seruos. Ergo inproportionabiliter est sup seraphim qui est vltimus ordo in suprema hierarchia. unde sup omnē hierarchiā exaltata. Tertio. Status glorie ē eleuatus sup statum innocentie. ergo in corporibz et aīabus. S; si homo nō peccasset aliquis assumptus fuisset ad ordinem Seraphim. Nam cum ex homibz essent reparante ruine angelorū. et fm aliquos docto. quos se qui videtur beatus Tho. ceciderint ex omī ordine aliqui. unde d̄ Seraphim de quo d̄r fuit se Lucifer. q̄ aliquis modo debet eleuari sup Seraphim. Et hec est beata Maria. An in figuram d̄. iij. Reg. ij. q̄ positus est thronus matris iuxta thronū regis. Constat aut q̄ thronus veri Salomonis. s. xpi. est inproportionabiliter sup Seraphim. q̄ et thronus matris. Et ad hoc faciūt auctoritates sanctorū. Hinc Aug. De te o virgo Maria quid dicā. paup ingenio. cū quicq̄ dixero. minor laus est q̄ tua dignitas mereat. Si celū appellem. altior es. Si matrē gentiū dicā. excedis. Si for

Vicesimum primum

maz dei appellem. digna existis. Si dñam angelorū vocem. p̄ omīa comprobatis. Si dñā angelorū est: q̄ sup omnes angelos exaltata. Itē Hieronim. in sermone de assumptōe. Hec ē dies pulchra in qua meruit exaltari sup choros angelorū. et puenire ultra q̄ hūanitatis nostre licitū sit nature. Ubi nō suba tollit: s; glorie magnitudo monstra. Ubi xpc p̄ nobis introiuit pontifex in eternū. Itē. Hec est dies i qua vsq̄ ad thronū celsitudinē mater et virgo pcessit. atq̄ in regni solio sublimata post xpm gloriosa reseat. Beata itaq̄ non temere sup choros angelorū exaltata deuotissime p̄dicat et crebit. q̄ saluator omī p se q̄tum dat intelligi totus festiuitas occurrerit. et cū gaudio eam secū i throno collocauerit. Itē sicut in corporalibz. ita in spiritualibz. nihil est vacuum. S; inter deū et creaturā mediū est creatura vnita deo. Similiter inter esse creaturā purā et esse creaturā unitā. mediū est creatura de qua sumit quod nascit et vniū. Et hec est ergo inter creaturas et filiū mediū. s. beata maria. Ergo ei debetur mediū status. vñ et sup omnes angelos. Xpc etiā dicit p̄ reglā. Qui se humiliat exaltabit. Math. xxiij. Et quanto quis se magis humiliat: magis a deo exaltabit. saltem in regno beato. Propter qd dicit sapiēs. Quanto maior es. tanto te magis humiliā in omībz et inuenies grā. An xpc. qui se sup omnes humiliavit. seipm vsq̄ ad mortē. crucē. imo et descendendo ad inferiores ptes terre. ppter qd deus exaltauit illū. et donauit ei nomen qd est sup omne nomē. et. S; post cū beata Maria sup omnes humilis fuit. et ideo debuit sup omnes exaltari. An ip̄a ait. Quasi cedr exaltata sum in libano. q̄ arbor altior est oībz. S; q̄ de hmoi exaltatōne pleni dicef i sermone de assumptōe: iō alia dimittunt. Et dictis p̄ q̄o b̄a Maria fuit plena gratia q̄rupliciter. Primo q̄ oēs grās generales et spāles oīm creaturaz habuit i sūmo. Beata cūdo q̄ illas grās habuit a q̄o oīs creatura vacua fuit. Tertio q̄ sua grā tāta fuit. q̄ pura creatura maioris grē capax n̄ fuit. Quarto q̄ etiā grām increatā. i. deū se totā p̄tinuit. Et sic p̄ omnē modū grā plena fuit.

Dominus deus fuit cū Maria quinq; modis. Capitulum vicesimum primum.

Dominus tecū. dominus. s. deus. Ubi primo sciendū q̄ fm mgm sentētiā. Deus dicit esse in omībz rebo creatis tripliciter. s. p̄ essentiā. p̄ntiā et potentiā. Et i sanctis suis q̄to mō. s. p̄ inhabitantē grām. vel i ichoatā vel in futuro p̄sumatā. Dico his modis erat dominus deus in beata Maria perfectius q̄ i ceteris omnibus. Dicit enī deus

¶ Titulus

esse in creatura p essentiam inq̄tum per su-
um continuum influxum conseruat creata
in esse. Unde Greg⁹. Om̄ia in nihilum redi-
rent nisi ea manus omnipotentis sustentat-
ret. Et sic exponit Chri⁹. ill⁹ Jobis. 1. Sine
ip̄o scilicet gubernate factū est nihil. i. quod
factū est nihil est. Quanto autem aliqua cre-
atura vel in specie vel in indiuiduo habet p̄se-
ctius esse. tātmagis potest aliquo moto bi-
ci deus ibi magis in esse p essentiam. vñ ma-
gis in homine q̄ i brutis. Et quia beate Ma-
rie debet nobilissimum esse. quia optime for-
mata et complexionata sup omnes. ideo dñs
tecum. ¶ Per p̄ntiam dicit deus in om̄ibus
esse. quia nouit om̄ia intima creature. Om̄-
nia nuda sunt et aperta oculis ei⁹. hebre. iij.
Sed in beata virgine fuit per p̄ntiam. nō so-
lum quia nō vidit om̄ia secreta eius affect⁹
et cogitatus oculo cognitionis: s; et oculo ap-
probationis omnes actus eius interiores et
exteriores ut sanctissimos approbavit. ¶ Per
potentiam dicitur esse in rebus. quia omni-
bus dat virtutem opandi. Unde Jobis. xv.
Sine me nihil potestis facere. Et quia vir-
tutem debet opandi beate Marie perfectius
q̄ alteri pure creature. Ideo et perfectius q̄ in
alijs dñs tecum. ¶ Per grām est in sanctis.
1. ioh. iij. Qui manet in caritate in deo ma-
net et deus in eo. Sed certe nullus p̄t equari
beate Marie in caritate Can⁹. j. Introduxit
me rex in cellam vinariā. s. gracie sue habu-
bantissime. et ordinauit in me caritatem. S;
ultra dictos modos essendi fuit modo inaudi-
to a seculis stupendissimo. s. per p̄ntiam cor-
poralem. quanto verbū caro factus est. et de
qua nisi de virgine Maria ait Bern⁹. Et fm̄
hoc exponit dñs tecum. s. cito erit incarnan-
bus. ¶ Si dicat q̄ fm̄ plm̄. Sermones inq̄-
rendi et faciendi sūt fm̄ materiā q̄ tractatur.
Et in materia amoris nō debet poni nomē
timoris. Scdm̄ illud Malach. j. Si ego dñs
ubi est timor meus: Cū ḡ tractaret materia
summi amoris. s. incarnatio filij dei. nō videt⁹
q̄ debuerit dicere dñs tecū: s; poti⁹. Pax vo-
bis. vel tecū. sicut et filius eius salutabat q̄s
diligebat. Sed hoc nō obstantē dicit Alber.
ubi supra. q̄ i ista salutacōe in eo qd̄ dñs
tecū. duo intendunt. Unū ut p̄sona mittētis
p̄prie exprimatur. Alterū ut liberū arbitriū
um beatissime virginis ad credendū et assen-
ciendū inclinet. Ista autem duo p̄fectissime
et p̄p̄issime exprimit hoc nomen dñs. quod
a potentia imponitur. s. a dominando. Unde
Ambro. q̄ dñs nomen est potentie et quādo
absolute dicit soli deo appropriat. Alij dō to-
mini dicunt respectu serui illi⁹ vel illius seu
alicui⁹ loci determinati. Ipse absolute dicit
dñs. q̄ est dñs oīm Dester. iij. Domin⁹ vni-
uersorum tu es. quod solius dei trinitatis ē
propriū. qui est persona mittens in hac sa-
lutacōe. Et sic persona mittens proprie nō

¶ Decimusquintus

minat. Per idem autē et liberū arbitriū bea-
tissime inclinat. q̄ ad consentiendū in mira-
bilia maxime disponit fides de om̄i potentia
quia credit et aduertit deū omnia facere pos-
se. Acquiscit ip̄m posse. et naturas mutare.
et naturis imperare. Unde cū hoc oīm noue-
rint nouissimū nūcietur beate virgini. Ad
crebendū congruentissime ponit hoc nomē
dñs. qd̄ absolute positū est om̄ipotentie de-
monstratiū. Quia dō liberū arbitriū bea-
te virginis etiam per se erat facile ad creden-
dū paratū. nō indiguit exprimi cū insinua-
tione om̄ipotentie ut diceretur dñs om̄ipo-
tens. Vel cū terrore ut dñs exercituum. S;
sufficit leuis eius annūciatio. et quasi obscu-
ra expressio potentie. qualis p hoc nomē do-
min⁹ importat. Dicit ḡ dñs tecum. quasi di-
catur ei aperte. Nihil crebas tibi impossibile
que scis te dominū in sociū habere. S;
hic confidēt: om̄ia possū i eo qui mecū est. Si
enī aliqui duo vnus offitū debeant operari.
quid impedit si vnus est debilis. cū alter sit
adeo fortis ut p se effectum illū possit indu-
cere. isto etiā nō iuuant: Et ex his p̄ r̄sio
ad obiectū. s. quia dñs hic ponitur ad notā-
dum potentia fieri nō timorē vel terrore.

¶ Secundo sciendum. q̄. S. j.
cū dñs tecū dicit. associatio denotet. Associ-
atio aut cum sit in aliquo fm̄ Alber. notari
hic potest triplex associatio. q̄ repit i rebus
et dñi cū beata Maria in misterio vite. videlz.
Associatio in essendo.
Associatio in paciēdo.
Associatio in agendo.

¶ Associatio in essendo duplex esse potest. s.
absolute et respectiue. Si absolute. Est hec.
subali. quali et quanto. Associatio in subali ē
idemtitatis. In quali ē similitudo. In quāto
est equalitas. Fuit ḡ associatio dñi et beate
Marie in subali esse. vna. s. in humanitate.
quia verus homo de homine. i. virgine vera
Et in Gen. Caro enī et frater nr̄ ē. Ad phil.
ij. Habitu inuentus ut homo. Fuit etiā fili-
tudo in volūtate: quia nil volebat nisi quod
deus vellet. Fuit equalitas q̄s potentie in ge-
nere. Ip̄a enī regina eius regni. cuius ip̄e ē
rex. Unde de ea canit. Ave regina celorum
Vel in ip̄is potest notari. s. beatā virginem
et dñm filiū idemtitatis in natura. Similitu-
do in forma et figura. Equalitas in virtute
naturalis vel in potentia. Si autē est cōmu-
nio seu associatio in esse respectiue. hoc ē vel
duorum abinuicem. Et hec est in sumo inter
dominū filiū et matrē. quia hec mater: et hic
filius eius. Aut hec cōmunio vel associatio
est duorū ad vnum. Et hec est triplex. q̄ vel
fm̄ tempus. vel fm̄ locum. vel fm̄ sitū et ha-
bitum. ¶ Associatio dñi et beate Marie fm̄
tempus reperitur triplex. Fuit enī tempus
proprie humilitatis: et in hoc tempore fuit

Capitulum

dominus filius cū matre sua: ut in tempore purificationis. quando obtulit filium in templo. **Luce. ij. Naz.** in illo humiliavit se mater in sacrificio purificationis. que non egebat ea cum esset sūme pura non ex homine concipiens. Humiliavit se filius cum ea in templo oblati et redemptus pecunia. Fuit et tempus persecutionis in passione. s. in qua associata est ei: quia stabat iuxta crucem mater eius **Johis. xix.** Fuit tertio tempus consolatio. ut in resurrectione in qua primo ut ait **Ambro.** apparuit sibi. Et ideo nō accessit euz mulieribus ad monumentū que in morte tineri putabant: quia ut ait **Bernardus.** Certe expectabat eum resurgente videre et inde consolari. In his ergo temporibus dominus secum. ¶ Et cum ad associationem in loco. Sciendū q̄ triplex consideratur locus: quia alius naturalis. alius penalis. alius dignitatis. In his omnibus dominus secus. Naturalis quidem locus fuit uterus virginis in quo fuit filius mensibus novem **Matth. j.** Inventa est in utero habēs scilicet ihm. Locus penalis fuit erilius quando scilicet propter timorem Herodis. ne occideret filium parvulum sicut tot milia innocentū ut perveniret ad ipsum. fugit euz filio in egiptum ibi exulans per septennium. Juxta id quod predixit **Iheremias.** Ecce ascendet dominus in egiptum super nubem leuem scilicet virginem que onera coniugij ignoravit ac etiā peccati. Locus dignitatis est celum empyreus. de quo canit ecclesia. Ascendit ipse in celum et preparavit sue castissime matri locum in quo post ipsum gloriosa reledit. super omnes exaltata. In omnibus his locis fuit secum. ¶ Fuit tertio fin situm cū ea omni modo. Nam in utero manens cum iacente iacebat. cū sedente sedebat. euz stante stabat. Secundum habitum etiam fuit cum ipsa beatissima Maria. eadem carne induit deū: qua ipsa erat induta. Juxta illud ad **Philippen. ij.** Idem bitu inventus ut homo. Et ps. Dominus regnavit decorem indutus est. indutus est dominus fortitudinem scilicet humanitatem de corissimam et potentissimam ab expugnandos hostes. quā vestem fecit ei mater sua. ¶ Secunda associatio cum domino filio fuit in paciendo. Est autē triplex compassio seu sociatio in paciēdo. Naturalis ut mater filio. Ubi Agar ancilla videns filium suuz **Ysmael** sibi mori. ex compassione quasi non valens eum videre mori: dimisit eum. Sed dominus providit. Beatissima Maria ait **Tren. j.** Attendite omnes qui transitis per viā. si est dolor sicut dolor meus. ex compassione ad filiū in cruce pendente. Sed et ipse filius compatiens matri quā sciebat sūme dolere: ait matri sue Ecce filius tuus. Secunda est passio accedens. ut cōpatitur servus domino. sicut con-

Dicesimum primum

paciebantur servi **David** cū filius persequeretur eum. excentes civitatem cū eo lugentes. Et sic beata Maria compassa est filio. ut fidelissima ancilla domino. cum sequebatur eū in predicatis in quibus calumniabatur. subannabatur et maledicebatur. Tertia est passio essentialis: ut membrum delicatissimum suo membro compatiatur. **j. Corinth.** Si patitur unum membrū cōpatiuntur omnia membra: et precipue capite languente omnia membra dolent. Et quia filius eius erat pars eius? et ut membrū spirituale eius. cum ipse sit caput ecclesie. Ideo et ipsa euz eo passa est **Luce. ij.** ait **Symeon.** Tuam ipsius animā pertrahit sibi gladius. Et in omnibus his fuit consociatio eius in paciēdo. ¶ In agendo tria sūt genera hominū que sibi cōmunicant in agendo scilicet contrahentes. generantes. et adiuvantes. Et ipsa beatissima virgo cōmunicavit cum domino et associavit se in contractu matrimonij hominis et dei. ps. Et ipse tanq̄ sponsus ecclesie procedens de thalamo suo. scilicet uteri virginis. A summo celo egressus eius. Associavit se in generatione filij. Christi enim sanctus supervenit in ea. ut de purissimis sanguinibus eius formaret corpus filij. cum dixit. Ecce ancilla domini fiat mihi secundum verbum tuum. In adiutoriū generis humani salvandi. in cuius figurā dixit dominus **Gen. ij.** Non est bonum hominē esse solum. Faciamus ei adiutoriū simile sibi. Et formavit eū que dicta est mater omnium viventium. Sed magis proprie potuisset dici mater mortuorum: quia filios suos ipsa occidit. Sed beatissima Maria vere mater est spiritualiter viventium. Et sic beata Maria cōmunicavit domino in omni eo quo contingit aliquid alicui coiccare. Et ideo in omni modo dñs tecum. Dñs omnium per creationē generaliter. Dñs hominū per recreationē spāliter. dñs tuus per immediatā superpositionē. Christi hominis per unionē. Tecum ergo dñs per essentiam. presentiam. potentiam. per inhabitantē gratiam et corporalem presentiam.

Dominus tecum. Do. S. n. minus pater inquit **athanasius** in simbolo. dñs filius. dñs spūsanctus. Et tñ nō tres dñi s; unus est dñs. Tota enim trinitas. s. pater et filius et spūsanctus opata est misterij incarnationis. s. formando illud corpus ex virgine. animā christi subito creando ex nihilo. et unionem illā humanitatis sue cū deitate efficiendo. et gratiā et sapientiā quasi infinitā ei infundendo. Incorpabilia enim sūt opera trinitatis. de ple. di. iij. Omnes. s. ab extra licet solus filius nō pater. nō spūsanctus unitus sit nō hūanitati in una persona. Et ponit **Anselmus** exemplū de una veste quā facerent infundendo. suēdo tres plene. et tñ una sola ex illis

¶ Titulus

vestez se induit. In cuius figurā legitur Jo-
ne. ij. q. rex ninive descendit de solio et indu-
tus est sacco ad placandum iram dei contra
niniuen id est mundum subuertendum pro-
pter scelera sua. Sic dei filius rex regum de-
scendit de celesti solio et indutus est sacco no-
stre mortalitatis. in quo erat thesaurus san-
guinis eius. cuius precio mundus peritur?
reconciliatus est deo. Hinc et Bernardus su-
permissus est. Pater inquit tecum: qui filiū
suum facit et tuum. Filius tecum. qui ad cō-
dendum in te mirabile sacramentū. miro mo-
do et sibi fecerat sacrarium. et tibi seruat geni-
tale signaculum. Spiritus sanctus tecum: q̄
cum patre et filio tuum sanctificat vterum
Et quia patri attribuitur potentia: filio sa-
pientia. Spiritui sancto bonitas et beniuolē-
tia. Ideo primo. Dominus pater tecum ex-
ercens sūmam potentia. Dominus fili⁹ te-
cum ostendens eximiam sapientiam. Domi-
nus spiritus sanctus tecum exhibens nimiam
beniuolentiam. ¶ Q̄tum ad primum. quia
patri attribuitur potētia. et hoc opus incar-
nationis fuit sūme omnipotentie. ideo dico
patrem exercuisse sūmam potentiam. Fecit
inquit ip̄a beatissima Maria mihi magna q̄
potens est. Coniuncta quippe sunt in hoc o-
pere tria maxime distantia. scilicet deus et li-
mus ut ait Bernardus. i. homo qui de limo
sū corpus factus est. Mater et virgo. que cō-
muniter sunt contraria simul posita. Pari-
es quidē filiū: et virginitatis nō patieris de-
trimentum. cantatur de beatissima Maria.
Fides et cor humanum. Cor humanum com-
muniter non assentit. id est intellectus nisi
his que ratione probantur. Sed supra om-
nem rationem hoc est. q̄ deus factus ē homo
ex virgine natus. Et tamen totus mundus
hoc misterium credidit et confessus est. Et ut
dicit Augustinus. In his que supernaturali-
ter et miraculose fiūt. tota ratio facti est po-
tentia facientis. Nam ratio deficit. mens nō
capit humana tantum misterii. Ante sapiē-
tissimus Salomō prouer. penultimo sic ait
Tria sunt mihi difficilia ad cognoscendum.
et quartum penitus ignoro. scilicet viam aq̄-
le in celo. viam nauis in medio mari. viam
colubri super terraz. Et via viri in adolescē-
tia sua sūm hebreos. ut dicit Nicolaus de lira
¶ Albi nota quatuor misteria magne potē-
tie et difficilia ad intelligendum. Alia aquile
in celo est ascensio xpi in celo. qui sua virtu-
te ascendit. Alia nauis in mari fuit operatō
xpi in passione. in qua sūme dolebat sūm sen-
sitiuam. et sūme gaudebat sūm intellectiuam.
Alia colubri super terraz fuit resurrectio ei⁹
de sepulchro. Ipse enim assimilauit se serpē-
ti dicens Iobis. iij. Dicit Moyses exaltauit
serpentem in deserto et. Quartū autē quod
dicit se penitus ignorare est via viri. i. quo-

¶ Decimusquintus

modo xpc perfectus et ideo vir omni virtute
fuit in adolescentia. i. i. virgine Maria. ¶ Do-
minus filius tecum. ostendens suam sapien-
tiam in hoc misterio. ps. Omnia in sapiētia
fecisti. Cum enī ip̄e sit sapientia patris. i. Co-
rint. ij. xpm dei virtutem et dei sapientia
nō nisi sapientissime opus propriū sue per-
sone ageret. Et quia sapientis est ordinare
sūm philosophum. ordinem sūmum seruauit
in ista sua incarnatione ex virgine. Venit
enī ut medicus ad curandum infirmitatem
nostram. Tolle morbos. tolle vulnera. nulla
causa veniendi medico ait Augustinus. Sic
enī xpc ait. Nō est opus valentibus medicus
sed male habentibus. Sapientis autē me-
dici est dare medicinam tempore quo pro-
fuit infirmo. Ante nō immediate post infirmi-
tatem contractam p peccatus incarnationis
medicinas exhibuit. quia minus fuisset vti-
lis. Putasset enī homo q̄ infirmitas sua le-
uis fuisset. et ideo cito curata. vnde et minus
gratus deo fuisset tanti beneficii. et ex ip̄a tā
celeri sanatione reciduum passus esset. Nō
enī tempore legis naturalis vel etiam legis
mosayce venit. ut cōuinceret superbus ho-
mo qui multus est pronus attribuere bona
virtuti sue non dei. Primo de ignorantia et
postea etiam de impotētia. Nam tempore le-
gis nature in tantā cecitatem lapsus est ho-
mo. ut clam et creaturas adorarent pro deo:
omnib⁹ pene p̄dolatric debitis. excepta fami-
lia Abrahę. et d peccatis nequandis sodomie
nō facerēt sibi cōscientiā. ut p3 in sobomitis
gen. xix. Tante igit ignorantie prouidens deus
legem populo suo valde multiplicato p moy-
sen dedit. ut de veri dei cultu instrueret et de
peccatis vitandis. Sed quia lex illa adiuto-
riū nō prestabat ad implendū quod videbar
s3 tñ docebat agēda. Ideo nullus plene eam
seruare poterat ex virtute sua. ppter qd cō-
uictus homo de sua ignorantia et debilitate. co-
actus est clamare et postulare adiutū me-
dici q̄ talem medicinā institueret seu cōpo-
neret. que adiunaret implere qd p̄ciperet.
Et hec sūt sacramēta habentia virtutem ex
passione xpi. que medicine dicūt cōtenti-
ue gracie. Aug. sup Iobem. Quantū ē i me-
dico sanare venit egrotū. i. hominem quēlibet.
Ip̄e se interimit. qui p̄cepta medici seruare
nō vult. Nō autē differre voluit istū aduen-
tum suū vsq̄ in finē. ne homo diu expectās
et postulans remedium contra suam infir-
mitatem. demuz desperasset de sua salute. Et
quia paucis profecisset. s. tñ illis qui in fine
fuissent reperi. Hec diffuse Tho. in. iij. p̄. q.
j. Ad sapientiā etiā medici p̄tinet. nō solum
tps cōgruū seruare: s3 et modū. i. p cōueniē-
tia remedia. Cōtraria enī cōtrarijs curan-
tur. Infirmitates ex frigiditate prouien-
tes p calida. Infirmitas in homie cōtracta

Capitulum

erat ex tumore superbie. Et ideo sapiētia dei patris curare eam voluit per humilia contraria superbie. Unde apłus ad Phil. ij. Cū in forma dei esset. i. verus deus. semetipsum exinanivit formam serui accipiēs: humiliavit semetipsum factus obediens vsq; ad mortē mortem autem crucis. Et istam humiliatōnem inchoavit in utero matris: quia in prima sui subita formatione inuētus est minor omnibus paruulis. Aug. Erubescat homo fieri superbus. postq̃ humiliatus est dominus. Tales q̃ matrem elegit beatā Mariam quā ex omnibus humiliā cognouit. Et ei? humilitas traxit eū de celo ut ait Bernardus. Imo ipsa dicens. Resperit humilitatem ancile sue. Et hoc est quod dicitur Cant. j. Cū esset rex dominus omnium. in accubitu suo. i. in requie sua. quasi dormire videretur q̃ nō curare de salute humana. Omnes em̃ ad inferos descendebant: nardus mea dedit odorem suū. Nardus est herba parua sed multum medicinalis. Et signat beatam virginem humilem que permixta dedit odorem sue humilitatis quando totam se deo cōmittens q̃ subiticiens: ait. Ecce ancilla domini q̃c. Qui odor vsq; ad celum ascendit. et in celo accubentem quasi euigilare fecit q̃ i utero suo quiescere. Et sic dominus tecū. scilicet erit in te quiescēs. Spiritus sanctus supueniet in te. Luce. j. excitās dilectionem tuam in maiorem seruiorem. Necesse em̃ erat ait Bernardus. nō modico amoris incendio preueniri: que mor conceptus ra erat dei filiū. hec ille. Et ex hoc etiam mūdo ostenditur dei amor q̃ beniuolētia. Spiritus sanctus tecum. beniuolentiam sūmam exhibens. Sic em̃ deus dilexit mundū ut filium suū vnigenitū daret Jobis. iij. Et esset etiā vnigenitus matris Marie. Aug. Que maior causa veniendū deo: nisi ut ostenderet nobis dilectionem suā. ut si amare pigeat reamare non pigeat. Unde q̃ ipse dicebat per Hieremiam. xxxj. In caritate ppetua dilexisti te. propterea attraxi te miserans. i. traxi te ad me suscipiens mortalitatem tuam. Amor autē q̃ beniuolentia attribuitur spiritui sancto. Propter quod dicit Greg. Ipse spiritus sanctus amor est. Et hec ē ratio quare dicitur xp̃e conceptus de spiritu sancto. Quod em̃ in ea natū est. i. conceptum. de spiritu sancto est. ait angelus Ioseph. de sponsa sua beatā Maria. Mat. j. Nō quia de materia spūs sancti seu suba eius facta sit illa humanitas xp̃i. seu q̃ spiritus sanctus solus opatus sit i carnationē illā. S; ut dicit mgr sententia p in. iij. quia mere ex amore et liberalitate dei factū est ut deus vniretur homi: nō ex meritis nostris. et amor dicit spūs sanctus. Et hoc est quod ait apłus ad tytū. iij. Apparuit benignitas q̃ humanitas saluatoris nr̃i dei. non ex operibus iusticie que fecimus nos: s; fm suam misericordiā saluos nos fecit. Unde q̃ sol

Dicesimūsecundū

materialis p zodiacum discurrrens ex signo leonis. qñ est pferuentissimus calor eius sup terrā. intrat in signū virginis. ad innuendū q̃ sol iusticie deus noster ex tempore veteris testamēti. qñ deus ut leo rugiens erat deus ultionū. puniens terribiliter peccatores. ut p; p exempla in scripturis. ex feruentissimo amoris calore intrans in uterū virginis. totus factus est benignus q̃ suavis q̃ hūanus. Tū fructus tūc maturescūt q̃ suaves fiūt. Concludit g̃ dñs tecum. pater q̃ filius q̃ spiritus sanctus. Amen.

Dñs deus fuit cum Maria ad corpus xp̃i formādū. ab prole exaltandū. q̃ ad ipam magnificandū. Capitulum Dicesimūsecundū.

Dominus tecum. Dominus nomen est potestatis ait Ambro. Et q̃ dñs facturus erat in ea p̃tinentia ad maximā potestatem. Ite ait. Dñs tecū. s. erit. Magna potentia dei solius q̃ ab hominibus honoratur. Et Job. v. dicit. Facit. s. de? magna q̃ inscruabilia q̃ mirabilia absq; numero. Magnum fuit creare celū q̃ terrā ex nihilo. Magnū in biluio saluare in archa homines q̃ de omni genere animalium. Magnū liberare populum de egipto tantis mirabilibus. Magnū conducere populum illū in tanto numero p desertū. xl. annis de celo manna prestito. Magnū omnes gentes cū regibus suis de terra promissionis p Josue exterminare. Et omnia alijs innumeris veteris testamēti exēplis. Magnū fuit xp̃m cecos illuminare. demones effugare. infirmos sanare. mortuos suscitare. S; oīa ista magnalia excedit misterium incarnationis q̃ infinite potentie. qd angelus nūciat dicens Dñs tecum erit. Et hoc tripliciter. Dñs tecum ab te incarnandū. Dñs tecū ad prolem vite exaltandū. Dñs tecum ad te magnificandū.

Dominus tecum erit cū. §. j. to ad carnē de te sumendū. Etce em̃ p̃cipies q̃ paries filiū. qui vocabit̃ altissimi filiū. Lu. j. Quod imēdiate fuit impletū cū virgo r̃ndit. Etce ancilla dñi fiat mihi fm verbū tuū. Tunc verbū caro factū est. i. homo de virgine Maria. Et ut dicit Leo papa in sermone Qd dixit ysaias ca. xliij. Generationē ei? q̃s enarrabit: nō solū de generationē eterna ex p̃e hoc intelligit. s; etiā ex matre tpali generationē. q̃ maxime quō vnitū sit verbū hōi. q̃ nullus viator capere p̃t. S; aliqua dices mus solū quo ad conceptū illi? corporis ibi ex virgine. q̃ tñ nō sūt p̃bicanba quo ad aliq̃ ppter carnalē p̃lim: qui pure nescit ista considerare. Da? sic ait. Ex p̃ris bñplacito q̃ co opationē spūs sancti. tribuit creatori creari q̃ plasmatori plasmari. q̃ filio dī q̃ deo incarnari q̃ humanari ex castis q̃ non coīquinatis

¶ Titulus

eius carnibus et sanguinibus. ¶ Pro horum declaratio dicitur Albertus ubi supra. secundum philosophiam naturalem ad conservationem individui et salutem speciei. ponitur quatuor digestiones. Prima fit in ore. quod probatur ex eo. quod aliquam operationem et effectum plus habet res masticata quam non masticata. Secunda fit a stomacho ubi segregatur subtile a grosso. et constat quod adhuc neutrum est pars corporis. Tertia fit ex epate ubi fit ulterior segregatio puri ab impuro. et constat quod neutrum est initium corporis vel pars corporis. Quarta fit in membris ubi transmittitur magis purum. Et illud ab membris transmissum facit tria. Primus est quod nutrit et saluat substantiam suscipientis. restaurando debitum continue defectionis que ex calore naturali est agente in suam materiam. Secundus est quod eandem substantiam etiam augmentat et debuit ubi quod ad debitam quantitatem. si est citra. Tertium est quod his duabus actionibus superfluum transmittit ad viam generationis. Et sic semen est superfluitas quartae digestionis. ¶ Modo queritur de illo superfluo. Aut de illo tamen fit decisio. vel non tamen de illo. Si tamen de illo. illud nunquam fuit generantis. nec pars corporis quia in fine quartae digestionis. primo vel convertitur in corpus si est necessarium. vel transmittitur generativae si est superfluum. Ergo si tamen de illo fit propagatio. non erit essentialis propagatio. quia nec anima de anima. nec corpus de corpore. Item nunquam superfluum illud unitum fuit massae corruptae. ex cuius coniunctione contrahitur originale. ergo ille generator non habet originale. Item secundum hoc nihil esset in christo quia secundum esse nunquam fuisset Adam. ergo non descendisset ab eo secundum corpulentiam substantiam quod est contra Augustinum. Item si dicatur ab ipso Adam descendisse: non quod aliquod sui fuerit in eo secundum esse: sed tamen secundum originem anime vegetabilis et nutritivae. que est potentia in semine. ergo potius dicitur descendisse a prima planta vel a primo animali in quo primam originem habuit anima nutritiva et vegetabilis. Propterea cum anima vegetabilis et sensitiva una sit substantia cum rationali in homine et illa nullam ab Adam habuit originem secundum animam vegetativam et nutritivam. nullo modo dicitur dominus descendisse ab Adam. Et si diceretur. quod in semine est virtus anime vegetabilis et non in anima. hoc nihil est. Virtus enim non est sine substantia cuius est virtus. ¶ Unde ergo facta fuerit ista conceptio dicimus cum Damasceno quod non tamen de sanguine sed et de sanguinibus et carnibus beatissime virginis facta est. Et dicimus. quod duplex est humiditas subalis. que venit a cibo. et adhuc non est corpus vel pars corporis: sed adhuc potest vel uniri vel pars fieri vel transmitti ad generationem alterius corporis. Preter hanc est ibi

¶ Decimusquintus

humiditas subalis. que est actualiter in omnibus membris. et est pars essentialis corporis vel generantis coniuncta. vel per nutrimentum in corpus convertitur et illi unita. Et ex his utrisque fit decisio vel propagatio. Et hoc est quod subtiliter tangit philosophus in libro de anima dicens. quod est generationis factum. Et hoc duobus modis. Uno modo quia ex superfluitate in ultima digestionem fit pars seminis et rei generatæ. Alio modo. quia per alimentum suscipiunt completam quantitatem tunc et substantiativam. ut non possit ex ipsis decedere essentialiorem et veriorum partem seminis rei generatæ. Alio si nutrimentum est tamen materia seminis et non effectivum. non benebiceretur factuum. quod dicit potentia activam. Nunc autem est nutrimentum et materia seminis. quantum ad maiorem partem ipsius feminis. Et est causa efficiens et conferens membris complementum ad decedendum de se partem essentialiorem et veriorum. Et item tangit Damascenus dicendo in uno loco. ex sanguinibus et non ex sanguine. Et in alio loco dicitur expresse. ex purissimis sanguinibus et carnibus. Et Iohannes. j. dicitur in plurali. Qui non ex sanguinibus in plurali. neque ex voluntate in singulari. ¶ Itaque sciendum secundum Albertum ubi supra. quod fuit ista conceptio per modum generationis. non per modum creationis. Nec Damascenus dicit creatans. quia magis in fine dicit hoc. sed dicit Damascenus quod non seminaliter sed conditue per spiritum sanctum. Et alia translatio habet creabiles. quod d. quia non sit pure creatio. Est tamen ibi proprietates et similitudo creationis. quia videlicet facta fuit subito. et immediate a deo qui non indiget materia. Quis ei Damascenus dicat quod spiritus sanctus descendit in eam. datus ei virtutem susceptivam simul et generativam. non est intelligendum quod illa virtus beate Marie fuerit causa immediata illius conceptus: sed causa mediata. Non enim a virtute creata potuit hoc esse immediate. sed a virtute increata dei quod probatur. quia coniungere ea que sunt infinite distantes. est potentie infinite. Eiusdem autem virtutis est operari conceptionem et unionem. quia simul fuit in uno. Sed in ista unionem sunt deus et homo que sunt infinite distantes. ergo hoc fuit a virtute infinita. Nec virtutis create. Nulla enim creatura est infinita virtute. ¶ Signanter autem dixit angelus Ecce concipies in utero. Nec est superfluum in utero ponere: quia videtur quod conceptus non fiat nisi in utero. quia enim uterus sit locus conceptionis. tamen ista est differentia inter concipere in utero. et concipere in uterum. quia omnes mulieres concipiunt in uterum. recipientes a viro semen in uterum. Sola autem beata Maria concepit in utero. non hominem: sed spiritum sancto in ea conceptum operatus est. secundum illud

Capitulum

Diene. xxxj. Nōdū faciet dominus sup̄ terrā
Femina circūdabit virū. quod s̄m Dionisiū
est nouissimū omniū nouitatu. Item i ip̄o
conceptu nō habuit beata Maria delectatio
nem cum libidine. ut habent cōmuniter mu
lieres. Ante angelus docens nobis ait. Vir
tus altissimi obumbrabit. i. refrigerium pre
stabit in eo cōceptu. ut calorem libidinis nō
sentias. sicut umbra refrigerium prestat cō
tra calorem. Habuit tamē sūmam delectatō
nem sp̄ialem et gaudium. quale intelligi nō
posset a nobis. Sed et delectatōnem natura
lem habuit tunc in sūmo. Nam cōceptio ista
fuit similis illi. que fuisse in statu innocētie
q̄tum ad immunitatem peccati et libidinis.
Sed illa fuisse cū maiori delectatione q̄ sit
modo que est cū libidine. ergo et illa fuit cū
maria delectatione naturali sine aliquo pec
cato. Item natura nobilior nobiliores habet
operatōnes et delectatōnes. Sed natura non
corrupta nobilior ē natura corrupta ut nūc
ergo maior ē et nobilior eius delectatio. Iu
uulmodi autem fuit conceptus Marie. quia
nō natura corrupta in ea. ergo et. **¶** Scit
autē in utero virginis s̄m Augustinū in q̄
to de trini. mensibus nouem. et diebus sex. Et
si dicatur q̄ videtur q̄ dies. xlvj. steterit in
utero virginis ultra debitum. et ratio ē. quia
in alijs pueris in isto spatio dierum. s. xl. vel
xlvj. s̄m alios paulatim pficitur et organiza
tur corpus paruuli in omnibus liniamētis
suis. et tunc formato. anima de nihilo creata
corpori infunditur. Sed corpus ih̄u subito
cum dixit beata Maria. Fiat mihi s̄m verbū
tuū: in instanti fuit de purissimis sangui
nibus virginis corpus perfectum. comple
tum et organizatum. et anime tunc create in
suis. et simul deitati vnite. Nō tamē super
fluerūt illi dies in manendo in utero virgi
nis. Sed infra illos ut dicit m̄gr sententia. **¶**
in. iij. corpusculum illud paruissimū super
omnia corpora paruulorū i utero existentū
teneat ad notabilem quantitatem et solita
cōmuniter. Et sic fuit in utero. cclxxvj. die
bus. De sunt. xxx. ebdomade et duo dies. Et
congruentissimum et preciosissimum temp̄
est quo s̄m ordinem nature nō errantis neq̄
deficientis partum congruit esse in utero p̄
anime infusionem. Nec debuit dominus con
cipi perfectione corporali. que esset contra
nobis humane natiuitatis: sed perfectione
spiritali. Primo autem homini. Ade de ter
ra terreno congruebat perfectio corporalis
Secundo uo Ade celesti congruebat in illo
suo principio perfectio spiritalis. que in
telligitur per virum. dum dicitur in illa au
ctoritate. Femina circūdabit virum. Conce
pit ergo beata Maria cū sūma spiritus de
lectatione: et etiam cum sūma delectatione na
turali. Sed naturalis fuit ibi material. Spi

Dicesimū secundum

ritualis fuit formalis. sicut ip̄a cōceptio fu
it sp̄sancto operante trī. et natura operatō
nem suscipiente. **¶** Quis autē post peccatū
matres habeant grauebinem et laborem im
portando prolem in utero. prout dicit Tho
bias filio. thob. iij. beata tamen Maria nul
lam grauebinem sensit. quia concepit s̄m sta
tum innocētie. i. sine peccato originali in p̄
le. Ante sicut in illo statu innocētie nō erat
grauamen in matre portante fetum. ita nec
beata Maria habuit grauamen. Sicut cor
pus proprium nō grauat proprie. sic natu
raliter corpus matris et filij in utero eius q̄
vnum corpus naturaliter nō grauat. **¶** Itē
q̄uis dissolutio seu diuisio continui sit dolor
hoc est quāto sit istud a principio extra agē
tem per violentiā. quod nō fuit in virgine.
Fuit etiam talis dolor partus datus i penā
matribus concipientibus cum libidine. Sed
quia nō fuit in virgine. ideo ut canit eccle
sia. Nesciens mater virgo virū. peperit sine
doloze saluatorem seculorū. Propterea bea
ta Maria aī partum trī reficiebatur s̄m in
tellectum et tactum. intelligendo et sentiendo
in se habere gaudium paradisi dominū ih̄m
Sed post partum reficiebatur de eo s̄m om
nem sensum et intellectum. Videns paruulū
quem nouerat deum. audiens vagientē. qua
si gustans cum oscularetur odorans presen
tem. palpans et amplexans. Et ideo auctum
est gaudium et delectatio in partu. **¶** Itē q̄
uis corpus grossū nō possit transire p̄ aliud
corpus nisi diuidendo. hoc est s̄m naturam.
tamen quia partus virginis fuit miraculo
sus sicut conceptus. ideo exiuit in mundum
per portam clausam. ut prophetauit Ezech.
Valuo signaculo virginali. virgo ante par
tum et virgo post partum. Dola etiam vir
go lactabat ubere de celo pleno. non per ali
um modum qui accidit in matribus.

¶ Dominus tecū. Secū. §. ij.
do ad prolem de te exaltandum. quod decla
rat exprimens qualis erat nasciturus ex ea
Locabis inquit nomen eius ih̄m. Est enim
magnus et. Hoc nomen ih̄s. quod s̄m Ver
nandum est mel in ore. melos in aure. iubil
in corde. Fuit ab eterno predestinatus. rem
nominis deum prestando Ro. j. Qui scilicet
ih̄s factus est ei ex semine Dauid s̄m carnē
qui predestinatus est filius dei. Fuit a pro
pheta prenuiciatum per longa ante tempo
ra Abachuch. iij. Ego ait in domino gaude
bo et exaltabo in deo ih̄u meo. Ab angelo in
timatum Marie et Ioseph. ut hic et Math. j.
Apparuit angelus domini ad Ioseph dicena
Noli timere et. Locabis nomē eius ih̄m. A
Maria imperatum et a Ioseph executioni
mābatur Luce. ij. Est circumcideretur puer

¶ Titulus

vocatū est nomen eius ih̄s. ¶ Hoc autē est proprium nomen eius. Et quia nomina imponuntur rebus a proprietatibus earum. Causa huius nominis impositionis expressit angelus dicens. Ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum. Unde ih̄s hebraice latine saluator interpretatur. Quis autē saluare a culpa remittendo eam sit cōmune tribus personis. quia inseparabilia sunt opera trinitatis ab extra. tamen redemptio per passionem propria est filij incarnati. qui solus est incarnatus. Et s̄m hanc filius solus sanguine suo saluū fecit populum suum a peccatis eorum. Unde ipse solus dicitur ih̄s. i. saluator. Item quis unus propriū nō possit esse plurium propriū. tamen unus possunt esse plura propria. ut risibile. disciplinabile. et susceptibile hominis. Unde euz verbū incarnatum habeat plures proprietates sibi soli cōuenientes et nulli alie persone: potest a quolibet earū denominari. Unde plura nomina que dicuntur de deo. ut ysaias. Vocabitur nomen eius Emanuel. Et vocabitur admirabilis consiliarius. Fortis et cōueniūt ei ratione diuersarū proprietatum. et a qualibet earū potest denominari. Euz unūquodq; ab ultimo et optimo precipue habeat denominationem. Finis autē est ultimū in unoquoq; debz unumquodq; propriissime a fine denominari. Et cum finis incarnationis sit saluatio humani generis verbū incarnatum. Ubi filius dei incarnatur recte vocatus est ih̄s. potiusq; alio nomine. Similiter quis mirabilitas et fortitudo et consilium cōmunia sint diuinis personis. tamen mirabilitas concessus et natiuitatis de virgine. Fortitudo in morte. Cōsiliatio in doctrina. ubi et exemplo solū cōueniūt ih̄s. sicut propria est ei incarnatio. Unde hac ratione nō cōueniunt predicta nomina trinitati: sed verbo incarnato. De istis duobus cōiunctis. ih̄s xpc dicimus ait Alber. q. nomināt unam personā a duabus naturis. que inuēta est s̄m hūanitatē saluator: s̄m diuinitatē humanitati cōiunctam. ¶ Quid autē incarnatū ex virgine deo minus exaltauerit: ostēdit ap̄lus ad Ph̄l. ij. dicens. Deus exaltauit illū. et donauit illi nomen quod est super omne nomen et c. Et hoc angelus Gabriel exposuit subdens post q. dixit virgini. Vocabis nomen eius J̄hm. Er̄it enim magnus et c. quorū expositio sequitur. De magnitudine proles concipiente a virgine. i. ih̄s. Er̄it inquit magnus. Et primo. Locutio ista videtur incongrua. Nā euz magnitudo sit duplex. scilicet molis seu quantitatis materialis et virtutis. Et de magnitudine corporali nō sit intelligenda locutio quia illa est indifferens. Unde Samueli dictum fuit de vno ex germanis Dauid. Ne respicias vultum eius. nec altitudines stature

¶ Decimusquintus

eius: quia abiecti eum. i. Reg. ij. xvj. Ergo de magnitudine virtutis. Sed cum qui nūcia tur concipiendus sit deus. deo autē nihil accrescat. nulla virtus p incarnationē. Quicquid enim potest homo potest deus et plus. ergo quicquid potest modo: potuit et prius. q. modo igitur factus ē magnus. Unde et Bernardus. Quare erit et nō potius est magnus? qui semper equaliter est magnus. et non habet quo crescat ut quasi maior post conceptum futurus sit q. ante sit. Quinimo potius paruus videbatur nūciandus. s̄m illud ysai. ix. Paruulus natus est nobis. Unde et Bernardus. Nō laudatur dominus magnus et laudabilis valde: sed prius dominus et amabilis valde. Propter quod etiā dicit ps. Minuisti eum paulominus ab angelis. qd apostolus ad Hebr. ij. exponit de verbo incarnato. Ad hoc respondet Albertus ubi supra. P̄ns in incarnatione factus est magnus et paruus: quia deus et homo. Magnus inq̄tū deus. Paruus inq̄tū homo. Ergo vna et eadem persona est magnificata et paruficata. Quae autē persona diuina sit magnificata. hoc habet ratione humanitatis: quia scilicet ipsa humanitas deo cōiuncta est magnificata et exaltata. Nam diuina natura nō habet quo crescat euz infinita sit. Paruficata autem et exinanita dicit diuina persona ratione diuinitatis: nō ex diminutione diuine nature in aliquo. que minui nō potest: s̄ cū inferiori unitio. Sicut et magnificatio nō est nature extra metā propriā eleuatio: sed cū summa natura personalis cōiunctio. Et sic erit magnus. Primo altissima nobilitate. Secundo excellentissima dignitate. Tercio inestimabile potestate. Quarto diffusissima famositate. Quinto copiosissima utilitate. Sexto iauissimissima nouitate. His sex modis erit magnus.

¶ De nobilitate eius di. §. ij. citur Prover. ultimo. Nobilis in portis vir eius. i. ecclesie. Cuius sponsus est ih̄s. cū sede rit cū senatū tribu terre. Et Luce. xij. i. parabola Nobilis quidā abiit in regionē longinquas accipere sibi regnū et reuerti. Idic utiq; magnus. Nā ps. de eo. Magn' dñs et laudabilis nimis. et magnitudis eius nō est finis. Et qd magnus sicut deus noster. Job. Altior celo est. profundior inferno. latior mari. et longior terra. mēsurā eius. i. spiritualis. videlicet in potestatis sublimitate. In sapiētie limpiditate. In caritatis viscerositate. In pmanētie eternitate. Bern. Pla ne magnus. quia tā magnus q. altissimus. Altissimus enim pater eius est. Pater autē pater sit nō potuit in equalē sibi gignere filiū. Fecit utiq; angelū magnū: s̄ nō quātus ē ipse. et fieri nō potuit altissim' qd sibi ipse usurpare voluit dicēs. Filis ero altissimo. Solū autē vnigēitū quē nō fecit: s̄ genuit. onipotens onnipotentē

Capitulum

altissimus altissimum. coeternus coeternū. ipm sibi per omnia comparari nec rapinam extimat nec iniuriā. Unde et angelus. postq̄ magnus dixit: subdit. Filius altissimi vocabitur. Ecce nobilitas altissima expressa. Quis autem dicatur in libro Eccl̄i. Eris filius altissimi. obediens. s. mandatis dei. Ali- ter tamē q̄ iste. Nam sancti viri et obediētes diuinis mandatis. sūt filij per adoptionem fm̄ illud apli ad Gal. Misit deus filiū suum natum ex muliere q̄c. ut adoptionē filiorum reciperemus. Hic autē filius altissimi p̄ eter- nam generationem. Vocabitur ait altissimi filius. Aliiter q̄ alij. Nam alij vocantur no- minis illius impositione. Hic autem et nomis rei et diuine nature p̄ opera declaratiōnem Vocabitur altissimi filius eterna nominatiōe. ps. Dominus dixit ad me filius meus es tu: ego hodie. i. eternaliter genui te. Scriptura attestatiōe. Johannis prophetiōe. Operū probatiōe. Patris eterni declaratione. Co- lumbe ostensione. Petri confessione. Demo- num suspitione. Doctrine singularitate: qz nūq̄ sic locutus est homo dixerūt iudei. mis- si ad capiēdum eum Johis. viij. Facile est de his auctoritates scripture haberi ob breui- tatem dimissas. Vocabitur ergo ab homini- bus ex predictis altissimi filius. Unigenit? in esse nature. Primogenitus i donis gracie Sumus in esse glorie. Unum erit i essentia cum patre. Erat a patre eterna generatiōe. Unum principium in cōmuni inspiratione.

De excellentissima di. §. iij.
gnitate ait p̄ os David ps. ij. Ego constitu- tus sum rex ab eo. Et Apoca. xv. dicitur. q̄ habet scriptum dei filius in femore suo. id ē humanitate. rex regum et dominus dominā- tium. quod etiā ostensum fuit in visione na- buchodonosor in lapide illo ex ciso a monte sine manibus. qui percutiens statuaz illam signātem quatuor monarchias mūdi. ex q̄- tuor partibus eius diuerse materie. cōfectā ad nihilum redegit: et factus est mōs magn? dominans omnibus. ut habetur in Daniele. Unde et angelus subdidit. Dabit illi domin? sedem David patris eius. i. dignitatem re- giam. Sed potest merito dubitari de quo regno loquatur. videlicet spiritali siue tē- porali. De temporali nō videtur intelligen- dum. cum ip̄e dixerit. Regnū meū nō est de hoc mundo Johis. xvij. An cum turbe post miraculū factum. faciendo quiqz milia ho- minuz ex quiqz panibus. voluissent eum fa- cere regem aufugit Johis. vi. Sed nec de spi- rituali quo. s. regnat per gratiam in ecclesia quia inq̄tum homo nō cōfert gratiaz. Inq̄- tum deus semp habuit tale regnū spirita- le. Et sic ei nō fuit datus quod habebat. S3 respōdetur q̄ xpc regnū temporale et spiritu-

Dicesimūsecundum

ale recepit i sua incarnatiōe. Nam etiā inq̄- tum homo datum fuit ei dominū totius mū- di. Sed nō eo usus pauperrime degens: ut nos suo exemplo induceret ad contemptū mūdi. Aug. Omnia terrena contempsit ho- mo xpc. ut cōtempnēda esse demonstraret: et exemplificat per particularia. Et isto modo regnum eius nō fuit de mūdo. Regnum spi- rituale inq̄tum homo habuit. inq̄tum caput est ecclesie merito passionis nobis gratiam procurās. et exemplo ecclesiam regens et ver- bo. ppter quod ait pilato. Tu dicis quia rex sum ego. Ego i hoc natus sum ut testimoni- um phibeam veritati Johis. xvij. An glosa sup dicto verbo. Dabit ei dñs sedem David q̄c. dicit. In presenti vita corda ibabitās. s. per gratiaz. regnabit ad gloriam vocans ut regnemus cum eo in patria. Hinc Leo papa in sermone. Agnosce o xpiane dignitatem tuam et diuise cōsors factus nature noli i ve- terem utilitatē degeneri cōuersatione redire Memēto cuius capitis et cuius corporis sis membrū. Reminiscere quia erutus de pote- state tenebrarū: trāslatus es in dei lumē et regnū. Nō solum autē hominū s3 et rex est et dominus angelorū. An Math. iij. dicitur. Accesserūt angeli et ministrabāt ei. ut. s. domo suo. Et ad Hebre. j. Cum introducit primo- genitū. s. xpm i orbem terrarum dicit. Ad- rent cū omnes angeli eius. Et i h̄ymno. Tre- munt vidētes angeli versa vice mortalium. Culpat caro. purgat caro. s. xpi. regnat de? dei caro. Et iterū ad Hebre. j. Sedet ad dex- tera maiestatis in excelsis. s. xpc. tanto me- lior angelis effectus. quāto differentius pre illis nomē hereditauit. Cum igit deus nomi- netur et sit. et deus sit rex angelorum. ergo et xpc est rex angelorū. Sed pro huius ple- niori declaratione. sciendum fm̄ Albertum ubi supra. q̄ d̄ domino ihu xpo possumus lo- qui fm̄ quatuor modos. Primo de ip̄a p̄po- stasi seu persona diuina. scilicet filio dei. Se- cūdo de natura. id est persona ip̄a ratiōe di- uine nature que est in ea. Tertio de persona ratiōe humane nature assumptē. scilicet fm̄ quod est in unione cū diuina. Et his tribus modis xpc est superior omni angelo et rex an- gelorū. Quarto modo fm̄ quod in se est ip̄a humana natura circūscripta diuinitate. Et sic est inferior angelo. fm̄ illud. Minuisti eū paulominus ab angelis. Quod verū est fm̄ naturam seu perfectionem naturalem. nam natura intellectualis supior est rationali. S3 fm̄ gratiam infusam anime eius et gloriam maior est omni angelo sine comparatiōe. An et sedere dicitur a dextris dei Marci ultimo. id est in potiori gloria super omnes homines et angelos.

De immensa eius pote. §. v.
state. ps. Quis de? magn? sicut de? n̄: n̄. s.

¶ Titulus

frater effectus per incarnationem. tu es deus qui facis mirabilia. notam fecisti in populis virtutes id est potentiam tuam. Potestatem habeo ponendi animam. s. per mortem. et potestatem habeo iterum sumendi eam. ait ipse Ioh. 1. scilicet propria virtute resurgendo. Dicit Augustinus. Maius esse iustificare peccato rem quod sit remittendo peccata. quam creare celum et terram. quod est imense potentie. Nam per creationem res producit ad esse naturam. Sed per iustificationem ab esse gratie. Potior autem est gratia quam natura ait Ambrosius. Filius autem hominis habet potestatem in terra remittendi peccata ait ipse Mat. 18. Imo ut ait Aug. de cons. di. 111. Nemo tollit peccata nisi ipse qui est agnus dei tollens peccata mundi. sua deitate effective. sua humanitate meritorie. De diabolo dominus dicit ad Job penultio ca. Non est potestas similis ei super terram. Sed dominus ipse fortis et potens. dominus potens in prelio eum superavit magnitudine potentie sue. Cum fortis potentia naturali. armatus malitia experimetalis custodiret atrium suum. scilicet mundi. in pace omnia possidebat. ut dicitur Luce. 11. Tyrannice sibi usurpato dominio: non reperiatur qui ei resisteret ex defectu virtutis in humano genere. Sed superveniens fortior eo. pugnans cum ipso manu inermi et affixa cruci. debellavit inquit Augustinus aereas potestates et universa arma eius in quibus confidebat: abstulit. s. malicias detegens verbo et exemplo. et spolia eius diripuit. animas captivas ab eo liberavit. Sed et hanc suam magnam potestatem discipulis communicans ait. Ecce dedi vobis potestatem super omnia demonia etc. Luce. 10. Data est mihi inquit omnis potestas in celo et in terra Mat. ultimo. Que quidem potestas secundum magistrum in tertio sententia sibi collata est a principio sue conceptionis. Sed resurgenti asserit sibi collata: quia tunc fuit hoc manifestatum. Nam sicut ipse fuerat potens in opere miraculorum. et sermone coram deo et omni populo Luc. 21. ita concessit apostolis ut in nomine eius demonia eicerent. Linguis novis verba exprimerent. Serpentes tollerent. venena propellerent. Infirmos a variis languoribus curarent. cecos illuminarent. mortuos suscitarent. confortati potentia virtutis eius. In celo data est ei omnis potestas: quia his qui credunt in nomine eius debet potestatem filios dei fieri Ioh. 1. Et potestas eius potestas eterna. Ut dicitur Danielis. 12. Recte ergo dicitur ei danda sedes David: qui interpretatur fortis robore. Et figuratur regnum christi super ecclesiam militatam per regnum David. quia huius regnum ecclesie est in bello contra vitia. et in effusione sanguinis: et castigatione corporis. et crucifixione carnis a vitiis. sicut et regnum Da-

¶ Decimusquintus

uid fuit cum bellis et laboribus. Sedes ergo David est ei danda scilicet spiritualis regni sacerdotij. magisterij. iudicij. cōiuij. Et dicitur sedes ista David. ut dicit Albertus. propter carnis propagationem: quia ab eo descendit. Propter divinam electionem. Elegi hominem finem cor meum. ait dominus de David. Propter humile exaltationem. Ex parvo assumptus est in regnum humilis valde. Unde ait Elilior: siam plusquam factus sum. et humilis ero in oculis meis dicit ipse Michol. 11. Regum. 11. Propter hostium devictionem. quia plurimos hostium subiecit. Propter sanguinis effusione multos occidens: precipue goliath Propter divini cultus augmentationem. ut patet primi Paral. 1. Propter spirituales promissionem. ps. De fructu ventris tui ponam super sedem tuam. Propter virtutis similitudinem. et caritatis. magnitudinem.

¶ De utilitate marima §. vi.

ei dicitur in libro Sapientie. Magna sunt iudicia tua domine et inenarrabilia verba tua. Magnificasti populum tuum et honorasti. Vere magnus dominus et magna misericordia eius: qui dat bonum equale sibi inquit Augustinus. Deus enim factus est homo. ut homo fieret deus. Unde Petrus in canonica epistola. Maxima et preciosa donavit nobis deus. ut simus divine nature consortes. Quis maior honor esse potest: que maior utilitas? Unde Leo papa in sermone. Redijt in honorem suum ab antiquis contage purgata natura mors morte destruitur. natiuitas natiuitate reparatur. Quisquis igitur pie et fideliter christiano nomine gloriatur. reconciliatōis huius gratiam iusto perpende iudicio. Tibi enim quondam abiecto. tibi ex cluso a parabi sedibus. tibi per exilia longa momenti. tibi in cinere et in pulvere dissoluto: cui iam non erat spes ulla viuenti. per incarnationem verbi potestas data est. ut de longinquo ad tuum revertaris auctorem recognoscas parentem: liber efficiaris ex seruo. de extraneo promovearis in filium. ut qui ex corruptibili carne natus es. ex dei spiritu renascaris: et obtineas per gratiam. quod non habebas per naturam. Et male consuetudine absolutus reatu. celestia regna suscipias si voluntatem dei facias: divino cultus auxilio. Dec ille. Et ideo ysaias ait. Parvulus natus est nobis. Filius datus est nobis. Et angelus ad pastores Luce. 11. Natus est vobis salvator: qui est ipse dominus id est ad vestri utilitatem. Unde Bernardus. Magnificet a nobis parvus et magnus dominus. quos ut faceret magnos factus est parvus. Parvulus inquit ysaias natus est nobis. non angelus. quod cum magnum haberent. parvum non requirerent: nobis ergo natus

Capitulum

nobis datus. quia et nobis necessarius. Et ideo de nobis nato vel dato. faciamus id ab quod datus ē nobis. Utamur nostro ad nostram utilitatem. ut de saluatore salutem ope remur. **hec Bern.** ¶ Tunc autem salutem consequimur: si vitam eius imitamus. Nam ut ait Augustinus in sermone. Homo sequendus nō erat. qui videri poterat. Deus sequendus erat: qui videri nō poterat. Et ergo homini exhiberetur qui ab homine videretur. quem homo imitaretur. deus factus est homo. qui omnia bene fecit. Unde et angelus dixit. Regnabit in domo Jacob in eternum. quod quidem de domo materiali Jacob intelligi nō potest: quia illa non manet in eternum. Sed de domo spirituali secundum interpretationem nominis. Interpretatur enim Jacob supplantatio. In illa ergo domo. i. mente regnat ihesus per gratiam perducens inde ad gloriam. que diabolum supplantat. i. superat mundum. et carnem. cum concupiscentiis suis. Qui ut Jacob pacenter suffert iram fratris. vitam scilicet bala proximi. Simplex est et domi conscientie secum manens. qui patriam et parentes ad voluntatem patris. scilicet dei deserit: qui ut ad ueniam peregrinatus in terra. vigilans die ac nocte. estu uritur et gelu. super gregem suorum subditorum. Vel saltum sensu et cogitationum suarum. ne aliqua occidatur a lupo infernali. qui ditatus virtutibus et multiplicatus in filiis bonorum operum. ex ipsa actiue et Rachel contemplatiue. Demum disponens deo ad patriam supernam regreditur. in lucta angelum vincens malum. tamen qui. scilicet preliatur in fine nobiscum. Unde nomen mutat israhel. qui interpretatur videns deum. scilicet per gloriam. Regnabit in domo Jacob. miseris miserendo. malos extirpando. bonos exaltando. omnibus imperando: hostes subiugando curias celebrando. iura promulgando. regnum dilatando. De sunt conditiones magni regis. quas habuit et in utilitatem nostram exercuit rex ihesus. quoniam deus magnus.

De diffusissima fama. §. vii. sitate. magnus erit. Prius dicebatur a psalmista. In israhel magnum nomen eius. scilicet veri dei. Nam alijs nationibus etiam romanis in quibus erat monarchia declinantibus ad ydolatriam. paruus et pene nullum habebatur nomen veri dei. cum multos colerent deos. Sed post verbi incarnationem. impletum est quod Malachie. i. prenunciatum est. scilicet a solis ortu usque ad occasum magnum nomen meum in gentibus. i. magna fama ubique diffusa. de magnitudine veri dei incarnati. Quod etiam signatum fuit in principio sue natiuitatis venientibus ex oriente tribus regibus magnis in sapientia. et ideo magis dictis. adorare recentem natum. ex muneribus ostendentibus veram fidem diuinitatis eius: ex thure

Dicesimūsecundum

mortalitatis assumptæ. ex mirra regie dignitatis naturaliter et spiritualiter. ex auro. ab innuendum quod ex tribus mundi partibus asia affrica et europa. venturi essent ad veram fidem eius. reges et sapientes cum populis suis: quia nō soli venerunt. Et in occidentem die sue natiuitatis ostenso paruulo circa speras solis in gremio. puella a sibilla octauiano monarche mundi. reuerentia ei exhibuit et sacrificium ut narrant historie. Magnus ergo dominus et laudabilis nimis. et magnitudinis eius. scilicet fame nō est finis. Nam per longum et latum totius terre. et per profundum inferni et altitudinem celi. diffusa est fama infinite bonitatis et perfectionis eius. Hieronymus. gallie et britannie et affrica et persis. oriens et india. Unum christum adorant. unam sequuntur regulam veritatis. bi. lxxxiij. Legimus. Licet nunc multe ex his nationes recesserint a veritate fidei et unitate ecclesie. ut india et affrica. oriens et persis. In huius figuram legitur. iij. Regum. x. Quia magnificatus est rex Salomon super omnes reges terre. et omnis terra desiderabat videre vultum eius. Bern. Vere magnificatus est: quia magnificauit eum dominus in conspectu regum ut adoraret eum omnes reges terre: omnes gentes seruiant ei. In se quidem nihil est factus maior: quia adeo maximus erat ut crescere nō posset. Sed factus est magnus in mentibus hominum et opinione et laude: qui prius nullus putabatur. Unde et regina sabba audita fama eius glorie et sapientiam que designat gentilitatem. Veniens ab eus videndum. cernens magnificentiam eius et curie sue. adeo stupuit ut vix in ea remaneret alius. Dixitque ei. Maior est gloria tua. Elucisti famam virtutibus tuis. Beati serui tui. qui stant coram te etc. Et regnum Salomonis figurat regnum ecclesie triumphantis in quo regnat christus cum sanctis et in sanctis. in gloria in superna hierusalem: que interpretatur visio pacis. Ubi est perfecta pax in qua regnat rex pacificus Salomon. Nam regnavit multo tempore in maxima pace et gloria. sicut regnum David quod fuit in bellis significat regnum spirituale ecclesie militantis. Sed de superno regno veri Salomonis dicitur ysa. xxxij. Debit populus in pulchritudine pacis in requie opulenta. Et de hoc simpliciter intelligitur quod ait angelus. Regni eius nō erit finis. Nam regni quo regnat in ecclesia militanti est utique finis. quando scilicet finietur mundus. tunc nō erit amplius ecclesia militans: sed triumphans efficitur. Et finis non erit talis regni quo christus regnat cum sanctis et sancti cum eo. Summa nouitate erit magnus. Nouus enim faciet dominus super terram. Femina circūdabit virum. Et dyonisius dicit quod hoc est omnium nouorum nouissimum. Magnus inquam erit

¶ Titulus

ait **Albertus** fm omne modum. **Diere.** **Magnus** deus consilio 7 incoprehensibilis cogitatu. **Magnus** fm subam. quia deus magnus ps. **Magnus** dominus 7 laudabilis nimis in ciuitate dei nostri. **Magnus** fm quantitate quia omnipotens nomen eius. 7 ideo gloriose magnificatus est **Exodi.** xv. **Magnus** fm qualitate. quia sume bonus. ps. **Magnus** dominus 7 magna virtus eius. s. bonitatis. **Magnus** fm relationem. quia filius altissimi dei. ij. **Reg.** vij. **Ego** ero ei in patres. 7 ipse mihi in filiu. **Magnus** fm quado. quia eternus **Eccli.** j. **Fons** sapientie verbu dni in excelsis **Magnus** fm ubi: quia ubiq. **Augu.** **Deus** ubiq est no locis sed actionib. ps. **Quo** ibo a spu tuo. 7 quo a facie tua fugiam 7c. **Magnus** fm situm. quia: ut ait ysa. ultimo. **Celum** mihi sedes est. terra scabellum pedu meoru. **Et** sedet super cherubim. 7 volat super pennas ventoru. **Debet** quoq ad dexteram patris 7 interpellat pro nobis. **Magnus** fm habitum. quia vestimenta eius sunt alba super niuem. 7 qualia non potest facere fullo super terram. **Fortitudo** 7 decora indumentu eius. prouer. ultimo. **Magnus** fm actione: quia in principio creauit deus celum 7 terram. gen. j. id est filium genuit. in quo omnia creauit 7 recreauit et glorificauit. **Ipe** opera fecit que nemo alius fecit: que testimoniū phibent de eo q filius dei sit. **Magnus** passionem. **Elidimus** em eu (bicie ysa. liij) nouissimu virozu virum doloru. **Qui** passus e pro peccatis nostris. **Veru.** **Et** tu quidem virgo paruulu pariens. paruulum nutriens. paruulu lactens. **Sz** videns paruulu magnum cogita. **Et** infra. **Ece** paruulus i medio stauit. **O** paruulus paruulus desiderat. **O** vere paruulus: sed malitia no sapientia. **Studeamus** effici sicut paruulus iste. **Discamus** ab ipo. quia mitis est 7 humilis corde. ne magnus vitelicz deus fact? sic sine causa homo paruulus. **Et** sic paruus est 7 magnus. **Leo** 7 agnus. **Leo** de tribu iuda: 7 agnus qui tollit peccata mundi. **Dominus** g tecuz. ad magnificandum filiu ex utero tuo.

¶ **Quum ad tertiu prin. S. viij.** capale. dominus tecu. ad te virginem matrem magnificandum. **Et** hoc ipa expressit i cantico suo: dicens. **Fecit** mihi dñs magna qui potens e. **Ite** magna. quia dñs fortis 7 potens est. **Et** ut notat dñs **Iobes** dominici super magnificat i dicto d. **Quoties** magna dicunt in scriptura que dñs fecit in **Maria.** signata p duodeci stellas. que habebat in capite mulier amicta sole **Apoca.** xij. **Primo** fecit magnu patriarcha vehementer affectu **Secundo** fecit magnu pphetā a dño dilectum **Tertio** fecit magnum monarcham diuinit? effectum. **Quarto** fecit magnā feminā vene-

¶ Decimusquintus

randam. **Quinto** fecit magnā creaturā inhabitandā. **Sexto** fecit magnā veritatē imitandā. **Septimo** fecit magnū obiectū realis bonitatis. **Octauo** fecit magnū subiectū. **Nono** fecit magnū conceptu eternalis unitatis. **Decimo** fecit magnā auē altius scandente. **Endecimo** fecit magnā ebez sancti? habentē **Duodecimo** fecit magnā vocem latius currentē. **Hec** omnia fecit in maria magna. **Et** ideo aptissime dicit. **Dñs** tecu. ad te tazmagnificandū. ¶ **Quum** ad primū fecit dominus **Abrahā** magnū patriarchā. de quo scribitur in **Gen.** q ibat proficiens atq succrescens donec vehementer magnus effectus e cuiq dixerat domin? cuius figurā tenebat i sua psona. **Ego** sū merces tua magna nimis **Magnus** utiq possessiue. **Magnus** expectatiue **Magnus** cui facta e repromissio magna. **Ubi** sti magnū factū subūbra 7c. **Intuere** hoc factū illi cui dñs fecit magna i re certa 7 luce pclara. **Abrahā** patriarcha. qsi patrū archa qm ex eo patres prodierūt in mūdum. **Ece** plusq **Abrahā** in **Maria.** ex qua nati sūt spūritualiter omēs patres. etiā **Abrahā.** s. in filiis filij. **Et** potēs fuit deus suscitare filios **Abrahę** spūales de lapidibus istis gentilibus. ut dicit baptista. **Abrahā** concha pfm. **Maria** concha dei. **Abrahā** pro mercede dei expectat. iam illa eū habebat. **Opulere** **Abrahā** dictus est succrescens. i. ex subiectione crescens. vel successiue crescens. **Quis** dubitat in veteri testamento **Abrahāz** significare patrē celestē. qui vnus in natura cum filio se subdidit i filio vni puelle. qui paruus erat in orbe terraruz. **Sed** magnificatus est per mūdū vniuersum ut a solis ortu vsq ad occasum laudabile nomen eius. ¶ **Secundo** fecit dñs **Moyse** prophetā magnū. **Sic** enim de eo habz scriptura. **Fuitq** **Moyse** vir magnus valde i terra egipti. **Ergo** a maiori maximus fuit in terra viuentium. **Prelucebat** hic xpo. qui factus est i **Maria.** In egiptū venit quando mūdus intrauit. areolam reperit aromatum. s. **Mariam** que irrigabatur sicut paradisus belitiarum: que intrauit ut pascatur ibi et lilia colligat. In hac areola factus est 7 genitus ille propheta magnus. de quo clamabat turba. **Propheta** magnus surrexit in nobis **Luce.** vij. **Hoc** fecit dominus magnus in **Maria.** **Quod** utiq vere magnum extumauit **Elisabeth.** q esset a matre domini salutata. **Uñ** exclamauit. **Unde** hoc mihi vt veiat mater domini ab me? **Ab** hac autem venit deus. nō tribus mensibus apud eam mansurus: sed nouem. immo in eternū **Venit** non visurus: sed videndus. **Non** transiturus: sed mansurus. nō ut cognatus. sed ut filius 7 dominus deus meus. **Nonsolum** illuminaturus: sed prophetissā facturū. **Euz** ex hoc beataz me dicent omnes generatōes.

Capitulum

Nec mirum. Si enim ab voce Marie Eliza-
berb prophetauit. et paruulus Johannes in
utero eius exultauit factus propheta. quan-
tomagis ipsa dici debet prophetissa: prophe-
tas faciens. ¶ Fecitq; dominus monarcha3
magnum David. Unde de eo dicit. Fecitq; tibi
nomen grande iuxta nomen magnorum scili-
cet principu qui sunt in terra. Que tamē ma-
gnitudo terre est instar puncti. Sed mun-
dus talis nuncupat magnos: quia vestigia
gerunt magni dei. qui est rex regum et domi-
nus dominantiu. Ecce capacissima virgo di-
cit. Fecit mihi dominus magna. Dedit enim
sibi non ut ancille vel nutrici vel doctrici. sed
ut dilecte matri domini vniuersorum cuius
regni non erit finis. Ad cuius aspectum an-
geli tremunt. celi non capiunt. elementa pa-
uunt. veneratur omnis mundus. inferna su-
stinere nequeunt. Dic factus est in Maria. et
inde Maria imperatrix et monarcha mundi
¶ Fecit deus quarto cuida3 qd esset magna
femina scilicet sunamitis illa coniugata. eo
maior quo cenaculum in domo sua meruit
edificare. In quo susciperet Iesum qui i-
terpretatur deus saluator meus. Sed domi-
ne nostre Marie fecit dominus. non solum ut
esset magna femina: sed et maxima virgo. In
cuius utero sancti cenaculo reciperebatur he-
liseus. id est saluator deus meus. non figura-
te sed expresse. ut saluum faceret populum
suum a peccatis eorum. Naz super defunctu
genus humanum expandit se. et facta sunt
organa hominis membra diuina. bicornes
bicorni in per iudeam. samariam et galileam
calefecit verbis. exemplis et miraculis. atq;
obscitans septies. totiens protestans. qd esset
propheta promissus in lege. tandem colloca-
tus in lecto crucis. surrexit qui erat mortuus
et cepit loqui dicens. Vere filius dei erat iste
ac restitutus est matri sue. que stabat iuxta
crucem hoc munus expectans. hoc reputa-
uit sibi qmagnum. unde dicere potuit. Fecit
mihi dominus magna filium reddens viuuz
¶ Quintum magnu quod fecit deus est ter-
ra et celum et in eoluminaria magna. in Es-
dre. viij. Magna est terra. excelsum celum.
velox cursus solis. Et magnificus qui fecit
ista scilicet deus. Terra est beatissima virgo
quo ad corpus terrenum humile et fructife-
rum. Celum ipsa quo ad animam totam cele-
stem plenam claritate et syderibus virtutuz
De his celo et terra dicit dominus ysa. vlti-
mo. Celum mihi sedes est: et terra scabellum
pedum meorum. In anima enim eius propter
marinam puritatem requieuit deus. Et in
corpore eius terreo fuit scabellum ubi stete-
runt pedes eius id est humanitas assumpta
in ventre eius. Ibi et sol maximus. Sol iusti-
tie xpc deus noster. Et quem celi capere non
poterant suo germio continuit. Et quem to-

Dicesimūsecundum

tus non capit orbis. in sua se clausit viscera
factus homo. Fecit ergo mihi magna qui et.
¶ Sextum magnum est veritas. Unde tres
cubicularij qui mouerant questionem quid
esset omnibus fortius. Cum unus dixisset vi-
num. alter rex. tertius scilicet zoroabel bi-
xit mulierem omnibus predictis fortiozem
Sed erat et quartum adhuc fortius. Magna
est veritas et fortior omnibus. Et hoc decla-
rans per rationem assensuerunt omnes rex
cum principibus suis: dicentes. Magna est
veritas et preualet. in Esdre. viij. Mulier ma-
gna et fortis est beata Maria. ob cuius amo-
rem et deuotionem multi se exponunt labori-
bus mortis. et ei id est ecclesie eius et ymagi
ni offerunt. Ipsa procurat vestes virtutum
hominibus. ipsa gignit reges spirituales et
vineas colentes. scilicet prelatos merito sui
et exemplo. Tamen fortior est ipsa et maior ve-
ritas xpc: qui ait. Ego sum veritas. Sed ve-
ritas ait psalmista. de terra orta est. id est de
virgine. et iustitia exiit. id est iustificatio de
celo prosperit. ¶ Septimum est magnum
obiectum. scilicet anima iustificata et timo-
rata Ro. viij. Quos iustificauit hos magni-
ficauit: dicente sancta Iudith. Qui timet te
magni erunt apud te. Hec autem virgo bea-
tissima humilima. cuius qua timor filialis co-
traxerat fedus. ita ut cum angelo sibi loque-
re turbaretur in eius sermone. id est metue-
ret anteq angelus ei preberet. Ne timeas
Maria qd. fuerat a tota trinitate pscita sim-
plici scientia. et predestinata electionis noti-
tia. conformis futura incarnati magni ver-
bi. plusq; omnis alia creatura cum sit filius
et ymago patris in celis. et matris in terris
religionis proprietate in utroq; conseruata
Hec fuit a patre vocata p angelu in sponsa.
ut rebecca p heliezer pcuratores Abrahe in
coniugium ysaac. A spu sancto sanctificata ab
omni titillatione possibili quacumq; mima
A filio suo magnificata sic ut altior dicere
omni ente finito. Hec est ab angelo venerata
desiderata a patriarchis. a prophetis pnu-
ciata. quesita a regibus. a sacerdotibus figu-
rata. Exaltata ab apostolis. martiribus ab
miranda. Lux confessorio. a virginibus imi-
tanda. et inuocanda a cunctis nationibus que
sub celo sunt. Proculubio ceciniisset: fecit me
magna nisi astitisset humilitas profundissima
et diuinas laudes narrat non suas dicens. fe-
cit mihi dñs magna ¶ Octauum magnu. s.
Subiectu vocat scriptura diuina circa qd
principali versat intentio sua. ad hoc volē
tres discipulos vocat et ait. Audite me qd de
rebo magnis locutura sum. puer. Tres sunt
res psonales magne. de quibus ponat oem ser-
monē. Pater et filius et spu sanctus. et tres
vnum sunt. S3 pticulariter tres res magne
dicuntur caro. spūs et verbū. que sunt vnus homo

Titulus

Erga quē sicut et sine spalius eloq̃a diuina ver-
sanē. Est enī xpc deus et homo. finis omī cre-
denti et scribenti ad salutē. Cui omēs turbe p-
cedentes et sequētes noui testamenti et veteris
clamāt. **Osanna.** **Necnō.** xxiiij. seniores q̃ sunt
oīm librorū veteris testamēti. scriptores ferti
capitū coronas eoz ad hōi agni petes ap-
ponūt. sicut ille de se cūcta scripta fuisse testa-
tur euz ait. **Consumatū ē.** et glosa quā fecit p-
suā resurrectōem cū aperuit illis sensū ut in-
telligerēt scripturas dicens. **Qm̃** optet ipleri
oīa q̃ scripta sūt de me in lege pph̃is. et ps. luc.
vltio. **Terū** quāto facta sūt potiora verbis vel
scriptis. tāto sūt maiora oīa i **Maria** q̃ i scri-
ptura p-**teū.** Nā scripture debet ut xpm loqua-
tur. marie cōtulit ut p-**eā** xpc pandat. **Ibi** eū
multiplex tegit figura. hic vestit eū **Maria** ca-
ro pura. **Ibi** p-nunciaē. hic oīdīē. **Ibi** latet in-
mortua carthā. hic patet i carne monstrata.
Ibi dicta sūt magna. hic facta sūt magna. qz
fecit mibi inq̃t dñs magna q̃ potens est. **No-**
num est magn' conceptus et nō pfectus pietatis
increate. qui dñs misericōdia sua. qz fm magnitu-
dinē suā. sic misericōdia ei' cū ipō est. Magna enī
est misericōdia dei soli' dicit **Ecclesiasticus.**
Idec ita lata est. qz misericōdia dñi plena est terra
ita longa qz vniuerse dñi vie misericōdia et veri-
tas. Ita pfunda qz ad infernū adest ppha. Cū
iratus fueris misericōdie recordaberis. Ita
sublimis. qz in celo dñe misericōdia tua. et mi-
sericōdia eius super omnia opa eius. Ita do-
mestica qz complet viscera ei' **Luce. i.** Per vi-
scera misericōdie dei nostri qz. Ita multiplicabis.
qz misericōdia ei' a progenie in progenies **Luce. j.**
Ita durabilis qz misericōdia dñi in eternū can-
to. Hanc nebū magnā s; maximam fecit in
virgine pia. ut merito nomīe matris misericōdie
et regina ei'. **Uñ** in antbia. **Salve** regina mi-
sericōdie. Hanc q̃ petit sine ipā dūce. sine pē-
nis seu alīs cēptat volare. **Si** mirantur iudei
montani laudātes deū. qz deus magnificauit
misericōdiā suāz cū **Elisabeth.** p-**tū** sterili tri-
buento. quāto debent laudibz dignis deū effe-
re xpiāni. qui virgini tante talē misit cō-
ceptū. et p-**tū** nouū p-**ntibz.** p-**teritis** et futuris
recordatus misericōdie sue. sicqz fecit sibi magna.
Magnā autē. s. aquilā xpo sub figura regis
cuiusdā licet mali **Ezechiel** ppha **Iohē** euan-
gelistā demonstrat. cui fuit tamalte volābi da-
ta potestas. ut de medio cedri medullā ei' euz
frondbz suis q̃ significat mediā i trinitate p-
sonā cū frondbz verborū suoz. q̃ sūt ad sani-
tate gentiū. et portauit in urbē negotiator. i.
credentiū dicens. **In** p-**ncipio** erat verbū qz.
Ulsqz verbū caro factū est qz. **Ecce** prio vola-
uit **maria** auis virgo. et nō cōtinuit alas quo
ulsqz pueniret apud deū. **Inuenisti** enī graciā
ait angel' apud deū. ipā virgo paut viā **Iohi**
portas aperuit. referauit archana. **Quid** si
bixero virgine fuisse **Iohis** doctricē. ut p-**bāc**

Decimusquintus

diuinitatis notitiā secūbata inferior pfecta bi
scipulus xpi et fili' rēcōmendat' marie puenē-
rit ad illud scire supremum. **Mater** fuit facta
Iohis testimonio filij sui. **Matris** ē docere fili-
um. **Filius** ē auscultare matrē. **Et** quia noluit
qz mater sua publice pdicaret. oīm mulierū
norma futura. quibus pdicare non licet. debet
Maria ut **Iohes** fili' ei' edoctus ab ea. per orbē
postea verbum disseminaret diuinū. **Et** quia
deus est qui opa ē intus in docendo siue sit an-
gelica siue lingua hūana. **Deo** per hoc nō in-
telligi qn ipē **Iohannes** ut aquila grandis tu-
lerit medullam cedri. potans de sacro dñi pe-
ctoris fonte. **Fecit** ē dñs aquilā grandem ma-
gnarū alarū **Iohē** s; **mariam** maiorem que
eū edocuit. fecit ē dñs magna. **Intecimus**
magnū ponit **Aggeus** ppheta. s. domus dei di-
cens. **Erit** gloria domus istius nouissime p-
usqz prime. dicit dñs exercitū. **Quod** dictū
de materiali domo dei. i. templo intelligi non
p-**t.** cum longe inferior glia et magnificentia il-
lius templi materialis i **hierlm.** p-**Aggeus** vsqz
ad vltimā desolatōem et destructōem ei' p-**roma**
nos q̃ fuerit ante tpa **Salomonis** et aliorum
regū. **Hinc** est qz exorans vnus de reedificato-
ribz primis narrat fleuisse seniores qui viderant
gloriam magnam domus prioris. vidētes
vere infelicitatē sequētis dicte domus. **Idec** ē
gloria magna domus ppham demonstrata.
de alia domo clari' exponat. s. virgine glorio-
sa. de qua canit ecclesia. **Domus** pudici pecto-
ris. templum repente fit dei. **Idec** ergo domus
dñi ex patrū lapidibus constructa. polita et pi-
cturata virtutibus. coopta per totum auro
caritatis. tanto gloriosior ē domo seu templo
Salomonis. quanto filius inhabitator ei' est
plusqz **Salomon.** **Tanto** gloriosior. quāto ei'
caro pura est dignior petra dura. tanto glorio-
sior quanto anima eius excellentior q̃ fuerint
sanctorum sancta. tanto gloriosior quanto di-
uina natura presens est potior propiciatorio
Tanto gloriosior. quanto angeli comprehen-
sores sunt meliores q̃ illius ministri viatores
Tanto gloriosior quanto victima figurata. s.
ihs. gratior est figura. s. vitule concremata. q̃
magna virgo recepit in utero. dicatur ergo il-
lub **Baruch. iij.** **O** israel **q̃** magna est dom'
dei. et ingens locus passionis eius. magnus et
imensus meritis. gracia et gloria. **Dicat** er-
go virgo beata. **Fecit** mibi dominus magna
qui potens est qz. **Quote** cimū sepe fmo
diuinus nomini magnūz adiūgit. ut dicat et
am ps. in israel magnū nomen eius primo.
deinde predicata catholica fide addat per **Ma-**
lachiam. j. ca. **Magnum** nomen meum in gē-
tibus. **Triplici** autē modo dicit' magnum. **Ma-**
gnū. i. preciosum. magnū quasi virtuosum. et
magnum id est famosum. **Magnum** precio-
sum quia incōmunicatū mira includens. sicut
nomen atonai nō indicatū patribz. vel nomē

Capitulum

teragramaton imensa sacramenta et diuinas
perfectiōnes scilicet. Hoc modo dicit magnū
nomen marie. Et dimissis quatuor interpreta-
tionibus. id vulgaribus notis hoc nomen scribitur
ebraice quinq; litteris sicut latine. et quid si-
gnificet habes sup in sermone de nomine ma-
rie. Sed p aliū modū nūc ostendem q sic ma-
gnū. i. pretiosū nomē istud maria ex interp-
tatione. videlicet quinq; litterarū. quibus cōponit-
ur istud nomen maria sūm ebraicū alphabetū.
Prima ergo littera huius nominis maria ē.
M. que apud hebreos dicitur mem. Sed ista
littera. m. apud hebreos peritos duplicatur:
dicitur ei mem et men. Et men nūq; ponitur in p-
cipio alicuius dictōnis. nec in medio: nisi in
isto nomine maria. quia de vna tñ verificat-
ur apud eos. quibus omnia in figurā continge-
bant. quoniam illā figurabat que nec similē vi-
sa est nec habere sequentē. Est autē differētia
apud hebreos inter mem et men. q; primū ē
apertum superius et clausum inferius. Secū-
dum econtra est clausum superius et apertum
inferius. Tūc q; subtilissime spiritus sanctus? di-
xit virginē mariam incognitam futurā viro
prole tamen fecundandam de celo: et sic aper-
tam deo. clausam viro. quod nulli alteri foret
ascribendum. cum nullum aliud nomē cū men
littera tali sumat initium. Si ideo aliorum no-
mina terminantur per men: nimirū quia oēs
beati futuri sint virgines corpore. quia. s. ibi.
neq; nubent neq; nubentur. Interpretat autē
men. sūm ambro. super. beati immaculati. vi-
scera vel ex ipsis. in quos tam dignitas q; ca-
ritas marie ostenditur dignitas quippe. quon-
iam in visceribus eius fuit aliquādo realis
habitatio xpi ut dicatur tēplū dei. sacrarium
spiritus sancti. Caritas ideo actiue et passiue os-
tenditur in ea. Actiue quidem. quia pietatis
viscera gerit ad singulos intercedens pro oī-
bus. Caritas passiue. scz q; fuerit ab omnibus
desiderata et amata. ostendit alia interpreta-
tio supra dicta. scz ex ipsis. quia videlicet ex pa-
rentibus ipsis est expectata. cōmendata et p-
genita viscero. **A.** que est secunda littera
i nomine maria apud hebreos dicitur aleph
et interpretatur aleph doctrina. in quo eius
utilitas pōdicatur. Est enim omnium viuenti-
um sub deo rationabiliter doctrina salutaris.
et speculum directiūm totius humane vite.
Tertia littera est. R. quam hebrei dicit res
et interpretatur caput. In quo denotat ipi-
capacitatis immensitas gloriosa. Caput enī
omnium deus. Caput nrm est xpc proles ei.
Caput enī est quodāmodo nostre salutis. que
caput nutriendū salutare. caput antiqui spen-
tis contriuit. Caput omnes spiritus intelligē-
tie. que mater est sapientie. Caput omnes gra-
tias glorie. que regina est vie. simul et patrie
Caput omnes modos inulgentie. que caput
est misericordie. **Quarta littera est. J.** que

Vicesimūtertium

est minima figura apud eos. et dicitur ioth. et
interpretatur confessio seu scientia. Ubi colo-
ratur virginis humilitas profunda et virtuo-
sa que nihil sibi attribuit: sed omnia confitē-
a domino accepisse. De quarta littera. scilicet. **A.**
iam dictum est. **E.** ex his etiam quinq; litte-
ris hebraicis simul et latinis. eliciendo nume-
ros significatos per eas. sūm latinos et hebre-
os. Terti gratia. prima littera. scilicet. **M.** si-
gnat apud nos mille. apud hebreos quadragi-
ta. simul cōiungendo numeros istos surgunt
in numerum duorum milium et centum. Et
a promissione facta prima abrahe. q; in semī-
ne eius benedicent omnes gentes terre qd
est xpc. Et ait apostolus ad galath. quia ma-
ria mater xpi ex abraham seminaliter descen-
dit. vsq; ad natiuitatem eius fluxerunt anni
duo milia. centum et non ultra. ut notat pre-
fatus ioh. dominici. qui etiā declarat quomō-
do iste numerus colligitur ex dictis litteris ma-
ria per singulas dscendendo. cuius est totus iste
sermo de duodecim magnis rebus. super ma-
gnificat. versu. Quia fecit mihi magna. Exce-
ptis his que habentur in quinto magno. Quia
etiam nomen marie sic virtuosum contra pe-
ricula et mala: et famosum per omnia patet
ex dictis supra.

De quadruplici benedictōe beate virginis.
Capitulum **vicesimūtertium.**

Benedicta tu ī mulieri-
bus. Et primo occurrit dubium.
quia aut istud addit ad id quod p-
us dictum est. gratia plena. Aut
nihil addit. Si addat: ergo id quod addit ali-
quid est: ergo illa gratia que additur plena si
fuit: et sic angelus non videtur verum dixisse
cum ait. gratia plena. Si nil addit qn ibi con-
tineatur: ergo superflue dicitur. Tercia natura
eadem est i ea et mulieribus. Ergo si alias ex-
cebit hoc est in gratia. Sed hoc continet cum
ait: gratia plena. Ad quod dici posset q non
frustra hoc dicit. Nā cum dicit gratia plena p-
cipue intelligitur de gratia dāta a deo. In eo
quod dicit. Benedicta tu in mulieribus. no-
tantur quedam que pertinet etiā ad gratias
humanas. s. laudari et benedici ab hominibus.
comprehendit etiam ista benedictio omnium
aliorū benedictōez sine dubio sūm alber. Quib-
enī magni aut miri si habuit benedictionem
omniū gentiū. que benedictōes oīm angelorū
habuit et gratias. Et dicit dō. A nullo illustri-
us vicitur. id est sanctorū et sanctarū excel-
lentium: sed omnes ipsa superat et excellit.
**Pro cuius declaratione sūm albertus scien-
tibus est. q; quadruplex est ratio benedictionis.**
Prima benedictio ē maledicti euacuatio. Se-
cunda est secunditatis ampliatio. Tertia est
singularis gratie collatio. Quarta est congra-
tulantium collaudo. De prima. ps. Bene-

¶ Titulus

diristi domine terrā tuā. i. humanā naturam excludendo et euacuādo maledictū culpe illa-
tū a do. cū ait gen. iij. Maledicta terra in ope
tuo. De secūda habet gen. ij. Benedixit eis di-
cēs. Crescite et multiplicamini et replete ter-
rā. De tertia. f. benedictōe gratie singularis
dicitur gen. xij. Benedixit dñs abrahā. et. ps.
Benedixit dominus omnibus qui timent do-
minū. De quarta dicitur math. xij. q. pueri
hebreorū clamabant et laudabant cū magno
gaudio xpo ihu. Benedictus qui venit in no-
mine domini. sm omne modum benedictōis
fuit benedicta virgo maria in mulieribus. i.
super omnes mulieres. ut lū tu notet excellen-
tiam super alias.

¶ De prima benedictōe qua. §. i

scz euacuatur maledictum. Sciendum q. hec
est triplex. sm q. triplex maledictū excludit.
Unde hiero. totum maledictum quod intule-
rat eua: abstulit benedictio marie.

Est ei maledictum nature.

Est maledictum culpe.

Est maledictum pene.

¶ Nā ut ait ambro. pudor est feminis nuptia-
rum premia non habere. i. filios. Ideo maledi-
ctū nature est obprobriū sterilitatis. quibus
hec sola est causa nubedi. xxij. q. ij. ca. j. Pro-
pter qd phenēna exprobrabat āne eo q. steris
esset et maledicta dicebatur sterilis. que fru-
ctū n. faciebat sm legē. Hanc maledictōz ab-
stulit beata maria. que virginitatē sterilem i
mūdo nobilitauit et exaltauit: ac dedicauit in
se virginitatē. ut rē excellētē et a deo benedi-
ctā. que si nō replēt terram ut nuptie. replēt
paradisū tamē. Maledictū culpe est triplex. f.
Libido impregnātis. Un hiero. sup math. dicit
et habetur. xxij. q. ij. Cōnubia legitima ca-
rēt quidem peccato. n. tamē tempore illo quo
piugales actus gerūtur. p. sēria spiritus san-
cti datur. et si propheta esse videatur qui offi-
tio generationis obsequitur. hec ille. et hoc ē
propter libidinem. id est delectationem forbi-
natam illa qua ratio absorbet sm phm. fedis
et is p. ciētis. iob. xij. Quis potest facere mū-
dum de immūdo cōceptum semine? Peccatus
nascens. ps. In peccatis cōcepit me mater
mea. Aug. i. li. de fide. ab petrū. de cōse. disti.
iij. firmissime crede et nullaten⁹ dubites. oēm
hoiem qui cōcubitu viri et mulieris cōcipit:
cū peccato originali nasci impietati obnox-
ium mortiqz subiectū. Ab hac triplici maledi-
ctōe fuit exclusus cōceptus marie. et ratio est.
quia nō fuit similis alijs. Nō enī ex humāo se-
mie: sed mystico spiramie verbum dei factus ē
caro de virgīe maria. Un impregnās fuit spi-
ritus sanctus. quia ipse operatus est illam unio-
nem. Cōcipiens fuit virgo. ysaas. Ecce virgo
cōcipiet. scz permanēs virgo. Et cōceptus est

¶ decimusquintus

deus. math. j. Vocabitur nomē eius emanuel
quod est interpretatum nobiscum deus. Deus
autem peccare non potest: nec in eum cabit
peccatum.

¶ Maledictum pene est triplex. scilicet dam-
ni virginitatem perbendo que. scz recuperari
non potest. Cui premium speciale conceditur
nec aliter mulier cōcipere potest vel parere.
Secūdu maledictum pene est laboris i portā-
do fetum. subicitur ei multis passionibus mu-
lier i portando in vtero prolem. Unde et tho-
bias dixit filio suo ca. iij. Memor esse debes.
quanta pericula sustinuit propter te. scz ma-
ter in vtero suo te portans. Tertium est dolor
in partu. gen. ij. In dolore paries filios. Sed
ab ista triplici maledictione euacuata est et li-
berata beata maria. Nā ut canit ecclesia. Ne-
sciens mater virgo virum. peperit sine dolo-
re saluatorem seculorum: et sic nec virginita-
tem amisit nec dolorem: sed sūmum gaudium
in partu habuit. sm illud ysa. Germinās ger-
minabit. id est pariet letabunda et laudans:
nec illum laborem sensit in portando. sic nec
in beatitudine dolor reperitur. Et beatus vē-
ter qui te portauit: exclamauit quedā mulier
de turba ad xpm. luce. xj. Aptē igitur dicitur
Benedicta tu in mulieribus. quia per tuā be-
nedictionem exclusa est a te omnis maledictō
mulierum.

¶ Secunda benedictio est. §. ij.

fecunditatis ampliatio seu superexaltatio. et
hec potest esse triplex. Primo ex parte agen-
tis. Secundo ex parte generati. Tertio ex p-
te gignentis. Quilibet istarum est triplex.

¶ Et qdū ad primum. Agens in ista cōceptō-
ne fuit deus pater. ibi exercens suam poten-
tiam. deus filius ostendens suam sapientiam
spiritus sanctus exhibens summam beniuolē-
tiam. prout supra declaratum est in preceden-
ti sermone. Exaltata utiqz esset super omnem
generationem et ampliata illa generatio. in
qua solum pater esset agens. Sed plus exalta-
ta et magnificata. ubi et filius et spiritus san-
ctus etiam operatus est.

¶ Ex parte autem generati tripliciter est am-
pliata generatio ista. Nam conceptus est vir
perfectus in naturalibus. non enim ut alij
concepti in vtero matris distulit per tempo-
ra ad habendum usum rationis. Alij pueri p-
plures annos manent ante q. intelligant. vel
loqui possunt. Unde et infantes dicuntur. Sz
subito xpc conceptus habuit completum vsū
rationis: et memoriam tenacissimam. intelli-
gentiam acutissimam: et voluntatem prom-
ptissimam ad omne bonum. et loqui perfectis-
sime potuisset si voluisset. Secūdo ē ampliata
et magnificata ista generatō. q. cōcept⁹ ē vir
sanctus gratia et virtutibus perfectus. Anima

Capitulum

nostra nascitur ut tabula rasa. in qua nihil ē pictum. nullus enī in ea habitus virtutis vel scientie: sed in tempore cum multo labore acquiruntur virtutes et scientie: vel infunduntur a deo. Non sic xpc conceptus nō sic: s; qñ verbū caro factū est. i. homo d virgine maria i instāti anima illa repleta fuit omni gratiā. virtute et scientiā. imo et gloriā. Unde viator et cōprehensor. Viator qñ ab passibilitate et actū morēdi. non pro se sed pro nobis. Cōprehensor: limpidius p̄mplanis gloriā dei: q̄ quicūq; in patria sine compatione. Tercō ab hoc magis exaltata super omnes generatio ista. Conceptus est sumus deus. p̄faias. Vere tu es deus absconditus. i. in carne nostra. Sic igitur exaltatur sup omnes generationes mulierū: generatio marie: et ideo benedicta tu q̄. **¶** Ex pte gignentis. i. virginis ē super exaltata fecunditas eius super alias mulieres. q; virgo concepit. virgo peperit. virgo lactavit. deum pariter et hominē. In cuius figuram est signū datum gebeoni de victoria habenda contra inimicos populi dei videlicet ut vellus poneretur in area per noctē. et de mane reperiret vellus plenū rore: area autē arida et sicca per totū. Vellus est pelis animalis mortui. et signat nostrā mortālē humanitatē. Istud i nocte vite p̄fētis positū in area vteri virginis. reperit plenū rore celesti. i. beatitatis vnice cū ea. quē rore optabat p̄faias: biceas. Rorate celi desuper q̄. Area tamē. i. corpus virginis remansit arida. quia non humectata alicui? semine: sed virgo in partu. virgo in conceptu virgo in lactatione. Un canit ecclesia. Sola virgo lactabat. i. dominus ihs. vberē de celo pleno: nō alio modo. Illud autē vellus plenū rore exp̄fessū in torculari crucis. implevit cōcham ecclesie rore celestis gratie. per quā habitat in nobis. Et hoc mīsteriū ē signū cōfōrtans nos ad habendā victoriā de inimicis infernalibus. qui infestāt populū dei: ergo benedicta tu q̄.

¶ Tertia benedictō ē singu. S. iij. laris gratie nō solū gratū facientis et grati dante: s; excellētie cuiusdā super alios. Et hoc tripliciter. Primo q̄ ē caput et principiū fe minarū. Secundo q̄ est mater omniū. Tercō q̄ est domina vniuersorū. **¶** Qñ ad primum dicitur beata maria caput et principiū feminarū. quia quicquid boni fuit in feminis: ipa habuit et i sumo gradu: et aliqd bonū habuit q̄ nulla alia habuit. Triplex autē bonū reperitur in feminis. Bonū virginitatis. bonum cōiugalitatis: et bonū viduitatis. beba. **¶** Dōna est castitas iugalis. melior p̄tinetia vidu alis: optima integritas virginalis. **¶** Et in virginitate est triplex bonū. Carnis incorruptio nulli viro subiecta. angelica p̄uersatio. De primo dicitur sap. vij. Carnis incorruptio facit

Vicesimum tertium

primū deo: et ratio est. quia fm greg. i omel. Tanto vnusquisq; a superno amore disiungi tur: quanto in infimis delectatur. Unde et per contrariū tanto vnusquisq; deo magis appo rimatur et coniūgitur: quātomagis a delecta tōnibus terrenis abstrahitur: et q; per virgi nitatē abstrahit hō a maximis delectatōibus ideo magis apporimatur et coniūgitur deo. Unde et sibile et si gentiles ppter virginitatē credimus eis colatū spiritus p̄phēcie. Sed beata maria in hoc omnes virgines excessit. quia nullū stimulu carnīs sentit: nec cogita tione turpem admittit: sed in summa puritate etiā angelos superauit. **¶** Secundum bonum virginis est. quia nulli viro virgo subicitur. **¶** Tercū eius cōiugate cū omnibus alijs feminis cōiugatis dictū est. Sub viri potestate eris. et ipse dominabitur tui. gen. iij. Et aug. dicit. x. r. iij. q. v. voluit q̄ dominus statuit cōiugatas eē. quasi famulas viroz. i. in dispositōe domi et familie. Sed virgines libere sunt ab hōi seruitute. i. cor. vij. Que virgo est cogitat q̄ dei sunt. quomodo placeat deo: ut sit facta mē te et corpe. Unde et libera est a seruitute viri. Beata autem maria non solum viro subdita nō fuit. et si ioseph virū haberet: sed domina eius et ipse seruus eius: sciebat ei et testis erat sue virginitatis. vnde et maternitatis domini quinimo ipse rex regū et dominus dominantiū. um ihs filius eius erat subditus ei. ut scribit luce. ij. **¶** Tertium bonum in virginibus est angelica conuersatio. Omne enī simile appetit sibi simile. Angeli sunt virgines: et ideo delectantur conuersari cū virginibus. Unde hiero. Angelis semper cognata est virginitas. i carne enim p̄ter carnem viuere angelicum est non humanum. Et angelus apparens iohanni virgini ostendit ei illa mirabilia q̄ scribit in apoc. Et gabriel danieli castissimo duplicem aduētum saluatoris manifestauit. S; nulla vnq; pura creatura ita familiariter cō uersata est cū angelo: sicut beata maria. Nō enim solum ea vice. qñ incarnationem nunti auit: sed frequentissime. Benedicta ergo tu in mulieribus. virginibus. id est p̄ cunctis et super cunctas virgines p̄pter p̄dicta. **¶** In coniugatis reperitur triplex bonum. scilz fides. proles et sacramentum. ut ait augus. et i omnib; his excessit beata maria cōiugata omnes cōiugatas. Et fides quitez intelligitur ut alter alteri seruet fidelitatem. non commiscendi se cum altero vel altera. Sed beata maria non solum cum altero se non commiscuit sed nec cum sponso suo ioseph. de cōmuni cō sensu votum virginitatis emisit: et vter q; in virginitate permansit. ut dicit augus. x. vij. q. ij. Tanto coniugium est factius: quā to castius: nec ideo ioseph voluit eam dimitte re ut n. atheus dicit euangelista. ca. j. cū vi deret eam pregnantem quia eam suspectam

Titulus

haberet de adulterio: s; ut dicit bernb. reputabat se indignum cum tam sancta manere. qm cum sciret eam plenam omni honestate. et modestia et sctitate. extimauit eā nō de viro sed a spiritu sancto impregnātā. ¶ **B**onus proles seqtur ex iugio. et propter hoc est institutū matrimonium. non hoc bonus defecit in beata maria: sed super omnes iugatas ē cū virginitatis honore gaudiū matris habēs. ¶ **A**nte nec primā similē visa est nec habere sequentē. Proles autē cōiugatarū est pura creatura et peccator: sed proles virginis est deus et homo sanctissimus. Tantū g̃ distat inter prolem huius virginis et plenā cōiugatarū: quātū inter deū et hominē. ¶ **T**ertiu bonum in cōiugatio est sacramentū. ¶ **A**nte apostolus. Hoc autē dico magnū sacramentū in xpo et ecclesia. Signat enī cōiunctionem xpi cum ecclesia q̃ ad p̃fēū mutuū voluntatis expressū per verba: cōiunctionem xpi cū ecclesia. id est bonis fidelibus per dilectionem. Quo autē ab cōiunctionem corporū per copulam: signat cōiunctionem dei cum nostra humanitate in vna persona. et sic indissolubilis ē talis cōiunctio. Nūq̃ enī sepeata est deitas ab humanitate postq̃ eas sibi vniuit. ¶ **I**nc ē q̃ matrimoniu consummatum per copulam: nunq̃ dissolui potest. ut corresponscat signum figūto. Hoc autē sacramentum impletum est in vtero virginali. in quo facta est talis vniō: et permixtione bonum istud cōiugatorum reperitur in virgine. ¶ **I**n viduis autē reperit̃ triplex bonū. scz libertas cōtemplationis. unde de anna prophetissa vidua dicitur luce. ij. q̃ templum frequētabat deo seruans in orationibus die ac nocte. Secundum bonum est carnis maceratio. Nam ut ait apostolus. j. ab tibi. iij. Vidua in delicijs viuens mortua est. ¶ **A**nte et sancta iudith vidua ieiunij iſtebat cōtinuis. Tertium est exercitium in operibus pietatis et misericordie. ut ostendit apostolus i dicto. c. Et vidua illa sareptena helyam de cubo necessario paup̃. Hoc omnia sine cōpactione fuerunt in beata maria. nam ieiunia nō solum in lege mandata seruabat: sed et p̃m ambro. alia addebat tota debita erat orationi et cōtemplationi. xpm mendicū et pauperem d sua paupertate nutriuit. ¶ **Q**u autē sit mater omnium et domina patet. quia mater est ei qui omnia creauit. et qui nos redemit sua passione. Bene ergo dicitur. benedicta tu in mulieribus quo ad gratiam specialem super omnes

Quarta benedictō dī. §. iij. congratulatio laudantium de qua in cantico trium pueroz qui orabant in camino ignis bas. iij. Benedicite omnia opera domini domino laudate q̃c. Hoc triplex est in beata maria super omnes mulieres. collaudate quippe sūt

Decimusquintus

alique mulieres ex virtutibus suis: et benedictae ab hominibus ut iudith. et alique alie: s; nulla eatenus ut maria. ¶ **C**ollaudatur enī ab angelis. ab hominibus et omnibus corporalibus rebus. Ab angelis quidem ut hic. Benedicta tu in mulieribus et merito. quia genuit angelorum restauratorem. conciuum suorum redemptorem. Restaurauit enī filius suus reddendo per equipollentiam deperditum. multiplicando numerum et augmentando super additum. scz quartam hierarchiam. in qua ipse cum matre sua super omnem hierarchiam. per quem laudant angeli atq; archangeli q̃c. in preuatione maiestatem dei. et ascripta ipa beata maria: laudantes angeli benedicunt deum. ¶ **L**audant homines et benedicunt beatam mariam per elizabeth: dicētes. luce. ij. Benedicta tu in mulieribus: et benedictus fructus ṽtris. q̃ fructus ṽtris sui factus ē hominibus sapientia. iustitia. sanctificatio et redemptio. Sapientia. s. in docendo. iustitia in virtute et perfectissime conuersando. ostendens quomodo iusti efficiamur per eius imitationem. Sanctificatio sacramenta instituēdo que nos sanctificant. Redemptio per passionem a dyabolo cuius captiuī eramus redimēdo. ¶ **L**audant quoq; omnia corpora beatam mariam. quia ea immutauit casualiter innovando. Ecce ego creo celos nouos et terram nouam ait filius eius in apoc. ac etiam nobilitando: et omnia quodāmodo in xpi corpore uniendo. quia corpus ipa ei dedit. quod cum omnibus corporibus aliquo modo cōuenit et creabit. Et ideo quia istis de causis benedicta est in mulieribus. super omnes mulieres benedicta et puras creaturas. sicut dicimus de domino. Benedicite omnia opera dñi domino ita et dicere possumus beate marie. Benedicite omnia opera domine omninū.

¶ **D**e benedictione beate virginis apud omnem generationem. **Capitulum XXXIII.**

Benedicta tu i mulieribus. Altius et copiosius istam ultimā benedictionem laudationis et magnificationis. reassumendo. Tu inq̃t existēs i numero mulierū quo ab se xū nō viroz simplr ea benedicta. oēz p̃tinens i te benedictōez sctoz. q̃uis autē collatio tp̃alis felicitatis. et dicat benedictō quēdā. vñ et iacob dixit esau filio suo benedictōez postulāti poti⁹ tp̃alium q̃ sp̃aliū. In pinguedie terre erit benedictō tua. gen. xxvij. et sathan ab dñm de iob ait. Opibo manū ei⁹ benedixisti. qd̃ q̃si declarās: ait. Possessio ei⁹ creuit i terra. ¶ **T**ñ poti⁹ bñdictō line p̃p̃atōe est opatio vel collatio beatitudinis vere. dispositiue vel cōpletiue. que omnia bona cōprehendit. vñ apls ab ephe. j. Benedictus deus qui benedixit nos omni bñdictōe i celestibz. et dñs de⁹ dicit i finali

Capitulum

inbatio. Venite benedicti patris mei percipite regnū vobis paratū. math. xxv. Ite benedicti qui bona opa egistis. quibus paratū ē regnū beatū. Hāc benedictionē beatitudinis in pñti et futuro sup omnes possidet beatissima maria: et hoc ipā exprimit in cātico suo dicens. beatā me dicent omnes generationes. et sal. puer. bls. Surrexerūt filie. f. p. imitatōez ei? anime sancte. et beatissimā p̄dicauerūt: et sic omnes generatōes benediciūt beatā mariā col laudātes de bonis ei collatis. Est autē triplex generatio nature intellectiue.

Prima generatio eternalis.

Secūda generatio angelica.

Tertia generatio humanalis.

Harum propriū est benedicere.

De eternali dicit deus pa. §. i.

ter ab filiū per. ps. Ante luciferum genui te. de qua ysai. c. lxx. Generationē eius quis enarrabit. f. eternā. q. d. nullus. Ipe igit deus postq̄ cūcta creauit p̄ bōi suū et cū spiritali cō: benedixit beatissime marie i figurā: et beatā dixit quādo benedixit diei septimo. i. qua requieuit ab omī ope qd̄ patrarat. gen. i. Est autē ista benedictio opum cōsumatio. a peccatis vacatio. eterne requiei p̄figuratio. que omnia plene reperiuntur in beata maria. fuit enim in beata maria perfecte operū p̄sumatō quādo omnia creata in vno homine vniūtur cū creatore. et primū fit vltimū et vltimū p̄mū. nō em̄ ē p̄fectio mot? vel opis nisi in circulo. Est secūdo ibi. i. in virgine vera a peccatis cessatio. In eius em̄ voluntate peccatum nullū fuit nec ēē potuit. Tercio requies etiā huius non fuit future requiei signū tñi: s. etia causa. Si ergo septima dies est benedicta p̄p̄ sabbatū dei. i. cessationē ab operibus: et tam excellentior est sabbatissimus f̄creatōis. qua. f. requiescens i virgine mūdū recreauit sabbato creationis: ergo et benedictio maior. In omnibus em̄ requie quesiuit: et in ipā sola iuenit. in qua inuenit omnia quecūq̄ quesiuit. vnde et in tabernaculo eius requieuit. ec. i. xxiiij. Postq̄ autē ipse eternaliter genuit de virgine. natus. puerfatus ē i mūdo. semel p̄ bicans mulieri exclamāti et dicenti. Deus vter qui te portauit et. Subbit ipse. q̄nimo: beati qui audiūt verbū dei et custodiūt illud. q. d. non solū illa que me portauit beata ē: sed omnes q̄ audiūt verbū dei et obseruāt: et implent ope illud. Et quia ipā perfectius audiuit et obseruauit omnia mādata dñi et p̄silia ideo beatissima et benedicta p̄ cūctis. benedicta ḡ tu in mulieribus. Primus sermo xp̄i ad discipulos erudiendos fuit verbū de beatitudinibus. de q̄bus math. v. Que beatitudines octo sunt perfecti actus stutum disponentes ad supernā beatitudinē. Ad quos acc? ex cēdos xp̄c exhortat? ē i diuersis locis euāge

Vicesimūquartum

lij si quis inq̄rere velit. que omnia verba beata maria perfectissime impleuit ut docet p̄ singulos alber. ubi sup. Et prima quītē est. beati paupes spū. ubi glo. paupes spū sūt. q. nō necessitas sed fides et deuotio beatos facit. ut cōtētis omnib? dñō viuāt. Importat ḡ abbicatioz rerū. Hoc autē abbicatio fuit in sūmo i beata maria. Nā hec abbicatio fit duob? modis scz per rerū subiectōem. vel per rerū omnimodā abiectōem. Sed magna ē paupertas per rerū subiectōem. maior p̄ rep̄ abiectōez. Maxima autē que ē ex vtriusq̄ cōposita. de qua bic apls. ij. cor. vj. Nihil habētes et omnia possidentes. Hoc autē nō potuit ēē nisi in beata maria omnimode: et perfecte p̄p̄rie. Omnes alij si res abiecerūt non retinuerūt: est retinuerunt nō abiecerūt: q. tñi pcuratores et fructuarij et nō domini fuerūt. Beata autē mater dei virgo existēs et regina celi ius et dominū et vfructū possessionis habebat i fribus filij sui. Ante bene potuit relinquē et omnia possidere relinquē q̄tū ab vfructū et fructū. possidē q̄tū ab ius et p̄p̄rietatem dominij et sic beatissima ego potuit habē p̄fectissimam paupertatē. Item i rerū abiectōe ē ordo et gradus. et ponit alber. nouē gradus paupertatis in hominibus. Primus gradus ē dare superflua p̄sone. put p̄sona sonat indignitatē. Secundus est dare superflua non solū p̄sone: sed et supflua nature. luce. xj. Quod super est date elemosinam. glo. p̄ter victum et vestitum. Tertius gradus ē dare non solū superflua s. necessaria. glo. dicit. etiam valde necessaria cum proximis diuidamus. Quartus est omnia necessaria: et superflua simul dare sed semetip̄m retinere. id est non p̄ter deum quod et philosophi fecerunt. ut dicit hiero. de socrate. xij. q. ij. Gloria Quintus est omnia dare et semetip̄m addere s̄m illud. math. xix. Si vis perfectus ē veni de omnia que habes et da pauperibus et seque re me. scilz et danto. Sextus est omnia dare et semetip̄m relinquere et ultra hoc laborare manibus ut tribuat necessitatē patienti. ut fecit paulus qui laborabat manibus suis. ut ipse dicit ad cor. ut sibi et socijs subueniret. Septimus est omnia dare etiam seip̄m. et spiritu et corpore laborare. ut pascat proximū spiritu alii cibo. Qui gradus ē melior prior. quia melius ē reficere animam semper victuram. ait greg. q̄ corpus moriturū. Octauum autē ponit esse in beatissima virgine perfectiorem ceteris. qui est relinquere omnia et seip̄m et de substantia sui corporis accipere et ad refectōnem animarum proximis dare. Hoc em̄ fecit sola beatissima maria. que de purissimis carnibus et sanguinibus suis vaticum nobis cōfecit. Panem et vinum qui de celo descendit. q̄ est vere vita. quem qui religiose manducauerit: mortem non gustabit in eternum hunc totum mūdo mēdico ipā debet. Nonus gradus p̄

Titulus

fectissimus ē filij sui ihu. q̄ ē omnia bare corp⁹
et animā ppriam. et diuinitatē habēs unitam
primis bare in cibū aīe. sub specie tñ aliena:
et hoc fuit opus sūme misericordie et sūmum
paupertatis dñi ihu i via. nec atēditur pfectō
paupertatis penes p̄p̄nationē ad sūmūz dese
ctū rerū: sed penes deuotē. volūtatem ⁊ p
sone dignitatē. Si enī eque parū habēt miles
et rustic⁹. paupior dicitur miles q̄ rusticus.
Imo qd rusticus diuitie: militi paupertas: et qd
militi diuitie: p̄ncipi paupertas. Ergo cū be
atissima virgo p̄celleret omnes dignitate. q̄a
regina celi. mater dñi omnīū: in equali pau
ptate omnes excelleret. Ergo benedicta tu et
beata in paupertate spiritus. ¶ Q̄tū ad secū
dam beatitudinē dispositiua. dicit glo. sup il
lud. Beati mites. matth. v. Mites sunt qui ma
gis moribus dominantur: ⁊ alia glo. Mitis seu
mansuetus est. qui nec irritat. nec irritatur.
nec nocet nec nocere cogitat. ad hanc hortat
ihū xpc exemplo sui: dicens. matth. xj. Discite
a me quia mitis sum et humilis corde. hec in
excellencia habuit beata maria super omnes
Nam perfectum dominium habuit. quoniam
malis moribus dominabatur sine pugna ier
riori. Omnium autē aliorum dominū hui⁹ fu
it cū pugna. Similiter nullum irritauit nul
li nocere cogitauit: sed omnibus probesse stu
duit. Discurre per totā seriem euangelij. ⁊ nū
q̄ inuenies (ait bernh) verbum durū ⁊ aspe
rūz egressum de ore eius. Omnia beata virgo
equanimiter aduersa sustinuit excellētissime
quod facit mitis fm glo. ⁊ ideo mitissima. vn
de canit ecclesia in ymnō. Virgo singularis i
ter omēs mitis. nos culpis solutos: mites fac
et castos. Non obstat quod dicitur de moyse.
Erat moyse mitissimus hominum super ter
ram in superlatiuo gradu. quia intelligitur d
illis qui tunc erant super terram nō de hōie.
¶ Q̄tū ad tertium de beatitudine luctus.
fm illud. Beati qui lugent. ad ostendendum.
q̄ nec ista ei defuit: sed alios excessit. sicut et i
alijs. nota q̄ ait aug⁹. xviii. q. i. Jam dō. Ea
sunt in nostris offitio gratiora. que cum lice
ret nobis non impendere: dilectionis tamen
causa impendimus: et hoc sicut quo ab homi
nes: ita quo ad deum. Sed beata maria non
erat debitor ad lugendum pro peccatis. quia
nullum in se habuit. lugebat tamē ex dilectō
ne peccata populorum. et quando ut ait gre.
Stabat mater dolorosa. iuxta crucem lacri
mosa: dum p̄debat filius: non minus luge
bat peccata crucifigentium q̄ afflictōem filij
Unde sicut in cruce orauit. ut ait apls ad he
bre. cū lacrimis et clamore valido. scz pro pec
catis humani generis relaxandis: ita et ma
ter eius beata maria fontes fecit lacrimarūz
de suis pudicissimis oculis. ut ait anshel. in il
la passione quam sustinere nouerat pro pec
catis hominum. Sed et pro incolatu presen

decimus quintus

tis miserie quare nō magis lugebat q̄ dauid
dicens. Fuerunt mihi lacrimę mee panes die
ac nocte. dum dicitur mihi quotidie ubi est
deus tuus: et p̄maxime post ascensionem filij
Unde ob cōsolationēz sui fm hiero. visitabat
loca sepe ubi filius aliquid magni egerat. Ve
re ergo benedicta tu in mulieribus: et beata
bēctudinē luctu. ¶ De quarta. s. Beati qui
esuriūt et sitiunt iustitiam. Nulla pura crea
tura magis desiderauit iustitiam bonorū ope
rū in se et in toto humano genere. sicut beatif
sima maria. esurire est opera iustitie difficili
ora feruētē appetere. Sitiē ē opera iustitie
cōiora et faciliora desiderare. sicut laboriosius
et tardius comeditur q̄ bibitur. Qui edūt me
adhuc esuriēt: et qui bibunt me adhuc sicient
ait dīna sapientia. eccl. i. xxiij. Et quia magis
sibi incorpauit diuinam sapientiam ⁊ gratiā
q̄ aliquis vel aliqua. ideo magis esuriuit ⁊ si
tiuit iustitiam bonorum operūz. Esurire q̄p
pe proprie est viatorum et sitiē. Saturari ⁊
inebriari ē comprehensorum. ut ostendit. ps.
Satiabor ⁊ ē. et inebriabitur ab ubertate do
mus tue ⁊ ē. Inter esurire ac et satiari est me
dium. scz comedere. Sed cum nihil sit vacuū
et illa sint extrema: extat et mediū. Ille autē
status est status beate virginis. Habetur er
go beata maria istam beatitudinem. citra cō
prehēsores et citra viatores. ¶ De quinta. bea
ti misericordes. in qua excellit sine cōparatōe
omnes. Quod patet ex hoc quia dicitur ipa ⁊
p̄dicatur mater misericordie. quod nulli ali
j p̄p̄e conuenit. Dicuntur autē aliqui viri mi
sericordie. qui omnes habēt p̄p̄ationem ad mi
sericordiam p̄ modū originis eēntialis et per
modū matris. Cōueniētia autē eēntialis ipro
porcionabiliter excedit modū inherētie per
modū accidentis. Unde vniuersos excellit mā
sericordie. Itē quicq̄ est causa cause: ē causa
causati. Beatissima autē virgo ē causa filij: fili
us autē est causa totius boni et omnis miseri
cordie: ergo et mater ē tota misericordie. qd
aliq̄ nō puenit. Itē illud qd eque p̄p̄ie et p̄nci
palr hē duas naturas scōsulas: cū hz p̄p̄ieta
tes duarū naturarū. vñ et iste eque p̄p̄ie sūt. xpc
ē deus. xpc ē homo. ḡ et hec. xpc nat⁹ est a deo
xpc natus ē ab homine. Sz xpc oēs opatōes
attribuit patri a quo ipē ē: ḡ et matri a q̄ ipē
ē attribuetur opatōes ei⁹. q̄ cōueniūt ei rōne
humane nature. sicut et patri opatōes q̄ con
ueniūt diuine nature. Sed fm hūanaz natu
rā xpc exhibuit nobis offitiū sūme misericor
die i passione: ergo ⁊ beatissime hōini attribu
ūt effectus sūme misericordie. qd etiā p̄ in
mō loq̄ndi ecclie. hodie mortē quā seia itulit
seia fugauit ⁊ q̄ dānauit: saluauit ipa. Vñ bi
cta ḡ tu i misericordia. ¶ De sexta. s. bēi mūdo cor
de dic glo. mūdi corde sē q̄a p̄scia n̄ arguit pec
catōz seu q̄ sibi nihil p̄sci⁹ ē. sz hoc fuit potissē
imo singl̄ i. b. Ma. ḡ p̄ nāria fuit mūdo cor

te. Item actus fidei purificat. fm illud petri
in act. Fide purificas corda eoz. Sz beatissi
ma maria habuit fide pfectiore cunctis. g q pu
ritate que mudi ca est. Itē fm dyonisiu. tres
sūt actus hierarchie purgare. illuminare q p
ficere: et sunt ita ordinati vt magis purgat
sit magis illuminatus et magis pfectus. Sed
beatissima maria fuit maxime perfecta et il
luminata ergo et maxime purgata et munda
¶ De septimo. s. Beati pacifici. dicit glo. pa
cifici sūt qui omnes motus animi ratio sub
tigit. quia his nihil pugnāt similes patri suo
qui est summa quies. Sed hoc fuit in sumo i
beata virgine. Itē alia glo. dū lex carnis res
pugnāt legi mētis. nō modo alteri sed nec no
bis pacifici ēē possumus. Sed in beata maria
caro nō rebellauit aduersus spiritū: g ipa ma
rime pacifica. Itē si pacifici dicuntur qui faci
unt pacem inter alios. quob et fecit filius dei.
pacē faciēs his qui prope et his qui lōge erāt
Medius uniuersale p qd fuit facta pax inter
deū et homines. fuit beata virgo mediatrix et
reconciliatrix omnū: g ipa in summo paci
fica. Benedicta g tu in pace. ¶ De octaua. q
dicitur. Beati qui psecutionē patiuntur ppē
iustitiam dicit alb. q nō intelligitur de quacū
q psecutione: sed de ea que est p martiriū. Sz
videtur q hāc non habuit. quia martiriū nō
habuit. Doctores tamē dicūt ipam psecutam
fuisse aureolaz martirij in psecutione mortis
filij. bernb. Longe plusq martirē censemus.
in qua passionis sensum compassionis supa
uit affectu. Ioh. bam. etiā appellat eā marti
rē in passione filij. Probat autē sic. Dationi
anime debetur aureola martirij. g dationi p
tiosissime anime et dilectissime. debetur pectō
sissima aureola martirij. Sed beatissima vir
go maria debet ptioussimaz et dilectissimam
aiam: g habebit ptioussimā aureolam. Me
dia pbatur. debet enī dilectissimā animā. i. vi
tā filij. ipa enī in infinitū plus dilexit animā
id ē vitā filij q beatus petrus animaz. i. vitā
sui ipsius. Qz debet ptioussimā: patet. quia batō
huius anime. i. vitē filij fuit ptiū totius mun
di et redimibilis creature: et sic debet animā
in infinitū plus dilectā: g habet ptioussimā
aureolā martirij. Itē dolo: causat ex amore:
vt quātū quis plus aliquid amet. tāto plus do
leat de amissione eius. Dolor autē sanctorū
in martirij eoz. causabatur a natura ppriē se
pationē aīe a corpore. Dolor af beate marie
a natura et gratia sed maior etiā a grā. Sed
fortior et perfectior ē causat a gratia q a na
tura: g improporionabiliter maior fuit dolor
ei in passione filij q martiris cuiusq sua pas
sione: g et potissima in hac psecutionis beati
tudine. Et sic patet q generatio eterna. i. fili
us dicit eā beatā. quia audiuit verbum suū: et
seruauit oba sua. s. de istis octo beatitudinibz
quas pfectissime habuit super omnes: q sic be

atā me dicēt: et benedictā benedictōe optima
oēs generatōes. vñ benedicta tu in mulieribz.

De generatione angelica. §. ij.
potest exponi illud gen. i. Iste sunt generatores
celi et terre: dñi ibi generatio creatio a deo.
et generatio celi est creatio angelorum. Sic aug. sup
gen. ad litteram exponit illud. In principio crea
uit deus celum et terram. celum. i. angelicam natu
ram. hec autem generatio celi. id est angelorum creati
uerificat. laudant et benediciunt multipliciter
vagine gloriosissimam. et gabriel per omnibus ange
lis laudans inquit. Ave gratia plena. cum sibi nutri
avit conceptu filij dei. ad partum vero eius. postquam
angelus cum magna luce appareret. natiuitatem pa
storibus cum magno gaudio natiuitatem filij virgi
nis. facta est cum ipso multitudo militie celestis.
i. angelorum canentium. Gloria in altissimis deo. et
in terra pax hominibus bone voluntatis. luc. ij.
quasi dei gloria paratur in celis. propter deum natum
ex virgine maria: et pax recedens a vobis cum eo
hominibus. scilicet habentibus bonam voluntatem. ¶ In as
sumptione vero eius cum ascendit ab celis gaudet an
geli. canit ecclesia: et laudantes benedicunt deum. et
admirantes de ceteris cellis gloria: dicunt. Que est
ista que ascendit. scilicet in celum de deserto mundi. scilicet hu
ius derelicto et priuato bonis virtutibus. ubi sunt
bestie siluestres et demonum et malorum hominum.
de litigis affluens. i. omni suauitate et perfectione vir
tutum. in ipsa super dilectum suum. scilicet filium. i. coniuncta
cum eo omnem transcendens hierarchiam nostram.
¶ Tempore quoque gregorio magni cum ipse in proces
sione progressus per urbem cum omni clero et po
pulo. ad rogandum deum per cessationem seuissime
pestis. quod romam inuasit: deferri faceret quan
dam tabulam ubi depicta erat ymago beate ma
rie pro vexillo ante processionem. visi sunt angeli
circa figuram beate virginis canentes in laude
eius. Regina celi letare alleluia. quia quem
meruisti portare alleluia. resurrexit sicut dix
it alleluia. Cui addidit gregorius. Ora pro nobis
deum alleluia. Quod interpretatur laudate de
um. Surrexerunt ergo filie syon et beatissimam
dixerunt. regine et concubine laudauerunt eam
ut dicit canentibus. vij. Filie syon sunt substantie septe.
id est angeli qui dicuntur filie non propter seculum sed
intelligentiam. filie autem syon propter claram spe
culationem et continuam viuinoz. Syon iter
pretatur speculatio et ad hoc sunt creati. Sur
rexerunt autem ad venerandum eam quam intue
tur super se. quam ibi vocat unam columbam.
suam electam genitricis sue. quia sola fuit tota
cum dei voluntate unita. columna sine fide peccati
albatam nunc candidior. meritorum splendoribus
spussacti fecundata muneribus. electa et plecta
ex omnibus genitricis sue. i. synagoge. ex qua
nata est. Regine autem sunt anime sancte. que ratione
bene hic se et alios reuerunt. Concubine sunt ante
reprobos. quem cum non habeant deum: in
sponsu generant filios illegittimos. scilicet malos

operum quibus non debetur hereditas superna. et
hic etiam reprobi laudant beatam virginem. ut dicitur
in. sequenti. Sed filie syon. i. angelis magis lau-
dant. quia eam magis speculantur et perfectiones ei?
Unde in suplatiuo gradu beatissima dicitur. et sic
beatam me dicit omnes generationes etiam angelorum
Benedicta ergo tu in mulieribus a generatione omni angelica

De generatione humana. §. iij.

Nali dicit salomō eccl̃. j. Generatio preterit. scilicet
hominum per mortem: et generatio aduenit. scilicet per na-
tuitatem aliorum hominum: terra autem in eternum
stat quam inhabitant. et math. j. liber generatio-
nis ihu xpi. abraam genuit ysaac etc. hec autem
est triplex. Generatio praua reproborum. Gene-
ratio recta electorum. Generatio iherusalem doctorum et o-
mnium beatorum dicitur: et benedicunt de ea. Unde apostolus
sime benedicta tu in mulieribus. De prima di-
cit xpc math. xv. Generatio praua et adultera
signum querit. Et moyses in cantu. Generatio ei
puerila est et infideles filii. deutro. xxxij. Infide-
les ei filii dei tamen per creatorem. dicitur beatam vir-
ginem et benedictam: benedicentes de ea. Licet adul-
tera sit talis generatio. a deo vero recepta. ut
iudei. gentiles. greci et latini. sarraceni. turci.
armeni. indiani. georgiani. nestoreani. hereti-
ci. scismatici et mali christiani benedicunt eam. Et
cum in fine peruenit ad vespertinam circuibat civi-
tatem ecclesie. ad veritatem fidei recipiendam ple-
ne beatam dicit eam omnes ille generationes. Non
enim preteribit generatio hec ait ihs. luc. xxi. tu
nec omnia fiant. Sarraceni et turci benedi-
cunt virginem adorantes eam in templis suis et thuri-
ficantes: et nomen eius in tali reuerentia est. quod blas-
phemantes eam graui pena mulctantur. Facitur
enim xpm de ipsa origine natum. celum viuum ascendit
se. non mortuum fuisse: et demum in fine mundi
mundum iudicaturum. ut patet in alchorano le-
ge eorum. De latinis gentilibus Virgilius. Jam
redijt et virgo redeunt saturnia regna. Jam no-
ua progenies celo emittit alto. Nunc mee vires
mea tu potestas solus. Et ex siqua manet scele-
ris vestigia nostri. Irrita perpetua solue formi-
dine terras. Quis autem hiero. dicit virgilium
non hec intendisse dicere de xpo: tamen possibile est
etiam quod sicut cassiodorus prophetavit de salute mundi
per mortem unius. scilicet xpi. non hoc intendens nec
intelligens. ita et virgilius de xpo et matre eius
benedixit ut sentit augustinus. Quibus quod poe-
ta in li. de vetula ait. O virgo felix virgo. virgo
signata per stellas. Quis mihi tantum det vivere
ut dignus possim laudibus tuarum ferre preconia
Nam nisi tu fores: deus non sumeret carnem. ex-
te hic deus omnipotens. Non tamen creditur omni
dum illi librum fecisse sed aliquis fidelis Ouidio
intitulas. Ex grecis fuerunt communiter si-
bille. unde et lactantius ponit eorum verba de xpo
in greco. et postea in latino. be laudant beatam
mariam Scismatici et heretici. etsi in multis
errent. vel quia diuisi ab unitate ecclesie. vel
quod male sentiunt de aliquibus articulis. vene-

rantur. benedictam et beatam dicunt virginem
gloriosam. exceptis illis qui asserunt ipsam ha-
buisse alios filios ex ioseph. quod blasphemum
est. et hereticum dicere. Sed et mali christiani
motu suo benedicunt virginem. nam et homici-
de. adulteri. incestuosi. blasphemi. peccatores. et
omni vitiorum spurcitia infecti. aliqui vene-
rantur et benedicunt beatam mariam. Ieiunantes
in honorem eius sabbatis vel per totum annum
diem annuntiationis. vel vigiliis festiuitatum eius in
pane et aqua. Et multi videntur magis bea-
tam virginem in veneratione habere quam christum
filium eius. magis ex simplicitate moti: quam sci-
entia. Sed quia honor matris in filium redibat
patientiam habet huius simplicitatis. Ec-
clesie plurime dispersae per orbem terrarum ad
honorem beate marie dedicate plene ymagini-
bus. ostendit deuotionem et imitam stiperbia-
riorum et hominum perditorum ad beatam ma-
riam. cui se recomendant eorum votis. gratias
innumeras percipiunt beneficiorum et euasione
ex maximis periculis. Generationes ergo re-
proborum beatam eam dicunt et benedicunt.

Secunda generatio est rectorum et electo-
rum. de qua in ps. Generatio rectorum benedice-
tur. Et in alio. hec est generatio querentium
dominum. sap. iij. O quam pulchra est casta genera-
tio cum caritate vel cum claritate. hec genera-
tio comprehendet ecclesiam cum omnibus bonis fi-
delibus. Hi mirabiliter quantum possunt. etsi non
quantum merentur. venerantur beatam mariam
et benedicunt. Ante ecclesia statuit dici in di-
uino officio et horas canonicas dictum ad ho-
nozem eius sicut ad honorem dei officium il-
lub: et ita sunt in precepto quo ad obligatos. ab-
bit quoque ecclesia omnibus sabbatis cum va-
cant eam in missis vel officio toto honorari so-
leniter: et cum sequentijs: et sicut honorat to-
minus filium in dominicali officio ob suam re-
surrectionem: ita et ipsa honoratur beata mater
in sabbato. quia illa die. scilicet sabbatum: i. mortuo fi-
lio et fide extracta de eius diuinitate in oibus discipu-
lis et alijs. sola vera cognitio sue diuinitatis
in ea requieuit illa die. Nam sequenti die recu-
perat plures. Statuit insuper ecclesia singulis
diebus pulsari ter campanas ecclesiarum de sero. et
iterum de mane. Ad quod nisi ut honoretur beata
maria et laudet ex salutatore angelica. Gene-
ratio hec electorum ecclesie benedicunt et beatissi-
mam dicunt virginem hanc ex multitudine ecclesiarum
dedicatarum sub titulo eius per totum orbem. Que
ciuitas. quod castrum. quod villa est. quod non habeat ec-
clesiam et solenniorum in eius nomine fabrica-
tam. Certe nec in nomine saluatoris. nec in ho-
nozem aliquorum sanctorum reperiuntur in tanto
numero. Sed et in ipsis ecclesijs vel domibus
priuatis non deficit alibi ymago beate marie
benedictae. Et ubi in ecclesijs in parte inferiori
earum quasi in sancta. ponitur ymago crucifi-
xi: tamquam candelabrum ad illuminandum et incitandum

Capitulum

ad sui imitationē. i. parte superiori seu sacra-
rio quasi in sacra sacroꝝ et in loco p̄cipuoz. i.
f. tabule altaris. cōter ponitur figura beatis-
sime marie cū filio i. vlnis. ut ab ip̄a speremus
p̄piationē a peccatis nostris apud filiū suū
hoc a salubriter institutū est. ut dū sacerdos
diuina sacramēta pertractat mariā intueas p̄-
set qualis fuit. cui creditū ē solo verbo verbū
carnē efficere: et qualis debet esse sacerdos. q̄
debet ex verbo suo vel potius xpi a se prolato
corp⁹ xpi et sāguinē efficere ex substantia panis
et vini. et exemplo sue hūilitatis et puritatis
discat purā gerere mentē et humilē: ac mebi-
atricē ponat ad p̄ se interpellandū ab bigne
et fideliter ministrandum tantum sacramen-
tū. **¶** Fuit p̄celliones ānuati ad honozē salua-
toris in ascēsiōne et die palmarū in ecclesia. q̄
similiter bina vice ad honozem beate marie.
scz in die purificationis per correspondētiā
ad diem in ramis palmarum. Nam sicut tūc
portantur rami oliue cum palmis in signum
victorie xpi de morte per resurrectionem. of-
fēdentes etiam nos victoriā de vitijs per pe-
nitentiā ad vitam gratie resurrexisse. Ita i
die purificationis cādelas accensas gestam⁹ i
manibus. lumen ardentissime caritatis virgi-
nis signātes: et eam viam in nostris ope-
ribus habere p̄testātes. **¶** Secūda autē vi-
ce processio fit in assūptione beate marie. qū
tota celestis curia cum filio suo domino salua-
toꝝe obuiam venit ad associandū in celum in
thronum suum. hanc quoq̄ beatam p̄dicāt
et benedicūt omnes sermocinantes et p̄di-
cātes cristiculis. exorib⁹ p̄ grā impetranda a
salutatione angelica facientes. **¶** Demū octo
sunt solennitates particulariter deo sub tali
festo sacrate. scz natiuitatis domini. circūci-
sionis. epiphaniē. resurrectionis. ascensionis.
trinitatis. pentecostes: et corpus xpi. Et tot-
idem sunt celebritates virgini sanctissime de-
dicatē. scz festum sanctificationis in utero qd̄
quidam dicunt conceptionis. festū natiuita-
tis sue in qua nata est sancta. festū ānuntiā-
tionis. quando deus ex ea factus est homo. vn-
de maximum in quo facta est mater dei et re-
gina celozum et angelozum. magis tamen di-
es illa denominatur ab ea cōmuniter. ut dica-
tur dies annuntiationis q̄ incarnationis. fe-
stum visitationis. quando. scz visitauit con-
cepto deo elizabeth. et iohannes tunc sancti-
ficatus fuit et propheta institutus. quod fe-
stum instituit urbanus papa. circa annos do-
mini. **¶** Mccclxxxv. festū purificationis. quā-
do. scz. xl. die natiuitatis filij obtulit eum tē-
plo iuxta mandatum legis. offerens sacrifici-
um pro eo et eum redimens. quod dicitur ma-
ria canbellaria. **¶** Festum assumptionis quādo
in celum ascendit. festum nūis quando insti-
tutum fuit a liberio papa. ut habetur in hys
storis ex quodā miraculo quod contigit ro-

Vicesimumquartum

me. Nam cum quidam ciuis p̄dices nō ha-
bens prolem. cogitaret quomō substantiā su-
am expenderet ad honozem dei genitricis. cui
deuotissimus erat. mente pertractans de edifi-
cando ecclesiam ad sui honozē. beatissima vi-
go locum sibi designauit i. quo construeret tē-
plum sibi per dignum tale. ubi. scz nix esset de-
sa in illa parte construeret. cum tamen tunc
esset de mense augusti in quo nullubi appare-
ret nix. vel descendit. cuz sit intensus calor su-
per terraz. scz quinta augusti. et ex hoc signo
papa liberius construxit ibi templum. quod
sancta maria maior nūcupatur. **¶** Una ex qua-
tuor p̄ncipalibus vrbis ecclesijs. Dispensati-
ue autē hoc disposuit diuina sapientia. ut in
tali die nūis agatur festū beati dominici pa-
tris nostri. qui filius singularis adoptiuus fu-
it ip̄ius. nam naturalis dictus est dominus.
ip̄e autē adoptiuus dominicus. cui ob eximi-
am puritatem habitum debet album ut nix
desuper tamen nigram cappam designantē hu-
militatem. nec enim vna sine altera esse valz
¶ Ip̄a a filio suo tribus lanceis contra mundū
vibrantem p̄pter tria vitia. scz avaritiā. su-
perbiā et luxuriā. ad destructionem se pa-
rante. indulgentiā impetrauit et dilationē
penitētiē. offerens se missurum ip̄m filium do-
minicum. cum alio sibi adiuncto francisco. f.
qui cū filijs suis mundum ad penitentiā re-
ducerent. Octauum et vltimum festum eius ē
quod antiquitus dicebatur sancte marie ad
martires quod festum celebrabatur certa die
in sancta maria rotunda. **¶** Sed postea a boni-
facio papa aucta est solennitas. ut ibi prius
fiebat solum rome ad honozem sancte marie
et omnium martirum. Postea institutum est
ut celebraret ad honozē omnium sanctozum
ubiq̄ terrarū. prima die nouembriis et ita ser-
uatur. In qua solennitate ip̄a est p̄cipue o-
mnium sanctozum honorata.

¶ Tertia generatio est san. §. iij.
ctorum doctorū. de qua apl⁹ ad cor. In xpo
vos genui p̄ euāgeliū. Generare igit dicūt
doctores et p̄dicatores ecclie et plati. eos q̄
sua doctrina trahūt ad bene opādū. Et p̄mo
ponemus doctores seu auctores sacre scriptu-
re. d̄ hac sub figura ruth moabitide ex qua na-
ta ē virgo maria. **¶** Benedicta es tu filia a dño
ruth. iij. inquit booz. In libro q̄ iudith. Ip̄a
interficiēs holofernē tenuissimū tyrānū q̄ iūni-
cū ppli dī. figurauit beatissimā virginē. castis-
simā pulcherrimā pempticē dyaboli. **¶** Que p̄p̄
hoc benedicta fuit et collaudata multiplici-
tē. **¶** An ozias p̄nceps ppli isrl' dixit ab eā. Bene-
dicta es tu filia a dño deo excelsio. p̄ oibus mu-
lieribus sup̄ terrā. **¶** Benedict⁹ dñs q̄ te direxit
in abscissione capitis p̄ncipis inimicorū nrozū.
quia nomen tuum ita magnificatum est. ut
non recebat laus tua de ore hominum. qui
memores fuerunt virtutis tue **¶** Iudith. xij. et

Titulus

immediate sup̄ dicit. q̄ vn̄uersi adorauerūt do-
minū dicētes ad eā. **Benedixit** te de⁹ in beate
sua. q̄ p̄ te ad nibilū redegit inimicos n̄ros.
Achior q̄ ex gentili factus iudeus: ad eā di-
xit. **Benedicta** tu a deo tuo. qm̄ i omni gente
q̄ audierit nomē tuū. magnificabilis deus isrl̄
sup̄ te. Et in. c. xv. d̄ q̄ ioachī p̄tifer sūmus
de hierl̄m venit betuliā. ad videndū eā cū p̄sbi-
teris suis vn̄uersis: et benedixerūt illā om̄es
vna voce dicētes. **Tu gloria** hierl̄m. **Tu leti-
tia** isrl̄. tu honorificētia ppl̄i n̄ri. q̄ fecisti viri-
liter et p̄fortatū ē cor tuū: et ideo eris benedi-
cta in eternū. **Q̄ omnia** hec p̄fecta s̄nt i ple-
ta in maria figurata q̄ iudith figura d̄ se pa-
tet. **Omissis** aut̄ alijs p̄p̄etijs et figuris: soluz
nūc tangatur id qd̄ dixit ysaias. c. j. c. Egredi-
etur virga de radice yesse: et flos de radice ei⁹
ascēdet: et requiescet sup̄ eū sp̄s dñi. quod ex-
ponēs eccl̄ia in officio ait. **Virgo** dī genitrix
virga ē: flos filius eius sup̄ quē requiescit sp̄s
alm⁹. **Signāter** aut̄ dicit florē n̄ de ōga ascen-
dere: s̄ de radice eius. ad tollendū errorē eorū
qui dixerūt xpm̄ corpus attulisse de celo. vñ
celeste. vel s̄m manicheos hereticos corp⁹ ha-
buisse fāstasticū nō verū. p̄pterea dicit florem
id ē xpm̄ ascendisse ortū fuisse de yesse. qui fuit
pater dauid. ad ostendendū q̄ s̄m corpulētaz
substantiā assūptam p̄cesserat a yesse. non ex
aere vel ex materia celesti: sed ex substantia
corpis virginis gloriose. q̄ virgo p̄pagatōem
carnalē descendit a yesse. **Ascēdit** iste flos cāpi-
fretis sp̄s p̄ficiēdo: nō in se. q̄ sup̄ eū requie-
rat sp̄s almus ab initō sue p̄ceptōis. cū ple-
nitudine sūma gratie et veritatis: s̄ ascendit
merito p̄ nobis. quousq̄ ascēdit crucē inclusi-
ue. qui postea resurgēs resloruit i carne sua.
et ascēdens in celū factus est flos cāpi celestis
Dicitur aut̄ beata maria virgo ōga. q̄ s̄p̄
recta fuit. nūq̄ iclinata ad terrena: s̄ sp̄ ere-
cta ad celū. **Hec virga** ē multipliciter benedi-
cta in figuris sacre pagine. **Virga** ioseph cui⁹
fastigiū adorauit iacob moriēs. mariā desig-
naz debet reuereri quilibet moriēs ut ab ea
tueatur. **Ipsa** enī ē virga de qua ysaias cecī-
nit. **Pauebit** assur. i. d̄yabolus virga p̄cussus
suffragij. s. virginis. hec ē virga moysi. q̄ ver-
sa in serpentē sūme p̄bētie. in misterio icar-
nationis filij sui et instructōis ap̄loz deuor-
rauit serpētes magoz. i. p̄futaui sapiāz sapi-
entū hui⁹ mūdi. et prudentiā prudentū repro-
bavit ac hereses cunctas interemit. **Sinago-
ga** at̄ signata p̄ moysen. q̄ p̄us ab ea fugit ut
a re horribili: demū i sinē resumēt et reuertē-
tur i virgā cognoscēs illud. ps. **Virga** tua. s.
virgo maria. et baculus tu⁹. s. crucis filij eius
ipsa me p̄solata sūt. hac virga plima miracu-
la gesta sūt. hac virga excusa sup̄ mare ruby:
huius secl̄i peccatis rubricati: submergit egi-
ptios demones: et hebreos. i. electos letos edu-
xit. **Hac virga** percussa petra cor. s. durū et ob-

decimus quintus

stinatū p̄cibus et meritis eius aquas lacrima-
rū affluenter emittit. **Q̄ pulcrē** ostendit vir-
gā fuisse aaron que arida in tabernaculo do-
mini posita cū alijs virginis sola inuēta ē viru-
isse. floruisse. fructū fecisse. **Descēdens** enī ipsa.
nonsolū ex tribu regali: s̄ et sacerdotali. debi-
cata ab infātia in tēplo dñi cū alijs virginib⁹
ipsa arida. i. virgine p̄manente. non humecta-
ta humano semine viruit. **Virtutē** generādi
a sp̄s sancto suscepit. floruit xpm̄ p̄cipiendo.
fructum fecit benedictū ventris sui. ipm̄ par-
turiendo. **Hec** ut miraculū p̄cipuum repo-
nitur in secretario diuino. **Hec** est virga re-
gis asueri qui interpretatur beatitudo. q̄ ex-
tēsa super illum qui ingrediebatur ad eū sal-
uus erat. et qui nō tangebatur ab ea: occidē-
bus eiciebatur. **Accedentes** enī ad deū oratōe
vl̄ in morte. tot sūt demerita nostra. q̄ nisi in-
terueniāt p̄ces virginis. reprobandur vt p̄sū-
ptuos orationes nostre et rei mortis iudica-
mur nisi ipsa subueniat. **Mādaui** q̄ dominus
ipsa primis p̄latis et p̄dicatōrib⁹ discipulis su-
is. in via portare virgā. s. spem suffragij vir-
ginis gloriose. **Et breuiter** alia obmittēdo. vt
dicit in libro sap. **Benedictū** lignū. s. hui⁹ vir-
ge per quod sit iustitia. **Imitādo** enī eaz iusti
efficiuntur. et sicut sequēdo ōgā lineę. recte scri-
bimus et alia agim⁹: ita recta opera facimus
imitando vestigia eius. **Iustitia** etiaz p̄ eam
facta ē virga. quia ab iniusto possessore d̄ya-
bolo detenti iuste p̄ filium eius liberati sum⁹
Sancti q̄ doctores eccl̄ie stupētes faciat n̄
valēt collaudare. benedicere et p̄dicare hāc vir-
ginē gloriofissimā. que virginis gloriā
p̄manente. huic mundo lumē eternū effudit
ilm̄ xpm̄ dominum nostrū. **Beata** es maria
inquit vt puto gregor. que dominum portasti
creatorē mundi. genuisti eum qui te fecit ine-
ternū p̄manēs virgo. **Benedicta** et venera-
bilis es virgo maria. que inuēta es mater sal-
uatoris. **Bernhar.** sup̄ illud. **In** plēitudine s̄-
cto: ū tēctio mea: ait. **Merito** in plenitudine
eius erat tēctio sua. cui nec fides defuit patri
archaz nec sp̄s p̄betaz. nec zelus apostolo-
rū nec p̄stātia martirū. nec sobrietas p̄fessorū
nec castitas virginū. nec fecūditas cōiugatoz
nec puritas angeloz. **Idem** de plēitudine ei⁹
id ē bonorū virginis marie sciunt vn̄uersi
eger curatōe. tristis p̄solatōe. captiuus retē-
ptorem. peccator veniā. iustus gratiaz. angeli
letitiā. tota trinitas gloriā. deniq̄ dei fili⁹ car-
nis substantiā. h̄ero. in s̄mone de assūptōe. **Ta-
lib⁹** decebat virgine obpignerari munerib⁹. vt
plena eēt grā que celis dedit gloriā ter: ris de⁹
pacēq̄ refudit. sinē vitij. vitē ordinez. morib⁹
disciplinā. aug. **De** te o virgo maria. **Quid** di-
cā paup̄ ingenio cū quicquid dicaz minor est
laus tua q̄ mereatur dignitas tua. **Si** celum
ap̄llez altior es. **Si** matrē gētiū dicā excellis
Si formam dei ap̄llez digna existis. **Si** do-

Capitulum

minam angelorum vocē p omnia pprobaris
De triplici fructu benedictae marie virginis.
Capitulum

Vicesimūquintus.

Benedictus fructus vē-

tris tui. Nec verba apposuit eccle-
sia i saluatiōe angelica q fuerūt eli-
zabeth. Qñ enī beata maria con-
cepto filio eā visitauit: exclamauit ipa eliza-
beth repleta spiritu scto: dicēs. Benedicta tu
inter mulieres. et benedict' fructus ventris
tui. Ideo aut angelus nō dixit illud. s. benedi-
ctus fructus ventris tui. quia nondūz fruct'
vētris fuerat quādo salutauit: s. ipm quasi p-
missū in hoc dixit. Benedicta tu in mulierib'
fructū ppebendar. Ecclesia aut vt iā exhibi-
tū et maxime beate virginis pmedatiū hoc
apposuit. Ponit aut pūctio copulatiua. s. et
benedict' q. q. p. tnet finē ad angelicā saluta-
tiōē et adiectōē ad psonā filij p. tinentes. Et
vt notet inter benedictōem filij et matris ali-
quā distinctōē. ipa enī benedicta ē ppter be-
nedictōem fructus. Unde sua benedictio descē-
dit a benedictōe filij. et hoc est qd bernh. ait.
nō ideo benedictus fructus ventris tui. quia
tu benedicta: s. ideo tu benedicta. quia bene-
dictus fructus vētris tui. qm ille in benedictō-
nibus te p. uenit. Signanter aut dixit po-
tius fructus vētris q. filius tuus. q. filius ē
quid cōe ab spiritualē et carnalē generatiōēz
fruct' aut plus determinat carnalē et maxie
cū hac determinatiōe vētris q. ē loc' generatiōis
carnalis. ppter qd etiā dixit nō corpis s. ven-
tris. vt veritas generatiōis magis exp. mēre
habuit aut iste fructus vētris beate marie.
i. dñs ihs oēs dignitates sue matris. vel in se
vel in eqpollēti excellētissimo p. g. uēti. Habu-
it bonū p. g. uale. q. spūs vnīuersalis ecclēie.
Ite virgo fuit q. pater q. dō veritatis nos ge-
nuit. ex aqua q. et spū ex mīe ecclēie oēs fide-
les regenerauit. Ite sicut ipa mater dei: ita
ipe fili' dei: q. plus ē eē filij dei q. matrē dei.
Cōcedendū insup ipa a fructu vētris sui. i.
filio in oībo pūlegijs exellit. nec i hoc laus
mīis diminuit s. exalta. i. eo q. nō tñ filijz
genuit sibi equalē: sed in infinitū meliorē. qd
etiā ex hac p. qdāmodo īfinitā īfīnuat ma-
tris bonitatē. Dis enī arbor ex fructu cogno-
scit suo. vt etiā dī math. vij. Infinita g. boi-
tas fructus q. ē i ihu qdāmodo īfīnuat īfinitā
bonitatē arboris p. uēctis marie. hec oīa al-
ber. S. ad dilatabdū materiā dici p. q. tri-
plex ē fructus marie bñdictus. Est fruct' na-
turalis ventris sui cor. poralis: bñdict' p. diuī
nā vnionē. Est fruct' dēualis vētris sui mēta-
lis: bñdict' ppter sūmā pfectōē. Est fructus
spūalis vētris sui exēplaris: bñdict' ppter sū-
ctā imitatiōē. Nec pnt notari i illa auctoritate
ecclē. x. vij. Ego qñ vītis fructificauī suauita-
tē odoris: q. flores mei fruct' bonitatis et bone-

Vicesimūquintum

statis. Prim' fruct' ibi notat. fructificauī sua
uitatē odoris. s. xpm. q. ē ipa veritas affitens
iūctūā. Decūb' ibi. flores mei fruct' bono-
ris et honestatis. Tertius bñ ibi. Ego qñ vī-
tis q. vt patebit.

De primo fructu dixit de. §. j

p. mittēdo dō. de fructu vētris tui ponā sup se-
te tuā. s. ad regnādū i ecclēia militāti q. trium-
phāti. Signāter aut dīc de fructu vētris tui.
nō lūboz tuoz. In pceptōe ei hoīs decibit se-
mē a lūbis p. is q. matris pcept' a vētre ma-
tris. S. q. xpc nō ex virili semie s. solū ex pu-
rissimo sāguine virginis ē pcept'. iō dīc d. fru-
ctu vētris tui. i. de fructu naturali. s. filio ven-
tris. s. solius marie dñs. q. tu' bñ q. ex te descē-
det ex p. genie tua. hic regnabit i eternū. Bñdi-
ct' at ē iste fruct' vētris dñal' oī bñdictiōē
q. excogitari p. Ipe (ait apls) ē sup oīa et i
oībo bñdict'. Est ei de' fm anhel. De' ē q. me-
li' excogitari nō p. Ite benedict' aliqd ppter
aliqd bonū qd hē. S. qd boni ē i creaturis
ē i deo q. pfect' q. cā oīm bonoz. q. iuxta illd
iacobi. j. oē datū optimū q. oē bonū pfectū de-
sursū ē descēdēs. g. oīs bñdict' q. rō bñdictiōis
repiē i eo. Ut ei ait dam'. siue fm bonitatem
siue fm dūctē. siue fm sapiam. siue fm tpus.
siue fm locū deficiat a pfectōe de' nō ē. Cōfite-
re g. deo. i. lauda i bonis: q. bñdic deū seculoz
dī thob. xij. qm eo ipso q. p ipm q. i ipso sūt oīa
s. bona. ro. xj. Ite qd boni ē i creaturis est
i hoīe. vñ dī minor mūdus. q. oīs creatura fm
greg. in omel. S. qd boni ē vel eē p. i hoīe
ē i xpo ihu. Mai' eē nō p. q. vniri deo i vnita-
te p. one. qd i xpo. nā de' et hō vn' ē xpc. sic a-
nīa rōnalis et caro vn' ē hō. i. vna p. ona: ait
athana'. Ite p. ietates seu pfectōes q. sūt i i-
feriorib' s. i existētia i superiorib'. vt ondit bio-
nisi. i. celestib' hierarchijs. S. dñs ihs sup-
or ē oī hierarchia et dñe in supna glia. Ab
phil. ij. ait apls. Donauit illi nomē qd ē sup
omne nomē. vt in noīe ihu oē genu flectatur
celestiū. terrestriū q. īfernoz: et ad heb. j. Cū
ītroducūt p. mogenitū i orbē terraz dicet. Ado-
rēt eū oēs angeli dei. Ite. iij. elbre. vij. dī ve-
ritas magna ē q. fortio: p oībus. Oīa terra ve-
ritatē īuocat: celū etiā ipa bñdic: q. oīa opa
mouēt q. tremūt eā: q. nō ē cū ea quicq. īquū
et īualefcit. viuit q. obtinet i secula seculozum
Bñdict' de' vitatis. i. q. ē vitas. Ego sū vitas
ait xpc ioh. xiiij. Et veritas de terra orta ē. i.
virgine hūilima. firmissima q. fructu oīssima.
Bñdict' g. fruct' ventris tui ihs. q. multoma-
gis q. ipa dō bñdicta. Elī i oībo duodecim
pūlegijs qd beata maria excedit oēs creatu-
ras ipe ihs eā excedit. Nā p. mū ē q. beata ma-
ria nūq. peccauit. Sed fili' eius nec peccauit
nec origiale p. rit vt ipa. Bernh. o bone ihu.
p. cēm nō cōmisi nec p. traxisti. ē ei tibi p. ab
cēno. S. de' ē i quē p. cēm cadē n. p. Est q. mī

¶ Titulus

tibi ex tempore. Sed virgo est et corruptela3 parē n̄ potuit icorruptio. Secundūz p̄uilegiū ē q̄ peccare nō potuit. S3 hoc quia fomes. q̄ trahitur ex peccato originali. religatus v̄l ex tinctus fuit. vt in actum non exiret. Sed ihs quia sine originali conceptus: idō nec fomite infect⁹. Unde vt ait dam⁹. Impeccabilis erat dñs ihs. Tertiū p̄uilegiū est q̄ in omni actu liberi arbitrii ip̄a semper meruit. non tamen vsum liberi arbitrii. p̄cepta vel mox nata habuit: etsi citius ceteris. Sed domin⁹ ihs ab iis t̄io sue p̄ceptionis v̄sū liberi arbitrii habuit. Unde dicit hierē. Femina circūdabit virū. i. in v̄tero habebit hominē perfectum omni sensu et v̄sū liberi arbitrii. et extūc cepit mereri in quolibet actu interiori. nō pro se q̄ nō egebat: sed pro nobis. Quartū p̄uilegiū ē puritas in sūmo. Sed receptiuā habuit: ihs ac batiuā. Unde ip̄a pura in summo ad modum aeris a sole depurati. Ip̄e autē ad modū solis depurantis. Candor est em̄ lucis eterne. speculum sine macula et ymago bonitatis. sap. vij. Quintū p̄uilegiū est. quia ip̄a est virgo virginum. ip̄e autē filius virginis. Unde canit ecclesia. Sancta maria virgo virginū mater et filia regis regum omniū. i. ihs. Sed plus est esse filiū virginis q̄ virginē matrem per imitatioz virginum. Sextū est. q̄ ip̄a est mater 7 virgo per generationem. Ip̄e v̄o fuit et ē virgo pater per creatōz. Nobilior autē ē creatio q̄ generatio. et actus creatoris: q̄ actus creature. ysa. vij. Ecce virgo p̄cipiet et pariet filiū et vocabitur nomē eius emanuel. quod interpretatur nobiscū deus. vt dicit angel⁹. In principio autē creauit deus celum et terrā. An̄ et pater omniū dicitur. Septimū p̄uilegiū est. quia ip̄a est mater omnium. Sed ip̄e ē pater omniū etiam per gubernacionē et curam sap. Ip̄i est cura de omnibus. Est autem pater hic cure: plus autē est eē p̄ez q̄ m̄ez. ip̄a ac gēuit sc̄o: ip̄e v̄o. pl⁹ ac ē et p̄me generatōni similis generare v̄o q̄ facto. Octauū p̄uilegiū ē. qm̄ ip̄a nullius habuit ignorāciam. eoz. s. que decuit scire. ihs autē omnium habuit scientiā. In ip̄o em̄ sunt fm̄ apostolū omnes thesauri sapie 7 scie dei. Nonū q̄ ē porta celi. Ip̄e autē est hostium vt dicitur ioh. x. i. quod ē porta. Decimū q̄ habuit cōmūcationē passionis xpi per cōpassionē suam. S3 ip̄e sustinuit ip̄am passionem. ysa. liij. vere dolores nostros ip̄e tulit. et. ps. Dolores inferni circūdederūt. Antecimū. q̄ ip̄a est super omnes choros exaltata. Ip̄e autē habet nomē quod est super omne nomen. s. vt vocetur 7 sit deus exaltatus super omnia. Duodecimū q̄ ip̄a est regina misericordie. Ip̄e autē pater misericordiarū. ij. cor. Benedictus deus pater misericordiarū et deus totius solationis patet ergo quia benedictus fructus ventris marie ihs magisq̄ ip̄a.

¶ decimusquintus

¶ Notandum q̄ non dici. S. n. tur determinate cui⁹ respectu fructus iste marie sit benedictus. Et ratio est. quia simpliciter et absolute est benedictus omni modo et in oibus vt declarabitur: et ideo per nihil specificū coartari potuit. Benedictio q̄ marie non restringit ad mulieres tm̄. quia dicitur benedicta in mulieribus: sed causa et origo omnis benedictōis demonstratur. Possum⁹ ḡ loqui fm̄ albertū de ista benedictōe. fructus marie id ē ihs fm̄ triplicē viā. Primo q̄tuz ad significatōes. Secūdo q̄tū ad suppositōnez. Tercio q̄tum ad substantiā 7 omne sui partē. ¶ Etū ad primū. s. significatōes. Sciendū q̄ ista benedictio habet quatuor significata. quorum omniū rō saluatur in ista beatitudine qua b̄ benedictus fruct⁹ v̄etris tui. Nā vt dictū est supra. prima est benedictio maledicti euacuatio. secūda ē benedictio ois boni possessio. tertia est benedictio cōgratulantū laudatio: et quelibet harū ē triplex. Est em̄ triplex maledicti euacuatio. Incidit em̄ p̄ peccatūz triplex maledictū. primū ē fomitis p̄uictio. i. inclinatio hūilis ad malū et delectabilia carni. q̄ in actū p̄gredit cū quis incipit habere vsum liberi arbitrii. de quo apls ad ro. Ideo aliaz legē i mēbris meis repugnāte legi mētis mee id est dicamini rōnis. et captiuū me ducetēz in leges peccati. s. saltz quo ad motus vitiōz qui s̄ venialia. Sed benedictus fruct⁹ v̄etris tui. s. ihs. quia exclusus omnino ab omni fomite et mali inclināte. i. pe. ij. Peccatū nō fecit nec inuentus est dolus in ore eius. qm̄ imo agnus fuit qui abstulit peccata mūdi. Et vt dicit aug⁹. de ple. dif. iij. Nemo tollit peccata mūdi nisi xpc qui est agnus dei tollēs peccata mūdi. Secūdu maledictū inductū p̄ peccatūz est labor inueniēte veritatis. An̄ sap. ix. dicif. Difficile extimam⁹ que i terra sūt. et q̄ in p̄se etū sūt cū labore inuenim⁹. q̄ autē i celis sunt: quis inuestigabit? An̄ om̄s p̄bi in multis errauerūt circa naturalia. S3 et circa moralia et salutē xp̄iā. vt d̄ ec̄s. ix. nemo scit vtrū obio vel amore. s. dei sit dign⁹. et hoc quia ignorat si opa sua etsi viderant bona: sint vere bona 7 meritoria. fruct⁹ autē v̄etris marie fuit benedictus. q̄ nullā ignorātiā habuit: s3 omne scientiā. Om̄ia em̄ que fuerūt: sūt vel erūt i actu oia sciuit aia xpi. ad heb. iij. oia sūt nuda et apta oculis ei⁹. Tertiū maledictū ē necessitas incineratōis. gen. iij. puluis es et i puluerem reuerteris. p̄terea ad hūiliandū hoīez d̄ ec̄i. Quid sup̄bis terra et cinis. S3 fruct⁹ marie ab hoc exclusus ē. fm̄ illd̄ qd̄ ait. ps. i p̄sona ei⁹. Nō dereliques aīam meā i inferno. q̄ descendit mortu⁹. nec habis s̄ctū tuū vidē corruptōez. s. corpis. ¶ Secūda significatō benedictōis ē ois boni possessio. fm̄ illud dictum abrahe. Benedicā tibi et magnificabo nomen tuū quo ad tp̄alia et naturalia: erisq̄ benedi-

Capitulum

ctus q̄ ad spūalia et gratuita: et tē benedicē
omnes gētes quo ad diuinalia. q̄ per xpm fru
ctū marie que descēdit ex abrahā deū et hoīez
recipiūt hoīes benedicēz glorie. **Fruct'** aut
hic marie benedic' est omnia boni possēdōe
tripliciter. **Primo** quia habuit xpc bonitatē
humane nature i sūmo. **Ant'** dama' dicit. q̄ al
sūp̄sē dei filius primitias hūane massē. i. hūa
nitatē in ea puritatē que fuit in adā i statu i
nocētie. et p̄tērea dicit ysa. c. viij. q̄ emanuel
partus ex virgine butiruz et mel comēdet. ut
sciat reprobare malū. i. nō sumere malū pec
cati et eligere bonū gratie. **Dr'** aut comēdisse
id est sibi vnisse sicut qd comēdis: incorporat
et vnū comēdēt butirū. qui est pinguedo la
ctis. i. innocētiā: et mel bulce. i. sapientiam.
Secūduz bonū qd in se habuit xpc est bonū
diuine nature in sūmo. quia fuit verus deus
Ant' apls. in quo. s. xpc inhabitat omnis ple
nitudo ditatis corporaliter. et acf. x. **Pertrās**
iuit ihs benefaciēdo et sanādo omnes oppres
sos a dyabolo. qm̄ deus erat in illo. nec ei p̄f
expellere dyabolū ab homine peccatore. nisi
deus remittēdo peccata. Creature et sancti ha
bent bonitatē accidentaliter: s. ihs quia tē
verus habebat bonitatē eēntialiter. quo mō
nemo bonus nisi solus deus. s. eēntialiter. **Ter**
tiū bonū huius benedicōnis ē bonitas vniō
nis nature diuine cū hūana. **Leo** papa in ser
mone. **Salua** igitur vniūsq; p̄tētiā nature
et in vna coeūte personā: suscipitur a maiesta
te humilitas. a virtute infirmitas. ab eterni
tate mortalitas. ut q̄ nōis remedijs congrue
bat: mori posset ex vno: et resurgere haberet
ex altero. et p̄tē istud bonum vniōis dixit
zacharias laudās deū. **Benedict'** dñs de' isrl'.
quia visitauit. s. per hāc vniōnez: et inde fecit
redēptōez plebis sue. **Tertia** significatio
benedicōis ē cōgratulatiū laudatio. de q̄ ra
phael ad thobiā et filiū ait. **Benedicite** deūz
celi: et corā omnibus viuētibz cōfitemini illi
quia fecit nobiscū misericordiā suā. et hec est
triplex. s. angeloz. hominū et rerū corporaliū
Angeli laudāt et benedicūt fructū vētris
marie. quia p̄ ipm̄ restaurat' ē numer' dimi
nut' eoz. vñ ecclesia canit. p̄ quē. s. xpm̄ maie
statē laudāt angeli. adorāt bñatōes. tremunt
p̄tēs. celi celo: vñ gētes ac bēa seraphin.
bñdicite ḡ dñz oēs ageli. **Per** marie hoīes
bñdicē et laudare dñt ihm̄. q̄ fact' ē eoz ff. eo
rū ductoz. eoz redēptoz. Neq; em̄ ut ait petr'
apls in acf. aplōz. ē aliud nomē datū sub ce
lo. in q̄ opozitat nos saluos fieri. q̄. s. p̄ ihm̄
xpm̄. et iō q̄ pibāt et q̄ seqbant clamabāt filio
dō. **Osāna**. i. obsecro salua nos. bñdic' q̄ vēit
i noīe dñi osāna i excelsis. math. xxi. **Qui** p̄
ibāt signat p̄tēs veteris testamēti. q̄ sequunt
p̄tēs noui: et oēs debēt bñdicē p̄gratulādo de
saluatōe facta p̄ xpm̄. **Tert'** etiā alia cor
palia bñt p̄gratulari et laudare mō suo d̄ fru
ctu vētris marie. q̄ aliq̄ mō vnita sūt cū suo

vice simum quintum

creatore inq̄tū de' fact' ē hō. q̄ p̄cipiat cū of
bus corpibz inq̄tū et ip̄e corp' bñt: et ip̄e oīa de
mū renouabit et meliorabit: et iō bñdicite oīa
opa dñi dñio: laudate q̄. bñdicite celi dñio. b.
aq̄ oēs q̄. **Bñdic'** ḡ fruct' vētris tui s̄m tri
plicē significatōnez bñdicōnis.

Q̄tū ad suppositionem. §. iij.

iq̄tū. s. supponit p̄ xpo. hoc qd bñ. **Benedictus**
fruct' vētris tui. bñ tria. et p̄ oībz illis reddi
locutū vera. Est ei bñdic' fruct' iste triplici be
nedicōe. s. bñdicōe nāe. bñdicōe ḡe et bñdi
cōe gl̄ie: et q̄libz istoz ē triplex. **Bñdictio**
nāe i eo fuit triplex: habuit ei corp' bñdictū
aīaz bñdictā et deitatē bñdictā. **Corp'** ei' fuit
bñdictū. q̄ ab materiā. q̄ ex materiā corrupta.
s. de purissis sāguibz vginis fuit p̄ceptū. sap.
viii. **Ad** corp' i cōinq̄natuz accessi. **Fuit** bñdi
ctū i armonia. q̄ optē p̄ orionatū euz oīmoz
da p̄p̄tē humoz. adeo q̄ nō i currellz aliqūā
ifirmitatē si diu vixissz: et morte violēta. s. cru
cis nō fuissz occisus: s. senio defecisset. ex quo
cū nō eēt debitor mortis. q̄ n̄ p̄ carnalē p̄paga
tōz ex viro p̄cept'. volūtariē tñ suscepit mor
tale corp'. **Bñdictuz** fuit illd corp' i forma et
pulcritudine. p̄s. **Specios'** forma p̄ filijs hoīm
p̄tērea bñdixit tē de' i eternū. habuit ei p̄gru
entē quatitatē. **Nāetū** i p̄ceptōe (q̄ subito fu
it p̄fectiōe organizatū corp' illd et bñdictum
ab oībz suis liniamētis) puillimū fuit sup oēs
p̄ceptos i vtero. tñ sp̄atō. xl. diez. vel. xlvj. ut
bicūt phisici. qd corp' p̄ceptū paulatī p̄plef
et organizat' i mēbris suis. puenit ad debitā et
cōm quatitatē. **Similr** i figura et colore fuit
speciosissimū. ut ostēdēt ex qdā eplā quaz scri
psit qdā gētilis. **Tiberio** tūc ip̄ati i p̄tibz. iū
dee morā trabēs p̄ p̄tē romanoz. hic i ea dēcla
rat effigiē ei' et formā put oculis suis viderat.
Aīaz q̄ habuit bñdictā iuxta illud. sap. lor
tit' sū aīaz bonā. fuit vtiq; bñdicta aīa illa
a deo tūc creata. q̄ i fusa corpi sine p̄fco. sine
fomite sine ignorātia fuit. **Fuit** bñdicta. q̄ i
telligētiā habuit accuratissāz oīa tūc itelligēs
mētiā tenacissimā. volūtātē ad oē bonū sine
difficiltate p̄mptissimā. sp̄s oīm rez fuerūt i
mēte ei' i dicitē seu p̄creatē. sic dī d̄ adā. **Fuit** ḡ
bñdicta aīa illa oīm nāe: nāe ali p̄gnitōne.
ōrtutū politicaz p̄fectōne. sup̄ma nāe ali dei dī
lectōe. ut merito dici possit d̄ eo illd. p̄uēsti eū
i bñdicōibz dulcedibz. q̄ an nātitatē ista ha
buit aīa ei'. **Habuit** et bñdictā dītatē in se.
vñ. p̄s. **Bñdic'** dñs de' me' q̄ to. q̄. de' me' dñ
q̄ p̄ deitatē vnitā nāe nē: fact' ē nē. **Idō** aut
fact' et p̄uersat' i terra. docuit exēplo suo nos
pugnare maibz nr̄is. i. opibz p̄ iūmicos sp̄as
les mūdi fallētis quē p̄tēpsit. carnis ifitētis.
quā ieiunij et abstinentiā afflixit diaboli sua
tētis. quē documētis scripse sup̄auit i de' p̄to.
Bñdicta ḡ sit sc̄a trinitas atq; idiuīsa vnitas
Trinitas ista sc̄a ē. q̄ i ihu bñ. **Nā** sancta ca
ro. **Sancta** aīa. **facta** deitas: et in ea idiuīsa

unitas. s. in persona. quia una psona deus et homo
non due persone. nec duo supposita: sed unus co-
fitebimur ergo ei. quia fecit nobiscum misere-
ricordiam suam. **Benedictio** secunda. s. gra-
tie fuit in fructu ventris marie: et hec triplex
nam habuit cum patre gratiam incarnatam. cum ma-
tre gratiam creatam. propter utrumque gratiam productam
habuit enim a patre gratiam increatam. s. quod sit deus
vnde ipse ait ioh. vij. Mea doctrina non est mea: sed
eius qui misit me patris. q. d. secundum aug. sup. io.
Ego qui dico: sapientia et verbum. non ha-
beo esse a meipso: sed a patre qui habet gratiam de-
bit mihi ut sim deus. habet etiam ab eo quod sit fi-
lius dei. ps. Dominus dixit ad me filius me-
us tu. leo papa. Verbum enim dei deus filius dei.
ut liberaret hominem ab eterna morte factus est
homo: et tanto federe utrumque naturam perservavit. ut
nec inferiori presumere glorificationem nec super-
iori diminueret assumptionem. habet tamen a pa-
tre quod sit spirator spiritus sancti. Mittam inquit ipse
vobis a patre spiritum veritatis. ioh. xvi. i. mit-
tam spiritum sanctum a me procedentem. Sed quod a me pro-
cedat et vobis mittam: hoc habeo a patre. An et
cum instituit sacramentum. i. quod se totum dimisit nobis
elevatis oculis in celum ad patrem benedixit: quasi
totum quod est recognoscens a patre habere. **Cum**
matre triplicem gratiam habuit creatam. videlicet. quod
omnem gratiam et gratis datam et gratum facientem
et singulariter privilegiatam habuit. ut sicut ipsa
dicitur gratia plena: ita et fructus ventris eius. ver-
bum. scilicet caro factum plenum gratie dicam. excellen-
tius tamen in ipso ut super dictum est. Secundo quia
omnem gratiam debuit. sicut enim de plenitudine eius
scilicet virginis recipiunt universi. ut ait bernardus.
Sic de plenitudine christi nos omnes accepimus gratiam
ut ait ioh. c. j. perfectius tamen per christum. Tercio de-
bit ultra id quod habuit. Dedit enim remissionem
peccatorum quam remissionem in se non habuit. nec
filius nec mater. quia nullum peccatum filius ha-
buit. mater nullum actuale: dedit tamen aliter fi-
lius aliter mater. filius efficiens ut deus. me-
ritorie ut homo. Mater suffragio omnium sue in-
petrando remissionem peccatoribus penitentibus
Congrue ergo elizabeth ait. Benedicta tu in mulie-
ribus et ita benedictus fructus ventris tui ihesus. qui
tecum gratiam habet. **Ex** productio propter utrumque.
s. deitatis cum humanitatis productio habuit tripli-
cem gratiam. una quod fuit filius plurium. nam mater
eius habuit patrem et matrem. s. ioachim et annam
Sed non deum habuit patrem sed hominem ut dictum
est ioachim. Pater vero christi non habuit patrem nec
matrem. nec deum nec hominem. Ipse vero habuit pa-
trem et matrem et deum patrem et hominem matrem.
Secundo ex ipsa productione dei cum homine habet.
quod sit redemptor. filius hominis non venit mis-
trari sed ministrare. et dare aiam. i. vitam redemptorem
per multis. matth. xx. et quomodo declarat prin-
ceps apostolorum petrus in prima canonica dicens. non
enim corruptilibus auro et argento redempti
estis de vana vestra persuasione: sed pretioso sanguine

ne agni immaculati. Quod pretiosum sanguinis fuit in-
finiti valoris ad nos redimendum. propter divi-
nitatem eius unitam. et in quantum redemptor: est spiritus
alium. ij. cor. xj. Respondi enim vos uni vi-
ro virginem castam integritate. s. fidei et dilectio-
nis exhibere christo. Est et sacerdos fidelium sive
pontifex. ad heb. ix. christus assistens pontifex futu-
rorum bonorum etc. Introivit semel in sancta eterna
redemptione inventa. Iudeus quod vivorum et mortu-
orum. ioh. v. Pater non iudicat quemquam sed omne iu-
diciu dedit filio in quantum ipse solus in humanitate
quam suscepit cunctis apparebit. Tercio ex hoc pro-
ductio habet quod sit beatitudo omnium. ioh. x. In-
gredietur. s. quilibet beatus et egredietur et pascua
inveniet. Ingredietur ad vitam christi contemplanda.
Egredietur ad humanitatem speculandam
et utroque fructum refectionis beate inveniet:
et ideo benedictio anima mea dominum etc. Qui
propterea omnibus iniquitatibus tuis et sa-
nat omnes infirmitates tuas. deus homo per
sacramenta ab eo instituta. Qui redimet de in-
teritu vitam tuam in quantum redemptor: et corio-
nat te in quantum beatificat. **Benedictio** quoque
glorie qua benedictus est fructus ventris ma-
rie est triplex. habuit enim gloriam comprehensionis
gloriam redemptoris et gloriam creatoris.
Gloriam habuit comprehensionis dum fuit via-
tor. quod nulla creatura habuit. nam in mun-
do quilibet sanctus est solum viator. in alio mun-
do comprehensor. Christus autem simul in mundo vi-
ator in quantum mortalis et merebatur. Compre-
hensor quia clare vivebatur anima eius divi-
nitatem cui erat unita ut nunc et summas aure-
as habuit super omnes aureolas. et premia
accidentalia omnia in summo: ut aperte intelli-
gatur de illo. Dilectus deo et hominibus. cui
memoria in benedictione est. Similem illum
fecit in gloria sanctorum. ecci. xlv. s. dum etiam
hic vixit. habuit et gloriam redemptoris in
quantum ipse est hominum liberator. demonum su-
perator et nature humane exaltator. Et ideo
ps. Per singulos dies benedicam tibi et lau-
dabo nomen tuum etc. Tertia que est gloria cre-
atoris ostenditur in misericordia in sanctis: in
iustitia in damnatis. In magnificentia in celis
et elementis. An te celorum militia laudat. ado-
rat. predicat. triplexque mihi machina benedi-
cit per secula. Et ideo benedictus fructus ven-
tris tui.

Tercio potest considerari. §. iij.
rari ista benedictio fructus ventris marie. quod
tum ad substantiam et partes eius integrales
et hoc tripliciter. Primo quantum ad principium
et causam. Secundo quantum ad essentiam. Ter-
tio quantum ad efficientiam. **Si** ergo conside-
retur iste fructus in quantum est benedictus tri-
pliciter. secundum triplicem sui originem iste fructus
benedictam trinitatem. que operata est hoc mi-
sterium incarnationis. Unde benedicta sit sa-

Capitulum

eta trinitas. creatrix et gubernatrix omnium: habet originem fructus iste q̄tum ad suam deitatem per generationem benedictus patrem. ij. corin. Benedictus deus et pater domini nostri ihu xpi pater misericordiarum. Habet originem q̄tum ad assumptam humanitatem benedictam matrē per natiuitatem in utero et ex utero. vñ elizabeth aptissime ait ei visitati ipam. Benedicte tu inter mulieres: et benedictus fructus ventris tui. Et vnde hoc mihi ut veniat mater dñi mei ad me. luc. i. ¶ Q̄tum ad essentiam benedictus est fructus ventris marie tripliciter. **B**enedictus fructus ventris tui ait bernh. benedictus in odore. benedictus in sapore. benedictus in specie vel decore. Odore suo implet cognoscitur. Vnde in canē. In odore unguentorum tuorum currimus. id ē gratiarum. nā in odore eius reui uiscunt mortui. Quem sentiens iſaac ait. i. figuram eius filio suo iacob. de quo descendit. Ecce odor filij mei sicut odor agni pleni. scz grarum et bonorum cui benedixit deus gen. xvij. In sapore quoq; benedictus fructus hic refertur affectuam. ut sūmum et dulcissimū bonum. canē. fructus eius dulcis gutturi meo ait anima deuota hoc degustans. ps. Gustate et uidete quoniam suauis est dominus: beatus vir qui sperat in eo: et multo magis qui in patria gustat. Abde ad saporem valorem. Valet enī cōtra omne malum inedicamentum. in cibū habentē omne delectamentum. in p̄tū p̄pans omne bonum. Benedictus est iste fructus in specie vel decore. ps. Speciosus forma p̄ filijs hominū: p̄pterea benedixit te deus in eternū. Petrus in quē desiderat angelī prospicere. ¶ Q̄tum ad efficientiam est benedictus fructus ventris marie actiua et passiuā. Actiuam quidem quia benedixit nos benedictione temporalī. benedictione spiritali gratie et benedictione supernali glorie. Vnde. ps. ter dicit. Benedicat nos deus deus noster: et benedicat nos deus: et signanter dicit deus noster. ut noster istum fructum ventris marie. quia per hoc est factus noster deus singulari modo. quia ex ea carnem nostram assumpsit. Q̄tum ad benedictionem passiuam. id est quia facit nos benedicere. ut sic per eum recipiamus virtutem eius benedicendi. id est laudandi. Tripliciter hoc accidit. Facit enī nos benedicere corde iuxta illud. Benedic anima mea dominum: et omnia interiora mea nomini sancto eius. Ore. s̄m illud Benedicam dominum in omni tempore: semper laus eius in ore meo. et petrus in canonica. nullo malum pro malo reddentes. aut maledictum pro maledicto: sed econtra benedicentes. Opere ps. Ecce nunc benedicite dominum omnes serui domini. scz bene opando. et sic concludendo primum fructum. scz naturalem. Vntis marie uisq; benedictus omni modo fuit. Et uirgo ut uitis fructificauit suauitatem odoris. scilicet dominum ih̄m. qui ait ip̄e Sap. ecclī xxiij. Sicut cinamomum et balsamum odoribus.

Vicesimū sextum

tebi. et quasi mirra electa tebi suauitatem odoris. **D**e duodecim fructibus spiritus qui fuerunt in maria. **Capitulum vicesimū sextum.**

Benedictus fructus ventris tui. Est alius fructus virtualis marie. d quo dominus. posui vos. scilz in mundo ut eatis et fructus afferatis. scz bonorum operum. Omnis enī arbor que non facit fructum bonum: excidetur. scilicet per mortem et in ignem mittetur. scz eternā. math. vij. fructus iste bonus p̄cebit ex ventre bone matris. Mens enī ideo dicitur venter anime. quia in ea continentur cogitationes et affectiones. ex apprehensio a sensibus quasi ex cibis comestis. q̄ mens occulta est cū suis cogitationibus et affectionibus: sicut venter et contenta in eo. Isti autem fructus marie ventris sūt benedicti p̄pter sūmā eorum perfectionem. et p̄pterea dicit ecclī. xxiij. ut inductum est supra. Flores mei fructus bonorum et honestatis. Flores sunt inchoationes fructuum. ubi ergo in alijs sanctis virtutes sunt quasi flores. i. imperfecte et incomplete respectu virtutū patrie. in ea fuerūt isti flores fructus. quia virtutes habuit quasi ad modū patrie ali quo mō ut ostensū est supra. cū ageretur d grā virtuali eius. Et ista bona opera sūt fructus quibus debetur verus honor. et in quibus est vera honestas. ad qd insinuandū cantat de ea qd scribitur in canē. emissiones tue paradisi eorum p̄ mortu fructibus. emissiones dicuntur opationes ex v̄tre p̄cedentes mentis. iste fuerūt paradisi quasi similes operibus eorum. q̄ sunt in paradiso adeo perfecte fuerūt. Poma que sūt rotunda sūt pater et filius et spiritus sanctus. quia sicut pomū ē rotundū. et figura rotunda ē capacissima. et nō inuenitur ibi principū vel finis. ita eternus pater. eternus filius. eternus spiritus sanctus. sine principio et fine unus deus. omnia prinēs. quibus diuinis personis aliqui fruebatur et ideo cū dī cū pomorum fructibus. Et ad se inuocandū ad h̄mōi fructus p̄ducendos: aiebat. ecclī. xxiij. Trāsite ad me omnes qui concupiscitis me. i. amatis: et a generationibus meis implemini. i. operibus virtuosis. que generate et p̄ducite sūt a v̄tre mētis mee. sicut fructus ab arboze. et sicut filij a v̄tre matris. Implemini ait. id ē copiose ea agēdo. et quia ip̄a sola implent et reficiūt animā. nā opa mala esuriēt et vacuas reddunt. vnde et fructus dicūtur opa virtuosa ut dicit glo. amb. quia mentē reficiūt sincera dlectatōe. Sed inter cetera opa virtuosa p̄maxi me dlectant aīam illa. xij. que enumerat aplūs ab gal. v. que appellat fructus spiritus: dicens. Fructus spiritus sunt. Caritas. gaudium. pax. patientia. benignitas. bonitas. longanimitas. mansuetudo. fides. modestia. continentia. castitas. Hi scilicet fructus fuerunt fructus ventris mentalis Marie valde suauis. Et ideo subdit.

Spiritus enim meus super mel bulcis. id est isti fructus spiritus mei. Dulcia autem communiter alunt appetitum. Sicut enim dulcia amica nature. et ideo inuitat ad homini sui exemplo: dicens. Transite ad me omnes etc.

Quis fructus spiritus fuerunt. §. j.

in maria: declaratur. Primum itaque fructus spiritus ventris marie mentalis dei caritas. quod hic non importat utitur. de quo dictum est super: sed accutus est. Hic fructus caritatis est. quod de terra ad celum euocat. et sic ab ipso pectinet a terrenis seipsum et ab celum eleuatum. Sed beata maria fuit omnino a terrenis eleuata. quod nec pulvis venialis abbesit pedibus affectu eius. quod nulli factorum contingit. Fuit etiam eleuata ad celum super omnes in contemplatione et cognitione et affectione diuinorum. Unde dicit ecclesiasticus. xxviii. quasi cedrus exaltata sum in libano. libanum quod interpretatur cadibatio: signat ecclesiam militatam et triumphantem. cadibatio puritate. Sicut ergo cedrus in libano est altior omni arbore: ita beata virgo magis eleuata erga deum in ecclesia dilectione. Preterea in psalmo. fit triplex questio. Prima est. Quis ascendet in montem domini? Secunda. quod stabit in loco sancto eius: Tertia est. donec quod habitabit in tabernaculo: et quod requiescat etc. Difficile siquidem est perfectum est ascendere. Difficilius est perfectum stare. Difficilissimum est perfectissimum habitare et quiescere. Ascendere pertinet ad apostolos qui sunt maiores in ecclesia: sed non pertinet ad eos habitare: sed descendere. in figuram huius angelus ascendebat et descendebat per scalam quam vidit iacob. gen. xxviii. Unde et apostolus qui rapit fuit ad certum celum. postea descendebat ad disponendum cubilia infirmorum. ut patet. i. cor. xii. ad perfectiorem ergo statum quam apostolus pertinet ascendere et stare. Hi autem videntur esse prophetes. qui ascendentes in celum statim fixi in actu alii dilectione diuinorum: non tamen videntur descendere in quantum appetunt corpora eorum cum ipsis alabris glorificari quod non debet impleri. Virgo autem beatissima semper ascendens de virtute in virtute: et statim in habituali dilectione perfectius quam sancti in patria etiam habitando quod escit anima et corpore glorificata. Et ideo dilectus meus mihi et ego illi: modo excellentissimo. Secundus fructus dei gaudium quod importat delectationem in creatura rationali. Et ut ait bernardus. Illud est verum gaudium quod non de creatura sed de creatore percipitur. cuius participatio omni dulces amara. omni pulchra feda. omne quod delectare potest molestum. unde psalmista. Audivit omnis finis terre. f. per fidei salutare dei nostri. Jubilate deo omnis terra. ubi dicitur gloria quod visio saluatoris est causa iubilatio. Et secundum gregorium in moralibus. Jubilatio importat quod dicitur gaudium interius. quod occultari non valet et exprimi non potest. Si autem ab ipso virginis gaudet chorus celestium: et angeli canunt deo misterium cernentes: et magi gaudium sunt gaudio magno valde. reuerentes stellam quam eos ad puerum et matrem eius perduxit. quantomagis iubilatio sunt repleti videntes eum. Nulla autem lingua fari posset. nec intellectus capere gaudia perfectissima virginis. quod percipit in conceptu filii. in partu. in lactatione eum. in portatione eum in gremio.

in colloquio et puerfado cum eo. Exultauit (ait in canone. luce. i.) spiritus meus in deo salutari meo. id est extra saltauit. super se saltauit per gaudium quiescendo in deo salutari. Tunc cum deus a christo. gaudere et exultare quia nomina vestra scripta sunt in celis. luc. x. gaudium hoc est de presenti iustitia et predestinatione eterna. Si gaudium generatur ex hoc quod quis est predestinatus filius dei per adoptionem: et secundum presentem iustitiam multo magis habet gaudere quod sit predestinata ut sit mater dei. et habeat omnem perfectissimam iustitiam. prout fuit virgo maria. Tertius fructus est pax. Pax secundum augustinum. xix. de ciui. dei. ab omnibus optatur: sed a paucis vera pax inuenitur. quia non queritur ubi est. Cecinerunt angeli nato domino ex virgine. In terra pacem esse hominibus bone voluntatis. non est bona voluntas illa in qua est peccatum et ideo non est pax impijs dicit dominus per ysaia. Sed in pace in idipsum: domini et requiescam ait. psalmista. Cum homo dormit sopitus a vitijs et perturbatione passionum: et requiescit in idipsum. id est deum. qui semper est idem ipsum. quia immutabilis conformans se voluntati sue: tunc est in vera pace. ut dicit augustinus in li. confessionum. Omnia alia sunt aspera: et tu solus deus es requies: et inquit etiam est cor nostrum: donec requiescat in te. In omnibus requiem quiesui: ait beatissima maria. semper subbita voluntati dei. et semper habes non solum bonam sed optimam voluntatem: et ideo fructus pacis habuit mundus. caro. demonia. diuersa mouent prelia et conturbant paces nostram. Sed mundus pacem eius turbare non potuit. quia paupercula spiritu diaboli pacem eius perturbare non potuit. quia humilima. Caro non concupiscit aduersus spiritum. quia somes in ea extinguitur fuit. et quia omne simile suum appetit simile: ipse qui est pax nostra: in ipsa pace plenissima requieuit in tabernaculo suo. secundum illud psalmista. In pace factus est locus eius. Quartus fructus est patientia. Patientia opus perfectum habet. ait iacob in canonica. ca. j. cum. sed quis propter aduersa contumacia non peristatur: sed equo animo fert. Ad hoc valent exempla sanctorum. qui esset iusti: multa passi sunt patientissime. Sicut thobias qui nec esset contristatus quod plaga cecitatis venerit super eum cum tamen operibus inlisteret pietatis. Sic iob amissa omni substantia. familia et sanitate corporis. in omnibus his non peccauit: nec stultum aliquid contra deum locutus est: et ut ait sancta illa vidua iudith. Omnes qui deo placuerunt ab initio. per multas tribulationes transierunt fideles. Qui vero temptationes non susceperunt cum timore domini. et impatientiam suam et improprium murmuracionis sue contra dominum protulerunt: ex terminati sunt ab exterminatore iudith. viii. Virgo autem beatissima non caruit aduersis. sicut nec filius eius. Sed nato paruulo inter ad paucos dies quiescit ad occisionem: oportuit fugere in egyptum: et ibi manere per septennium inter idolatras et alienigenas. et duobus annis cum famulissimis in templo ipsa

Capitulum

nō p̄cipiente. p̄ tribuū quēfuit nō sine dolore. sed line ira et tristitia. rācōz abforbēte v̄l offuſſante. **S**it in p̄sequutōibz filij paciētissima fuit. **U**nde d̄r de ea. sicut lilij inter spinas. sic amica mea inter filias. **L**ilij vel rosa nō amittit suā pulcritudinem vel odorē inter spinas. sic nec ip̄a odorē patientie inter tribulatiōes. **Q**uintus est longanimitas. hec est s̄m glo. in expectatiōe boni nō deficere. sed refici: q̄n quis habet tolerare aliquē dolorē vel laborem ad breue t̄pus. vel expectare b̄e aliq̄d magnū bonū. sed cito recipiendū: equo aīo conat̄ sufficere p̄pter breuitatē t̄pis ei. **S**ed q̄n in h̄mōi videt se diu p̄manſu in labore et dolore v̄l conſequēto bono: multū solet atterdiari et fatigari et aliq̄n deficere ex diuturnitate ei. **S**ed longa nimitas retinet hominē ne atterdiat: sed p̄seuerans maneat. et si nō ita cito. sed diu labor maneat. et bonū illud expectatū pueniat et reficiat mentē quadā certitudine premij. **U**nde apost. ij. cor. vij. **E**rbideam? nōmetip̄os sicut dei ministros in longanimitate. **P**er multos annos fuit b̄ea maria in laboribz mūdi et expectatiōe glorie. v̄l circa. lx. ānos s̄m colorē opionem semp̄ magis feruens et audia ad om̄e bonū op. **S**extus est bonitas. hec s̄m glo. dulcedo aī est. sed s̄m p̄bm dulce est q̄d amaro imp̄mixtum. dulci? q̄d amaro imp̄mixti? dulcissimū quod amaro imp̄mixtissimū. **S**z anim? b̄eissime marie fuit om̄i amaro imp̄mixtissimū. **U**n̄ sap. viij. dicit. **N**on b̄e amaritudinē puerſatū illi. i. sapie: sed cū nulla creatura pura puerſata ē in t̄mus et p̄fecti. ergo ip̄a habuit sūmā animi dulcedinē. **U**nde et cantat? ei. **O** clemēs o pia o bulcis dgo maria. **U**nde et bonitatis hui? fructum habuit. p̄a. **M**agna multitudo dulcedinis tue dñe. quā abscondisti timētibz te. **S**z beata maria sup̄ om̄es timuit deū timore sancto ergo et maximā dulcedinē aīi habuit. p̄. **B**onū est sūp̄ius diffusiū s̄m d̄p̄oni. et hoc p̄tinz ad istā bonitatē velle bonū alior? et suū p̄municare. **S**ed beata maria sūmū bonū suū p̄municauit. i. filiū. offerendo primo in templo. postea in patibulo vnde maxime habuit dulcē fructū bonitatis. **S**eptim? est benignitas. hec s̄m glo. est largitas rez. **U**n̄ et d̄r benignitas q̄si bona igneitas. bonus ignis est qui calefacit etiā a longe. **Q**ui ḡ beneficia exhibet. nō solū amicis sed etiā inimicis. ille est benign? **U**nde apls Ro. xij. **S**i esurierit inimic? tu? ciba illuz. **H**ec enī faciēs p̄geres carbones ignis super caput ei. i. sup̄ mentē ad inflāmādū eum ad amores tuū ex talibz opibz ignitis. **A**pparuit ait itē apls ad Tbi. ij. benignitas et hūanitas saluatoris n̄ri dei. **A**deo enī nobis benign? apparuit. ut oīa sua largiret et p̄ crucifixoribz eroreret. **S**ed ei? m̄r ip̄m imitata aux sibi oblatū a magis cito pauperibz erogauit. i. Cor. x. vij. apls ait. **C**aritas benigna est: et q̄nto maior caritas tanto maior benignitas. **S**ed caritas

Dicesimū sextum

beate marie om̄es excessit. ut dictū est: ergo et benignitas. **O**ctauus est māfuetudo. hec s̄m glo. est tractabilitas. **U**nde māfuetus q̄si mānu fuetus. qui. i. p̄mittit se tractari sine irascēto: et ista est b̄ea inter patiaz et māfuetudinē q̄ filis videt. q̄z patia moderat et regulat passionem tristitie que insurgit ex aliqua molestia: ne nimis contristetur. **S**ed māfuetudo refrenat passionem ire ne frangat. et cōtra ratiōem aliquid agat. **U**nde glo. dicit. q̄ māfuetudo ē contra iram **E**c̄ci. **F**ili in māfuetudine perfice opera tua. et sup̄ gloriā hominū diligetis. **Q**ui ḡ min? b̄e de ira. magis b̄e de māfuetudine. **S**ed beatissima maria fuit sine aliqua ira ergo fuit māfuetissima. **N**ec obstat q̄d b̄e **L**uc. j. i. q̄ cū audisset salutatiōez angelicā turbata ē in sermone ei? **N**am illa turbatō nō fuit ire: sed admiratiōis ut dictū est sup̄. p̄. **M**anfuet? dicit tractabilis. **T**ractabilis autē est qui est omnibz p̄formis et p̄formabilis. i. in eo q̄d non est malū: et sic tractabilis est qui est omnibz oīa. **U**el s̄m genera singulor? ut paul? qui fact? est iudeis sicut iudeus. et his qui sine lege erant. i. gentilibz tanq̄ sine lege esset et c̄. **U**el s̄m singula genēz. et iste est simpl? oīo om̄ia. **E**t sic fuit beatissima maria v̄n tractabilis et māfuetā in sūmo **D**eū. quid ad mariā trepidat accetere humana fragilitas: n̄b̄il asp̄um in ea recipies. n̄b̄il auster? tota suauis est omnibz m̄sericordie sue sinū aperit. et sic omnibz oīa facta. vnde et sūme māfuetā. **N**on? fruct? est fides. hec s̄m glo. ibi ē inuisibiliū certitudo. **I**ncenditur aut ex certitudine delectatō tripl̄. **P**rimo p̄ scibiliū pluralitatē ut si delectatō ē in sciēdo quāto plura scit tāto maiorē q̄a h̄e delectatōz. **S**ecundo p̄ nobilitatē et melioritatē sciōz. ut si delectatō est in sciēdo naturalia inferiora: multo maior delectatō est in sciēdo altiora. ut trinitatem. deitatem. beatitudinē propriam et huiusmodi. quia nobiliora sunt ista omnibz inferioribus. et imp̄fecta cognitō horuz magis delectat q̄ p̄fecta cognitō inferior? s̄m p̄bm. **T**ertio p̄ modū sciēdi p̄fectiorē. ut si sciaf p̄ reuelatiōez a deo. maior sequit delectatō q̄ si p̄ acquisitiōez hūanā. **S**ed beatissima virgo habuit maiorē certitudinē s̄m om̄ez istū triplicem modū. et sic habuit maiorē fidez ceteris et ex ea maiorē delectatōnem. **D**iffert ergo fides p̄ ut est fructus. a fide prout est virtus theologica: quia scilicet ultra p̄munem ascensuz ad credibilia prout est fructus. importat quandam certitudinem de eis. nō tamē eo modo quo in patria potest etiā dici hic fides fidelitas ad p̄missa. que etiam fuit p̄maxime in virgine maria. **D**ecimus fructus est modestia. hec s̄m glo. in dictis et factis cōsistit. ut. i. ita moderetur. ut non fiat excessus vel defectus: et precipue quo ad victum et habitum et gestus exteriorē. **I**n virtutibus politicis dicit **Alber.** ubi supra. **V**irtus ē medietas duor? extremor?

Unde in his modis circa mediū **Dei**. Tene mediū. si nō vis perdere modum. In theologi- cis autē tantomaior est virtus quantomaior ē eleuatio et extensio ad psecutionē finis: nā tan- tomaior ē fides quātomagis eleuat potētiā ad credendū: et tantomaior spes. quātomagis eleuat mens ad sperandū. Et modus in delecta- tione ē sine modo diligē **fm Dei**. Si g̃ mode- stie est tenere modū. Modestissimū erit i sumo tenere modū i sumo. Sumus autē modus i via. ē eleuare potētiā ad pfectissimū actū qui po- test esse in statu vie. Hoc autē fuit sume in bea- tissima virgine. Item in alijs viatoribz mode- stia est cohibitiō et restrictiō appetitiōnū inordi- natarum a concupiscētia surgentiū. et fructus modestie est resectio spūalia et delectatiō de bu- iusmodi cohibitiōne et restrictiōne. Unde est q̃si delectatio pugnatōz post victoriā. Sed mode- stia beate virginis nō est de restrictiōne appeti- tū inordinatōz. qui in ea nō poterāt esse: sed pfecta subiectiō sēualitatis ab spū. et ideo fru- ctus modestie in ea. nō est in coherētiōne inordi- natōz appetitū. sed delectatiō sup eo. q̃ dicti motus inordinati non insunt nec esse pnt. Et sic sua resectiō i modestia. est p modū inoētie In alijs p modū penitētie. Sed status inocen- tie precellit **fm dignitatē** statū penitētie. et in delectatiōne spiritali: ergo maxime modesta.

¶ Undecimus fructus ē p̃tinentia et **fm glo.** hic est abstinere a placitis bonis. et intelligitur de placitis **fm sensū**. Nam em̃ est bonus virtutis abstinuissē a bonis placitis **fm intellectū**. U- la em̃ sunt bona et **fm virtutem** appetenda. A bonis autē sensibz delectabilibz est abstinendūz Summe vero delectabile scdm sensum est actus generatiōis. et ideo ab hoc abstinere est maxi- mū virtutis. Qd potest esse tribz modis. Quia p abstinētiā ab hmoi pfectā ut in cōiuga- tiō: ut. s. ab alijs abstineant extra se. Aut absti- nētiā perfectiōz ut in viduis. Aut pfectissi- mā ut i virginibz. Hoc autē fuit in beatissima virgine i sumo. et ideo p̃fecte continens. p̃.

¶ Virtus est circa arduū et difficile. Sed maxie arduū et difficile videt esse abstinere ab actu generatiōis nature corruptibilitate. precipue circa illam partem. Unde **Salon.** Non possūz esse cōtinens nisi tu tederis inquit ad deum. et hoc scire donū dei est: ubi ergo est illa abstinē- tia i sumo. ibi et p̃tinentia i sumo. Sed hoc in virgine maria. g̃ q̃. p̃. augmētat virtutem continētie. abstinere non solū a rebo bonis et li- citis sed etiā debitis: et quātomagis debitis. tā tomaior continētia abstinere ab illis. Sz be- ata virgo abstinit ab honoribz sibi debitis su- per omnes. Unde elisabeth visitauit et prima salutauit ut minor. que tamē erat maxima: qz mater dei effecta. Unde ab alijs abstinit. ergo q̃.

¶ Duodecimus ē castitas. hec **fm glo.** est re- cte vti licitis. Aplus. Siue māduces siue bi- batis vel aliud facitis. omnia in gloriā dei

facite. Omnes g̃ actōes humane sūt referibiles ad deū. Ille g̃ p̃fectus i sumo erit. qui omnes actus suos in deū referet. et hmoi sic referre ē vti. Unde m̃g̃ sen. in. j. dist. j. dicit. q̃ vti est id quod in vñ venerit referre ab id quod fruen- dum est. s. deo qui solus fruēdus est. Sicut au- tem contingit referre differēter: ita ptingit vti differēter. Nam viatores contingit refer- re in deū omnia: eos dico qui sūt boni habitua- liter. Sed beata maria omnia semp actualiter referebat in deū. Obilio clumacēsis. Unde pro- certo scimus. q̃ omnis marie actio semp inēta fuit in domino. Qz aut nullus viator omnia sem- per retulerit in deū. pater quia nullus potuit se abstinere ab omni veniali: et protūc nō actu- aliter illud referebat in deum in quo peccabat etiā venialiter. Ipsa ergo sola semp vñ est li- citis ideo castissima fuit: ab eo saltim cauēdū est. qd dicit aug⁹. Nil p̃iusq̃ vti fruēdis. et hui- vñendis. Utis fruēdis. qui deo seruit p̃ter tpa- lia. Fruis vñendis qui finē vltimum ponit in creatura. et hoc p̃prie nō est vti sed abuti. Ex p̃ dictis patet. quō fructus honoris et honesta- tis p̃duxit venter mentalis virginis gloriose. fructus. s. xij. spiritus. figurati p. xij. filios Ja- cob. quibz benedictōz dedit ipse significās deū Et ideo h̃dictus fructus ventris tui.

¶ Est et alius ventris affe. §. ij. ctionalis viscerose cōpassionis fructus eius. i conceptu zelus honoris diuini. et salus aīarū. In parturiendo labor et dolor: pro huius ex- cutione. s. salutis aliorū. Unde aplūs. Filioli quos itez parturio donec xpc forme i vobis Hanc affectōz sup omnes habuit beatissima maria ab dei honorē et hominū salutē. Unde et mater oīm dicis. quos. s. p̃cepit p affectū bile- ctionis. et peperit p labores et dolores i passiōe filij. Unde mulier illa h̃ns in capite coronā. xij stellaz. qd expositum est. s. de virgine maria et eius. xij. singularibz gratijs et p̃uilegijs. exponi- tur a **Dei**. et albertō designare virginē mari- am. Et ibi dicis **Apoc. xij.** q̃ habebat in utero et clamabat ut pareret et cruciabat. Draco autē ante mulierē stabat. ut deuoraret p̃tū ei⁹. sed nō potuit. Nam cū pareret masculū. subit- to raptus est puer ante tronū dei. Conceptus ut dictum est affectu eximio omnes electos dei. si- gnatos p masculū p̃pter unitatē eoz. et viri- litatē. Clamauit desiderijs et suspicijs. orati- nibz. et meritis ut pareret: ita q̃ omnes veri fideles h̃p̃abol⁹ draco querit quem deuoret. Sz electi cū moriūtur tūc nascūtur in celis. et sta- tuuntur ante tronum diuine maiestatis i glo- ria. Et draco vacuus et cōfusus remanet. En- te et viti assimilatur cū dicit. Ego quasi viti fructificauī. Similis enim fuit filio suo bice- ti. Ego sum viti et vos palmites. scilicet apo- stoli et ceteri fideles. Qui manet in me. s. vñt⁹ hic fert fructum multuz bonoz opum. Pro- ducitur palme a viti. ut filius p̃ducit a p̃re

Capitulum

unde et ipse ille dicitur per nos in hymno. **P**resta per
piissime patrique par unice: sic mihi ei? ut vitiis
pducit palmites sibi heredes per deuotum ut mihi
oim et imitatorum. **S**ed notandum. quod sicut nulla
arbor pducit pretiosior fructus vite: ita nulla
est ita proclius ad terram ex se. nisi per alium eleuet
sicut vitis. Nulla est ita turpis et delecta in truco
ut ipsa. ad designandum quod humilitas que facit ho
minem proclius ad terram. ex vera sui recognitione
et delectu et velle in prospectu aliorum. secundum apparen
tiam exteriorum: et ex se non ascendit ad altum
honorum et dignitatum. nisi ab alio eleuet. probu
xit pretiosissimum fructum. scilicet dominum ipsum christum. fru
ctum copiosissimum perfectorum operum. fructum pro
curatoris salutis hominum. quod respicit humili
tatem: ait ancille sue. **D**is fructibus electorum quo
rum beata maria dicitur vitiis et mater. beate bene
dicta a domino. beate dicitur in psalmo. **B**enedixit omnibus qui
timent dominum. et deum dicitur eis. **V**enite benedicti
patris mei. percipite regnum vobis paratum. **M**a
th. xxv. **B**enedictus ergo et fructus iste vetricis affe
ctionalis beate marie. **S**ciendum etiam secundum alium.
quod in ista salutatio annuntiatur beatissime virginis
perfectissima beatitudo et per ipsam et in ipsa totum hu
mano generi. **P**erfectio autem beatitudinis con
siderari potest. vel quantum ad substantiam vel quantum ad causam vel
quantum ad efficientiam. **S**i quantum ad substantiam. vel est a ma
lo exclusio. et hoc notatur in **A**ue: vel est ad bonum
inductio. et hoc prebenditur in **G**ra plena. **S**i at
tendatur quantum ad causam. sic dicit dominus tecum. **S**i
quantum ad efficientiam. vel hec est mediata. et sic est be
nedicta tu in mulieribus. vel est causa immediata.
et sic est benedictus fructus ventris tui. **D**e visi
tatione beate marie secunda elisabeth. **C**a. XXVII.

Exurgens maria abiit in
montana iudee cum festinatione **L**u.
j. c. **I**n sacra scriptura beate exurgere
quod a sono culpe. **A**lii beate exurgere
penitentem in spe venie. **T**ertio modo beate exurgere ad per
fectum gratie. **P**eccatori enim dicitur quod ait apostolus. **S**urge
qui dormis. et exurge a mortuis. et illuminabit
te christus. **I**n peccata permanens dicitur dormire. quod sicut in
sono dormiens. nil meritorij operis agit. quod usus
liberi arbitrij ligatus: ita peccator in tali statu
quod opus agat de genere bonorum. nihil merebitur ab
vitâ eternâ valens. **E**t sicut dormienti in sonis
videtur sibi aliqui habere multas diuitias et deliti
as et in eis gaudere: sed euigilans se illis vacuum
videt et quasi illusum unde peritissimè. **I**ta peccatori
videtur ista bona mundi tenere et possidere. et dum
spemat se in eis permanere in morte quasi euigilat: et
tunc cernit illa fallacia fuisse et transitoria. et
eis care se uel ea bimitere per mortem. affligitur et
nimis dolet. **P**s. **D**ormierunt sonus suum et nihil
inueniunt omnes viri diuitiarum in manibus suis
Cum autem peccator reuertitur ad penitentiam dicitur se de
re per humilitatem suam. **N**am et de more loquendi est. ut
cum quis humiliatur dicitur positus ad sedendum. **A**li
de christo per psalmum. humilitatem sue passionis vocat
sessionem dum ait. **T**u cognouisti sessionem meam.

Dicesimūseptimū

id est approbasti et gratia habuisti humiliatum me
am. **T**ali ergo humiliato in penitentia. **U**nde et
sedenti dicitur ut surgat. scilicet sperando veniam peccatorum
et adiutorium gratie ad bene agendum. **N**am ut ait
Ambrosius. de pe. di. j. **N**emo digne potest agere peni
tentiam. nisi qui sperauerit veniam. **T**alibus igitur
tur penitentibus dicit psalmus. **S**urgite postquam sederitis.
qui manducatis panem doloris. id est vos qui pa
scimini dolore et lacrimis compunctionis. postquam
sederitis. id est humiliaueritis vos. surgite ad spem
venie. **P**roficietibus quoque et perfectis dicitur. **S**ur
gite et ite. quia non habetis hic requiem dicit propheta.
Surgite affectu ad patriam supernam contemplando et desiderando supernam. et ad ipsam se
stinando: et isto modo loquitur. scilicet anime a deo
dilecte. **S**urge propterea amica mea columba mea
formosa mea et veni. **T**am enim semper transijt.
ymber abiit et recessit flores apparuerunt in ter
ra nostra etc. **A**it surgat dicitur ab contemplatione
nem ab amore supernorum et perfectiorum virtutum.
Amicam vocat animam propter caritatem. que est
amicitia vera dei cum homine. columba mea pro
pter simplicitatem. quia columba felicitatis non
habet formosam meam propter morum honestatem. pro
pterea ait. quia nescit tarda molimina. spiritus sancti
gratia. id est non permittit tardare ad bene operandum
Et subdit rationem aptitudinis ad istum proces
sum ad supernam. quia iam transijt semper fri
gida peccatorum que deleta sunt. **I**mbes habu
dans passionum et temptationum recessit. non
ita frequenter molestant: flores sanctorum de
sideriorum manifestantur in terra viuentium.
Tempus putationis aduenit. scilicet ressecandi sup
flua etc. **E**t isto tercio modo surrexit maria cum
dicitur. **E**xurgens maria abiit cum festinatione
ne in montana iudee. **S**unt autem tria mon
tana que transiuit maria.

Mons vere humilitatis.
Mons fraternæ caritatis.
Mons contemplationis iocunditatis.

Quintum ad primum

Id est de vera humilitate per exponi illud **G**en.
xix. dictum loth. **I**n monte saluum te fac. naz
ut ait **G**acianus. de peni. dist. j. §. taciturnitas
Sine humilitate nemini potest esse salus. **D**i
citur autem humilitas et vallis et mons diuer
sis respectibus: nam vallis dicitur que est in
ymo. quia per eam habetur vera cognitio pro
prie vilitatis. quoniam pulvis et cinis in fru
ctuosus. **E**st enim humilitas (ait **B**ernardus)
virtus. qua homo verissima suipsius cognitio
ne sibi vilescit. et secundum hoc dicit psalmus. **E**mittis sci
licet tu deus fontes videlicet gratarum in con
uallibus. id est mentibus humilium. **M**ons bo
dicitur humilitas in quantum per eam eleuatur
mens ad cognitionem dei et aliarum verita
tum: et deum exaltatur in celum. quia qui
se humiliat: exaltabitur. ait dominus ipse **M**a
th. xxij. **E**t secundum hoc **A**nselmus. in libro de simili
tudi. vocat eam et assimilat monti ad quem

¶ Titulus

ascenditur septem gradibus. de quibus habes supra in ca. de humilitate. ¶ Sed ut breuius loquamur glo. super illud Math. iij. Sic decet nos implere omnem iusticiam dicit. id est perfectissimam humilitatem cuius gradus sunt tres. scilicet subicere se superiori. quod est necessarium ad salutem. Secundus subicere se equali quod est humanum et quietum. Tercius subicere se inferiori quod est exemplum perfectissimum: sicut fecit ih̄s petens et suscipiens baptismum a iohanne baptista. rex a milite. dominus a seruo. sanctificator a sanctificato. et postea etiam lauas pedes discipulorum. ¶ Per hunc montem exurgens maria. abiit in montana iudee que interpretatur confessio: quia per hanc homo nihil sibi attribuit. et totum deum esse confitetur: quando visitauit elizabeth humiliavit se inferiori. pergens regina ad vassallam. Domina ad ancillam. Mater domini dei ad matrem seruuli. quod intelligens elizabeth visitata. et a spiritu sancto edocta: ait. Ante hoc mihi ut mat̄ domini mei veniat ab me: q. d. non est hoc decens. sed potius q̄ ego venirem ab te. ut dominā meam et matrem domini mei. Et non solum iuit. sed et prior salutauit: et non solum salutauit. sed cum ea tribus mensibus stetit. ut in partu tunc futuro ei seruiret. Et quia unq̄ audiuit talia. ut regina marimi domini grauida. pergit ad seruam suam. ad ministranduz ei in partu eius. Ante exemplo eius debent homines etiā inferioribus suis humiliter et seruire aliquando.

¶ Secundus est mons caritatis. §. ij. ritatis. qua quis confitetur deus. et ideo mons iudee sume bonum et sibi munificētissimū. Sic est mons in quo beneplacitū est deo habitare in eo. Et enī dominus habitabit in finē in p̄s. Nos enī sumus ait ap̄lus in quo fines seculorum deuenerūt. Et in isto seculi fine p̄pter n̄miam caritatē qua dilexit nos deus. verbū caro factum est et habitauit in nobis. Et de monte exiuit lex euangelica. ut p̄bixerat ysaias. que est lex caritatis: x̄p̄o cum ap̄lis recubēte cū discipulis suis in monte syon. et dicēte. Hoc est preceptū meū ut diligatis inuicem. Et ab hanc ut ad finem reducit lex decalogi data in monte synai. ut mons altissim⁹ ip̄a caritas eleuans nos sup̄ cherubim et seraphim et cū deo viuens. habet enī amorū vniuituam: inquit dyoni. quod et ip̄m nomē insinuat. Caritas dē quasi cara unitas. nec aliqua unitas creature est carior ea. nec p̄ciosior. ¶ Habet et iste mōs gradus suos quibz ascenditur ad sumū eius. Prim⁹ est incipientiū. quorū officium est temptationibus resistere viriliter. ac a criminalibus abstinere. Secundus proficientiū. quorū exercitiū est non solum vitia euitare: sed ascensiones in corde suo disponere in valle lacrimarū hui⁹ vite: ut in statu virtutū. in quo est nō quiescere

¶ Quindecimus

sed in anteriora se extendere et perfectiora opera. Nam scdm̄ Bern. in via dei non progredi est regredi. In cui⁹ figurā illa animalia de quibus loquit̄ Ezech. in prima sua visione. factos designantia. ut exponit greg⁹ dicit. q̄ cū ambularent nō reuertebantur. sed unūquodq̄ ante faciem suam gradiebatur Ezech. j. Tercius gradus est deo inherere feruentissimo amore. Et cum psal. dicat. Quē admodum desiderat ceruus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te deus etc. Et cum apostolo. Cupio dissolui et esse cum x̄p̄o. Et ne vitetur proximi: non curare. cum eodem ad Ro. ix. dicē. Optabam ego anathema esse a x̄p̄o pro fratribus meis. Quod tamē sane intelligendum. Non enim optabat separari a caritate x̄pi p̄pter salutē proximorū. (Anathema enī separatōnem importat) quia hoc fuisset p̄tra ordinem caritatis. sed optabat et opere agebat. ut ad tempus separaretur consolatiōibus. et quasi fructu x̄pi. ex dulcibus contemplatiōibus eius: eas dimittendo frequenter. ut conuersioni et saluti animarum inisteret predicando et discurrendo. ¶ De ip̄is gradibus caritatis dicit aug⁹. de pe. bis. ij. si quis. Caritas cum fuerit nata nutritur. cum fuerit nutrita roboratur. Cum fuerit roborata perficitur. Cum fuerit perfecta quid dicit. Mihi viuere x̄p̄s est. et mori lucrū. De his gradibus habes in titulo de caritate. ¶ Per montem istum exurgens maria. abiit visitando elizabeth. ut mutuis affatibus adinuicem consolarentur. ut a verecundie pena elizabeth subleuaret. Erubescere enim ut dicit euangelista se grauidam reperiri in senectute. et carnalibus actibus operam dedisse: et ideo occultabat se. Et confortata ex verbis beate virginis: que prius verecundabatur esse grauidam. postea in domino gloriabatur. se prophetam edidisse. ¶ Venit ut et de bonis. et donis collatis sibi a domino ut ei reuelatis fecunditatis sue. ei congauderet. ¶ Venit ut filius suus iohānes in vtero sanctificaretur. et iam filij sui ih̄s x̄pi propheta institueretur. et ipsa propheta efficeretur. Nam post elizabeth per spiritum prophie ostendit sibi notum. qd̄ erat omnibus occultum. scilicet virginem dei matrem effectam. De filij profectu sui: ait. Et facta est vox salutationis tue in auribus meis. exultauit infans in vtero meo. Creditur tunc ioh̄s. qui sex menses habebat in vtero matris acceleratum obtinuisse usum liberi arbitrij. iuxta illud ecclesie. Acceleratur ratio in paruulo nondum nato instinctu sacri pneumatici: et tunc sanctificatus fuisse purgatum. scilicet ab originali. gratia dei repletum ut p̄bixerat patri archangelus in templo dei. et cognouisse saluatiōis sui in vtero virginis existentis aduentum: et ideo exultauit modo nobis ignoto in vtero. Et qd̄ voce non poterat nōdum natus opere exultatiōis ut propheta x̄pm demōstrauit

Capitulum

Tercius mons est contē. §. iij.

plationis in qua reperit maxima iocunditas de quo dominus per ysaiam. Et faciet dominus in monte hoc. scilicet contemplationis diuino rum. conuiuium pinguium. conuiuium mellatorum. id est refectorem spirituales plena iocunditate et delectatione. Et figuratur mons iste per montem Tabor. ad cuius summitatem ducens ibi petrum. iacobum et iohannem. transfiguratus est ante eos. ostendens aliquid gloriæ suam. Ex cuius visionis suauitate inebriatus petrus ait. Domine bonus est nos hic esse. ¶ Sed ab huius ascensum oportet ducere petrum qui interpretatur discipulus. iacobum qui interpretatur supplantans. et iohannem in quo est gracia interpretatus. id est mundi contemptum. dyaboli temptationum supplantationem. et carnis castimoniam gratiosam. Et per hanc contemplationem ascendit mens humana. usque ad exercitium patrie superne. de qua ysaias. Gaudium et leticia inuenietur in ea gratiarum actio et vox laudis. Per hunc montem contemplationis transit beata virgo. in quo est confessio laudis diuine et gratiarum actionis et summum gaudium. quando postquam intrans domum zacharie. salutabat elizabeth. Ipsa quoque elizabeth repleta spiritu sancto cum filio. ipsam matrem domini cognoscens. mirabiliter collaudauit. Unde tunc in altissimam contemplationem diuinorum ascendens. et summo gaudio repleta. canticum canticorum intonuit: dicens. Magnificat anima mea dominum etc. Ubi magnitudinem diuine maiestatis contemplans exultauit in domino. ¶ Ubi sciendum ut notat per totum dominus iohannes dominici caros. super magnificat circa principium. Causa materialis gaudij est vox laudis ex leticia cordis proueniens. ut dicit ysidorus in libro ethimologiarum. Et notandum. quod canticorum quedam sunt obliuata. quedam figurata. quedam iubilara. Prima sunt omnia cantica veteris testamenti. quia omnia in figuram contingebant illis. i. cor. x. Secunda sunt omnia cantica noui testamenti. quia nunc non precessit dies autem appropinquauit. Sunt autem non solum figurata per cantica veteris testamenti: sed etiam ista cantica quodammodo figurant cantica vite eterne. Est enim secundum dyonysium status noui testamenti. medius inter statum veteris testamenti. qui erat solum figuratiuus. et statum patrie ubi nil figure: sed omnia in luce clarescunt. Nam in nouo testamento exhibetur res figurata per vetus testamentum. et est etiam figuratiua eorum que sunt in patria. Tercia autem cantica sunt ea que cantantur in vita eterna. de quibus dicitur in apocalypsi. quod cantabant sancti canticum novum ante sedem dei et agni. ¶ Item canticorum alia

Dicesimūseptimum

sunt cantica solum. alia sunt cantica canticorum. et in veteri testamento notum est. In nouo cantica sunt tria. scilicet benedictus et nunc dimittis. tertium est Gloria in excelsis quod est canticum canticorum. Et cantica quidem sunt de victorijs. Sed cantica canticorum de primis Cantica veteris testamenti subordinantur canticis noui testamenti figuratiue quod intuenti satis lucide patet. Nam omnia illa cantica composita sunt pro gratiarum actione. aut ex hostium prostratione sicut canticum domino gloriose etc. Exo. xv. et quedam alia. Aut per quam liberatione. ut illud Ezechie. Ego dixi in dimidio annorum meorum etc. ysai. xxxviii. Aut pro donorum receptione. ut illud anne. Exultauit cor meum in domino etc. i. ps. ij. Et quia vera victoria paruit nostro duce nato: ideo eius milites angeli cecinerunt. Gloria in excelsis deo. In ipsa autem libertate sui et populi zacharias cecinit. Benedictus dominus deus israel. Cum autem symeon donum maximum in vlnis suscepit. et ipse canticum cecinit. Nunc dimittis. Cantica autem canticorum salomonis subordinantur huic canticum canticorum virginis. scilicet magnificat. Et de hoc egregius Origenes super cantica canticorum: non statim a principio sunt cantata cantica canticorum: sed prius egipto calcato et mari rubro transmissis hostesque prostrato cantatum est. Cantemus domino gloriose etc. Sz non dum ventum est ad canticum canticorum. ¶ Notandum igitur. quod sicut illa cantica canticorum salomonis sex famosa cantica precesserunt: sex gradus significantia. quibus ad canticum canticorum mens potest ascendere humana. Sic sex actus famosi huic canticum canticorum virginis scripta. circa virginem almay describit euangelista. ut euidenter elucescat quod illa isti ut umbra deseruiunt. Precessit primo canticum moysi Exo. xv. Cantemus domino etc. signat libertatem peccatorum. id est a peccatis. Secundo canticum populi israel. ascendit puteus etc. Numeri. xxi. Et notat largitatem gratiarum vel donorum. Tercio canticum debore. Qui sponte obtulisti animas vestras etc. Iudicum. v. et insinuat obedientiam subditorum. Quarto canticum aliud moysi illud. Audite celi que loquor Deutro. xxxij. et demonstrat instructionem diuinorum eloquiorum. Quinto canticum anne illud. Exultauit cor meum. et signat ubertatem gratuitorum. Sexto canticum quodlibet dauid in psalmo. quod obfiguratur venustatem et varietatem dulcium sonorum. id est gaudiorum mentium. ¶ Post que sequitur canticum canticorum salomonis. ergo virginem sacram describit euangelista cantatricem. A vitis denudatam primo: dicens. Ave. id est sine de: gratijs fecundatam. cum subdit gracia plena: dei soli imperio subiugatam

cum subinfert. dominus tecum. benedicta tu in mulieribus. q. d. mulieres ceterae sub viſi po-
teſtate ſunt. tu ſoli domino qui eſt tecum: di-
uinis eloquijs illuſtratam. quando cogitabat
qualis eſſet iſta ſalutatio. ruminans ſcriptu-
ras. et iterum querens. quomodo fiet iſtud:
Tanti filij delictijs impregnata. quia inuen-
ta eſt in utero habes de ſpiritu ſancto: modu-
latis gaudijs prebocata. cum intrans domu-
zacharie et ſalutans heliſabeth. auditis ab ea
laudibus ſuis. totum a deo recognoſcens. ⁊ ad
montem contemplationis et diuine laudis a-
ſcendens: ait. **Magnificat anima mea domi-
nũ**
Et aduerte fideliter. quia quicquid in illis
obumbratis canticis canticorum petitur. aut
factum eſſe deſcribitur: totum hic lucide habi-
tum inſinuatur. Nam ibi petitur oſculum. **O**-
ſculetur me: inquit. oſculo ⁊ cetera. **I**bi habe-
tur coniunctio. ſcilicet diuine nature cum hu-
mana. **I**bi poſtulabatur tractio. **T**rahe me in-
quit ⁊ cetera. hic habetur diſcurſio. nam ma-
ria pergit cum filio in utero ad elizabeth. **I**bi
queritur locus paſtus et acubitus. hic habe-
tur cubans in albo paſtus alimẽtis virginis.
Ibi videbatur longe ſaliens in montibus. hic
feſtinanter in montana ducitur realiter. **I**bi
querebatur in lectulo. et non reperiẽbatur.
hic clauditur in corpusculo. et prebatur.
Mater ibi vocabatur dilectus ut deſcendat.
hic humanatur ut ſe oſtendat. **I**bi conuerſio
eius ad humanam naturam ſperabatur. hic
iam facta denominatur. **I**bi natus factus pe-
tebatur ab oſcula et amplexus. hic incarna-
tus alitur ut pariatur et detur omnibus eius
deliderantibus amplexus. **E**t ſic lege omnia cã-
tica canticorum ſalomonis et quod ibi reperis
obumbratum. in virgine videbis ſub carne re-
uelatum. **E**t quia dicebatur. q. hoc precio-
ſum canticum canticorum. ſcilicet **M**agnifi-
cat: ſubordinatur canticis vite eterne. **S**ciẽ-
dum. q. primus gradus et ſummus beatitudi-
nis eſt viſio ipſa diuinitatis. ex qua tanq̃ ex
fontẽ omnis alius gradus beatitudinis acci-
dentaliter deriuatur ut noſter ſanctus doctor
in quarto ſententiãz aſſerit diſtincti. xliij. In
qua viſione ſuper extrema anima rapta. moy-
ſes magnificat deum ut primus verſus inſinuat.
Et quia tanti boni viſio ſine immenſo gaudio
eſſe non poteſt. ſtatim exultat ſpiritus in deo
ſalutari ſuo. ut dicit ſecundus verſus. In hoc
autem lumine et gaudio anima ſeiſpam co-
gnoſcit. et videt ſe illa tanta gloria indignam.
et ſic fatetur ſe humilem ancillam. ut tercius
verſus ſonat. **I**unc comparat premia. premia
tum ad premiantem. **E**t addit: quia ſecit mi-
hi magna. mihi inbigne magna premia. ⁊ pre-
mians potens eſt. ut habetur in quarto verſu
Inte vero perſpicit non ex meritis humilita-
tis: ſed ex mera miſericordia omnes beatos be-

atitudinem conſequutos. **E**t dicit in quinto v-
ſu. **E**t miſericordia eius a progenie in progeni-
es ⁊ cetera. Poſtmodum de ipſa in proportio-
nata proportione. ſcilicet premij. et premiate
anime diſſerens. cum anima habeat ultra id.
quod de ſui natura conſequi poteſt: fatetur id
euenire ex mera dei potentia: dicens in ſexto
verſu. **F**ecit potentiam in brachio ſuo. **S**ed
ipſa potentiffima manu intuetur equiſſimam
iuſticiam. malos merito punientem. et dicit.
Diſperſit ſuperbos mente cordis ſui. **E**t quo-
niam non eſt parua portio illius ſumme feli-
citat. ſocietas beatorum repleta ad ſuperba
bundantiam. et inebriata ab ebrietate domus
dei. ipſos intuetur. et ait in verſu ſeptimo.
Eſurientes impleuit bonis ⁊ cetera. **Q**uonia-
vero iſta eſuries non eſt in patria: ſed fuit in
via. ibi intuetur promiſſiones factas ſub du-
plici teſtamento. teſtante pſalmi. **S**icut audi-
uimus ſic vidimus. **E**xultatq̃ in tali proſpe-
ctu. iuxta illud **C**anti. primo. **E**xultabimus ⁊
letabimur in te: memores verborum tuorum
id eſt teſtamentorum. **E**t ſicut ſunt duo teſta-
menta. ſic ſubmittit duos verſus. ſc3 **S**uſce-
pit iſrahel puerum ſuum. **E**t ſicut loquutus eſt p
novo teſtamento. **S**icq̃ igitur canticum can-
ticorum iſtud. ſcilicet magnificat. omnia can-
tica cõtinet parabiſi. ubi effectualiter ſine ceſ-
ſatione cantatur canticum nouum **M**agnifi-
cat. ſm illud pſal. **C**antate domino canticum
nouum: laus eius in eccleſia ſanctorum: quod
canticum dicitur nouum nouitate vniuerſita-
tis. quia factum a matre omnium et domina
illud magnificat. **N**ouitate poteſtatis quia nũ
q̃ viſa eſt tanta poteſtas. **N**ouus faciet dñs ſu-
per terram ⁊ cetera. **N**ouitate iocunditatis.
nullum canticum cantatur in eccleſia tanta
iocunditate et ſolennitate ſicut magnificat.
Sic ergo exurgens maria ab omnibus terre-
nis. abiit in montana conſeſſionis diuine. hoc
enim interpretatur iudea ut dictum eſt in ce-
leſtibus iocundiſſime contemplans diuina.
Et in hoc monte iocundo contemplationis ſi-
ta ait. **M**agnificat anima mea ⁊c. hec omnia
Johan. dominici.

De canticò beate virginis i quo aliqua dñr
magna tripliciter. **C**apitulum. XXVIII.

Magnificat anima mea
dominum. **B**eatiffima maria ex
principio huius canticì. allicit a-
nimos omnium ut audire inclinẽ-
tur que cantat. premittens. **M**agnificat. i. ma-
gna dei p̃dicat. **S**ic ⁊ ſapiẽtia cũctos ab ſe con-
gregare cupiẽs. de ſummis excelliſq̃ otutibz iqt
O vizi ad vos clamito. **A**oy hominũ ad filios
bominũ. ⁊ ſequi qm̃ de rebo magnis loquutu-

Capitulum

ra sum. **¶** Ubi est breuiter notandum q̄ aliqua dicuntur magna tripliciter. Primo priuatione. et hec sunt expulsiua. Secundo extirpatione. et hec sunt dubitatiua. Tercio vera perfectione. et hec sunt attractiua. Magna priuatione sunt vicia et peccata. Unde. ij. Esdre. viij. dicitur. Sumus in magno peccato vsq; i diem hanc. Et dicuntur magna peccata. quia priuant magnis bonis. scilicet gratia dei et gloria. Et horum magna spiritu dyabolico cantica componunt poete comedias. tragedias et satira obscena. quorum mundus hodie est plenus: et que de se sunt fugitiua. videntur allecitiua. cum hodie vulgus a veritate aures auertant scripturarum. et ab fabulas conuertantur. quibus potest inuehi illud xpi. Ioh. viij. Propterea vos non auditis magnalia dei. quia ex deo non estis: sed ex patre dyabolo. **¶** Magna extirpatione dicuntur diuitie et huiusmodi temporalia. de quibus prouerb. xv. dicitur. Thesauri magni et insatiabiles: que tamen in rei veritate modica sunt. et quasi nihil. Eccl. i. Omnia vanitas: et horum usus malus multa bona aufert. quia difficile est: imo impossibile diuitem intrare in regnum celorum. Math. xix. Intelligendo de illis diuitibus qui ponunt finem in eis. et abutuntur eis. Sed boni usus eorum magna bona acquirit. Iuxta illud. Facite vobis amicos de mamona iniquitatis. Idorum cantica componunt auaritie debiti. que est ydolorum seruitus. Idorum scole sunt plene: ita ut dicatur per Hieremiam prophetam. A maiori vsq; ad minorem. A sacerdote vsq; ad leuitam. omnes auaritie student. Sed fallaces eas appellat saluator. quia promittant leticiam et parant tristitiam. **¶** Elegerunt autem res magne sunt. que magnis conceduntur. De res sunt magne. maiores et maxime. Magne res sunt virtutes et dona que hic habentur. Maiores sunt virtutes que habentur in patria. Maxime vero pater et filius et spiritus sanctus: maxime dico persone de rebus magnis et maioribus dicit apostolus. i. Cor. xij. Nunc manent spes. fides. caritas tria hec maior autem horum est caritas. Ecce quod caritas est maior illis. ergo et fides et spes magne res sunt. quia omne comparatum presupponit suum positum. Caritas autem que ibi describitur. que nunquam excipit. est caritas patrie et hec maior dicitur. scilicet virtutibus que habentur in via. Deus autem est maximus: et quod habetur ipse a nobis per gratiam vel gloriam est maximum donum. Unde apostolus petrus epla. ij. ca. j. ait. Vocauit nos propria virtute. per quam maxima et preciosa nobis donauit promissa. ut per hec efficiamur diuine nature consores. Quia ergo inserta est mentibus hominum veri sumiq; boni cupiditas. ut ait Boetius de publica consolatione. Donum cognitum mentem trahit. Magnum bonum

Vicesimū octauū

magne trahit. Maius bonum magis trahit. Sed maximum bonum maxime trahit. Et ergo virgo sancta ad scholas suas omnes traheret. dimissis peccatis et fabulis spretis mundanis. tradere promittit de maximis delictis et ait. Magnificat anima mea dominum. Magnificabo eum nimis in ore meo. et in alio psal. Repleatur os meum laude tua. ut cantem tota die magnitudinem tuam. **¶** In quo versu primo tria possunt considerari circa illud canticum canticorum. Primo causa materialis alia subiectiua. magnificat. Secundo causa actualis et effectiua. anima mea. Tercio causa finalis et obiectiua. dominum.

¶ Quid ad primum

S. j.

Materia huius canticum est tradere magnalia dei unde dicit magnificat. Unde notandum. quod sicut omnium rerum constantium determinata est magnitudo et quantitas. teste philo. i. iij. philosopho. Sic omnis creature nature est determinata potentia. cum solius dei dicatur potentia infinita. Cum igitur humanus intellectus dicatur et sit aliqua creatura: nulli dubium est quin eius potentia sit finita et limitata. ut supra se ascendere non possit. nisi diuino lumine superiori ductus: dicente psal. In lumine tuo videbimus lumen. Tria autem sunt que intellectui nostro obici possunt. Primo vilia et mechanica. Secundo media et physica. Tercio premia et theologia. **¶** Et per usum quidem et occupationem mechanicorum ut est textoria. cementaria et huiusmodi virtus intellectus debetatur. ut experientia notum est. Unde et dicuntur mechanice artes a mechor mechanis sicut albert. quia intellectus quasi mechanatur et degenerat a sua nobilitate. cum magis sit inclinatus ad naturalia et digniora. Unde qui diutius se debent huiusmodi mechanicis etiam subtilibus et ingeniosis ut picture. sculpturae et huiusmodi speculatiuis magis inepti sunt. **¶** Media vero. id est ipsorum naturalium consideratio et iugis speculatio. magis iuuat intellectum: quia versatur circa proprium obiectum. quod est veritas abstracta a materia. Sed istorum naturalium speculatio est duplex. Una est que consistit in ipsis rebus. qualis vocatur scientia naturalis. que speculatur cursus stellarum. herbarum vires. naturas animalium et huiusmodi. et hec est imperfecta. et minus virtuosum reddit intellectum. Secunda est que rerum fines et causas inuestigat per posse. scilicet a quo res ipse sunt. et ad quem finem ultimum facte sunt. et quem representant preloquuntur: et ista est vera philosophia naturalis. secundum descriptionem etiam ipsius philosophi primo philosopho in principio. ad quam tamen speculatio ipse non tenent. propter quod vocatur methaphysica vel theologica. licet proprie sit naturalis: quia inuisibilia dei a creatura mundi per ea que facta

¶ Titulus

sunt intellecta conspiciuntur. **S**empiterna quoque virtus ac diuinitas ad Ro. pmo. Qua via nullo alio lumine illustrati antiqui pbi. venerunt in cognitionem ipsius dei. ut ostendit beatus **Aug⁹** in. viij. de ciuit. dei. Et hinc est quod deum esse dicitur per se notum. neque contineri sub articulis fidei: quia in lumine naturali demonstratur deum esse. ut optime probat doctor noster de **Aquino** in primo contra gentiles. **D**ec speculatio iuuat intellectum non parum: dicente psal. Mirabilia testimonia tua et cetera. **S**ed aliqua et tercia obiciuntur intellectui que voco premia et theologica. sub quo membro intelligo omnia que naturali lumine intelligi non possunt. ut est eterna felicitas. quam nec oculus vidit nec auris audiuit et cetera. **S**imilitudo eterna trinitas personarum. Iudicia dei que incomprehensibilia: dicit apostolus. Misterium incarnationis et alia huiusmodi. que fidei tantum subduntur: et hec sunt que maxime intellectum perficiunt. intantum: ut dicat spiritus sanctus per os ysaie. Nisi crederitis non intelligetis. **H**ec sunt que sumo studio et vigilantia attendenda sunt et audienda. Et de his caneris nostra perfecte loqui et docere promittit dicens. Magnificat anima mea dominum. q. d. dominum dictura et doctura est anima mea. **H**ec sunt illa magna. quibus premi metuebat ille sapientissimus **Job** dicens capi. xxiij. Nolo multa fortitudine contendat mecum. neque magnitudinis sue mole me premat. Est enim magnus fortitudine et iudicio et iusticia. et enarrari non potest aut item ca. xxxix. Et tamen tantam auidiam tribuit ei spiritus sanctus. ut hec virgo paruula puella. audeat enarrare et magnificare: et spretis mechanicis vilius et naturalibus medijs. insistit theologicis summis. **S**ed nec mirum virgo sancta si magna loqueris de deo. quia iam magnus in medio tui sanctus israel **Ysaie**. xij. **S**ed hec pars qua dicit magnificare se dominum. est admiranda et disputabilis: nam scimus quod magnus dominus et laudabilis nimis. et magnitudinis eius non est finis. **U**nde dicitur **Eccli**. xliij. Terribilis dominus et magnus vehementer: et mirabilis potentia eius: glorificantes eum exaltate illum quantum potestis. superualebit abhuc et admirabilis magnificentia eius. Ex quibus verbis videtur. quod nec magnificari possit. nec ut magnus est: enarrari. **U**nde ergo virgo sancta se dominum magnificare tam auidenter proficitur: cum ipsa potius videatur minorasse: quia quem celi capere non poterant in suo corpusculo comprehendit. **P**ro quo sciendum quod est triplex magnitudo. Prima intensiva et virtualis. Secunda extensiva tempus et localis. Tercia diuisiva et corporalis. De prima magnitudine dicitur in psal. Magnus dominus et magna virtus eius: et secundum hanc do-

¶ Quindecimus

minus dicitur infinitus. quia infinita essentia. infinita bonitas. infinita sapientia. infinita caritas: et quicquid bene dici potest de deo. cum infinito dici debet: nec tamen illud etiam quicquid sit: exprimitur. Et quia infinito nihil addi potest: deus sic essentialiter magnificari non potest. Et ab istum sensum predicta verba **Eccli**. dicuntur. tamen iste virtutes dei bini nute apprehendebantur a paucis. quas virgo facta magnificentius expressit. si quis verba eius diligenter attendit. Et ideo etiam isto modo aliquantulum dicitur. Magnificat anima mea dominum. **S**ecundo dicitur aliqua magnitudo extensiva loco vel tempore: sicut dicitur tempus magnum. annus. mensis. vel dies. et hoc scilicet quia per magnum spatium temporis durat. Et locus dicitur magnum. quia multum spatium occupat. ut in psal. Hoc mare magnum et spatiosum. In hac duplici magnitudine dicere potest virgo sancta illud magnificat. Nam iam venerat plenitudo temporis et omnia temporanea et sub tempore. lausque diuina in terris sub magno silentio latebat. Et enim ait deuotus **Bernardus** in quodam sermone de aduentu. Angelus non loquebatur amplius homini. patriarcha defecerat. fuerat propheta sacerdos auaritie studebat. dux non inueniebatur quando venit dominus intantum ut dyabolus auderet domino dicere. oia regna mundi esse sua **Matth**. xij. Et ipse dei filius cum iam predicare cepisset. ait se non habere ubi caput suum reclinaret: erat enim dominus non solum paruulus. sed fere nullus in conspectu et conuentu hominum. quia defecerat laus eius quasi totaliter. laudabantur ydola non verus deus. **H**anc ergo quasi extincta alma virgo resuscitans. prima sub nouo testamento sub cantico et vocali laude dei sic magnificat dominum. quasi dicat. magnificat dominum in eternum. ut quilibet amplius dicat. semper laus eius in ore meo. Magnificat etiam localiter. nam olim notus in iudea deus in israel magnum nomen eius. Sola enim synagoga in terris diuinas laudes utcunq; decantabat. In alijs regionibus mundi ydola et demones colebantur. et ipsa laudibus efferebantur. At ubi per os virginis diuina laus insonuit. cepit per alia loca diuulgari et communicari in eius figura: non in sua ciuitate: sed peregrina in montanis existens. laudare cepit et peregrinari. quia magnificentia eius peregrinari debebat. et extra iudeam effundi. Laus enim eius ab extremis terre. Tercio modo magnitudo est sensitiva et corporalis. sicut dicitur magnus homo qui est magne stature et huiusmodi. A seculo non est auditum neque intellectum. quod dominus isto modo potuit magnificari: et tamen dominus deus factus est paruus. sine manibus humani seminis ab-

Capitulum

scisus. et demum creuit in montem magnum Daniel. ij. **Die** ergo o virgo benedicta. factor meus factus est paruulus. filius meus clausus est in visceribus meis. **Crescit.** et magnificatur. et magnus efficitur. alimentis meis nutritus. Cum magnifico. id est magnum factio. donec per partum requiescat in vlnis meis. tunc etiam illuz pascens lacte pectoris mei faciam illum magnum donec magnus vir sit aptus ad magnum sacrificium verum. Ergo intellige post multa. **Magnificat** anima mea dominum.

Secunda causa

S. ij.

huius cantici. scilicet actualis et effectiua notatur cum dicitur. **Anima mea.** ubi canticum istud describitur. **Primo** suauitate dulcis armonie. **Secundo** serenitate lucis theologie. **Tercio** integritate nudate theorie. **Et** per hec omnia trahit ad auditatem talis melodie. **Ad** sciendū tamen quod dictum est excitante sunt et aperiende aures cordis. et non corporis tñ. ut enim ait **Gregorius** in omel. super illud **Luce. viij.** Si quis habet aures audiendi audiat. **Sunt** alie aures q̄ corporales quibus anima utitur. **Ubi** ergo anima loquitur. anime auditus erigitur. quia tales potentie requiruntur. qualia sunt obiecta capiendū. **Omne** enim simile ad suum simile inclinatur **Eccl. iij.** Et impossibile est non corpus corpore moueri. ut dicitur in libro s̄r p̄ncipiorum. **Volens** igitur alma ista cantatrix docere. quibus auribus opus sit ad percipiendū quod dicitur. b̄rit causam instrumentaliter agentem huius cantici fore animam. ut anima se paret ad id. quod naturali etiam voce exprimitur. quia ex habundantia cordis os loquitur. **Hinc** est q̄ plerumq̄ huius cantus suauitas non percipitur. quia ab eum audiendū et intelligendū sole corporee aures aperientur. et interiores clauduntur. **Audi** ergo o anima. quia anima loquitur. **Magnificat:** inquit. anima mea dominum. non solum corpus et lingua: sed anima et lingua eius. et hinc suauitas exprimitur quod est premium. ¶ **Ad** cuius euidentiam premitendum est. q̄ armonia triplici organo cantatur. scilicet materiali. vocali. et mentali. **Materiali** organum est tuba. lyra. cithra et huiusmodi mortuo et insensibili. **Vocale** autem organum est. ipsa lingua cum pertinentiis suis. quibus vocalis catus formatur. **Sed** spirituale organum est ipsa mens inflammata et irradiata. de qua apostolus. **Psallam** spiritu psallam et mente. **Inter** hec autem dulcis est armonia instrumentalis dulcior vocalis. dulcissima mentalis. **De** primis duabus **Eccl. xl.** Tibia et psalterium dul-

Dicesimū octauum

cem faciunt melobiam. et super utramq̄ linguam suauis. et hoc patet manifeste. **Nam** instrumenta musicalia que dulciora sunt. ut organum. psalterium. cithra. tibia. et huiusmodi. tunc suauius sonare dicuntur. cum vocali melodie magis appropinquare videtur. **Unde** etiam in commendatione huius consuevit dici. videtur q̄ loquatur. **De** iubilo autem cordis et mentali melobia dicitur **Eccl. xxx.** Non est census super censum salutis. et non est oblectatio sup̄ cordis gaudium. **Quis** igitur tante sufficientie. ut valeat explicare vlt̄ percipere. quāte melobie est canticum. quod instrumentaliter virginis sancte anima cantat. **Considera** si vales qualis sit citareda. qualis cithra qualis et cantici materia. **Nam** et bonus cantor si voce rauca utatur. male cantat: et bonus cithareda fracto instrumento male citharizat: nec etiam sufficit vox pulchra. et instrumentum nobile. si auctor artis sit imperitus. **Ad** hoc etiam batis peritia artis et instrumentorum compositione perfecta. ubi materia sit displicibilis: de suauitate citharizantium vel cantantium aliquid subtrahit. **In** isto autem cantico cithareda est spiritus sanctus qui etiam in omni instrumento inepto et vili suauiter sonat. attingit enim puerum citharedaz dauid. et psalmistam facit: attingit et puerum iuniorē **Danielem.** et iudicem senum constituit. **Pastorem** armentorum **amos** et prophetam constituit. **Piscatorem** petrum et principem apostolorum ordinauit. **Telonearium** et publicanum **Matheum** et apostolum et euangelistam creauit. **Persecutorem** fidelium saulem et in predicatorem gentium paulum conuertit. **Qualiter** igitur cantabit et armonizabit spiritus sanctus. ubi instrumentum est anima virginis sanctissime. **Sicut** enim mortua carta resonare non potest perfecte quod viua vox exprimit: dicente **Hieronimo** ab paulo. **Dabet** nescio quid latentis energie viue vocis actus. et in aures discipuli ex auctoris voce transfusa fortius sonat. **Exemplum** subdit de eschine. **Sic** et omnes corporei artus etiam ab hoc in vnum simul collecti: non possunt peruenire ad hoc. ut perfecte exprimere valeant: quod ipsa spiritualis anima alte cognoscit. **Hinc** est q̄ paulus loqui non potuit. quod in paradiso anima sua cognoscit. **Idcirco** ergo nobilissimo instrumento. quod est anima: non qualiscunq̄. sed virginis beatissime utitur spiritus sanctus ad canendum quod dicitur. **Magnificat** anima mea dominum et cetera. **Abde** his duobus nobilissimo cithareda et suauissimo et optimo instrumento preciosam et delectabilem materiam. quia hic canitur magistra diuine laudis: et tūc quis a longe auribus anime percipies ad suauitatem huius cantici.

¶ Titulus

Magnificat 7c. ¶ Secundo cum dicitur. Anima mea ostenditur serenitas et profunditas theologicæ veritatis. in hoc cantico contenta ut dicit Augustinus. Divina lux que purissima est. non nisi a puris oculis potest intueri. Unde et saluator Math. v. Beati mundo corde: quoniam ipsi deum videbunt. Quod demonstrari potest tam ratione quam experientia exemplari. Ratione quidem. quia unumquodque recipitur per modum recipientis. Lux ergo que deus est. quia erat lux vera Job. i. Lux in tenebris lucebat et tenebre eam non comprehenderunt. et hoc tota die ad sensum patet. Quanti enim quotidie audiunt vocem verbi dei. et tamen eam non apprehendunt. quia sunt in tenebris peccatorum: et qui minus his tenebris peccatorum participant. magis a luce veritatis dei dei moventur: propter quod quasi satis notum est. quod soli boni audientes meliores efficiuntur propter verbum dei. Mali autem et si audiunt. aure corporis audiunt et in suis malitijs perseverant. patet idem exemplo. Es enim et quodlibet corpus aliud. quanto purius et tersius: tantomagis solis radios recipit. et tanto clarius in oppositum corpus per reuerberationem resplendet. Hinc est quod dominus maiorem lucem veritatis illis tribuit. qui puriores fuerunt. ut etiam Sibilis pagani merito virginis spiritum prophie mirabiliter tribueret. ut dicit Hieronymus contra Iovinianum. Et Johannes purior ceteris. altius in divinam contemplationem ascendit: dicens illud. In principio erat verbum 7c. Hec igitur increata sapientia. que in animas sanctas se transfert. et amicos dei et propitios constituit. ut dicit Sapientie. vij. qui deum irradiaverit aie purissime virginis in qua etiam personaliter habitabat. humani sensus non est exprimere. Et dum exprimi non potest. evidentissime debetur. quod hec nitidissima virgo lucide novit divina magnalia. que exprimit voce anima eius dicens. Magnificat anima mea dominum. taliter scilicet ut dicat audacter. Confitebor domino nimis in ore meo. in medio multorum laudabo eum. ps. cvij. Nimis: inquit. non respectu magnificati: sed respectu audientium qui magna capere nequeunt. ¶ Tercio vero in eo quod dicit anima mea ostendit integritatem theoricæ contemplationis: quod. non solum anima que contemplationem exprimit. sed anima mea anima talis. anima tanita. anima libera. Ubi est attendendum. quod nullus potest dicere anima mea 7c. nisi qui totaliter habet animam liberam ab omni servitute. que triplex est a qua oportet esse immunem ut sit anima sua. Prima servitus criminis seu vitiatorum. Secunda servitus sanguinis seu propinquorum. Tercia servitus mercedis seu terrenorum. ¶ De prima expressisse dicitur Job. viij. Qui facit peccatum servus est peccati. Sed peccatum sicut triplex est.

¶ Quindecimus

ita et servitus eius triplex. Est enim peccatum mortale qui perfecte facit hominem servum peccati et dyaboli perfecte. i. complete: iuxta illud petri. A quo quis victus est. ei servus additus est. Et ut dicit Augustinus. tot dominorum quot vitiatorum et hoc maxime impedit animam ne possit in via deo vacare. Per originale autem peccatum sensus hominis et cuncta cogitatio eius prona sunt ad malum ab adolecentia sua. ut dicitur Gen. viij. nec libera est anima ab impedimento talis servitutis pugne carnis contra spiritum. Unde non potest ita libere volare ad deum per contemplationem et vacare divinis. nec aliquo sacramento circumscriptionis vel baptismatis vel alterius libera est a tali servitute. licet subleuet plus et minus: sed semper remanet pugna carnis. que animam captivam ducit sub lege peccati. secundum inclinationem. et si non dominetur omnino. Veniale autem tepefacit animam et pigriorem reddit ad ascensionem in deum. servitorem tollens spiritum. ¶ Secunda servitus que est propinquorum etiam animam aliquantulum tenet captivam. ne in deum totaliter vadat: sicut patet de illo qui christum sequi cupiebat: sed tamen retinebatur ne eum sequeretur: dicens. Permite me prius sepelire patrem meum et sequar te Math. viij. Contra quem defectum. scilicet nimie affectionis ad parentes. Venit dominus mittere gladium separationis dicens. Veni separare filium aduersus patrem. et filiam aduersus matrem suam 7c. Mat. x. Et hoc ideo. quia caro et sanguis regnum dei non possidebunt secundum apostolum. Unde et Ambrosius. hec est vera sacerdotis fuga. abbatio domesticorum. et quedam alienatio carissimorum: ut suis se abneget qui deo frui se gliscit. xij. que. j. cui portio. ¶ Tercia servitus que est mundialium rerum: spiritus suis sollicitudinibus animam ligatam tenet. ne libere deo servire valeat. ut patet de illo qui domino servire cupiebat perfecte. habens multas possessiones. Cui cum dominus interroganti quid sibi deesset ad perfectionem diceret. Si vis perfectus esse. vende omnia que habes. da pauperibus. et sequere me: retrocessit tristis discedens ab eo. quia multas habebat possessiones Mat. xix. Necessesse est ergo ut anima que vult intelligere magnalia dei. et in conspectu eius solius semper meditari. a iugo cuiuslibet harum servitutum esse exutam et liberatam. In cuius figuram dixit dominus abrahe Gen. xij. Egredere de terra tua. i. de mundanis cupiditatibus: et de cognatione tua. i. de amicis et de attrincentibus: et de domo patris tui. i. de vitijs et criminibus per que quis efficitur filius dyaboli et de domo. i. familia eius. iuxta illud Job. viij. Nos ex patre dyaboli estis. et desideria patris vestri. i. dyaboli vultis facere: et veni in terram quam monstrauero tibi. terram. s. contemplationis et suavis perfectionis. Hinc est etiam quod dominus volens ostendere viam perfecte contemplationis. assumpsit petrum discalciati. propter amorem terrenorum. Iaco.

Capitulum

bum supplantantem fratrem. contra amorem propinquorum Johannem gratiam. contra nequitiam peccatorum que sunt ei contraria. et duxit in montem contra cupiditatem vallibus mundialis. excelsum contra iniquitatem profundum infernalis seorsum contra vinculum propinquorum seu affectionis parentalis. et ibi transfiguratus ante eos ostendit gloriam suam. **Mat. xvij.** Talis potest dici filius dei renatus non ex sanguinibus iniquitatum. neque ex voluntate carnis necessitatum amicorum. neque ex voluntate viri mundi vanitatum. Et talis potest dicere anima mea. **Cum** autem nullus creature pure anima sit que non fuerit sub iugata peccato. quia si dixerimus quoniam peccatum non habemus. ipsi nos seducimus et veritas in nobis non est. ut dicit **Iohs.** in canonica excepta sancta virgine ut ait **Aug.** Et parentum amorem oblita est. segregata ab eis in sua infantia et deo totaliter mancipata. ut historia natiuitatis eius edocet: et ab omni terrena cupiditate elongata. In cuius signum est. quia magnum thesaurum auri sibi a magis impensu. pauperibus per **Ioseph** dispensatum ita paupercula remansit: ut inde ad paucos dies. scilicet in die purificationis agnum emere non posset ad offerendum in sacrificium: sed obtulit sacrificium pauperum. scilicet par turturum aut duos pullos columbarum **Luce. ij.** Restat ut talis virgo ab omni iugo seruitutis excussa. totam animam suam possideret. et dicere sola potuerit anima mea: et tota cecinerit usque in finem. Nos autem id facere non valeamus: ne dum unum integrum canticum sed nec unum festinatum pater noster. ut habemus exemplum in legenda beati **Bernardi.** quin aut iugum peccati aut cura rei familiaris. quin aut sententia alicuius amici vel propinqui mentem intercedat. et aut multum aut parum reuocat. Ab his autem omnibus beata virgo totaliter semota fuit. Nec se moueat quod triu generum peccatorum dixi iugo non teneri. quasi in originali non videretur esse precepta. quia et si in eo precepta. tamen ab ipso totaliter liberata non sicut ceteri sed spiritualius: quia in ea non solum fomes peccati fuit ligatus. sed penitus extinctus: qui in nobis nec ligatus nec extinctus est. sed aliquantulum minoratus per sacramenta. Si ergo in hac via vis unam animam totaliter iubilantem et premeditantem ceteris obmissis experiri hac mente asculpta intonantem et dicentem. Magnificat anima mea dominum. quia meditatio cordis mei in conspectu tuo semper.

Tercio tangebatur cau. S. in.

sa finalis et obiectiva cum ait dominum. Et ex hoc ostenditur quod virgo fuit. Primo famosa patenter veneranda. Secundo laus eius gratiose frequenter decantanda. Tercio est deitas gloriosa solenter adoranda. **Et** tum ad primum notandum. quod sicut dicit **Eccl. vlt.** Faciendi plures libros nullus est finis. ratio. quod hominum genus famam desit

Dicesimū octauū

detans. que ex omnibus maxime ex libris acquiritur: naturaliter loquendo principaliter circa librorum compositionem debet operam efficacem. et que non valuerunt componere fieri fecerunt. et eos aut suo nomine dedicari. aut de suis factis egregijs componi et reintegrari: sicut etiam historie infidelium plurime narrant. Et **Valerius** etiam in capitulo de cupiditate glorie dicit. Nam quia progenies deficit. sepius et aliquando terminatur ad ignominiam: congregat diuitie. hebentia pomposa. fortia bella. parata sceptrata et huiusmodi. in quibus fama quesita et consistere deputata citius euanescent. nisi librorum et nati memorie sint mandata. Hac via mundi homines vani gloriam assequi cupientes. aliqui studuerunt circa collectionem magnam librorum. ut **Dionysius** qui quadraginta milia librorum edidit aut suo nomine ascripsit. Alii tractauerunt facta egregia magnorum abhuc inuentum. ut ipsi fauorem libris prestarent. sicut **Menander** virgilius. Alii laborauerunt tractare materias delectabiles et obscenas. ut vani poete. Alii subtilia etiam disputando libros collegerunt. ut philosophi. Alii utilia et apta lucris. ut iuriste. Alii utilia anime. ut theologi et huiusmodi. Tamen omnes errauerunt ab vtro. querentes in his famam. Nam teste **Dionysio.** fama ut umbra fugit insequentes. et insequitur fugientes. Unde talium nomen est in malum qui vocauerunt nomina sua in terrenis suis. Qui autem gloriam dei querit. a deo gloriatur: etiam mundo impetire volente. ut patet in **Iohanne** euangelista. et beato **Grego.** papa. Nec igitur debet esse recta intentio scriptorum: et omnium aliorum qualitercumque operantium magnificare. scilicet deum et nomen sanctum eius. omni propria utilitate. delectatione et fama postposita. Et quo purius os laudantis tendit in deum. eo gloriosius fama gloriosa in laudatione resultat. **Psalmista** ergo gloriosa beata maria. precise dei laudes canere studet. et hic eius omnia finis et intentio. Et ideo dicit **Magnificat anima mea dominum.** Et nota quod non dicit deum. sponsum. non patrem. non filium. quia quolibet horum dicere potuerit vere. Sed tamen dicit dominum. ut omni via proprias laudes fugeret. et diuinis tamen intenderet. Si enim dixisset deum suam humilitatem tacuisset: quod fieri non poterat. cum ea usque ad redundantiam plena esset. et omni verbo actu gestuque se humilem. id est vilem predicaret per posse. Qui enim dicit deum. sui dicentis nullam predicem exprimit. cum deus non dicatur relatiue. Si dixisset sponsum multum se laudasset: si dixisset patrem vel filium. eque laudis esset. Sed ubi dicit dominum quod est relatiuum ad seruum et ancillam. Et hoc nomen seruus et ancilla. est nomen vilitatis. quia sit summa ingenuitas in qua seruitur propter probam cui fuisse regere est resuans obedi-

¶ Titulus

angelo dictum. Ecce scilicet ancilla domini. dñm dixit. Magnificat anima mea dominū. et ex his duobus redditur famosa. quia tñ laudes domini cecinit. et quia sue humilitati semper studuit. Propter primum istud canticum marie omni die infallibiliter cantatur. et hora multum apta scilicet in vespertis. et modo multum grato et solenni. magisq̃ omnia cantica ecclesie. et sic non solum beata virgo famosa ex cantico: sed etiam ipsum canticum famosius ceteris. ¶ Secundo ex eo q̃ dicit dominū ista laus redditur gratiosa et frequenter decantanda. Ad magnam enim laudem quatuor requiruntur. scilicet ut sit a magno laudate magno modo de magnis factis. et de magnis personis. et hic non dico magna nisi virtuosa. Nam ut dicitur in ps. peccatori dixit deus. quare tu enarras iustitias meas etc. quia ut dicitur Eccl̃i xv. Non ē spetiosa laus ore peccatoris. Hinc et Beneca. Sit tibi tam turpe laudari a turpibus. q̃ si lauderis ob turpia. Secundo etiā magna laus magno modo debet pronuntiari iuxta illud ps. Donum est confiteri domino et psallere nomini tuo altissime etc. Et illud. Laudate dominum de celis cū sequentibus. Tertio debet esse magna laus de magnis factis. Tñ etiam scientie singulares que distinguū p̃ne subiecta. habent inter se gradus nobilitatis sue ut illa dicatur nobilior que ē de nobiliori subiecto. Et p̃pter hoc theologia dicitur nobilissima et maxima scientia. q̃ est de nobilissimis dictis et factis. et de nobilissimo subiecto q̃ est deus. ut docet sanctus doctor noster in p̃ma pte. q. i. Quarto magna debet esse laus. de magnis personis. Ex his quatuor redditur magnificum istud canticum. Nam laudans est magna. scz anima virginis talis et tanta. Modus est nobilissimus quia exultavit spiritus meus etc. ait. De magnis factis que hic narrantur ut patet in processu cantici. Restabat ergo ut a quanto magna laus diceretur ut tota esset magna. Et hoc fit cum ait dñm. Prudentem enim et antho nomatice ait dominū: absolute dicit. et non dominū talem. quia non loquitur de domino ali cuius angeli aut portōnis mundi. sicut fecerūt omnes tragici. comici. et hystorographi. Sed de domino vniuersali dñf. xij. Dominus vniuersorum tu es. et in dictione tua cūcta sūt posita ait Marthocheus ad deum loquens. ¶ Sed dicitur. ex his dictis bene sequit̃. q̃ ista laus pponatur omnibus scripturis mundialibus. sed non diuinis: quia sicut ista de domino. ita et tota sacra scriptura de domino loquit̃. Ad qd̃ respondeo. q̃ nō sine speciali causa et rationabili usus ecclesie inoleuit magis reuereri vnā partem scripture sacre q̃ aliam. Nam nō p̃pter finem nec p̃pter auctore. nec p̃pter materiam pticularem: sed p̃pter modū et finem pticularem ad quē ordinata sunt: quia psalmi et cantica licet habeant eundem finem qui est dominus deus. ta-

¶ Quindecim

men facta sunt ad hunc finem particulare. ut iocundetur mens in deum ex eis et ascendant. Et adhuc inter ista est aliqua differentia reuerentialis: nam ad ps. et cantica sedetis alternatis a choris. exceptis quibusdam. ut laudate dominum et hmoi. ut cum ibi inuicentur omnia creature ad laudandū deum. et nos etiam reuerentius assurgamus. In nouo testamēto cum legitur de eplis vel alijs loco eplārum sedetur Cum de euangelio recti stamus. quod etiam. de conse. disti. j. docetur. Et in nouo testamēto sunt cantica in quibus etiam sit differentia reuerentialis. nō a causa agentis principali. que est spūsanctus? nec ex causa materiali vlt finali sed ex causa instrumētali. Tria autē sūt que pferūt scripta scriptis. Tempus. scilicet in quo adinuēte sunt: forma tradendi. et dignitas p̃one tradentis. Respectu primi istud canticum pponitur omnibus scripturis veteris testamēti. Respectu secundi preponitur omnibus epistolis actibus et prophetijs noui testamēti. Respectu terciū preponitur omnibus scriptis in euangelijs. exceptis his que ore xpi emanauerunt: quia nulla persona post xpm dignior reperitur. et ideo hoc frequentandum. ¶ Tercio dicebatur. q̃ ex hoc q̃ dicit dominum. redditur ipsum gloriofum et adorandum. Et iste est finis principaliter intentus in isto cantico. Te fle enim ps. Initium sapientie timor domini. Initium omnis bone et ordinate operationis est timor domini. Cum ergo iste terminus dominus includat timorem. iuxta illud Malachi p̃mo. Si ego dominus. ubi est timor meus: ut mentem ad timorem dei et reuerentiam excitaret: ait dominum. Ubi est diligenter adnotandum. q̃ tria sunt que faciunt principaliter aliquid quem dominum gloriofum et honoratum. que etiam continentur in etimologia huius nominis dominus. Et hec sunt primo. Largitio beneficiorum. et sic dicitur dominus quasi dominus. Secūdo liberatio oppressorū. et sic dicitur dominus quasi dominus. Tercio debellatio inimicorum. et sic dicitur dñs quasi dominus. Dimitto quartam etimologie significatōem que est potius seruorum et tirānorum. q̃ dominorum: et est modernorum. scilicet de p̃batio subditorum. Et dicitur dominus scdm hoc. quasi dominus: immo do multū et cūcta surripio. ¶ Primo igitur dicitur dominus quis effici gloriofus pro donorum largitione. et hinc est dilectus et reueritus. ut dicitur de rege Assuero. qui ut ostenderet magnitudinē imperij sui. fecit grande conuiuium cunctis principibus suis etc. dñf. j. Et ista beneficia sūt triplicia. Primum affluentia entitatis temporalis. Secūdu clemētia pietatis paternalis. Terciū iusticia equitatis iudicialis. Primum fecit magnū salōnem patet hoc iij. re. x. cum debet munera magna regine sabbe. Secūdu fecit magnum dauid ut ptz i. j. et. ij. regū. et p̃cipue de clemētia qua usus est

erga Daulem inimicum suum. et erga filium
abalonem qui coniurauerat contra ipsū. Ter-
tium fecit magnum salomonem. et precipue in
iudicio duarum meretricum. contendentiū de
filio viuo cuius esset illarum. *ij. fe. iij.* Nostra
ergo virgo psalter ut ostendat i conspectu no-
stro gloriosum quem canit. Dulciter ait domi-
num: et demum exprimit quomodo dat omni-
bus affluenter et non improperat dicens. Esu-
rientes impleuit bonis: et prius de se. Resperxit
humilitatem ancille sue. et fecit mihi magna.
Deinde addit quomodo omnibus dimittit cle-
menter. Et quum in se est neminem damnat:
et dicit. Et misericordia eius a progenie in p-
genies timentibus eum. Tercio quomodo iu-
dicat omnes equaliter. et nullius personam ac-
ceptat. et dicit. Deposuit potentes de sede. et ex-
altauit humiles. *¶* Secundum quod reddit
dominum gloriosum est liberatio oppressorum
sicut patet de iudicibus israel: qui magni fu-
erunt in illo populo ut domini et rectores. ut
Gedeon. et samson et alij de quibus in li. iudicū
per totum. quia liberauerunt populum a ma-
gna oppressione. et sic etiam saul in principio
regni sui: quod optime fecit ihu xpc liberando
et sanando omnes oppressos a dyabolo. ut ait
petrus in canonica pma. quia deus erat in il-
lo: et ideo dicit dominum. quasi dans manum
ad adiuuandum. *¶* Tercium quod facit domi-
num gloriosum est debellatio inimicorum. Et
hoc fecit iudam machabeum cum symone et
ionatha gloriosos dominos in illo populo. qz
frequenter debellarunt inimicos populi israel
Et hoc egisse dominum: ostendit dicens. Fecit
potentiam in brachio suo etc. Et dicit dominū
quasi dominans hostibus.

¶ De secundo versu dicti cantici qz de multiplici
gaudio et varia acceptōe spūs. *¶* Ca. XXX.

Exultauit spiritus meus
in deo salutari meo. Sciendum qz
spūs sancti pſentia largitur menti
claritatem et lumen visionis. teste
saluatore qui ait *Jo. xvi.* Cum venerit ille spi-
ritus veritatis. ipse docebit vos omnes verita-
tem. Quia ergo spiritus sanctus mirabiliter re-
quieuit i maria. dicente sibi angelo. Spiritus
sanctus supueniet in te: nulli dubium qui cla-
re viderit que dei sunt. ex tali autem intuitōe
sequitur gaudium. maxime post verba angeli
descendit in mariam. cū qua essentialiter erat
filius dei carne indutus. Et quia proportio-
nata gaudium caritati ex qua prodijt. sicut illa
caritas marie fuit ineffabilis. ita et illud gaudium
inextimabile credijt. Et hoc insinuat cū dicit.
Exultauit spūs meus. *¶* Ibi tria tanguntur.
Lumen clarioris et iocundioris intuitōis xpi.
ibi. Exultauit.
Fulmen ardentioris deuotiōis. ibi. spūs meus.
Culmen altioris et subtilioris contemplatio-
nis. ibi. in deo salutari meo.

¶ Etum ad primum

S. j.

Sciendū. qz ultra illud gaudium pessimū de qd
puer. *ij. de iniqs.* Letat cū malefecerit et exul-
tat in rebo pessimis. cui? finis ē id qd ipse ait.
Extrema gaudij luctus occupat. Et ut bē i apoc
quātū se exaltauit et i delitijs fuit. tātū dat ei
tormentū et luctū. Est ēplex gaudij seu exultatō.
Gaudium de inferiori entitate. et deceptiuū.
Gaudium de equali bonitate et letificatiuum.
Gaudium de superiori beatitudine et excessiuum.
¶ Gaudium primum ē de rebo inferioribz ut diui-
tijs. honoribz. puijs et hmoi. His aut inferiori-
bus creaturis aīa gaudet improprie bē gau-
dium. et de tali gaudio dixit Tobias angelo.
Quale mihi gaudium. qui in tenebris sebro et lu-
men celi nō video: q. b. Gaudere nō possum. qz
careo medio gaudij veri. qd est muniri lumie
celi. quo aīa mea veritatē cognoscit. Et clari-
us de hoc falso gaudio bē Eccl. *ij.* Rifu et repu-
taui errorem. et gaudium. id est gaudenti: dixi.
Ergo frustra deciperis: Anima que sic gaudet
nō exultat sed descendit. et inferna petit. fm il-
lub Job. Gaudet ab sonitu bucinę. et in pun-
cto ad inferna descendit. *¶* Secundum gaudi-
um est. quanto de proportionata et quasi equa-
li bonitate existit: ut quando aīa gaudet de sa-
lute proximi et de libertate sui vera. de virtuti-
bus acquisitis et bonis operibz et hmoi. Et de
hoc gaudio qd est leticia anime. tenens eaz in
gradu suo virtuali. sepius habet in scriptura
ut ab Ro. *xij.* Spe gaudentes. Et Elbre. Gau-
dium dñi fortitudo vestra. Sicut enī tristitia
debilitat vires: ita gaudium seu delectatō abau-
get. Unde et delectatō fm plm perficit opus. et
multo magis delectatio que idem est quod gau-
dium. si sit spiritalis fortificat mentem. qz de-
lectatio mundialis. Tale tamen gaudium nō
est descensus neqz ascensus. s. supra se. Unde et
dicē nō valet. exulto. i. exē terminos suos sal-
tare. *¶* Tercium ergo gaudium est de felicitate
superna. vel de deo. aut de his que sunt supra
capacitatem hominis. Et hec leuāt aīaz supra
se: et tali gaudio eam letificant ut dicere pos-
sit. exultare. i. extra se saltare siue exultare ex-
ulare. i. extra terminos suos fieri. de quo gau-
dio ait xpc discipulis *Matth. v.* Gaudete in il-
la hora. i. cum malebixerint vobis homines.
et persecuti vos fuerint propter me. et exul-
tate. Ecce enim merces vestra multa est in ce-
lis. Quod obseruans beatus vincentius ab da-
tianum ait minantem ei maiores cruciat? in-
ferre. *¶* Venenosa dyaboli lingua. tormenta
non timeo. sed quanto et magis mihi iratū vi-
deo: et per hoc dispositum ad maiores penas i-
ferendas: eo amplius exulto. Nolo gloriā me-
am minuas etc. Et quia de tali re que est eter-
na et incomprehensibilis fuit gaudium beate
marie. Idcirco signanter dixit. Exultauit spi-
ritus meus. Sed nosce oportet. qz ista tertia
exultatio habet tres gradus videlicet.

¶ Titulus

Infimam et solitariam.

Mediam et corpoream.

Optimam et subitaneam.

¶ Prima exultatio est quoniam anima eleuatur super naturaliter ad aliquod videndum mirificum: non tamen cum multa vehementia. ita quod sola anima rapiatur ad gaudentium. corpore tamen omnino immoto a terminis suis. Et tale fuit gaudium et exultatio anne matris sancta muelia dicentis. Exultauit cor meum in domino. et exaltatum est cornu meum in deo meo: ubi cor ponitur per animam. et cornu per intellectus potentiam: prophetizans et eleuata tunc ad cognoscendum que dicitur in illo cantico. i. se. ij. ¶ Secunda exultatio est vehementior. ubi anima altius rapitur et diutius immoratur. non tamen ab officio vitali abstrahitur. Et tunc anima secundum etiam corpus rapitur. vel locum alter subleuat. et in altum sustulit: quem admodum et paulus raptus ab ecclesiis celum de se dicit. ij. cor. xij. Siue in corpore siue extra corpus: nescio. Quali modo rapiebatur alius corpus nostrum sancti doctoris thome. et precipue ut legitur quando ei dictum fuit a crucifixo. Bene scripsisti de me thoma: nam tunc fuit visus eleuatus a terra non parum: et talis raptus est ad quandam dulcedinem infusam. quam videtur expertus habuisse ubi ait. Cor meum et caro mea exultauerunt in deum viuum. Taliter etiam rapiebatur et patriarcha dñicus sepe. et multi sanctorum. ¶ Tertia exultatio est vehementissima. que sicut maior est. ita et subiectum magis dispositum reperit atque fit de maximis obiectis. et rapit quoniam in instanti. ita ut non valeat trahere sursum corpus: nec ei aliquam dulcedinem infundere: sed potius quamdam penam. silem ei que fit in morte propter separationem anime a corpore. cum anima prout definitur exercere actus vitales in ipso corpore. Et si vis altius de hoc raptu informari. lege doctorum sanctum in questionibus de veritate: questione de raptu. arti. i. ij. et. iii. Et talis fuit raptus virginis gloriose. Unde anima eius exultauit et saltauit extra se et terminos suos. Et hinc puto ipsam in preterito fuisse loquantem ubi dicit. Exultauit. Non enim potuisset ore proferre. exultat spiritus meus: quia taliter exultabat ut corpus nil agere posset. ergo nec loqui. Sed iam ab officio corporis reuersa dicit. Magnificat et. Et exultauit. ¶ Istud autem potest euidenter ostendi et in fide demonstrari. Ex tribus enim simul iunctis causis raptus vehementissimus videlicet. Primo ex puritate subiecti videlicet. Secundo ex imensitate obiecti rapientis. Tercio ex claritate luminis ostendentis. Ista sunt nota de se. Nam quo mens purior. eo ad videndum deus aptior: quia beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Et adde quod adhuc mens red dicitur habilior. quo rapta fuerit vel illustrata a deo frequentius. propter habitum acquisitum ex assiduis actibus. sicut docet doctor sanctus ubi supra questione de prophetia. Ista tamen per se non sufficiunt. Nam in via mens et visionibus asue-

¶ Quindecimus

ta. non semper videt: nisi quando deus vult si bi demonstrare. sicut docet beatissimus Hieronimus. ad Damasum papam de ysaac decepto Gen. xvij. qui noluit benedicere uni et tamen benedixit alteri. Et de Eliseo qui dixit de sunamite ad gen. 31. Dimitte eam quia anima eius in amaritudine est. et dominus celauit a me. iij. se. iij. Et de virgine beatissima que tribus quesivit filium. nesciens ubi esset Luce. ij. Et ideo additur secundum quod requiritur. scilicet quod obiectum se representat tali menti: et quo obiectum est nobilius. eo fortius trahit. non tamen simpliciter. quia possibile est quod in imaginatione creatum. et tunc non forte raperet. Et ideo additur tertium. scilicet ipsa clara ostensio. et quanto clarior est. tanto exultationis raptus fit vehementior. Cum igitur constet irrefragabiliter. quod nulla mens creata in hac via fuerit purior mente virginis. et tractet de magnis dei quod nulla res est altior. Si modus videndi est alijs altior. nulli dubium esse potest. quin eius exultationis raptus fuerit omnibus alijs vehementior. Ponit exinde prefatus Iohannes. dominici cardinalis. diuersa genera visionum prophetarum. de quibus beatus Thomas. agit secunda secundum. q. de prophetia que obmittit. Sed ibi potius videtur. Et subdit. quod his omnibus inspectis. si consideretur. quod hec virgo sancta obumbrata erat paterno lumine repleta. iam eterne sapientie nouo lumine et spiritu sancti secundata radiorum culmine. queque dicit se magna precipere et exultasse: nulla surgit ambiguitas. quin ipsa viderit modo nobilissimo. et forte adhuc altiori omnibus predictis nobis ignoto. Si cut enim fecit eam matrem sui: ita etiam specialiter pre ceteris fecit vatem sui. ut absolute et antonomatice intelligatur quod dicitur Exultauit.

¶ Secundo notatur. S. ij.

fulmen ardentioris et feruentioris exultationis cum dicit. Spiritus meus. Teste augusti. In uisa diligere possumus. in cernita nequaquam. Quod de se patet satis. cum voluntas ipsa ce ca sit. et sine lumine intellectus agere non valeat. propter quod semper fertur super cognitum. aut apparenter. aut existentem. Mouetur enim voluntas alective ab obiecto apprehenso sub ratione boni. Et quanto videtur melius. tanto mouetur vehementius et rapitur. Et quia voluntas potentia passiva non est infinita. potest cogi aut necessitari ab obiecto sibi demonstrato. sub ratione infiniti boni quod satis videtur. Si enim obiectum visum sub duplici gradu bonitatis. aliter trahit ipsam voluntatem ab amandum. quam visum sub simplici gradu bonitatis. Et magis sub triplici gradu. quam sub duplici. et sic deinceps: ergo si ostendatur aliquod bonum ei infinitum. rapit et trahit ipsam. ut non possit ipsum non velle amare. Et taliter

Capitulum

amant beati. videntes deū clare: ut stante libertate arbitrij. ipm nō pnt nō amare: sicut etiā in via homo nō potest suū bonū nō velle in generali. licet hoc vel illud refutet deceptus. Nec est em̄ pfirmatō quedā in gloria. s. clara visio sumi boni. et illius visionis cōtinua pseruatō. Qualem puto fuisse in virgine gloriosa. Ante nascitur perfectus amor et fervor spūs. Et sic credo hic exp̄ssum spiritum sanctum pro fervore estuante et dirigente omnes actus suos i deum et debitum finem. ¶ Est aut̄ sciendū. q in sacra scriptura spiritus capitur multis modis: et potest verificari. imo de facto verificat̄ illud. exultavit spiritus meus. de quolibet spiritu qui dici potest spiritus virginis sancte. Spiritus nāq; malus qui inuadebat Saul: et qui fuit aliquādo spiritus mendax in ore oīm ppharū. ut habet in. iij. li. regū. nō fuit spūs virginis: cui ipsa contriuit caput. et nullā in ea habuit potestatem. Similiter spiritus qui significat ventum. et figurat superbiam vel vanam gloriam. nō fuit spiritus marie. de q̄ potest intelligi illud Mat. v. Beati paupes spiritu. i. qui habent modicū de elationis vento: nō dixit qui nō habent spiritū. quia om̄es habent aliquid de ipso: sed beati qui habent parū ut nō superentur ab eo. Sola mater virgo. cuz nihil de eo habuit. et ideo iste spūs. i. ventus superbie nō fuit spūs marie. Sed est alius multiplex spiritus marie.

- Spiritus flatus et aerealis.
- Spiritus angelicus supernaturalis.
- Spiritus anime rationalis.
- Spiritus cetus p̄gregationis spūalis.
- Spiritus feruoris mentalis.
- Spiritus vitalis naturalis.
- Spiritus beatitudinis eternalis.

¶ Quilibet horū potest dici spiritus marie diuersis respectib. qui dici exultasse. Spiritus ergo aliquādo sumit̄ pro flatu hominis. iuxta illud. Inspiravit in facie eius. s. abe spiraculum vite Gen. ij. id est spiritū seu flatū. sicut et ipse incarnatus et resuscitatus insufflauit in discipulos dicens. Accipite spiritū sanctū. Pro aere etiā quo respiramus sumit̄ spūs. iuxta illud ps. Os meū aperui et attraxi spiritum. Iste ergo spiritus marie. s. flatus exultauit in deo q̄ totus ad gloriam dei diffusus pandit magnalia sua. Spiritus etiā inq̄tum aer dicitur: qui suus dici potest. inq̄tum non solū aer: sed et totus mundus factus est suus. cum mater dei sit. et per consequens domina omnium. Aer ergo iste ingrediens per os virginis ad suum creatorem. qui eius latebat in ventre. mō suo exultabat. qz magnificat purificatus atq; rabijs diuinitatis impletus. dulcissime resonabat. Unde exultavit spiritus meus in me gavisus est in deo exultat. ¶ Secundo spiritus dicit̄ angelus. ps. Qui facis angelos tuos spiritus. Hic spiritus substituit ezechiel inter ce-

Dicesimūnonum

lum et terrā. et loquutus est in pph̄is. siue ab pph̄as. et moysi in monte cū legē recepit. Idcirco habet quilibet pph̄ū spū. i. angelū ad sui custodiam deputatū s̄m magistrū in. ij. senten. post Hiero. Nec ergo psalter gloriosa habuit et ipsa spū suū sup̄mū in ordine angelorū. Qui fortassis nec ante nec postea datus est alicui ab custodiā: sed soli virgini huic ab initio reseruat̄. Sicut enī sola fuit mater unigeniti. et in gratuitis vniuersis mirabiliter singularis: sic etiam sane dici potest custodiam sibi singulari rem datam fuisse. Si enim habuit singularissimum sponsum ad seruitium: electissimū apostolum ad obsequiū: quare non crebitur habuisse nobilissimū spiritū ad auxiliū. Spiritus enī huius ordinis qui dicit̄ angelorū tot sūt spūs quot et numero. cū quilibz faciat spēm suam: et specificata perfectione differat ab altero. Hic igitur spiritus angelicus datus sibi ab custodiā. prius exultauerat de obedientia. humilitate. et virtutibus alijs ineffabilibus virginis alme. At ubi verbum eius est carne destitutum. exultauit in deo saluari. id est ihu marie filio quia deputabatur ab custodiā siue potius ab obsequio domini dei sui: cum et angelus matris sit. et angelus prolis. donec natus sit. et tūc accipit angelum proprium. sicut fructus ab arbore matre precifus. s̄m beatum Tho. in p̄ma parte. Tu lector considera quod explicare non possum. quanto gaudio exultabat spiritus ille. qui primo vidit deum incarnatum. qui fuit primus spiritu sancti minister ad illud ineffabile opus. qui primus corpusculum illud aut formauit. aut formanti assistit. Qui primus inuisibiles cunas deo parauit: qui primus cibum de matre in os diuinum exprefit: qui sicut assistit visione in celo coram patre. sic assistebat in terris filio incarnato: qui primus illud vidit desideratum comertium. Stabat totus festinus angelus Gabriel extra. et suspensus expectabat virginis assensū ut deo mittenti cito refert responsum: et ubi eam audiuit dicentem. Ecce ancilla domini fiat mihi secundum verbum tuum: tota pernitentate curiam lectificaturus celestem. reuolauit ad celum de futuro iocundus. Sed iste marie spiritus certus de presenti pro tota hierarchia celica exultabat. Exultabat nāq; hic optimus spiritus marie. quoniam videbat ipsam xpi matrem effectam. et tanto filio dignam. Si enim gaudium est in celo super vno peccatore penitentiam agente. Quantomagis super vno peccatore iustificato. Atq; magis gaudet angelicus chorus de iustis. q̄ de peccatoribus reuerentibus ad penitentiam. cum ipsorum gaudium iustissimum in bono reali fundetur. Et quis dubitat iustiores esse. qui nunq̄ peccauit et iustus est. q̄ qui peccauit et ad penitentiam reuersus est: ceteris paribus. quod dicitur cum peccator reuersus seruatus

deo seruit q̄ innocēs. qui nō peccauit. Nec ob
stat illa s̄tia saluatoris Luc. xv. Gaudiū est in
celis sup̄ vno peccatore penitentiā agēte q̄ sup̄
non agitante iustis q̄ nō egent p̄nia. Nā si e
uerba diligēter pensent. nil aliud voluit dicē:
nisi q̄ mai⁹ gaudiū ē de natura būana reuerſa
seu reinuēta. q̄ de natura angelica q̄ nunq̄ pe
riit. ideo ⁊ rebiit. Nā gaudiū būane nature est
in carne ⁊ spū. s̄z gaudiū angloz nō ē nisi in
spū. Quid enī voluit significare p̄ ouē p̄ditā ni
si gen⁹ būanū qd̄ req̄siuit et assūpsit ad unita
tē suppositi. d̄ q̄ ē tācū gaudiū q̄ntū n̄ ē d̄ nona
gitanoue relictis i deſco. q̄ p̄ angelica natura
ponit. P̄teret nāq̄ curiosus scriptator: ma
iestatis dine. Cur si dñs sic celus reparare vole
bat. q̄i nō potuit id facē de portōne angelica. q̄
nō perierat: cū sit nobilior creatura. q̄ de terre
stri hoīe gūi. Quic ūbo sapia p̄ris r̄ibet. q̄ re
parari debuit celū d̄ maioris gaudio nō minori
siue ad mai⁹ gaudiū nō ad min⁹. S̄z mai⁹ gau
diū resultat d̄ nāsa būana repata q̄ angelica
Et hoc tū qz gaudiū ē duplex vt p̄terē. s̄. i. spū
⁊ carne. tū qz maior ē nūer⁹ saluatorz hoīm q̄
sit oīm spūū dāpnatoz. fere sine p̄p̄tē. tū qz
gaudiū de xpo excedit gaudiū qd̄ h̄t āgel⁹ d̄ re
liq̄ creat̄a. In hac igit̄ sup̄iustitia ⁊ lucidissia
m̄re. exultabat spūs ei⁹ āgelus p̄rius. s̄z nō ni
si in deo ihu. a q̄ om̄es ille d̄tutes vt radij ex r
nales emanabāt i ūgine. ¶ Tercio d̄r spūs aīa
de q̄ d̄r Ec̄s. iij. Quis scit si spūs. i. aīa filioz
abā ascēdat surſū. Et. c. vlf. d̄r. Reuertat̄ pul
uis. i. corp⁹ i fraz suā ⁊ spūs ad deū q̄ dedit illū
i. aīa ⁊ iste spūs marie. i. aīa exultauit. Et essz
seſus. q̄ spūs. i. aīa q̄ magnificabat deū q̄ ad ce
teros. etiā exultat q̄ ad seipm̄. Itaq̄ sic dilata
tē. i. magn⁹ oñdit̄ p̄ os ūgīnis in corba audi
entiū ei⁹ magnificatoz: sic ⁊ crescit in ipō spū
vel aīa sua p̄ maiorē inherētia. capacitatem ⁊
dilectōz eius. ¶ Ad cui⁹ noticiā aduertenduz
ē. q̄ tāta est aīa. q̄ntus ē ei⁹ affect⁹. sicut p̄ p̄e
de aīa benedicti recitat greg⁹. ij. b̄yal. cū vidit
aīam sancti germani pabīsū ascēdē. Si enī ḡ
num milij tantuz diligis. instar grani milij aīe
capacitatez coartas. Et sic cogita d̄ q̄libet a te
amato quocūqz sit illud si ē creatū: aīa nō ex
ultat. i. nō sup̄ se saltat. s̄z deficit siue p̄trabit i
fra se. Est enī aīa rationalis i capacitatem omni
creatura capatioz. cū nil possit eā replē p̄ter i
finitū bonū. Nā sic Salōn dic̄ Ec̄s. q̄ avar⁹
nō implet p̄c̄tū: ita accidit de q̄cūqz re creata
S̄z adim̄plebis me leticia cū vultu tuo. s̄. deus
ait ps. Si ḡ soli deo inheret spūs n̄r. amāto di
lata tē cū deo. atqz sp̄ extendit̄ p̄ altū latū p̄fū.
dū ⁊ longū. sicut optat apls p̄ his p̄ q̄to orat
dicēs. Possitis p̄prehendē euz om̄ito sc̄is que
sit longitudo. latitudo. sublimitas. ⁊ p̄fundū.
Quia ūo tal̄ aīa sic disposita vt ē aīa siue spūs
magne marie inīta est sup̄ dilectū. vestigia nō
relinquēs vt ūma deitatis q̄ sūma sūt. S̄z dixi
ūma. qz inde ascēdē cepit versus altiora: semp

pcedit ⁊ finē n̄ assequit̄ cū null⁹ sit finis: iteo
ptinue salit. crescit ascēdit dilata tē ⁊ saltat sup̄
se. qd̄ ē exultare sicut ūgula fumi ex aromati
bus mirre ⁊ thuris. vt d̄ ipa sub figura cecinit
optime Salōn in cantic. Ecce sub tali exēplo
loquēdo q̄ virgula fumi ex aromatico igne p
cedens incipit digitalis et pedalis efficiē. cre
scit i cubitū i calānum transijt. semp crescit.
carbones ūmos nō deserens. nō tm̄ extendit̄
in longū versus celū. sed si paruo flatu agit̄
tur. dilata tē a dextris ante ⁊ retro. ⁊ in se eti
am magis spissat̄: tūc totaliter exultat et sal
tat vndiqz magis diffusa sicut ē moris saltan
tū. ¶ Hoc aut̄ cupio plen⁹ exp̄mē. ne femina
lis capacitas quasi te cutiens in lapidē offensi
onis impingat. ūmaginare ḡ deū vt sperā infi
nitā spirituale nō corporale: manifestū ē q̄ cē
trū ei⁹ est vbiqz ⁊ nō minus sua circūferētia.
Nā si spera ē infinita. vbiqz ē cētrū ei⁹ ⁊ in q̄li
bet p̄te spatij clausi a tali circūferētia ē cen
trum assignare: nec nō totū spatū (si totū ē
signabile) est p̄ centro deputāduz. Dic enī ha
bes i vno circulo equalia tria. quāz vnū aliud
nō excedit. s̄. circūferētia q̄ nūlq̄ est. spatium
quidē extra quolibz creatū ē. sed nō exclusum
et centrū qd̄ vbiqz ē. Pone ḡ marie spm̄ i cētro
hoc sicut in centro suo iam erat verbū incar
natū. Vndiqz videt spatū infinitū sibi restare
⁊ illud fore p̄cupiscibile pratū amenū floribz.
pulerū aspectu. gustu suauē. salutiferū tactu.
quid restat ei nisi q̄ se extendat ad leuā iudici
rū iustoz. ad dextram iustificatiōē sanctoruz.
Retro atqz fecit miranda. Ante ad q̄ ipectet
optāda. Infra ad ea que sūt būilitatis imense.
Surſū ad ea que sūt iocūditatis sup̄ne ⁊ intro
eat intra secreta bonitatis dine. ⁊ incōp̄eben
sibilis maiestatis. Ex quibz p̄ibo itegret canti
cū nouū qd̄ cepit dicē magnificat q̄. Et exul
tauit spūs me⁹. ¶ Et si q̄ra ē cū fm̄ ista nlla sic
bia iē aīaz ⁊ spm̄. nisi vocal⁹. qd̄ spūs ē aīa. cur
i p̄mo ūsu dixit aīa. s̄ spūs: Nō ē dicēdū q̄ hoc
sit factū p̄ ornatu locutiōis. cū spūsc̄sū q̄ loq̄
bat̄ p̄ os ūgī. nō atēdat ad vocē seu pulcrū
vocale. s̄z ad rē exēplare ⁊ synonymis nō vtat̄.
S̄z. p̄to dicēdū. q̄ s̄bal̄ forma flatue d̄ aīa
absolute spūs. D̄ ei aīa qz aīat corp⁹ ⁊ aīum
p̄stat. q̄ n̄ facit nisi i p̄iucto. s̄z spūs ē p̄iucta at
qz sepata aīa ipa. Quia ūo magnificatō illa fie
ri h̄t dū ē p̄iucta. ⁊ n̄ cū ē sepata. Et i p̄teplati
one fortī aīa rapit̄ a tali p̄iuctōe: saltī q̄tū ad
sensū actu al̄ iſo: matōis. recte ibi debuit aīa s̄
spūs nūcupari. Et iō vt capta vehemētissime
ait. Exultauit spūs me⁹. ¶ Quarto sumit̄ spūs
p̄ctu seu casua amicōz. sic dixit x̄p̄e i cruce.
P̄i i man⁹ tuas p̄mēto spm̄ meū Lu. xx. iij. id ē
oēs q̄ mihi p̄ h̄it sūt adheſuri ⁊ caritatē. Qui
ei adhezet deo. vn⁹ spūs ē cū eo: ait apls. j. Co.
vj. Et alibi vnū corp⁹ vn⁹ spūs sic vocati estis
i vna spe vocatiōis v̄re. Vbi ḡ n̄a cantatrix
i extasi posita mltos suos duos saluā

Capitulum

tos. Quot enim misericordia sua ab infernalibus claustris eripuit. Quot de peccatorum voragine eius potentia liberauit. Quot a mundalibus curis ei? oio piosa segregat. Quis enūteraret: aut mor tuos resuscitatos: aut ereptos amore a fama p istina destitutos: ut ab infinitis miseris pfluat? Idos si imerito dic spm suū: nō attributū hoc suis meritis: s3 bonitati dñe. Et iō dicit. Exulta uit spūs me? i deo salutari meo. Quot dñ spūs feruor: mētis de q aplūs. Spm nolite extinguē. Et ad Ro. xij. Spūs seruētēs dño fuitēs. i. spūs q ē feruor: de hoc etiā intelligit illd gene. vi. nō pmanebit spūs me? i hōie ieternū: q caro est. Spūs iquā. i. feruor iustitiē q pducit effectus siles hōim ire. In deo methaphorice dñ ira dei spūs ei? cū ppe dici debeat feruor iustitiē. Idic fer uor: siue spūs q distiguit ab aia icreata: sic act? ab agēte c? ē act? h spūs exultat et crescit ex q tuor. Primo qdē ex meritis. Sicut ei? gfa cre scit ex gfa: qz gfa psequēs ē gfa antecēdēs ad aliā q ipaz sequit: nisi i vacuū recipiat: ut cir ca finē pme scde pbat scūs doctoz: sic caritas pficiē p grad? suos: q finis pteriti grad? ē pnci piū futuri qdē pfecte habeat i pma. Secūdo crescit ipe caritatis feruor q i spūs cognitōne boni: cum qdlibz bonū tantū amē: quātū co gnoscit. Tercio augeť h spūs ex uehemētiori ra dicatōe i subiecto in q ē: qz sic forti? rapit medul lic? ietiora ei? Quarto suscipit icrementū ex remōte cuiuscūqz frū. qm tūc suos effect? libe rius agit et veloci? mouet: et inflāmat mētē suā in q est. Et ex his pcorbari pnt disputatē d au gmento caritatis. si delectet iuentio veritatis magis q pectio et ipugnatio et iurgia pcentōis rabiole. Nam pmo modo augeť caritas mate rialiter. secūdo mō effectiue. tertio mō formalit quarto mō ex fine. Un? i quasi finaliter dici p pfecte hoc ordine exultat spm marie theoto cos pante cū dicit. Exultauit spūs me? i deo salutari meo. Nam qz magnificauit aia mea do minū: acq̄siuit spūs meus nouū gaudiū seu gra dū caritatis: et sōp se saltauit. hic alti? eleuatus i deo: clari? de deo sentia sublimi? inflāmat? ē et ideo expmī in deo. Demū sic iherit iste spūs: sicut amor salutis: qui naturalit mētibo hōim ē insert? Est em? h amor salus anime et pcpu? beatitudinis effect?: sicut visio eiuscē felicitatis ē causa: ppter hoc dixit. salutari. i. ihu: qui sal? ē oim saluantoz. Tancē manifestat quar tā causaz pdictē exultatōis cū subdit. meo. Nil aliud reputās suū pter ista duo. s. aīaz et deū. Aiam iquā: qz nulli subdebat nisi deo: cui ser uire regnare est. Deū dō qm mirabilis et singu laris sibi dat? et in se iā obtinebat. Idō hūc ver sum pueniens dñm cithareba nō fuit ausus di cere meo. ait em? in ps. ix. qui titulat p occul tis filij. Exultauit cor meū i salutari tuo. Plus est em? exultare spū q exultare corde. Nemo ei pōt exultare spū: qui prius nō exultauerit cor de: cū spūs sit effectus volitiue: siue act? quē vo

Dicesimūnonum

litia nō agit nisi intellectu exultatē: qui hic si gnificat in corde. Pōt aut exultare cor non ex ultante spū: sicut et intellectus intelligere volun tate renuēt. Istud expressit salutare marie. Samaritane cū dixit. Si scires domi dei: et qd est qui dixit tibi da mibi bibere: tu forsitan pe tisses ab eo Jo. iij. Ecce potuit cognoscē trini tate i dono: et eo cui? est donū atqz filiū: cū quo nescia loq̄bat: et tñ forsita petiuisset. Exultauit corpore infans in gaudio abhuc obtrusus i utero matris. Exultauit cor et caro ppe. Sed ex ultauit spūs pfecte marie. Multa abhuc resta bant homi: ut totus exultaret. qz oriatur et cre scat necesse est: et salutare marie limphis per fundat. Et tunc cum iordane exultabit pater na voce audita: et spūscō viso in specie corpo rali. Aliquid restabat: dicendum ab plene sal tandum. hinc in alio ps. dicebat. Exultabit cor meum in salutari tuo cantabo et psalmū dicaz domino. Nondum canto: sed cantabo. Nondūz valeo talem psalmum componere domino: sed psalmū dicam in maria virgine de carne mea futura: cui mibi dederit cū dixerit de pterito. Exultauit spiritus meus in deo salutari meo. Similē actū recitat Lucas euāgelista. de filio virginis cui? omē opus fuit pfectū: dicens. In illa hora exultauit ihs i spūscō qd. Et ultimo dñ spūs ipe de? Jo. iij. Spūs ē de?: et sicut deus pater. fili? deus. de? spūscūs. nō trēs di: s3 vn? deus. Ita spūs pater. spūs fili? spūscūs spūs et hi trēs vnus spūs. Nescio quare nō possit di ci deus trinitas spūs marie nō principatiue: s3 possessiue: sicut dicit deus rationalis creature. Iuxta illā cōmunē hominū vocē. deus de? meus ab te de luce vigilo. pferri cū obuz dei sit realit fili? ei? fm carnē ab ipo pcedēs. paf sit mirabili modo sponus ei? et ipe spūscūs artifex eius. Exultauit g spūs me? .i. paf et fili? et spūscūs i deo salutari meo: qui est fili? unigenitus sine patre. Qz pater qui spūs ē exultet in filio: attē statur ipe apte: dicens. hic est filius meus dile ctus in quo mihi bene cōplacui Math. iij. Tūc qz spm exultasse in verbo. ostendit in columbe specie in baptismo: et nubis lucidissime i trāssi guratiōe incitēs sup ipm. Cur aut verbū non exultet in se. nō video cū sit subiectū exultatōis dei. Nec nō capit mens qd obfcure sentit a lōge nūmis: nec illā caliginē exprimere valet. Quia em? tante pfunditatis existat i via: ut capiat: ut etiā expte: cū pater et filius et spūs alm? sint vna lux. vna sapientia. vnum lumen. vna noti cia infinita. distincta in personis indiuisa in essentia. Ipe tamē filius est ppropie verbuz. in quo pater vniuersa creat: et d cui? fonte loquit spiritus eius: qui solus est sapientia patris et spiritus sancti: nec non et suipius sicut verbum nostri intellectus est solum noticia intellectiue potētie et volitiue. in quo videbim? lumē. sine q nō pōt pater intelligi: nec spūs eius: qm deus nō esset: si nō actualit intelligeret. in hoc em?

ois turba bñor exultat: euz sit lux 7 lucerna q vitā supnā illustrat sola: quē abmobū Job. in Apoc. testat. Hic filius sol? ē ydea pfecta oim rerū icreatap: 7 etiā creatap. Quic singularissi me canūt puerbia cantica 7 sapia salomonis. 7 liber ihu filij Sirach. ipē quā nescio irrefraga bilē veritatē pteriti ptes i spūscō cātari man barūt. patri eterno a nobis dū sum? i via. Per quē xpm maiestatē tuā laudāt angli. adorāt do minatōnes 7c. Sic igi creator 7 creature exul tat i deo salutari meo: q latet iclusu essentiali i visceribz meis ois exultatio est in me. Quid g miraris si curro 7 salto: sicanto 7 tubilo. Si omnē mūdū festiuis vocibz pulso. In me paf p oipotentiā. verbū p sapia. spūscō p infinitā caritatē. Exultat i me oīs angeli: q nō cessant filio meo cātare. Mobulatis vocibz: tubilāt in me oīs pīarche 7 pphē: q voluerūt videre qd habeo: 7 nō viderūt: cū Abrahā q desiderauit vi dere dīz meū: vidit figuratiue: 7 gauisus ē mi rāda lencia. Exultat g tota maria de deo: cū to ta trinitate dicēs. Exultauit spūs me? i deo sa lutari meo. Si aut tibi videt difficile deū exul tare q imobilis manēbat cūcta moueri. Alep i. simul pgere oia gaudia delectatōnes et festa sincera: q pro mobulo tue capacitatis pphen tere vales: 7 respectiue ad diuinā exultatōnez scias illa lucē fore atqz merores: 7 tñ nisi p vo cabula nra dici nō possūt. Dec aut a lōge videt bicia. Exultat de? qz exultatōnes numeras inf gaudia tua: et tñ que sit exultatio talis nō ca pis. at si i spū tuo exultare sentires. gustaresqz id qd nō licet hoi loqui. Quia g osum nescis di uinor terminor. nō nosti terminos tuos: illis vtaris necesse ē. Dices g ineffabile exultauit: qz te facit. Est em vn? spūs tecū. illo aut exultate tu exultas. 7 qz tuā exultatōez pcipis q mobil es: illū pnūcias exultare: q tñ nō mouet. Exul tat g deus spūs me? qz exultare facit spm meū in se deo salutari meo. Et sic itelligit illud apli Ipe spūs postulat p nobis gemitibz ienarrabi libz: qz nos postulātes facit 7 gemētes. Sed qz virgo nō habuit vnde emeret tota letabunda ait. Exultauit spūs me? i deo salutari meo.

De concordia cātici magnificat cū oīone do minica. f. pater nī. In q cōtinet materia vnius quabragelime. Capitulum .XXX.

Diligenter aut aduerte q beata virgo magnificās dñm in cantico isto: 7 exultās i eo: multuz ordinate docet dñm magnificare 7 laudare i oratōe: sicut 7 fili? eius iam pīcatōez existēs: docuit orātis 7 exultātis mētes ordina ri. Vbi oīonē expōsit: dicēs. Pz nī 7c. Et hoc dīc Magnificat. Scdo dz pīdenē istare ab optinē bñ: qz nī ē. Et hoc dīc exultauit: 7 nī te moueat q dixit. f. i deo salutari meo: qz talis erat suū q nō erat alteri? qz d suba ei? cor? suū. Tertio dz būllic icipe ab descēdendū: qz ipe ē i celis: 7 illa i terris. Vñ bec ait. Quia respexit būllicatē an

cille sue 7c. Quarto debz nomē dñi magnifica re: qz sanctificet nomē tuū. Et bec dicit: qz fecit mihi magna: 7 scēm nomē ei? Quito dz regnū dei postulare: qd nō pōt nisi diuina mīa fieri. Vñ adueniat regnū tuū. Et bec sbiūgit. Et mi sericordia ei? 7c. Sexto diuine volūtati se debz pformare q ei? potēf eqpollet. Oia em quecūqz voluit fecit. Vñ fiat volūtas tua 7c. Et bec ait. fecit potētiā i brachio suo. Septio debz di uinā iustitiā esurire. Vñ em q esuriūt 7 sitiūt iustitiā. Et h ē panis qctibian? hinc canit ista Deposuit potētes de sede 7c. Octauo dz pēfor veniam esurire q est facietas mētis 7 glia. bec em est glia nra testimoniū pscie nre. Vñ sbiūc bimitte nob 7c. 7 ista pīaltes ait. Esuriētes i ple uit bonis. Nono debz imunitates cēptatōnuz b scire: dicēs. Et ne nos inducas 7c. a quibz libe ramur: si dñō iūgamur Iuxta illud Job. pone me iuxta te. Et hoc ē qd cātari nra dīc. Vñ scepit israhel 7c. Decimo debz oim malor lib tate exquirē. Et bec ē felicitas quā pmisit dñs Abrahā 7 semini eius in secula. Sz libera nos a malo. finis oīo dñicalis Amē Jo. dominici.

Et qz ostensa ē correspon. S. j. tētia oīonis dñicalis ad istud canticū magni ficat. Incitēf ponet solū pūcta tangēto: qūo talis oīo dñicalis docet nos 7 recta d deo sentire 7 iusta ab eo 7 nobis necessaria postulare. Et p totā vnā. xl. pīdicare materias ei? qsi sumā the ologie: q pcipue ab agēda p salute nra. Et val te etiā necessaria sciri a qūcūqz. Nā cū pmo dīz paf loquēto ad deū: aduertēdū q de? paf ē crea tōne. puīdōe seu gubernatōne. Et hic d puīde tia dei 7 hēditatis sue collatōe: bis tribo modis dī paf. 7 pma die. xl. bīcīf paf vī i abscōbito 7c Cū subdīc noster. iīnuat misteriu icarnatōis qz facit? nī frāf 7 amic? Mgē 7 pīuis. sanator 7 medic? Vñ secūda die i euāgelio dī. Ego ve niā 7 curabo eū. Tercio notaf pfectio dei. ibi. Qui es. hoc ē nomē dei pcipale. Ego sum q sū Vbi icludīf imutabilitas. eternitas. 7 bonitas ei? infinita. Et i euāgelio. Paf vester celestis p fectus ē: 7 pcipue q tū ē bon? etiā ad inimicos i quo ē imitand? Quarto maifestat ei? potēstaf qz i celis ē. In celis materialibz ab influentiā bandū. In celis iclectualibz. i. angelis ab or dinandū. In celis doctrinalibz scripture sacre ab illuminandū: 7 in euāgelio. Cōfiteb 7c. Mel meli? erat nauis eccleie i medio maris. f. i mūdo

Quinto incipiūt petitiōes. S. ij. Et qz magis dz qlibz diligē deū q seipm. Vñ po postulat qd ab dei honore pīnet. f. ut glifi cet 7 scūs hēaf ab oīto. Sanctificet nomē tuū. i. scēm hēaf ab oīto nomē pīs nri ihu xpi. Est g nomē ei? triplex. f. Emanuel. i. de? nobiscū. xpc vnde nominantur xpiani: et ihs. sanctificetur igitur nomē pīs nostri celestis. qd a nobis fit cum nō recipimus in vacuū gratiā: put abmo net aplūs in eplā. ij. Cor. vj. hortamur vos ne i vacuū grāz dei cīpiatis. Est triplex grā. pma

Capitulum

est general. i. omne beneficium et bonum quod habemus et ista est gratia dei: quia a deo omnia habemus. secunda est gratia spiritualis quod. s. non datur omnibus: sed specialiter christianis bonis tamen quod dicitur gratia gratuita facienda: habet habemus? a christo quod est causa exemplaris nostre gratie. unde denotatur christiani a christo. Et christus interpretatur iunctus. s. unctio gratie. Tercia est gratia finalis quod perducit ad gloriam: habet habemus? a ihesu quod interpretatur saluator. quia merito sue passionis nos saluauit: et aperit uiam ad supernam gloriam. Sanctificetur nomen tuum. quod fit cum non in uacuo gratia dei recipitur: sed recognoscitur a deo omne beneficium cum gratiarum actione: gratia exercetur ad augmentandos: et perseruandos per gratiam finale peruenit ad salutem et glorificationem. Et sic sanctificatur nomen dei christi et ihesu.

Secunda petitio est. Adue. §. iij.

intra regnum tuum. proprium regnum dei est uita eterna. Sed ab hoc perueniri non potest: nisi per aliud regnum dei: quod. s. deus regnat in nobis. An saluator Math. vi. Querite primum regnum dei. i. ante omnia: ut primum et proprium quod est uita eterna ab qua percipit latro bonus in cruce admitti: dicens. Memento mei domine dum ueneris in regnum tuum. quod utique christus exaudivit dicens. hodie mecum eris in paradiso. Luce. xxiii. Et subdidit saluator: ipse ab illo super dictum: quare? Et iusticia eius. i. regnum virtutum: quia aliter illud proprium supernum non potest haberi. iusticia autem: ut ait philosophus in li. ethicorum. est omnis uirtus. An apud ad Ro. Regnum dei non est esca et potus: sed iusticia. pax et gaudium in spiritu sancto. ex uirtutibus enim propensio in iustitia sequitur pax maxima: et gaudium uerum in mente. Sic autem non peruenit ad celum empireum: ubi manifestatur gloria sanctorum: nisi transactis nouis celis. s. celo lune. celo mercurij. celo ueneris. celo solis. celo martis. celo iouis. celo saturni. celo stellifero seu firmamento. celo aqueo seu cristallino secundum theologos quod est primum mobile. Nam quod sequitur deum. s. empireum firmum est: et nunquam mouetur. sic et sancti firmati sunt in gloria. Alij autem celi mouentur noui. Dicitur et virtutes omnes in nobis uiuantibus mouentur per diuersos actus. et per augmentandos. et generandos. et corruptibiles eas in hominibus. Sunt ergo tres celi: tres virtutes morales. Trepantia. iusticia: put est uirtus spiritualis non general. Et fortitudo. Tres alij celorum uirtutualium sunt virtutes intellectuales. s. prudentia. scientia. et sapientia. Tres alij sunt virtutes theologice. s. fides. spes. et caritas. quod propinquiores nos deo faciunt. Et per has virtutes in fine aduenit regnum dei in nobis: ita. s. quod non peruenimus ab ipso: sed per opem quod ueniat in nobis regnum istarum virtutum. Et quia nullam virtutem a nobis habere ualemus. nisi a deo. Ideo docet nos eas petere per nos et primis nostris. cum docet nos orare: dicendo. Adueniat regnum tuum. In quolibet celo firmabimus nos per unam diem de illo loquendo. Et incipiendo ab ultimo. s. celo lune signante trepantiam. Ad hanc inducit nos ecclesia quodragesimali sua obsequatione propensio domini nostri exemplum: quod dicit euangelium hodiernum Math. iij. Ductus est in desertum. desertum est locus potius timentie et austeritatis. per istam ergo virtutem trepantie. desertum electatorem uenerorum. primo per castitatem. secundum desertum iordaniatorem ciborum per sobrietatem. tertium de-

Tricesimum

seruatum elationem uelutimorum per modestialitatem. Cuius in deserto ista seruatur: quod in summa perfectione christus seruauit et merito dictum sit. ductus est in desertum. s. trepantie: de his habet copiose super in tractatu de uirtutibus: de quibus habet ibi uide: et sume quod oportet uide. De cubo celum est iusticia: quod secundum philosophum est duplex. s. distributiva et commutativa: et distributiva per istam sermonem: ad quam pertinet distributio honorum et premia bonis: dolores et supplicia malis. Et discernit operationes et causas merita diligenter. In personarum acceptione Et habet de probationibus iudicium et rectorum: quod debet habere: quod omnia optime suabit iudex nostrus: et dominus omnium in finali iudicio. Et quod sunt qui corruptum iudicium: qui ibi esse non poterit. Unde i. iij. per de materia iudicii i. c. j. Et sume put placet adducendo ad finale iudicium Thema eius de euangelio est. iusti in uita eterna. s. ibi. Tertium celum seu per huiusmodi celi tertij quod dicitur mercurij celum: quod secundum gentiles dicitur mercatorum. est iusticia commutativa in qua quilibet se habet exercere in diuersis tractatibus emptoris et uenditoris. commutatis et mutatis: ubi sunt multe fraudes quod sunt in iusticia commutativa. In quoditate. i. quantitate. et qualitate: siue numeri: siue mensure: siue potestatis: siue preij: siue recompensationis: ut cuius uult duas pro una: ut in usuris: de euangelio. omnia eiecit christus. s. de templo uendentes et ementes. De his in secunda per in ti. iij. Quartum celum est uirtus fortitudinis: et hec persistit in debita aggressionem arduorum. i. constanti tolerantia aduersorum: et in finali perseveratione laboriosorum. et euangelio est. filii hominis erit in corde terre. i. in lapide quod signat fortitudinem tribu diebo: et tribu noctibus. i. in his tribu dietis. i. die perspirationis: et in nocte aduersitatis. uide de his super de uirtutibus Deinde sequitur de alijs tribu celis. i. de uirtutibus intellectuales. s. prudentia quod est triplex. s. ethica quod ad se ipsum bene regendum. yconomica quod ad familiam suam. et politica quod ad ciuitatem suam. Et euangelio dicit. ueritas liberabit uos. s. a peccato. ueritas. s. prudentia quod est recta ratio agibilium. Deinde de scientia ut. s. cognoscat se quod ad aie nobilitatem: quod ad corporis uirtutem: et quod ad potestatem suam. Et in euangelio. surge ab aie nobilitate treplanda. tolle grabatum tuum. quod ad corpus. Ambula. sciens lectum tuum. De sapientia cognitis dominorum per treplandem in euangelio Dixit ihesus discipulos in monte excelsum. De hoc super de tono sapie Tres alij celi sunt virtutes theologice et de fide in euangelio de chananea. Magna est fides tua. uide de fide. De spe ex epla. De caritate serua secunda in euangelio. Ego de supernis suis ubi est perfectissima caritas. Unde super de caritate.

In tertia petitione dicitur. §. iij.

tur. fiat uoluntas tua. Et hec triplex secundum illud apostoli ad Ro. xij. uoluntas dei bona beneplacens et perfecta. Bona quidem est uoluntas probitorum. beneplacens in obseruatione preceptorum. perfecta in adimplentione consiliorum. Primo dicatur de preceptis negatiuis: ut est primum et secundum. legis decalogi et respiciunt deum. Et per primum prohibetur omnis supstitutio quod non recte colitur deus. uide i. iij. per de supstituitio. per secundum prohibetur iniuriu et blasphemia de quo ibi in suis capitulis

¶ Titulus

Sequētia respiciūt proximū: ut. s. nō offendat. i. psona ppta. **Nō** occides. **Nō** i. cōficta. **Nō** me-
chaberis. nō i. suba. **Nō** furta facies. **Nō** ifama
Nō loqueris falsū testimoniū: ubi de mēbatio:
de q̄to habes i. ij. pte i. c. p̄p̄is. ¶ **Ultia** p̄cepta
negatiua respiciūt subiectū p̄p̄iū q̄. s. ad deside-
ria mala. **Nō** p̄cupisces rē primi tui q̄. ¶ **P̄re-**
cepta affirmatiua sūt duo. s. de sc̄ificatiōe lab-
bati. i. de obseruatōe festop. secūdū de venera-
tiōe parētū. Et hoc. s. reuerēdo obediēdo q̄ s̄bue-
mēdo. ¶ **Volūtas** dei p̄fecta ē i. obseruatōe p̄si-
liop. s. obediētie. castitatis: q̄ paup̄tatis. d̄ quo
rū boz vn̄ sermo: nisi q̄ d̄ p̄silijs tribu vn̄ suffi-
cit. Et de vltimis duobz p̄ceptis. s. nō p̄cupisces
q̄. Etia3 vn̄ ex p̄dicit materiā. Si q̄s vult ali-
quātulū fantasia laborare sū difficultate thema-
ta ex euāgelij occurrētibz d̄ die i. d̄ie p̄gruētia
ad materiā iuenies. S3 sū hoc p̄ p̄tinuari ma-
teria. q̄ postea euāgelia exponē nec mltū f̄fert

¶ In quarta petitiōe. Pa. S. v.

nē n̄m q̄tidianū da nob̄ hodie. Est autē septu-
plex panis sp̄ual: q̄to nob̄ dat̄ gr̄a ad faciēdu3
volūtātē dei: q̄ est ut otiose viuam. signata p
septē panes q̄to x̄pc faciauit turbas i. deserto.
Et quidā ex his danē nob̄ in ingressu: ut baptis-
m̄ q̄ p̄firmatio. Quidā i. p̄gressu: ut eukaristia
ad p̄fortandū. p̄nia ad medicandū. M̄simoniū
ad multiplicandū naturalē. Q̄do ad multiplicā-
dū sp̄ualē. s. p̄ admiñstratōez sac̄mētōz q̄ i. stru-
ctōnē p̄p̄loz: q̄ ad ordinatū p̄tinēt. Extrema vn-
ctio dat̄ nob̄ i. egressu. s. d̄ mēdo. Et d̄ istia tribz
p̄ fieri vn̄ p̄mo. s. baptismo p̄firmatōe: q̄ exte-
ma vinctōe. declarādo p̄cipue d̄ effectibz eoz et
necessitate sumēdi. De eukaristia. de excellētia
ip̄i sac̄mēti q̄ utilitate. Nam d̄ p̄p̄tione digna
i. cena d̄ni dicef. De p̄nia tres sermones. vn̄ de
p̄ritōe. secūdū de p̄fessōe. tertū de satisfactōe.
Et p̄cipue q̄ ad restitutōez fiendā. De ordinis
sac̄ro vn̄ sermo. Et ibi quō opteat eos fuereri
etiā si sint mali. Et d̄ p̄fate eoz in sac̄roz p̄se-
ctōe: ut eukaristie quātūcūq̄ eēnt mali. In ab-
solutōe p̄froz: clauē tñ nō errāte: q̄ iō doctū q̄i
debēt. In exdicationē p̄p̄os s̄bda: quātū nocet
q̄ quātū bz obseruari. De sac̄ro m̄simoniū vn̄
sermo: q̄ ibi d̄ aliquibz ipebim̄tis p̄ q̄ sepe fit ex
ignorātia: q̄ d̄ illis q̄ dirimūt. De actu piugali
put vidēf necessariū. semp tñ oī honestate ver-
boz seruata: q̄ nō necessaria. Et d̄ diligētia ha-
benda in p̄bendo q̄ causa. de sacramētis aut ha-
bes diffule in. iij. pte i. materia sacramētōz.

¶ In quinta petitiōe dici. S. vj.

tur. dimitte nob̄ debita n̄ra. Triplex autē debitū
p̄him̄ cū deo. p̄mū ē p̄c̄m originale: q̄d ex pa-
rētibz p̄him̄. hoc nos p̄stituit debitores puatō-
nis diuine visiōis: p̄p̄ quā felicitamur: s3 p̄ ba-
ptismū delef̄ seu soluiē. s3 ē p̄c̄m actuale mor-
tale. p̄ q̄d efficiamur debitores gehēne: q̄ p̄ p̄nia3
verā soluiē. tertū ē veniale q̄d facit nos debito-

¶ Decimusquintus

res pene tp̄alis h̄ vlt̄ i. purgatorio: q̄ mltiplicē
illud soluiē. S3 q̄ p̄cipuū debitū ē mortale. Iō
de his p̄cipue agendū q̄ reducūt ad illa tria. d̄
quibz Jo. i. canonica sua: ait. Om̄e q̄d ē in mēdo
i. in mūdānis p̄fcoribz: aut est p̄cupia carnis:
Aut p̄cupia oculo3. Aut sup̄bia vitē. Sed ut
aptius dicaf̄ ista sunt. vij. que capitalia dicūt
quia capita sunt q̄ p̄cipua multozū aliozū:
que a se oriunt̄. s. sup̄bia que s̄m aliquos inclu-
dit inanes gloriā. Auaricia. Luxuria. Inuidia
Gula. Ira. Accidia. vñ versus datur qui ista.
vij. cōtinet in isto nom̄e. Saligia cuius littere
sunt p̄incipia nom̄inū dictozū viciozū. d̄. Ut ti-
bi sit vita semp saligia vita. Gregori⁹. tñ i. mo-
ralibz ponit inanē gloriā vñ ex septē capitali-
bus: q̄ sup̄biam reginā q̄ matrem omniū istoz
vij. quē sequitur. b. Tho. sc̄da sc̄de. Ad q̄d vidēf
facere q̄d ait Salomon eccl̄a. Da p̄tes. vij. nec
non q̄ octo. i. octauā: ut. s. soluas integralē ista
debita. si incurristi p̄ penitentiā: de quolibet q̄
sit vnus sermo put occurrit euāgelio q̄ penitē-
tiā roga deum: ut dimittat: quia sine ip̄o factū3
est nihil in penitentiā. De his habes diffule i. ij.
pte diuersis titulis q̄ capitulis: ubi vide vel in
sc̄da sc̄de. Et s̄m ordinem assignatum domini-
ca in ramis palmarū: de sup̄bia contraria humi-
litati quā3 x̄pc ostendit in eo q̄d dicitur. Ecce
rex tuus q̄. in euāgelio: vlt̄ in ep̄la. humiliavit
semetip̄m q̄ cetera.

¶ In sexta petitiōe dici. S. vij.

tur. Et ne nos inducas in tēptationē. Ubi no-
tandū3 q̄ triplex est tēptatō. s̄m illud apti ad
ep̄he. nō solū ē nob̄ colluctatō aduersus carnē
q̄ sanguinem q̄. Et in sequētia. Mundus caro
demonia diuersa mouent p̄elia. De tēptatōe
ergo mundi q̄ suis vanitatibz. secūdā seria ubi
diciē in euāgelio. Nunc iudiciū est mūdi mate-
riam habes in. ij. pte in titu. de luxuria. in. c. de
amore h̄ui⁹ seculi. De tēptatōe d̄yaboli seria
tertia. S̄ymon ecce satanas expetiuit vos q̄
Et melius: vigilate q̄ orate ne iñretis i. tēpta-
tionem. De tēptatōe carnis: q̄ passionibz
sensitiue partis que sunt multe in ep̄la. vere do-
lores nostros ip̄e portauit. Uel cepit ih̄s tēdere
pauere q̄ mestus esse: que passiōes sunt. Feria
quita de tēptatōe: qua tēptant̄ homines
circa cōmunionē. Aliqui ut non plene credāt
Alij ut non ad ip̄am accedant. Alij ut indigni
sumant. vñ in ep̄stola. Probet autem seip̄m
homo. s. circa hui⁹. Et ibi de debita p̄paratōe
ad sacramētū eukaristie sumendum.

¶ Septima petitiō ē. Sed. S. viij

libera nos a malo. hodie hoc petit genus hūa-
num a x̄po pendente in cruce. Ubi petit libera-
ri a triplici malo quod sustinebit. s. ignorantie
Sed ab hoc liberat verbo sue doctrine in cru-
ce. Per septem verba sacratissima: quo: um
vñ est de dilectione inimicōzū. orat enim
pro eis. Pater dimitte illis: quia nesciūt q̄.

Capitulum

Ignorat enim homines hanc veritatem. scilicet debere parcere inimicis. Et sic considera de alijs diuersa monita. Secundo a malo culpe: quod sicut sunt. vix ita septies effudit sanguinem ad liberandum ab hominibus culpis. in circumsione. In octo in flagellis. In coronatione de spinis. In effusione sanguinis de manito. Item de pedibus: et demum de latere lancea transfixo. A malo pene multiplicis: ut gehene et mortis corporalis: et alia a quibus demum liberat merito sue passionis. Sabbato scilicet. Cum autem ei esset in limbo: ait ille que ibi erant: dicunt. libera nos a malo. scilicet illas tenebras quas ibi patiebantur. Ubi dicendum est de diuersis locis inferni. In die resurrectionis peccata humani generis liberari per resurrectionem a malis. ostendit per exemplum in sua resurrectione: quomodo liberabit demum ab hominibus malis illis: qui christo erunt uniti per gratiam. si habebunt spiritualiter deus corporis sui glorificati. scilicet caritate puritatis. agilitate obediencie seu iusticie. Sublimitate impatiencie. Impassibilitate constantie. Et per deus aie a malis aie que hic patitur: et de deo corporis a malis corporis. Et de gloria aie et corporis beatorum dic ut placet: et de christi resurrectione per quam ab his omnibus malis liberamur. Et claudis. Amen quod est affirmatiuum eius quod dictum est.

De partu beatissime virginis.
Capitulum

.XXXI.

Deperit filium suum primogenitum Luce. ij. In ipso autem partu ne oio esset occultus stella magis in oriente Sibilla octauiano iocundate impatorum. Angelus in iudea que dicit in mediotulio mundi apparere cum maria claritate et splendore. pastoribus manifestauit istam sanctissimam natiuitatem dicens. Euangelizo vobis gaudium magnum: quod erit omni populo: quia natus est nobis hodie saluator. Et cum ipso multitudo militie celestis exultans cepit canere. Gloria in altissimis deo. Luce. ij. Si quod tantum letas sublimitas angelorum: multo magis iocundari: et festiuare debet humilitas hominum: ita per hoc sublimata: quia natus est principaliter nobis. non enim ut ait apostolus ab hebreis. angelos: sed semen abrahe apprehendit de virgine natus: qui peperit filium suum primogenitum. Et ab hoc exortatur Leo papa in sermone: dicens. Saluator noster dilectissimi hodie natus est. gaudeamus. neque enim phas est locum esse tristitie: ubi natalis est vite. Nemo ab huius diei alacritate secernitur. vna cunctis leticie comis est ratio. Exultet iustus quia appropinquat ad palmam. Animetur gentilis: quia vocatur ad vitam. gaudet peccator quia inuitatur ad veniam. Verbum enim dei de filiis dei ad liberandum hominem ab eterna morte factum est homo. hec ille. Ecce causa leticie. Certe si aliquis ciuitate obsessa a pessimis inimicis hostes illi fame: et siti deficientes: omnes in periculo essent: ut traherentur in ore gladii ad mortem. quidam aduentus liberaret quis ibi esset qui non summe gauderet et solennia ageret. Ciuitas huius mundi obsessa. si

Tricesimum primum

possessa erat a dyabolo et angelis eius. deficientibus homines fame veritatis et siti bonitatis. Cum hic migrabatur ad mortem eternam descendebatur. Venit de celo rex ille magnus: factus paruus: et liberauit mundum virtualiter et causaliter per sapientiam suam. Venit ab nos qui peperit beata maria filium suum primogenitum. Ipse est rex fortis et potens in prelio. Pro antiquo hoste: et ideo gratulari omnes oportet. non in mundo: sed in deo non in corpore ipsum ornando et virtuosius delectando: sed in spiritu et animo qui liberat est. Huius figuram precessit: quoniam tempore Ezechie regis iuba obsessa erat ciuitas regalis hierusalem ab imensa multitudine exercitus senacherib regis assiriorum et ita cohabitata. quod homines eius timentes eam capi. in multa amaritudine anxietate et lacrimis residebant. Sed media nocte angelus descendens de celo. liberauit eam occisis centum octuaginta tribus milibus de exercitu senacherib: propter quod profusus et deuictus. reuersus est vacuum in terram suam. Populus autem liberatus multis diebus festiuauit gratias agens deo. expletus multis diuitijs et spolijs inimicorum. Quam hystoriam licet obscure videtur tangere et figuram ysaias. it. c. ubi ait. Populus gentium qui ambulabat in tenebris: vidit lucem magnam: et seculum in umbra mortis. id est timore et tristitia lux orta est eis. scilicet angelus illuminans prosteruens inimicos: et ex liberatione letificans eos: et quasi figuram exponens et illuminatorem et liberatorem ostendens. paulo post subdit. Parulus enim natus est nobis. scilicet isus. Et de magnificencia eius dicit. Locabitur nomen eius admirabilis solarius deus loco quorum nomina. lxx. posuerunt. Magni consilij angelus. Hic est qui media nocte nascens venit ad nos prosteruens virtualiter demones inimicos nostros. Et de celo vteri virginis venit: cum. scilicet beata Maria peperit filium suum primogenitum. In quo tria possunt notari et considerari. Primo fecunditas gaudio. ibi. peperit. Secundo virginitas generosa. filium suum. Tercio utilitas amorosa. ibi. primogenitum.

Deum ad primum sciendum quod. §. i.

quia in veteri testamento multiplicabatur cultus diuinus per carnalem propagationem: quia solum illi de populo iudeorum colebant verum deum. alijs nationibus idolatrie traditis. ideo vacabant illi patres et mulieres generationi filiorum: ut ipsis multiplicatis multiplicaretur cultus diuinus. scilicet a multis exercitatus. Et sterilitas tunc erat in obprobrium etiam virginitatis quasi res infructuosa. fecunditas in commendationem et gloriam. Unde Hieronymus. contra Iovinianum. Quis ignoret sub altera dei dispensatione. omnes retro sanctos eiusdem fuisse meriti: cuius nunc sunt christiani. Quomodo Abraham placuit deo in coniugio. ita nunc deo placeat in castitate. Seruiuit ille legi: et tempori suo. seruiamus et nos legi et tempori nostro in quos fines seculorum deuenerunt. xxxij. q. iij. Quis ignoret verum illa fecunditas mulierum erat cum dolore et maximo. Unde dictum fuit:

¶ Titulus

et datum a deo in punitione et malebitionem
 ppter transgressionem dominici pcepti pme nifi
 Eue in psona omniu matru. In dolore paries
 filios qui dolor pcedit ex aptione meatuum et
 illorum locorum: ex quibus egreditur puer de
 utero matris. Sed ab ista malebitione fuit ex
 clusa beatissima maria: et obprobrio sterilita-
 tis. peperit enim nesciens mater virgo virum
 sine dolore saluatorem seculoru. Dicit enim xpc
 corpus suum resuscitatus traxit de sepulchro
 ipo remanente clauso et signato sigillo sumi sacer-
 dotis: sic exiuit nascens de utero virginis: saluo
 signaculo virginali. unde nullum dolorem sen-
 sit: sed sumus gaudium. ysaie. xxv. de ea dicit
 Erulabit solitudo. i. virgo non viro conuicta
 germinans germinabit letabunda: et laudans
 i. pariet sicut germinat terra: vel arbor absq
 aptione. ita beata virgo sine violatione cu ma-
 gna leticia. dixit ipe ihs natus cum exhortare-
 tur discipulos suos ad tollerancia passionum
 Mulier cum parit tristitiam habet: quia venit
 hora eius. i. partus et doloris. Sed cum peperit
 scilicet masculum. iam non meminit pressure:
 ppter gaudium: quia natus est homo in mun-
 du. Ita eni gaudet ex partu masculi: quia sper-
 rat inde gloriam: et utilitatem sibi: et domui co-
 sequendam. Quatum igitur gaudium habuit
 beata Maria que nullam mixturam habuit do-
 loris in partu suo: ut habent mulieres: et sciret
 se deum peperisse et hominem ad sui gloriam et
 honorem mundi totius saluationem. ¶ Sed o
 virgo beatissima: et si ppter ipuritatem nostram
 indigni sumus te alloqui: pre magnitudine di-
 gnitatis et sanctitatis tue. tu tamen inclita beni-
 gnitate tua bignare nobis edisere unde gau-
 dium tibi in partu isto: cum sola iueniatis cu
 vetulo sponso tuo Ioseph. non in domo a frigo-
 re et ventis protecta: sed in pandochio vndiq
 tenebroso: et magis animalibus q hominibus
 apto. Non confortata a societate mulierum te
 visitantiu ut consuevit: sed ab omnibus feminis
 segregata. Non in lecto quiescens: sed in terra
 vel lapide duro. Non tibi ignis deseruiens: sed
 frigus intensum medie noctis. Non pannis ca-
 lidis te: vel puerum: aut sericis coopiens: sed
 modicis et vilibus pannis eum inuoluit ac se
 no cooperuit. Nec ibi cibi solennes et delicate
 parati quibus indigent mulieres in partu. No
 consecriones: non vina preciosa. Unde ergo tibi
 gaudium et delectatio in tanta paupertate et au-
 steritate: Eredo responderet si presens existeret
 Gaudium experior: et suauitatem: que declara-
 ri non posset. illud eni veru gaudium: quod no
 de creatura: sed de creatore concipit. Cuius co-
 paratione omne pulcrum sedum. omne dulce
 amarum. omne quod delectare potest molestum
 ut ait Bernh. Quomodo eni non gaudebo sume
 in domino: et exultabo in deo ihs meo: ex meo
 utero nato: Abraham a longe vidit hoc misse-
 rum in figura: cum tres vidit et unum adora-

¶ Decimusquintus

uit: vidit et gaudius est Jo. viij. Et ego in quo
 ista tria unita sunt. deus. animus. et corpus. in
 una psona. in utero meo sine leticia pmanebo:
 Certe cor meum: et caro mea exultauerunt in deo
 viu et me genitum. Qui cum sit fons et origo
 omnis bonitatis. omnis dulcedinis: et suauita-
 tis: cuius odore reuiuiscunt mortui: cui aspe-
 ctu letificantur angeli: cuius iussu mouentur
 celi: supabundo gaudio ipsum incarnatum aspi-
 ciendo. Non ego consolatione humana: que di-
 uina pfluor. non societate mulieru: cum absit
 exercitus angeloru canentiu: gloria i excelsis
 deo. no cibum et potum affecto: cu ante me panem
 qui de celo descendit viu habeam. omne dele-
 ctamentum in se continet. et omnem saporem
 suauitatis. ¶ Probat Albertus ubi supra istud
 gaudium fuisse maximu multipliciter. Nam si
 in conceptione ipsius filij habuit magnus gau-
 dium valde. multo magis in parturitione. De
 conceptione patet q multam leticiam habuit.
 Nam gaudium oritur ex bono cum scilicet con-
 cupitum possidetur. iuxta illud Job. iij. Quasi
 effodientes thesaurum gaudent: et vehementer
 cum inuenerint sepulcrum. Et hoc: quia sperat
 ibi inuenire thesaurum quod cupiunt. Anti-
 qui enim in sepulchris dominoru cum eis pone-
 bant thesauros. Et q maius bonum: tantoma-
 ius gaudium sequitur cum habetur. Ex sumo
 igitur vniuersali bono habito: maximum gau-
 dium sequitur in habente. Sed in ipsa conce-
 ptione deus pater debet virgini filium suum: et
 cu illo nobis omnia bona donauit: ergo sum-
 mu gaudium habuit. Verum in ipsa concepti-
 one ipsum gaudium seu delectationem videbat
 et experiebat visionem intellectuali: in natiui-
 tate autem sensuali et intellectuali. unde in co-
 ceptione tñ reficiebatur intellectus in natiui-
 tate autem intellectus et sensus. unde maius
 gaudium. Nam simili gaudio patrie: ubi o-
 culus corporis reficitur in xpi humanitate: et o-
 culus anime in eius diuinitate fm illud ingre-
 ditur: et egreditur: et pascua inueniet Job.
 x. Meliori autem et honorabiliori similis est
 melius et honorabilius. Ergo maius gaudium
 beate marie in natiuitate filij sui q i concepti-
 one. ¶ Secunda ratio est quia bonum additu
 bono facit maius bonum: ergo magis illud cu
 sit duplicatum causat dilectionem: et psequenter
 delectationem: et gaudium in natiuitate seu par-
 tu beate Marie gaudium fuit duplicatum. De
 beato quoq Job. baptista dictum est p angelu
 patri. Multi in natiuitate eius gaudebunt: qz
 comuniter maius gaudium est de partu q de
 pceptu creature. ¶ Tertio bea maria ubi pri-
 gaudebat se virginem pcepisse. pariendo gausa e
 se virginem peperisse: qd aliud magnu miraculu
 fuit: et se virginem pueru suu lactare. ipm regem
 angloꝝ sola virgo lactabat. vbera de celo pleno
 canit ecclesia. Cum aut gaudiu sit de bono rece-
 pto: recipiens q maius bonu: maior ei extat causa

Capitulum

gaudib. Et quis i assumptōne ei? in celū xpo ei
obuiā veniēte: ⁊ angloꝝ orbinito ⁊ scēloꝝ agmi
nito comitātib. maritū gaudiū habuerit: qꝫ
illud fuit gaudiū beate et p̄tinue fructiōis: qđ
nullā secū p̄patē trificiā. laborē: vñ necessita
tē. qđ nobū in vita p̄cep̄at. vñ ⁊ tūc gaudiū ple
nū. qđ potissime xpc docuit postulare: dicens
petite ⁊ accipietis: vt gaudiū vestꝛā sit plenū
Jo. xvj. Aliq; mai? fuit illud i assumptōe actu
aliter omī gaudio vie. Sed gaudiū i cōceptōe
⁊ natiuitate. fuit maius illo causaliter. Nam qꝫ
facta fuerat mater dei. qꝫ fuit in corruptione:
⁊ natiuitate: fuit causa tante sue exaltatiōis:
tante gl̄ie: ⁊ tāte gr̄e sibi collate: qꝫ electa erat
vt esset mater dei. **¶ Cū** ḡ bona part? auenissz
circa mediā noctē. sola qꝫ cū **Joseph** in diuerfo
rio esset i p̄cēplatiōe suspēsa. gaudio sup̄ne pa
trie repleta. videt añ se puulū vagientiē ex suo
vtero p̄cessissē i terrā iacere: subito vt pie crea
di: ⁊ dici p̄ genu flecti? ante eū: dicēs. **Salue**
mi dilecte fili. **A**doro te deū meū: qđ dignatus es
p̄ salute mea: ⁊ oīm hoīm. hāc vallē lacrimaz
intrare oscula? faciē eius: dicēs. **O** facies ple
na omniū gratiā in quā desiderat angeli p̄p̄i
cere. **Mān?** oscula? dicēs. **O mān?** beatissime:
quot infirmos estis sanature: quot mirabilia
opature: oscula? qꝫ petes: dicēs. **O** sanctissimī
petes quātū discurretis per varias ciuitates i
castra ad docendū: i laborandū p̄ uerifiōe pec
catōꝝ: **¶ Et** qꝫ paruul? ip̄e p̄mā vocē emisit simi
lē alijs foris plorās: māc piā nō ignorans ip̄m
molestiā frigidis sentire (pati enī venerat pro
nobis) p̄niculos de capite suo assumit ⁊ iuol
uit eū. et vt alicui bouis ⁊ azini aliquid. cale
fiat i medio eoz in p̄pleio ponit. **N**on seclubiꝛ
ioseph a gaudio isto: ⁊ appropiāare nō audēs
p̄ leticia lacrimas fundit deū būanātū p̄ salua
tōne oīm etiā humiliē natū. p̄ iocunditate exul
tat: qꝫ se cape nō p̄ benedicēs ⁊ laudās trum.

[illegible]

Tricesimūprimum

gnū mirabile ⁊ sup̄ omne naturā: ⁊ moiem: vt
 dūgo effl̄ ⁊ itacta generaret ⁊ pareret. Sicut
 enī vt ait Orīgē. Abachuch intrauit ab Dani
 elem in lacum leonū. deferens et prandium bo
 num: ⁊ eruit non apertis hostijs: sed clausa.
 Sic beata Maria saluis claustris pudoris con
 cepit ⁊ peperit filium suum primogenitū. hoc
 omnis canit ecclesia in sequētia. Angelus con
 silij natus est ex virgine. Sol de stella. Sol oc
 casum nesciens stella semper rutilans: semper
 clara. Sicut sibus rabium profert virgo filiu
 patri forma. Neq; sibus rabio: neq; mater filio
 hic corrupta. Et vt subditur. Si non suis vati
 bus. i. ꝑbetis crebat: vel gentilibus. q. iudea
 i. credula sibilinis versibus hec predicta. Sibil
 le enī que fuerūt pagane: quibus ob meritū: ⁊
 excellentiam virginitatis. batus est a deo fm
 Hiero. spiritus prophētie d̄ hac virgine longe
 ante q. partu eius pñciauerunt. ¶ Refert etiā
 b̄sus Tho. sc̄da sc̄de. q. in sepulcro cuiusdā gen
 tilis qui longe ante tempus incarnatōis obie
 rat: ex terra effossus educto: repta est ab caput
 eius lamina aurea: b̄ne scripturam cōtinen
 tem. Xpc nascetur de virgine Maria: et credo
 in eum. O sol iterū me videbis cōstantini et h̄
 renē temporibz: quod iteo dictū est: quia tem
 poribus illius constantini. nō magni: sed alte
 rius impatoris ⁊ h̄renem matris eius: q. post
 multos annos a Constantino magno imperiū
 tenuerunt. repertū est illud sepulcrū. ¶ Patet
 et hoc p. miraculū maximū quod romo euenit
 Nam vt ait Innocētiū tertiū. vir vtiq; maxi
 me auctoritatis ⁊ sanctitatis. Cuꝝ romani toti
 orbi dominarent: ⁊ pax vbiq; regnaret: fecerūt
 romani ipi quoddā templūz notabile: vbi sta
 tuam posuerūt romuli primi vrbis edificatoris
 quē in deūmi colebant. Vocarūtq; illud templū
 pacis. Sciscitatis quoq; sunt p. ydolum apollo
 nis quātū templum illud duraturū esset. Qui
 eis responsum dedit. s. d̄yabolus per eū. q. vsq;
 quo virgo pareret: pmaneret. Et quia visum ē
 eis impossibile virginem parere: q. derum est
 fm cōmunē cursum nature: scribi vel sculpiri
 fecerūt in valuis eius templum pacis eternum
 extimātes nunq. euenire posse q. pareret virgo
 Sed nocte quā natus est xpc. templum illud
 funditus corruit: quia. s. virgo peperit tunc fi
 lium suum primogenitū. ¶ Cum enī vt refert
 Lucas i euangelio exisset edictum a cesare Au
 gusto. vt describeretur vniuersus orbis scilicet
 Octauiano. Et vt diligenter fieret. ordinatūz
 erat: vt quilibet se describere faceret in sua ci
 uitate originali in ipa sui descriptōe soluebat
 certam monetam pro censu: vt subditus roma
 no imperio. Igitur beata Maria cum esset vi
 cina partui: nec huic mandato astringeretur: qz
 mater iam effecta regis omnium. tamē vt ex
 emplum preberet omnibus obediētie ⁊ reue
 rentie maioribus ⁊ p̄sidentibus etiam secula
 ribus ⁊ discipulis: cum ille Octauianus infidelis
 esset fm illud Petri i canonica. Subbiti estote

¶ Titulus

dominis vestris nō solum bonis et modestis: sed etiam discipulis. ascendit ipsa beata mater dei de nazareth que erat in provincia galilee. in bethleem que erat in provincia iuda: cum Ioseph sponso suo: et asella per sarcinulis suis: et aliqui per sponsa sua cum fessā esset post se ibi sedere. bonē forte vendendo pro solutione census romani. Sed ille mulieres bone que erant vicine habitationi virginis in nazareth: ut pie meditaſſet: et notat do. Jo. dominici in quodam sermone. videntes beatam mariā grauidam: licet crederent ex Ioseph concepiſſe. expectabant cū magno desiderio presentes esse in partu eius. Erat enim tanta pulchritudo eius: et honestas: et sanctitas. affabilitas. et sapiētia. quod videbatur quasi una fructio cōuersari cū ea: propter quod vicine eius valde affectabatur esse cū ea et loqui secū: sed ipsa se totā deo referuans amabat solitudinem. Rarissime ab hostium domus se reperiebat minus ab fenestras aspiciebat: sed in templo: et domo conuersatio eius: cū hominibus quasi nūquā loquens nisi ex ardua necessitate: cum angelis autem: et deo frequētissime in oratione et cōtemplatione perfabulabatur. Poterat ergo ille vicine dicere inter se. Elenit procerto veniet dies partus eius: tunc indigebit nostro adiutorio: vocare nos faciet ad iuuandum. Intrabim⁹ domū eius et habebimus copiam cōuersandi cum ea. Quod erit gratus fructus: tam sancte tam pulcre: tam honeste iuuentule. Ita humilis est et amoroſa: ita pura quod bare ab lactandum filius suū alteri non patietur. Ipsa ex suis uberibus lactabit. ipsa pannis inuoluet. ipsa in vlnis suis tenebit. Sed cum tenebit eum in gremio: vel brachijs suis. nos aliqui pie et reuerenter auferemus de manibus suis: et ducemus in domos nostras: ut reddamus ei paruulum suū: quod non faciemus nisi aliquātulum inuoretur nobiscum et alloquatur: et ita non erit aliena et separata a nobis. Nesciebant iste diuinum misterium quod dei mater esset. non hominis puri et concepti ex Ioseph. Instante ergo tempore partus recedentes de nazareth pergunt bethleem. Applicantes autem illuc tarte: ut pie prosequerentur. beatus Vincentius in quodam sermone natiuitatis vadit ad aliquod hospitium: ut ibi recipiatur. Sed hospes cernens illum vilibus indutum: et pauperem arbitratus: dicit ei. Non possum bone senex vos hospitari: quia plures nobiles expecto isto sero. pergit ad aliud hospitium: ut recipiatur. Interrogat ille. domine quot equitaturas: et famulos habetis? Respondit nullas: sed azelem et bouem et uxorem meam. At ille istud non est pro nobis: sed pro habentibus multam pecuniam ad expensandum. hospitale est pro pauperibus illud queratis. Elabit ad aliud hospitium dicit illi patronus. O senex miser quomodo non erubuiſti bucere in uxorem tam delicatam iuuentulam: vade alio: quia hic nō poteris manere. Et sic pau-

¶ Decimus quintus

perculus Ioseph nesciebat quo iret. et precipue dolebat de beata virgine quam sciebat matrem domini ab hominibus cunctis venerantiam. et nouerat teneram esse virginis verēdiciam. Sed confortabat eum beata virgo: dicens. non est abbreviata manus domini. Eam⁹ ad aliquē locum remotum a tumultu hominū ut possimus quietius deo vacare: et ipse cui est cura de omnibus prouidebit nobis. Querentes ergo inuenerūt quoddam diuersorium. i. quēdam locum ad quē refugiebant homines cum iumentis tempore pluuiarū quādam grotta vel tugurium. ibique cōtulerunt ad pnotandū. et circa mediam noctem inibi peperit filiū suū gaubium matris habens cum virginis natiuitatis honore: nec primam similem visa est: nec habere sequentem. Et quod dicitur in libro de infantia saluatoris: et de obstetricibus beate Marie. scilicet quod ibi fuerunt zebel et Salome seruientes ipsi. apocryphū est: ut patet di. xv. Sancta romana imo Jo. petrarum expresse dicit. si nulla obstetrix ibi. nulla mulier seruens: sed ipsa que parturiuit suum filiū de terra leuauit. Ipsa prima que votum virginis emisit: cum spōso suo: et perfectissime impleuit primicia facta virginum omnium.

¶ **¶ De ad tertium. s. de vi. s. iii.**
licite hui⁹ partus virginis. hoc notat dū dicitur primogenitum. Eo autē modo dicitur primogenitus matris virginis: quo in diuinis primogenitus patris. Ego (ait sapientia que dei patris filius est) ex ore altissimi probij: ex ore cordis seu mentis paternae: ut verbum bonum: primo genita ante omnem creaturam. Non quod secundo genuerit aliam sapientiam: vel creaturam de substantia sua: ut filium: sed quia nullam ante vel postea: sed unigenitā. iuxta illud Jo. i. Vidimus gloriam eius: gloriam quasi unigeniti a patre: et lū quasi non est nota similitudo: sed expressio veritatis: sic et primogenitus virginis matris xpc. Sed quia nullus ante. nec postea: vnde et unigenitus matris. Naz qui primo nascitur ex matre primogenitus dicitur: etiam si nullum alium: postea generet: et unigenitus. hinc sumpsit occasionem sui erroris heluidius perfidus hereticus: et temerarius blasphemator virginis. asserens virginem post xpm habuisse alios filios ex Ioseph: vel alio viro: quorum primus fuit xpc: et ite dicitur primogenitus. probat hoc etiam ex eo. quod euangelio narrantur aliqui fratres xpi: ut dicit Joh. vii. Neque enim fratres eius crederent in eum. Et illud Mat. xij. dixit ei quidam predicanti. Ecce mater tua: et fratres tui stant foras querentes loqui tecū: dicēs. hos sunt germanos xpi: et filios virginis. Sed beatus Hiero. scripsit unū librū contra euz. reprobandum hui⁹ mōi errorem et falsitatem. nam ut iam dictum ē primogenitus dicitur nō solum: quod alij post geniti. ij. iii. et b. mōi. Sed etiā quod nemo ante illū genit⁹

Capitulum

etiam si nullus postea ab illo patre: vel matre generetur: & talis magis proprie & stricte dicitur unigenitus. unde cum dicitur in ps. Qui percussit primogenita egypti. intelligitur etiam de illis qui erant unici parentibus suis. Et sic dominus in veteri lege ait. in die qua occidit omne primogenitum egypti. sanctificauit mihi omne primogenitum israel: ad significandum mora liter: quod quoniam mortificauit principia vitiarum. firmanur radices virtutum. Quod dicit de fratribus domini facile ostenditur error eius. Nam in scripturis dicitur frater multipliciter: & non solum germanus: vel ex una: et eadem matre genitus. Sed et consobrini dicuntur fratres secundum vulgare usitatum. Et sic Christus habuit fratres scilicet. Iacobum maiorem et Iohannem natos ex maria Salome: sorore virginis marie ex eadem. scilicet matre Anna nate. Et similiter Symonem et Iacobum minorem ex alia sorore virginis natos. scilicet maria Jacobi. Aliqua etiam fratres dicuntur aliter consanguinei. Sicut Abraham dixit Loth nepotem suum fratrem. Ne queso sit iurgium inter me et te. fratres enim sumus Gen. xxi. Et Baran neprem vocauit sororem. Christus etiam discipulos suos fratres appellauit quando resuscitatus dixit magdalene. vade ad fratres meos etc. Jo. xxi. Qui primo respectu unius patris celestis omnibus communis ipse ait. Omnes vos fratres estis Mat. xxi. Nullum igitur alium filium beata Maria habuit: nisi dominum Iesum. que virgo semper mansit ante partum. in partu: et post partum. Dicitur etiam Christus primogenitus non solum naturali nativitate: sed etiam spirituali: qua ex deo nati sunt per gratiam dei electi. Omne quod natus est ex deo. scilicet per gratiam abesse spirituale perueniens. vincit mundum. id est vicia mundi. Ante in Apoc. de Christo dicitur quod est primogenitus mortuorum: et princeps regum terre. id est primus resurgens ad vitam immortalem ex mortuorum. et princeps. id est primus et precipuus sanctorum qui se virtuose regunt: et etiam dominum habens super omnes dominos: et reges de quo etiam dicit apostolus ad Ro. viii. Quos per sciuit hos et predestinauit conformes fieri imaginis filii sui: ut sit ipse. scilicet Christus primogenitus in multis fratribus. Ipse enim est caput ecclesie: ex quo influit omnis vita sensus: et motus spiritualis in membra eius. id est fidelium. de plenitudine enim eius nos omnes accepimus. Ante ad ostendendam huius primogeniti excellenciam et primogeniture. dicit in figuris: ille antiquus patrum Isaac: qui calligatis oculis videre non poterat: cum Iacob ut primogenitum benedixit de quo Christus descendit Gen. et cetera. Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni omni. scilicet odoramentum virtutum. Det tibi deus. scilicet pater de rore celi. id est diuinitatem cui uniatur: vel quo ab humanitate rore gratie in habundantia: ut ex te omnibus alijs proficiat. Et de pinguedine terre

Tricesimum primum

habundantiam. pinguedo terre. id est humane nature est innocentia et iusticia originalis: in qua primo fuit homo positus: que postea amissa in solo Christo fuit. habundantiam quoque ei dedit frumenti doctrine et sapientie vini feruoris: et beniuolentie. olei pietatis et clementie. Seruiant tibi populi. scilicet gentium. quod impletum cernimus: quia gentilium populos conuersos ad fidem videmus Christo seruire. Et adorent te tribus. scilicet iudeorum: quo ab illos qui crediderunt in Christum. Esto dominus fratri tuo. id est omnium hominum: quorum per assumptionem nostre humanitatis factus est frater. Caro ei nostra et frater noster est. dicitur in figura gentium. Et filii matris tue. scilicet synagoge de qua natus est. id est iudei scilicet iudei ante te: quod erit in fine mundi: quando conuerterentur ad vespam et famem verbi dei patienter ut canes: et circuibant civitatem ecclesie: querentes in eam introduci per fidem et sacramenta. Qui benedixerit tibi benedictionibus repleatur. Et qui maledixerit tibi maledictionibus repleatur. Benedixit Christo qui corde credit in Christum ut debet. Iste dicit bene de Christo. Benedixit ore quod verbis facit veritatem fidei: qui deum laudat et orat. qui confitetur peccata sua. spem a Christo habundantiam. Benedixit ope qui imitatur eum in operibus suis. ut enim dicit Augustinus. in sermone. homo sequendus non erat qui videri poterat. deus sequendus erat qui videri non poterat: ut ergo homini exhibere quod ab homine videretur quod homo imitaretur. deus factus est homo. Et primogenitus marie. Nam post eum naturalem. Omnes spiritualiter sumus filii. beate marie: ita ut quem peperit filium suum primogenitum. omnes sequamur post eum opera eius. Pauperimus natus est: ut tu paupertatem diligas saltem affectu: et patienter feras effectum. In austeritate natus est in medio hyemis. in medio noctis involutus modicis pannis. id est presepio in medio azimi et bouis: cum magna humilitate natus est deus immensus factus paruulus. eternus temporalis. paruusque lacte pastus est. per quem nec alios esurit: non in regali ciuitate: sed paruula et terribili in biuersorio. non in domo natus: et solus vilibus pastori manifestatus. Omnia ista clamant humilitatem. mundi contemptum. corporis austeritatem. Qui ergo benedixit istum primogenitum sic imitando. iste benedictionibus dulcedinis preuenitur gratie: et omnium virtutum: et glorie tempus. Ecce utilitas huius sacratissimi patris virginis. Contra maledixit qui male sentit de Christo: ut iudeus. paganus. et hereticus. Maledixit qui blasphematur Christum matrem eius: vel impatiens murmurat in aduersitatibus: vel est imbecillus sibi veniam daturum permanentem in peccatis in hoc dicens eum iustum. Maledixit qui verbis confitetur se nosse deum. factis autem negat diuinitas per phas et nephas congregando. inordinatam retinendo et amando. Maledixit qui super alios superbe se erigit. ambit honores. dignitatem que rit. gloriam de suis opibus ab hominibus expetit. Male

¶ Titulus

bicit qui pompatice incebit. Splendebit et crapulose uiuit. luxurijs insitit. fruitur mundo. Sed hic maledictio impletur peccator angustiarum tribulationum et demum inferorum.

¶ In Epiphania dñi in qua inuenta est uirgo mater cū filio a magis. Capi. XXXII.

Uidentes stellam gauisi sunt gaudio magno ualde Math. ij. Quid fuerit ista stella: et quod uiderit ostendit aug. in sermone de ephraïa dicens. Elidit magus. obstupuit astrologus. Erubescit hic stulticia mathematicorum: qui dicunt xpm sub constellatione seu fato esse natum: neque de aliquo qui nascitur qui hoc credit recte creditur. Ista enim stella non fecit xpm mirabiliter uiuere: sed xpc eam fecit mirabiliter apparere. Quid fuit hec stella: que nunc prius apparuit: nec postea uisa est nisi quodam lingua celi: quod enarraret gloriam dei hec Aug. primo dicit magi fuerunt qui eam uiderunt. i. magni astrologi: et quod assueti erant aspice ad cursum stellarum: ideo uidentes nouam stellam inspirata obstupuerunt. Secundo damnat errorem mathematicorum. asserentium xpm natum sub constellatione illius stelle: et similiter quod libi hominem nasci sub fato seu constellatione aliqua: ex qua necessitatur ad agendum que facit: quod falsum est et hereticum. Equidem ars seu scia astrologie huius in sua scia ueritate sicut alie scientie: et licet sit multum speculatiua et delectabilis. est tamen multum fallax quo ad iudicia que dantur ex ea: et multum temporis exponit in ea. ita ut Ambrosius dicat. xxxviij. §. hinc etiam. quod nihil ualent ad salutem astrologia et horomoi: sed in errore mittunt et quod his studet cura anime non habet. Fallax autem est tripliciter. primo quidem quod cum multa mendacia et numerum punctorum oportet transire ad elicendam aliquam conclusionem de effectibus corporum celestium. si in uno puncto deicitur totum subuit: quod iudicatum est. Secundo quod cum cause prime que deus est subsint. omnes cause secundarie in eis quas sunt stelle seu corpora celestia: et plus possit influere causa prima in effectus cause secundarie ipsa causa: ut dicitur in libro de causis. contingere potest. quod et si secundum causas naturales secundarias sit sequens aliquis effectus puta infectio aeris. inundatio aquarum. Siccatas terre et horomoi suspendere potest ipsa causa prima deus. tale influxum ad illum effectum producendum: quod aliqui faciunt: et tunc talia non secutur. Et e converso deus talia inducit ob peccata hominum: que tamen non erunt in causis secundariis: et constellationibus: ut patet de diluuii quod deus misit propter causas naturales tempore Noe et de peste inficiente aerem et plurimos occidente tempore Dauid: que ex toto cessauit post tribum. Et de infirmitate Ezechie regis iuda: qui secundum causas secundarias debebat mori: siue naturales: siue demerita sua. et tamen prima effectum illum euenire non permisit. Et ideo iudicium

¶ Decimusquintus

astrologorum: et si in se non deficeret: tamen deo operante contrarium fallere potest. Tercio quia si in naturalibus non deficeret: uel falleret iudicium eorum tamen in his que pendunt ex arbitrio et uoluntate hominum frequenter fallit: et ratio est: quia et si corpora celestia stellarum influant in corpora inferiora. unde et in sensitiua parte que affixa est organia corporis: et propter hoc etiam inclinant ad mala. tamen uoluntas libera remanet ad resistendum talibus inclinationibus malis. unde tholomeus maximus astrologus ait. Vir sapiens dominabitur astris. Et Aug. in. v. de ciui. dei ait. Non usque quaque absorte dici potest ad quasdam differentias corporum afflatus quosdam ualeat sperdere eos. non autem animi uoluntates siderum positionibus subdi. Deinde dicit idem Aug. i. auctoritate supradicta: quod hec stella que nouiter fuit a christo creata: et post officium suum in materia preiacente resoluta fuit tanquam quodam lingua que narraret gloriam dei: nati in mentibus magorum: unde eam uidentes quam ad tempus amiserant. gauisi sunt gaudio magno ualde. Tibi notandum quod triplicem stellam isti uiderunt cum. i. inuenerunt puerum cum Maria matre eius et procidentes adorauerunt. Prima est stella diuinalis ad quam gauisi sunt: quod inuenerunt puerum. Secunda est uirginalis ad quam gauisi sunt gaudio magno. ibi cum maria matre eius. Tertia est stella fidei salutaris ad quam gauisi sunt gaudio magno ualde. unde procidentes adorauerunt eum.

Prima igitur stella quam §. i. uiderunt fuit xpc quem uiderunt cum inuenerunt puerum. Quod autem ista dicatur stella apte ostendit Apoc. ultimo. ubi ipse ait. Ego ipse stella splendida et matutina. hanc uidentes non mirum si gauisi sunt: quod et eo causa omnis gaudij: et uere delectationis. ps. Replebis me leticia cum uultu tuo. Ex hac stella ad nos extendit radii sicut ueritatis. Ex secunda oritur radii misericordie et bonitatis. Ex tertia stella inuit radii perfectie pietatis. Et tunc ad primam surge: ait ysaias. vi. c. illuminare hierusalem. i. fidelis anima: que uenit lumine tuo: quod prius tenebrosa eras: et nesciens ueritatem. Ego (ait ipse stella) iob. xviij. matutina ipse in hoc natus sum: ut testimonium perhibeam ueritati. Ecce cecitas mundi et error prius ueritati: quod bene dixerunt homines populum cui hec sunt temporalia bona in habundantia: ut diuitie. honores. belitice. voluptates: et horomoi. tanquam in his consistat uera felicitas. Sed certe si sic esset. christus errasset: qui cum potuisset his omnibus habundare et sine peccato. contraria elegit incipiens ab ista sua natiuitate. Uerum cum christus sit ueritas: et errare non possit. dicere oportet. quod tu erras non ista contemnendo: ut ipse fecit: et celestia querendo. Omnia terrena contempsit homo christus: ut contemnenda esse monstraret: ait Aug. Amantur diuitie: et atro ut contemnantur dei precepta. Pauper esse uoluit in sua natiuitate. pannis paucis et uilibus mater inuoluit. Appetuntur homines et gloria: in loco uili nascitur omnibus

Capitulum

occultus. Delectationes corporis autissime procurantur. etiam in honestissime. Ihs autem virgo purissimus: delectatur in lapide duro. scilicet. presens: dum vult succurrere mundo: ait Aug⁹. Et si honorem et gloriam non querens: recepit a magis: paulopost maximam persecutionem ab herode sustinuit: ita ut nocte oporteret matrem virginem cum parvulo fugere: et per septem annos egipti exilium pati ne occideretur. Surge ergo hierusalem o anima: et ad istum radium veritatis. scilicet mundi preceptum perficere: et tunc videbis et affluere delicias virtutum et gaudij: et mirabilis et dilatabilis cor: tuum in dei incarnati amorem: quando cõuer- sa fuerit ad te multitudo maris rerum. scilicet. huius seculi ad te cognoscendum et deum: et mare seculi obliuiscendum.

Secunda stella. scilicet. virginis. §. ij.
est beata maria: de qua longe ante pronuntiavit ba- laam propheta: dicens. numeri. xxiij. Orietur stella ex iacob. id est. virgo maria ex illo patriarcha: et populo iudeorum ab eo origine habebit. Et quis sit ista stel- la: seu cui similis: declarat ecclesia ad eius vene- rationem sepe decantans. Ave maris stella. Stel- la autem maris vulgariter dicitur latrametana: quia idem maris stella dicitur: quia dirigit nauigantes per mare as- picientes ad eam et sine ductu eius de facili homines submergerent. Hanc stellam non materialiter in celis sed virginalem in terris viderunt magi: quando iuenerunt puerum non solum: sed cum maria matre eius. unde gausti sunt gaudio magno: viso pue- ro gausti sunt: et visa matre additum est eis gau- dium: ut magnum esset. Erat enim quedam fructus videre iuenculam speciosissimam ho- nestissimam. sapientissimam. cum parvulo suo: et pie credi potest: et si euangelista non dicat verbis melius sapientia plenius illis magis gratias egisse. Et hac autem stella radium ad nos diffundit: misericordie et bonitatis. Bonum ut dicit dyo- nisius. est superius diffusivum: et communicativum. Et quia ipsa super omnes puras creaturas bona. ideo bo- nitatem suam misericordie et beneficiorum ad nos effundit. Unde et aurum sibi oblatum a magis non modicum putabat eorum regiam maiestatem. non sibi reservavit in posterum: sed ut dicit devotus Bernardus pauperibus per Joseph dispexit. Ad hanc igitur stellam oportet aspicere: et effectum bonita- tis eius et misericordie humiliter implorare. An fulbertus in sermone. Oportet omnes christicolos per mare huius seculi nauigantes attendere ad stellam maris. scilicet. Mariam. hoc si quis egerit non iactabitur vane glorie vento: nec tribulationum scopulis allidetur: nec filie voluptatum voragine absorbetur: sed ad portum salutis tutus perveniet. Ipsa enim humilima. ipsa patiens. ipsa virgo purissima: ut imitemur eius vesti- gia: et percipiamus eius misericordie suffragia. Dicitur enim ecclesi. xxiij. Quasi oliva speciosa in campis. Fructus olive oleum est misericor- diam significans. Ad hunc ergo fructum bonum colligendum ex ea omnes accedere possunt. Et

Tricesimum secundum

ideo in campis boni loco omnibus patenti. Bernardus in sermone. Quis misericordie tue o benedicta: longitudinem. latitudinem. sublimitatem. et profun- dum queat investigare. Nam longitudo eius usque in novissimum diem vocantibus eam subvenit universis. Latitudo eius replet orbem terrarum: ut tua misericordia plena sit omnis terra. Sic et sublimitas eius civitatis superne invenit res- taurationem: et profundum eius sedentibus in tene-bris: et umbra mortis obtinuit redemptionem. Per te celum repletum est. Infernum evacuatus. instau- rate ruine superne hierusalem expectantibus miseria vita perbita data. Quis iustus vel peccator ad hanc stellam aspexit devotus invocans: ad quem oculos suos misericordes non converterit. Ipsa leoni pape manum restituit quam sibi absciderat: eo quod communionem populo ministrans: et in alios mulierum cum manu osculata de more fuisset sti- mulum carnis vehementer pressit: propter quod ex- cepto seuerus in se ultor extitit. Ipsa quendam militem de faucibus dyaboli extraxit: et uxorem a peri- culo liberauit. Nam cum talis ex diuitie pauper effectus. propter suam prodigalitatem dyabolo se tradidisset. si ei diuitias cõferret: ac etiam uxorem suam virgini devotissimam. hoc dyabolo postulanti ad certum locum desertum determi- natum ducere promississet. docuit dyabolus lo- cum in domo eiusdem: quo effuso thesaurum in- ueniret: quod et factum est. Tempore igitur sta- tuto miles ille volens adimplere promissum. uxorem secum duxit equester sub specie alicuius pietatis. In via autem inuenientibus quendam ecclesiam cum uxor cepisset timere. rogavit virum ut sineret equum descendens intrare in ecclesiam: vel aliquam breuem orationem facere. Quod cum obtinu- issent ingressa in orationem ipsa obdormiuit. Et beata maria eius effigies sumens. egressa est ad militem illum foris expectantem: que equum ascendens cum eo estimantem uxorem suam esse persecut- est iter: et ad locum veniens destinatum. vocavit apertum dyabolum. At ille subito appares visus vir- gine: totus furibundus et fremens in militem. cepit eum contumelijs aggredi. et fallax esset et prohibitor: quia non uxorem duxisset: sed maxi- mam inimicam. scilicet. domini matrem. Ad quod ille quasi stupidus factus obmutuit. beata autem maria terribiliter increpans quod sibi deuotis nocere tem- ptaret. in abyssum abire precepit. illumque militem ut de suo excessu peniteret admonuit: et ad illam ecclesiam in quam intraverit uxor adorandus rediens. ibi eam inueniret. Quo facto reuer- si domum sanctam duxerunt vitam.

Tertia stella est fides de §. iij.
qua potest exponi illud ecclesi. xliij. Species ce- li. id est. viri celestis. est gloria stellarum id est clas- ritas virtutum psal. Quis scilicet deus nume- rat multitudinem stellarum id est virtutum: et eis omnibus nomina vocat. Inter quas prima dicitur fides. hanc videntes magi in corde suo: ga- uisi sunt non solum gaudio magno: sed et valde

¶ Titulus

Nam nisi fide diuinitatis habuissent ex visione pueri: vel matris eius. parum gauisi fuissent. Sed ppter fidem credentes deum esse: et sumum bonum: gauisi sunt valde. Et propter istam veram fidem procidentes adorauerunt eum. Non enim adoratur nisi deus. Deut. 10. Dominum deum tuum adorabis: et illi soli seruias. Adorabis cultu interiori recognoscendo eum: ut principium et finem tui et omnium: et illi soli seruias cultu exteriori: ut domino sumo: eius precepta seruando. Cognouerunt igitur isti per veram fidem hunc esse deum: et propterea adorauerunt. Ante Cris. in omel. Videamus quid gloriosus magi videntes in puero gauisi sunt. Nunquid viderunt palacium marmoribus splendidum: nunquid matrem eius dyademate coronatam: aut in lecto aureo recubentem? Nunquid puerum auro inuolutum? Nunquid reginam diuersis populis personantem? Non. Sed quid? Pandochiū utiq; tenebrosū et sordidū: et magis animalibus q̄ hominibus aptum. Matrem eius vir tunicam unam habentem: non ad ornatum corporis: sed ad tegumentū proficientem: et qualē habere poterat carpentarij vxor: peregre constituta. Viderunt et puerum pannis sordidissimis inuolutū: in presepio sordidiori positum. Si terrenum ergo regem querentes venissent magis confutendi erant q̄ gauisuri. Nūc autē quia celestem querebant: et si nihil regale videbant in eo solius. tamē stelle testimonio contenti erant. Oculi eorum cōtempibilem aspicere non poterant: quia spiritus in corde eorū eum terribilem demonstrabat. Putas ne adorassent infantem: nisi intelligerent adoratis honores nisi aliquod diuinum credidissent in eo? Ergo non pueritiae honorem dederunt: sed diuinitati eius omnia intelligenti. Dec Cris. ¶ Ex hac stella fidei processit radius perfecte pietatis. p ut. s. pietas est dei cultus: ut dicit Job. Quam pietatem ex muneribus ostenderunt. Ex munere auri venerantes in eo personam regiam. In thure diuinam. In mirra mortalem naturam eius assumptam: vel etiam quasi protestantes eum auctore totius sapientie: et si puer esset ut dicit Gratianus. di. xxvj. scilicet naturalis rationalis: et moralis: a quo sua sapientia habuissent. Ante et magi dicti. Ab his discamus offerre deo integrā fidem nostrā. non in parte Qui enim credit xpm non esse deum: sed creaturam: ut arrius: vel iudeus: aut paganus: h non offert thur: quod deo offertur. qui non credit eum fuisse verū hominē: sed fantasticum: ut manicheus. nec fuisse mortuum: ut Saracen? et turchus. hic non offert mirram mortalitatis signantem: qui non credit xpm etiā: ut hominem non fuisse: et esse dominū et regem omnium et dominū habere rerum et proprietatem: ut fraticelli asserunt falso: non offerunt aurum. Qui dicunt deum non habere prouidentia omnium ut dominū vniuersorū: et sapientissimū. nō offe-

¶ Decimus quintus

runt aurum. Qui non habent amaritudinem penitentie peccatorū suorum: nec mortificant passiones suas: sed eas secuntur. hi non offerunt aurum. Qui non habent amaritudinem penitentie peccatorū suorum: nec mortificant passiones suas: sed eas sequuntur. hi non offerunt mirram. Qui deuotas orationes et pces ad deū non dirigunt. hi in thure deficiunt. imitandi igitur isti magi sunt: et ad radium pietatis ex fide eorū adoremus xpm cum vera fide et opere dilectionis deuotionis: et mortificationis.

¶ In purificatione bñe Marie: et de multiplici lumine. ¶ Capitulum .XXXIII.

Parasti ante facies oīm populorū lumen Luce. ij. Quia primus angelus: et primus homo lumen grē amiserunt ppter supbiam suam lumen volentes rape diuine glorie. pssim? de? hominē qui in tenebris sedebat hui? mūdi: et lumen celi videre nō poterat: ut dixit Thobias. Raphaeli angelo. Tho. v. decernēs illuminare et viam ducentem ad lūmē glorie verbo et exemplo ostendere. lumen verbum. s. diuinū de lumine patre genitū: misit in mundū obumbratum: et quasi humiliatum carne humana. fm illos qd promiserat per Ezechielem pphetam: dicentem Solem nube tegam illud deitatem verbi nube humanitatis. Qui et humilitatē docuit: dicens. discite a me: quia mitis sum et humilis corde. Mat. xj. Et hodie factus in se ostendit. Nam in templo est pñtatus ipse: qui suos electos facit sibi templū. Quiq; sictis tanq̄ seruus est redemptus qui dñs extat vniuersorū: pro eo sacrificium est oblatū: ut pccor expiand? oblatione q̄ cunctorū pccā purgavit: a matre virgine: ut paruulus: et infirmus est deportat? qui imensus omnia portat et sustentat verbo virtutis sue. Unde et Amb. in sermone. Offer bñā maria dgo tanq̄ legē obseruās i templo quē edidisti: ut nō omīto: sed paucis reuelē. Quis est quez genuisti? q̄ paru? q̄ magn? ē quē genuisti paru? in humanitate. magn? i diuinitate. paruus i regno iudeorū. magnus in regno gentiorū Quis putas nob̄ posset indicare. inf h? cernodi obsequia animi tui sensum: cū hic cerneret ex te natū tantillū infantē. illinc atēderes deum i mensum: hinc creatū. illinc creatore. hic infirmū: illinc fortissimū. hinc alendum: illinc alentem: hinc nō loquētem. illinc angelos docentē Quis inquam pectoris archana reuelare valeat: quibus modis cogitatum ad utraq; flecte bas: cum vnum: cum deniq; dei atq; hominis filium manib; tenens hic adorares: ut dominū illinc osculareris ut paruulū: Quis ad tamē effabile miraculum non obstupecat: quis non pene elinguis fiat? Tenet puella suū et oīm creatore. nutrit suū et oīm nutritore. portat ad templū suū et oīm rectore. O admirandū spectaculū: ad qd nō solū hūana. verū etiā āgelica stupefcit

Capitulum

natura. **Hec ille.** Lumen igitur ante faciē oīm paratum ad producendum ad lumen glorie. est humilitas vera. s̄m illud. humilem spiritu suscipit gloria: et ideo bene dicitur parasti ante faciem omnium populorū lumen. **Ubi notandum** triplex lumen nobis paratum hodie. **Lumen solare** solis generose. **Lumen lunare** virginis fecundose. **Lumen s̄dereale** senectutis virtuose. **Et sic** proponitur lumen ante faciem omnium p̄ime medie: et ultime etatis. **Nam** pueris p̄ponitur puer ihs. **Iuuenibus** virgo iuuenula offerens. **Senibus** antiquus dierū s̄ymeon oblatum suscipiens: quolibet tamen horum omnes habet illuminare mentes.

Primo igitur lumen solaris. §. 1.

re seu solis est ihs. nō quide solis materialis: s̄ solis sp̄ualis: de quo malach. iij. c. **Ubi** timentibus nomen domini orietur sol iustitie. **Sol** iustitie xpc deus noster canit ecclesia. **Lumen** istius solis paratum utiqz est ante faciē oīm populorū. **Sicut** autē sol materialis habz in se ceteras triplicem proprietatem. ita et sol sp̄itualis xpc deus noster sp̄itualiter erga oīs. **Prima** habet enim in radio illuminationem. **Secunda** tenet i medio situationē. **Tertia** Erbet in ymo calefactionem.

Dicitur enī ecclesiastici. xlij. **Sol** illuminans per omnia respexit: et gloria domini plenum est opus eius. **Cum** enim de mane oritur: extendit radios suos q̄cūqz ab oriente vsqz occidentē: et cūcta illuminat. **Sic** sol iusticie xpc erat lux vera: que illuminat omnē hominē venientē in hunc mundus. **Jo. i.** lumine fidei et gratie sue. **Et** hoc quia nullus aliūde illuminatur: vel illuminari potest nisi ab eo. **Et** sic est ibi distributio accommoda ibi omnē: ut de illuminatis intelligatur. **Nam** et multi fuerint: vel sint p̄bi magni in sciencia et moribus. null? unqz habuit verū lumen dei. lumen fidei. lumē gratie: nisi in xpo: et per xpm. **Aplūs** ad Ro. **Iustificati** gratia ipsius ex fide. **Et** hoc non ex vobis: donū enī dei est. **Processum** autē isti? illuminationis. s̄. mundi in suo ortu. **Sol** hodie senes s̄ymeon et anna acceperunt ad significandum: ut dicit beatus Tho. in. iij. p̄t. q. xxvj. q̄ primo sol iste xpc illuminaverit populū iudeorum: de quo populo fuerūt pastores: quibus angelus apparens cum magna claritate. manifestavit natū mūdi saluatois xpm in bethleem. **Quo** statim euntes cognouerunt de verbo hoc quod dictū fuerat illis. **Primi** enī conuersi ad fidem et gratiam xpi fuerunt apostoli: et alij discipuli. **Et** post aduentū sp̄s sancti mltā milia p̄dicatione ap̄lo: qui cōmuniter fuerūt simplices homines. nō scribe: aut pharisei: aut principes sacerdotum: quorū paucissimi conuersi

Tricesimum tertium

sunt. **Iudeis** autē reliquis p̄manentibus in p̄sidiis. et persequētibz apostolos et omnes xpi colas. apli transierunt ad gentes. **Unde** aplūs **Paulus** et **Barnabas** cum iudei concitassent seditionem contra eos: ut expellerent de quodam loco dixerūt vobis oportebat primum loqui verbum dei: sed quoniam illud repellitis: et in dignos vos iudicatis eternē vite. **Eccē** conuertimur ad gentes. actū. xij. **Que** ubiqz terrarū disperse predicantibus eis discipulis xpi. conuerse sunt ad fidem quorū primicie fuerunt magi gentiles: qui die natiuitatis. xij. ad xpm natum puenientes. **Prociuentes** adorauerūt eum ut verum deum. **Et** hi magi magni erant in potentia: quia reges. et in sapientia: quia astrologi. quoniam non solum simplices et plebei: sed magni principes: et reges: et imperatores: ac philosophi gentiliū conuersi sunt ad fidem: et illuminati gratia xpi. **demum** circa finem mundi mortuo antixpo quem iudei recipient in suum messiam. videntes se errasse: et in cecitate fuisse conuertentur ad xpm: et illuminabuntur fide et gratia eius scdm quod p̄dixit. ps. dicens. **Conuertentē** ad vesperam. s̄. mundi finem. **Et** ysaias quod allegat apostolus ad Ro. si fuerit numerus filiorum israhel quasi arena maris reliquie salue fient. scilicet: qui in fine erunt mundi conuersi ad xpm. **Et** hi signantur in istis antiquis s̄ymeone et anna: qui hodie illuminati sunt ad cognoscendū parvulum ihm esse xpm. **Illuminat** etiā sol iste xpc omnem hominē mundi vniuersaliter quātum in se est. **Nam** omnibus proponit mandata sua. omnibus notam fecit fidem suam: quia in omnem terram exiit sonus eorum. omnibus se preparantibus et facientibus quod in se est. **paratus** est dare lumen gratie sue. **Sed** q̄ pauci illuminentur gratia eius. hoc est ex defectu hominū ponentium diuersa obstacula peccatorum: sicut etiam radius solaris ubiqz illuminat. **Sed** si claudis fenestras: et omnia spiracula domus: utiqz non eam illuminabit: sed tenebrosa manebit. **Et** hoc est ex defectu tuo: qui claudis abitus eius. non ex defectu solis. **Parasti** igitur ante faciē omnium populorū lumen: et ideo aperi potēcias anime que sunt fenestre: et porte eius: et illuminaberis. **Aplūs** **Surge** a mortuis et illuminabit te xpc. **De** cūdo sol materialis habz sitū suū in medio scilicet planetarum. **Nam** ut dicunt naturales in fra se habet tres planetas. scilicet. lunam. mercurium et venerem. **Supra** se habet alios tres scilicet Martem. Iovem. et Saturnum: cunctos tamen illuminat. **Sic** sol iusticie xpc mediator est dei et hominum: ut ait **Apostolus** supra se h̄ns tres Terarchias angelorū. infra eos enī ē ratio mortalitatis assūptāquā ipi nō h̄nt.

¶ Titulus

nam gratia et gloria super omnia est. Infra se habet tres status ecclesie. scilicet coniugatos continentes et virgines: qui longo sunt infra se meritis et perfectione virtutum. Omnes tamen illuminantur gratia sua: qui. scilicet in celo manent. id est. conversatione celesti bonorum morum. secundum illud apostoli ad philippenses. iii. Nostra conversatione in celis est. Qui autem sunt extra hos status: ut incontinentes a christo non illuminantur. Dicit autem medium participat de extremis. ita et extrema de medio. participat christum cum angelis summam puritatem: cum hominibus participavit penitentiam: quam in suo ortu inchoavit. unde dicit primam vocem emisit similem alijs foris plorans. ¶ Tercio sol generat calorem. non quod ipse sit calidus vel frigidus. quia his qualitatibus est alienus sed radio reuerberando terram. inde ex illa reuerberatione generat calor in terra et aere vicino. unde dixerunt filii israel. j. Be. xi. Cum incaluerit sol erit vobis salus. Sic iste sol iusticie christus hodie in templo presentatus: calefecit senes illos symeonem et annam amore diuino de amplexare et puerum et in pacem iam peteret dimitti et resolui a vinculis corporis. Quod et pronuntiavit malachias ait c. iii. Statim veniet ad templum sanctum suum dominator: quem vos queritis: et angelus testamenti quem vos vultis. Et quis stabit ad videndum eum: Ipse enim quasi ignis conflans. scilicet omnes qui ad eum appropinquant.

¶ Secundum lumen est lunare. S. ii.

i. lune. Fecit enim deus lunare minus de pectore nocti. i. lunae Gen. j. hec est spiritus alius beata maria de qua dicitur Can. v. Ista pregrreditur: ut aurora surgens. pulchra ut luna illuminans viatores qui sunt in nocte huius mundi tenebrosi. Et ut refert Aug. super psalmum. Alij dicunt lunam a se habere lumen suum. Alij vero non a se: sed a sole. Et hinc est. quod cum sol respicit eam ex directo existens. scilicet in occasu. et ipsa in oriente apparet plena tota luminosa. Sed cum non ita directe apparet non tota: sed corniculata. Ista igitur luna lumen suum gratie utique a sole iusticie recipit: ut ipse ait Luce. j. fecit mihi magna qui potens est: et sanctum nomen eius. Et quia viciniore est nobis luna quam alij planete. ideo magis et sensibilis in istis inferioribus influit et operatur: sicut apparet in infirmis graviter in sumendis medicinis: in arboribus incidendis: et huiusmodi. Sic ista luna virginalis plus in nobis influit et operatur merito: et vite sue exemplo quam alij sancti. Sed precipue in tribus.

In actu obedientie.

In opere beneficentie.

In factu reuerentie.

Primum ad obedientiam multum ad hanc inducit exemplum suum hodie. Nam cum esset a deo mandatum in lege. quod pariens masculinum in capite xli. dierum accederet ad templum: ad offerendum sacrificium purificationis: que videlicet mulier concepisset ex viro: ut patet Leuit. xij. Cum ergo beata Maria non ex virili semine:

¶ Decimus quintus

sed mystico spiramine. id est. opere spiritus sancti concepit christum. non erat obligata tali precepto legis obedire. Et tamen ut exemplum obedientie nobis daret: observare ad plenum voluit. Quanto enim quis maior est auctoritate: et melior in sanctitate: tanto magis debet leges iustas servare. etiam si esset exemptus propter exemplum aliorum. unde ipsi. dicitur. ix. Iustum est principem obtemperare legibus suis. tunc enim ab omnibus existimet leges suas servandas quanto primus eis reuerentiam prebet. scilicet quando Et licet hoc mulieres communiter adhuc observent. ut. scilicet post xl. dies a partu maris: vel femine ab accessu ecclesie abstineant: non quod in lege mosaica ceremoniale mandatum: cuius hoc esset iudicare et mortiferum: sed propter humilitatem. quam in peccato precepit. et ut gratias agat de filio sibi dato et evasione periculi. tamen si qua non ex arrogancia sed humiliter accedit ad ecclesiam propter tantum: quod citius: non peccat. Unde gregorius. dicit. v. ait. Si mulier eadem hora quam genuerit gratias deo actura ecclesiam intrare voluerit: nullo peccati potest deinde gravari. Si etiam servare vult morem ecclesie sue in differendo. xl. diebus non offendit. Er. de purific. post partum. c. j. ¶ Secundo influxus huius lune virginalis per exemplum suum in inferiora est opus beneficentie. Nam bonum quod habebat summum filium suum ad horam concepit symeon in vlnis suis put desideravit. Insuper cum non agnoscere in sacrificium obtulisset: sed par turturum aut duos pullos columbarum: quod erat sacrificium pauperum. qui non habebant ad emendum agnoscere. cum paucis diebus ante magi adorantes paruulum obtulisset ei aurum et non modicum. quia divites et reges erant: nec decebat magnos parva donare. posset merito quis admirari et querere quid de auro fecisset: Sed respondet bernardus. quod liberalis erat et misericors. Benefaciens omnibus quod citius illud pauperibus ioseph erogavit. parum vel nihil sibi referuas. In quo ipsam debemus imitari. temporalia et spiritualia nostra alijs communis cado proximis. ut hortatur princeps apostolorum in epistola sua: dicens. Unusquisque put accepit gratias in alterutrum illam administrantes. et paulus ad hebreos. xij. beneficentie et communis nolite oblivisci. ¶ Reuerens quod fuit templo eius ministris ab ipso tempore debito accedens: et sacerdotibus etiam malis se presentabat. Et quod lex imperauerat vota et sacrificia offerrebat eisdem. Intelligens ministros ecclesie: etsi mali sint: non esse preternendos in sacramentis et officiis eorum. Spiritualis enim virtus sacramenti inquit aug. ut lux purissima ab illuminatione excipitur: et per immundos transiens non corripuitur. j. q. j. Si fuerit.

¶ Tertium lumen est stellare. S. iii.

istud est puerlatio sancta senis symeonis. Sancti enim viri in scripturis dicuntur stelle. Unde ecclesi. xliij. Species celi gloria stellarum. id est. pulcritudo ecclesie est ex clara conversatione sanctorum.

Capitulum

Et. j. Cap. xv. Stella differt a stella i claritate. i. i. sancta a seculo i merito q primio. Parauit igitur dominus et alius lumen ante faciem omnium populorum scilicet secundum Symeonem: ut si propter simplicitatem oculorum nostrorum aspiceret non possumus in solis et lune lumine eorum perfectam unitatem: vel saltem ab istis secundum senem attendamus. lumen pueritatis eius sequendo. Et ipso autem triplex splendor emanat: prout de eo facit euangelista enarrat. Ecce hoc erat in bethlem cui nomen Symeon: vir iustus: et timoratus expectans consolationem israel. Ebi tria de eo notantur. scilicet q

Iusticia exercebat ab primu: q iustus.

Timorē tenebat ab seipso: q timoratus.

Fiducia habebat ab deo: q expectans qd.

Iusticia proprie est ab altero: et ab primu. Et ut ait sapiens mirabiles splendores sunt in ea. Reges bethel: neque lucifer est ita clarus: et iustitia quidem distributiva exercere tenent rectores secundum illud Sap. j. Diligite iustitiam qui iudicatis terram: ut honores distribuant et officia et beneficia. secundum merita hominum: non secundum acceptum per sonarum. i. respectu parentele vel amicitie. Pene et supplicia inferant malis secundum qualitatem culpam: non secundum preces et munera. Iusticia commutativa exercere debent homines in contractibus: ut emendo. vendendo locando mutuando: et hoc modo. ita ut nulli fiat iniuria. dolus vel fraus in conuersando. non offendat primus per contumelias. detractores usurpationes. rixas. et hoc modo. Iuste iudica primo tuo: ait dominus. Sed ut ait ps. Mendaces filij hominum i stateris iudiciorum: commutationem ut decipiant ipsi de vanitate. i. falsitate procedens in idipsum. ipsi incidunt: ut decipiant. Iustus erat iste Symeon ab omnem proximum suum.

Timor custodit hominem in seipso. Nam per timorem domini unusquisque declinat a malo: ait sapiens. Et nisi tenueris te instanter in timore domini cito subvertet domus tua. scilicet conscientie. in peccata ruendo. Quis non timebit o rex gentium ait Jeremias scilicet considerando potentiam tuam. memorando iudicia tua: quibus mundum disponis. punitiones et flagella que in peccato res imittis. debet tamen amor iste esse filialis: non seruilis. quo cauetur ne deus offendatur ne virtus amittatur. Nam ut ait Oratius. Oderunt peccare boni virtutis amore. Oderunt peccare mali formidine pene. Talis erat timor huius sancti Symeonis. cuius ratio est: quia ut dicit euangelista. spiritus sanctus erat in eo. Timor vero seruilis non est cum spiritu sancto: sed solum timor filialis. **F**iduciam oportet habere ad deum Jere. xvij. Benedictus vir qui confidit in domino: erit dominus fiducia eius: et erit tanquam lignum quod ab humore emittit radices. Confidere debet quilibet in domino. quod non deficiet ei in necessariis salutis anime: nec etiam in necessariis corporis. si expedit salutis anime eius. Quod enim multis deficiant necessaria vite corporalis. hoc ideo est: quia non ha-

Tricesimum quartum

bet fiduciam in domino: ut debet. vel quia non expedit salutis anime: quod et si non intelligimus: quia infirmi. ipse tamen cognoscit: quia medicus sapientissimus: et piissimus. Fiduciam habere debemus in verbis domini: quia fidelis dominus in omnibus verbis suis: ait ps. omnia promissa adimplens. promiserat deus per prophetas suos missum filium suum: qui mundum de seruitute diaboli liberaaret: quod intelligentes sancti viri multum anxie expectabant huiusmodi consolationem futuram. inter quos fuit iste sanctus Symeon. **E**li ut dicit Ambrosius. dicebat quotidie in orationibus suis. putas ne videbo: putas ne durabo: O si me inueniat hic illius natiuitas. per quem oculi cordis revelabuntur. felicem me estimabo nec ultra viuere mihi cure est illo viso: quem expecto ad mei et populi consolationem. Frequenter ut imaginari potest corde et ore dicebat. Mitte illa. scilicet diuinam sapientiam de celis sanctis tuis: et de sete magnitudinis tue: ut tecum sit. scilicet. incarnata sapientia: et mecum laboret. Estuans ergo hoc desiderio responsum accepit a spiritu sancto reuelante. non visurum se mortem: nisi prius uideret christum domini: ut dicit euangelista. Et in hoc fiduciam habens: et nihil dubitans: sed expectans consolationem. non solum suam: sed populi sui et honorem diuini cultus dilatandi: cum inducerent puerum ibidem parentes eius in templum. scilicet. porticus templi virgo beatissima in vlnis eius gestans: cognouit in spiritu quod hic infans erat qui expectabatur ad consolandum: et saluandum genus humanum. Et accepit eum in vlnas suas a virgine sanctissima. eum ei ad horam in manibus dimittendo. Qui repletus sancto sermone cantare cepit. Nunc dimittis domine seruum tuum in pace: quia viderunt oculi mei qd. Et nobis quoque si cum isto symeone iustitiam habeamus timorem et reuerentiam. dabitur christus etiam manibus operum. non solum in ore per verbum. In cuius representationem bantur hodie fidelibus cunctis candele benedictione accense. Candelam huiusmodi signat christum: in quo est cera carnis sine commixtione genita: sicut et apis probucit ceram faciens. est licet album: et leue anime purissime ab omni peccati onere libere: est et ignis deitatis. deus noster ignis consumens est ait moyses. Cum igitur fidem christi habemus in manibus operum secundum illam puerisanto. vere christum tenemus: et cum symeone dicere poterimus Nunc dimittis domine seruum tuum in pace: mundum deferendo: quia parasti ante faciem omnium populorum lumen glorie post gratiam.

In purificatione. b. Marie: Sermo alius.
Capitulum. XXXIII.

Impleri sunt dies purgationis marie luc. ij. Dicit ysidorus. di. ix. Iustum est principem obtemperare legibus suis. Tunc enim iura sua ab omni obsequia

¶ Titulus

existimet. qñ pñus ipe eis reuerentiā pbet. s. ob seruatiōe i se: tēcretat etiā bic. Patere legē quā tu ipe tuleris exē de pñitūf. Cui omnes. Sicut egit Saul: cū esset rex: et bono occidere volens filium ionathā: qz trāsgressus fuerat mandatū suū factū sub pena mortis. i. se. xiiij. Sic et ca: leuchus paganus: qui cum statuisset legem: ut adulteriū cōmittēs oculis priuaret: deprehensum filiū cū ipsius p eo rogaret: ut sibi parceret a dicta pena: et ipsim in pte exaudiuit q legem seruauit. vñm oculū eruens filio alteruz sibi. Nō sic impij nō sic. s. agūt: s. tanq̃ puluis leuif quē pñit vent? a facie terre: ita vñto elatōnis vñ passōis: vñ pñm alteri? bincinde mouenē a stabilitate legū ptra eas agentes. Xpc autē qz legem venerat nō soluere: s. implere: ut ipe ait Math. v. legē quā ipe deus statuerat in veteri lege de purificatiōe mulieris post partuz voluit et in se pñtato in templo: q in Matre se purificante adimplere. de qua dicē impleti sunt q̃. Abi tria nota.

Determinatiōis numeri rō. Impleti sūt dies.

Purificatiōis variatio. purgatiōis.

Nominis positi interpretatiō. Marię.

¶ Et primū ē ratō quare ille. §. i.

num? s. xl. dierū determinat? fuit institutus ad purificatiōem parientis masculini: sicut enī fuit mandatum in lege. leuif. xij. q. mulier que ex viro peperisset masculū in capite. xl. dieruz accederet ad tēplū. deferēs filiū ad offerēdū sacrificiū purificatiōis p se q filio. numerū aē istū non expñit euāgelista: qz retulit se ad legē quā allegat. Assignat autē triplex ratio determinatiōis hui? nūeri. s. hystorica. Tropologica. Allegorica. ¶ Ratō g lralis est: qz aīa infundit corpori i capite. xl. dierū a prima sui pceptiōe quo ad masculos: q in illis dieb. xl. paulatim organizat corp? p omnia sua liniāmēta. et ipso corpore pfecto infundit aīa tūc de nouo: q dñi bito. i. nō ex aliquo pñsistenti creatā: sicut primo pñicē domus: q postea inhabitat: qz ergo tūc cū infundit aīa: inficit imēbiatē q maculat pñcē originali: ppter cōiūctiōem ab corp? cōcēptū in carnali cōcupiscentia: cōueniens fuit qz sicut. xl. die a prima natiuitate. i. pceptiōe in vñro aīa ingrediens corp? ut tēplū materiale inficit. Ita. xl. die a natiuitate secūda. i. ex vñro in tēplū materiale ingrediens expiatēf: magis sanctificaret sacrificiū illis. qñis p cūcūfionem hebreis purgaret originale sicut q baptizati. q si p baptismū a pñcis mūdēf: oīo tamē et postea iungunt in vertice ad maiorem sanctificatiōem. ¶ Secūda ratō est tropologica seu moralis. Significat enim p hoc qz sicut puer introducebat in tēplū materiale dei in capite. xl. dierū ab ingressu i mūdū manifeste ita aīa ingreditur tēplum spirituale ecclesie militantis: et postea triumphantis. de quo ps. Adorabo ab tēplum sanctū tuū in ti-

¶ Decimusquintus

more tuo. Et iterū. In templo eius omnes bicent gloriā: post. xl. dies spirituales. Hic enī numer? resultat ex quatuor denarijs numeris. decem enī ducta p quatuor faciūt. xl. q numer? denarius signat decalogū quaternari?: quatuor euangelia. post obseruantia igit decē preceptoz cūz fide mīa: quatuor euāgelioz. ingredit? quis qz repit i templo ecclesie militantis xpc o incorporatus et nō ante: q postea i templo glie triūphantis. Math. xij. Si vis ab vitā ingredi serua mandata: ut nec vnū deficiat: qz qui totā legem seruauerit. offendat aut in vno. fact? est omniū reus Jacobi. ij. Illud solū est sufficiens ad damnatiōē: q excludendū eū d tēplo ecclesie. Ita dicit Hiero? de peni. bi. j. c. ecclesia. Qui est aliq forte peccati pollut? de ecclesia dici non pñ. ¶ Tertia ratō ē allegorica. videlicet qz sicut xl. generatiōe ab abrahā in genealogia quam describit Mathe? in principio sui euāgelij dei filiū strauit i vñrū virginis. tēplū virginalē de quo canit ecclesia. Tēplū dñi: sacrariū spūs sancti. ita. xl. die voluit induci hodie in tēplū dñi materiale figuratiū virginalis: qz etia ostēdat qz pueri cito debēt ad tēplū ecclesiarū duci: ut se assuefaciāt deuoti q cultui fidelis.

¶ Secūdo sciēdū i eo quod. §. ij.

bicē. purgatiōis qz multiplex est purgatio aliq licita: aliqua illicita.

Purgatio vulgaris.

Purgatio legalis.

Purgatio spiritualis.

¶ Purgatio vulgaris dē cū qz suspectus d alī quo crimine. vult probare inocentiā suā per aliqd experimentū. nō fm naturā: neqz fm catholicā scripturā: sed p modū suspiciosuz. puta cū qz infamat de homicidio: vñ adulterio: l furto ppetrato. offert se ad ostendendū inocentiā suā. tangē ferrū ignitū: vel bibere aquā feruentē sine lesione: vel suscipit sponte duellū: et h? mōi. Nec oīo ē phibita: qz pñet ab vitium tēptandi deū: cū querat effectū miraculosū i ea re. q fm iura aliter pbari possit: q debz. faciēs illud pceptū. Non temptabis dñm deum tuū Hoc g phibet a iure canonico: ut habet. ij. q. iij. p totū. Et exē d purgatiōe vulgarī p totū En legē de Henrico impatore. qz quia vxorem suā sanctāz mulierē suspectam habuit de adulterio cū quodā milite: voluit hanc purgatiōem facere. ita ut nudis pedibz super ignitos vomeres incederet: ideo i morte anxiatus q punitus est. ¶ Purgatio legalis est que in lege mandatur. Et in lege quidem canonica indicitur: cum scz quis clericus infamatur de aliquo crimine apud personas graues: et nō ab inimicis q leuio pñonis: nec sufficienter probat crimen sed semiplene: tūc indicitur ei purgatio: ut. s. ipe iuret se innocentem in illo crimine: et alij compurgatores persone honeste iurent crebē se illum verum dicē. Quot? debeat esse numer?

Capitulum

compurgator; arbitrio iudicis reliquitur ait habet. ij. q. iij. in glo. sumaria. In lege autem veteri quo ad mulierem parturientem masculum (ut et alius nunc taceamus) sic fiebat: quia ut dictum est mulier quæ cepto fetu masculum peperisset in illo populo iudeorum. in capite. xl. dierum pergens ad templum. offerebat sacrificium animalis: et pili dicebatur purificari. scilicet ab illa irregularitate in partu tracta. quæ prohibebat ut in munda ad templum accedere. Et licet beata Maria non ab illud teneretur. quia non ex viro ceptat sed ex ope spiritus sancti. tamen ab aliis dum nobis exemplum humilitatis. voluit purificari ut ceteræ mulieres. Unde Bernardus. Vere beata Maria opus non habes purificatione. Sed nūquid filius tuus egebat circumcisione? Esto ergo et tu sicut una ex mulieribus. sicut et ipse est ut vnus ex illis puerulis. ¶ Tercia purgatio est spiritualis. et ista necessaria est nobis ut anima sit purgata a vitis: non solum operum exteriorum. sed etiam interiorum cogitationum et affectionum. Iaco. iij. Emundate manus peccatorum et purificate corda vestra duplices autem portas. xlv. Aufer rubiginem de argento et egredietur vas purissimum. Rubigo est peccatum ut dicit. b. Tho. scilicet scilicet. Pura dicitur aliquid re quando non est mixta seu iuncta cum alia re se ignobiliori et imperfectiori. Sicut vinum dicitur impurum cum miscetur aqua: aut cum miscetur argento. Sed cum miscetur cum re preciosiori. non dicitur impurum. sed magis purum: sicut si misceatur vinum cum maluitico. non dicitur vinum impurum. sed maluiticum impurum. Si includatur lapis preciosus in anulo aureo. non dicitur aurum impurum. Et sic de alijs. Ad propositum omnia terrena sunt minus preciosa anima humana. quinimmo ipsi celi. planete. et quæcumque corpora. virtutes. gratia angeli. et multo magis ipse deus tunc preciosiora et perfectiora anima. Miscetur autem anima et coniungitur quodammodo his per cogitationes et affectum mentis. Cum ergo anima cogitatur suum et affectum inordinatum ponit ei his: tunc anima efficitur impura et immunda. Cum hoc cogitat que dei sunt. et afficitur ab ipsa virtutes et alia spiritualia: tunc efficitur purior et perfectior. Aufer ergo rubiginem peccatorum cogitationum malarum et affectionum. et erit anima tua vas purissimum et tentum liquoris gratie diuine. Hanc summe habuit beata Maria. quia ea puritate emicuit: ut ait Anselmus. quia maior sub deo nequeat inueniri. Nunc ergo purgationis impleti sunt dies. i. gradus perfectionis non sunt emundati ab originali et fomite eius. sicut et angeli dicuntur purgari etc.

¶ Quintum ad terciū sciē. **§. iij.**
dum. q̄ istud nomen **M**aria uno modo inter
ptatur illuminatrix. ut alia p̄nūc dimittam?
unde ei cātam?. Solue vincula reis p̄fer lu
men cecis. **T**ripliciter aut illuminat. **C**orpo

¶ Titulus

eam debemus imitari in operibus nostris. Et ideo in manibus habet quod opera designat. Non ergo sufficit eas in capsa memorie habere. sicut fit contra recordatio de sanctitate eius et laudatio mirabilia eius. Sed oportet in manibus operum tenere imitationem eius.

¶ De purificatione. Et quomodo quis debeat se offerre deo quantum ad principium. medium. et finem.

¶ Capitulum Tricesimum quintum.

Ulerunt enim in hierusalem

ut sisterent eum domino Luc. ij. Propheeta David loquendo de sacrificio. quod quilibet debet facere de seipso deo: ostensio in oblatione facta in hac die purificationis. Sic ait ps. xvi. Circuiui et immolavi in tabernaculo eius hostia vociferationis cantabo: et psalmus dicat domino. Et videtur mihi quod velit dicere. quomodo debet quilibet cum domino ihesu se offerre glorioso deo quantum ad principium. medium. et finem. Et quantum ad principium: ait. Circuiui. quantum ad medium: ait. immolabo in tabernaculo eius hostia vociferationis. quantum ad finem terminum. cantabo et psalmus dicat domino.

¶ Quantum igitur ad primum ubi. §. i.

Circuiui. est notandum. quod ad offerendum debere se deo. oportet circuire per omnes vias eius gratias. Ob cuius representationem fit processio hodie cum candelis benedictis in manu delatis ad gloriam dei. Idcirco apostolus. i. Cor. omnes dicentes. unusquisque ambulet hac vocatioe quam vocatur est. Et sic claretur tibi. quod de te vocaretur ad istum vel illum statum non oportet te circuire. sed subito exequi vocationem eius. Sed quia deus vult nos tenere in vera humilitate et filiali timore sollicitudine nostre salutis: septem vocat tali modo. quod vult nos querere et inuestigare quam sit vocatio nostra deo magis grata. Et hoc est quod dicit. Circuiui. Et quis per seipsum christum vocauerit Saulum. ac ita quodammodo violenter. quod ei sit dictum. Durum est tibi per stimulum calcitrare: tunc enim misit ad Ananiam simplices viros. Vocauit et ceterum Cornelium et nihilominus ad Petrum misit: dicens. Idcirco tibi dicitur quod te oportet facere. Sepe ex tribu videtur vel ex indignatione cum socijs. seu loci austeritate aut grauamine mandatorum tibi impostorum. vel honoris appetitu libertatis aut reprobatione habundantia et huiusmodi tu christum vocas ad alium statum. qui tibi videbitur melior quam ille in quo es: et in seipso sic erit quod tibi minus sit utilis. tunc tu non agnoscis. Aliquando te vocabit angelus sathanas. transfigurans se in angelum lucis. ut non per seueres in diuina vocatione tibi facta. Aliquando vocabit amor sensitiuus et tibi videtur spiritus alius. Et omnes he vocationes sub specie boni facte. similes erunt hi que a domino procedunt. Ergo ne decipiaris. sume in manu candelam rationis. Sed sit benedicta. id est exuta sensualitate et tota spiritualis. Accessa debet esse ista candela docet.

¶ Quindecimus

ne sacre. Et fac tres circuitus seu processionem cum tribus pausatibus. ¶ Primum circuitus est considerare diligenter unde procedit talis motus ab mutando statum. et si est associatus talis motus ab aliqua suspensa perfectionum. Nam si sic esset talis vocatio sit tibi suspecta. ¶ Secundo circuitus est examinare quis sit verus fructus dei. cui te committas regendum. qui segetur sit ab amore sui. accedens ad gloriam dei humilis non presumpsit. Et hoc querere oportet cum magno torciculo accessio. et oculis bene aptis. quia non regit fallacior mercatura quam homo. et cor est infertabile. secundum Hieronimum. Sepe in lupus rapax ab extra ouis mitis. Ad inueniendum igitur talem hominem perfectum. accede lumen christi: et respice ne te decipiat color. habitus. aut affectus proprius. non partialis inter ordinem et ordinem. processionem et processionem. domesticam et siluestrem. Et quando talem dei seruum inuenieris. illum psule. et suam doctrinam seu consilium exequaris. secundum illud Tobie. iij. Consilium spiritus a sapiente inquirere. Sapientem secundum materiam agendum. ¶ Tercius circuitus est cogitare omnia tua motiva circa hoc. quod ex his magis cedat ad gloriam dei. salutem tuam. edificatio proximi. frequenter unus status est melior altero in se. et quod ad diuinum honorem contrarium existit. Contemplatio sublimior est actio. et tamen Marthe mandatur actiue intendere. non contemplatiue. Melior societas inuenitur in uno ordine quam in altero. et tamen valendo animam tuam saluare in minus bono in quo facta est processio: ne alijs detur scandalum. remanere debes in tuo. Ecce processione facimur isto mane ad docendum fideles facere istos tres circuitus. ut bene putes tibi ad faciendum de te bonum sacrificium. Et hoc est principium.

¶ Medium obseruandum. §. ij.

circum tale sacrificium est totum se trahere. et subiacere diuine voluntati nil sui seruandum sibi. Et dicit immolabo in tabernaculo et hostia vociferationis. tabernaculum diuinum in quo seruatur omnis res sacra. est ipsa dei voluntas. quam secundum quod probat diuus Augustinus. contra faustum. est forma. via. regula omnis perfectionis. Et tanto est creatura bona et perfecta: quanto cum illa se conformat. De isto capacissimo tabernaculo loqui intendebat sanctus ille Martocheus. quando orando dicebat. In ditione tua domine cuncta sunt posita. et non est qui tue possit resistere voluntati. Oehler. xij. in ista voluntate dei offertur sacrificium figuratum per illud quod offerebatur in iherusalem in quo quodammodo Christus presentatur. ut sonant verba apostolica. f. Tulerunt illum in iherusalem. Hierusalem enim interpretatur visio pacis. et qui se conformat voluntati diuine. semper pacem tractat. pacem videtur secundum illud psalmi. Audiam quid loquatur in me dominus deus. quoniam loquetur pacem in plebem suam. Immolare est totum arere. et bare se hostiam deo sanctam. viuentem

Capitulum

deo placentem, in obsequiū rationabile dei. et si tu aliquā pte de te reservasti, que nō pfu-
matur i igne diuini amoris, par nō duraret.
nec opus bonū inchoatū: et non vociferares
in diuino cōspectu. Scis q modicū fermētū
totāz massā corrūpit: ait apostolus. et parū
carnis in corpe putribū, nisi abscidatur, to-
tum corpus corrumpit. huius rei expiētiā vi-
des in Iuda probitorie, et oīm religiosorum et
religiosarū simulatoz: qui et si cum deuotiōe
statū religionis assūperūt, quia totum de se
deo nō dederūt, totum amiserūt. Qui autē deo
tribuit totāz voluntatem, totus semp ab deū
vociferat, ab eo directus et letificatus, et ista ē
hostia vociferationis seu clamoris: et apte et
vocabulo vociferatiōis ps. utitur, quia talis
volūtas tota i deum immersa, gustat dulcedi-
nes mirabiles: et conuersa in maximū stupe-
rem, nescit quid loquatur: sed ex admiratiōe
stridet vociferatur. Sic dicebat ps. de eo sa-
crificio. Omnia ossa mea dicēt, dñe quis simi-
lis tibi: vides totū hodie declaratū per exem-
plū, quando mater amātiissima virgo Maria
posuit totū xpm in vlnis antiqui sacerdotis
Symeonis. hic enī subito vociferatus est cū
altis stridoribus stupore repletus. Nūc dimittis.
Anna etiā pphetissa clamauit, et quid ne-
scimus, nisi q annunciabat mirabilia. Et quā-
do audis q clamat vetustus diez, et veterana
intelligit figuratū, q ex tali cōpleto sacrificio
obstupescit et mutat totus spūs, et etiā caro:
totus Adā i Symeonē conuertitur, tota Eva
Anna efficitur.

Sequitur de fine sa. S. iij.

crificij, vbi dicit. Cātabo et psalmū dicaz do-
mino. In qua parte ostenditur hōies in sacri-
ficiū deo oblatū, semper debere cantare in id
quod ei acciderit: nō solum patiētiā seruā-
do in aduersis, sed etiā iocūdando in illis, sic
ait apostolus de se. Libenter gloriabor in in-
firmitatibus meis, ut inhabitet i me virtus
xpi. De quo enī quis tantū gaudere debet q
tum de aduersitate: pspicitas pmuniter trās-
sit, et vane hōies letificari facit, mundū dili-
gere et supbia leuari, vnde ad inferos condu-
cunt. Et ideo de eis contristandū et lugendū.
Sed aduersitas facit humiliū cor: ba reuer-
ti ad deū, mundū decipientē agnoscere, et viā
ad patriāz preparare. Et cū loquitur de ipis
tribulationibz, semper letandū et cantandum
cū effectu dicendo. Cantabo. Ad hoc hortā-
batur apostolus Iacobo in epistola sua, c. j. bi-
cens. Omne gaudiū existimate fratres, cuz in
temptatiōes varias incideritis. Ostendit autē
hic ps. q homo deo sacrificaturus, debet mē-
tem cū eo unitāz tenere semp, et dicere, psal-
mū dicaz domino. Dicere deo psalmū, est mē-
tem in illaz dulcedinem subleuare, sicut scri-
ptura narrat de Ieliseo propheta. Offerre se

Tricesimūquintum

sacrificiū deo, nihil aliud est q omnes corpora-
les sensus mortificare, quibz mortuis oportet
q aīa cū sumo deo cōiungat, et in ipso cōtinue
iubilet, q tū ipse deus opat in eo, ut dicere va-
leat cū apostolo. Nostra cōuersatiō in celis ē.
De his duabz ultimis particulis formā nob
prebet sanctus Symeon, qui se deo sacrificans
xpm dulciter recepit in vlnis: cecinit de mor-
te corporali, quam vicinā aspiciebat: et dixit.
Nūc dimittis domine. Et subleuauit mētē ad
intuendū intus, quod alibi erat abscōditum
dicendo. Quia viderūt oculi mei. Ecce igitur
quō dñs ihs ad faciendū de se sacrificiū erat
delatus ad templū, a matre virgine Maria, et
Ioseph ut formā nobis pberet, ut simile per-
agam. Quā dicūt verba primo pposita euā-
gelij. Tulerūt illū. In quibz quidez verbis
p ampliori declaratione nre pfectiōis, nota-
bim⁹ septē ptes. Prima est vnde mouetur ista
pcessio. Secda per quē deferretur talis oblatio.
Tercia quid est ista donatio. Quarta quo bi-
rigit talis cōgregatio. Quinta cui dat talis
benedictio. Sexta huius presentatiōis associ-
atio. Septima que inde sequitur remuneratiō.
Ad primāz respondeat q a Bethleem tulerūt.
Ad secda, q Maria et Ioseph tulerūt. Ad ter-
ciam, q deū et hominē xpm tulerūt. Ad quar-
tam, et ad templū hierusalem obtulerūt. Ad
quintā, q ad Symeonē sacerdotem tulerūt.
Ad sextā, q cū duabus turturibz vel par co-
lumbaz tulerūt. Ad septimā, q festū maximū
Symeon et Anna fecerūt.

Item ad primum S. iij.

quicūqz de se vult facere cū ihu sacrificiū, pri-
mo recedat a Bethleē, i. cura carnis, quia ut
dicit apls. Si fm carnē vixeritis moriemini
s. vitā spūali. Quis antiqui doctores dicāt, q
bethleēz interpretat dom⁹ panis: moderni tñ i-
terptāt domū carnis. Et ideo discedas a beth-
leēz, sic fecit dñs ihs nō corporalis s. spūaliter.
s. a cura carnis et sollicitudis vite corporalis, d
crastino nō cogitādo: sed spando i eo, q pascit
aues celi, et vestit flores cāpi. Nō dico ne labo-
res: s. cū xpo dico, ne ita sollicitus es cura
corpis, ut obmittas aliquam vocatiōē dei, aut
actū ad glāz dei pertinētē. Si cogitassz ppls di-
isrl. de q diuem⁹ i de fto, de q vestiemur: nūq
egressi essēt de egipto, nūq ab terrā pmissiōis
reuenissent. Et postq fuerūt inde egressi sub
spe diuini auxilij, qn cogitauerūt comedē car-
nes, et sitiētēs de aq trepidauerūt: ira dei desce-
dit sup eos, et mortui in de fto, non sūt psecuti
optatū sinez terre pmissiōis. Ista est prima
viā et reglā, quā debet suare, q vult bñ deo sa-
crificare. Quicūqz at cogitat pri⁹ de vita cor-
poris q de vita aīe i suo pcessu, utiqz nō pspa-
biē. Et de hoc expiētiā vides i multis q vidē-
tur inchoasse bonū, et sic cancri retro reuertē-
tē Cernis gloriōsā agnēz Mariā puellā puellaz

recessisse a parentibus qui cōmūter habent tantam curam de corpulculo. ut nō ieiunet. nō vigilet. non multū oret. q̄ filios suos inertes et desides efficiunt. Et quia sic beatissima b̄go recessit a consanguineis. ponendo totam suā spem ī dulcissimo filio suo. cibata. vestita. custodita. directa ab angelo sancto qui de ea curam habebat speciales. loco cui? Joseph successit: et postea filius eius qui recessurus ē mūdo per passionē. loco sui reliquit Johānem. qui curam haberet tāte puritatis et matris ita perfecte. Quātū est utile se totū iactare domino et ob eius dilectōem nil de se curare. huic angeli attendunt. sancti adiuvāt. deus sollicitē curat. seruiunt puri Johānes.

Secūda responsio. f. .§. v.

qui deferant oblationem. id est qualis intentio debet mouere creaturaz ab se deo sacrificandū. Circa quod dicit euāgelista. q̄ parentes sui paruulum xpm tulerūt. Scdm̄ autēz veritatem grammaticē. parentes nō intelliguntur nisi pater et mater: qui talis partus post deum sunt prima causa. Abi nota q̄ tres parētes habuit ille benedictus filius oblatus. Et primus eternus fuit pater sue diuinitatis. Secūda fuit sua veneranda mater eius humanitatis. Tercius Joseph et hic solū fm̄ opinionem cōmunes hominū. nō fm̄ veritatem. quia principium non debet nec diuinitati nec humanitati eius. spiritus sanctus talis humanitatis fabricator pater dici non potest. quia de substantia sua nil posuit. nec quo ad diuinitatem totā ab eterno procedētem a patre. nec quo ad humanitatem totāz genitam solū a gloriosa matre. Et sicut figulus pater non dicitur vasorū que facit: ita nō dicitur spiritus sanctus pater xpi. quia ex purissimis sanguinibus virginis corpus fabricauerit templū diuinitatis. sic dicit magister i. iij. sententiaz. Quāto ergo audis dicere. q̄ parētes sui tulerunt ibi in hierusalem. intellige p̄ parentes patrē domini. matrē Mariam. et Joseph nutritiū. Et quāto dico patrem. cū opera trinitatis sint indiuisa et totū simul faciāt quod ē extra se. ut docet Augus. intellige cum patre filium et spiritū sanctum. dic ergo q̄ quinqz persone tulerunt sacrificium istud. Pater: filius. et spiritus sanctus. Maria. et Joseph. Dic tibi dimitto multas deuotas contemplationes. Et primo quomodo eternus pater est summus sacerdos. qui deo quod ipse est sibi ipsi sacrificium facit. Secūda. q̄ filius qui se portat et de se facit sacrificium ei qui ē ipse. Tercia q̄ spiritus sanctus inuisibiliter ardet. nō solum ligna huius sacrificij. f. Mariam. Joseph. Symeonem. et Annam ministrās. sed etiam ignē unde ipse est ignis qui ipemet ē. q̄ spiritus sanctus ducit verbū ad templum a quo ipse eternallyter procedit. Quarta. q̄ portatrix magis

fertur a xpo delato q̄ portat ipa. Istarum et aliarū explicationē meditationū ob breuitatē obmitto. p̄nunc sufficit. q̄ quinqz nomina debent ducere ad tale sacrificiū. et si aliquis horū deficiat. mutatio stat? tui sit tibi suspecta. Patet igitur deus dirigat te ī vias suās per spem constantem. et non permittat tibi occurrere cogitationes retrahentes a bono proposito. f. nō volēdi p̄seuerare ex debilitate. vel ex paupertate. aut ex solitudine vel temptatione. aut alijs motibus retrahētibz mentē a benefaciēdo. Verbum fili? te dirigat per sua sancta consilia. qui lucernam accēdit. lumen. f. ad reuelationē gentiū. ne possis errare: ita q̄ si incitatus ad apprehēdendum aliū statū in quo nō es. respice in doctrinaz verbi si hoc tibi cōsultat et potēs facere. aliter nō. Spiritus sanctus te dirigat purificando. quia te non mouebit prius. q̄ tibi inspiret noticiāz cū dolore tuorū defectuū. et prius te purgabit q̄ moueas passum tuorū affectuum. Et si perpēdis cū peccatis tuis ascendere in altum statū. fm̄ apparētiā exteriorē: noueris te duci ab antiquo serpente ad inficiendū locū quo pergis. Optet etiam ut te dirigat et ferat pura virgo Maria i. pura intētio et nō maculata aut mixta. Scis q̄ vas purū dicitur. quāto non est ibi aliquid nisi illud sine quo esse nō pōt. i. vas vacuū q̄ libet liquore vel re solida libez amulceoline. siccitate. sine rubigine. et omni alia immunditia: quia plēnū est aere. quia natura vacuū nō sustinet. Ita dico. q̄ mens pura ē directa a Maria. quando nullus respectus te ducit. nec tui nec alteri? nisi gloria dei. Et ne decipiaris a te ipso in istis motibus seu respectibus additur Joseph ad deferendum tale sacrificiū qui interpretatur augmentū. ut ex hoc intelligas. q̄ quis tibi videre? portari a quatuor primis deferentibus. debes cōsiderare q̄ status quo vadis si assumere intēdis. ē supior et p̄fectior illo vñ recedis. q̄ quibet p̄ regulariter debito modo ascendere et augeri. s. nō descendere vel minui. Totū cogita exēplo virginis gloriose. q̄ cū admonita esset ab angelo. de mutādo statu suo. egredi. f. tēpli solitudinē. et venire ad hūana p̄uersatōnē. vsqz ad habitādū cū hūano spōso: cogitabat et cogitādo pauescebat in vobis angeli. q̄ interrogādo quō fiet istud. i. cū v̄ginitatē p̄pouerit suare. qd̄ ostendit cum ait. qm̄ vix nō cognosco. q̄ q̄dēz maior q̄dus est p̄fectior. q̄ filios generare fm̄ cursū naturalē. Et tūc certificata ab ipso angelo. q̄ ad tales statū dirigebat p̄ eternus obumbrāto v̄bz incarnādo. spūscē fecūdāto. Joseph ī v̄ginitate eā p̄suādo: assentit v̄go seipāz offerendo et dixit. ecce ancilla dñi et c.

Respōdeo ad feciā iquū. §. vi.

fitz. f. q̄ oblat? i sacrificiū et oblat? ē de? et hō ibi xpc. Elbi declarā q̄l debeat ēē q̄ seipz vult do

Capitulum

offerre voluit i sacrificiū. ut. s. efficiat xpc: q xpc fact' de te deo. qui iaz es datus deo. ei qui erat nat' deus. et hodie deferretur deo. qui erat deus. Quis nō obstupefcat i tātis mirabilibz et tñ fūit hec ppter doctrinā nřaz: Igit' oblat' deo efficiaris humilis xpc. paup cū xpo. patiens ut xpc. indut' caritate xpi. orna te cum caritate xpi. foza te cū benignitate xpi. Et sic psequēter p similitudinez fact' xpc. eris debi: tū sacrificiū deo oblatū. Tale sacrificiū de se fecit Maria. et inter creaturas nūq' apparuit tāta hūilitas. sic i ea. que se ancillā vocat mater a deo electa. Et ita cogita de alijs virtutibz suis q's ob breuitatē dimittit. Cogita similitudinē carnis. cōitatez vestīū. ciborum q' cōuersatiōis: et pcerto teneas. q' ubiq' xpc erat siue magnus siue parvus. ibi erat sua dilecta mř: extra suā pñtia3 vivere n̄ valebat. Si igit' pura erat i nuptijs: hoc ideo q' xpc ibi erat. Si verecūdisima igit' p̄tēplationis magistra cū magno tumultu prexit ad crucē hoc ideo: q' xpc illuc pfect' est: multo magis semp ambulauit ubi orabat. ubi docebat. ubi p̄dicabat. ubi miracula faciebat ihs. Et ita tota trāsfōrmata in xpm odoriferū sacrificiū de te deo obtulit.

Quintū ad quartā inquit. §. vii.

stitionez. docef in q' loco tale sacrificiū facere debes de te vel filiis tuis. s. q' ad templū iherlm cum quāto dolore intuenda est ista infelix ciuitas vocata felix. In q' est amplū templū herculis supbi. ad quod accedis ad sacrificiū: dum quilibz cum ambitōe status et appetitu magistratuum: nō hec merendo sed cōtrariū. Dic est templū bellicosū martis. et quilibz in cōmuni ab extra vel particulari ab intra d se ei offert sacrificiū: continuatum per annos plurimos. Templo inhonesti iouis raptoris nō sacrificat. nisi qui non valet. Templū venenis omēs venerant. et ad templū semiremīs multē gētes currunt. Templum gulosi bachi nūq' reperitur vacuum. Templo auari mīde a maioribz vsq' ad minores. a sacerdote vsq' ad leuitam. omnes sacrificiū offerūt. Templū vō xpi vacuum reperitur. et nō inuenitur qui velit se in eo presentare vel filios suos. Omū de immūde. nutritor omī vitiorū. sectator omī generis malorum. et solum deū exilium tradis. Sed certe docet te xpc et mater eius offerre te. et tuos in sacrificiū inq'tum vales dī templo hierusalem. ubi par videtur. par fuerat. par teneb cū deo suo. Itā referūt Hiero. et Ambro'. beatissimā virginem fecisse post passionē et ascensionē filij sui dilecti. discurrebat visitāto omīa loca ubi fuerat ihs conuersatus. et ibi meditabatur sacra beneficia per ipm facta humano generi. et a memoria hōz non recedebat.

Tricesimumquintū

Ad quintā inquit. §. viii.

tionem. s. per cui' manus fieri debz hoc sacrificiū. et Respondetur q' per manus Symeonis qui interpretatur obediens. Istud sacrificiū multū cōtinuauit dominus ihs. qui cōmebat in domo Symonis petri. Symonis pharisei. Symonis leprosi i bethania. i. i domo obedientie. in domo Mathei qui interpretatur donatus alteri. s. debitus et sibi abnegatus. inēuit et i domū diuitis. s. zachai ab ostē dēbū quod verbis dixerat Math. xxiij. Omīa quecūq' dixerint vobis facite et fuate. i. i rebus licitis. s. boni plati et etiā si prauī essent. sed s'm opa eoz. s. mala nolite facere: verum qui potest inuenire bonum Symeonez antiqū. iustū. et timoratū. expectantez populi salutē magisq' sui. in quo habitez spūsanct'. et habeat diuinū lumen: illū sequere et alios dimitte. Talez describit Lucas euāgelista. antiqum Symeonē in sacro euangelio hōier no. Elige Symeonez in patrē tuū spirituale. qui sit obediēs superioribz suis: q'a male pōt alteri p̄cipere qui nō didicit obedire. Tolle Symeonē antiqū practicum et expertū. iaz sanguine mortuū: ne fetor oīri valeat ex tñ conuersatione. Quere Symeonez iustū a peccatis mundū et libez. ne per malū exemplū vel doctrinā ad illa te inducat. Accipe Symeonem timoratū. humilez. qui in seipso nō confidat. nec presumat: qui plenus caritate non sui amator. ne te liniat temporalibus. sed sit amator dei et salutis prōximī. qui te defendat a malo. Reperi Symeonez plenū spiritus sancto. sacra scriptura eruditum. et sana doctrina: qui sit multe orationis. in qua respondet spirit' sanctus. Per tales manus sacrificauit virgo glorioza se totam summo deo: quia paruula parētibus obediuit. puella antiquo sacerdoti templi. angelo sancto quatuordecim vel quindē annoz cum essz: habitauit. Exinde cū vetulo virgine Iosep in egiptum pergens. cū eo et inde rediēs cum filio suo multo tempore. Denum antiqua facta quadraginta octo annoz mansionē habuit cū Iohanne virgine puro quem sibi in cruce xpc. loco sui in filium assignaret.

Quintū ad sextam scz. §. ix.

cū qua societate fieri debet tale sacrificiū et dicit euāgelista. q' obtulerunt pro eo vnus par turturum. aut duos pullos columbarū. ad que additi sunt quinq' sici. quibus pmo genitus redimebat: per q's intelliguntur qnq' sensus corporis. qui debent offerri in sacrificiū. ut tota anima tua domini sit. Quis euāgelista de siciis non loquatur. Sed neq' declarat si dati sunt turtures vel columbe: certum tamē quia alēp eozum. Sed neq' hoc vacat a misterio. Ideo enim spiritus sanctus voluit euāgelistam hoc scribere disunctiue. ad do-

ctrinam nostri: quia aliquibus cōuenit turtur
rea offerre. alij sō columbas. nec omnes of
ferre turtures. nec omnes columbas. aliqui
sūt qui se deo volunt offerre in sacrificium et
remanere i vita actiua et habitu laicali. Alij
sō perfecti se offerre. intrando et reperiendo
se in statu regulari. Primi secū deferant par
turturum. vñ par importat vnitatem et si
belitatem. Tu ergo qui i laico statu vis te deo
sacrificare: serua ista quatuor. vnitatem vt
non queras vl sequaris sectas. diuisiones. p
tialitates. et huiusmodi. Serua caritatem.
bando elemosinas prout Tobias filium suum
docuit: dicēs. Si multū tibi fuerit habūdā
ter tribue. Si parum: et illud libenter impar
tire Tobie. iij. Serua castitatem. sicut et ipse
Tobias docuit filiū suū: dicēs. Accēde tibi ab
omni fornicatione. et pter vxorē tuā nō pati
aris crimen scire. De quo etiā dī. q. celebra
bat nuptias cū vxore i timore dñi. Serua fi
dem legēto vl audiēdo sacras scripturas. au
diendo diuina officia. pōcationū verba. illa
credēdo et obseruādo. Qui sō statu religioso
se deo eradūt. offerre debēt pullos columbar
i. duas columbas: binari? numerus est prin
cipiū diuisionis. ad innuēdū q. tales debēt eē
diuisi. i. sepati a mūdānis. Sed inter se debēt
esse q. vñ par. i. simul uniti et sine diuisione.
Colūbar pulli sūt calidi. sed casti: q. adhuc nō
sūt colūbe modice castitatis sed pulli. ad in
nuēdū q. religiosi debēt eē calidi. i. seruētes
in diuino amore. sed puri et mūdi a carnali
tate. Colūbar pulli nō volant discurrendo. s. z
clausi manēt i nidis suis. Sic et religiosi nō
debēt discurre vagi p ciuitates et villas. nō
si i necessitate que nō habet legem: sed clausi
debēt esse i cellis vel claustris suis. Colūbe qz
plorāt loco cāt. signāt vitā religiosā plenā
eē debere pñia. et qui: vt ait Hiero. se i mēm
lugeant. et dñi sp pauidi pñtolent aduentum
Et maxime lugere debēt p peccatis eorū qui
elemosinis eos nutruūt. Colūbe nūq. qescunt
sup cadauer. signāt q. religiosi debēt ptemne
pecuniā et offie inclinās ad peccatū. Colum
be habitātes i cauernis petre. petra erat xpc
inquit apls. signāt q. vita taliū debz eē cōfi
ra cū xpo in cruce. et quātū fieri pōt pēpla
tiua. Colūbe resident sup culmina aquar. vt
videāt si ancipiter vel alia auis rapax volat
super eos vt capiat. a q fugiūt: signāt q. debe
mus morā facere iuxta aquas septurārū. eas
meditādo. vt valeam cognoscere et vitare in
sidias demonum in aere habitātium. Colum
be habent collum variatū depictum et totum
resulgentēz. designant q. vita religiosor debz
eē speculum aliorum et lux mundi. vt vidēdo
eorum bona opera. verbis et factis glorificēt
patres celestem: et cauere ab his que habent
speciem malī tollatur omis suspitio. Omnes
istas ppietates defacili i virgine Maria re

peries et per excellentiam.

Ad septimā vltimāz. S. r.
respondetur. q. ex pōdictis sequitur festū solen
ne. s. leticia Symeonis. quia cātat Nunc bi
mittis. Lumen intellectus qui dicit. Lumen
et. Occursus Anne et stupor mētis hoc ē bi
cere. q. ex his sequitur. Leta obediētia. pm
pta humilitas deuota et integra. et lumen sa
pientie vere abbuc: q. Anna interpretat grā.
Dico q. ita viuēdo currit et habundat gratia
infusa a deo. cum tot reuelatōnibus et illumi
nationibz. q. tota mens suspensa manet. et in
stuporem vertitur: et cum xpo et matre sua
se reperit in eterna gloria Amen;

Quomodo gladius pertrāxit aīaz virginis
beatissime vt pēdixit Symeon.

Capitulum Tricesimum sextum.

Quam ipsi? animam p
transibit gladius Luce. ij. Multi
plex reperitur gladi? i scripturis.
Est enī gladi? materialis. de quo
dominus ait Petro. Omnis qui gladiū acce
perit gladio peribit Math. xxvj. Dicitur acci
pere gladium qui propria autoritate seu vo
luntate nō dei vel legis autoritate occidit vel
percutit aliqū. hic accipit gladium. q. vñ
pat sibi potestatem hoc faciēdi. Nā qui deo iu
bente occidit et percutit. vt popul? dei sub Mo
yse et Josue. et postea sub iudicio et regibz
multos populor chanaanor et alior occide
rūt. ille nō dicit accipere gladiū sed sibi dato
a deo vñ et iteo licite. Et similiter iudex qui
occidit reum nō accipit nec usurpat gladiū
sed eo sibi a lege dato si habet legitimāz po
testatem vñtur. vñde nō sine causa gladium
portat: ait apls. i. ante se portare facit. scilz
ad vindictam malefactorum. Qui dō accipit
usurpādo. gladio peribit. quia a iudice puni
tur. vel saltim gladio diuine iustie nil inultū
patientis: et de gladio isto non loquitur Si
meon ad virginem. quia vt dicit Ambrosi?
nulla historia docet Mariāz. de hoc gladij ne
ce migrasse. i. morte violenta. sed naturali et
presertim euz nō anima sed corp? trāsuerbe
retur.
Est alius gladi? criminalis. de quo ps. orat
eru dicēs. De gladio maligno erue me. Iste
est gladius odij. detractionis. male persuasi
onis ad peccādum: de quo Augus. Si fratri
tuo male persuades: occidīs. Ante Psalmis.
Lingua eorum gladius acutus. de penitē. bi.
j. Noli. Et Clemēs. Qui obit et qui detrahit et
qui occidit. pariter homicida est. de penit. bi.
j. Homicidior. Occisor corpus occidit gladio

Capitulum

materiali: detractor occidit famam per quam quis uiuit in memorijs hominum gladio tractionis. Obiens occidit animam suam gladio vindictive affectionis. Licet autem iste gladius criminalis per animam transeat. et plurimorum: non tamen unquam per animam beate Marie. quia sola peccatum non fecit. Ergo de isto non intelligit Symeon: dicens. Tuam ipsius animam pertransibit gladius.

¶ Est alius gladius spiritualis. et hic figuratus est per gladium. quo percussit Eleazar: elephantem habentem super se castrum armatum et occidit. sicque populum dei liberauit: ipse tamen sub eo oppressus: quia Christus gladio spirituali ubi sue doctrine. ac dolore sue passionis. et virtute sue dilectionis mundum occidit. prostratis agminibus demonum armatorum. malitia bellantium. sicque mortuus populum dei liberauit. De isto igitur intelligitur dictum Symeonis. Tuam ipsius animam pertransibit gladius. Sed hic est tripartitus.

¶ Est enim gladius doloris internalis.

¶ Est gladius sermonis diuinalis.

¶ Est gladius amoris virtualis.

De quolibet horum potest istud uere et apte intelligi dictum beate Marie a Symeone. Tuam ipsius animam pertransibit gladius.

De primo gladio scilicet .S. i.

doloris. satis oritata locutio est. cum quis habet magnum dolorem ex aliquo malo nouo. dicitur gladius pertransiit cor eius. et si cor prius non vulneratur vel ledatur. De hoc etiam ait Psalmista. In seruum uenudatus est Ioseph humiliauerunt ei compedibus pedes eius. ferrum pertransiit animam eius. id est gladius. cum incidisset in magnas tribulationes. quia uenditus a fratribus in egiptum delatus. emptus a phutiphare principe militie regis Pharaonis. falso accusatus ab uxore sui patroni de adulterio. quia noluerit assentire in malum: incarceratus et uinculatus fuit. propter que ferrum. id est gladius doloris pertransiit animam eius. Et iste gladius doloris passionis ipsius filij pertransiit animam suam. Vel sic tuam animam que est quasi ipsius. propter intentum amoris pertransiit gladius doloris. Tunc enim. scilicet in passione filij reseruati sunt dolores partus ut dicit Iohannes bamaſcenus. id est quas alie mulieres sustinent in partu. Sed nec aliqua mulier habuit unquam tantum dolorem in partu. nec aliquis martir tantum dolorem sensit in suis tormentis. quantum experta est beata Maria in passione dilectissimi filij. Non Petrus in crucifixione sui. Non Laurentius in craticula combustus. Non Blasius pectibus ferreis dilaceratus. Non Iacobus per singula membra intercisus. nec alius. Unde

Tricesimus sextum

dicunt Hieronimus. Plusquam martir fuit et aureolam martirij super omnes clariorum recepit. Ratio immensitatis huius doloris eius hinc trahitur. dolor fundatur in amore. Quam enim quis amat aliquam rem vel personam. tantomagis dolet de eius amissione uel lesione. quod patet per experientiam rerum magistrum. Magis enim quis dolet de amissione mille florenorum: quam de centum. utpote quia magis diligit: plus dolet de morte filij quam de amissione substantie et precipue cum est bonus et utilis sibi. Sed beata uirgo Maria naturaliter valde diligebat Christum filium suum. tum quia unicum. Certum est enim quod pater uel mater plus dolet de morte filij cuius unum tamen habet quam si multos haberet: tum quia totum assumptum corpus erat ex se. partem ibi non habebat: ut quia patres non habuit terrenum. et ideo strictius amabat et de amissione magis dolebat. tum quia innocens et optimus filius erat. et tamen morte acerbiſſima et ignominioſissima inter latrones condemnatus erat. et ideo pertransiit gladius doloris animam eius.

¶ Erat in ea et amor amicitie. qui fundatur in bono honesto. ut quanto quis sapientior perfectior fuerit: tantomagis debeat amari et de eius absentia uel morte doleri. Unde et patriarcha Iacob de morte quam extimauit filio suo Ioseph euenisse valde doluit propter bonitatem eius. adeo ut ceteri filij congregati ad consolandum eum. dixissent: dolorem eius. Sed dominus noster Iesus Christus erat optimus omnium hominum et angelorum sapientissimus sibi et alijs utilis. Unde et in passione eius animam eius pertransiit gladius doloris.

¶ Erat in ea amor caritatis marie. que deum respicit precipue dolere facit offensam dei et perditionem proximi. Cum ergo cerneret et sciret populum illum grauissime deum offendere. quia directe in deum peccabant. contumeliando corpus illud deitati unitum. et hinc consideraret populum iudeorum ex quo nata erat. damnationem propter perfidiam incursum. Uideret etiam apostolos omnes a deo propter peccatum recessisse: valde dolebat. Et sic animam pertransiit gladius.

¶ Sed forte aliquis dicet. sciebat beata Maria quod deus pater volebat eum pati illam passionem. Et ipse filius propter hoc in mundum uenerat et hoc optabat. Interea ex ea sequebatur redemptio mundi. et salus populi. et gloria dei. Cum ergo esset conformis uoluntati dei. et summe ipsa optaret salutem mundi. Unde ipsa tristari poterat uel dolere. cum tantum bonum inde sequebatur: Ab quo respōdeo. quod eo modo gladius doloris pertransiit animam virginis. quo et animam filij sui qui dixerat paulo ante. Tristis

est anima mea usq; ad mortē **Matth. xxi.** Est enī in nobis duplex anima: vel magis prope loquēdo duplex pars seu potētia anime. s. intellectiua et sensitiua. **Secūm** potētiaz intellectiuam xpc i passione sūme gaudebat. qz deitate fruebatur ut nunc. **Sed** fm potētiaz sensitīuā dicebat. qz sentiebat illud ps. **Repleta** ē malis aīa mea. i. doloribus. ateo qz vita mea i inferno appropinquauit. **Sic** et beata **Maria** fm voluntatez rationalē volebat filiū suū pati. sciens deū sic ordinasse. et salutē humani generis cōsequēdaz: et hinc nō dolebat sed quēta manebat. **Sed** fm sensitiuitatē sūme dolebat ratiōibz p̄dictis. qz de dīe **Dierō**. **Licet** in spiritu esset: tamen dū in carne vixit carnis mouebat sensibus. **Et** fm sensitiuaz dicere poterat illud. **Flecte** ramos arbor alta. s. crucis qz. **Sic** ergo ipi animaz pertransiuit gladii doloris. **Ex** quibus valde nobis attendendū est. qz si voluit deus beatā Mariam matrē domini innocētissimā et sanctissimā tantum dolore pati et persecutionē: nō debem nos ab huiusmōdi eximi velle. **Unde** dominus p̄ **Ieremiā**. c. xlii. ait. **Ecce** quibus non erat iudiciū ut biberēt calices. bibentes biberūt. et tu si nocens eris nō eris innocēs. sed bibēs bibes calicem. **Et** **Baruch**. iiii. delicati mei delictis spiritualibz virtutum. ambulauerunt vias asperas. oportet te qz multa pati.

¶ Quod ad secundum. §. ii.
qz gladius significet aliquādo verbū dei. ostēdit aplūs dicens ad **Ephe. vi.** Gladiū spiritus assumite quod est verbū dei. **Et** ad **Hebr. iiii.** viuus est sermo dei penetrabilior omni gladio accipiti. pertingens vsq; ad diuisioneꝝ anime et spiritus qz. **Et** de hoc gladio videt expone **Ambro.** hoc dictū. tuam ipsius animā pertransiuit gladius: inquit. **Ostendit** symeon in hoc prudentiā **Marie** nō ignarā esse misterij. pertransiuit ergo gladii verbi dei animā **Marię** intellectiua. quia intellexit verbum quod dixerat symeon. s. quomodo filius eius posset erat in ruinā populi iudeor. et resurrectionē gentiliū conuerētorum ad fidē: et in signūz cui contradicētur a multis. quo ad veritatez misterij incarnationis. s. gentibz. iudeis. et hereticis. quo ad imitāonez a multis. s. omībz malis xpianis. **Omnia** autē xpi misteria. natiuitatis xpi. conuersationis. passionis. et resurrectionis fuerūt p̄nunciata a p̄phetis et figurata. **Et** cū beata **Maria** legisset et audisset scripturas. et successiue videt singula impleri: sic gladius verbi dei p̄transibat animam eius intellectiua. acutissime et perfectissime intelligendo: vñ et in isto euāgelio dicit euāgelista. qz **Maria** conseruabat omnia verba hec scilicet eorū que fiebant circa xpm. cōferens in corde suo. **Quod** exponit venerabi-

lis **Deba**. quia scilicet habuit menti scripturas sacras. et conferebat que scripta erant cū his que fiebant: verbi gratia. ut descendam? ab particularia. **Cum** beatissima virgo spiritus sancto cepit filium. quādo dixit. **Ecce** ancilla domini fiat mihi fm ver. qz. **Conferens** verbū **Isaie** illud. **Ecce** virgo cōcipiet et pariet filium et vocabitur nomen eius emanuel. **Isa. vii.** potuit dicere intra se. **Ecce** modo impleta est dicta prophetia. **Et** rememorans qz **Abrahā** qui interpretatur pater excelsus. misit p̄curatorem suum **Eliezer** ad accipiendaz sponfam. nō de terra promissionis. sed ad regionē longinquam et ab eo dimissaz. filio suo **ysaac**. quod et fecit. **Rebecam** videlicet pulcherrimā quāz inuenit ad fontē aquarum. que demū requisita huic affēsit **Genes. xx. iiii.** **Conferens** hoc cum eo qz **Gabriel** missus a patre excelsō. nō in terraz promissionis id est celum ad procurandā sponfaz cui vni-retur i unitate persone filius eius vnicus ex **Sara**. sed in mundum remotū a celo et quasi a deo derelictum p̄pter idolatriam. et alia vitia quibus plenus erat mundus. ut scilz vni-retur nature humane in mundo existenti. nō angelice in celo permanēti: inueniens ipsaz **Mariā** pulcherrimā animā et corpore ad aqz scripture. legentem tūc meditātem vel orantem: angelus ipse salutans. et colloquium habens cū ea super hoc: demū ipa consentiente desponsata est in ea humana natura. et dei filio unita. et summe ab eo dilecta. intellexit figuram illaz impletā. **Et** sic gladius pertransiuit animaz ei intelligendo.

¶ Cum autē audito conceptu **Elizabēth** insignata a spiritus sancto pergeret ad visitandū **Elizabēth** per montana iudee trāsiciens. conferebat i corde suo quod ait **Salomon** **Can. ii.** **Ecce** dilectus meus venit saliens i montibus trāsitiens colles: similis est dilectus meus capree hyñnuloꝝ ceruorū. **En** ipse stat post parietem nostrum. respiciēs per fenestras. prospiciēs per cācellos. en dilectus meus loquitur mihi: potēat dicere i corde suo. **Modo** impletū est istud. **Nam** dilectus filius meus quētaꝝ concepti. venit in me saliens in montibus quos ascendo et collibus. excedens omneꝝ scz perfectionem montium sublimium angelorū ac etiam collium sanctorū virorū. **Similis** est dilectus meus filius summe a me amatus. capreeqz que facit magnos saltus: quia descendit de celo in vterū. postea in p̄sepiū. exinde in crucez ascendit. post in lumbum descendit. ac super terram resurgens ascendit et postea in celum. **Similis** est hyñnulo ceruorum. i. ceruolino. qui scilicet delectat humanō aspectu: et delitie mee: ait ipse p̄ **Salomō**. nem. esse cum filiis hominū. paruulus est per humilitatem. **Stat** autē post parietē abscondus. s. in humanitate. respiciens per fene-

Capitulum

stras. id est per angelos natiuitate ei? et alia misteria nunciata. ut eius virtutem et maiestatem videre possemus per cancellos. id est homines hoc etiam manifestantes. ut ipsum videretur cognoscere possemus. En dilectus loquitur mihi cum. scilicet salutauit Elizabeth. Tunc exultauit infans Iohannes in utero Elizabeth et sanctificatus est Iohannes baptista ad verbum verbi quod pronuntiatus est per os virginis. Nascens autem Iohannes ipse. et de utero matris egrediens. ut communiter dicitur leuitus est de terra a beata virgine. Et conferens tunc beata Maria cum eo quod dixit Malachias c. ii. Ecce ego mitto angelum meum: vitiis seruaturus. qui preparabit viam ante faciem meam. Sic erit: de quo Ilias. c. xl. ait. vox clamantis in deserto parate vias domini: rectas facite in solitudine semitas dei nostri. Omnis valis exaltabitur. et omnis mons et collis humiliabitur. Et erunt praua recta.

¶ Parit beata virgo christum et conferens in corde suo. dicit nunc impletum quod longe ante presaxit Ilias id est. c. ix. Parvulus natus est nobis. filius datus est nobis. Et vocabitur nomen eius admirabile. consiliarius. deus. fortis. pater futuri seculi. princeps pacis. et locus cum partus sui penderet. Confert in corde suo cum eo quod presaxit Micheas propheta c. v. Tu bethleem terra iuda parvulus meus es. in milibus iuda: ex te enim erit dux qui regat populum meum israel. Et egressus eius. scilicet quo ad diuinitatem sicut ab initio a diebus eternitatis: nec intelligi potest de David rege qui fuit bethleemita. quia iam multo tempore ante mortuus erat. Sed loquitur de isto parvulo meo qui reget populum electorum suorum. Audiens autem beata Maria angelos canentes in celo. gloria in altissimis deo: confert in corde suo: dicens. Nunc impletur prophetia David: dicens. Celi enarrant gloriam dei. id est angeli. et opera manuum eius. id est parvulum istum factum virtute dei annunciat firmiter. id est celum novam stellam emittens dies diei. id est propheta illuminatus a deo Micheas magno inquirenti illum nato a christo eructat verbum testimonium christi nati: et non nocet. id est princeps sacerdotum et scribe obscuri infidelitate herodi indicat scientiam. loci huius natiuitatis. Videntem parvulum vagientem et plorantem: ait. Ecce (quod dicit sapiens Sapientia. vii. in persona eius loquens) primam vocem emisit similem alij foris ploranti. Venit octava die ad circumcisionem pueri. et conferens in corde suo: ait dolens de pena parvuli cum Ioseph sponso suo. nunc impletur figura ei? quod dixit zephora vxor Moysi cum circumcidit filium suum: sponsus sanguinis tu mihi es. dolens de effusione sanguinis filij.

¶ Cum autem tredecima die a natiuitate filij venissent reges magi. id est magni astrolo-

Tricesimum sextum

gi ab adorandum ipsum natum. et ipsum venerati sunt cum muneribus auro. thure. et mirra: conferens in corde suo factum istud cum scriptura sacra dicere poterat. Modo adimpleta est scriptura David: dicens. Reges tharsis et insule munera offerent reges arabum et saba dona adducent. que munera in parte etiam declaravit Ilias capitulo. lx. dicens. Omnes de saba venient aurum et thus deferentes. et laudem domino annunciantes. Omne peccatum cedat congregabitur tibi: arietes nabaioth ministrabunt tibi. Offerent super te. ex istis muneribus ostendentes maiestatem eius.

¶ Cum 60 quadagesimo die obtulit puerum in templo recolens quod scriptum est Malachie. iii. capitulo. f. Statim veniet ab templum sanctum suum dominator quem vos queritis et angelus testamenti. scilicet novi institutor quem vos vultis. vos scilicet iusti affectatis. ut Symeon et Anna et similes. Et quis stabit ad videndum eum? Ipse enim quasi ignis inflammans ab amore cum cognoscens ut illum Symeonem: dicere poterat conferens scripturam ipsam cum eo quod fiebat. nunc impletur prophetia illa.

¶ Inde ad paucos dies cum ex admonitione angelica ipsa cum parvulo ihesu et Ioseph fugiens persecutionem Herodis descenderet in egiptum. ut ibi maneret ab tempore. in cuius ingressu corruerunt idola egipti. Audiens hoc conferebat in corde suo hoc cum eo quod presaxit Hieremias. Ecce dominus ascendet super nubem leuem. scilicet virginem: que levis fuit. quia ab omni onere peccati libera. ascendit quia tenebat puerum in brachijs. et descendit in egiptum fugiens persecutionem Herodis et commovebuntur idola egipti. scilicet in terram corruentia. in signum quia debebat idolatria de mundo cessare: descendente domino per apostolorum predicationem in mundum. Et cum ibi maneret et percepisset magnam stragem quam fecisset Herodes parvulorum. ut istum occideret puerum: dicere potuit hoc conferens in corde suo. Ecce impleta prophetia Hieremie dicentis. Uxor in rama audita est ploratus et ululatus multus Rachel plorans filios suos noluit consolari quia non sunt. Post septennium mortuo Herode anglo nunciante reducens puerum de egipto. et pergens ad habitandum Nazareth. conferens bec in corde suo: dicere poterat. Modo impletum est quod ait dominus. Ex egipto vocavi filium meum. Et quod alius dixit. quoniam nazareus vocabitur.

¶ Duobennem factum cum dixisset ab templum. post triduum quesitum cum inuenisset in medio doctorum: dicere potuit illud Esdre. In excelso throno vidi sedem viri quem adorant multitudo angelorum dicentium. Ecce ceterum imperium premanet in eternum. Trigenari factus cum accessit ad

baptismū Joh. pie imaginari potest hoc sibi a filio vel angelo revelatū. et dicere poterat cōferēs i corde suo. Nūc impletū est illud ps. **Et** dñi sup aq̄s iordanis. dñi ihu ad ioh̄ez baptistā ut eū baptizaret. qđ cū fieret de? ma? iestatis intonuit paterne. hic est fili? me? dilectus 7c. dñs spūscs i specie colūbe sup aq̄s multas ad sctificandū eas p baptismo. Et sic de alijs misterijs posset dici.

De tercio gladio scz .S. iij.

dilectōis dicit ps. Accingere gladio tuo. s. caritatis sup femur tuū. i. i humanitate tua illaz oñdens potētissime. s. dñe. Et iudith. c. ix. ad dñm orās ait. **F**ac dñe ut gladio ipso. s. dilectōis superbia ei? cōterat. **E**n̄ q̄i exponēs subdit. 7 pcutē eum labijs caritatis mee. s. ad salutēz ppli mei. **P**ertrāsiuit gladi? iste aīam virginis. qz sup oēs dilexit. vñtē **C**āri. ij. ait. **I**ntroduxit me rex in cellaria sua. ordinavit in me caritatz. fulcite me floribz. stipate me malis: qz amore languet 7c.

Quomodo invenit Maria filius ih̄m duodennum i templo. 7 de triplici interrogacione bēe virginis. **C**apitulū Tricesimūseptimū.

Hic quid fecisti nobis sic Luc. ij. c. Damasi? papa ex his scripse sic ait. **A**ntēq̄ scrute? ris non reprehendas. **I**ntellige p? et tūc increpa. **A**ntēq̄ reprehēdas pu? audias. xj. q. iij. cor. Cōtingit aliqñ q̄ vitēs aliq̄s vel audis aliqñ defectū apparēter alterius. nō bñ informat? de veritate. reprehēdit talia dure. et ptumeliat? ut puniat. **S**ed cū disculsa causa p̄cipit illū innoxū remanet cōfusus et ille gravat? iniuste ab eo: sic accidit de patrone **J**oseph. q̄ quia nimis credulus fuit b? bis sue uxoris. inique accusatis eū de turpitudine adulterij intentati mēpaciter. nō examinato negocio dure tractavit eū carceri deputando iniuste **G**en. xxxix. **N**ō sic fecit. b. **M**aria. sed inuētū filiū quez cū dolore quesierat: ait. **F**ili quid fecisti nobis sic. nō reprehēdit. nō clamat. nō blasphemat. sed causaz hui? rei interrogat. **E**x quibz verbis p̄ forari triplex interrogacio circa ipm factū.

Quid fecisti nobis sic. ut. s. a propinq? cōsortio te absentares. **Q**uid fecisti nobis sic. in hierosolimozū templo latitares. **Q**uid fec. no. sic. ut i docto? medio te locaēs. **A**d q̄ tria fili? ut sapiētissim? unica snia ple? ne respondit: dicēs. **Q**uia i his q̄ p̄is mei sūt oportet me esse.

Pro declaratōe p̄mi .S. j.

q̄lici 7 sue rñsionis sciēdū. q̄ mābauerat dñs i veteri lege ut i tribu solēnitatibz iudeozū oēs

te illo iplo q̄ comote poterāt. pgerēt i l̄m ab tēplū dñi ad agendū gr̄as deo de bñficijs p̄cis p̄is collatis p̄ibo eoz. s. i festo p̄ba se seu azymoz. i festo p̄thecofte. et i festo tabernacloz. **E**t q̄ obedirēt parētes xpi. s. vera m̄ naturalis. b. **M**aria vgo. 7 **J**oseph p̄ putatiuus nō naturalis. sic dīc euāgelista. ut putabatur fili? **J**oseph **L**uc. iij. ibat ad tēplū. **I**n qua autē hāz solēnitatū. nō declarat euāgelista. **P**er gētes aī secū duxerēt puerū ih̄m. nolētes tātū thezaurū alijs cōmēdare. 7 ut exēplū daretur parētibz filios secū ducere ad eccl̄ias. **S**z cū ppter honestatē d̄ more eēt. ut mulieres separātē a viris manerēt in tēplo. i. porticibz tēpli. **N**az in tēplū p̄p̄e sūptū soli sacerdotes introibāt: pueri manebāt cū altero parētū p̄re vel m̄re. **C**redēdū ē aī. q̄ bēa **M**aria tātū thezaurū penes se voluit residere. **C**ū aī ibi manēdo nō curiositati vacaret et vanitati ut hodie fit sed oñi 7 p̄tēplationi mēte ad celestia fixa: puer ih̄s absentavit se a m̄re ea non p̄cipiēt.

Querit q̄ beatissima m̄r eo repto. fili qđ fecisti nobis sic. ut a nobis absentares. q̄ est rō? **C**ui rñdet. q̄ i his q̄ p̄is mei sūt. oī me eē: p̄ me? ut nōst̄ deus est. tu aī m̄r carnis mee. **E**t cū opteat me eē. i. exerceri i his q̄ sūt p̄is celestis: ideo tecuit ut me absentares a te 7 **J**oseph p̄re putatiuo. ad ostendēdum q̄ nō apte p̄ q̄s se trahere spiritualibus. et totaliter deo vacare: nisi abēntādo se a parentibz 7 propi? quis. qm̄ ait. **P**ater meus et mater mea de reliquerunt me. dñs aī suscepit me totalitē. s. in suū. **P**arentes enī sūt parētes carnis. ex sba sua generāt corpus. **E**n̄ **A**baz dixit. erūt duo in carne una **G**en. ij. id est ad generandū vnā carnē seu corp? . s. p̄r 7 mater. pater aī. i. creator: sp̄s seu aīe hūane deus ē. q̄ creat aīaz oīganizato corpore et creādo infundit. nō ei sūt extrahere aīe sic 7 corpora. **U**trūq̄ notat apls ad ioh̄. xij. dicēs. **P**res carnis n̄r habuim? q̄ nos erubierunt obēpabam? eis: q̄ tomagis p̄ri spiritū. i. aīarū 7 viuem? **Q**uia igit̄ parētes sūt carnis. ea que sūt carnis q̄rūt filijs suis. ut. s. sit pulcher. sit fortis corpe. diues. honorat? in mēo. filios habeat. uxore ducat. cū eis maneat. mēo placeat. q̄ mūdi sūt cogitēt. abstīnētias fugiat. ieiunia nō fuet. iniurias nō sustineat. infirmitates 7 mortē p̄fortilegia 7 alia illicita vitet. **P**r̄ autē sp̄s de? vult aīaz exerceri i diuinis 7 spūalibz. 7 ut hoc implere p̄fecti valeat. ea q̄ sūt carnis respuere debeat. et parentes carnis ne impediāt in b? mobī derelinquat. **Q**uia igit̄ nouerat xpc p̄ pinquos impedire frequēter salutē vel p̄fectum salutis filiozū: ideo subtraxit se ab tempus a matre 7 **J**oseph patre putatiuo. nō q̄ in aliquo impediretur vel posset impediri ab eis perfectōū operum: sed ad ostendēdum quod communiter accidit in alijs parentibz. quia impediunt p̄fectū salutis: querētes in

Capitulum

eis que sūt carnis. nō que spiritus. i. aīe. pro
pterea dicit **Mat. x.** Inimici hominis domes
tici ei. Et **Ambro.** Nec est vera fuga. s. secu
li. quēdāz abdicatio domesticor. i. parentū.
et alienatio carissimor: ut suis se abneget: q
deo seruire gliscit. xij. q. j. cui portio. ¶ Cum
autē perpendunt parētes carnis filios velle a
se recedere. deserēdo seculū. religionē sanctaz
ingrediendo: multipliciter dissuadēt q cōtra
dicūt ne carnez deserant: dicētes se posse i se
culo saluari et deo seruire: q parētibus debe
re obedire. nō contristare ne maledicant ab
eis. maiorisqz laudis et meriti esse. quia ma
ioris laboris in seculo temptationibz utpote
frequētiōibus resistere. q in claustrō sibi ipsi
otio vacare crudelitatem qz fore parentes de
relinquere. Quibz dicenbū est a filiis. In his
que patris mei celestis sūt oportet me esse. i.
exerceri operibus spiritualibz ab que vocat
inspirando. Nametsi in seculo possit quis mē
ta bona facere. dei precepta seruare: quis est
hic qui potuit trāsgredi q non est trāsgressus
qui post aurū nō abiit: utiqz laudabimus eū
fecit enī mirabilia in vita sua. **Gregori** mag
nus aliquāto in adolescentia sua fuit illius
opinionis cū esset nobilissim^{us} ex senatorio ge
nere romanorū diuissim^{us}. et doctissim^{us} philo
sophus: extimās se deo posse perfecte seruire
in habitu laicali. Sed perpendēs occupatō
nes seculi succrescere. et pax deo vacare: oīa
deserens deo in religione se tradidit. Non est
hoc magnanimitatis q fortitudinis ingerere
se periculis anime. que quis declināto potest
euitare. sed temeritatis et audacie: sicut vel
le habitare cū draconibz q serpētibus ab bel
landum contra eos. ubi quis potest eos decli
nare. Obediendū est parētibus: sed magis deo.
a quo omīs paternitas i celo et in terra no
minatur. cū spirat ab ea que sunt eius volun
tatis perfecte. Maledictiones autēz parentū
que ingeruntur filiis propter huiusmodi de
cōuertit in benedictiones nec ppter scandalū
eorum est tātū bonum pretermittēdū. quia
est scandalum phariseorū non pusillozuz.
vnde non curandum sūm doctrinam xpī. Sed
quis est in seculo ita potens. diues. honora
tus. qui non querat adhuc magis statū suūz
mundialem augere. qz magis in statu spiri
tuali debet querere augeri: Hereticum autēz
esset dicere vel credere. statum religionis et
contēptū mundi non esse in se maioris meriti
et perfectōnis. qz etiam in seculo laudabiliter
vivere. quia hoc esset contra doctrinam xpī:
hoc suadentis. nec est crudelitas ista parētes
deserere propter deū: sed magna pietas. An
de **Iheronim** in epistola. Licet in limine se
nex iaceat pater scilicet domus. ad retinēdū
filiū ne recedat ab eo. et ex collo pendeat ne
pos. ac mater ubera quibus te lactauit ostē
bat: per calcatum perge patrem. q per calca

Tricesimūseptimum

tam perge matrem. et siccis oculis ab verul
lum crucis euola. Summū genus pietatis ē
in hoc esse crudelem. Unde et cuidam volenti
xpī sequi. sed prius expectare sepulturaz pa
tris. xpc ait. dimitte mortuos sepelire mor
tuos suos. tu autē vades. relinques pīez anū
cia verbū dei **Mat. viij.** ¶ Et aduertēdū. q
subtraxit se xpc a parētibus cū esset duodennus
cū. s. cōit incipit i alijs pueris apparere scin
tilla vsus rationis: cum pīescencia incipit
exercitari et titillare homines ad malum. ut. s.
tunc qui vult esse i his que sunt patris spiri
tus. et totum se tradere deo: parentes q mun
dum deserat. nō expectans senectutem vl iu
uentutem. postq fuerit seculi oblectamenta
expertus. Bonuz est viro (dicit **Iheronimas**)
si portauerit iugum ab adolescentia sua scili
cet consilia xpī adimplendo. Unde q dominus
teus pūmūter quos elegit ad opera sua ma
gnifica agenda. vocauit in pueritia vel ado
lescentia. **Samuel** propheta domini singula
ris. et iudex populi antiqui: in pueritia fuit
domino dedicatus. **Dauid** adolescentulus in
rege q domino iubēte inunctus. et eius citha
reda et psalter ad prosternēdum superbū gi
gantem **Goliath** assumptus. **Iohannes** ba
ptista et precursor domini antra deserti tene
ris sub annis puerilibz. ciuium turmas fugi
ens petijt ac parentes: ne leui saltē mactā
re vitam fame possent. **Euāgelistā Iohannē**
quem spiritu sapientie q intellectus pre cete
ris impleuit. ad eructandum verbum suū in
adolescentia vocauit: ut patrem et retia de
sereret. **Nicolaum** sanctissimum. **Dominicū**.
Franciscum. **Bernhardum**. **Petrum** marti
rem. **Thomā** in pueritia vel adolescentia ad
mundi contemptum q propinquos relinque
dos inspirauit: dicant ergo adolecentes inspi
rati ad dimittēdū parētes propter obsequiū
dei. cum dicūt eis. fili quid fecisti. vel quid fa
cis sic. id est cur ita nos deseras: respondendo
eis cum xpo. Quia in his que patris mei sūt
scilicet celestis. oportet me eē. id est diuine in
spirationi assētire: q ut possim expeditius di
uinis intendere. oportet me vos deserere. Sic
et ipa dei mater i infantia templo est oblata
q ibi sūm **Iohannem** bamaſcenū enutrita. re
lictis parētibus et propinquis. ac domo parē
tum. q tota tradita diuinis exequijs.

¶ **Pro declaratione secū. S. ij.**
de questōis q rñsionis. cōsiderābū ē: q bēa b
go i tēplo morā trahēs. n̄ aspiciēbat hinc inde
hōes. ut faciūt vane mulieres q viri iuuenes.
nec ad ornāmēta tēpli curiosē. Nec cōfabula
bāt cū alijs ut multi faciūt: cū tñ xpc dicat.
dom^{us} mea dom^{us} oīonīs vocabit^{ur}. Et iō nolite
facē domū pīis mei domū negotiationis. ait
iudeis **Jo. ij.** S3 vacabat i tēplo oīoi. mebita
tōi. forte mēte fruoluēdo dīna bñficia facta q

ferenda populo dei. que representabant in illis p̄cipuis solennitatib. ¶ Demū ab se reuerſa cum nō videret filiū iuxta ſe. imaginata ē q̄ acceſſiſſet ab Joſeph. Recedēs ḡ inde cū non videret eū cum Joſeph. extimarūt eū eſſe cū alijs cōſāguineis ſuis. Et veniētes iter di- ei. i. vna dicta. cū queſitum inter propinqs et notos nō reperientes. dolere ceperūt: unde reuerſi ſūt in hieruſalem ad eū requirendū. Ti- mentes ne forte capt' fuiſſet ab Archelao fi- lio Herodis. cum a p̄ſe ſuo recentē nat' fu- iſſet queſitus ab mox. Sed poſt triduum inuenerūt eum i templo: et dicēte ei matre: fili quid feciſti nobis ſic? Reſpondet. quia in his que patris mei ſūt oportet me eſſe. Tem- plū materiale illud. i. dom' patris mei: oportet aut. i. decet me eſſe et manere in domo patris mei. cui' ſum fili' magiſq̄ in alio loco: ſignifi- cat templū iſtud ſancſam eccleſiā i qua oportet me eē p̄tinue p̄ gratiaz. alſ ſuſtentari nō va- leret. Dic ſiūt opa patris opa ſācta et virtu- oſa. unde reſurgēs: ait ipſe. Ecce ego vobiſcū ſum. ſ. in ecclīa om̄ibz diebz. Templū eccleſie militātis trāſit i triūphātem. p̄s. Dñs in cē- plo ſanto ſuo: dñs in celo ſebes ē? q̄ hoc etiā et p̄maxie eſt dom' p̄ris. et ibi oportet me eē ad coronandū eos. ¶ Cū igit' xpc inueiatur in cē- plo materiali. nō in teatro. non in domo. nō i pretorio. ſi ipm volum' inueire. templū ma- teriale. i. ecclīaz debem' frequētare. Ibi enim inueniē xpc. i. ſaluator: ab ſaluandū. Cū enim ecclīa ſit locus deputat' ad orationē. magis homo ſe recolligit ad orādum et deuotiūſq̄ i alijs locis. ad qd etiam vn' exemplo alterius excitatur. Licet autē deus ſit ubiqz ad exaudi- endū: tamen tāto citius q̄ efficaci' et utili' ex- audit. q̄ deuotiūſ et a pluribz inuocatur. q̄ inde ſalus pcuratur. Ex virtute etiā p̄ſecra- tōnis ecclīe reprimuntur malitia demonū. ne tantū valeāt infeſtare fantaſia vanis exorā- tōis. Ibi etiā cōmuniter adminiſtratur ſacra- menta que homines iuſtificāt et ſaluantur. q̄ iſo in his que patris mei ſūt locis oportet me eſſe. ¶ Inuenitur ihs in templo eccleſie mili- tantis. et multipſecti: quia per fidem viuaz. Ante ad Ephe. iij. habitare xpm per fidem in coribz veſtris. Cum enim xpc ſit caput ec- cleſie: vt ait apoſtolus. et veri fideles mēbra eius. oportet xpm eſſe in hoc templo. alſ mē- bra mortua eſſent ſeparata a capite. Et quia nullus paganus. iudeus. vel hereticus eſt vel eē poſſet in templo hui' eccleſie. cum nō ha- beat fidem: iſo xpc in eis nō eſt ſed diabol': Ante Auguſtin'. quia extra ecclīam eſt di- abolus. ſicut in ecclīa xpc: per hoc quaſi di- abolo trahitur. qui ab ecclīaſtica commū- one remouetur. xj. q. iij. Omnis. Certum eſt q̄ omnes infideles ſūt extra ecclīaſticaz cō- munionez. quinimmo et fideles qui nō recte viuunt. ſed dei q̄ ecclīe p̄cepta trāſgrediū-

tur. ſm meritum non ſūt in ecclīa dei. unde nec xpc in eis. Unde Hieronim'. Ecclīa dei eſt. non habens maculam. ſ. peccati. neqz ru- gam. ſ. dupliciſſimū v' errozis. Et ideo quiſqz eſt aliqua ſorde peccati pollutus. ſ. mortalis. de ecclīa dici nō poſſet. nec xpo ſubiectus. de peni. diſ. j. Ex tua. Extra ecclīaz autē ex- iſtentibz. ſ. p̄ ſide ſi opibz q̄ mortua eſt. nō pōt eſſe ſal' ſed p̄bitio et damnatio: ſicut i figurā omnes qui reperi ſūt extra archam tempo- re Noe diluuiū perierunt. Igitur ſummo pe- re laborādum eſt. vt in templo ecclīe quili- bet ſit: non ſolum numero ſed et merito. q̄ ibi ſolū ſiūt opera patris celeſtis. i. vere virtuo- ſa et meritoria. unde et ſalus: quia in his que patris mei ſunt oportet me eſſe: ait xpc. Q̄ ſi- quis amiſerit ihs (qui nō amittitur quo ab gratiaz. niſi per peccatum mortale) requirat cum dolore cum Maria. et poſt tridū q̄ non ante. ſ. contritionis. cōfeſſionis. et ſatisfacti- onis: ſaltim in propoſito quo ad ſecūdum et tertium. et itē inueniet recuperando gratiā amiſſam: ex quo templo aſcenditur ad tem- plum celeſte ſancſa ſancſop. vbi xpm oportet eſſe. vt ſui electi nō ſolum ſua diuinitate: ſed q̄ humanitate p̄fruant' p̄petuo.

Pro declaratione .S. iij.

tercio queſtionis et reſponſionis aduerſū. q̄ querentes Maria et Joſeph ihs. cū intras- ſent templum. i. porticus templi. inuenerunt eum ibi: non ubiqz. ſed in loco excellentio- ri. ſ. in medio doctorum: non quidem otioſum vel puerilia tractantem. ſed audientem et in- terrogantem illos. Interrogans ergo Maria Quid feciſti nobis ſic: id eſt. cur. Reſpondet: quia in his que patris mei ſūt oportet me eē. Siquidem que ſcripta ſūt in lege. prophetis. et pſalmis patris mei. i. a patre meo dicta et reuelata ſūt. Et q̄ obſcura ſunt. Tenebroſa: inquit pſalmiſta. aqua in nubibz aeris. id eſt valde obſcura aqua doctrina i prophetijs. Et quia nullus poſſet interpretari obſcuritatez legis et prophetaz melius q̄ aptius q̄ filius. Ideo in his que patris mei ſūt oportet me eē ſcilicet ſcripturis ſacris exponendis. Vbi nō- tandum. q̄ inuenerūt in medio doctorum. hi erant doctores ſacre ſepture nō philoſophie vel aliarum ſcientiarū: in medio inuenerunt doctorū. id eſt in conſonātia et concordia ea- rum nō in falſa expoſitione. Ego: ait ipa bi- uina ſapientia. in altiffimis habitō. ſ. doctri- nis. q̄ eruditio interſum cogitationibus. nul- la altior: doctrina ſacra ſcriptura. que de biui- nis perfectius q̄ utili' loquitur cunctis ſcien- tijs. hec de moribus apertius inſtruit. tene- bras errorū depellit. vitia repellere facit. Un- de Severinus papa. Sicut ſtillas nō exinguit nox: ita mentes fidelium inherētes ſacre ſcri-

Capitulum

pture firmamēto. non obscurat mūbana fiquitas. di. xxxviii. Et Hiero. Ama studia scripturarū et carnis vitia nō amabis. Inuenerūt autem ipm audientes interrogantes et prudenter respondentem dicit euangelista: ubi innuitur ei? humilitas in eo q̄ audiebat. puerb. j. Audies sapiens sapiētiōr erit. Sed in sapiētia crescē nō poterat quia habebat sciētiā diuinā omīa sciētiā: nō solum que fuerūt sunt et erunt: sed etiam que deus facere potest. que nūq̄ faciet. Habebat anima sua sciētiā beatōrum perfectius omnib. nāz sciebat ex ea omnia que facta sūt et que fiunt et erūt. Habebat sciētiāz inbitam seu insulaz p species inbitas rez menti sicut habent anime cū ex eunt de corpore. et Adam cū fuit creatus. et angeli habebāt: et sciētiā experimentālē quā ex his que passus ē bēdicit. Unde quod ait euāgelista. quia xpc crescebat sapiētia. intelligitur quo ad offēsiōē corāz hominib. nō quo ad habitum: quia. s. quanto magis crescebat etate. tanto maiorē sapiētiāz ostendebat in conuersatione sua. Cum ergo esset sapiētissim⁹ audiebat doctores et interrogabat quasi uellet addiscē: docens nos in hoc humilitatez. ut nō recusemus audire alios etiam minimos. Nec erubescamus interrogare q̄ igrām. Turta illd. Interroga p̄res tuos et annūciabūt tibi maiores tuos et dicēt ē. Qui ei q̄rit inuenit. Et quantū q̄s bz eē sollicit⁹ et studiosus ad interrogādū et querendū sciētiā: ostendit Hiero. i eplā ad Paulinū exemplo antiquorū Platonis et aliorum. Pauli apli euntis ad conferendum cū apostolis. eunuchi interrogantis a Philippo et alijs ut habes i prologo biblie. Quid autem interrogaret nō est scriptū. Sed pie credi potest q̄ interrogat de sc̄pturis p̄tinentibus ad aduentum Messie. Et cū doctores diuersi dicerent et nō vere respōdebant: p̄biter ostendens nō sic posse intelligi propter rōnes repugnātes quas adducebant: utpote. exemplum de p̄phetia Jacob. Non auferetur sceptrum de iuda q̄. Et de Isaiā. Paruulus natus ē nobis. Et de Daniele. q̄ ad. lxx. hebdomadas. et hmoi in q̄bo a iudeis varie expositiones sed nō vere.

De uirgine cum fuit i nuptijs. que signat nuptias spirituales inter deum et eccliam.
Capitulum Tricesimumoctauum.

Erat ibi mater Ihu
Ioh. ij. s. in nuptijs. nuptie iste ut cōmuniter dicitur fuisse Ioh. euāgeliste. qui nepos erat uirginis gloriose ex parte matris: nam mī ipsi Iohānis et Jacobi maioris que dicta ē Ma-

Tricesimumoctauum

ria Salome. nupta zebēdeo ex quo genuit ipos Iohēz et Jacobū. soror fuit uirginis gloriose. Et iteo ut p̄sanguinea vocata fuit ab nuptias nepotis. ac filius ei⁹ cū discipulis. Que et si mater dñi et regina celoz ut hūlis nō fuit designata nuptijs paup̄culi piscatoris adeo paup̄is ut uinū deficeret i ipis nuptijs. Cui tam defectui puideri obtinuit a filio ei⁹ benedictio. ut uere misericors cōpassa uerecūdie inopū. Ex p̄sentia insup sua et filij. nō reprobans sed approbās statum cōiugatorū. in timore dñi nuptias celebrantium. ut legi de sancto Tobia et uxore ei⁹. et p̄ferens statū uirginalez uel uidualē copule cōiugali. ut maioris meriti. Nā matrimonij p̄tractum de p̄senti. nō consumauit: sed flicta uxore uiso miraculo cōuersionis aque in uinū. seculū deferens xpi discipulatum assumpsit. et uirgo in eū p̄mansit. Significāt autēz he nuptie spirituales nuptias celebratas inter deū et eccliaz in generali. uel deum et quālibet animāz in particulari. Et in omībo erat ibi mater ihu beata uirgo Maria. Etum ad nuptias ecclie notādum est. q̄ sponsus eaz est dei filius. s. quo Iohēs euāgelista aiebat. Qui hē sponsas sponsus est. Sponsa ecclesia. Unde p̄pheta i persona ei⁹. Tanq̄ sponsā coronauit me corona. De facte sūt i chana galilee Chana interpretatur zelus. galilea uo trāsmigratio. Ex zelo. i. intenso amore filij dei ad eccliaz. facte sunt iste nuptie inter xpm et eccliaz. Et hinc fit trāsmigratio de tenebris errorū ad lucem ueritatis. de uitijs ad uirtutes. de morte ad uitāz gratie et glorie. Talis hāz nuptiarum fuit uer⁹ uirginis. in quo coniuncta est natura diuina humane. p̄s. Ipe. s. xps tāq̄ sponsus p̄cedens de thalamo suo. Et sic erat mater ihu ibi. ut p̄ncipalis. Ipe autē ihu sponsus uocatur cū discipulis eius. i. inuocatur i auxiliū ab ipsa ecclesia. ut honoret. subueniat. mira faciat i ea. Ad quod etia3 operat⁹ mater ei⁹ ap̄d eū intercedens ad p̄uicēbū defectui nostro.

Dez atē idrie aque: fm Debam. sūt mūdi etates. in quibus est aqua sapiētie salutariis. que cōtinēt i se misterio nuptias istas. seu sacramētū incarnatiōis. sub uerbis bistozialib. Que quibē fm litteram ad modū aque. habz mentē et refrigerare et lauare a sordibus maloz mox. Sed xpo adueniente p̄sentialiter ab ipas nuptias. i. dei filio i carnato. aquaz mutauit i uinū. cū aperuit discipulis sensū p̄ spiritum s̄ctum. ut intelligerēt scripturas. Est igitur uinum sensus spūalis. qui elicitur ex littera seu histozijs scripture. Qui sensus utiqz magis sapit. magis letificat. magis calafecit mentes fidelium. q̄ sensus litteralis. immo sensus litteralis male intellect⁹ multos fecit inflare. ut

¶ Titulus

iudeos presumētes de sua iusticia, alios infri-
gare oīno ut hereticos calore caritatis p-
uatos. Et ex hoc signo multū gloriatur est
xpc. declaratus hominibz quo hoc mysteriū
ab antiquis fuerat pphetatum. Et erat mī
ihu ibi in illis. s. figuris designata. Capiūt
quoq; idrie singule metretas binas vel ter-
nas. quia electi qui fuerūt in illis temporibz
seu etatibz. habuerūt ad mēsuram cer-
tam fidem trinitatis viuā. implicite vlt ex-
plicitē vel geminam dilectionez. s. deī pro-
ximī. que sine fide eē nō potest: fuit hoc inī-
tium matrimonii in patriarchis et pro-
phetis. facta eis pmissione: ratificatum in
incarnatione: consummatū in gloria. Apoc.
xix. Beati qui ad cenam nuptiarū agni vo-
cati sunt.

¶ Est ergo prima idria .S. i.

prima etas. Et in hac ut aqua est historia.
quādo Adam soporato. foīata est Eva spō-
sa eius ex osse de latere suo. Unde euigilans
ab extasi ait. Hoc os ex ossibz meis et caro
de carne mea Gen. ij. Littera hec q̄tum ad
historiam multū edificat. cōsolatur. et mū-
dat. Nam ostēdit matrimonii: et siq̄ car-
nale tamen institutum a deo. Et quia vxor
facta est nō de pede viri neq; de capite sed de
latere: nō debere a viro vxorez vilem et an-
cillaz tenere. quia nō de pede. nec permitte-
re eam sibi dominari quia nō de capite. sed
ut foīa: quia de eo facta viro subijci. fidēq;
coniugij alter alteri seruare. quia in singu-
lari homo et vxori adheret. et ad hūc fi-
nem adherere. i. coniugio uti ut filios habe-
ant. Et hoc est quod dicit. Erūt duo in car-
ne vna. i. ad pcedūm vñ corpus. s. filij.

¶ Sed cum accipimus sensum spiritualez
hic latentem meli' sapit et letificat mentez.
Nam Adam soporatus signat xpm Adam se-
cundum. in cruce morientem. de cui' latere
formata est vxor. i. ecclesia figuratiue. quādo
s. percussio lancea latere exiuit sanguis et aq̄.
que significant duo precipua sacramēta. s.
aquam baptismi qui est primū sacramētū
rum et maxime efficacit super alia: et euka-
ristiam quod est quasi vltimū sacramētū
et maximū in esse. Et ex his et gratia eorū
ecclesia est quasi formata. Ex osse autēz fa-
cta est mulier et posse i viro appositā est ca-
ro. quia ecclesia fortitudinez habet ex xpo.
et xpc quasi infirmitatem habz. s. mortali-
tatis ex ecclesia. i. ppter ecclesiā. Reliquit p-
pter hāc sibi cōiungendam dei filius patrē
in celis. inq̄tu3 humanitate factus est mi-
nor: matrem in terris. quia synagogam de
qua natus est: et abesseit vxori ecclesie. Vel
reliquit patrem et matrem quia nō habuit i
celis matrem nec in terris patres: fuerunt
duo in carne vna. id est due res due nature

¶ Quindecimus

scilicet diuina et humana in vna psona seu
vno homine. Nam caro sumitur p hominē
ut ibi. videbit omnis caro salutare dei. Et
erat ibi mater ihu. quia in paradiso terre-
stri hoc factum est. q̄ designat beatam Ma-
riam. Unde canit de ea ecclesia. Emissiones
tue. i. cogitationes. affectus. actōnes a te p-
cedentes paradysus. Ecce quasi aqua cōuer-
sa in vinum dulcius sapiens.

¶ Secūda idria secūda .S. ij.

etas incipiens a Noe vsq; ad Abraham. h'
idrie aqua est historia que habetur Gene.
vi. scilicet. q̄ Noe fabricauit archam in qua
pseruauit tres filios et omnia genera ani-
malium. et postea vineaz plantans inebri-
atus est vino. discopulq; derisus ab vno
et ab alijs duobz reuerēter coopert'. Mul-
tum mundificat aqua huius littere. dū di-
ligenter aduertitur. q̄ ppter peccata preci-
pue carnis. diluuius domin' immisit super
terram. ut discat quilibet se ab his cauere.
abstinereq; se a nimietate vini ne inebriē
et derideatur. Docentur et filij ne irrideant
patres in suis defectibus. ne incurrāt ma-
ledictionem eorū ut Cham. sed reuerēter
se habeant ut benedictōez accipiāt ut Sem
et Iaphet. ¶ Sed mutatur hec aqua i vinū
cum exponitur allegorice. Noe enim xpc. q̄
archam fabricauit ecclesiā. in qua tres fi-
lij saluātur. id est tres status timentū deū.
qui filij sūt adoptione. s. cōiugati. prelati. et
continētes: multa q̄ genera bestiarum ibi
saluātur. qui. s. aliquo tempore fuerunt be-
stiales. sed postea conuersi saluātur in ea.
omnes autem qui sunt extra ecclesiam p de-
fectum. scilicet fidei vel caritatis. diluuiū in-
fernali pereunt: ut docet Gregori'. xxiij. q.
j. Quia ex sola. Ipse autem Noe plantauit
vineaz. scilicet ecclesiam. cuius fructus. s. di-
lectōnis quasi ebrius factus. nudus stetit i
cruce: vnde populi iudeorū signantur per
Cham qui irrisit. alij duo filij. scilz per cre-
ationem. sicut et primus reuerenter se ha-
buerūt et cū magno honore habuerūt igno-
miniam eius passionis. Unde et benedicūt
s. greci et latini. Erat q̄ ibi mater ihu in fi-
guram: cui3 ait dñs. Arcum meū ponam in
nubibz celi. Cumq; obduro nubo celum
quasi turbatus propter peccata hominū.
volens iterum diluuiū immittere ignis vel
alio flagello mūdum percutere: apparebit
arcus meus in nubibus. Arcus iste qui na-
turaliter causatur in aere ex reuerberatō-
ne radij solaris in nubem roxidam. est bea-
ta Maria. que causata ē in celo eccle ex re-
uerberatōe diuini amoris i nubē roxidā. in
ipam plenam roze celestis gratie habēs co-
lorem ceruleū flexibilis misericordie iacū-
ctinū cōtēplationis rubicundum aciez ex

Capitulum

qua fudit sanguis rubeus si expebit. Cum aut de multis propter peccata hominum minatus fuerit immittere diluuium de super flagellorum. apparuit arcus iste. id est inter sanctos coram deo ad intercedendum. quasi recordatus misericordie sue subtraxit se a flagellis imitandis. cominatur ex arcu isto. Ecce quibulcius vinum istud et magis letificatiuum quam aqua illa.

Tercia idria tertia .S.iii.

etas ab Abraham usque ad David. in qua habetur quod Moyses in deserto manens ad pascendum oves. vidit rubum ardere. et non consummi. Ad quem pergens ut cerneret. dictum est ei ut solueret calciamentum de pedibus eius. Cui accedenti dominus dixit. quod descenderet visitare israhel et liberare de servitute dura pharaonis per signa magna. Ad aquam pertinet huius idrie considerare. quod dominus ait per Osee. ducam eam in solitudinem. scilicet animas. et loquar ad cor eius. oportet enim semotum esse qui vult tumultu occupationum mundi et fantasiarum vacare simplicitate pascendo oves innocuas cogitationes et affectiones. et tunc in contemplatione videtur quoniam de nostro ignis consumens est malitias nostras. et accedentes ad eum oportet solum esse ab operibus mortuis. Sed gusta vinum ex aqua ista mutatum. quod suavius est. Ignis enim in spineto. est diuinitas in humanitate nostra spinosa seu pungitiua penatitate. quod coniunctio facta fuit in incarnatione: in qua nec ignis consumpsit rubum. nec rubus extinguitur igne: quia nec diuinitas consumpsit humanitatem. scilicet eam conuertendo in substantiam deitatis. nec diuinitas puerfa est in humanitate sed saluata est utriusque nature perpetua una persona indeque per hoc misterium visitatus est populus dei. erutus de servitute diaboli: ad quod misterium intelligendum pie oportet exuere rationes mortalium et affectus. Et erat ibi mater ihesu Maria. Nam ut canit ecclesia. ipse idem rubus incombuit signat virginatatem Marie seruata. quia ipsa ex spinis orta iudeorum. non est combusta in conceptu suo ardore concupiscentie ut alie mulieres. sed viro: in ea permansit virginis tatis.

Quarta idria id est .S.iiii.

etas fuit a David usque ad transmigracionem babilonis. in qua habes historias sanationis Ezechie egrotantis ad mortem propter peccatum suum. et secundum demerita sua moriendum prenuatium. Cui penitentie vere collata est sanitas. signo huius sanationis consequente sibi dato. quod sol in horologio Achaz retrocederet decem lineis seu gradibus. quod et factum est. Aqua ista suavis est penitentibus. qui cum

Tricesimum octauum

propter delicta sua mereantur mortem eternam: si vere penitent. deus sanat. et ubi sol iusticie eis tendebat ab occasum ut eos sequeretur tenebre infernales. elongatur ab eis tenebris et tendit ad ortum gratie.

¶ Sustinet architrictinus quilibet prelatus vel doctor in his nuptijs aquam istam vinum factum: et bicet. Tu xpe seruasti bonum vinum usque adhuc. Infirmato enim genere humano ad mortem anime et corporis propter peccatum. sanatur qui tamen ex eo penitentiam agit. in qua est virtus passionis infinita. Sed quo signo vel moto: sole iusticie deo nostro reuerente retro decem lineis seu gradibus. Nouem linee recte sunt noues ordines angelorum iusti creati. nam decima est natura humana recta et ipsa creata iniusticia originali. Reuersus est sol retro decem istis lineis. quia minor factus est nouem ordinibus angelorum. Iuxta illud. Minuisti eum paulominus ab angelis. propter. scilicet mortalitatem assumptam et in decima se locauit. naturam assumens humanam: immo et infra ipsam etiam videtur descendere. dicens per Psalmis. Ego sum vermis et non homo. Et erat ibi mater ihesu. quia signatur per horologium Achaz regis. de cuius regali progenie descendit per quam transiit sol ipse homo factus.

Quinta idria id est .S.v.

etas est a transmigracione babilonis usque ad xpm. et in hac habes historiam ut aquam conuiuium magnum quod fecit Assuerus monarcha mundi principibus suis et populo tercio anno imperij sui: in quo quia vxor eius Vasti noluit accedere. vocata ab eo per eunuchos ire contempsit: priuata fuit propter superbiam suam regno et coniugio. et sponsa assumpta Hester pulcherrima et humilis. que persecutionem populi sui sentiens precibus suis impetrauit liberationem eius et hostium perditionem. ut habetur Hester in diuersis. c. Mundare facit aqua ista mentes a superbia et consolari. in eo quod superbia deus resistit et reprobat. et humiles exaltat ac afflictos se inuocantes a malis liberat. impios et inuidos prosternens.

¶ Sed gusta vinum eius et suavis erit. Nam Assuerus qui interpretatur beatitudo. scilicet gloriosus deus dominus. tercio anno regni sui. id est sub tercio statu. scilicet gratie non nature vel legis mosaice. parauit conuiuium cunctis principibus id est apostolis et discipulis et alijs refectionem sacramentorum et doctrine sue: ad hoc inuitata Vasti id est synagoga. que olim erat vxor quasi dei propter cultum veri dei. qui erat in ea que propter superbiam suam accedere noluit crebendo. unde ipsa reprobata eligitur in vxorem gentilitas conuer-

sa ad fidez humilis. vñ **H**ester humilis iné-
petat pulcherrima virtutibz. q̄ et si psecu-
tiones patiat i populo suo fidei. tandem li-
beratur ab hostibz suis. Et erat ibi m̄r ihu.
Ipsa enī figuratur i **H**ester que humilima
fit sponsa dei in misterio incarnationis et
ipa est que sua intercessione liberationē ob-
tinet a deo. ab obpssionibz. persecutionibz. ⁊
tēptatōibz populi sui fidelis.

Berta etas est a xpo .S.vj.

vsq; ad anti xpm. In hac ut aqua est pabo-
la regis. q̄ fecit nuptias filio suo: ab quas
multos vocauit. sed pauci uenerūt. unde ta-
les nō gustauerūt refectionē nuptiarz. Et
venientibz qui inpparat accessit. nō vesti-
tus veste nuptiali. cum sui magna cōfusio-
ne eiectus est. Alij autē qui accesserunt in
decenti habitu gustarūt suauitatez conui-
uij. Sedm corticem littere docemur. ut vo-
cati ab aliquam refectionem spiritualem.
nō debemus rennuere nos reperire in ali-
qua cōgregatōne facta ad bonū faciendū.
Et multomin⁹. non persequi ut nocere tali-
bus et contemnere: sed cōueniēdo ad hui⁹
modi. nō uti fictione et indecēter ibi manē-
dum cōueniēdo cum alijs. quia tales cōfun-
duntur. Sed vinū eius est. quia rex vni-
uersi deus nuptias fecit filio suo. quātō eū
incarnari constituit: hui⁹ sponsa est ecclesia.
nuptie seu cōiuiui huius piugij est refectionē
spiritualis. q̄ habet ex varijs epulis: puta.
doctrinis. exemplis sanctorum et sacramen-
tis. miraculis. et huiusmodi. Vocantur ad
has nuptias multi. per apostolos et alios
predicatores. Et aliqui nec venire dignant̄
quia ad fidez nō cōuertūtur. Et horum ali-
qui ex negligentia nō curantes de sui salu-
te. sed terrenis totaliter debiti. Alij nō solū
venire p̄mittūt s; ad nuptias vocātes eos
psecunt et occidunt. ut iudei et gentiles pse-
cutores xpianoz. Qui omnes i aīa et demū i
corpore consumpti et cōfusi sunt. Veniunt
autē ad has nuptias qui credūt. sed non
habētes vestē nuptiales cū de core a rege
demū expellūt ⁊ puniūt. qui. s. fidem et si
habēat. non habent caritatem. Qui dō fidē
habēt q̄p dilectōez opaf. bi fruunt̄ his nu-
ptijs hic per gratiaz et postea per gloriāz.
Et erat mater ihu ibi. quia: ut dicit **G**reg.
thalamus ubi celebratum est istud piugij
seu coniunctio dei cum humana natura (i
qua est ecclesia) fuit uerus virginis. Unde
ps. Ipse tanq̄ sponsus procedens de thala-
mo suo. Et ipsa est mediatrix que procurat
nobis in his nuptijs vinū dilectionis et de-
uotionis Amen.

De nuptijs penitentium.

Capitulū Tricesimūnonum.

Erat mater ihu ibi.

Joh. ij. Ultra nuptias seu ma-
monij allegoricū inter xpm et
ecclesiā i generali. est aliud ma-
trimoniū morale quod celebratur quoti-
die inter deum et animaz. unde domin⁹ p. p.
phetā **O**see. ij. c. ait cuilibet anime. Despo-
sabo te mihi in fide. Et quia fides suscipiē i
baptismo. ideo tunc desposatur anima xpo
et fit in **C**hana galilee. id est ex zelo intensi
amoris ad eam ex quo ipa a anima transmi-
grat de morte peccati originalis ad gratiaz
Chana enim interpretatur zelus. et galilea
transmigratio. Interest ihu. ut gratiaz me-
rito sue passionis conferens. et mater eius
ut mediatrix eam procurans. Sed cum pu-
er peruenit ad usum rationis. ut in plurimo
recedit anima eius a legitimo sponso deo
per peccatū mortale. ⁊ fornicatur seu adul-
terium committit cum diuersis videlicet in-
herendo se et cōiungendo per inordinatum
affectum varijs creaturis. diuitijs. volupta-
tibus. honoribus. et huiusmodi. Cum autē
revertitur ad penitentiam dimittēdo vitia
et peccata. de sua pietate et dilectione iterū
sibi desponsat sed i iusticia. Unde per **O**see
capitulo. ij. ait. Desponsabo te mihi in ius-
ticia. in iudicio. et in misericordia. In fide
ei itaq; desponsata erat p baptismū. que fides
non amittit̄ per peccata. et si in formis ma-
neat. desponsat. s; per pñiaz que est ps ius-
ticie ex pte aīe. et miseratōibz ex pte dei. qz
sola misericordia iustificat peccatōez. Unde
dñs p **I**erem. c. iij. vulgo dñ. Si dimiserit vir
uxorem suā. s. ppter adulteriū. vel suspitōez
ei⁹. ⁊ recedens ab eo. s. uxore a viro. duxerit
vix alterū. Nunq̄ reuertet̄ ad eum ultra:
nūquid nō cōtaminata erit: Prius aīa spō-
sata deo dimittit sponsum deū. s. p pñm adul-
teratō spūaliter. quā de dimittit aīaz. gñaz
subrahendo et recedēdo ab ea. Et cū tot for-
nicatur. q̄ creaturas inordinate diligit: et
tñ si hō designaret tales resumere i uxore.
deus nō designat. Un subbit. Tu aī. s. aīa
fornicata es cū amatoribz multis. et tñ re-
vertere ad me. s. p pñiaz. et ego suscipias te
iterū in spōsā. Locat̄ ad hoc piugij xpc. qz
gñā quā dimisit i sacramento pñie merito sue
passiōis ibi opatur. Et erat ibi mater ihu.
et p̄cipue vocata ⁊ inuocata si peccatōez ha-
bet deuotionē ab eā ut p̄curet sibi salutē.

Ser sūt idrie i his nu .S.j.

ptijs posite aq̄ ad purificadū. de q̄b **B**er-
in smone i eplia dñi ait. Ser idrie posite
sunt his qui post baptismum i p̄cā labūt.
Eruius tunicā veterē. s. per baptismū.
Sed heu pei⁹ reinduimus eā. Lauim⁹ pedes
nros. s; pei⁹ inquinauim⁹ eos. s. p actualia
p̄cā mortalia. Prima g idria est p̄punctio

Capitulum

de qua legim' in quacūq; hora ingemuerit peccator: omnium iniquitatum nō recordabor **Et** Cris. Lacrimae lauant delictum. **¶** Secūda est cōfessio. Oīa siquidē in p̄fessione lauant' ait quidam. **¶** Tercia est elyap largitio. vñ in euāgelio. Date elemosinā et omīa munda sunt vobis. **¶** Sed nota. q' ait Greg. i. q. i. nō est putāda elemosina. si paupib' dispenset quod ex illicitis rebo acquiritur. quod s. debet restitui. **¶** Naz qui male accipit ut bñ dispenset potius grauaf q' iuuat. **¶** Quarta est iniuriarū remissio. s'm qd orantes dicimus. dimitte nob' debita nostra. **¶** Aug. de peni. di. iiii. ait. Dimitte et dimitte tibi dimissi p' dimitte v' postea. Nam si nō dimiseris reuocabo te. q' quicq; dimiseras i' putabo tibi. **¶** Quinta est afflictio corpis. vnde oram'. mūdi p' abstinentias ipi canam' gloriā. ac etia' afflictio flagelloy dei cu' patienter ferimus. **¶** Sexta est obedientia preceptoy sicut audierūt discipuli. qd vñā et nos mereamur audire. Nos mundi estis ppter sermones que locut' sum vobis.

¶ De ser idrie posite sūt. **S. η.** in purificatōnem nostrā: que vacue sūt et plene vento. si p' inani glōria obseruāt. Aq' replent' si timore custodiāntur: ait Bern. quoniam timor domini foras est vite. Aqua inquā. timor domini est: et si min' sapida. s. q' vinū. optime tamen refrigerans animā noxijs desiderijs extumātem. Aqua est que possit ignita inimici tacta extingueret: nec illud dissonat q' aqua semp ima petit. et timor ad ima cogitationē deicit. q' inferioribus immoratur. atq; horēda loca pauida mente perulstrat. iuxta illd. **¶** Adā ad portas inferi. hec Bern. **¶** Sed diuina virtute aqua mutatur i' vinū. quādo pfecta caritas foras mittit timores. Deficiente g' vino pfecte caritatis et feruoris. dicit mater xpi ad filium. Vinū nō habent isti. s. penitētes pfecte caritatis. sed aquas timoris. Comparatur eis sicut misicors. sicut benignissima beata Maria. Quid a fonte pietatis procedere potest nisi pietas: Quid mir' si pietatē exhibet viscera pietatis: inquit Bern. Nōne qui pomū tenuerit i' manu dimidia die. reliqua die pte pomi seruabit odorem. **¶** Naz ante repleuit mentē q' ventrem. s. pietate. Optat g' et tacite petit penitētib' ex timore qui aqua est: vinū bari perfecte caritatis q' leticie. Cui et si xpc visus est dure loqui: dicens. quid mihi et tibi ē mulier: nouerat tñ illa cui loquebat'. nō se desperasse. **¶** Sed et si nō sibi sed alijs: quia illud sciebat. nō ē sue humanitatis: oñdit infūdere caritate' pfectam. q' excludit timorē sed diuinitatis. Qd intelligēs ipa iussit ministris ut facerēt qd iuberet fili' ut disponēt materia ab aquas

Quadragesimum

in vinū cōuertendū. **¶** Ad quod facit qd bñs iubet ministris sacmētoy. ut impleāt ibi. as aq. s. timore p' p̄dicationē q' admonitōy. Que idrie dicūt lapidee nō ppter duritiā. sed ppter stabilitatē p̄seuerātie. **¶** Capiunt ac metretas binas vel ternas. qā est timor pene tpalis. s. p̄dicationis legis per hominē vel flagelloy dei p' ipsū timorē: et timor gehenne ne trabatur in eā: he sūt due metretes ppter que duo q's abstinet a malis. et dicta sex de genere bonoy agit. **¶** Nā tertia metreta erit timor: priuari seu excludi a glōria illa et bono glorie: quod videtur ad amorē mercennarij p̄tinere. **¶** Sed si p̄seuerauerit pullās. aqua mutaf in vinū. q' cōuertit timor in pfectas caritate's. **¶** Ex hoc deus glori ficatur. et magis firmāf discipuli xpi veri fideles. Erat g' ibi m' ihu. ad hmoi vinū deuotōnis et pfecte caritatis penitētib' pcurādum. Cū et legif de qdaz moniali deuota virgīa Marie. q' cū seducta a diabolo apostatasset. facta publica meretrix: p' multos annos ad penitentiā reuerfa monasteriū repetēs. stabat i' magnis lamentis: abstinentijs timēs penas inferni ppter scelera sua. **¶** Et cum rogasset vna dierum beatā Mariā ut impetraret a filio remissionē peccatorū. locuta est sibi dicens. hoc obtinuisse: et sic aquas conuertit i' vinū;

¶ De nuptijs mūbum deserētū et se deo dedicatū quomodo beata Maria p̄ns est. **¶** Capitulum Quadragesimum.

Erat mater ihu ibi. s. in nuptijs Joh. ij. Post nuptias spirituales cōmunes. etiam laicis sūt alie nuptie. q' vt pfectiores his solis pueniūt. q' deo aīa et corpore totaliter se dedicarūt: vt dicere valeat talis aīa illd beate Agnetis. Ipi sūt desponsata. cui anglī fūiūt. cur' pulchritudinē sol q' luna mirāf: anulo suo subarrauit me fidelis amoris. vt nullū aliū pter eū amatores admittā: trabidit aurib' meis inextimabiles margaritas vboz suoy inter cetera dicēs. **¶** Audi filia o aīa mādāta mea. filia p creationē p̄cipuā: q' p̄iceps veritatis. cognitōnis. amoris. q' bonitatis. audi voces internas qd in te loquif dñs. vide. p̄sidera. quāta sit erga te dignitō dei tui. q' p te a deo exiuit. et venit i' mūdū. p te mortis somnū accepit i' cruce. te lauit sāguine suo a peccatis tuis. vt decore acciperet: te fecit sociā mense. sociā regni sui. sociā thalami sui. vt intro ducat demū rex i' cubiculū suū. **¶** Elide qd iā de sponso deo tuo sentias. quātū de eo psumas. vide qd brachijs caritatis vicarie reamāb' et amplectēbus sit. qui tanti te extimauit immo qui tanti te fecit. Inclina au-

Titulus

rem tuas ab obediendū parata et prona ab omnes voluntates eius. Obliviscere populū tuum. scilicet carnales affectus. seculares mores dedisce: et domū patris tui. amorem cōsan- guineorū. superbiam in qua diabolus habitat cōsuetudines noxias et vitia obliviscere. Et cōcupiscet rex decorem tuū. adeo ut te spō- sam modo speciali accipiat. p̄ statū perfe- ctōnis ut religionis. **F**acte sunt de nuptie in chana galilee. i. in magno zelo amoris. ex quo quis trāsit de seculo. ad dei totale obse- quiū. In his est ihs. i. cōversatio ei⁹. cum discipulis ei⁹. scilicet castitatis. paupertatis. et obe- diētie. **E**t ibi mater ihu. magistra hūi- litatis. **I**am autē desponsata aia religio- sa illi nuptiarū prandium celebrat. **N**az ce- na quidem in celo in aula eterna preparat. ubi vinum seruois caritatis perfecte letifi- cans cor. nō deficiet: quia ibi inebriabūtur ab ubertate domus illi⁹. ait ps. **H**ic autē in vite p̄ntis nuptijs aliqui deficiunt vinū. scilicet deu- tionis et seruois caritatis. ita ut nos debet vivere. ait paulus p̄fectissim⁹. **B**ernhard⁹ i. s̄mone ad fratres suos ait. Quoties mihi necesse est fratres post lacrimosas queri- tias v̄ras. exorare matres misericordie. ut suggerat suo benignissimo filio. qm̄ vinum nō habeatis. **E**t ip̄a dico vobis h̄m̄. si pie a nobis pulsata fuerit. non deerit necessitati n̄e: quoniam misericors est. et mater mise- ricordie. **N**ā si compassa est verecūdie illoz a quib⁹ fuit inuitata: multo magis cōpatiet nobis. si pie fuerit inuocata: placet enī illi nuptie n̄e. et p̄tinent ad eam multo magis illis. **S**ed quem nō moueat id quod in nup- tijs illis respondit benignissim⁹ dñs. san- ctissime matri sue. **Q**uid mihi et tibi ē mu- lier? **Q**uid p̄tines ad illam queris. cum sis benedictus fructus ventris ei⁹? immaculati. **N**ōne ip̄a est que saluo pudore cōcepit et s̄n corruptione te peperit? **N**ōne ip̄a est in cui⁹ utero nouem mēsis es moratus? cui⁹ vir- gineis vberibus lactatus es: cum qua cū du- odecim essēs annorū de iherusalem cū ea de- scendisti et eras subditus illi? **N**unc ḡ quid molestus es illi: dicēs. **Q**uid mihi et tibi s̄ manifeste iam video. quia non velut indi- gnās. aut cōfundere volens. virginis et ma- tris teneram verecūdiā: dixeris. quid mihi et tibi: cū veniētib⁹ ad te iuxta p̄ceptū eius ministris. quāto ait. **Q**uodcūq; dixerit vo- bis facite: nihil cūctatus facias quod sug- gessit. **E**t quid ergo fratres. ut quid sic re- sponderat. prius utiq; p̄ter nos ut conuer- sos ad dominum. iam non sollicitet carna- lium cura parentum: et necessitudines ille nō impediant exercitium spirituale. **Q**ui enim de mundo sumus. debitores nos p̄stat esse parentibus. **A**t postq̄ reliquerim⁹ nos metip̄os. multo magis ab eorum sollicitudi-

Quindecimus

ne liberi sum⁹. **A**nte et legimus fratrem quē- dam in heremo conuersantem. cum ab eū carnalis frater auxilij gratia aduentasset. ut. s̄. egrediens de cella ad subleuandū asel- lum suum. qui in foueam ceciderat: abiua- ret. respondisse: ut alium fratrem eorū abi- ret. cum ille utiq; iam obisset. **C**ūq; admira- tus qui venerat: respondisset. quia ille obi- erat: heremita se q̄z obisse respondit. **O**pti- me ergo nos docuit dominus. ne solliciti si- mus super propinquis carnis nostre. plus q̄ religio postulet: quoniam ipse matri. et tali matri sic respondit. **Q**uid mihi et tibi est mulier?

Sed videamus iam .s. i.

quid sequitur. **E**rant ibi: inquit. sex ibrie po- tice s̄m purificationem iudeorū: vel ex hoc potes manifestius advertere. nō plenitudi- nem sed preparationem esse nuptiarum ubi nimirū adhuc op⁹ est purificatione. **D**espō- sationis nuptie iste sunt non copulationis. **A**bit enim ut in illis nuptijs. scilicet glorie triumphantis ecclesie fore vasa purificati- onis: sine macula enim sūt ante thronū dei **N**unc itaq; lauandi tempus est. nunc puri- ficationem patet esse necessariā: quādo ne- mo mundus a forde. nec infans vnus diei super terram. **N**ūc igitur abluitur sponsa. nunc purificatur ut in celestibus nuptijs spō- so sine macula presentetur. **Q**ueramus igitur sex ibrias in quibus purificatio iudeo- rum. i. confitentium ablutio fiat. **N**ā si di- xerimus quia peccatum nō habemus. veri- tas in nobis non est. **C**leritas: inquam. que nos liberat. nos lauat. nos saluat. **Q**ui cōfi- teamur peccata nostra. nō trerūt veris iu- deis. i. confitentibus purificationis ibrie: quoniam fidelis est deus. qui remittat pec- cata nostra. et emundet nos ab omni iniqui- tate. **E**go sex ibrias sex obseruantias ar- bitro: esse. quas ad purificandum confite- tium corba s̄cti patres instituisse. **P**rima ergo est cōtinentia castitatis. qua diluitur quicquid ante luxuria inquinauit. **S**ecūda ē ieiunium. ut qd maculauerat crapula. nūc abstinentia mundet. et mūdi per abstinenti- am. ip̄i canamus gloriam. per segnitiam et otiositatem que inimica est anime. multas cōtraximus fordes p̄tra dei sententiam. in su- bore vultus nostro nō alieno pane vescen- tes: propter hoc tertia ibria nobis apponi- tur. ut fordes ille in labore manū diluam⁹ vel exercitio lectionis sacre. **S**ic et per sō- nolētiā. ceteraq; nocturnum et tenebrarū opera m̄lta deliquimus. **I**deo quarta ibria vigiliarum: scilicet obseruatiā ponitur. ut nocte surgentes ad confitēdum deo. nūc bo- nas noctes preteriti temporis redimamus

Capitulum

¶ Jam bo de lingua quis nesciat quātū inq̄
nauerit nos per vaniloquia et mendacia.
per detractiones et abulationes. per verba
malicie siue iactantie. pro his omnibus ne
cessaria est ibria quinta silentium. scilz cus
stodia religionis et in quo est fortitudo no
stra. Sexta quoq; ibria disciplina est. qua
nō nostro arbitrio viuimus: sed alieno. vt
totum beleatur quicquid indisciplinate vi
uendo deliquimus. lapidea s̄c̄ bec dura qui
dem sed necesse habemus in his lauari. At
tamen eo q̄ dicūt ibrie lapidee. non solū
duritia. sed multo melius soliditas potest i
telligi: quoniam nō lauāt nisi firma stabili
tate permāserint. vt scilicet quis in his p̄
seueret.

¶ Aut autem dominus .§. ij.

ministri implete ibrias aq̄. Quid sibi vult
istud dominus? Ministri solliciti sunt de vini
penuria. et tu dicis implete ibrias aq̄. quo
tiens t̄est vinum. Ac si dicatur illi. deuoti
onem desiderant. vinū requirunt. feruorem
flagitāt: sed nōdum venit hora mea. Et ideo
implete ibrias aqua. Que est enim aqua sa
pientie salutaris. et si non ateo suauis nisi
fons vite: et initium sapientie timor domi
ni. Dicit ergo ministris. Incutite metum.
et spiritu timoris nō tam vasa q̄ corda im
plete: q; vt ab caritate scilicet feruētē p̄
ueniant. initiandi sūt a timore vt dicant et
īpi. A timore tuo domine cōcepimus et p̄
perimus spiritū. id est feruorem salutis.

¶ Sed quomodo implebūt ibrie. p̄bi
xerat euāgelista capiētēs singule. scilz ibrie
metretas binas vl ternas. Que sūt due me
trette. que tertia. utiq; duplex timor cōmu
nis. omnib; notus: tercius min⁹ communis
et minus notus. Primus timor est ne cru
ciemur in gehenna. id est timor pene infer
nalis. Secundus ne exclusi a visione dei. p̄
uemur illa ineffabili gloria. Terci⁹ replet
animas oīno sollicitudine timidam. ne for
te repellatur a gratia. Equidem omnis ti
mor sicut aqua extinguit ignem. ita extin
guit peccati concupiscentiam. sed is maxi
me. cum ad omnē temptationē occurrerit.
ne forte cōtingat amittere gratiam. vt sibi
terelictus homo labatur de malo in penis
precepit ergo dominus ibrias aqua imple
ri. Sunt enī aliquādo vacue ⁊ plene ventri.
cum. s. illa sex obseruātur propter gloriam
vanaz. vt fatue virgines in quarum vasis
oleum nō habetur. Interdum quod peius
est plene sūt. sed veneno: quod est inuidia.
inimicicia. rancor animi. detractio. ⁊ huius
modi. propterea ne subintrent ista dum vi
nū t̄est. iubemur. s. prelati et doctores im
plere ibrias aqua. vt. s. obseruētur manda

¶ Quadragesimūprimū

ta in timore domini. Que tunc mutantur i
vinū. cum perfecta caritas foras mittit ti
morem. et implentur omnia feruore sp̄ri
tus et verēda deuotione. Idem omīa in sc̄do
et terci⁹. §. Bern. in sermone illo.

¶ Cooperaē ad ista mater ihu. dicēdo sug
gerendo mētibus p̄sidentū. vt faciant qd
dicit filius p̄oni in procuratione: et e⁹ etiā
supplicatione aqua mutatur in vinū a xpo
tū et sic erat ibi mater ihu. specialiter i his
nuptijs quib; qui se totū dedicat deo: vnt ⁊
sepe apparet eis consolans eos. sicut beato
Dominico. cum vidit i celo fratres suos s̄
clamite sua. beato Thome de aquino. cum
dei mater eum mulcet alloquio. beato Frā
cisco cum apparuit in ecclesia sancte Marie
de angelis. Johanni bamaſceno monacho.
cum manum sibi abscisaz quia fuerat accu
satus: sed falso. q̄ prohibitionem tractauerat
scribendo epistolam inimico cuidam prin
cipi imperatoris. sibi restituit et famam re
cuperauit;

De dolore maximo beate
Marie in passione filij. et
etiam hic de contrarijs ab
saluationem.

¶ Capitulum Quadragesimūprimum.

¶ Tabat iuxta crucem

mater ihu Ioh̄is. xix. Tanta est
pietas hui⁹ virginis matris. nō
solum erga filium. iuxta cuius
crucem stabat s; et erga filios suos adopti
uos. tanta facultas impetrādi. q̄ velit ap̄
deum patrem. vt sermocinantes quiq; nu
trices populorū non aliunde confidant lac
doctrine per eos propinandum nisi meriti
eius et precibus procuratum. Ab quod ef
ficiēdum cithara dulcisone salutationis ad
eam vtuntur. Sed consuetudo ecclesie cum
de passione filij eius ihu est sermo. p̄dicā
ti dicere videtur illud quod Ielise⁹ prophe
ta ait Giezi discipulo suo de sunamite mor
tem unigeniti sui deplorāti. iij. Regum. iij.
scilicet dimitte eam: anima enim ei⁹ i ama
ritudine est. quasi diceret. nō saluta. Naz
cithera illa angelice salutationis in luctuz
versa apparet. Nam quo modo Aue ei di
ces. ab a quod est sine. et ve deriuatum: que
doloribus plena est. vt dicere valeat illud
Michae. De anime mee quia defecit timor
ratus a terra filius meus. quē impleuit sp̄
ritus timoris domini. Mariā apte nuncu
pare non possumus prout domina vel illu
minatrix inf̄pta. cū satis obscura q̄i luna
eclipsata inueiat. Nolite ḡ vocare me Ro
mi. i. pulchrā. s; vocate me mara. i. amarā:

Titulus

qz amaritudine repleuit me dñs. Dicere p̄t cū illa Roem. q̄ de felicitate ad infortuniū deuenerat. Auth. non g̃ra plena: sed uacua iudicor: hodie: flectā enī genua mea ad patrē dñi mei ihu. ut misereat filij cōis. et me non auidit. Deprecor ip̄m filiū. ut suis obis mellisuiis me p̄soleat. mibi nō loquitur nisi illud. Ecce filius tuus: qd̄ verbū ut gladi? p̄trāsīt aīaz meam. cum p̄ magistro et filio mibi dāe discipul? Iudeis supplico ut amodo filio meo p̄patiaē. et ip̄i p̄tumelias q̄ sb̄ sannatōnes adiungūt. Morē inuoco ut p̄ filiū non sup̄stes remaneam. et fugiat a me. Juxta crucem sita ad ip̄az clamo. flecte ramos arbor alta. censa laxa viscera. ut deosculer filiū meū: et rigida et immobilis p̄lesuerat. Dñs tecū. utiqz in me vsqz dñs filius fuit mecū. me p̄fortās. me reficiēs: et ego seculū. ip̄m sequēs. verba ei? dulciora sup̄ mel et fauū audies. miracula ei? uideā. et glāz dī ex eius op̄ibz magnificari p̄spiciēs: nūc aē me reliquit. aīaz corpe egredientem p̄i res cōmendās. Benedictā me ī mulieribz angelis dixit. q̄ nūc infelicioz cūctis mulieribz iuenioz. Nā q̄ mī vnq̄ fuit. q̄ in p̄ntia filij cōstituta. angustijs et afflictōibz circūbati. nō valuerit vel in aliq̄ refrigeriū p̄stare. Audio eū ad mortē vsqz sitiētē ex maximis peniis. nec potū aque frigide porrigere valeo. sed video spongiā aceto plenā et felle ad os eius apponi. Etsi felix fui et b̄ndicta ī mulieribz. in partu ei? nō sentiens dolores: sed mibi uideo reseruato et nūc abaucto. qm̄ nulla mater tātū dolores vnq̄ sensit ī partu filij. sicut nūc ego ī passione xp̄i. Bz nec martir aliquis vel aliqua ī suis varijs cruciatibz vnq̄ tantā penam passus ē ut nunc ego. Est et benedict? fruct? ventris mei ihu. cui oēs maledicūt iudei et gentiles: vn? euz appellat malefactorē. alii? leditiosum. alter blasphematorē. mlti ambituū regnū usurpare uolētē. reliqui mendacē aut seductorē: ut uermis et nō homo obprobriū oīm et abiectio plebis est effect? qz et fm̄ legem maledict? oīs qui p̄det in ligno. i. infamis. Exq̄ g̃ ī luctu p̄uersa apparet c̄ythera illa angelice salutatis. dimitte eaz ut nō salutes: s; nihilomin? cū ea iuxta crucē manēas. ip̄az meditādo. ip̄az adorādo. ip̄az salutādo. et eius auxiliū implorādo: et dicēdo. O crux aue spes unica hoc passionis tempore. auge pijs iusticiam. reisqz dona uenias. Stabat igitur iuxta crucē mater ihu. In quibus uerbis tria possunt notari de uirgine Maria.

Scificatis excellētia incōpabilis. Stabat. Penalitatis eminentia ineffabilis. Juxta crucem.

Propinquitatis attinētia venerabilis. mater ihu.

Quindecimus

¶ Quartum ad primū cū .S. i. dñs. Stabat. Reperimus ī scripturis stare dici de creatore et de creatura: sed aliē et aliter. Nāz stare de creatore dñs p̄pter immutabilitatem. De creatura aē p̄pter uirtuositatem seu sanctitatē. Stabat ad iudicādu dñs dicit Isaias de deo uero. qz etiam deus ait p̄ Job. apocal. iij. Ego sto ad ostiū. s. aīe et pulso. s. spirādo et illustrando intellectum. q̄ est ostium aīe: si quis aperuerit mibi ianuā hīc acceptāto. intrabo ab illaz p̄ gratiā: cēnādo cū illo. et ip̄e mecū: p̄cipue de agri o aslato ī cruce igne caritatis reficiēdo. In his tamen ego sto semp̄ immot? et inuariabilis Ego enī deus qui nō mutor: dicit ipse Malachie. iij. Creatura uo stare dñs. cum iuste et s̄ctē uiuit: nō cabēdo in peccata. Un̄ Eccl. ij. dicit. Stā in iusticia et timore. s. nō cabēdi. fm̄ illud apli. Qui stat. s. ī uirtute. uideat ne cadat. Et Doct? de deo ait. Stabillis qz manēs das cūcta moueri. Stabat g̃ b̄ta uirgo Maria. nō in sensibilitate uel in mutabilitate. sed s̄ctitate. Et hoc triplicif.

Stabat fide leuata.
Stabat p̄cto nō inclinata.
Stabat de i uolūtati p̄formata.

¶ De primo dicit apls ad Ro. xj. de quolibet fideli. Tu fide stas. p̄ma ei rectitudo mētis est uera fides fundamentū uirtutū. Tpe quibz passionis. oēs apli et discipuli xp̄i. q̄ prius stabāt fide eleuati ad xp̄m credēdum. non solum de hominēz sed et de deū. Un̄ Petrus p̄ om̄ibz dixerat. Tu es xp̄s filius dei uiui. Marth. xvi. omēs p̄strati sūt ī infidelitate. Et sicut cū captus fuit xp̄s ī orto a iudeis. omēs corpe ab eo fugerunt: ut dicit euāgeliste: ita et mētē: credētes q̄m eū esse deū hōiēz s̄ctum et iustū uirū p̄p̄iaz ī ope et sermone s; nō deū. cernētes passionem ei? tamignominiosā. Quis enī Pet. et Job. p̄t? fugam reuersi sint ad eundem. p̄t? magist? captū. Petr? tñ sequebat a longe. ne agnosceret ut discipulus. quinimmo et ipsū cum iuramēto negauit se non esse. Jobes et si vsqz ad crucē secut? iuxta crucē stabat corpe. a longe tamen mētē. nec ip̄e agnoscebat diuinitatē. Sola beata uirgo stabat fide eleuata et fixa de eius diuinitate. expectans indubie suaz terciā die resurrectōis: ut merito dicat maris stella a stando. et lumen fidi mūdo naufrago retinēdo. In hui? signū triduano officio dñice passionis. cuz xv. cādele accēse firmenē ante altare. paulatim et successiue omēs extinguit. sola una accensa absconditur. que post officiū om̄ibz proferē ad illuminādu. xv. cādele accense designant. xij. aplos et tres Marias Magdalene. Salome. et Alphei. que p̄ ceteris cum aplis uidebantur fide illustratē et fir-

Capitulum

mate. Sed in illo triduo omnes extincti se lumine fidei deitatis xpi. solum in virgine remansit lumen fidei occultū. quod postea omnibus patefactum est. ad omēs suo exēplo illuminandum. Et hunc est q̄ nō accessit mane dominica sue resurrectionis ad monumentū cum prefatis Marijs: nō q̄ min⁹ arderet amore ad filiū. sed quia expectabat eū resuscitatum se visurā ante omnes. ideo nō querebat viuētē cū mortuis ut ille.

¶ Q̄tū ad secūdū. stabat a peccato non inclinata. nō iacebat. non sedebat. non curua erat. sed stabat. Jacet q̄s in p̄cto p̄ prauam operationē. Sedet p̄ mētis cōsensionē. Inclinator p̄ sensuales delectationē. Oēs nos cecidim⁹ quasi solum. s. a p̄fectione virtutū saltim quo ad p̄lacentiam sensualem. ubi p̄sistit veniale. Nam ut ait Aug⁹. Si omēs sancti et sancte interrogati fuissent. dū hic viuerēt. ut p̄ peccatū haberēt. omēs respōderent illud Tobis i canonica. Si dixerim⁹ quia peccatu nō habemus. veritas i nobis nō est. Excepta hac sancta virgine. de q̄ cū te peccatis agis nullam p̄osus de ea volo haberi mētionē. Nō ḡ cecidit nec i veniale. de quo Salōn. Septies i die cecidit iust⁹. s. sēp stabat. Ab quod etiā hortabatur apostolus discipulos: dicens. Stare ḡ succincti lumbos vōs i veritate. s. ne delectatio vels alia sit in vobis. Et tñ cum beata vgo fuerit immunis ab omni p̄cto: voluit de ipsam experiri tāta passionē i morte filij quātam nullus vnq̄ martir sustinuit i sua passione ut dicit Hiero. Hinc discas nō turbari non mirari si vides sanctos et s̄ctas multa aduersa sustinere in mūdo. sed intellige verbū Salōnis in puerb. Quē diligis deus corripiat. et flagellat omēs filiū quē recipit. Naz ut dicit apls ad Ro. viij. Proprio filio non peccat. ita nec matri ei⁹: cum tñ nullū haberēt peccatū. Et si quis bene consideret. inueniet q̄ qui acceptior fuit deorū s̄ctior. ille magis afflic⁹ est i mūdo. nō quide⁹ ad purgationē peccatorū q̄ habeat. cū nullū haberit virgo beata. sed ab mai⁹ meritū et p̄miū p̄sequēdū. Sta ḡ sup petra tuos dicit dñs Ezechiel. j. Super affice⁹ ne cadas.

¶ Q̄tū ad terciū stabat b̄a Maria firma. voluntati dei cōformās se. Ab quod hortatur apls fidelis ad Phil. iij. dicēs. Sic stete i dño km̄i. s. cōformādo vos dei voluntati. Sciebat beata virgo q̄ dei volūtas erat filiū suū pati ⁊ propter hoc in mūdo venerat: et scripture que sibi satis notē erāt hoc p̄nūciabāt. que falli nō poterant. Et eum in omib⁹ requiesqueret. ut de ipsa canitur. que nō aliter vere querit et possidet nisi cōformādo se diuine volūtatī s̄m rationem. Ideo stabat nō murmurabat. q̄ fili⁹ innocentissim⁹ pateretur. Non blasphemabat

Quadragesimum primū

bat iudeos. q̄ ab eis quib⁹ tot fecerat beneficia tam crudeliter tractaretur. Nō vinct⁹ a deo petebat q̄ illi a terra viui abscerberent ut merebātur. nō capillos vel vultū scindebat. quia vidua ⁊ sine filio consolatore remanebat. Sed stabat verecūda. modesta. lacrimis plena doloris immerisa. Ans. O domina quos fontes lacrimarū bicā erupisse d̄ publicissimis oculis tuis. cum attenderes vnicū tuū innocentem corā te flagellari. ligari. mactari. et carnem de carne tua ab impijs crudeliter dissecari. Et tamē ita diuine voluntati cōformis fuisti. ut saluti humani generis audibilis es. ut dicere audeam. q̄si nullus fuisset repertus q̄ filiū crucifigeret: ad hoc ut sequeretur salus hominū. et adimpleretur voluntas dei s̄m rationē. si oportuisset ipsa posuisset i cruce. Neq̄ enī credendū est minoris fuisse p̄fectionis et obedientie ab deū q̄ Abrahā. qui propriū filiū obtulit deo in sacrificiū manibus proprijs occidendū et p̄burēdū. Stabat ergo fixa in dei volūtate.

¶ In secūda parte not. S. ij. tatur penalitatis eminētia ineffabilis. quia iuxta crucē. Stet aliq̄s iuxta crucez. Aliquis longe a cruce. In cruce fuit solus xpc i. in maximo cruciatu totus. Crux enī dicitur a cruciatu. et magnū cruciatum sustinet q̄ vim sustinet. iij. q. j. Nulli dubiū. Dicit autē p̄s. i p̄sona xpi. vim faciebāt qui querebāt animā meā. i. vitā tollere. In omib⁹ enī illis locis in quib⁹ extimatum est vitā hoīs consistere. fecerūt maximam vim. Nam cū aliqui dicāt vitam reperiri in capite. alij i corde vel epate. alij in sanguine: in omib⁹ illis locis fecerūt maximā vim. In capite p̄ coronam spineā. In corde per apertionē lateris. In epate vel sanguine p̄ flagella in dorso et clauos in manib⁹ ⁊ i pedibus. unde totus sanguis exiret. In cruce ergo totus i vi cruciatus et solus. Ante ipse ait Isa. liij. Torcular. s. crucis calcavi solus. et de gentibus nō est vir mecū. Et in Psalmo. Singulariter sum ego donec transeaz. scilicet ex hoc mūdo ad patrem. quia ipse solus non erat subditus morti ex debito. tamen ipse solus peccata nostra super lignum crucis in corpore suo. id est penam peccatorum portauit. ipse solus fuit in passione sine consolatione. cum alij qui passi sunt. habuerunt aliquod refrigerium: ut dicitur. Quādo i horto orauit pro calice passionis transirento. auulsus est a discipulis quantū iacet est lapidis. ut dicit Luc. xxiij. c. ab innuēdū q̄ tanta distantia est inter cruciatum xpi in passione ⁊ cruciatū aliorū s̄ctoy. quātū distat purus homo a xpo: petra enī seu lapis: ait apls. est xpc: qui quasi infinitū dī

¶ Titulus

stat in pfectione ab alijs. ¶ Remoti a cruce sunt oēs illi qui nolūt sustinere aduersa in mūdo sed murmurāt p̄ deū. Nec compatiūt̄ x̄po. et si sustinēt inuiti hoc agunt. Isti et si iuxta x̄pi crucez esse videāf. in q̄tū patiunt̄ corpe quidē sūt iuxta s̄z nō mēte. Et similes sūt latroni a sinistris x̄pi qui crucifixus cū x̄po blasphemabat eū cū alijs. eo q̄ nō libere eū a pena. quaz inuit̄ sustinebat: vnō et reprobatus. Similes Symoni cireneo: qui angariat̄ fuit portare crucē post x̄pm. ¶ Iuxta crucem s̄o stāt omēs electi. qui ut mēbra x̄pi carnē suā crucifixerēt cū vitijs et cōcupiscentijs. ut ait apls. Qui nō solū patienter aduersa ferūt sed gaudēt qm̄ digni habitū sūt p̄ noīe ihu. p̄tūmelias pati. Qui p̄patiūt̄ doloribz et afflictibz ei. q̄s p̄ eis ē passus. Imitāf hi latronez. qui iuxta crucem fuit a dextris. arguētē locū. eo q̄ nō patiēter ferebat crucē. et se dignū p̄clamātem tātis penis. Et nos quidē iuste nam digna factis recipim̄. excusantē x̄pm. q̄ patiētem tāte innocentie. Dic vō nil mali egit. rogātem illū ut deū p̄ salute aie. Memento mei dñe dū veneris i regnū tuū Luce. xxiij. hoc igit̄ sentiētes quod et i x̄po ihu fuit. cū nō deceat sub capite spinoso mēbz fieri delicatū: dicit cū affectu q̄ effectu illō ps. Calicem salutaris accipia et volūtarie bibēdo. et nomē dñi inuocabo. ut me abiuuet ad sumendū et nō horrendū. ut sum iuxta crucez et inde a dextris ei collocatus. ¶ Null̄ fuit cū x̄po i cruce sustinēdo. s̄. tantā penā quā tam ipse. sed nec Paulus. Quis enim dicat crucifixus sū nō dicit q̄ sit affix̄ cruci x̄pi: sed sue. Om̄s igit̄ sc̄i iuxta crucē stāt. p̄p̄n̄. quius tñ alter altero. Nulla aut̄ p̄p̄n̄ quior ad eā matre ei. et merito: cū ess̄ illud corpus de ei s̄ba l̄z alia p̄sona ab ea. p̄maxime igit̄ stabat iuxta crucē m̄f e. p̄p̄n̄issima in doloribz ut dicere posset illō Trenz. O vos omēs q̄ trāsitis p̄ viā. s̄. vite p̄sentis vñ dicitur viatores: attendite et videte si est dolor sicut dolor meus. Tūc impleta est i ea p̄p̄bia Symeonis dicētis. Tuā ip̄i aīaz p̄trāsibit gladius Luc. ij. Animā siquidē intellectiua p̄trāsuit gladii verbi dei. penetrabilior om̄i gladio ancipiti. tūc ruminādo et intelligēdo scripturas. q̄ oñdunt immēsitatem doloris x̄pi i passione. Ita videt̄ exponē Amb. Et ex huius meditatione gladii doloris ei p̄trāsuit aīaz sensitiua. nec istud est p̄ id qd̄ dictum est sup̄. s̄. q̄ beata Maria erat cōfōrmis volūtati dei. que volebat filium suū pati. Naz sicut de x̄po eius filio dicim̄. q̄ fm̄ volūtatem rationales volebat pati. et tamē fm̄ parē sensitiuam summe doluit et acerbissimos passus est dolores. q̄ ut ait Isa. c. liij. Vere dolores nostros ip̄e portauit: ita mater eius cū stabat iuxta crucem. fm̄ ra-

¶ Quindecimus

tionez assentiebat. q̄ filiū patere et quietā erat. fm̄ sensualitate summe dolebat. ut merito dicat. Attendite et videte si est dolor sicut dolor me. Nouerat vñq̄ sacras l̄ras. et spiritalis sancto reuelāte optime intelligebat. Et ex his et naturali ratione tripliciter poterat deprehendere immēsitatem doloris in filio patiēte. Qui erat sibi gladius summe afflictionis nec ei similis.

Ex passionis causalitate.

Ex afflictionis puritate.

Ex cruciatibus circūstantialitate.

¶ Considerādo causā passionis filij mei videte si est dolor sicut dolor meus. Considero em̄ q̄ causa huius passionis est. ut redimatur genus humanū. et satisfiat p̄ peccatis hūanī generis toti. p̄ peccatis dico. nō solū originalibz sed etiā actualibz. mortalibz. et venialibz: toti humani generis. nō solū pro electis sed pro reprobis. dicit em̄ Isaia. lviij. c. Omnes q̄i oues errauim̄. unusquisq̄ in viā suā declinauit. s̄. p̄ b̄sa peccata cōmissa. et dñs posuit i eo iniquitates omniū nostrum. i. penas peccatorū oīm nostr̄. Et ipse dñs ih̄s dixerat. Venit filius saluare qd̄ perierat Luc. xij. Sed totū perierat totū ergo saluauit q̄tū in eo fuit. s̄. sustinēdo penas p̄ peccatis oīm. Deus aē sicut omniū reprob̄. ita et culpaz et penarū eis debitor h̄e noticiā. et nil impunitū sua iusticia dimittit. Cuz q̄ p̄ quolibet mortali debeat̄ pena infinita. i. infernalis. nec homo cuz sit virtutis finite potest p̄ se satisfacere debito infinito: ut deo satisficiet de tātis offensis. oportet q̄ x̄p̄s filiū meus q̄ infinitus est sua diuinitate. i. hūanitate assumpta patiento sic satisficeret p̄ om̄ibz. p̄ passionē meritū infiniti. Et penas sustinebit p̄ om̄ibz p̄cis n̄ris. et sic pena ei erit quasi infernalis. Et p̄pterea ps. dicit in eius p̄sona. Repleta est malis anima mea. s̄. sēsiua malis. s̄. penaz. et vita mea i inferno appropinquauit p̄pter similes penas: et hoc pro p̄cis hominū. q̄ que nō rapui: ait idēz p̄ ps. tūc. s̄. in passione exolvebas. Fecerūt primi parētes et alij succēdētes furtū se subtrahēdo et suū obsequium deo: et ego hanc rapinā exolui. meip̄m exinanīui. vermis exinanitus et nō homo vsq̄ ad mortē crucis totū me exhibēdo. Cum q̄ filiū meū sustineat tales cruciat̄. ego que sum mater et pater ei. q̄ nō aliū patrē habet i terris optim̄ amātissimus. videte si est dolor sicut dolor meus: ut et ego dicere valeaz. dolores inferni circūderunt me gemitus mortis. Et quod adauget dolores meū est. q̄ cū filius meus sustineat tot imēnsos dolores et tāta pena que sufficiat p̄ om̄ibz satisficere et oīm debita soluere. tamen plurim̄ p̄pter suam cecitatem et ingratitudinē se p̄uabunt tanto fructu.

Capitulum

Secundo ostenditur magnitudo doloris in virgine ex puritate afflictionis in filij sui passione puritatez ac dico. qz nō habuit mixturā cōsolatōis: sic vinū dī purz qd nō hz mixturā alteri liquoris. Dolor fūbat i amore. tāto em̄ qd dolet de amissione vl̄ leſione alie rei quāto ipaz diligit. Et qz fūme diligebat mī virgo filiū. dilectione ⁊ naturali ⁊ gratuita et qz fili⁹ ⁊ qz optim⁹. vt dici poſſz vtriuſqz vna aīa vnū cor. Ideo bñ dictū fuit a Sy meone. tuā ipi aīaz. i. animā tuā que ē q̄ſi anima ei⁹ ppter fūmaz adinuicē dilectōz. p trāſibit gladi⁹ afflictōis. p trāſibit. i. p totūz trāſibit abſqz refrigerij admiratōe. **¶** Vidēte quāto qd ē delicatō et pplexiōez hē corpiſ meli⁹ diſpoſitā. tātomagis affligit ⁊ dolorē ſentit ex aliq̄ leſione corpiſ ipi⁹. Et hunc eſt qz de eadē plectōne ⁊ oīno fili⁹ infirmitate. magis gūat ⁊ dolet delicat⁹ qz ruſtic⁹. quāto etiā p corpiſ qz patit leſionē. eſt magis ſenſibilis: tāto leſio magis affligit. **¶** Nū vidi⁹ p expientia. qz frigus vel alia leſio magis affligit i manib⁹ vl̄ pedib⁹. qz i reliqz pib⁹ corpiſ. ex eo qz eſt pars magis ſenſibilis ppter cōcurrētia pluriū oſſiū. neruoz. et vena. Cū autē pēpue paſſio xpī fuerit i manib⁹ ⁊ pedib⁹ facta. ppter pſurā corpiſ cū clauis i cruce. et ſuſpēſionē toti⁹ corpiſ i illis. Ideo qñ virgo mī vidit impleri illō ps. i. p ſona filij dictū. **¶** Foderit man⁹ meas et pedes meos. et dinumerauerūt oīa oſſa mea. i. ita violē ē extēdēt i cruce. vt poſſēt ſigillatim oīa oſſa dinūerari. marie doluit fili⁹ p paſſionē. ipa p opationē. **¶** In tāta paſſione nullaz habuit ab alio cōſolatōz. Nū dicebat p pphaz. Qui me cōſolare nō inueni. Non eū cōſolabā ſic fieri ſolet morti abdicatis a ducentib⁹ eos. Non iudei. ſed illudebāt ei cū pncipib⁹ ſacerdotū ⁊ blaſphemabāt. Nō gētilēs. ſz coronā ſpineā imponētis capiti pcutiebāt eū. Nō diſcipul⁹ qz fugerāt. ſm illud longe feciſti notū meos a me. Nō marie cū iohē. qz fide diuinitatis ei⁹ amiſerāt. Non p̄ etern⁹ cōſolat⁹ ē eū. ſ. ab liberatōe eū de manib⁹ inimicōz. ſz p nob⁹ dōdit illū. ait apls ſ. volūtati eoz pmitte dō agē q̄cuqz cruce lia voluerit. Et qd pl⁹ eſt. et oīni admiratōe et cōpaſſione digniſſimū. qz et ipa p intellectionē xpī qz fruebat⁹ cōtinue deo. nō eſt cōſolata eū. ſz derelicta illā pē ſclitūā tātis dolorib⁹ immerſā. Et ppea ipē i cruce clamauit cū lacrimis ⁊ clamore valido. vt ait apls ad Heb. Deus me⁹ deus me⁹. vt qd derelicta ſi me. **¶** Ma. xvij. Clamaueſt iuſti ⁊ dñs exaudiuit eos. ait ps. Dies veteris ⁊ noui teſtāmēti i tribulatōib⁹ ſuis ⁊ cruciatib⁹ dñs exaudiuit. et ſi nō ſp liberatō ab illis peniſ. tñ ſp cōſolatō mēte eoz. vt i cruce pſiſtēt. ſpctū pmi⁹ ⁊ dñi bñplaciti. Ego at clama bo p diē ⁊ nō exaudies. dicēdo de me⁹ qd. cla

Quadragesimūprimū

mās ſe derelictū. ſi ex eo qz diuinitas ſepata eēt ab illa humanitate. qz qd ſemel accepit dei fili⁹. nūq̄ dimiſit. ait Damaf. ſz ſe derelictū dicebat. qz ps e⁹ intellectiua. e⁹ gau di⁹ cōſolatōis qz fruebat⁹ i oībo. nū influebat aut cōdicarat ſenſitiue ad cōſolationē: et i hoc nō exaudiebat. qd i nullo ſcōz accidebat. Et idō dictū eſt. qz afflictio vel paſſio fuit pura. ſ. ſi admiratōe cōſolatōis. **¶** Nec autē oīa audies mī. gladi⁹ p trāſiuit aīaz ei⁹. intelligēs eū nō derelictū p ſepatōez deitatis. ſed p ſubtractionē oīs refrigerij et ſuauitatis. **¶** Attendite ḡz videte ſi eſt dolor ſic dolor meus. **¶** Nācti pñs fui ⁊ iuxta crucē ſteti et hoc totū ad augmētū doloris. Que em̄ mī qz hñs filiū pñez etiā in tōmētis nō valeat vel i aliq̄ cōſolari. ipm amplexari. oſculari. potū porrigē. Ecce fili⁹ meus dilect⁹ ab mōte ſteti. hoc expmēs vt reſocilleſ. nec ſcintillam aq̄ poſſū p̄bere. nec ipm exergere. caput ex gūamie inclinatū nec valeo illū brachijs ſuſtētare. a me remotū. vñ nec āplexari. **¶** Et ſi audio vñ ex ore e⁹. Ecce fili⁹ tu⁹. ſ. Iohē. Et hoc vtiqz vñ dei gladi⁹ acut⁹ qd p trāſiuit aīaz meā. **¶** Reuera: inq̄t Bern. hoc vñ ecce fili⁹ tuus pluſqz gladi⁹ fuit. qd p trāſiuit aīaz e⁹ vñ ad diuiſionē aīe ⁊ ſp̄s. **¶** Quā cōmutationē Io. p iū tradidit. ſuus p dñō. diſcipul⁹ p mgro. fili⁹ zebēdi p filio dī purus hō p vero deo. Quō tuā affectuoſiſſimā aīaz nō p trāſiuit hoc audito. qñ ⁊ nīa lz ſaxea lz ferrea pectora ſcindat ſola h⁹ reſcordatō. **¶** Anf. O dñā mea qd ſingultib⁹ ex tiabo puriſſimū pect⁹ tuū veratū. cū audies Mīr ecce fili⁹ tu⁹. vñ pgrue dicē potēat illō **¶** Hiere. Amari tudie ſpleſti me qd. **¶** Qd ab ecclīa. ſ. de ecclīa tñs ipi⁹ paſſiōis p̄ p̄pēdi i menſitas doloris vñ mīris. qz ſtabat iuxta crucē. **¶** Notandū. qz ſeptēz ſūt ecclīa tñe ēca ipaz paſſionem xpī. **¶** Ex patētis dignitate. **¶** Qd ab p̄mū **¶** Ex inferētis puerſitate. **¶** manifestū eſt qz **¶** Ex t̄pis ſolennitate. **¶** qz dignior ē p **¶** Ex loci vilitate. **¶** ſona qz offendi. **¶** Ex afflictōis vniuerſitate. **¶** tātomaior ē of **¶** Ex ſuſtinentis ſocietate. **¶** ſenſa ⁊ p pñs **¶** Ex fructus paucitate. **¶** ſuſtinenti ⁊ oīni attinēti ei. **¶** Dñs ihs deus erat et hō. vñ dignior: pſōa eē nō poterat: qz quīs dñitas ſua pati nō poſſit. nec aliqz eā attingēt ab offendēdū: tū qz hūanitas illa erat organū qd baz et veſtimētū qd diuinitatis. **¶** Nū apls ait. habitu inuēt⁹ vt hō. ad Phil. ij. **¶** Io oīs iniuria facta illi hūanitati ⁊ corpi. p̄ dici facta deo: ſic qz frāgeret vel ſpueret i veſtē qz indut⁹ ē impator. nō dicē facē iniuriā veſti ſed impatori. qz ea indut⁹ eſt. Inquātū etiā hō erat de pgenie regali ⁊ ſac̄dotali genit⁹. rex et ſacerdos ſumm⁹. innocētiffimus. ſapientiffimus. ex mirac̄lis. ſanctitate. et docē.

¶ Titulus

na famosissimus. cum igitur ei fuerint illate
tot contumelie. irrationes. maledictiones. in-
famationes et afflictiones corpori. inde sibi ma-
gnus exurgebat dolor et mater ei? q? stabat
iuxta crucem oia illa audiens et videns: dicere
poterat illud Job. *Os meum pforat doloribus.*
ossa sunt potentie aie q?o p?stuit robur ei?. *Os*
autem dicit in singulari q? potentia sensitiva
Naz ut ait Bern. Captiuo? libertas capi?e
gl? angelor? illudis. de? oim flagellat. can-
dor lucis eterne et specul? sine macula co-
spuit. Et cu? vita omnium occidat. q?o restat
nobis miseris agendum. nisi ut eam? nos et
moriamur cu? eo p? compassionem ei? et ad ma-
trem ei?. *Dolebat* siquidem de iniurijs tanti fi-
lij. t?sancti. t?innocentis. sed non min? de offe-
sa dei. Et ideo attēdit et videt si est dolor sic
dolor meus. *De* dicere posset. q?o ait Bern.
in psona xpi patiens. cu? sit tāt? dolor: quem
patior. tantu? pl? crucior. cu? te ingrati expi-
or. s. de tāt? bñficio. ¶ *Ondit* scdo magni-
tudo doloris in virgine ex circumstantia in-
ferentis istaz passionē filio. Quāto enī ples
ocurrūt et diuersor? statuū et magistratuū
et amici et valde bñficiati ad inferēdū iniu-
riaz et mortē valde ignominiosā alicui: tā-
tomaior dolor et afflictio sequit? in passo. et
in q?libet attinēt et amico ei?. *De* ad in-
ferendā passionē tamamarā et obprobrio-
sam xpo cōcurrūt de omi genere et statu. ac
etiā q? prius erant discipuli. ac etiā summe
beneficiati. Et ideo virgo mater e? dilectissi-
ma sume doluit. stās iuxta crucē. *Astiterūt*
reges terre: ait ps. et principes cōuenerūt i
vnu aduersus dñm et aduersus xpm eius. s.
ad mortē ei inferēdaz. *Reges* quidē astiterūt
s. Herodes rex galilee. q? spreuit illū cuz ex-
ercitu suo indutū veste alba. et ut fatuū re-
misit ad Pilatū ut iudicaret eum. *Rex* ro-
manor? mōarcha. s. Tiberi? impator: etsi nō
in psona. tñ p locū suū tenētz Pilatū. s. p
sicc iudee. q? debet sniaz mortis p? eū ad tu-
mētū ppli clamātis. s. crucifige crucifige eū
¶ *Principes* q? sacerdotū oēs isti astiterūt. i. añ
alios oēs et gentiles et plos iudeor? ut pñci-
paliores. *Nā* pñcipes sacerdotū colligētes
cōciliū p? hoc. et pñcipes eor? sumo sac-
doti Caypha cōsultētz decernētz. q? expe-
dit vob ut vn? moriat? p? plo exinde q?stet opor-
tunitate? capiēdi. Quē cu? cepisset nocte p?
dūte? faciet? Juda discipulo suo. iterū lū-
mo mane puenētz ad inq?rēdū falsū testio-
niū p? eū. Et cu? nō inuenire possent testio-
nia puenētia. mltā falsa dicētib? ab inter-
rogatōz et ab iuracōne Cayphe sumi sacdo-
tis. cu? diceret se eē xpm filiū dei bñdicti: ab
exp?ssione tante veritatis. et tātis miraculis
suis approbate docēte: iudicarunt eū reum
mortis: et p?spūta. alapas. et ptumeliās. ut
malefactorē Pilato pñtarūt occidēdū: et cū

¶ Quindecimus

in ipa passione ser? femineus dēss. et vilissi-
ma ancilla ostiaria. q? etsi non potuit adire
ibm. p? multitudinē alior? eū irritētum et
affligētū. ondit disciplinā q?z ut capet. tā-
q? discipula xpi. sed q? hoc incōsulte negauit
euasit capturā. *Milites* autē Pilati q? gentiles
erāt p? sniaz latā a pilato. postq? illuserūt sa-
tis: indutū veste coccinea ad crucis patibu-
lū deduxerūt. Et sic oēs puenētz i vnum ab-
uer? xpm. Quātū autē fuerit bñficiati ab eo.
nō posset etiāz pl?o tpe explicari. aliq?o tñ
vel breuē pstringā. vts obis pphē Michee.
oj. c. i. psona xpi ad pplm illū scelestū et ing-
rissimū. *Popule* me? q?o feci tibi. et i quo qē.
hoc bñtibi feci. *Pater* tuos Jacob cū filijs i
egipto p? Joseph nutritui famis tpe ne pe-
rires. Et p? tpa multiplicatis sup nūe? de-
dura fuitur egipciōz te eduxi. *A* flagell-
q?o egipitū toram pcussit te libe? feci. *Mare*
rubr? tibi aperui ut p? eū sicco vestigio trās-
ires. *Pharaonē* autē cū exercitib? suis ibi (b-
meri. *Māna* de celo pñtū p. xl. ānos te pa-
ui. *Aquā* tibi de petra fluxi. insurgētes p? te
hostes pñtravi. *Deon* regē amorēor? et og-
gigāte regē basan. *Terrā* fluentē lac et mel
pñtū tuis a me pmissā exterminatis. xxx. i.
de regib? et plimis natōib? tibi largi? sū. Et
p? i mōte syna legē suādam tibi tradidi. *A*
captiuitate diutina. s. p. lxx. ānos ppter sce-
lera tua i babilonia portata te liberans ab-
p?a sub Esdra. Neemia. et zorobabel reduxi
De gūi opp?ssione antiochi regis p? Judaz
machabeū cuz frīb? te excussit. *Ecce* q?o feci
tibi. *Nūc* g? mibi. si tanta bñficia a me tibi
collata hāc talē retributōz meruerit ut me
crucifigēs. *In* q? molest? fui rñde mibi. *Ego*
ex genere tuo carnē sumēs. regale solū ce-
li dimisi: ut tibi fr? eē. *Ego* p? ciuitates tu-
as castra et vicos di?curri. i. tui vilitatē la-
borās. *Ego* sp? i tēplo docui q? te saluū facere
posset. *Ego* cecos tuos illuminavi. leprosos
mūdavi. claudos erexi. obsessos a demōib?
liberaui. surdis auditū rñstitui. mutis loq?az
i firmis sanitatē. mortuis vitā. *Nūq?* i his
molest? fui: *Precepta* declaravi. errores cō-
futaui. vitia repñendi. pñtia pfectōis adie-
ci. *De* q? vitas obiū parit ap? insipientes.
q? gignere dz dilectōne. *Peto* i his tibi mole-
stus fui: nolēs vitatē audire. *Quid* vlē tibi
facē potui et nō feci. beccine reddis dño pple
stulte et insipientes. *Cōsiderās* ego m? bñficia
facta a filio suo pple illi. et nō ab eo tāta p-
uersitate. tāta crudelitate cruci affigi. valdē
dolebat. ut dicē poss? illd ps. defecit i dolore
vita mea. *Attēdit* g? et videt. si ē dolor sic
dolor me? ¶ *Ex* tps solēnitatē et ampliā-
tus ē dolor i virgine mēe. *Erat*. n. solēnitās
phase seu azimor?. que erat pceptua super
omēs alias. in qua tenebantur ex lege omēs
iudei venire de quibuscunq? ciuitatibus et

locis uenit ad templū in hierosolimīs situm
ad sacrificiū offerendum. nisi legitimū ha-
beret impedimētum. Et quia per varias ca-
ptiuitates eorū erant satis dispersi per orbem
et in ytalīa et in Asia et affrica. ut patet Act.
ij. de omni pene natione conuerterāt hierlm ad
illud festū. Quanto autē quis p̄dempnā ad
mortē p̄pter maleficiū. p̄currētē maiori p̄cur-
su ppli. tātomaior ei insurgit pena p̄fusiois
et erubescētie. Considerat enim q̄ quilibet vi-
dens narrat alijs. etsi peregrinus est: reuer-
sus in priam suā. refert et diuulgat ciuitati
sue de illo malefactore et ignominiosa puni-
tione. et sic ubiq; infamis abhominā. De gra-
ui aut crimine calūpniōse accusarūt de blas-
phemīa dei grauissima ap̄d iudeos. quia dei
filius se dicebat. De crimine lese maiestatis
maximo apud legea gentiliū. Quā in titulo
sup crucē scribi fecit pilatus. Ihs nazarenus
rex iudeorū. q. d. Nec ē causa passionis huius
q̄ usurpauit sibi regnū iudeorū. faciēdo se re-
gē. et p̄hibendo tributa dari cesari. et p̄ hoc
q̄ rebellare faciente pplm Tiberio impatori.
Et ut omnes possent legere. ex q̄ de omni gente
ibi erāt. s. iudeorū. grecorū. et latinorū. scribi fe-
cit lris grecis. hebraicis. et latinis. Conside-
rans igit virgo m̄r que stabat iuxta crucē.
tantā p̄fusione tam publicandā p̄ orbē. filij
sui defamatōem nō poterat nō valde dolere
Sed et de offensa dei in tante solēpnitatis tpe
in q̄ magis debebat deum venerari p̄ bñficijs
collatis illi p̄lo. Erat enī festū illd institutū
in recognitiōe liberatiōis illius ppli de fuitu-
te egipti p̄ sanguinē agni. Ubi ḡ debebat sa-
cerdotes templū dei ornare. vasa dñi mūda-
re. sacrificia preparare. omīto dimissis. ad hoc
totū studiū ponūt. ut agnus imaculatus qui
tollit p̄cā mūdi occidat. nō ut sanguine ei
fuso mūdus redimat: s; ne terrena amitta-
mus ne veniāt romani et tollant n̄m locū
et gentē. ne correctorē vitiōrū n̄fōz habea-
mus. ne eū magis honoratū q̄ nos a p̄lo vi-
deamus. Qd aut dicunt. Nō in die festo hoc
agamus. non ob reuerentiā facti conueniunt
hoc facere ne deus offenda: s; ne tumultus
ppli p̄gregati fieret et de manib; eorū auferat
Et iō dicere poterat virgo m̄r illud t̄fē. j.
Posuit me dñs desolatā tota die merore p̄se-
ctam. et infra. Audite obsecro vniuersi ppli
et videte dolorē meū. s. si est similis. Quā-
to onditur ex loci vilitate augmentatio dolo-
ris eius. q̄ in loco vilissimo crucifixus ē. Nā
ut narrāt euāgeliste. duxerūt eum in golga-
tha qd est caluarie locus. et ibi eū crucifixe-
rūt. Qui locus iō dicebat caluarie. quia ibi
erāt ossa mortuorū et caluarie et alia cadaue-
ra. et ibi occidebant vilissimi homines et ma-
gni malefactores. Ibi stabat iuxta crucē ma-
ter eius. et videns locū tā uilem. ac filiū eius
regem regum et dñm dñantium factum ob-

probrium hominum. et abiectio plebis. bice-
re poterat illud t̄fē. j. Idcirco ego plorans
et oculus meus deducēs lacrimas. q̄ lōge fa-
ctus ē a me solator. Sed iste loc⁹ fuit ultim⁹
terminus passionis. p̄sideremus et alia loca
in quib; passus ē et quiliā. Et p̄mus quidem
fuit in orto vel p̄e ortū. in q̄ fecit ofonem ne
biberet calicē passionis fm instinctū sensua-
lītatis. n̄ fm determinatōem rōnis. In orto
delitiarū. s. pabisi fuit furtū perpetrātū a pri-
mo adā. de fructu arboris inēdicte. et p̄e or-
tū fuit principiū et finis passionis. quā a se-
cundo adam x̄po solutū est furtū in arbore
crucia. N̄ in canticis dī. Sub arbore mala
suscitauit te mortuā in peccatis. Ibi corru-
pta est genitrix tua eua. s. p̄ fructū decepta.
Ad illū locū accedens p̄e ortum multitudo
magna euz sustib; gladijs. et laternis ut ab-
latronē magnū capiendū dūce eorū iuda p̄di-
tore. cū appropinquasset ei. ostēdit dñs ihs et
potentiā suā et beniuolentiā. Potentiā quidē
q̄ eo dicte. Ego sū quē queritis. subito om̄s
ceciderūt in terrā retrorsū. amissis cor̄poris
virib; ut pateret om̄ib; q̄ nō coactus patie-
batur. Beniuolentiā. q̄ etsi tanta crudelita-
te ab capiendū venerāt. abscissam auriculaz
malcho a petro. q̄ primus iniecerat manū
in magistrū: ei restituit. Eo aut captor ex di-
scipulis eius fugientib; vnus (forte Joh. ut
p̄e credi p̄t. si euāgelist nō ponat) venit in
bethaniā ubi mater ihs erat cū alijs marijs
nūcians cū lacrimis capturā filij. Quo audi-
to p̄transiuit doloris gladius aīam eius. no-
ctem ducēs insomniē et lacrimis plenā. Et
qd orare aptius poterat q̄ illud. Exaudiat
te dñs in die tribulatiōis: p̄teget te nomē dei
iacob. Mittat tibi auxiliū de seculo etc. Liga-
tus aut ihs ut a vinculis p̄corū solueretur. d
loco illo duct⁹ fuit ad annā p̄mū socerū cay-
phe. ubi a mīstro e⁹ crudelē exalapat⁹. In-
deq; ad atrijū cayphe p̄ncipis sacerdotūz du-
ctus ē. et tota nocte afflictus. fm illd. Casti-
gatio mea i matutinis. Mane aut facto ma-
tre ei⁹ ciuitatē intrāte. plurimis deuotis mu-
lierib; associata lacrimis plenas oēs inclina-
bat ad fletū mulieres occurrētes. Quidēq; fi-
liū iā afflicto sputis. manib; ligatū duci ad
pilatū. gladius p̄transiuit aīam eius. Ip̄m
sequēs nec loqui valens impedita a militib;
puenit ad plateā domus pilati. ubi iudiciū
de eo exercebat. flagellari filiū plurimis et
durissimis ictib; audiēs. nec flagellis facta-
tos adhuc clamare. crucifige crucifige eū. et
n̄ hūc s; barrabā nob̄ dimitte. Quot de pu-
blicissimis oculis suis lacrimaz fōtes eribāt
certē gladius p̄trāsibat aīam eius. Demum
sn̄a iniquissime data. euz ducere ad locū cal-
uarie. sequebat eū multitudo mulierū plan-
gentiū et lamentantiū de morte ei⁹. quaz pri-
ma ip̄a erat. Quidēq; filiū cum corona spinea

¶ Titulus

quaz capiti infixerant milites pilati. faciesq
illa speciosam p filijs hoim sanguine de pu-
cturis spinaz fluete cruentata. sputis detur-
pata. Crucē sibi impositā in humeris p lassi
tubine ferre n valente dicere poterat. Quis
det mihi p te mori fili mi? O fili mi. lumē nō
solū oculoꝝ meoꝝ: sed glā oīm pplōꝝ. Ad
eos autē qui eū sequebatur 7 illas puerus:
redēpensans affectum et solatus ē: dicens.
Filie hīrlm nolite flere sup me. Prenūcians
eis futurū exidū ut sibi puidēt: subdēs. **S**z
sup vōsipsas flete et sup filios vōs 7c. **D**e-
mum in illo viliſſimo loco caluarie crucifi-
xerunt eum. **A**n stans ibi iuxta crucē dicere
poterat. **A**tendite 7 videte si est dolor sicut
dolor meus. ¶ **Q**uinto ex afflictōnis genera-
litate. oñditur magnitudo afflictōnis in xpo
paciente. et in mſe p̄paciente. Ab lrām verifi-
catū est in eo illud **Isa. 1.** a planta pedis vsq
ad verticē non ē in eo sanitas. 7 a vertice in-
choando. caput illud sanctissimū gazophila-
tiū sapie dei pūcturis acutissimis corone spi-
ne nec penetrātio vsq ossiū pforatū fuit. **E**gre
dimini filie syon aīe fideles ab alijs mūdi co-
gitatōnib. 7 videte meditādo regē salomonē
sapientissimū qui debuit sapiam saloni in dia-
temate spineo in q coronauit eū mſ sua sina-
goga iudeoꝝ: ex qua fm carnē natus ē. **O**c-
li piſſimi a quib intuitus petrus pgnosceſ
pcēm suū: fleuit amare. in derisū velati sūt.
facies eius plena gſaz deturpata ē sputis et
sanguine. ut leproſus videret **Isa. liij.** Nos vi-
dimus eū q̄ leproſū. **A**n nec ſputauimus eū
Gene eius candide. et rubicūde alapis pculſe
sunt. **E**cce debi corpus meuz p̄cucientib: aīe
ipe per p̄ſaiā. **E**t genas meas vellentib. **Au-**
res ille q melos audiūt angeloz. repletz sūt
blasphemijs. tetractōnib. ptumelijs. irrifio-
nib pplōꝝ. **D**ioſpha inquit in eius p̄ſona. ſa-
ctus in derisū oīm pplō meo canticū eoꝝ tota
die. **E**t itē. oēs maledicūt mihi. **N**ares bea-
tissime eius ad cuius odorē reuiuſcūt mor-
tūi. ut balsami aromatizātis. fatigantur se-
torib cabauez caluarie loci. **C**apilli eius ca-
pitis. 7 barbe delicatissimi violētia tracti aut
euulsi sunt. **O**s eius qd tamſanā. tamſapibis-
simā. tamuciliſſimā. et verissimā doctrinam
ptulerat: pculſū ē. et tanq̄ ouis ad occisionē
ductus nō aperuit os suū ad excusandū vel
pminādū aut maledicendū: sed benedicen-
dū et orādū p inimicis. **C**ollū eius suauissi-
mū colaphis attritū est. **M**onus eius poten-
tissime ex quaz ptactu infirmi pluriſimi ſana-
ti sunt. et leproſi mūditi. clauis durissimis
cruci affixe sūt. **P**edes eius quozū terra ſca-
bellū est quicq discurretes p ciuitates. villas
7 castra tantū laborauerūt. pro hoim salute
in cruce extenſi sūt. fm illud. **F**oderūt man-
meas et pedes 7c. **T**otū corpus illud dulcissi-
mū qd in cibū illuz salutifex nobis reliquit:
flagellis multis et diris cesū. dilaceratū 7 ſā-

¶ Decimusquintus

guine cruentatū. fm illud ps. **F**ui flagella-
tus tota die. **O**ſſa illa p̄fracta sūt. remāſerat
sola lingua 7 cor intēg. **S**z ne 7 illa sine ſua
lesione manerēt. **L**ingua eius aceto 7 felle in-
ſiti mortis amaricata ē. ut ſplereſ illd. **d**ete-
rūt in eſcā meā fel. et in ſiti mea potauerunt
me aceto. ps. **D**emū eo mortuo nō ſaciatis d
cruciatib viuētis 7 morte ei? **I**pū trahito la-
tus eius lancea aptum ē. **A**n exierūt ſāguis
et aqua medicīne nſe aſap. **S**z et in rebo ſibi
adherentib. ſ. veſtib in iuriati sūt. **N**ā diui-
ſerūt ſibi veſtimēta mea: ait ipe p ps. **E**t ſup
veſtē meā illā. ſ. ſp̄ſutile quā fecerat ei mſ ſua
miſerūt ſortē. **C**onuerſantes q̄ cū eo diſcipu-
los eū de relinqre cōpulerūt. cape cupientes
adolescentē qui euz ſequebaſ ſindone ſup nu-
do indutū niſi fuſiſſet. **S**tabat g iuxta cru-
cem mſ eius. et hec videns 7 ſcripta et p̄nū-
ciata recolens dicere poterat illud **Tren. ij.**
Oculus meus afflictus ē. nec tacuit. eo q nō
eſſet requies donec aſpiceret et videret dñs d
celis. i. nō tacuit a ſletu. eo q nō eſt requies
alicui mēbro ſilij mei donec aſpiceret dñs. ſ.
reſuſcitātio ipm a mortuis. **A**tendite igiē 7
videte o vos omēs ſi ē dolor sicut dolor meus
¶ **S**exto nō modica cā doloris sicut fuit in
xpo paciente. ita et i mſe p̄paciente. hoc. ſ. q cū
latronib crucifixus ē. **H**ic em̄ pati iuſtū et
innocentē cū alijs ſctis et p̄bis viris et iniuſte
p̄p̄nari ad mortē. ē aliqd refrigerium. ita
ecōtra p̄p̄nari cū ſcleratis ē angūtiū pene
cū ex hoc vidētes iudicēt illū celeſtē. **A**n et p
ſp̄ali iniuria et crudelitate erga eum. p̄dicit
Isa. c. liij. **E**t cū ſcleratis deputatus ē. ſ. ad
mortē. quod videns dgo mſ in filio ipleri. cū
in medio latronū crucifixus ē: valde doluit.
Hoc etiā xpc horrens fm ſenſitiuā orabat p
ps: dicēs. **N**e p̄bas cū impijs deus aīam meā
i. vitā. **A**nte 7 ſubdit q̄i declarans ſe neq cū
viris ſanguinū vitaz meā. **E**rat ſiquitē crux
illo tpe ſupplicii latronum. **L**icet nunc p̄ter
xpm in ea extenſū cum ſūma veneratōne trā-
ſeat ad frontes impatoꝝ et omniū xpianoz.
Erat mors maxie infamie 7 acerbissime pe-
ne. **A**nte in lege dictū est. **M**aledictus om̄s
qui pendet in ligno. maledictione. ſ. infamie.
Quod intelligentes ipſi maligni iudei. dixē-
runt nō recte: sed peruerſe cogitātes. mortē
turpiſſima p̄temnentes. **H**oc genus mortis
iō xpc elegit potiūſq̄ aliam mortē. ut docerz
7 p̄ſortar et quēlibet p̄ter nullā gen mortis
quātūcunq ignominioſū. quātūcūq̄ aſperz.
deū ſeu mābatū ei? qd̄cunq̄ deſerendū. ut no.
b. tho. p. **Au. in. iij.** p̄ter euz et ipe rex regū et
dñs dñantiū mortē ſuſtinuit imaturā. qz in
floē iuuetutis. violētā qz ab alijs 7 bñficiatis
acerbissimā qz crucis. vilissimā qz i medio la-
tronū. **I**duſtauit inq̄t a p̄ls ſemetipm vsq ad
ſcarnatōz iqt gl. vsq ad hūane mortalitatis
p̄cipatōz. vsq ad diabli tēptatōz. vsq ad ppli
dñſionē. vsq ad ſputa. vicia. flagella. alapas

et si hoc par: aliquid de genere mortis abbē
dū ē. nō cuiuscūq; sed crucis q̄ ceteris igno-
miniosior ē. Et quāto (ait Bern) minores se
fecit hūilitate. tāto se ondit maiore bonitate
Et quāto vilior. tāto in carior. Idē sup canē.
O hūilem et sublimē. o altissimū et nouissimū
o obprobrium hoīm. et glā angeloz. Nemo
sublimior. nemo despectior. Esto vilis q̄ntuz
nūq̄ xpo vilior eris. Ipe siquidē rex reguz et
dñs dñantiuz fuit vilissimo p̄cio venalis ex-
positus. a vilissimo p̄to vilissima pass⁹. Ali-
lissimo loco crucifixus. crucis suplitō tradi-
tus. inf latrones positus. cū inōssimis et vi-
lissimis hoīb⁹ deputat⁹. mō vilissimo tracta-
tus. Et enī tanq̄ malefactor bon⁹ dñs capīē.
tanq̄ furiosus māfuetus vinculis astringit⁹.
Tanq̄ pestifer saluator accusat⁹. tanq̄ fatu⁹
dei sapia irridet⁹. tanq̄ homicida vita hoīm
morti dāpnat⁹. tanq̄ leprosus et imūbus mū-
dator criminū extra menta eiicit⁹. tanq̄ latro
crucifigī. tanq̄ flagitiosissim⁹ p̄fatus ab
oībo et intueb⁹ nudat⁹. et tanq̄ vermis vilis
et vilissim⁹ sumus deus p̄spuit. abicit. et p̄cul-
cat⁹. Idē ille. Et tñ inter tātas iniurias et vi-
lificationes p̄ crucifixiōib⁹ deprecatur. latroni et
si p̄pter scelera crucifixū ad p̄niam p̄uersū nō
solū veniā: s; p̄dissū pollicet⁹: dicens. Hodie
mecū eris in paradiso. Stabat iuxta crucē mī
ihū. hec meditās. et doluīto q̄ defecta: ait ad
crucē ut pie crebri p̄t. Flecte ramos arbor al-
ta. cēsa laxa viscera. et rigor lētescat ille quē
debit natiuitas. ut lupni mēbra regis mti cē-
bas stupet. Ad filiū aut. Mibi nō loq̄ris. p̄ ius-
teis intercedis. latronē p̄solaris. Ad quē ille
Ecce filius tuus. exq̄ ab p̄rem p̄ mortē vato
loco mei iohēz dimittit. S; ista p̄mutatō ad-
auget dolorē. cū filius hominis mibi de p̄ filio
hominis imo et dei. Attendit et videt q̄c.
Septimo oñdit magnitudo doloris sicut
in xpo paciēte. ita et in mīe cōpaciēte. rōne
paucitatis fruct⁹ seu utilitatis ipsius passio-
nis. ex p̄te miserie pueritatis et ingētitudis
hoīm. Nā cū copiosa fuerit apō deū redēptō
adeo q̄ p̄ciū sanguis eius. ne dū oīs hoīes
erat sufficiens ad redimēdū: s; et mille mūdōs
si fuisset. et tñ pauci sūt qui se faciāt p̄cipites
fruct⁹ ipsius passionis. p̄pter desideria et ingēti-
tudinē hoīm. Sic at ex magno lucro qd̄ q̄s
videt se p̄sequi ex suo labore multū p̄solatur
ita ecōtra cū maxio labore quē q̄s tolerat vi-
det p̄sequi modicū fructū vel nullū. multum
p̄tristat et dolet. Clamabat ihū i cruce. sitio
et licz ab lrām p̄p̄ itensū dolorē sitiret corpa-
liter. maior tñ erat sitis spūalis desiderij sal-
uatōnis hūani generis. Et cū videt ipe et mī
e? pene ullū fructū tūc se q̄: s; poti⁹ ruinā p̄pa-
rari indeoz. p̄pter p̄fidia suā. casū contigisse
ap̄loz et in futurū multos p̄turos xpianoz.
dicē poterat illud Michē. vij. Ele mibi qz fa-
ctus sū sic q̄ colligit racemū in autūpno. Nā
tūc vidēmiata vinea nō repit nisi aliq̄s racē?

Ita et tpe passionis totā pene vineā humani
generis vidēmiauerat diabol⁹. ut sibi subbi-
tā remāsit aliq̄s p̄vus racem⁹. ut latro puer
sus. Et tūto fidē xpi p̄fessus. et aliq̄s ali⁹ quē
xpc collegit. Multū ḡ dolz xpcz mī e? de tāta
ingētitudine. An clamat p̄ Bern. Ad te clamo
qui p̄ te morior. Te exhortor q̄ i cruce patior
Elide clauos quib⁹ p̄fobior. Elide lat⁹ q̄ apior
et cū sic tātus dolor intus et exterior. pl⁹ tñ me
cruciat. q̄ te ingētu expior. hec ille. Et p̄ au.
Cū eēs inimic⁹ p̄ri meo recōciliaui te p̄ me.
et cū lōge esles veni ut redimerē te. et inē mō-
tes et siluas cū errares q̄sui te. inf lapides et
ligna inueni te. et ne lupoz ferarumq; rabido
ore laniarieris collegi te. laboravi. subaui. ca-
put meū spinis et p̄ olui. Latus meuz p̄forari
pmisi. tot iniurijs laceffit⁹ sū. ut p̄iugerē mibi
te. et tu diuideris a me. tāta. s. ē ingētitudo tua
Et Osee. vij. p̄qrens dñs: ait. Miscētia v̄ra q̄i
nubes matutina. et q̄i ros mane p̄transiens.
Miscētia v̄ra. i. quā vob feci in redimēdo. q̄i
nebula matutina q̄. s. cito p̄trāsit. ita illud a
mēoria v̄ra. et q̄i ros q̄ adueniēte sole subito
desiccatur. ita adueniēte calore tēptatōnum et
tribulatōnū. subito perit a vob mēoria pas-
sionis et grā per eam recepta. S; aīa deuo-
ta dicit illud Trens. Memoria memor ero. et
tabescet in me anima mea ex passione.

De tercio p̄cipali euz. §. iij.

bī mī ihū. mī imactata. mī intacta. mī vni-
geniti. deca mī dei et p̄plasmatoris oīm. et q̄ in
celis ē sū mīe. i. et is sū p̄re. mī vnici filij ihū
et iō pl⁹ amās et pl⁹ dolēs. Mī sola gēitrix to-
tius ihū. et iō plus amās q̄ si p̄rem hūiliss. qz
pl⁹ sua res. et tñ plus dolēs. An biere. ait. Fe-
mina circūdatit vīz. Dolz hō circūbare qd̄
suū ē p̄p̄iū. nō qd̄ alienū. In alijs filijs suba fi-
lij nō ē tota p̄p̄ia mīris: s; et p̄ris. Et iō nulla
mī circūbat filiū ut ego maria. Oīs alia si-
gura plurib⁹ lineis formatur. Circularis hō si-
gura vna linea claudib⁹. Sic. b. ego maria so-
la clausit inē viscera sua xpm. Alij filij dua-
bus lineis figurā. s. p̄re et mīe. Qd̄ circūdat
ex nulla p̄te ē aptuz: s; vndiq; clausū. sic bēa
ego maria an p̄tū. in p̄tū. et p̄ p̄tū. et iō circū-
dabit vīz. s. ihū totū p̄fectū. S; dolores p̄-
q̄s euasit p̄iendo. sibi resuati fuerūt i passio-
ne filij. ut dīc Jo. bam. Nec vlla vnq; p̄ariēdo
expta ē tātū dolorē. sic ipa iuxta crucē in cō-
paciēdo. Ex ipa aut mīnitare. i. generatōne
ihū. scēti sum⁹ f̄res ihū p̄p̄ qd̄ nō p̄fūdib⁹ hoīes
vocare f̄res: ait apls ad heb. dīcēs p̄ ps. Na-
rabo nomē tuuz f̄rib⁹ meis. Et iō sic debem⁹
p̄pati f̄ri n̄ro ihū i tāta ei⁹ passiōe p̄ nob. ita
et mī i n̄re de morte f̄ris n̄ri et filij sui. Unde ut
dīc Au. Cū ānuati xpi passio ab ecclia reco-
lit⁹. ita d; nos mouē ad p̄passionē sic nūc vi-
dem⁹ i pleri. Sic et mī n̄re p̄pati q̄ stabat iux-
ta crucē. Ipm at vesp̄e depositū sac̄tissimū
corp⁹ p̄ nicodemū et ioseph suscipiēs i gremio
mī. q̄t flumina lacrimaz. q̄ amarissios singul⁹

¶ Titulus

tus. q̄ alta suspiria: q̄ verba mestitie plena ex
ea p̄cesserit. q̄s possit exprimere: cū sigula mē
bra p̄quirēt: tādire cruciata. tātū: p̄fē delusa
osculare. 7 lacrimis irrigat fociata maria
magdalena. et alijs marijs. 7 duotis milie: ibi
Cū aī sero factū eēt deuoti homines pie et de
uote cor: p̄ illud de brachijs accipietes posue
rūt i monūto mēte p̄sēpta cū eo. fūuiscēs g
bēi sanguis: aut dñs latin' orō predi. Card.
quē p̄fudit aītor hōis p̄ fūda lacrimis. Nō ē
loc' i ḡtutibz. ubi tōrēs tāte dulcedis attin
git aīmas. Ihu bone cur tāta patris. cum
p̄fē i mīl p̄mīssis flos inocētie. Ego latro tu
cruce moreris. Ego re? tu p̄a plecteris nfe
neq̄tie. An te fecit sic amor ebrīū. ut nec cru
cē putes obprobriū amoris grā: s̄z de mībi mi
sero. si n̄ scognouero. ut mībi misero si n̄ re
cōp̄sauezo dignis opibz. Regnū q̄ritis. n̄ iī
bitis s̄n crucis clauī. portū petitis. n̄ venietis
s̄n crucis nauī. Sola ei digna fuit fere sc̄li p̄
ciū. atz portū p̄parare nauta mōdo naufrago
vite efne. quā ipe p̄cedat. ¶ De aduētū. II.
i virginem mariā cū apostolis. ¶ Cāpi. xlii.

Homines erant perfe
uerantes i oīoe cū maria mēte ihu
Acē. j. Dec dñr de his. f. aplis p̄
ascēsiōe xpī. cū p̄gregati i vñū
expectabāt spm̄ sc̄m p̄mīssū a xpō cū ait Jo.
ibi. Mittā vob a p̄fe spm̄ veritatis. ¶ An iero. i
fmōe. Ecce ihu ascēdēt cū q̄bo ōgo vacat in
scola virtutū. 7 meditat i lege mādator: dei:
ut et ipa sit forma disciplie xpī 7 exēplū p̄fe
ctōis. Cōuersat cū testibz f̄surrectōis 7 ipa
testis. Cōuersat cū senatoribz celi i f̄ra curiā
padii. sub spūsc̄i disciplia. 7 magisterio to
ti' biuie maiestatis. Inuenit p̄ma glōsa ōgo
ma. inē p̄mas sūmi r̄gis cohortes. q̄z vita n̄
erat iā de fra. Vinū n̄ h̄nt. dixit. b. ma. in nu
ptijs exis ad filiū. Quia nup. iste celebrate
inē xp̄m 7 eccl̄az erāt publicante p̄ aplos q̄
ibi erāt cū ea. Et vinū illō p̄fectū ē grē n̄dū
aderat i eis. qz n̄dū erat spūs bat' i illa copia
iō hoc orās: ait. Vinū n̄ h̄nt. Hoc aī p̄pinato 7
hausto. ita icaluerūt et seruide locuti sūt. ut
vino ebrī ab incredul' dicerent. Plane ebrī
ait Bern. s̄z vino nouo. qd̄ veteres vtres nec
mēret accipe nec p̄tinē valeret. Hoc ei vinū
ōa illa vitis fuderat de excelso. vinū letificās
n̄ statū mētis euerēs. vinū germinās virgi
nes n̄ apostataze faciēs et sapiētes. Nouū vi
nū s̄z b̄rantibz sup̄ terrā. Nā in cel' qd̄ oī co
piolissīe redūbāt. n̄ in vitreis nec in vasis
testeis: s̄z i cella vinaria i spūalibz apotecis.
fluebat p̄ vicos 7 plateas oēs ciuitatis illi'.
Vinū i q̄ est leticia cordis n̄ carnis luxuria.
Sic igr celū vino p̄po fruebat. qd̄ fra inter i
nesciebat. Fc̄m q̄z ē ḡuissimū p̄merciū inē ce
lū 7 frā. inē āglōs 7 aplos. ut exhibēt ill' ca
ro xpī āglia. ista. f. aplis vinū celi. Etqz in
fra spūs. caro i cel'. 7 deiceps oīa cōia i oībo i
cfnū. ¶ An 7 xp̄e dixit. Nisi abiero paci. n̄ ve.

¶ Quindecimus

ab vos. hec ber. ¶ Quātū potēs sit istō vinū
oīfū ē p̄ figurā i illa q. illa q̄p̄p̄ta fuit corā
dario r̄ge p̄ tres cubicularios ē. f. qd̄ sit for
ti' oībo. ¶ Qd̄o vn' dixit d̄ rege. secūb' d̄ vino.
tērti' p̄fecti' de mlierē. q̄rt' de b̄itate. Oīa bec
vñqz potētia sūt. Et ad lrāz vñqz reges potē
tes sūt ad mltā faciēda: s̄z vinū spūale grē. f.
potēti' ē ateo. q̄ ipos r̄ges 7 t̄rānos deuice
rit. q̄ n̄ valuerit martiribz illā grāz p̄ tōmīta
aufere. imo demū 7 ipos debuit 7 vicit. vi
nū ipi' grē p̄uersos ad fidē. Fortior t̄n mlier
quodāmō. f. ōgo ma. inq̄ntū. f. ipa p̄curauit
p̄gregatis aplis 7 alijs in q̄bo tūc erāt nuptie
eccl̄e. vinū ipi' grē qd̄ iēdit: b̄i ait. Vinū nō
h̄nt. f. i illa plenitudine et p̄fectōe q̄ nēcia erat
eccl̄e. Fortissima oīm veritas xp̄e. q̄ potuit
mittere et mīit qd̄ p̄mīit vinū ipm̄ spūale:
dicens. Mittā vobis a p̄fe spm̄ veritatis.

Sciendū aut fm̄ tho. su. §. j.
per Jo. q̄ an̄ iēca: natōes xpī ēplex vinū d̄fite
bat. seu vinū grē qd̄ h̄z ēp̄lice effectū. Est p̄i
mo moribicātū. i q̄ h̄gē iusticia. Est secūdo
letificātū. in q̄ notat sapia. Est sc̄io iēbria
t̄n i q̄ iīnuat caritatis beniuolētia. ¶ P̄rio
vinū ē moribicātū seu pungitū. ¶ T̄n samari
tan' ad sanādū i vulneribz sauciati. iūmīit vi
nū 7 oleū. vinū ut abstēgēt sanē vulnep. oleū
ut liniret. Sic i p̄nia 7 i regēdo oīz i cor: r̄gen
dis excessibz iūmīcē seueritate punitōis cū le
nitate mīe. vñ Aug. sup̄ ps. Duo ista nōia n̄
fuisē dñr. h̄o et p̄cor. Nā qz p̄cor ē: corzige
qz h̄o ē: miserē. Neqz ei liberab̄ hōiez si n̄ cor
reueris p̄corē q̄. xxiij. q. iij. duo s̄. i. ḡg. li.
mo. Mīcēda ē lenitate cū seueritate. faciēdū ē
qd̄bā ex vñqz t̄p̄amīcū. ut neqz nimia seueri
tate exulcerēt i b̄biti. neqz nimia lenitate sol
uāt. bi. xlv. disciplina qd̄ ibi d̄fisse p̄fēq̄. sic 7
i p̄nia q̄ ad iusticiā p̄tinz. si bā ē: vinū h̄f cō
pūctōis. fm̄ illō. Potasti nos vñ p̄pūctōis. 7
oleū lenit̄m sp̄i f̄mīssōis Job. Si occiderit
me. f. q̄ ad p̄ca: sp̄abo i eū. Hoc aī vinū d̄fite
ebat i vñ lege i q̄ iustī. i p̄fecta erat. vñ 7 x'
dixit. Nisi habū. iu. vñ a plusq̄ scri. et pha. nō
inēbi. in re. ce. B̄z i noua lege p̄fēta iustī. fi
nis legis xp̄e. ad iusticiā oī crebēt: ait apls.
7 alio loco. Iustificat ḡtis grā ipi'. f. xpī. s̄n
iusticia ei bā n̄ p̄t hōi eē sal'. ¶ An Mat. xxv.
Iustī i vitā efnā. B̄z s̄n grā et fide n̄ p̄t eē bā
iustic. vñ qz spūsc̄s babaī aplis ad p̄fēam
iusticiā. Jo appuit in die penē. s̄r aplos i sp̄e
ignis. q̄ vrit 7 purgat scōriā metalloy. Quod
p̄ea p̄ effectū oīdēt. zelātes p̄ fide 7 corzige
tes iniq̄s. ¶ An peti' ananiā et saphirā ōbo oc
cidit i crepato: io. qz ei mēbacū dixerūt. Et si
monē magnū p̄p̄ simoniā p̄bitōi adiudicauit
Paulus cor: inthū iēstuosū exēcōiās: ēdibit
sathane. 7 vñ ad t̄ps subtraxit. Vinū ḡ iustī
cie. b. maria a filio p̄curat platis: b̄icēs. vinū
n̄ h̄nt. Pauci ei sūt plati et rectores sc̄li. qui
puniāt scelera ut iusticia dictat. b̄f̄is d̄ caus
siue t̄iore siue amoē. pauci s̄ p̄corēs q̄ b̄eant

vinū vere p̄p̄tōnis de malis suis p̄p̄ctis.
¶ Secūdo vinū ē letificatiuū. ps. Vinū leti-
 ficat cor hoīs. Et fm hoc sapia dī vinū. cui?
 sapie meditatio maxie letificat cor hoīs. fm
 illō Sap. Nō h̄z amaritudinē puerfatō illi?
 nec tediū puctus illi? s; gaudiū Sap. viij.
 Hoc sapie vino vacu' erat mūd'. Nā si aliqd
 sapie videbat ēē in libris p̄hoz et poetaz. nō
 dā sapia erat: s; aparēs p̄f eloq̄ntiā et mūdī
 glām q̄ secū ēhebat. a dī abstinebū docz salōn
 in puer. dicēs. Noli respicē vinū cū flauescit
 in vitio. i. sapiam cū apparz ex claritate elo-
 quētie pulc. nouissie em mordebit vt coluber
 et sicut regul' venena diffidet. s; vt dic itē
 Canē. j. Meliora sūt vbera et'. f. spōse. q̄ vbe-
 ra ei' duo sūt testamēta vino. Omīs rō supne
 scie et terrene creature in eo ē. qui est caput
 eoz et auctor. quē qui nouit nihil ultra q̄rat
 q; hic ē p̄fecta dei otus et sapia. quicqd alu-
 bi querit: hic p̄fecte inuenit q̄. Deficiebat
 etia; ista sapia an̄ xpī aduētū. q; occultata
 erat et figurālis. Oīa em̄ (ait apls) in figurā
 p̄tingebāt illis. An̄ moyses loq̄ns et legē illā
 p̄p̄o docēs. ponebat velamē an̄ facie suā: sed
 xpō passo velū tēpli scissū ē. et spūscō de celo
 misso illa misteria apls et p̄ eos toti ecclesie
 declarata. An̄ et in linguis igneis missus est.
 Ignis h̄z illūiare et lingua abscondita cordis de
 clarare. et imēdiatē p̄scatores illi p̄us p̄teore
 loquebant maglia dei. Istō vinū sapie ego
 curat p̄dicatozibz. et iō ipi inuocāt eā. Ecē
 plū in noe q̄ plāruit vineā et bibēs vinū inebriatus est. **¶** Tercō vinū inebriat Canē. v.
 Bibite amici et inebriamī. Tūc. Bibi vinūz
 cū lacte meo. Ebrietas obliuiofū facit. sic vi-
 nū caritatis inebriās hoīem. obliuionē facit
 oīm ērenoz. audacē facit et secuz nil timēs.
 vt bī. ij. ebdre. viij. Deficiebat vinū istō plei-
 tudis caritatis. q; accepāt illi spm̄ fuitutis.
 in tiore. Cōuertit aut aquā tioris xpī i vinū
 amoris et beniuolētie. qn̄ caritas diffusā ē in
 cordibz n̄ris. p spm̄scēm q̄ datus ē nobis. ad
 Ro. v. Etia; ipi xpī discipuli antea timidi erāt
 vt ad vocē ancille p̄nceps eoz petr' xp̄m ne
 garet. Et p' resurrectōez in cenaculo clausi
 manerēt p̄p̄ timorē iudeoz. s; hausto vino
 spūscō. ita audaces. securi. intrepidi. et fer-
 uētes sūt effecti. vt corā p̄ncipibz sacerdotū et
 regibz mūdī. seruēter xpī doctrinā eis exolā
 p̄dicarēt. Nec p̄hibiti ab eis. nec celi poterāt
 reticere. oīmz terrenoz obliu. in cōi oēs vi-
 uebāt. Et iō i linguis igneis missus ē. q̄ ignis
 h̄z calefacē. vt legē ignē corda ignea linguis
 igneis pplis p̄dicarēt. Deficiente ḡ vino illo
 spūali. b. maria p̄gregata cuz apls in cena-
 culo mēte dicit. Vinū nō h̄nt vici isti nuptia
 rū. An̄ orans cū illis: inquit. Emitte sp̄ritū
 tuū et creabūtur. i. in esse spūali perfectō. et
 renouabis faciem terre.

¶ Tria in magno bui' mū. S. ij.
 bi ope cogitare debemus cū creatus sit. vici.

Quid sit. quō sit. et ad qd sit p̄stitutus Ber.
 Et in esse quidē rez inestimabilis potētia cō-
 mēbat. q; tā multa. tā magna. tā multipli. tā
 magnifice sūt creata. Hanc in mō ipa sapia
 singlaris elucet. q; hec quidē sur sū. hec dō de-
 or sū. hec in medio ordinatissie sūt locata. Si
 dō ad qd facit? sit: meditētia. occurrit tāntil
 benignitas. tā benigna utilitas. quē et ingēti-
 simos q̄sq; multitudie et magnitudie b̄fici-
 orū possit obzue. Potētiſſie liquitē ex nihilo
 oīa. sapiētissie pulc. benignissie utilia crea-
 ta sūt. Tēzū et fuisse nouim' ab initō. et ad
 huc multos ēē in filijs hoīm. q̄ in bonis infe-
 rioribz sensibilibz mūdī h̄z. tota sensualitate
 de p̄ssī. et tēz se tēzrūt his q̄ facta sūt. quonā
 mō. vel ad qd facta sūt negligētes. Quid istos
 nisi carnales dicam'. Nō p̄mābit spūs me'
 in hoīe in eternū. q; caro ē: ait dñs Gen. vj.
 Paucissios ēē iā arbitoz. legim' tñ inullos
 qn̄q; fuisse. quibz sūmū studiū fuit atq; vnica
 sollicitudo. modū et ordinē vestigare factorz.
 adeo vt pleriq; non mō utilitatē rez p̄quire
 dissimulauerit: s; et ipas magnimē spreue-
 rint. cibo p̄uissimo. viliſſimoq; p̄cti. Ipi siq;
 tē p̄hos sese vocāt: s; curiosi a robis et vani
 rectius appellanē. vtrūq; igit' successit viri
 p̄bētiōres. vtrūq; q̄ nimiz et q̄ facta sūt. et
 quō facta sūt: trāſiliētes. in tēzrūt acie men-
 tis vt ad qd facta sūt viderēt. Nec latuit eos
 qm̄ oīa p̄p̄ semetipm̄ fecit deus. oīa p̄p̄ suos.
 Aliter tñ p̄p̄ se. alit' p̄pter suos. Oīa fecit p̄p̄
 semetipm̄. ḡtuita videlz bonitate. Oīa p̄pter
 electos suos. p eoz. i. utilitate. Hi sē spūales
 viri hoc mūdo vētes tanq̄ n̄ vtanē: in simpli-
 citate cordis q̄rentes eū. Primi volūtate. vl'
 voluptate. secūdi vāitate. terciū veritate im-
 pleti. hec Ber. Pro his orat emitte spm̄ tuū
 et creabūtur. Creant af hoīes i eē spūali p̄ fidē
 spem et caritatē. p̄p̄ hoc orat ps: bicens. Cor
 mūdū crea in me deus: et spm̄ rectū in noua i
 vīſceribz meis. i. p spm̄ fidi in q̄ ē rectitudo iu-
 sticie. q; iust' ex fide uiuit. Spm̄scēm ne aufe-
 ras a me. scēm. i. spē q̄ firmat hoīes p sapia et
 gustū supnoz. Redde mibi leticiā salu. tui:
 et spū p̄ncipali p̄firma me. i. caritatis. q̄ p̄nci-
 palis ē otus ita exponit Ihs. li ethimo. Et qz
 b. maria dī mī pulcre dilectōis. tioris. et agni-
 tōis. et scē spei Ecē i. xxiiij. Et pulcra dilectio
 spectat ad feruorē caritatis. Tior aut effect'
 sit fidi. fm tho. in sū. Agnitō aut ptineat ad
 ipam fidē. et scē spes. Et iō merito itelligēs
 et dicēs vinū nō h̄nt. Et p̄p̄ea emitte spm̄ q̄.
¶ De assumptione beate marie. et q̄ optimū
 est p̄ omnibz diligere deum. **¶** Capi. xliij.

Optimā partem elegit
 sibi maria Lu. x. ps. Quid mibi ē
 in celo aut a te qd volui sup frā
 Defecit caro mea et cor meū. de
 cordis mei. Et ps mea de' in eternū. Cōsidera
 uit pus hoīes dñs p̄tes elige. ex his que an̄
 eos p̄ponūtur. Dic em̄ sapiēs Ecē i. xv. Deus

¶ Titulus

ab initio constituit hominem et dimisit eum in manu filii sui. i. in libertate et potestate arbitrii sui. Posuit autem eum malum et bonum, vitam et mortem. Ad quodcumque voluerit: extendit manum suam. **H**ic enim quisque inclinatum ex sensualitate ad malum concupiscit. et ex ratione inclinatum ad bonum utitur. **M**ors autem ex peccato. et vita gratia ex bonis operibus posita sunt autem eum. et secundum quod placet sibi voluntarie eligit bonum vel malum partem. Quilibet igitur electus cum per se considerat istas partes mundi quid debeat eligere. et videtur quod nil ex creaturis mundi potest animam quietare: sed solus deus. quod ut ait **Aug.** in li. p̄f. Inquietum est cor nostrum donec requiescat in te. ipsum ut optimam partem elegit. dicitur. **Q**uid mihi est in celo. s. in quo quiescat appetendo et habendo. Multa sunt in eo magnifica. Ibi est sol cum sua claritate letificans. ibi luna et stelle cum sua pulchritudine. Ibi virtutes celorum que influunt in ista inferiora. mirabilia producentes. In celo quoque empirreo est natura angelica cum multis sanctis maximarum virtutum nunc. et si non tempore david. In angelis magna potentia. magna sapientia. magna innocentia. In sanctis multe virtutes et perfectiores. Sed certe nil horum repleat animum meum. quod non sunt. et si bona. non tamen optima et infinita quod appetimus ut quiescat. Quid volui o deus a te. o his que sunt super terram sibi multa bona. ibi divitiae. ibi aurum et argentum. ibi dulcissimi fructus terre. frumenti. vini. et olei. pomorum perfectiorum. Ibi palatia et possessiones magne. Ibi aialia varia. Aves in aere. pisces in mari et flumibus ibi honores et potentie seu dominia lata regum et principum. ibi vestitus ornatu varius. ibi pulchritudo hominum sapientia et eloquentia cum scientiis et artibus multis. Que omnia utique bona. quod a deo facta sunt. Sed quod omnia ista finita sunt. nec animam meam (que infinitus est potentia) imple aut quietare possunt: non sunt optima. **I**deo defecit caro mea per sensum tuum. que ab appetitu eorum que sunt super terram. et nil horum volui per fine ultio. Et cor meum. i. mens mea per intellectum seu voluntatem ab affectu finalium eorum que sunt in celo. quod fatiabor cum apparuerit gloria tua. Et deus cordis mei. que. s. est actor et possessor cordis mei. est per quem ex omnibus eligo. deus dico que est in eternum. Vel sic nolumus nunc: sed eligam in eternum. i. semper hanc partem quod optima est. **H**ic semper elegit. b. maria. super omnes alios. Et ideo congrue dicitur. Optima partem elegit maria. **S**ed mirum potest videri aliquibus. quomodo in precipua ista solennitate virginis non legatur euangelium aliquod pertinentis ad virginem mariam. sed ad martham et magdalenam. Ad quod tamen respondetur. quod quantum ad sensum litteralem verum est quod non pertinet ad b. virginem mariam. Sed quantum ad sensum spirituale et allegoricum. congruentissime pertinet totum ad beatam virginem plus quam alteri. Notandum igitur quod triplex est vita spiritualis. **E**lita activa gratia informata. **E**lita naturalis contemplativa deo associata. **E**lita fructiva in gloria firmata. **E**lita vero que est composita bonis et malis. et bene et male uti potest. Elita voluptuosa non nomino. quod bestialis est non humana

¶ Decimus quintus

i. secundum rationem. Sed de vita rationali otiosa loquimur. Et prima est bona. secunda melior. tertia optima inter partes vite spiritualis. Et hanc sibi hodie elegit maria. Quis enim in vita activa et contemplativa sunt quibus et in quolibet elegit sibi partem optimam. **¶ Q**uoniam igitur ad primum. s. de .s. i. vita activa. que secundum Gregorium et Augustinum figuratur per martham. tria dicuntur de martha opera pertinentia ad activam. que inveniuntur poplite in b. maria. virginem. Primum est quod martha excepit eum in domum suam. Secundum quod satagebat circa frequens misterium. Tercium quod sollicita erat et turbabatur circa plurima. **¶ P**rimum igitur opus sicut preceptum christi factum in veteri originali. Quod ergo dicitur in euangelio. quod intravit illa in quoddam castellum: sicut ingressum filii dei in hunc mundum. **D**icit autem mundus castellum quod habet portiones castelli rebellis. Primo quod fundamentum eius instat castri in alto monte superbie et populi. Et ab ipsa superbia (ut dicitur **Tob. iij.**) superstitit initium omnis perditionis. Secundo est munitum lapidibus duris. que fragili non possunt. Avaricie. usure. fraudulencie. symonie. quod ita duris sunt tales defectus ut fragili non possint per malleum verbi dei. Quis est enim qui velit restituere usuras rapinas. et beneficia symoniacae relinquere. quod nullus. Tercio quod habet fossatum plenum aquis immundis et fetidis luxurie. cum ranis clamantibus et per suadetibus in eis permanere. Quarto quod est clausum non recipiens dilectionem primum per iudicia. Quinto quod habet provisionem dissipationis per gulam. Sexto quod habet arma dissipationis generum per iram. ut blasphemiam. contumeliam. maledictiones. Septimo est detrusus et securus per accidens. Et quod istud castrum erat modum inobediens et rebellis deo patri. **I**ta ipse misit filium suum ad ipsum subiugandum. qui dicitur deus pater. **M**i fili iace in castellum quod est vos est. Hoc autem castrum invenit mundum in die incarnationis. Et mulier quedam martha nomine excepit eum in domum suam. Martha autem interpretatur domus seu provocans. Hoc est b. maria que per suam maximam humilitatem provocavit dei filium venire in domum utriusque virginis. Et ipsa domus apostolicis dicitur. que super omnes alias dominata est sue sensualitati et corpori. Nec aliquid creatura alia digna fuit recipere deum in utero sui domus. nisi b. maria. **¶ U**n cantus ecclesie. Domus pudici pectoris. templum repete sit dei. intacta nesciens virum. ubi precepit filiis. Nunquam fuit factum tamen cellas operum actus sicut fecit virgo ipsa preceptum filii sui de corpore suo. **¶ S**ecundum domus opus actus quod euangelium notat de martha est. quod martha satagebat circa frequens misterium. Hoc opus fecit. b. maria. in christi conversatione. et primo in eius natiuitate. Non crebatur quod ibi fuerit obstetrices. Dicit enim **hier.** nulla ibi obstetrices. nulli muliercule sedulitas incessit. ipsa b. virgo. de fra eum levavit. ipsa nudum natum parvis involuit. ipsa famelicentem lacte cibavit et potavit. ipsa vestiebat et denudabat. et in firmum etate brachijs suis portabat. **¶ O** quam frequenter ut filium suum osculabatur. ut deum amplectendo venerabatur. **I**psa enim fecit tunicam

incōsultem. ipa vspz ab passionē seqbať eū. cū alijs ministras ei vt pia m̃f. **E**cce quomō martha. i. dñā mūdi Maria satagebat circa frequēs misterium. **E**ñ in hodierna eplā bñ **E**ccl̃i. xxiiij. dicit. In bñtatione sc̃a corā ipō ministravi. Clerici vel religiosi q̃ seruāt cere monias 7 ordinatōes sue religionis 7 eccl̃iāz et bñ officiū dicūt in eccl̃ia in bona nota. et bñ p̃dicant. si hoc faciāt vt honorificent ab hoibz nō mīstrāt corā deo. qz nō vt placeant deo hoc faciūt: s̃ corā mūdo. **L**aici q̃ faciunt ieiunia 7 elemosinas vel etiā capellas. eccle sias 7 hospitalia vt laubent ab hoibz. ñ mini strāt corā deo: s̃ corā hoibz. et iō receperunt mercedē suā de opibz vite actie sue. **T**ertiu op' qd̃ bñ d̃ martha ē. qz martha martha so licita es: ait dñs. et turbaris erga plurima. **H**oc fecit. b. ōgo dñā n̄a in passione filij. tūc em̃ turbata ē fm̃ sensitivā. et sollicita ē circa plima. **N**ā cū iō. euāgelista vēit ad nūciandō ei q' fili' erat capt'. n̄ remāsit pene i ea spūs p̃ dolore. Et ab se fūersa sollicitabať quō pos set ipm̃ vidē añ mortē. **C**ūqz p̃gēs de bethata in hrl̃m mane obuiazet filio q̃ ducebat ab pi latū. cernēs faciē ei' spūris illatā. alāpis tu mefactā. ligatis p' tergū mībū more latrōis duci. vix valēs formare sm̃onē lacrimis ple na: dicebat. **D**eu fili. ego expectabā vos isto mane ad prābiuz: s̃z vīdeo q' oz nos sil' prābē i mēsa doloris. **Q**ñ bō duct' ē ab caluarie lo cū baīulās sibi crucē: dicebat. vt pie imagiā ri p̃t. et si euāgelio scripta n̄ sit. **D**eu me fili. **A**n te sic fecit amor hūani generis ebrīū. vt nec crucē putes obprobriū amoris g̃fa. vti: nā dareť mibi ista crux ad portādō sic te por tau i vfo meo. **Q**ñ ať i cruce clamauit. sitio multū sollicitabať vt possz ei vel aquā ad bi bēdū fēdē. **H**is ať bñc martha martha. qz as flugebat i vtroqz. s. corpe 7 mēte. **T**urbabať dolore erga plima. qz videbat aplos fide p̃di disse de xpi bñtate. **H**ic turbareť q̃libz p̃fe ctus xpian'. cū vidēt oēs xpianos fide relin q̃re. **T**urbabať d̃ iudeis de q̃z p̃genie erat. q' filiū suū crucifigerēt vñ reprobareť. **T**urba bať d̃ latrōe malo 7 iudeis q̃ xpm̃ blasphemā bāt. **T**urbata ē in aptē lateris cū exiuit s̃a guis 7 aq̃. **E**ñ dicē p̃ocat illō ps. **T**urbata sē oia ossa mea. i. apli q̃ dicūt ossa. qz sustenta bāt corpe eccl̃ie. sua erāt. qz in ipsa erat tunc eccl̃ia. **E**t aīa mea turbata ē valde. **H**ic 7 re ctiores 7 dñi ciuitatū qñ vidēt q' ppli n̄ recte īcebūt in bis q̃ sūt fidei. vt qñ recurrūt ad bi ufos. qñ peiorāt q̃tidie. n̄ celebrāt festa. 7 cor rigē dñt oia p̃c̃a notoria et n̄ faciūt. dicē p̃t eccl̃ia 7 tñm̃s deū. **T**urbata sē oia ossa mea ex dolore 7 p̃passiōe. **H**ic igi in vita actia. b. maria elegit optimā p̃m̃ inē g̃dus opm̃ ei'

¶ Q̃rtum ad opera vite cō. §. ij.
ēplatie tria et notant. Et p̃mū ē qd̃ bñ. Ma ria ať sedēs sec' pedes dñi audiebat vñ illi'. **H**oc op' vite p̃ēplatie tenetis mō vos atcē

te audiebo sm̃onē meū 7 deuote mebitanto. **H**oc op' fecit. b. ōgo plusq̃ oīs creatura. **N**ā magdalēa audiebat vñ dñi i paucis sm̃ōibz respectie. **S**z. b. maria n̄ solū in publicis. qñ cepit p̃dicare: s̃z et in puato qñ puer erat au diebat ab eo secreta alteri' vite ad sui solā tionē. **H**ic ē. b. m̃f q' tāta sciam tūc puer hēbat quātā nūc h̃z in cel'. verisilē ē q' inf̃ro gabat cū aliqñ d̃ secretis celestibz. **E**ñ vt pie imagiari p̃t. ponebat. b. m̃f dulcissimū filiū suū ad sedēdū. 7 ipa se ponebat ad pedes ei': dicēs. **O**dilecte fili mī. rogo vos dicite mibi ordiatōz āgeloz. quō stāt in cel'. qñ moyses 7 alijs p̃ph̃e d̃ his nil dicūt. et de sc̃is aiabz vbi collocabūt. **E**t q̃s bon' fili' q̃ inf̃rogat' amīe de re bona n̄ rñderet ei ad p̃solābū eā. **R**ñdēs g̃ fili' ad inf̃rogata: aiebat se cū p̃re 7 sp̃sc̃o ab initō mōi creasse celū ēpirreū 7 ipm̃ reple tū anglis. q̃s distixerat i nouē orbimibz. s. an gelis. archāgel'. p̃ncipatibz. p̃fatibz. ōtutibz. dñatōibz. thronis. cherubī. 7 seraphī. 7 i istis ordibz āgeloz collocabūt aie bñc sil' cū āgel' sc̃is. **E**t in p̃mo ordie erūt q̃ p̃nīaz faciunt. **Q**nd qñ xpc̃ cepit p̃dicare p̃mū thema fuit. **O**ñiam agite appropinq̃bit ei' regnū celoz 7 vt cū angel' sitis. **S**ecūd' ordo m̃f mea ē mul topulcor 7 p̃fectior. s. archāgeloz d̃ q̃ ordie fuit ille **G**abriel. q̃ vob anūciauit p̃ceptem meā. **E**t. b. ōgo. **O** fili mī 7 q̃s stabit in tā pul cio ordie. **P**ulcerrim' ei fuit ille q̃ mibi p̃ce: ptū tuū nūciauit. **E**t xpc̃ ab eā. **I**lli ibi collo cabūt q̃ vlt' p̃nīaz actualē deuotōz hēbunt. q̃ pl' ē q̃ p̃nīa. **T**ert' ordo. s. p̃ncipatuū adhuc maior 7 p̃fectior: ē. d̃ q̃z nūero ē ille michael ductor ppli isrl' p̃ destū. q̃ 7 p̃surget 7 stabit p̃ p̃plo xpianoz i fine mūdi ad iuuādū eccl̃iāz. **A**d quē ordinē ascēbēt misericordes in opibz corpalibz 7 spūalibz. **E**t ōgo b̄a. **B**ñ g̃ vere misericordes. **I**n q̃rto ordine. s. p̃fatū est pa ciētes. q̃ multa aduersa eq̃nimis tolerauerūt p̃ xpc̃o. etiā ab morte 7 vsqz certātō p̃ iusticia. **I**n q̃nto. s. ōtutū est pacifici q̃ cū oibz q̃ntū i eis fuit pacē hñtes. 7 nulli malū p̃ malo reb tētes. q̃s iert et inf̃ alios pacē ponē. **I**n sexto s. dñatōnū. est p̃lati 7 dñi gubnatōres eccl̃ie et sc̃li. q̃ p̃ portā intrarūt ad dignitatē. nō p̃ simoniā vel ambitōz. et bñ gubnarūt s̃b̃itos suos. cū rigore iusticie puniēdo malos. 7 dul core mīe adiuvātō opp̃ssos. 7 eq̃tate exaltā do bonos. n̄ expoliātō subditos: s̃z mīfos ele mosia subleuātō. **A**d septimū ordinē thono rū ascēdūt. q̃ sc̃lm̃ deserētes p̃fecte. paup̃tatē āplectētes volūtariā. cū xpc̃o mūbū iudicabē vt thoni i eis rēq̃scēdo. **I**n octauo est sapiē tes vera sapia. q̃ illūiat fide 7 doctria catho lica. alios docuēst ea q̃ sunt fidei. 7 illa quibz possēt hoies regnū celoz īgredi. **C**herubī em̃ isti q̃ interptant plenitudo scie cū sc̃ia hñtes p̃fecta opm̃ exēpla. **I**n vltio ordie. s. seraphī q̃ incēdētes i terptant: est p̃fecti in arbēti ca ritate sup̃ omēs alios. sic apli et alijs siles. **E**t

Quíndecimus

virgo mater ab eū. **O** fili dilectissime. ego in quo horz ordine ero: **E**t filius ab eaz. **O** mī mea. **H**os n̄ eritis in aliq̄ horz ordinē: s; sup oēs ordines eritis collocata. **D**ue em̄ cathe dre sūt nob̄ p̄pate i celis. **U**na mibi altera vob̄. sup oēs choros āglor̄ sedet rex. ⁊ tu mē mea i alia. **I**uxta illō qđ figurat̄ b̄f̄ de salō ne ⁊ mfe et̄ qđ accessit ab eū. qz assurrexit et filz̄ honorablr̄. et sc̄ prepari sibi sc̄e iuxta sc̄e et̄. t̄j. re. ij. **U**n̄ cātar hodie eccl̄a. **E**xaltata es sc̄a dei genitrix sup choros āglor̄. **A**ltera die inf̄rogabat mī filiū de locis ⁊ penis iferni. ⁊ xpc̄ edocebat. et ad q̄ loca varia et̄ p̄gūt b̄f̄ iuxta genera p̄cor̄. ⁊ sic de alijs. **Q**uā āf̄ xpc̄ cepit publice p̄dicare. seq̄ba tur eū sc̄es secus pedes dñi ad audiend̄. **E**t iō **H**eba sup illū v̄bo. **H**ei q̄ audiunt v̄bū dei ⁊c̄. b̄c̄ beam̄ eē m̄em saluatore dixit qđ v̄bū et̄ audiuit et plusq̄ omnes mortales custodivit. **¶** **S**ecūbū op̄ dicit p̄tēplatie oñdit euāgelīū i eo qđ martha dixit. **S**oror mea reliq̄t me solā mistrare. **I**oc op̄ fecit maria p̄cipue p̄ xpī ascēsiōe. **L**z em̄ gauisa fuiss; de honore filij qđ ascēdit i celū. qđ ascēderat regē ⁊ ab uocare p̄ p̄coribz apō p̄fem. ⁊ apire portas paradisi. tñ de sua absentia tristabat̄. **L**z ei sp̄i ritualis sūme eēt et p̄fectissia. i corpe tñ ext̄s̄a mouebat̄ moribz sensitue naturalibz. ut dīc̄ **H**iero. ab affectū. s. p̄ntie filij. et ab tristit̄a d̄ absentia filij. **S**ūme em̄ diligebat filiū ⁊ merito. qđ sc̄tissimū hostem ⁊ deū glōsū. qđ in ceptu ei? n̄ abstulit decore v̄ginitatis. nec in p̄u attulerat dolorē qđ mortis. qđ accēdit alijs m̄lieribz. **U**idēs qđ se p̄uatā p̄ntia filij: frequēter orabat. **O** fili. qñ egredieris d̄ hac valle la crima; ero tecū. et videbo faciē tuā: **S**ituit aīa mea ab deū viuū. qñ veniā ⁊ apparēdo añ faciē dñi: **S**oluit tñ fili? ut p̄ ascēsiōe remaneret ad t̄ps in mundo doctrix ⁊ illūmatrix aplos. **U**n̄ qñq̄ ip̄a def̄miabat q̄ones de fac̄tis dei et moribz. s; qđ oriebant̄ i eccl̄ia p̄micia **E**t p̄p̄ea b̄f̄ **L**u. ij. qđ maria p̄suabat oīa v̄b̄. bec q̄. s. dicebant̄ ⁊ fiebant circa puulū iīm. p̄ferēa in corde suo cū his. s. qđ sc̄iebat p̄nūcia ta de eo a p̄p̄his meditāto. p̄t̄ plāto misteria scripturaz ⁊ mēti p̄mēbando. ut postea t̄pe suo (ut dīc̄ **H**eba) posset aplos instrūē ⁊ euāgelistas de his ab qđ p̄ntes n̄ fuer̄ circa natiuitatē xpī et alia qđ ip̄i scriperūt. p̄cipue luc̄as qđ magis p̄ticularit̄ de natiuitate. anūciatōe. et alijs scripsit. **U**n̄ ⁊ a q̄busbā notat̄ v̄ginit̄ b̄f̄. **E**t de ea cātāf̄. **G**aude Maria v̄go cūctas hēses sola infemisti in vniuerso mōdo bū. s. aplos docuit qđ sua doctrīna errores cōfutarunt. **S**ic aut̄ mī cū bz filiū mortuū vel absente. cū fletibz sepe respicit vestes filij. sic b. ma. ut notat **H**iero. in f̄mone de assūptōne visitabat loca i q̄bz fili? fecerat aliqđ op̄ m̄irabile: p̄tēplāto illa sc̄a misteria. **A**liqñ i nazareth ab locū ubi fuit anūciata ⁊ p̄cepit filiū. ibi p̄tēplāto dei imensā caritatē. **A**liqñ

in bethele meditatio dei humiliter quibullit ibi
natus est. Aliqui autem templum in bethlem ubi fuerat
positus. xl. die. q. ubi postea predicauerat: re-
memoratio doctrinae eius? suauissima q. mirabi-
li. speculatio sapientiam suam. Aliqui fluuium iordanis
in quo baptizatus aqua omnes sanctificauerat ab
mundandis peccata baptismi recipiendi. ibique au-
dita est a iohanne vox patris. Hic est filius dilectus
q. spulscus i. forma colubine visus est. Considerasque
tanta largitate dei: i. excessu mentis rapiebatur
ut credi posset. Ad montem caluarie transiens ubi
filius? cum tanto obprobrio p. salute hominum crucifi-
xus est. q. tota resolvebatur in lacrimas ex dul-
cedine in se dei diuini amoris ibi omnis. Tunc ab
sepulchro p. gressus. q. ex eo egressus fluctitatus
scia die sibi apparuit tota gaudebat. Ad mon-
tem quoque oliuay ascendens q. memorans in filium suum in
celum ascendisse: audibiliter cupiebat esse cum christo
Vni merito dicitur poterat vita actia tunc in ma-
ria regine. Soror mea. s. preplatia reliqua me
solus ministrare. q. tunc non curabat preplatia
de actia. sic nec maria. magdalena de martha
Vita eius actia et preplatia due sorores se-
sim Aug. et Gre. in. vi. moral. filie vni? patris
celestis. q. vni? matris ecclesie vel gratie. Hec tamen pe-
ginatio beata. b. reginis ad loca sancta secundum ambrosium.
magis intelligenda est secundum spiritum quam secundum locum. s.
domini manens preplatia quam filius? fecerat in illo
vel illo loco. Hec oia pime et secundo partem diui-
sionis principalis. sunt tracta ex predicatio. b. vi-
centij et qui secutus supradicta. ¶ Tertius igitur
opus quod fit notari de preplatia est in hoc quod
dicitur. Porro vni? est necessarium. q. b. xpc. Martha
circa prima occupatur. i. actia. et idcirco turbatur. q.
non vacat vni? sed multis. Nam in cibato esuriens
siccitatem bibendo potum. vestitum nudus. et alijs
indigentibus primum subueniendo. q. q. sollicitus est
circa plurima tractanda. percurando. colloquendo.
operando. Vnde si exercet se i. opibus misericordie
spiritualis in docendo ignorantes. corripiendo delin-
quentes. supportando defectuosos. in dimittendo
iniurias. q. multum sollicitus et cogitare va-
ria et diuersa ut ista apte fiat. Et q. sepe
sequitur effectus interior. q. non emendatur corre-
ctus. non bene modus ab subueniundo. hinc va-
rie turbatur. et ibi ista cogitat et occupatur cir-
ca plurima. etsi pia intentione. tamen sepatat
vno summo bono quod summe est necessarium. aliqui
autem gustu. q. rebus efficere et tepidus. ¶ 3. vi-
ta preplatia dum vni? solu cogitat: cupit et di-
ligit quod necessarium est perfectioni ultime humane.
abstractus a pluralitate temporalium q. occupatio-
num exteriorum. inuenit magnam quietem q. dulce-
dinem. non perturbatorem. q. non habet amaritudinem
querelosa eius? neque rebus quicquid illi? q. gau-
dium et leticia dicitur. viij. et loquitur de sapia
regis in preplatone. Super oia caritate habe-
re que est vinculum perfectionis. ab Col. iij. Caritas
bona cara unitas. q. vni? noscitur deo. Vnde idem
apostolus. Qui abbat deo quod sit p. caritate vni? spi-
ritus est cum eo. Ios enim amor finis boni. ubi abest

Capitulum

vniciuā. ⁊ trāformatiuā diligētis i dilectū.
vt vna volūtas sit amboꝝ. Prop̃ qd dicit sa
piēs. q amicos ē idē velle ⁊ nolle. Porro. i. si
nalis vnū est nēciūm hōi. i. vt vnū sit cū deo
pformis i oībo volūtatē sue. ⁊ cogitatōe ⁊ af
fectu quātū p̃t directus i eū vt dicat cū ap̃lo
Diūo ego. iā non ego. vīuit bō in me xpc. Et
quātōplēnius hoc agit. tātmagis pficiē in
p̃tēplatiua. ⁊ magis appropiñq̃t statui b̃fōꝝ
hoc p̃fectissime egit. b. ōgo vnū facta cū xpc
p̃ maximā dilectōem. Añ dīero. in smone d
assumptōe ait d ea. Puto quicqd cordis est.
quicqd ṽtatis hūane. si totū abbebas. n̄ suffi
ciat vt cogitare valeas. quātō indefinēter
cremabā ardore pie amoris. quātō moue
bā repleta spūsc̃to celestīū secretōꝝ incita
mētis. dā reuolūct aīmo cūcta q̃ audierat. q̃
viterat. q̃ cognouerat. nouis quīpe quotibz
inflāmabā d̃siterioꝝ affectibz. totā eā incā
duerat diuinus amor q̃. hec dīero. In vita
g̃ p̃tēplatiā q̃ bz plures gradus in vita p̃nti
ip̃a optimā p̃tem elegit super omnes.

¶ Quid ad terciū genus. §. iij.

vīct. i. fructiue q̃ ē in sup̃na p̃ria de q̃ dñs ait
de ouibz suis. Ego vitā eternā do eis Joh. x.
p̃t dīci q̃ habeat hec tres p̃tes siue grad⁹.

Primus g̃bus est decedere de p̃nti tpe. ita
purgata aīa. q̃ nullū cremabile secū potest:
s̃z subito euolet. De q̃bo Apoc. xiiij. Vt mor
tui qui in dño moriunt. q̃z req̃scūt a laboꝝ
bus suis. qd̃ intelligit de euolatibz ab celis.
Nā qui vadūt ad purgatoriuū nō req̃scūt a
laboribz suis: s̃z multo maiores h̃nt q̃ hīc bz
purgant. Est aut̃ hoc valde paucōꝝ. Añ ⁊ s̃a
eti viri q̃ hīc claruerūt mirac̃lis. vñ sunt in
penis purgatorijs. vt refert gre. in. iij. dial.
de pascasio. Certū ē aut̃. b. mariā nil exp̃iabi
le tetulisse. cū i nullo vnq̃ peccauerit. De
cūbus g̃bus est eē in glā. in aīa et corpe. qd̃
de xpc sine dubio certū ē ⁊ articul⁹ fidei. de ill
p̃rībo q̃ surrexerūt cū xpc ⁊ multis apparue
rūt in hīrlm vt refert Mat. euāgelista. c. pe
nul. dīero. i dubio reliq̃t si in celo sint in aīa
et corpe. an in aīa tñ. vt alij sc̃i cōiter. Sed
de ōgine glōsa pie crediē ab oī ecclīa ⁊ a do
ctoribz. in corpe et aīa glōrificata i celis. vñ
Augu. in smone. Quia p̃fundissimo: sic ait.
Memores p̃bitōnis hūane mortē. b. mariā
subiisse tp̃alem dicē nō metuumus. Bz si dīci
mus eam resolutā in p̃munē putredinē. ver
mē ac cinerē: liberādū est si tante pueniat s̃a
ctitātē. tante aule dei p̃rogatiue. Scimus ei
dictū p̃mo p̃nti. q̃ puluis es et in puluerem
ibis. Hāc p̃bitōnem xpi caro euasit. q̃ corru
ptōnem nō sustinuit. Excipit g̃ ab illa gene
rali sñia de virgine sumpta natura. Et infra
Si voluit dñs integrā m̃fem ōginitatis ser
uare pudorē. cur nō velit incorrupta ⁊ pu
trebinis seruare fetore: Nūquid nō pertinet
ad benignitatē dñi m̃ris seruare honorē. qui
legē nō venit soluere: s̃z adimplere. Qui enī

¶ xliij.

in vita illā p̃ ceteris grā sui p̃ceptus bono
rauit. p̃iū est credere ea in morte singlari sal
uatōne et sp̃ali grā honorasse. Putredo ⁊ ver
mīs obprobriū ē hūane p̃bitōnis. ab hoc ob
probrio cū xpc sit alienus. natura marie ex
cipit. quā xpc de ea assūpsisse p̃bat. Caro enī
ibz ē caro marie. quā sup̃ astra trāsuēxit. bo
norāa oīm hūanā naturā ⁊ multo magis ma
ternā. Si natura m̃ris ē filius. pueniēs ē vt
sit filij nature. nō q̃tum ad unitatē p̃sone: s̃z
q̃tum ad unitatē corp̃alis nature. Hec Aug.
Et hīc igit̃ est melior g̃bus in vita fructiua.
i. esse in celis nō solū in aīa: sed etiā in corpe
¶ Sed tercius g̃bus adhuc ē potior vnde et
optimus. videlicet esse in altissimo gradu glie
sup̃ omne purā creaturā. Sic canit ecclīa.
Exaltata ē sancta dei geitrix sup̃ choros an
gelōꝝ. Quis sancti in diuersis ordinibz ange
lorū collocent. sup̃ioribz vel inferioribz sm
matorē vel minorē caritatē et p̃fectōem hīc
acquistā. nullus tñ vel nulla ē sup̃ omēs ordi
nes nisi sola maria ōgo. que oīs sicut dilectū
ne et p̃fectōne grē transcendit. ita in glā sup̃
omēs sublimata est. Vnde et dīero. in sermo
ne de assumptōne: ait. Crebitur q̃ ip̃e salua
tor p̃ se totus festinus occurrit. et cū gaudio
m̃fem secū in trono collocavit. i. iuxta se pre
omnibz. Alis quo impleuisse crebitur qd̃ ip̃e
in lege mādauit. Honora p̃fem tuā ⁊ m̃fem
Adueniēs aī dicere potuit. Veni electa mea
i. mater. Veni de libano. qui interpretatur cā
bidatio. erat enī dealbata niue candidibz spi
rituācti muneribz. Veni coronaberis coro
na glorie que nō auferet. Vita actiua auge
re post mortē. Vita etiā p̃tēplatiua hui⁹
seculi. qui p̃ speculū et in enigmate ē. n̄ facie
ab facie: s̃z fructōnis vita ⁊ corona n̄ auferē
a quōq̃. Et b̃ssima ōgo. Magnificat aīma
mea dñm: ⁊ exultauit spūs meus. i. aīa mea
ex̃ corpe saltauit in deo salutari meo. i. ibz.
req̃scēs. Iā g̃ nō sū in mūdo. Et hī discipuli
tui. i. electi in mūdo sūt. p̃ quibz rogo. nō vt
tollas eos de mūdo quē h̃nt doctrina illustra
re et ad te trahere: sed vt serues eos a malo.
Et ego ad te venio ad te deum fontē viuū
quem semp totis affectibz p̃cupiui.

¶ Alius sermo assumptionis. Capit. xliij.

Quasi cedrus exaltata
sum in libano Ecclī. xliij. Regu
la ē data a saluatore Mat. xxiij.
Qui se hūiliat: exaltabit. Quaz
et exp̃sserat p̃us m̃r ei⁹ ōgo sc̃issima in cāti
co suo: dicēs. Deposuit pot̃tes s̃ sede ⁊ exal
tauit hūiles. Illos q̃z sup̃bos angelos q̃ arbi
trabant se posse deo eq̃ri. quoz primus dixit
in corde suo. Super astra dei exaltabo solū
meū. Sedebō i mōte testam̃ti. filis ero altis
simo. Deposuit de sede celesti. et detracta ē ad
īferos sup̃bia sua. Potentes ē i grā ⁊ ṽtute
naturalī p̃mos p̃ntes ñfos deposuit de sede
regni padisi terrestri. vbi p̃fecte sensualitati

¶ Titulus

dn̄ abātur et aialibz cunctis. ppter supbiam
eor et exilio tradidit mūdi b^o. **H**uiles dō an-
gelos exaltavit deus glām ppetuā adhibēdo
hoies qz būiles exaltavit ad eandē glāz pdu-
cendo. p̄m illud. **Q**ui būiliatus fuerit: erit in
glā. Quāto aut qz magis būiliat tātomagis
a deo exaltat. Et qz secūsus adā dn̄s ihs hu-
miliauit seipm. ut ait apls p̄bil. ij. p̄fūdissie
vsqz ad mortē ignominiosā crucis. et vsqz ad
iferos descēdendo. **T**ō deus p̄ exaltavit illū
sup oēs celos. ut in noie ihu oē genu flectat
celestiū. terrestriū et infernoy. et oīs ligua p̄fi-
cat. qz dn̄s ihs in glā ē dei p̄is. Ita sc̄ssim-
ma m̄r ei naturalis et m̄r n̄ra spūalis. q̄ viui-
ficat nos qz p̄ma m̄r occiderat. qz p̄ filiū suū
būdictū sup oēs angelos et sc̄os se būiliavit
iō exaltata ē hodie sup oēs choros angeloy.
vñ et sc̄oy. qz vñ nō ascēdūt. et iō aptissime
dicē p̄t. Quasi cedrus exaltata sū in libano.
Pro c^o declaratiōe sciēdū. qz liban^o ē quidā
mōs in p̄tibz iudee. in q̄ repiunt arbores ce-
dri dicte altissime sup oēs arbōres. de q̄to sepe
fit mētio in scriptura. **E**ñ et ps. Altitudinez
potētie et p̄spicitatis tp̄alis p̄pat altitudini ce-
droy: dicēs. **E**ñ i p̄tibz super altatū et eleuatū
sicut cedros libani. Et trāsiui subdit. f. p̄s-
tatiōne finis ei. et ecce non erat. **I**n his p̄tibz
occidētalibz nō repiunt tales arbores. Nam
cedri q̄ repiunt iuxta loca marina. faciētes
fructū grossos ut pepones. n̄ sūt ille cedri. cū
sint p̄e arbores mīores alijs. Liban^o q̄ mōs
q̄ interpretat candidatō: desiḡt statū glie ubi ē
p̄fecta cābidatō seu albedo inocētie et purita-
tis in sc̄is. qz ioh̄ i apoc. vidit q̄ erāt amicti-
stol̄ albis. Que quidē albedo claritatis et pu-
ritatis ex v̄bo incarnato in eis p̄cedit. q̄ vñ d̄r
Sap. vij. ē cādo: lucis et̄ne. speculū sū macu-
la. et ymago bonitatis dei. Cedrus altissima
ē diuina maiestas q̄ in libano glie a sc̄is cer-
nif. et sua altitudie. Ad hāc cedrū altissimā
euolauit ad libanū. Aqla illa grādis magna
rū alaz. **T**o. euāgē. p̄ speculatiōez. et tulit me-
dullā b^o cedri q̄ ē alba. i. v̄bū eternū. afferēs
nob in suo euāgelio: cū ait. **I**n p̄ncipio erat
v̄bū. Et tē mū verbū caro factū ē et h̄itavit in
nob **T**o. j. De hac cedro canit eccl̄ia in seq̄n.
Cedrus alta libani p̄format p̄sopo valle n̄ra
q̄d exponēs: subdit. **V**erbū ens altissimi cor-
porari passus ē carne sūpta. **I**n isto q̄ libano
mōe glie exaltata ē. n̄ ut cedr^o q̄ ē ihs: s̄ q̄
cedrus. qz sup oēs angelos et sc̄os eleuata.
Eñ **I**oh̄ez. in smone hodierno. **C**redēdū ē. qz
ipe saluator p̄ se totus festinus occurrerit et
eā secū i trono collocauerit. **I**de in p̄n. smo-
nis. **I**dec ē dies preclara in q̄ meruit exaltari
sup choros āgeloy. et p̄uenire vñ q̄ n̄re hūa-
nitatis ē natura. cū eleuat i d̄xterā p̄is. **I**dec
ē in q̄ dies in q̄ vsqz ab troni celsitudine inte-
merata m̄r et virgo p̄cessit. atqz in regni solio
sublimata. p̄ xpm glōsa reledit. **E**ñ q̄ cedr^o
exaltata sūz in libano. hec ille. **E**t **B**ernb. in

¶ Quindecimus

smone de assūptōe. **Q**uis cogitatē sufficiat q̄
glōsa hodie mūdi regina p̄cesserit. et quanto
deuotōnis affectu tota in ei^o occursū celestis
legionū occurrerit multitudo. **Q**uis explica-
re queat. quibz ad tronū glie cātici sit dedu-
cta. q̄ placido vultu. q̄ serena facie. q̄ letis am-
plexibz suscepta a filio. et sup oēm creaturaz
exaltata sit. cum eo honore. q̄ tāta m̄r digna
fuit. cū ea glia que tātū d̄cūt filiū. **I**dec ber.
Et in b^o figurā h̄es. qz cū bersabee q̄ interpreta-
tur pute^o septimus. qz plena fuit septiformi
aqua gr̄e spūsc̄i. accederet ad infcēdendūz
ap̄s filiū suū salōnē. ipe occurrir ei fuerenē
iij. reg. ij. et fecit tronū ei p̄pari iuxta tronū
suū: dicēs. **F**as nō ēē q̄c̄ denegare sibi peti-
tū. **S**ic xpc ver^o salōn tronū se m̄r p̄pauit
hodie. **E**t cū ad xpm accedit m̄re p̄ aliq̄ po-
stulādo: nihil sibi p̄t denegari. **E**ñ bern. **S**e-
cup accessū ad celū h̄es o bō. vbi m̄r stat añ
filiū. f. ad orād p̄ nob. fili^o stat añ p̄iez ad sup-
plicandū. **M**̄r oñbit filio pect^o et vbera. fili^o p̄i-
lat^o et vulnera. **N**ulla ḡ poterit ibi ēē repulsa
vbi sūt tot amoris insignia. **D**e b^o ēē exalta-
tōne ait **A**u. ad eḡnē ipam loq̄ns. **T**ibi tro-
nus glie regis collocat i aula regni. atqz ipe
rex glie ut m̄rem verā et decora sp̄saz p̄ oibz
diligēs: amoris āplexu associat. **S**ibi dicat
ḡ. **Q**uasi cedr^o exaltata sū in libano. n̄ solū aē
auētibz sc̄oy et eccl̄ie ac figura scripture: s̄
rōne p̄bat exaltatā. b. mariā sup oēs āgelos
et sc̄os. **M**anet etiā regula firma ēdita per
ps. et p̄firmata p̄ xpm. qz reddet de^o unicuiqz
sm opa sua. **I**ta aut qz sicut nullū malū ipu-
nitū qz deus p̄cēm sū vltōne n̄ patit^o: ait gre.
d̄ pe. dī. j. **I**ta nullū bonū irremuneratū. ita
qz etiā q̄ dederit potū aque frigide in noie di-
sc̄ipli: n̄ p̄det mercedē. **S**ic aē vnusqz p̄p̄ia
mercedē accipiet sm p̄p̄iū laborē. ut ait apls
q̄d theoligi intelligūt de p̄mio accidētalī. ita
vnusqz q̄ gl̄itacē p̄mij cēntialis sc̄ipiet a dō
q̄d p̄sistit in v̄sione et fructōne eius sm ḡdū
caritatis hic habite. ut q̄ cū maiori caritate
deo fūierit. in q̄cunqz statu etiā infimo laica-
li. mai^o p̄miū sc̄ipiet q̄ alter in maxia digni-
tate vel sc̄ia cū mīori caritate. **I**taqz cū b̄a
maria fuerit plena caritate et dilectōe. ut ca-
nit eccl̄a. sic et plena gr̄a sup oēm purā crea-
turā. etiāz supmī ordibz seraphi. **E**ñ et ipa ait
canē. j. **I**ntroduxit me rex in cellā vinariā. f
gr̄az et d̄tutū et ordinauit in me caritatē. **N**ul-
lus sc̄s adeo fuit q̄n aliq̄n aliq̄ egerit. et si n̄
p̄. saltz p̄ter ordinē caritatis n̄li. b. maria.
Eñ aut nouē sint ordines angeloy. sup qz
oēs fuit exaltata. ad qz sc̄i assumunt in di-
uersis ordinibz sm varietatē meritoy. **O**m̄ia
p̄p̄ietates ipoy ordinū repiunt in. b. maria
et officia cū maiori excellentia caritatis. **T**ō
merito exaltata sū ait sicut cedr^o libani. **E**ñ
et ad singlos ordines p̄cedamus ad qz hodie
puenit et trāscēdit. **A**ssumpta ē maria in ce-
lū gaudent angeli et collaudāt filiū dei.

Capitulum

Ascendens g̃ in celū per. **S. j.**
uenit ad primū ordinē āgelor. **Doz** tres sup
pprietates fm **Alb.** ubi sup. **¶** **P**ria ē q̃ ime
diatē ordinant ad hūanā hierarchiā q̃i ma
gis ei pinq. pfectōres tñ hoibz i natura. **¶** **E**n
xpc. Qui minor ē in regno celozū. s. de ifimo
ordīe āgelor: maior est illo. s. io. baptista. **¶**
maior: nō surrexit **Mat. xj.** **¶** **I**sta ppetas pu
nit. b. marie: s. cū excellētia. ipa em sup nos
immediatio nobis q̃ āgeli q: etiā puenit no
biscuz i natura hūana. qd āngeli nō hñt cū
nō hñt corpa. **¶** **E**n āngeli et s̃ sint nob̃ plati.
ñ tñ fr̃es vel filij. **¶** **S. b. ma.** simul placā. m̃
filiā. et foror ē ñra. **¶** **S**ecūda ppetas ange
lor ē. q: marie tñ nobis notī. magisq̃ aliq.
q: frequētē visitāt sc̃tos et apparēt eis in di
uersis formis. et hec ppetas puenit. b. marie
cū existēcia. **Nā** āngeli etiā infimi sūt nob̃
tñ notī et paucis psona et nos eis p intelli
gētiā et impetē. **Sic** ei ocul⁹ noctue se h̃z
ad lūmē solis. ita intellect⁹ ñr ad illa manife
stissia naturē et subas separat: aī plis. **¶** **S. b.**
maria ē nob̃ nota etiā p expēntiāz. **¶** **E**x te
(ait sapiēs) pgnosce q̃ sūt primi tui. **¶** **E**um g̃
būerit veras pōtōnes nāfales hoīs p silitū
dinem ñr am possūm? ⁊ ipam pgnosce. **¶** **S**it
et ipa pgnoscat ifirmitatē ñrā p expēntiā
ex his que passā ē hic didicit. **¶** **E**n sicut ñ ha
bemus pōtificē. s. xpm q̃ nō possit ppati ifir
mitatibz ñris. ita nec dñic nob̃ psona q̃ ppa
ciat miseris ñris. **¶** **T**ercia ppetas ē. q: sin
guli eoz singulos hoīs custodiūt. fm illud
ps̃. **¶** **A**ngelis suis mādauit de te ut custodiāt
te in oībz vijs tuis. **¶** **E**t **I**ero. sup **Mat.** dicit.
¶ **M**agna p̃sulu digitas aīaz. ut onaqueq̃ ab
eroribz natiuitatis sue hēat āngelū sibi dele
gatū. **¶** **E**t hāc ppetatē custodie. b. maria h̃z
cū excellētia. **Nā** ubi āngeli custodiūt singlū
singulos hoīs. ipa custodit vniuersalr singu
los et singlū vniuersos. **¶** **S**inguli em suoz
psūt sibi pmissis. dñe autē et dñi ē custodia ⁊
pudentia ṽlis. **¶** **E**t q: oē sile suū appetit sile.
vitētes eā āngeli eis silem in b̃tutibz ei dī
cunt. **¶** **Q**uo pgrederis ōgo prubētissima nolī
nos derelinquere o dñā: s. sup nos sile tuā
colloca. **¶** **Q**uibz ipa. **Nō** vos o filij desero: sed
maiora mibi sunt gaudiōz p̃mia reservata.

Ascendit q̄ ad ordinem. **S. ij.**
archāgeloz secūda. q̄ fm dyo. vt refert **h.** **haz.**
ber. vbi sup. tres vident h̄re p̄petates. **h.** **haz.**
p̄ma ē a supioribz cōicare. i. ab angel supio-
ribz recipie illūinatōs. **h.** **haz.** b̄uit. b. ma. ip̄a ei
marie cōicātōem bonoz spūaliū donoz ac-
cepit a supioribz. **h.** **h.** **h.** dictum fuit ei ab
archāgelo. **h.** **h.** **h.** sup̄ueniet in tē ad in-
struendū modū dñice incarnatōis. ⁊ plusq̄
in om̄ibz alijs sc̄tis venit in tē. Alij em̄ sc̄ti
acceperunt a supioribz grām creatā. i. deo
p̄ticulariē. **h.** **h.** **h.** b. ma. grām creataz vlt̄
creatā. i. deū singl̄r. s. de ea carnē assumēto.

.xlvii.

A Secūda p̄prietās ē sup̄ inferiores et an-
gelos vel homines. illuminando et regendo. s̄
presidentes ciuitatū. Et n̄ Gabriel danielē
insturxit et docuit de liberatōne futura popu-
li isrl̄. de captiuitate tp̄ali ⁊ sp̄uali de potesta-
te diaboli. Hanc p̄p̄tēnem beata maria ha-
buit cū p̄minētia. Nā alij ex ordine isto sūt
sup̄ aliquos. et nullus sup̄ omnes. ip̄a autē
est sup̄ omnes archāgelos et angelos ⁊ hoīes
Item q̄ angeli et aliqui sc̄i sint sup̄ alios.
hoc ē ex gracia m̄i collata eis a deo. T̄p̄a aē
beata maria ex gr̄a hoc habet et iusticia et
natura. Naturaliter enī mater regis est regi-
na. et nō solum ex gracia: s̄ natura instigat
iusticia hoc dictatē. est sup̄ omnes qui sūt in
regno filij. s̄ filius eius dñs ih̄s qui ē rex re-
gum et dñs dñantium ut dicit Ioh̄s. in apoē.
ergo ⁊ ip̄a sup̄ omnes de regno eius cui data ē
om̄is potestas in celo et in terra. **A**ue canit
ecclesia regina celoz. mater regis angeloz.

Tercia p̄prietās est inferiores ad sup̄iora
reducere. ad cōtemplanda et diligenda cele-
stia. ⁊ exquēda diuina mābata. Hoc opata
est beata maria in sūmo. nam ip̄a sola hūit
omnes inferiores reducere et reduxit tanq̄
mediatrix recōciliatōnis et abiutrix redē-
ptōnis et āgeloz nūq̄ restaurauit. ⁊ sub-
uenit ruine an̄ sp̄ctū dñi. ut d̄r in figura o
sancta Iudith. c. xij. Et hoīem lapsū reuo-
cauit ad sup̄os. Transiit ē ea p̄ ordinē istū
exultat p̄ ceteris Gabriel ille archāgelus. q̄
eam in mūdo officiosissime saluauerat: bi-
cens. **A**ue gr̄a plena. et om̄es puocat ad eaz
laudandā et magnificandū: bicens. **N**ec est
illa sanctissima que buz s̄item hūiliter debet
verbis meis: missus ex hac celesti curia. celi
opificē in se corpauit. et hoīes ad societatez
nr̄am p̄duxit. et bñdicamus p̄rem et filiū cū
sc̄lo sp̄iritu. qui hoc in ea opatus ē. et laude-
mus et sup̄ exaltemus eum in secula.

Ex eo ordine ad terciū. §. iij.
euolauit. i. pncipatū. Et bi fm Alb. ubi sup.
hnt tres pprietates. ¶ P^{ri}a ē pmi pncipij ha
bere imitatōem. i. dei. Ibi sup pncipias et res
gna disponit e quibz vnus fuit michael ille
q armat. apparuit iohue in abiuto:riū pti dei
Istam p^{ri}etate habuit. b. maria spumē
ter. Imitat enī primū pncipiū deuz in mali
imunitate. in boni cōicātōe. in cōicāda cō
munitate. Fuit et imunis ab oī corruptōne
pccī. Et icorruptū facit primū do. vr dr sap.
vi. Cōicauit bona sua filiū suū sapiāz. d q dr
Sap. viij. Om bonoz mf ē. quā sine inuidia
cōico. et honestatē eius nō abscondit. Infini
tus thesaurus ipa sapiā ē hoībo. In cōicā
da ⁊ exhibēda pietatē Ecclī. xxiij. Quasi oli
ua speciosa i cāpis q oleū pducit signās sen
tatem ⁊ pietatē ⁊ i cāpis patenē. ¶ Secundū
p^{ri}etas ē pterioz qb pmi pncipij fductiō. i.
reducere ea que hnt disponere ab deū. qui ē

¶ Titulus

principiū principior. i. causarū. Hoc habuit b. maria in sumo. q. ipa de ultimo fecit pmi et de pmo ultimū. imo oia et oem creaturā in hoīe. reduxit ad illū a q. exierit. et ipi pso naliter unīto. Un ipa ē illa fortis mulier de qua puer. vlf. Cuius pciū d. ultimis finib. i. diuinitate et hūanitate pūctis. hoīem pōitū redemit. ad regnāq. celestia pduxit. ¶ Tercia pprietas est principaliū btutū ornatu. s. pl. ceteris inferiorib. ut sapie. caritatis. prudentie. et h. Ad plenius hūit. b. maria. Unde Bern. in smone: ait. Ipi celestis curie pncipes in pōtatione tāte nouitatis. hui. s. ex altationis clamāt nō sine admiratōne. Que ē ista que descēdit de deserto delicijs affluens. Quasi manifestus dicat. Que ē ista q. sub sole ubi nihil nisi labor et dolor et afflictō spūs. ascēdit dicitis spūalib. affluēs. Quid delicias dixerim nisi hūanitati decus cū munē secunditatis. hūilitatis insigne. distillatē caritatis fauū. misericordie viscera. plenitudinē grē. p. rogatiūā glīe singularis. bec ille. O dñā nra si inuenimus grām in pōtatu tuo. et si mltē filie scēp. aīaz. pgregauerūt diuinitas btutū tu tñ supgressa es vniuersas. ex q. ornatu pcpūū virtutū habes. quod nri ē ppiū. placeat in ordine nro ut pncipissa residere. Ad quas illa. Ego quidē vobiscū sum oīto dieb. ad brauiū tñ sequar supne vocationis mibi a domino preparatū.

¶ Ad secundā hierarchiā. §. iij. pueniēs venit primo ad ordinē potestatum. Quorū tres sūt pprietates fm Alber. ¶ Prima ē ordinis et dignitatis custoditiū. Hoc officiū dignitatis ē coercere diabolicas pātes. ne hoīto noceat quātum vellēt. Et cum maligni spūs pculserūt occidētes oīia pmo: genita egiptior. fm illud ps. Inmissiones p angelos malos. pātes angelice repserunt maliciā eor. ne ptingere possent familias breor. Istā pōitionē hūit. b. maria excellētissime. q. dignitatē hūanitatis custodiuit añ et post. et demones cohercz q. tidie a nocumēto hoīm. ut p3 in mltis exēplis. in quib. ipsa b. maria eripuit maximos pētores d. manib. diaboli q. ad corpus et q. ad aīam. Un ecclia q. tidie ei dicit orāto. Tu nos ab hoste ptege. in hora mortis suscipe qñ sunt maiores eius insidie. ¶ Secūda pprietas potestati est esse aliorū ordinatiū. Et hoc in sumo habuit. b. maria. Nā fuit prima ordinis virginū inuētrix. fecit emī prima solēne votū hūanitatis. Ordinū etiā angelorū fuit repatrix. et restau ratrix. Precipue autē virgines oñdūt magnā pātem sup sēsuasitate sua. supando delectationes venereas que maxime impugnat. Et ubi (ut dicit Ihero) ē frequēs pugna et rara victoria. Un ut ipse ait. In carne esse et pter carnē viuere: angelicū est nō hūanum. imo et maioris potestatis videtur. q. hic ex carne

¶ Decimus quintus

pugna. ibi cū nulla sit caro nullū eius plū. Et iō hūitas. dñ a btute seu virore. q. h3 magnam pātem in se ut btus sit. et nō pbutus igne pcupie. ¶ Tercia pprietas ē esse actiū in his ab que exequēda mittunt. qd. b. maria in sumo habuit. Nā actus btutum exercuit fm modū patrie btum ad pfectōem: sed fm statū vie btum ad pōitū meriti. Fuit etiā reductiū p exēplū. q. sui exēplo virtutū alios reduxit ad opatē virtutū. Un dicit stella maris. Eidentēs q. cam filie syon angelice potestates: dixerūt. Mane nobiscū o dñā potentissima. tu emī terribilis es dmonijs ut castorū acies ordinata. et iō iuuare homīes nobiscū poteris ptra malignos spūs eos sine cessatōne infestātes. At illa. Expebit hōmib. ut ego vabā supius. q. mibi locū paut dilectissimus filius. et iuxta eū resistēs. copio sius p demones pro hominib. pualebo.

¶ Post illos ergo ingredi. §. v. tur chor. virtutū. De quib. pte intelligi quod xpc ait Lu. xij. Virtutes celorū mouebunt. s. in aduētū secūdo xpi iudicis. i. amoueunt. seu remouebūt ab officio mouēdi celos. Pbi emī ponūt subas sepatas. i. angelos mouere celos. et ad quorū motū celi et planete influūt in ista inferiora. et corrūpūt et generatur res inferiores et corpales. Extūc emī cessabit oīs motus celorū. et iō remouebunt angeli q. dicunt btutes ab h. exercitiū. ¶ Harū fm Alber. triplex est pprietas. Prima est incōdicabilis virilitas q. cōsistit in resistēcia ptrari. in aggressione ardui. et tolerātia mali. Per has btutes angelicas (ut dicit Grego) fuit miracula in quib. resistit naturalis pprietas rei. Sicut q. cec. videat. mortuū resurgat hoc natura nō h3: sed pfectu nature est in ptrari. et tñ virilē ut mīstri dei hoc agunt. Ardua etiā sūt et insolita q. faciūt. Tollerāt etiā hec fieri p malos ipīs coopantib. Unde reprobi dicent in die iudicij. Dñe in noīe tuo btutes mltas fecim. Mat. vij. Hoc. b. maria hūit. H3 et vita sua tota miraculosa. Un emī dicit Greg. Maius miraculū ē. i. vtilius sibi paciētē esse q. demones eiicē. et carnē vincē q. gigantē ut dō occidere. Omne pñū. i. pfm ipa dicit. Arduū altissime paupertatis assum sit. Tolerantiā summā in filiū passionē sustinuit. ¶ Secūda pprietas virtutum. Nullius ibecillitatis tarditas. i. nullā ibecillitatē hnt ex qua tardi sint ad dei voluntatē exequēdā vel celos mouēdos. vñ ps. Dñbicit dñō oēs angeli ei. potēs virtute. q. facitis verbum eius. ad audiendā vocē sermonū eius. s. dei. Eloy dī ad eos ē insinuatō volūtatis eius ad eos circa aliqd. agendū. q. facta subito exēcutur. Hoc et. b. maria pfectissime egit. Un pcepto filio. audito pcepto elizabeth ab angelo. exurgēs maria abiit cū festinatōe i. mōtana ut vīstaret eam et in partu seruiret. Audito

Capitulum

qđ futurū erat qđ herodes querēt iſm recēter
natū ad pđendū euz. subito nocte surrexit et
secessit i egiptū ut admonuerat āgel? **Mat. ii**

Tertia ppetas etutu e ad inferiores largi-
tas siue aglos inferiores illuando. siue hoies
adiuando ⁊ subueniēdo in diſſis miſerijs pſti-
tutos ſſirmitatē ⁊ b^a. **S** nulla pura creatu-
ra largio: repſ. b. maria. **I**ntutes qdēz dāt
bona dei. hec debet ipm deū. **H**ec ei vō ait he-
ro. debet celis glāz. terra deū pacēqz reſūdit
vite vitijz. vite ordinē. moribz diſciplinā. **I**n-
tutes g^o etuofliſſimā p caſtra eoz: trāſeuntēz.
bēſſimā pōicaueit cupiētes ei^o frui ſocietate
⁊ familiari. **A**t illa. pgratuloz valde de vſis
etutibz: ſz etus altiffimū q obumbravit mihi
i. filius qui vmbra carnis qua texit lucē ſue
deitatis: ad ſupiora me vocat.

Ad tertium igitur ordinem .§.vi.

ascendit. qui dñatōnes dicunt. q̄ pmi sunt ex
afflictōibz pistorio diuine maiestatis. ⁊ nūq̄
ad nos mittit. s; alios inferiores ipi mittēs
et de misterijs eoz disponēs. Qualis forte
fuit āgelus ille q̄ misit aliū angīm ad zachā
riā vnū ex. xij. pphīs mioribz. q̄ dicit ei. **H**ec
ciuitas absq̄ muro erit p̄ multitudinē ppli.
Hoz pphetas ponit dño. in li. de celestī hier.
rarchia. c. viij. et declarat **Alber.** vbi sup̄. ex
ōibz ipi dño. elici dñatōnū pphetas. ⁊ vidēt
p̄ triū ad defectū q̄ reperiunt in dñatōnibz seu
dominis h̄ mūdi. qz tales defectū n̄ sūt i istis
dñatōnibz celestibz. Et tales pphetas. x. pfe
ctas oñit fuisse in. b. v̄gine. **S**ic triū tres
ponā. ¶ Est ḡ pma hāz triū ab hostibz inui
cibilitas. **D**ñi t̄pales aliq̄ sūt ita potētes. q̄
mūdo p̄lia vincūt. et multis natibz dñant.
vt alexāter magn⁹. iul⁹. cesar. iudas machā
beus. iofaphat rex et alij. Nullus tū fuit qui
aliqñ n̄ vincere. **S**z dñatōnes angelice nūq̄
supant ab aliq̄. q̄ ab aliq̄ ipeban̄ a disposi
tōne eoz. **B**eñissima autē v̄go oēs supat dñatō
nes. nō ei solū vicit serpentē antiquū. ⁊ bra
conē rusū. cuius potētie nō ē filis sup̄ terrā
in seip̄a. et capita eius. vij. p̄riuit. i. p̄ncipia
viciōz. ⁊ et p̄beb̄ totius hūani generis ab
eo abstulit. et in natura corp̄a sp̄m nature
āgelice supauit. **S**upbia vicitricē diaboli vi
cit. ⁊ tā de diabolo q̄ de mūdo q̄ de seip̄a q̄ d
oibz āgelis supgrebiēs triūphauit. ⁊ q̄ oibz
alijs altius ē p̄ ipm tū fortis fuit. qz deum d
celis a terrā vinctus carnis ligat. ⁊ cari
tate vulneratū. in gremio vteri sui bēissime
v̄ginitatis carcē captiuauit. ¶ **S**ecūda p̄p̄es
tas dñatōnis ē liberal̄ seueritas. p qd̄ p̄t itel
ligi vel mediū inf̄ avaritiā ⁊ p̄bigalitātē. vel
mediū inf̄ excessū iusticie q̄ d̄ rigor. ⁊ excel
sū mie qui d̄ remissio. ¶ **Q**uidā ei dñi sūt mi
nus liberales. i. p̄bigi. et quidā sūt nimis se
ueri. i. avari. **S**z mediū ē liberal̄ seueritas q̄
vicijs ē in dñatōnibz celestibz. **S**ilr quidā dñi
t̄pales sūt nimis iusti p̄ rigorē. quidā nimis

Cluú.

misericordes p remissionē. mediū ē liberalitas
seueritas. In omībo his excellit dñatōnes. b.
maria. Nunq̃ enī debet beata maria cui non
esset dandum. vel quando non esset dābū.
quod pertinet ad p̃dignitatem. p̃t faciant
domini tpales in p̃p̃is. ludis. ⁊ nimis. ⁊ h?
Beata enī maria debet omīe dābū. deo mūbū
deū mūdo. hoībo celū. Alij dñi mōi sūt nimis
auari. nī subueniētes paup̃ibz: s̃ aliena a s̃b̃
ditis rapiētes. et tallijs aggrauātes. S̃ b̃a
maria nō fuit tenax sube. S̃z auz sibi a ma
gis oblatū cito (vt ait Bern) paup̃ibz erogauit.
Quidā dñi tpales sūt nimis seueri ⁊ cru
deles in punitōe. ⁊ quidā nimis misericordes
seu remissi in nō punitōe alios. vel ē s̃b̃ip̃is
nimis p̃descentes et p̃placētes sensualitati
sue. Alij nimis discreti. S̃z in oībo mediū te
nuit. b. ma. nullā admittēs delectatōē corpi
indebitā. ncēitatē sibi nī subfēbens. ita miseri
cora p̃coribz cōuersi q̃ iusticia p̃nie a nullo
deseratur si mīam consequi desiderat. ¶ Ter
cia p̃petas ē nulli subiectōis egestas ⁊ in nul
lo vanitas. Dñi tpales ita dñānt subditis. q̃
ip̃i etiā indigēt seruitō subditoꝝ. nullus ē ita
potēs dñs. q̃n egeat alijs. quātmō quātoma
ius dominiū h̃z. tātopl̃o alioꝝ fuitijs eget.
Dñatōnes aut angelicē n̄ h̃nt istā indigētiā
fuitiuis. q̃ ad suos inferiores. q̃ non ab eis
illuminant. egēt tñ auxilio et fuitō illūina
tōnis in multis. q̃ ad sup̃iores suos angelos.
S̃z in hoc excellit. b. ma. q̃ cuꝝ sit sup̃ior: oī
creaf̃ āgelica. n̄ eget fuitio creature: s̃z so
li creatoris. Et dominio freq̃nt̃e insugit m̃l
ta vanitas in dñis tpalis gl̃e. vt p̃z p̃ exēplū
bd̃. faciētis p̃lm nūerare vt gl̃areē in mltis
tubie ei? S̃z dñatōes nullā h̃? vanitatē sen
tiūt. Et mltomagis. be. ma. q̃ nō plus cete
ris gr̃e h̃uit. tāto se magis h̃ūiliauit. matres
dei factā se ancillā vocās. Et iō s̃i dñatōes in
ordie suo vt dñatricē oīm collocari petērēt
dicēt eis. q̃i cedē? exaltata sū i libano. sc̃ptū ē
d me. ⁊ iō vt i p̃leatē scriptura. oꝝ sup̃ oēs vos
eleuari sicut cedrus sup̃ oēs arbores eleuaē.

Prenemiens inde ad .§.vii.

tercia hierarchia. Primo occurrit septimo
ordini qui troni dicuntur. i. sedes dei. Hi sunt
fm Greg. p quos deus sua iudicia nob ocula
da decernit. qbo de mudo dispot. ps de deo ait
Qui sedes sup thronum 7 iudicas equitate.
Hoz inf ceteras ponit Alber. tres petates.
Et pma e celsitudo. Thronu regis ponit in al
tu sup alias sedes. 7 isti troni su inferiorio
angelus sublimiores pfectione. Iudicia ef dei
eis attributa sunt valde alta. 7 a noticia nra
remota. ps. Iudicia dei abissus multa. Abi
sus sponat pfundū aquar cui? nō est inueni
re finē. Un et Ecclī. Alta pfunditates. s. iudicio
ru dei quis intelligat? ut. f. inueniat rōnez
eorū. Quod intelligens apls ad Ro. xj. cla
mar: dicens. O altitudo sapientie et scientie

¶ Titulus

tri. q̄ incōprehensibilia sūt iudicia eius. Nō ē
ḡ intrandū istā abissū. q̄ cās aut rōnes q̄rere
ip̄oꝝ iudiciōꝝ. q̄rē istū trahat illū nō trahat
¶ Unī p̄spicit tribuat. alij aduersitatē: sed sa
pientie eius relinq̄re. q̄ oīa bñfecit. Hec p̄prie
tas h̄r a. b. maria. Ip̄a ē illa sedes seraphina
quā uidit ezechiel p̄p̄a sup firmamentū. c. j.
hoc ē oīm sc̄fōꝝ altitudinē in gloria p̄firma
tōꝝ. utpote exaltata sup choros āgelōꝝ. Et
Aug. dicit. Si celū te vocem altior existis.
¶ Secūda p̄prietatē ē regis delatio. Sedes ei
desert regē ibi sedentē hinc inde. et p̄ sua iudi
cia in diuersis locis gentibꝝ q̄ modis quodā
mō deus deserē circūquaq̄. Et beata v̄go ut
uer? tronus salōnis detulit eū de celo in mū
dū. et in mūdo de loco ad locū. q̄ d̄ nazareth
ubi p̄ceptus. in bethleē ubi natus ē. de beth
leem in birlim in tēplo p̄ncatus. Postea i egi
ptū trāslatus. et h̄? Hec ē fertuluz. i. sedes a
serēdo dictū. q̄ fecit sibi rex salō ut dicitur
canē. iij. de lignis libani. i. de v̄tutibꝝ. q̄ p̄rie
celestis. Libanus enī ut dictū ē sup. s̄ḡt sta
tū glorie. Interpretat enī candidatō. Idūit enī
p̄fectōnem v̄tutū. q̄i ad modū p̄rie. Reclina
torū fecit argentū. Hec ē puritas et p̄ quā
i ea regēuit. Ascensū purpureū. i. caritatē p̄
quā ad eā accessit media caritate p̄secrauit
q̄ totū hoc egit ex sua dilectōe. ¶ Tercia p̄p
tas tronorū ē familiaris aptio. q̄ deus apit
eis ut magis p̄p̄inquis et familiaribꝝ secreta
iudiciōꝝ suoz. S̄z certe nulli magis ocella
sapie sue manifestauit q̄ v̄gini m̄i sue Bern.
Quātr splēdor ille inaccessibilis v̄gineis se
fuderit visceribꝝ. soli datū ē scire. cui soli da
tum ē exp̄iri. Et hoc ē illud quartum de q̄ d̄r
puer. xxx. p̄ salōnem sapiētissimū. Tria sūt
mibi inquit difficilia ad p̄gnoscedū. et q̄rtuz
penitus ignoro. s. v̄a viri in adolecētia sua
i. in v̄gine quō. s. de ea incarnatus sit. Unī et
Jo. plusq̄ p̄p̄a dicit se nō dignū soluere corri
giā calciamentoz x̄pi. i. declarare misteriu
incarnatōnis. Nā se hic firmat virgo beatif
suma: dicens. Ego in altissimis habito. q̄ tro
nus meus in calūpna nubis. i. iuxta nubem
humanitatis x̄pi que sole regē diuinitatis.

¶ In ordinē cherubim. §. viij.
ingrediet. qui interpretat plenitudo sc̄ie. q̄ ma
iorē de diuinis noticiā h̄nt oīmibꝝ inferioribꝝ
Et hi in circuitu diuine maiestatis assūtētes
tres h̄nt p̄prietates s̄m d̄foni. s. ēē reductiū
actiū. et exēplatiū. ¶ Et primū. s. ēē redu
ctiū intelligit s̄m p̄metatōrē. q̄ ad deū ten
dunt et reducūt oīes cogitatus suos et ef
fectus circa alia. Et licet omnes angeli hoc
faciāt. ip̄i tñ quodam mō excellētiori. Nō de
fuit hoc beate marie: s̄z omnia reductibilia
ab deū reburit. Ip̄a enī est mulier illa euan
gelica. que tria sata. s. corpus. aīam. et diuī
nitatē in vna p̄sona x̄pi p̄iurit. p̄ quod natu
rā in primū imo sup primū statū institutōis

¶ Quindecimus

reburit. q̄z est innocentia et p̄fectā grām ha
bebat in illo statu de humana natura. nō tñ
deitātē unitā. Hec ē mulier q̄ lucernā accen
dit p̄ quā dragma decima repta ē Luce. xvj.
¶ Secūda p̄prietatē ē esse actiū. q̄ s̄m p̄mē
tatorē intelligit. q̄ s̄m deū incedunt. i. deum
imitant in actibꝝ suis quodā excellētiori mō
Hoc egit beata maria. Unī obilio ait. Unī p̄
certo scimus. q̄z oīmīe marie actio q̄ intentio
semp̄ intenta fuit in d̄no. Et ut dicit Alber.
Deiformissimos actus h̄uit. i. s̄mo actu deū
imitata ē. q̄n deū genuit. et ip̄a deū et hoīem
generauit. ¶ Tercia p̄prietatē est ēē exēplatiū
q̄ s̄m p̄metatōrē intelligit. ut s̄m exēplum
suū hoc faciāt siue ip̄i cherubim s̄m exēplar
diuine sapie q̄d ē verbū dei faciāt act? suos.
q̄d exēplar simplici? intuerē. siue inferiores
faciāt s̄m exēplū q̄d h̄nt a cherubim in mul
tis. Idā etia p̄prietatē h̄uit b̄a maria q̄ oībo
recreandis speculū q̄ exēplar oīmīe sc̄icitatis
extitit. Unī Amb. in li. de v̄ginitate. Sit vob̄
tanq̄ in ymagine descripta vita marie. in q̄
tanq̄ in speculo relucet in igne probitatis q̄
forma v̄tutis. hinc sumatis exempla viuēdi.
Exultate aut gloriose virgine de tanta ple
nitudine sc̄ie. Hoz agminū ip̄a mater sapie
non se inter se collocat: sed ascendit sup che
rubim et volauit: ut ait p̄a. Volauit sup pen
nas ventoz. i. sup omnes subtilitates perfe
ctionum animaz sanctarum.

¶ Et supremū ordinē. §. iij.
raphim intues circūdata ab eis artēssimā
caritatē eoz ad deū collaudat. p̄p̄rea sera
phim dicūt. i. incēdētes. q̄z sup oīmīe ordies
angeloz et sanctoz diuino amore incēsi sūt.
qui ē vinculū p̄fectionis. Hic alligē d̄foni.
octo p̄prietates. Sed tñ hic tres ponentur.
que omnes fuerūt eminētē in beata Maria.
¶ Prima p̄prietatē ē incessabile. Sicut enim
ignis a quo denotantur incessantē agit in ma
teriā sibi appositā. q̄ nunq̄ dicit sufficit. ut h̄r
puer. p̄nit. ita amor dei nunq̄ ē ociosus. i. n̄
p̄mittit hoīem esse ociosū. Opatur enī maḡ
li ē. Sic seraphim incēsi diuino amore. non
cessant clamare quotidie vna voce: dicētes.
Sanctus. s̄ctus. s̄ctus d̄ns deus sabaoth.
p̄fectius ceteris deū p̄templātes et laudātes
S̄z incessabilitatē habuit beata maria super
seraphim. q̄d sic pbat Alber. Magis incessa
bile ē q̄d non cessat nec p̄t modo cessare. nec
vnq̄ potuit cessare. q̄ quod nō cessat et n̄ p̄t
mō cessare: s̄z tñ potuit aliq̄n cessare. S̄z ca
ritas seraphim q̄ nō p̄t mō. potuit tñ aliq̄n
cessare. s. in prima eoz p̄ditiōne. q̄d p̄z p̄ exē
plū luciferi. qui (s̄m Greg) sup̄mus fuit de
ordine seraphi. qui a caritate sibi collata de
cidit de celo. Sed caritas beate marie nunq̄
potuit cessare. q̄d oīditur p̄ hoc. q̄ caritas
nō p̄t cessare nisi p̄ mortale pc̄m. Sed ipsa
nunq̄ potuit peccare mortaliter. q̄ in v̄tuo

Capitulum

sanctificata anteq̃ possz peccare. p̃ ip̃am s̃a-
ctificatōem ita fuit p̃firmata in gr̃a et cari-
tate. q̃ postea peccare nō potuit etiā venia-
lior. vñ nec amittere caritatē. qd̃ tñ potue-
rūt seraphim agere. et de facto aliq̃ amiserūt
s. lucifer cū suis. Ergo. b. maria in hoc om̃is
excellit. ¶ Secūda p̃prietas ē acutē. Et ex-
ponit p̃mētator istā acuitatē. sapie sublimi-
tatē. Sicut em̃ p̃gnitio bonitatis rei mouet
ad amādū eā. ita et amor eius dilatat p̃gni-
tionē. et inducit penetratōem ad intima rei.
Et in hac acuitate sapie. b. maria seraphim
supat. Vñ et m̃r d̃r agnitōis Eccl̃i. xxxij. qd̃
et Aug. sic pbat. In xp̃o sunt om̃es thesauri
sapie et sc̃ie dei. xp̃c aut̃ in maria. q̃ oēs the-
sauri sapie in maria. Et ubi aliq̃ p̃cipiat sa-
pientia creatā accidentali. ip̃a m̃r est sapie
increate eēncialiē. ¶ Tertia p̃prietas ē. nō so-
lum calidū. s; et sup̃eruidū. Et calidū quidē
d̃r q̃ facit sopitū animū a tumultu et strep-
tu aliar̃ rerū. qd̃ fuit magis in beata maria
Nā s̃m Alb. fortior ē otus (ceteris paribz) q̃
tñdem opac̃ cū resistēcia p̃rij. q̃ illa q̃ sine
resistēcia et in trāquillitate et q̃etē posita. S;
cū. b. maria fuerit oīno sopita ab om̃i passio-
ne viciosa. in tumultu posita tribulatōnum
et p̃secutōnū. q̃ in seraphim nō fuere. iō ma-
gis calida seu sopita. Sup̃eruidūz exponit
p̃mētator. q̃ dū p̃ ignē amoris extollit sup̃ se
per vim amoris se expellit a se. Hoc hūit. b.
virgo sup̃ om̃is in sūmo. Vñ canit eccl̃ia. Vi-
bi. f. p̃ p̃ceptatōez speciosā aīa et corpe. sicut
columbā simplicitate et sc̃it̃ate gr̃e plenu
bine. Vñ sp̃s sc̃s apparuit sup̃ xp̃m in bap̃o
in specie colūbe. ascendentes. f. in celū hodie
sup̃ riuos aquar̃. i. sup̃ oēs choros angelor̃
c'odo inextimabilis erat nimis. f. fragrātia
ōtutū in vestimētis eius. i. p̃uersatōne ip̃ius.
Item ip̃a maxime fuit expulsa a se p̃ amorē
q̃ se totalit̃ deo dederat. et totalit̃ corpe et aīmo
deo plena erat. ita q̃ nec corpe nec aīa plus
gr̃e s̃m statū p̃ tpe recipe poterat. Et quāto
plus gr̃e habuit in se. tāto m̃r hūit de se. Et
sic cū gr̃a plena fuit. o se totalit̃ expulsa fuit
Vñ Hiero. Totā eaz incandauerat diuinus
amor: ut nihil esset in ea qd̃ mūdānus viola-
ret affectus: s; ardor otinu? et ebrietas p̃fusi
amoris. ¶ Ad hunc igit̃ sup̃mū ordinē pue-
niēs seraphim seraphica facta maria obstu-
pescētes de tāta gr̃e sublimitate. cantū eorū
quē audiuit ysaias: dicētū. S̃actus sc̃s q̃c̃.
mutaret̃ in eā: dicēt̃. O sc̃ta dei m̃r et oīm.
O sc̃ta virgo g̃ginū. O sc̃ta mediat̃rix hoīm
O dñā regina celorum. O bea deiformitate
actuū. O impat̃rix sabaoth exercitūū cūcto-
rum angelor̃. decet te gl̃ia et incēbio carita-
tis sublimissimā. in sup̃mo ordine ñro nobis
scū resistere. ut te p̃fruamur o b̃fissima. Qui
bus illa. valde mihi p̃placeo. sūme p̃gratulor̃
de ṽro diuino ardore. S; oportet ipleri scri-
pturā: dicentē. Non est bonū hoīem esse solū

.rlv.

faciamus ei adiutorū simile sibi Gen. ij. Oēs
vtriq̃ sc̃ti et se se associati sūt vobiscū. et alijs
ordinū inferior̃ aut associābi quo ad glorifi-
candos in postez. ita q̃ nullus eor̃ solitari
repiē: s; unus sc̃tus cū vno āgelo in ācūq̃
ordinū. Constituit em̃ deus terminos p̃loz
iuxta numer̃ angelor̃ dei Deut. xxxij. Sed
cū filius meus q̃ deus vtriq̃ et bō ē. q̃ bō est.
et si in forma dei: nō rapinā arbitrat̃ ē esse se
equalē deo. Vñ sub deo ē. et q̃ sūme hūiliat̃.
iō sūme sup̃ om̃is angelos et sc̃fos exaltatus
Nō decet igit̃ eū esse solū: s; me m̃rem suā se-
cū iuxta eū data sibi in adiutorū in recēptō-
ne p̃ passionē maximā in gl̃ificatōne nunc
p̃ intercessionē otinuā p̃ hūano genere. ut cū
deus peccatis hoīm diluuiū flagelloz mina-
tus fuerit terrā subuertē. ego ut archus ap-
pareā in p̃spectu eius. indeq̃ recordat̃ sede-
ris sui. rep̃opiciē eis dē ne dissipet mūdū.
Ascendā igit̃ sup̃ vos ad p̃rem meū et p̃rem
ṽrm. deū meū et deū ṽrm. vsq̃ ad thronū ei.
Ipe ei me vocat: dicēs. Veni electa mea m̃r
et ponā te in thronū meū. Veni coronaberis
et regnabis mecū. Sicq̃ collocata ad dexterā
filij: dicere valet. Quasi cebus exaltata suz
in libano. f. sicut cebus sup̃ oēs arbores. sic
ego sup̃ oēs āgelos et sc̃fos. quā nos rogare
oportet. ut procuret nobis grām et gloriam.

De Assumptione alius s̃mo Cap. xlv.

Excepit illum in domū
suā Luc. x. Quis hoc ab lrām di-
cat de martha. tñ p̃fectius illud
impletū ē in. b. maria. q̃ et si mar-
tha nō sit noīe vel p̃sona. ē tñ martha inter-
pretatōne. Nam interpretatur ex hebreo in la-
tinum prouocans. ex syro sermone de mina-
trix. ex deriuatōne a marthe qui s̃m gentiles
est deus belli p̃pter fortitudinē. S; certe ip̃a
sua p̃fectōne virtutum puocauit deum ad
incarnādum de ea. ip̃a est domina celorū et
omniū. ip̃a est potentissima ad bellādum p̃
nobis cōtra maliciā demonum. Et ut dicit
Hiero. in s̃mone huius solēnitatis. Si deus
ore prophico in sc̃tis suis laudare iubemur
multo magis in veneratione beate virginis
matris eius. et quia iter salutis est in laubi-
bus saluatoris: dicēt̃ p̃ p̃a dñō. Sacrificiū
laudis honorificabit me. et illic iter quo oīs
dam illi salutare dei. et p̃maxime laudando
m̃rem ip̃ius saluatoris. Si g̃ (ut ait Hiero)
virgo es: lauda. q̃ meruisti esse et tu qd̃ lau-
das. Si otinēs es: venerare et lauda. q̃ non
aliunde constat ut possis esse continens q̃ ex
gracia xp̃i. que fuit plenissime in maria quā
laudas. Si in coniugio aut peccator es. ni-
hilominus cōfiteri et lauda. q̃ inde miscōia
om̃ibz fluxit et gr̃a ut laudent. Et quis ñ sit
speciosa laus ī ore p̃coris. noli cessare. q̃ in

¶ Titulus

promittit tibi ventia. vñ 7 omnibz de laudibz.
Beata itaq; 7 gloriosa virgo maria ait idem
ibi. qñs dudū incompatibilis esset vniuers. q
sub celo sūt ōginibz. vt decēter posset in se su
scipe tētatibz admittionē. salua vñ natura
tñ cū grā replef: cū spūsancto pfundit. cum
ōtute altissimi obumbrat. fit p̄rior meritis
celis. sublimior fastigijs. pulchrior sc̄itatis.
te. glōrior suor̄ p̄rogatiuis meritor̄. hec ille
Et quibz ōibz colligi p̄t. q̄ ipsa dñātrix tri
pliciter excepit xpm̄ in domū suā. excellētius
sine op̄atione q̄ martha. Exceptit eū p̄ grē in
fusione in domū suā aīe rōnalis. Exceptit eū
p̄ ipsius p̄sone. incarnatōem in domū. s. vteri
ōginal. Exceptit eū p̄ glē receptōem in domū
s. p̄tis intellectual. ōs istas receptōes xpi a
ōgine maria notat p̄a in versu illo. Dñi est
assūptio n̄ra. s. m diuersas eius expositōnes
et festum ipm̄ assūptio vocatur.

¶ Q̄tum ad primū dicit .§. i.

sapiēs. Nisi tenueris te instāter in tiore dñi.
cito subuerterē domus tua. nō quidē materia
lis edificij vel corporis: s. aīe rōnalis q̄ ad edi
ficiū spūale. In istā domū suā. s. aīe sue exce
pit b̄a maria xpm̄ p̄ grām bitualit̄ in vtero
m̄ris sanctificata. 7 postea actualit̄ exercēs
se et crescens in grā dei p̄ actus ōtutū. Et sic
dñi fuit assūptio sua. i. id qd̄ assūpsit ex rebo
sibi p̄positis. cū puenit ad vñ rōis. fuit dñi. i.
ōtus seu ip̄e dñs. ¶ Et p̄ b̄ declaratōe notan
dū s̄m tho. in p̄ma sc̄de. q̄ cū q̄s p̄mo attigit
ad vñ rōis: primū qd̄ occurrit aīe agendū
ē. vt p̄stituat sibi finē in op̄ibz suis ad quē bi
rigat ea q̄ facit. ōia em̄ vt ait apls agūt p̄p̄
finē. et si p̄stituat nob̄ p̄ fine vltimo mundū
vel ea q̄ in mūdo sūt. s. voluptates. diuitias.
honores et b̄. 7 vt vltimū finē. ad illa p̄seq̄
da facim̄ p̄ncipalr̄ opa n̄ra. postpōnētes dei
mādata 7 salutē aīe. S. si p̄stituat 7 p̄pona
mus nob̄ deū 7 vltimū finē. ad quē dirigam̄
opa n̄ra. intēdentes ei placē. cauē a vitijs et
ōtuoſe op̄ari. tūc meritorie incipim̄ op̄ari. 7
xpc̄ quē recepamus in domo aīe n̄re p̄ grām
in baptismo q̄ ad habitū. tunc eū recipimus
q̄tū ad actū. s. meritorij opandū. C̄ em̄ finis
bon̄ ē. 7 ipm̄ q̄ bonus ē. Sic ē. Cuius finis
malus ē. 7 ipm̄ opus malū ē. s. m̄ p̄m̄. Et ex
eo xpc̄ recebit a domo aīe n̄re. Un̄ dicit. i. li.
3 ioumanuz. Si suscipim̄ xpm̄ in hospicijs
pectoris n̄ri. s. p̄ grām et bona opa fugamus
diabolū. Si aut̄ peccauerim̄. 7 p̄ ianuā p̄cc̄i
diabol̄ ingressus fuerit. illico xpc̄ recebit. de
pe. bi. ij. si em̄. Et iō in illa etate puerili dñe
pueri duci ab p̄dicatōnes. 7 frequēter admo
neri de moribz. q̄ faciles sūt ad recipiendū
oīm̄ imp̄ssionē boni vel mali qd̄ eis p̄ponit̄. 7
ad qd̄ applicātur vt mollis cera. Sic b̄a ma
ria et si in vtero m̄ris fuerit sc̄ificata. tñ ab
vñ pueniēs rōis. 7 cito p̄p̄ optimā p̄plexio
nē elegit optimā p̄tem. deū 7 hoīem p̄ vltimo
fine in oīm̄bz op̄ibz sibi p̄stituens. Semp̄ in

¶ Decimusquintus

grā crescens. et dñm̄ assumēs p̄ oīm̄ sua q̄et
et fine. Exceptit eū in domū suā aīe sue: dicēs
cū hieremia treñ. iij. Pars mea dñs. p̄pterea
expectabo eū. bonus ē dñs sp̄antibz in se aīe
querētū eū. Exceptit q̄ xpm̄ i domū aīe sue ad
ōtuoſe opandū. Amb. in li. de ōginibz. P̄ria
marie ōtus fundamētū oīm̄ ōtutū 7 custos. ē
hūilitas ip̄a de q̄ gl̄atur: dicēs. Resperit hūi
litate ancille sue. ecce em̄ ex hoc bea. me. di.
oēs ge. Primū discēdi incitāmētū nobilitas
ē m̄gri. deīn merces laboris. Merces aut̄ la
boris optimi fruct̄ b̄tutibz. Quid aut̄ nobi
lius m̄re dñi. quid splēdidiū ea quā splētor
elegit p̄ne glē. Quid castius ea que corpus
xpi sine p̄tagione corporis generauit. et tñ fo
lam hūilitatē resperisse dñm̄ p̄fitef. Nec ille.
Merces hui⁹ laboris ē b̄tutudo. Un̄. ecce em̄
ex hoc beatā me dicent oīm̄es generationes.
Qui em̄ fuerit hūiliatus. erit in gl̄ia: ait sa
lomon. De humilitate hic practicam pone.

¶ Q̄tum ad secundū dicit .§. ij.

cit apls. ij. corin. v. Si terrestis domus n̄ra
dissoluaf. i. corpus. h̄emus in celis domū nō
manu factā. In istā domū inēunt dei fili. i. i
vter̄ ōginalē. qñ verbū caro factū ē d̄ ōgine
maria. Un̄ dicē verissime potuit. Dñi ē assū
ptio n̄ra. assūptō dñi. i. id qd̄ assūpsit dñs ab
hoīe. videlz caro sc̄issima n̄m̄ est. q̄ de n̄ris
purissimis sanḡnibz formatū ē illud corpus
Māifestū ē aut̄ q̄ sapiēs rē p̄ciosissimā nūq̄
ponēt in loco ignobili. Nō em̄ ponit̄ vinum
solēne. vel maluatīcū. vel balsam̄ in vase in
mūdo. nec gēma vel lapis p̄ciosus vt carlun
culus. adamas. berillus. et b̄. includerē in
anulo plūbeo. vel eneo: s. aureo. Nec magn⁹
dñs eligēt h̄itare i domo lutea imūda. inor
nata: s. i domo maḡ b̄n̄ edificata n̄ ruinosa
mūda 7 ornata. Sapiētissim⁹ igit̄ dei fili⁹ cas
tellū b̄ mūdi ingredit̄. q̄ vidit domū cor
poris 7 cordis ōginalis. ab eo edificatā sūda
tā firmē. q̄ nec vēti sup̄bie. nec pluuie p̄cu
piscētie. nec flūia auaricie possēt eā vel leui
ter mouē: septē colūpnis donozū spūssēti su
stentataz. s. m̄ illd̄ puer. i. x. Sapia edificauit
sibi domū sc̄idit colūnas. vij. mūdātā a vitijs
ornatā ōtutibz p̄fectibz. declinauit ad h̄itandū
in ea. Et m̄lier ip̄a excepit in domū suā. Un̄
canit eccl̄ia. Dom⁹ pudici pectoris tēplū re
p̄tē fit dei. intacta nesciēs vix ōbo p̄cepit si
liū. qd̄ aī p̄ multa t̄pa multipharie multisq̄
figuris fuerat p̄nūciatus. Ut em̄ inq̄t Bern.
sup̄missus ē. vñ fuit spūs p̄b̄az. licet diuers̄
m̄obis. signis et t̄pibz eandem rē. diuersi non
diuerso spū et p̄viderunt et p̄dixerūt. Qd̄ em̄
moysi monstratū est in rubo et igne. Aaron
in virga et flore. Gedeoni in vellere et rore.
hoc apte vidit salō in muliere forti in p̄cio
ei⁹. hoc postea aptius in feia et viro. aptissime
ysaias in ōgine 7 deo: dicēs. Ecce ōgo concī
piet 7 piet filiū. 7 vocabit̄ nomē ei⁹ emanuel
qd̄ it̄p̄taf nobiscū de⁹. butip 7 mel p̄metet

Capitulum

butrū. i. innocētiā et mel misericordie. hāc mi-
sericordiā in sūmo cōcauit mī sue: ut sic ipse
p̄r ē misericordiā: ita q̄ ip̄a mī misericordiē nūcupetur.
Misericordiā aut̄ nil dulci⁹ sapit misericordiē. nil crebri⁹
inuocat. Hinc Bern. in sūmō de assumptōe. Si
gnū magnū sic ait. Nō erat bonū nob̄ hoīez eē
solū: p̄gruū magis erat ut a deū ser⁹ vterq̄ q̄
rū corruptōni neq̄ defuisset. Fidelis tñ q̄ pre-
pōtēs mediator dei q̄ hoīm xpc̄ ih̄s. S; in eo di-
uinā homīes reuerent̄ maiestatem. Absorpta
em̄ vitē in deitatez hūanitas. nō q̄ sit muta-
ta s̄ba. sed assumptō deificata: q̄. s. ille hō ē vna
p̄sona cū deo. Nō sola aut̄ cantat̄ i illo misericordiā
cantat̄ pariter q̄ iuditiū. q̄ si didicit ex his q̄
passus est compassiōē ut misericordiā fieret: h; tñ
q̄ iudiciariā p̄atem: deniq̄ et deus n̄ ignis
consumēs ē. Quid nī vereatur homo ab illum
accetere. Itaq̄ iam non videbitur ip̄a mulier
benedicta otiosa. Inueniet̄ equidē et locus ei⁹
in hac recōciliatione. Opus em̄ erat mediatri-
ce ad mediatorē istū. Crudelis mediatrix Eva
per quā serpēs antiquus pestiferū. et ip̄i viro
virus infudit. S; fidelis Maria sc; et pia. que
salutis antibiotū viris q̄ mulierib; propinavit.
Illa suggestit p̄uaricationem. Hec ingessit re-
temporez p̄ceptū suū. q̄ dei filiū excepit i do-
mū suam. Quid ergo ad Mariā accedere t̄p̄e-
bat hūana fragilitas: nihil ē i ea auster. nihil
terribile. tota suavis est. hec bern. Quia igitur
plena misericordiā. et nil miseriis misericordiā dul-
cius aut̄ crebri⁹ inuocat: ideo frequēter immo-
continue in nostris miserijs quib; pleni sum⁹
recurrendū est. et ip̄a inuocanda ut nobis sub-
ueniat. Item Bern. Sileat misericordiā tuaz vir-
go beata. si quis est. qui inuocatā in necessita-
tibus suis sibi meminerit defuisse. hec ille. Hec
igitur domus est misericordiē. que excepit p̄ez mi-
sericordiā: in domum suam.

Q̄tū ad tertium hodie .S. iij.
beata maria excepit xpm̄ plenius q̄ iocundius
in domū suam. tam anime q̄ corporis: quia p
glorie receptōem. Ita em̄ fuit recepta in domo
p̄ris celestis. ubi sūt multæ māhones. i. differē-
tie premioz: q̄ et ip̄m̄ recepit in domū sue mē-
tis. per lumē glorie. Et impletus est illud quod
per aggeū predixit. Implebo domū istā gloria
Si em̄ de dilectore suo xpc̄ ait Job. xiiij. ad eu⁹
veniem⁹ et mansionē apud eum faciemus scilz
in domo mentis sue ego q̄ p̄r et spūsc̄s multo
magis dicendum ē de quolibz sc̄o pueniēte ad
gl̄az. ubi est p̄fectissima dilectio. que hic esse nō
pōt: q̄ aīa beata recipiat xpm̄ in domū aīe sue
p̄ lumē glorie. Qui em̄ manet in caritate i deo
manet p̄ fruitōem et deus in eo per p̄p̄rensi-
onem. et clarā visionem. Res em̄ amata bicif
esse in amāte per cognitiōez q̄ affectū. Non
fuit aut̄ ista exceptō cōis s; singularis sup̄ om̄s
ut dicere valeat illud p̄ excellentiaz: bñ est as-
sumptō n̄ra q̄si dicat nō angeli vel sancti me as-
sumpserūt seu associarūt egrediētem de mundo

Quadragesimum quintum

sicut legi⁹ de lazaro ulcerofo. q̄ de sancto Nico-
lao. et alijs sanctis. Sed ipse dñs me assūpsit q̄
associavit. fm̄ illud p̄a. Qm̄ p̄r meus. s. mund⁹
et mī mea. i. om̄s p̄cupiscentia et mala incli-
natio. dereliquit me. ut nihil sui inuenirēt in
me. qd̄ nulli sanctorū p̄cessum est. Ideo domini⁹
assūpsit me p̄ se p̄sonaliter accetēs ut magis ho-
noraret. Sic em̄ dic̄ Hiero. Eredendū ē. q̄ ipse
saluator p̄ se totus festin⁹ abuenerit. et eam in
throno suo collocauerit. Et q̄ ubi dñs ibi q̄ sa-
milīa eius. Ideo q̄ milia milia anglōz qui do-
mino mīstrāt. ut vidit daniel cum xpō aduene-
rūt. Assūpta ē maria i celū ut canit eccl̄a scilz
a filio gaudēt anglī q̄ ceteri eaz associātes. U-
tendum igitur circa assūptōez.

Unde assumpta.

Quomodo assumpta.

Quo assumpta.

Assumpta utiq; est de .S. iij.

hoc mūdo. unde Hiero. Hodie regīa celi de hoc
seclō nequā eripit. Sed ut nob̄ p̄beret exēplū
qui oēs bēn̄ facere trāsītū istuz: voluit sc̄issī-
mos vitos. s. ap̄los i suo trāsītū adesse. Sacra
suscipe. q̄ sine dolore migratā sepulchre ap̄los de-
mābasse. Testat̄ aē dño. pauli ap̄li discip̄s. in
li. d̄ diuina nob̄ ap̄los infuisse dormitōni bē-
marie q̄ dño. cū eis. Qd̄ q̄ optauerat ab sui cō-
solatōez. Cōter em̄ dñs ip̄az p̄ ascēsiōez filij. xij.
ānis sup̄uixisse. ut sexagēaria eēt i morte. Et i
hoc nos iſtruit. ut i infirmitatib; gūibo q̄ mor-
talib; debem⁹ q̄reze h̄re p̄ntes suos q̄ suas dei.
q̄ oīonib; insitāt. obis ad paciāz et p̄nāz q̄ fi-
ducia de diuina misericordiā hortent̄. Multe ei tūc
sūt insidie diaboli. S; totū sit p̄trariū. Nō vo-
cat̄ adiutor nisi corpus. Tota cura ē p̄sanguine
op̄ q̄ eis dimittat bona sua. Sacertos vel su⁹
dei aliq̄s vix p̄ īgredi. ne iudicat ad restituēdū
ablata. Quis aē non repiat in sacra scriptura
vel historia. q̄ ip̄a suscepit sacra: tñ pie credi
pōt hoc fecisse. nō quia egueit. s; ut exempluz
nobis p̄beret. sicut et fili⁹ suus et baptismū su-
cepit q̄ eukaristiā. Hec etiā alb. tenet in libro
sup̄ missus est. Igit̄ sic q̄ cōiōnē in fine sumpsit
et extremam vntōnez fm̄ alb. q̄ confessionem.
nō de peccatis q̄ nō hēbat. sed p̄fessionē diuine
laudis. se indignaz insinuās tanti bñficij. Cui⁹
confessor dicit̄ idēz fuisse Jobānea euangelista.
Et hoc est de quo debent sollicitari. taz infirm⁹
q̄ amici eius q̄ noti. ut sacramēta confessiōis.
q̄ p̄muniōis. extreme vntōis suscipiāt in tem-
pore suo et deuote. q̄ nō cum amiserit loquelā
vel sensum. Migrans autem de hoc seculo do-
lorem non sensit. unde in collecta bicif q̄ i hac
die mortem subiit t̄p̄alem. nec tamē mortis ne-
ritus deprimi potuit. i. dolorib; mortis. Corp⁹
autem eius ab ap̄lis venerabilif fuit sepulture
mandatū. nō cum pompis mūbi. Quis meret̄
om̄ez honores. utpote q̄ regina. nō solū mun-
di sed et celi: non cum clamoribus et incisionib;
bus faciei vel capillorum ut faciunt fatui. sed

¶ Titulus

cū hūmīs et lacrimīs pijs: nō super altari col-
locatum vel loco eminenti ut in templo. sed in
loco humili scz in valle iofaphat. ubi ostēditur
locus sepulcri ei? humilitatem in fine sicut i
vita semper insinuans.

¶ Duo modo autem as. S. v.

sumpta. sciendū q? fuit assumpta in celum val-
de magnifice.

Cum beatorum associata.

Cum angelorum admiratione.

Cum corporis resurrectione.

¶ De primo sicut de bēo Martino canit ecclē-
q? refert Sulpitius in ei? trāsitu sanctorū ca-
nit nūerus angelorū. exultāt chori oīmz cele-
stīū virtutū. occurrit psallētū exercit? qnto
magis credendū est in assumptionē pcurrit co-
ta celestis curia. An in smone qui intitulatur
greg. magno glificem? virginē quā hodie para-
disus excepit gaudēs. quā angeli cum laudibz
prosequuntur. quā angelorū chorus veneratur.
scz ut magistra eorū. quā martires bēificāt can-
didatī. ut martirū capitaneā. quā sanctorū cō-
fessorū stolatus pcebrat nūer? ut pcpuā con-
fessorū operū pfectionem. cui hodie sanctarū vir-
ginū cum suis palmis victoribz exultans oc-
currit exercitus. Hec est enī in cuius utero ec-
clesia pincta est federe sempiterno. hec ille. in
cui? figurā legē. Q? dāuid reducens archā dñi
in bīrlm cū. vij. choris. 7 innūera multitudine
hoīm associavit cū magno tripudio 7 leticia. ij.
Re. vij. Archa ista ut diceb? est bēa maria. quāz
dāuid. i. dñs ihs redurit in bīrlm. associat? cū
ingēti gaudio. i. cū. vij. differentijs bēorū. s. ppi-
archis ut abrahā. ysaac. 7 iacob: 7 alijs pphetis
ut ysaia. dō. hieremia. ezechiele 7 dāiele: apo-
stolorū ut iacobi maioris: martirū ut baptiste
iob. Innocentiū machabeorū. stephani 7 aliorū
pfeitorū ut simeonis gamaliel? 7 aliorū. Scz ap-
gīnū q? eas imitate sūt post xpi ascensionē. Naz
septim? chorus fuit angelorū innūerabiliz. Et
hierō. in smone. Credendū est festiue genitrici
dei obuiā aduenisse miliciāz. eamq? ingēti lūe
circūfluxisse. 7 ab thronū eā cū laudibz 7 canti-
cis pburisse: celestēq? bīrlm tūc ineffabili leti-
cia exultasse. ¶ Ex imensa autē glia eius anglī
admirantes fecerūt q?ōnes sicut et xpo in celū
ascendēte. Unde admirās spūscēs de ea sic ait.
Que ē ista q? sic ascendit p desertū sicut ōgula
fumi. ex aromatibz mirre 7 thuris: et vniuersi
pulueris pigmentarij cant. ij. ut dicit Hierō. in
smone. Admiratur spūsanctus. quia admirā-
tes facit scz angelos ei? in assumptione. Ascen-
dit autē de hoc seculo nequā ad celi fastigiūz si-
cut virgula diminutue p humilitatez. Erecta
tamē p erectam in deum intentionē. fumi salien-
tis et se dilantia p pēplationē et dilectionem.
Ex aromatibz thuris per odoriferam orationēz
mirre per verā sensuum mortificationēz. 7 vni-
uersi pulueris pigmentarij. omniū scz virtutū

¶ decimus sextus

perfectōnez. Quibus respondet ysaia. Hec est
de qua predixi. Egredietur virga de radice yfē-
se. et flos de radice eius ascendet scilz xpc ihs de
virgine ista. Berū. ad bec. O virgo virga subli-
mis inq̄tum sublime verticem sanctum erigis
vsq? ad sedentem in throno. vsq? ad dñm maie-
statis. virgo vere planta celestis. planta preti-
osior cunctis. sanctior vniuersis: o vere lignūz
vitę. qd solum dignum fuit portare fructū sa-
lutis. Secunda quoq? hierarchia admirans de
magnificētia glorie ei? inquit. Que est ista que
progrediet? quasi aurore consurgēs. pulcra ut
luna. electa ut sol. terribilis ut castrorūz aties
ordinata cant. v. Progreditur ultra nos et sup
nos grabitur quasi aurore rutilās dilectione.
et sicut aurore media ē inter noctē et diem. ha-
bens satis de luce: sic ista mediū tenuit inē sta-
tū viatorū. qui sūt in nocte mundi tenebrosi. et
statū cōphensorū q? sūt i die clare visibz. Sup
omēs enī scōs viatores ē. 7 satis ppiq? pfectioni
bēorū fuit. Pulc? ut luna. q? sicut luna plena p-
cipue illuat tenebras noctis: sic ista pcorēz 7
tribulatoz. Electa ut sol. q? sicut sol illuat diē
sic illa iustos 7 pios: 7 sic radios suos vbiq? dif-
fundit. clarior et plus influens in inferioribus
q? ceteri planetę: sic ista clarior cūctis sanctis
beneficia sua vbiq? diffundit. Terribilis ut ca-
stroz aties ordinata. Terribilis demonijs plus
oībz sanctis virtutibz oībz armatis. Quibus rñ-
bet dāuid: dicens. Hec est illa de q? predixi. Asti-
tit regina a tētris tuis i vestitu deaurato cir-
cūdata varietate. Regina utiq? celi assistit sp-
aī dñi. recta stetit sine inclinatioe ab aliq? ma-
lum. a tētris. s. in potioribz glie: in vestitu de-
aurato sapie 7 caritatis sūme. circūdata varie-
tate oīm p. iulgiōz scōz. Demū et etiā hie-
rarchia 7 ipa stupēs ait de ea. Que ē ista q? ascē-
dit de deserto delictijs affluēs. inīra sup dilectū
suū cant. vij. De deserto ascēdit. quia de seculo
qd desertum est virtutibz et quiete. Ipsa tamen
sanctissima sine signo alicuius peccati: sopitis
cūctis in ea passionibz. Ascendit aē sup cheru-
bum. delictijs. i. nobilissimis virtutibus affluēs.
ut exponit Berū. Annixa sup dilectū suū. s. fi-
liū q?li vnū eūz eo. Quibz rñx et illa scēa iudith
formosa corpe 7 casta. spetiosa aīa. hoc est per-
gesta mea figurata. Naz sicut occiso holoferne
a me inimico ppli dei facta ēribil? exercitui ei?
occurrit mihi obuiā ciuitas bīrlm cum sumo
pōtifice. pgratulās de victoria p me facta 7 plu-
rimū laudās 7 dicens. Tu glā bīrlm. Tu leti-
cia isrl. tu bōificētia ppli nři bñdicta eris i eē-
nū. c. xv. Sic bñssima ista maria pulcherrima
corpe: pulcrior aīa. 7 admirabil? oclis oīm:
aīa victoria dñi inimico hūani generis ifernali.
cū fuerit ē huc. supna isrlm cū pōtifice summo
xpo. q? ab eā accessit. laudās et bñficās eā. ad-
mirās tantā virtutē. ¶ Tertio est assumpta cū cor-
poris rēfūscitatioe. Hoc aē pie credib? a fidelibz 7
a doctoribz pfirmat. Quod etiam vidē? sensisse

Capitulum

ps. cū ait. Surge dñe in requiem tuā: tu et archa sc̃ificatiōis tue. Surrexit dñs ihs non q̃ ad beatitē. q̃ nūq̃ cecidit i aliquē defectū: nec aīa ei? q̃ nūq̃ peccauit. i in passiōe fm̃ p̃t̃ in intellectū sūmā requiem hūit. S3 q̃ ab corpus qd̃ p̃ afflictōes innumeras catēs i mortē: surrexit. i ascendēs i requiem etnā iuit. Archa aē sc̃ificatiōis fuit corp̃ m̃fis. in q̃ fūet ut i archa veteri figurata. loco oge sceptrū deitatis loco legis aīa sapiētissia. loco māne dulcedo carnis. Dec igr̃ archa sc̃ificatiōis. i. plēa sanctis rebo surrexit i requiē corpe assumptū i celū. Hoc aug̃. testat in fm̃oe: dicēs. Putredo et om̃is obprobriū sūt hūane p̃bitiōis. a q̃ marie natura excipit. quā ihs de ea assūpsisse p̃ba ē. Itē t̃hr̃ onū dei thalamū dñi. tabernaculum xp̃i i. corp̃ ōginis. nō ē ibi eē: ubi ip̃e ē. Hoc thesaur̃ cōgruēt? est celo suari q̃ ēra. Verū. ac hoc tali rōne p̃firmat. Si corp̃ b̃e marie remāssit in terris. vidēt xp̃c p̃t̃ p̃fisse vel min? curāssit de m̃ris sue honore: cū tñ eā semp sūme honorauerit i dilexerit. Nā corpa sc̃ozū q̃ in ēris remāserūt. i. loc? ubi q̃scūt not? hōmibz hēat. mlti accedūt ad ea veneranda: ut p3 de aplis Petro. paulo. iacobo. nicolao. et h̃mōi. Mltomagis visitat a fidelibz corpus b. marie si eēt in ēris. Nō q̃ passus fuisset fili? locū ei? igr̃ari. ut honoraret a cūctis. si n̄ eēt in cel? assūptū. Qñ aē resuscitatū assumptus fuerit: igr̃at. Aliq̃ em̃ dicūt ip̃a die p? sepulcrā ei? Alij ec̃ia ab similitudinē filij. Alij q̃rto die ut legē in reuelatōibz beate elizabeth sibi ab angelo intimatum.

¶ **Quā ad textū sc̃z quo .S. vi.** fuerit assūpta seu ubi collocata: canit eccl̃a. i. asseuerat om̃s doctores. q̃ exaltata ē sup cho ros angloz vñ sup om̃s puras creaturas. vñ fm̃ alb. Sic inē nā az increatā diuinā. i. naturā creatā rōalē. mediū ē hūanitas xp̃i unita deitati: i. sic de extremis p̃cipiat. q̃ nā a de extremo ad extremū trāsit p̃ mediū: ita i natura purā gl̃ificatā. i. nā am unitā deitati. q̃ extrema ponit mediū. b. maria. ut p̃t̃ m̃ ei? qd̃ unitū ē: q̃ tñ ip̃a pura creatura est nō unita deitati. Et sic sup om̃s anglos et sc̃os ē. i. infra xp̃m. Et hoc ip̃a inuit: dicens Ec̃i. xxiij. Radicaui i p̃lo honorificatio. populi? marie hōrificat? ē cet? angloz i sc̃ozū Radix aē ē p̃ncipiū arboris. i. imaginemur q̃ sumitātē p̃fectiōis gl̃ie b̃foz eē i seraphim oz dine sup̃remo. Et ibi incipit p̃fectiō gr̃e et gl̃ie ōginis. extendēs se erga filium incarnatum. **¶** De hac Gerardus in omel. suis. Sol? dñs ihs xp̃c p̃ hāc ōginē magnificare quē admodū fecit ut ab ip̃a maiestate laudē p̃tinuo accipiat i honore. āgl̃icis stipata choris archangeloz vallata f̃mis. tronozū b̃nc̃ de possessa iubilatōibz dñatōnū circūcicta tripudij p̃ncipatū circūsepta obsequijs. p̃fatus āplexata plaufibz. otūtū girata bonozibz. cherubim

Primum

circūstātiata h̃mnificatiōibz. seraphi posses sa vñdiz ineffabilibz cantōnibz. Ip̃a q̃ ineffabilissima f̃mitas ymni tripudij sibi applaudit. atq̃ sua gr̃a in ea tota redūdante. om̃s ei dem attendē facit aplōz splēdibz ordo ineffabilr gl̃az illā extollit. Martirū mltitudo om̃i mode supplicat dñe tāte. Cōfessor̃ exercit? innumerabilis p̃tinuū sibi p̃sonat cāticuz. Virgī nū cādidissima p̃cio iugē choreā ab suā celest̃ brāt gl̃am. Innitē etiā ifern? sibi iubilat. i. p̃ cācissimī demōes p̃clamāt. hec ille. Nō aē oīa ibi manet. sed i sup̃remo sita poli nos cōmēbat sue pli. p̃curās i iustis i p̃coribz subidia salutis mētis i corpi. Dec ē inq̃t fulb? ep̃s in fm̃oe. q̃ quodā i auxilium magni p̃ris basilij misit sc̃m anglm̃. q̃ et mortuū suscitauit. i. mercuriū militē martirē. q̃ egress? de tumulo lācā suā in eccl̃a appellā arripēs. ip̃s iulianū apostatā ip̃atōē p̃secutorē fidelī. q̃ mīat? fuerat basilio i reuerfiōe sua ex p̃lio p̃plas. euer sup̃ ciuitatē cū b̃itatoribz suis. ubi p̃sulabat ip̃e basili? vulnērauit ad mortē. vñ i mortu? ē. Ip̃a. b. maria theophilū archidiaconū. q̃ i iuste sua dignitate p̃uat? fuerat. im patiens tāte iurie p̃ adiutoriū magi. diabolo se ēdiderat. instrumētū s̃ hoc p̃ficiēdo. i. ei offerēdo ut recuperet dignitatē. i. hōiez amissū. qd̃ i secutū ē. S3 p̃ ea p̃nīaz i ip̃az ōginē inuocatēz de faucibz diaboli eripuit. Ad tronū igr̃ gr̃e ei? i. domū gl̃e recurram? ut iuenia. m? misericordiam in tempore oportuno Amen.

¶ Titulus. xvj. de dono scientie.

De dono sc̃ie qd̃ sit i ad qd̃ se extēbat. C. j.

¶ **Orus fac mihi dole finē meū. i. nūez di** erū qd̃ ē. ut sc̃ia qd̃ desit mihi. ps. Cū glosus de? sit finis vlti m? hōim ad quē sc̃i sūt. q̃ se cit de? rōnalē creaturā. ut sūmū bonū intelligēt. intelligēdo amaret. amādo possidēt. possidēdo frueret. ut ait mgr̃ in. ij. sen. di. j. tamē pauci sūt q̃ hoc atēbāt p̃cupatōibz et vitijis impediri. Et iō ozādū ē cū ps. ut notū faciat hūc finē nob. S3 i nūez diez n̄oz qd̃ est in p̃nti. q̃ breuissimi i icerti. Dies ei mei veloci ores fuerit cursor ait iob: qd̃ q̃ nō abuertūt hoies. i. q̃si lōgiores sint i plixi t̃pis. iō parū sibi vacāt. i. idē n̄ sc̃iūt nec sc̃ire cupiūt. qd̃ desit eis ōtutis i b̃itatis. ut asseā valeāt finem suū. S3 sine cognito p̃ donū sc̃ie. p̃ qd̃ sc̃ie qd̃ sibi desit ad b̃i p̃suādū. i. medio natōis p̃ue i guerle. At p̃ dic dñs ihs. v. p̃pterea p̃pls me? duct? ē captiu? q̃ nō hūit sc̃iaz. i. b̃ilatauit i fern? aīaz suā. et apuit os ab̃lq̃ villo f̃m̃io. i. sc̃ias p̃ hoc donū. q̃ mō te optat cōuersari in domo dei q̃ ē eccl̃a dei viuētis ait apls i p̃ma ad thimo. Circa donū sc̃ie p̃siderāda sūt tria. Primum significatio nominis. Diffusio muneris.